

ԲՆԸՓ ԽՊՕԺ

ԺՈՒԴԱՅԻՆ ԴՈՒՆԱՆԻ

© ተስፋዬ ገበየሁ 1992

የመጀመሪያ አትም 1992

ሁለተኛ አትም 1993

ምስጋና

«የቡርቃ ዝምታ» በተሳካ ሁኔታ ይጠናቀቅ
ዘንድ የሀሳብና የሞራል ድጋፍ ላደረጉልኝ ወዳጆቼ፤

. ለኃይለመለክት መዋዕል

. ለመኩሪያ መካሻ

. ለመኩነን ሙሉጌታ

የከበረ ምስጋናዬን አቀርባለሁ፡፡

መታሰቢያነቱ

ለእናቱ ለመብራት ወልደማርያም

ቅድመ - ታሪክ

ጨርሶ ማመን አቃተኝ። ግን ጆሮዬ ይሰማል! አይኔ ያያል! የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ያበደ መሰለኝ። ሆኖም መገደሉን መስማት ግን ህልም ወይም ቅኝት አልነበረም።

ከአንድ ወዳጄ ጋር እዚሁ አዲስ አበባ ዮርዳኖስ ሆቴል ተቀምጦን ቢራ ይዘን ነበር። የሆቴሉ ባር በሰዎች ተሞልቶአል። የኩማንደር ሆኖም አርአያ የአረፍት ዜና ሲነገር ተቡዋድኖ ሊጠጣ የነበረው ሰው ሁሉ በድንገተኛ ፀጥታ ተመታ። ከሶስት ሀበጎች ጋር ተቀምጦ የነበረ ራስ በራ ነጭ በድንገተኛው ፀጥታ ከፋኛ በመደገጠ፤ ስለዚህ ይነግሩት ዘንድ አጠገቡ የነበሩትን ሀበጎች ወተወታቸው፤ የሚያስረዳው ግን አላገኘም። የሆቴሉ ተስተናጋጅ ሁሉ በድንጋጤ ደንዝዞ በቴሌቪዥን መስኩት ከነገር ሞገሱ ብቅ ብሎ የሚታየው ሰው ላይ እንዳፈጠጠ ቀረ።

ያን ቀን ከዜናው በሀዋላ ያለውት ሮዬ በጊዜ ቤቱ ገብቼ ተኛሁ። የሰማሁት ዜና ከርምትምት አደረገኝ። ጋዜጠኛ እንደመሆኔ ሆኖም በቅርብ የማወቅ እድል ገጥሞኛል። ለረጅም ሰአት ስለ ሆኖም እያሰበኩ ቆየሁ። የሆኖም የአረፍት ዜና የሚያስለቅስ ሳይሆን የሚያሸማቅትና የሚያናድድ ነበር የሆነብኝ።

ቀፋፊ ሌሊት አሳለፍኩ ...

በነጋታው ለስራ ጉዳይ አስመራ መሄድ ነበረብኝ። ለሰባት ቀናት እንዲራዘምልኝ አደረግሁ። የሆሎም እረፍት ህልምም ቅዥትም አልነበረምና ቦሌ አይርጥላን ማረፊያ ተገኝተን የሆሎምን አስከሬን በእንባ ሸኘነው ወደ አዲነብርኢድ። ሆሎም ወደ ተወለደባት ፀጥተኛ መንደር ሄዶ አረፈ።

እነሆ ኢትዮጵያዊው - ጀግና ሆሎም አርአያ - በተራ ግጭት - በተራ ግለሰብ ድንገት ወደቀ።

አሳዛኝ ፍፃሜ!

በሰባተኛው ቀን ወደ አስመራ አቀናሁ። ከኤርትራ መንግስት አንድ ከፍተኛ ባለስልጣን ጋር ከጋዜጣ ስራ ጋር የተያያዘ ቀጠሮ ነበረኝ። አስመራ ደርሼ ስራዬን በተፈለገው መንገድ ካበቃሁ በሁዋላ ባለስልጣኑ በወኪሉ አማካይነት ራት ሊጋበዘኝ እንደሚፈልገኝ ገለፀልኝ። ተስማማሁ። ወኪሉ በባለስልጣኑ ፀሀፊ በኩል ተጠርቶ መጣ። ተዋወቅን። ስሜን ነገርኩት። እሱም «አብርሃ ፀሎት» ሲል ተዋወቀኝ። እኔና አብርሃ ፀሎት ተያይዘን ከመውጣታችን በፊት ግን ባለስልጣኑ አንድ ጉዳይ አንስቶ ከአብርሃ ጋር ተነጋገረ። ጉዳዩ በተዘዋዋሪ ሆሎምን የተመለከተ ስለነበር ትኩረቴን ላበው፤

«ልጅትዋ ተሻላት?» ሲል ነበር ባለስልጣኑ አብርሃን የጠየቀው።

«ደህና ነች። ምግብ መውሰድ ጀምራለች። ሌሊት ግን ትቃዥ ነበር። የሆሎምን ስም ደጋግማ ታነሳ ነበር። ዜናውን ድንገት በሬድዮ በመስማትዋ መሰለኝ ራስዋን የሳተችው ...»

«ምፅዋ ለምን አትወስዱዋትም? አሁን አየሩ ቀዝቃዛ ስለሆነ እዚያ ይሻላት ይሆናል ...»

አብርሃ ፀሎት ራሱን በመነቅነቅ ተስማማ። ከዚያም ተያይዘን ወጣን። ስንወጣ እጅግ ጉዋጉቼ በሆሎም ምክንያት ራስዋን ስለሳተችው ሌት ማንነት ጠየቅሁት። ግራ ተጋባሁ። የሆሎም ባለቤትና ልጆች አዲሳባ ናቸው። ቤተሰቡ ትግራይ መሆናቸውን አውቃለሁ። በሆሎም የእረፍት ዜና ራስዋን እስከመሳት የምትደርሰው ሌት ማን ልትሆን ትችላለች?

«ታጋይ ናት» አለኝ አብርሃ።

«የሻእቢያ?»

«የለም። የኢህአዴግ።»

«ታዲያ እዚህ ምን ታደርጋለች? በኢትዮጵያ ኤምባሲ ውስጥ ነው የምትሰራው?»

«የለም። ቻይና ቆይታ መመለስዋ ነው። አሁን እዚህ እረፍት ላይ ናት ...»

«ኤርትራዊት ናት?» ስል ጠየቅሁ።

ምላሽ ግን ሳይሰጠኝ ዘገየ።

መኪና ውስጥ እንደገባን፤

«ራት ሪና ራስቶራንት መጋበዝ ሳይሻልህ አይቀርም» አለኝ፤ ሞተር እየቀሰቀሰ።

«ይሁን» ካልኩ በሁዋላ፤ ርእሰ ወሬውን ወደ ልጅቱ አዞርኩ «... ኤርትራዊት ናት?» ስል መልሼ ጠየቅሁት።

«አይደለችም፤ ኢትዮጵያዊት ናት» ካለ በሁዋላ «... ይቅርታ ስለ ልጅቱ ከዚህ በላይ ባትጠይቀኝ ደስ ይለኛል» አለኝ።

ይህን ሲለኝ ይበልጥ ሆዴን ቆረጠኝ። የማወቅ ጉጉቴ አየለ። ልጅቱ ታጋይ ናት። ኢትዮጵያዊት ናት። ቻይና ነበረች። አሁን ኤርትራ እረፍት ላይ ናት። ለሆሎም ያላት ፍቅር ገደብ የለውም። ማን ናት? ከኤርትራውያን ጋር ያላት ግንኙነት ምንድነው? ባለስልጣኑ ወደ ምፅዋ እንድትወለድ ሀሳብ አቅርበዋል። በዚያ ደረጃ እንዴት ሊታሰብላት ቻለ?

ባህርዩ ሆኖ ያጉዋጉዋችን ነገር ካለውቅሁ ውጋት ነው የምሆነው። አብርሃ ፀሎትን አልለቀቅሁትም፤

«ዝርዝር ነገሮችን የማወቅ ፍላጎት የለኝም» ስል ጀመርኩ «... አንድ የከነክነኝን ጥያቄ ብቻ ላቅርብልህ፤ ልጅቱ ኤርትራ ምን ትሰራለች? ቅድም ካደረጋችሁት ጥቂት የቃላት ልውውጥ እንደተረዳሁት ደግሞ የኤርትራ መንግስት እየተንከባከባት ይመስላል። ለምን? የሆሎም ዘመድ ናት? የትግራይ ሰው ናት? እዚህ ዘመድ

አላት? ሌላ ልዩ ምስጢርስ አለ? ምንድነው?» ብዬ አየቀላለድሁ ላግባባው ሞክርኩ።

አብርሃ ፀሎት ከልቡ ላቀ። ስቆ ሲያበቃ፤

«ነገሮችን በጣም አታወሳስባቸው። የኤርትራ መንግስት ልጅቱን አልተንከባከባትም። በመንግስት ደረጃም አትታወቅም። በግል የሚያውቁዋት ባለስልጣናት ግን አሉ። በአንዳንድ ልዩ አጋጣሚዎች የተግባቡዋትና የሚያቀርቡዋት ባለስልጣናት ይኖራሉ። ይኸው ነው። በተረፈ እንደገመትከው የትግራይ ሰው አይደለችም። አርሞ ናት። አሁንስ በቅጥላል?» ሲል አፌዘብኝ።

የባሰው መጣ አልኩ ለራሴ።

«አላምንህም!» አልኩት።

«ለምንድነው የማታምነኝ?»

«የኢህአዴግ ታጋይ - አርሞ! ራስዋን እስክትስት ድረስ በሀየሎም ሞት የምትደነግጥ ሴት! ኤርትራ ምን ልትሆን ትመጣለች? ነገሩ ጨርሶ የሚገጣጠም ...»

ተናግሮ ባልጨርሰ አንድ የቆየ ነገር ወደ አእምሮዬ መጥቶ ብልጭ አለ። ማመን አልቻልኩም። አይኖቼን አብርሃ ፀሎት ላይ አፍጥጬ ቀረሁ፤

«ምን ሆነክ?» አለኝ።

«ልክ ነህ!» አልኩት ፈገግ ብዬ።

«እንዴት?» አለኝ።

«ልጅቱን አወቅሁዋት። አስታወስኩዋት።»

«አይመስለኝም» አለ በጥርጣሬ እያየኝ።

«አሳምሬ አውቃለሁ! እስከም በሚገባ ታውቀኛለች» አልኩት በሙሉ ልብ።

«ማነው ስምዋ?» ሲል ጠየቀኝ።

ስምዋ ከቶ ሊረሳኝ አልቻለም። ቁመትዋ፣ መልክዋ፣ ሳቅዋ ሳይቀር ፊቱ መጥቶ ድቅን አለ። ገረመኝ። በጣም ተገረምሁ።

«በየት ዙሪ መጣች?» ብዬ ተደነቅሁ። ለመጀመሪያ ጊዜ የተዋወቅሁዋት ደርግ ከመውደቁ በፊት! በትግሉ ጊዜ ትግራይ በሚገኘው የኢህአዴግ ፊደላዊ ጣቢያ በጋዜጠኝነት ስራ ላይ ሳለሁ ነበር። «ታሪክ ፀሐፊ ነኝ» ብላ ነበር የተዋወቀኛች። በተለይ የሀየሎምን ታሪክ ለይታ ለመፃፍ እንደምትፈልግ ጭምር አጫውታኝ እንደነበር አስታውሳለሁ። በአስር ቀናት የፊደላዊ ጣቢያ ቆይታዋ ብዙ አውግተናል። የህወሀት መሪዎች በሚገኙበት አካባቢ ማረፍዋን ጭምር እንደነገረኝ ትዝ ይለኛል። በርግጥ ከዚያ ወዲያ ስለ ልጅቱ የተለየ ነገር የሰማሁት ደርግ ከወደቀ በሁዋላ ነበር። በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ የሚሰራ አንድ ታጋይ ስምዋን አንስቶ፤ «ከለየላቸው ማጅራት መቼዎች ጋር ተመሳጥራ ከፍተኛ ዝርፊያ ስታካሂድ ተይዛ ታሰረች» ሲል አጫውቶኝ ነበር። በወቅቱ ስለልጅቱ በሰማሁት ወሬ ግራ በመጋባቱ «የስም ሞክሼ እንዳይሆን» አልኩት። የፀጥታው መስሪያ ቤት ሰራተኛ የሆነው ታጋይ ፍፁም ትክክለኛ የሆነ መረጃ እንዳለው ገለፀልኝ። ቢሆንም ግን ለማመን ተቸገርኩ።

ልጅቱ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የታሪክ ምሩቅ መሆንዋን አውቃለሁ። በዚህ ላይ ከህወሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የቀረበ ግንኙነት እንዳላት ከማወቅ ባሻገር ሁለት ሶስት ጊዜ ያህል የደህንነት ሚኒስትር ከሆነው ክንፈ ገብረመድህንና ከሌሎች ባለስልጣናት ጋር በመዝናኛ ቦታዎችና በመኪና ውስጥ አይቼያታለሁ። ስለዚህ ልጅቱ ከማጅራት መቼዎች ጋር ለመተባበር የሚያስችል የጀርባ ታሪክም ሆነ ባህርይ ሊኖራት እንደማይችል እርግጠኛ ነበርኩ። ከዚያ ወዲያ ግን ለሁለት አመታት ያህል ስለልጅቱ አልሰማሁም። ወደ ውጭ ሀገር ተሰድዶ ወይም እዚያው እስር ቤት ተከርቶ ሊሆን እንደሚችል ግን ግምት ነበረኝ።

የአሁኑ ግን የተምታታ ሆነብኝ። ባልተጠበቀ አጋጣሚና ሁኔታ ኤርትራ መኖርዋን በመስማቱ ግራ ተጋባሁ። ጆሮዬ ነቁ። ልቤ ተነሳሳ። የተደበቀ ታላቅ ምስጢር ድንገት መዳፊ ላይ የወደቀ ያህል ተሰማኝ።

አብርሃ ፀሎት፤

«ካወቅህት በል ንገረኝ! ስምዋ ማነው?» ሲል አፋጠጠኝ። አላመነታሁም። ስምዋን ከነአባትዋ ጠራሁለት።

ፈገግ አለ ...

«ተሳሳትኩ?» ሰል ጠየቅሁት።

«ልክ ነህ!»

«ላገኛት አፈልጋለሁ» አልኩት።

«መልካም እነግራታለሁ» አለ።

ራት በልተን ተለያየን።

በነጋታው ማለዳ ላይ አብርሃ ፀሎት ወዳረፍኩበት ሆቴል ደውሎ፤
«ልታገኝህ ፈቃደኛ ሆናለች» አለኝ።

በጣም ተደሰትኩ።

አብርሃ አያይዞ «ዛሬ እኩለ ቀን ላይ ግን ወደ ምፅዋ ትሄዳለች።
አብረሃት ብትሄድ ምን ይመስልህል? እንዲያውም ልታይህ በጣም
ነው የጉዋጉዋችው?» አለ።

«ሙሉ ፈቃደኛ ነኝ» የሚል ነበር የኔ ምላሽ።

ካረፍኩበት ካርቱም ሆቴል ድረስ መጥታ እንደምትወስደኝ
ገለፀልኝ። ተስማማሁ። እኩለ ቀን እስኪደርስ ቡናውንም ሻዩንም
እያጋባሁ በየሩብ ሰአቱ ደቂቃ መቁጠር ሆነ። መልክዋ ትዝ ይለኛል።
ጣይም! ረጅም! ውብ።

በተለይ ቀልድና ሳቅዋ አይረሳኝም። በራስዋ ላይ መቀለድና
መሳቅ ታዘወትራለች። እንደ ርችት የሚፈነዳ፤ ጨርሶ ከጆሮ
የማይጠፋ ውብ ጣእመ ዜማ ያለው ሳቅና ቀልድ። በሳል እንደነበረችም
አስታውሳለሁ። ያላነበበችው የመፅሀፍት ዘር የለም። ላያት ቸኩልኩ።
ሰአቱ ግን ተገትሮአል። ገና አምስት ላይ ነው። ድፍን አንድ ሰአት
ይቀራል። ናፈቅሁዋት። የምስጢር ጉተራ ሳትሆን እንደማትቀር
ልቤ ሹክ አለኝ ...

ራሴው ለራሴው የጥያቄ ዶፍ እያዘነምሁ ካርቱም ሆቴል ደጃፍ
ላይ ከወዲያ ወዲህ መንጉራደዴን ቀጠልሁ።

ለምን ታሰረች? ከህወሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የነበራት
ግንኙነት ምንድነው? የሀዋሎም ድንገተኛ እረፍት ህሊናዋን እስክትስት

ያስደነገጣት ለምን ይሆን? ቻይና ለምንና እንዴት ሄደች? አሁንስ
ኤርትራ ምን ትሰራለች? ለምን በቀጥታ ወደ ኢትዮጵያ
አልተመለሰችም? የደህንነት ሽዎች ከማጅራት መቼዎች ጋር
ተመሳጥራ ታስራለች? የሚል ወሬ ለምን ነዙ? የሀዋሎምን ታሪክ
መፃፍዋን ለምን አቁዋረጠች? ወይስ አሁንም በመፃፍ ላይ ናት?

ጥያቄዎቹ ቀጥለዋል። ምላሽ ግን የለኝም። ምክንያቱም
ሰአቱ ተገትሮአል። ሃያ ደቂቃ ይቀራል ...

* * *

... እነሆ ታይቶ በማይጠገበው የቀይ ባህር ዳርቻ ለረጅም ሰአት
ተቀምጫለሁ። አይኖቼ ሄዶ ሄዶ ከአድማስ ጋር ከሚዋሃደው
ዝምተኛ ባህር ላይ አተኩረዋል።

አጠገቤ አንዲት ሴት አለች። የኦሮሞ ምድር ሴት። ከንፈሮችዋ
ይንቀሳቀሳሉ። የኔ ጆሮዎች ያዳምጣሉ። ረጅም ታሪክ ... እንደ
ቀይ የምሽት ማራኪ ንቅናቄ ... ለሰስ ያለ ድምፅ። የሚመስጥ ወግ
... በውብ ጣፋጭ ዜማ የታጀበ ትረካ ... ተዝቆ የማያልቅ ታሪክ።
ተደብቆ የኖረ ታሪክ። ከዝምተኛ አንደበት የሚመነጭ። ያለማቁዋረጥ
- እንደቡርቃ ወንዝ የሚፈስ ... የዝምታ ጥላ ያጠላበት ታሪክ ...

ክፍል - አንድ

ጊዮላ - ልቅባ

ነፍጠኞች ወዮላችሁ!

የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል!

ምእራፍ አንድ

- 1 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ቀልቡን የሳተ ነው የሚመስለው።
እንዳበደ ሰው እየተጣደፈ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ ገለገለ። ዛሬ በርግጥም
ወፊፍ ያደረገው ይመስላል። ከራሻቱ ተወላግዶአል። ሲጋራ እያያዙ
ልክ አይደለም። ከመኪናው እንደወረደ የሩጫ ያህል ነበር ወደ
ፕሬዚዳንት መንግስቱ ኃይለማርያም ቢሮ የበረረው። አተነፋፈሉ
ሳይቀር የጤና አይመስልም። ምናልባትም ባለፉት አስራ አምስት
ዓመታት ውስጥ የዛሬውን ያህል ከባድ ጉዳይ ገጥሞት አያውቅም።

ሆኖም በጥፍራይ ይምጣ እንጂ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ በቀላሉ ዘው የማለት እድል አልገጠመውም። ፕሬዚዳንቱ ቀጠሮውን ቢያውቁም እንኩዋ ጥቂት መጠበቅ አለበት። ይህ ህግ ነው። የፕሬዚዳንቱ ፅህፈት ቤት ብቻ ሳይሆን የቢሮክራሲው ህግ!

«አስቸኩዋይ ነው! አሳቸውም ያውቁታል!» ሲል ፕሮፑላል ሹሙ ላይ አፈጠጠበት።

«ይገባኛል ክቡር ሚኒስትር ... መምጣትዎን ማወቅ ስላለባቸው ብቻ ነው!»

ይህን ብሎ የፕሬዚዳንቱን ቢሮ በዝግታ ከፍቶ ገባ።

ሚኒስትሩ ይንጎራደድ ጀመር። ጢም የሚባል ፊቱ ላይ የለም። እርጅናና መታከት ቆዳው ላይ ይነበባል። ስራው እንደከበደው ያስታውቅበታል። ጉብጦአል። በርግጥ ሁኔታዎች ያጉብጣሉ።

ፋታ የለም! ጦርነት ... ጦርነት ... ፖለቲካ ... አመፅ ... ስሞታ ... ብሶት ... ምራት ... ሽንፈት ... ጦርነት ... ፖለቲካ ... የህዝብ ቁጣ ... የአለቃ ቁጣ ... ቁጣ ...

«ይገቡ ክቡር ሚኒስትር! ይገቡ ...»

ፕሮፑላል ሹሙ ተጣደፈ።

አያይዞም «ደንብ ሆኖ ነው ያገላለሁም። ምን ይደረግ? በርግጥ የሚገቡኝ ነገሮች አሉ። የማይገባኝ ደደብ ቢጤ አይደለሁም። ሆኖም ምን መሰሉት? ... ደንብና ህግን በተመለከተ...»

ሚኒስትሩ አንዱዋንም ቃል ሳይሰማ ነበር ጥሎት ወደ ፕሬዚዳንቱ ምቹ ቢሮ የዘለቀው።

* * *

«ምንድነው የተፈጠረው ችግር?» በሚል ጉርናና ድምፅ ነበር የተቀበሉት።

አሳቸውም የታከቱ ይመስላሉ። ላለፉት አስራ አምስት ዓመታት አንዳችም መልካም ወሬ የሰሙ አይመስሉም። መፍትሄ የሚፈልጉ የችግር ቁዋጥኞች እየመጡ ቢሮአቸው ይጉለታሉ።

ዛሬስ ምን ይሆን?

የደህንነት ሚኒስትሩ 'እጅግ ላንገብጋቢ ጉዳይ' ብሎ ከደወለላቸው ገና ሩብ ሰዓት እንኩዋ አልሞላም። የሚኒስትሩ ሁኔታ ከወትሮው

ለየት ስላለባቸው አይኖቻቸውን እንደመቁናጥ እያናወጡ ነበር የጠበቁት።

«ሰላት አስደናቂ ጉዳዮች ባንድ ጊዜ ተፈፅመዋል!» ሲል ጀመረ ሚኒስትሩ፤

«ምንድናቸው!»

ትእግስት ባጣ ድምፅ ጠየቁ።

«የመጀመሪያው...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ «የወያኔ ቀንደኛ መሪዎች በእጃችን መዳፍ ውስጥ እንደገቡ የሚያስቆጥር ሙሉ እድል ተገኝቶአል።»

በፕሬዚዳንት መንግስቱ አይኖች ላይ የብርሃን ጮራ ታየ። እኩ እንዴት? በሚል ስሜትም በደህንነት ሚኒስትሩ ላይ አፈጠጠ።

«አዎን ... ቀዩ ጆፌ ተሳክቶለታል» ሲል ቀጠለ ሚኒስትሩ «... ታስታውሰዋለህ ቀዩን ጆፌ? ከስድስት ወራት በፊት ለራዊታችንን ከድቶ ወደ ወያኔ እንዲቀላቀል ያደረገው መስመራዊ መኩንን ...»

«ነግረኸኛል!» አሉ ፕሬዚዳንቱ ለማስታወስ እየጣሩ።

«መልእክት ለመላክ ችሎአል። እጅግ አንገብጋቢ መልእክት። ከሁለት ቀናት በሁዋላ የወያኔ ስራ አስፈፃሚ ኩሚቴ አባላት ገበሬው 'ከሳድ ግመል' ወንበዴዎቹ ደግሞ 'አውሮራ' ብለው በሚጠሩት ስፍራ ለዘጠኝ ቀናት የሚቆይ አመታዊ ስብሰባ ያደርጋሉ። ጆፌው የስብሰባውን ቦታና ቀን፣ ሰአት ጭምር የሚገልፅ መረጃና ጨርሶ የማያምታታ ካርታ ልኩልናል። የሚያስደንቀው ጉዳይ ቀዩ ጆፌ የአየር ሃይላችንን ሚስጢሮች እንደሚያውቅ ሆኖ በመቅረቡ መረጃዎችን በፅሁፍ እንዲያቀርብ ወደ ዋሻቸው አስጠግተውታል። እጅግ ወሳኝ ወታደራዊ መረጃ ነው ያገኘነው።»

ፕሬዚዳንቱ ፊት ላይ ፈገግታ ታየ። የተስፋና የእርካታ ስሜትም ይንገባቸው ጀመር። በዚህ አመት ይህን መሰል አስደላችና ተስፋ የሚያሳድር ሪፖርት ሲሰሙ ይህ የመጀመሪያው ሳይሆን አልቀረም።

«ለመሆኑ በስብሰባው የሚካፈሉት እነማን ናቸው?»

ሚኒስትሩ የማስታወሻ ደብተሩን ገላልጦ ማንበብ ጀመረ።

«... መለስ ዜናዊ - ዋና ፀሀፊው ማለት ነው፤ ስዩ አብርሃ፤ ዓድቃን ገብረትንሳኤ፤ አባይ ፀሀይ፤ ስብሀት ነጋ፤ አለምስገድ ገብረአምላክ፤ ክንፈ ገብረመድህን - ይኸ የህወሀት የስላላ ጉዳይ ሀላፊ ነው። ተወልዶ ወልደማርያም - ስዩም መስፍን - ይኸ የውጭ

ጉዳዮቻቸውን የሚከታተል ነው፤ እና ... እና ለዘመናት እንደ አሳ እየተመለሰው ሲያመልጠን የኖረው የወያኔ ቁልፍ ሰው ... ሆሎም አርአያ! ... እነዚህ ናቸው ፊትአውራሪዎቹ። እነዚህ ተወገዱ ማለት ወያኔ አከተመለት ማለት ነው። በጣም ቁልፍ ሰዎች ናቸው። በጣም ... በጣም ... ባለን አቅም ሁሉ መስዋእትነት ከፍለን እነዚህን መርዘኞች ካጠፋን ሁሉም ነገር ይዘጋል ... ሁሉም ነገር ይዳፈናል። የኢትዮጵያ ህዝብም የእፎይታ ባለቤት ይሆናል። ይኸው ነው።»

«ይሄ ሆሎም የሚባለው የፖሊት ቢሮ አባል ነው እንዴ?»

«የፖሊት ቢሮ አባል አይደለም። ስብሰባው ላይ ግን ተገኝቶአል። ምናልባት በልዩ ሁኔታ እንዲሳተፍ አድርገውት ሊሆን ይችላል።»

ፕሬዚዳንት መንግስቱ ሲጋራቸውን አቀጣጠሉ።

«የቀዩ ጆፌ መረጃ ምን ያህል ይታመናል?»

«ይታመናል! መቶ በመቶ! ልጄ ጭራቅ ነው! አውሬ! በዚያ ባልህነትና ጥበብ ይህን ሊፈፅም እንደሚችል እምነት ነበረኝ። በስድስት ወራት ጊዜ ውጤት አሳየ። እድለኛም መሆን አለበት። ዞሮ ዞሮ ዛሬውኑ የህዝብ ልጅ የሆኑ ታማኝ ፓይለቶች እንዲመደቡልኝ እፈልጋለሁ። ስልጠናው ላይ ራሴ መገኘት አሻለሁ። የስብሰባውን ዋሻ ለይተው ደግ አመድ የሚያደርጉ ቆራጥ አብራሪዎች ያስፈልጉናል!»

«መልካም ቀጥልበት!»

ፕሬዚዳንቱ ሌላ ሲጋራ ለኩሉ።

በደህንነት ሚኒስትሩ ሙሉ እምነት አላቸው። የተግባር ሰው በመሆኑ ይንከባከቡታል። የቅርብ ወዳጅ ናቸው። የስልጣናቸውና የህይወታቸው ደጀን እንደሆነም ይገባቸዋል። ምስጢረኛቸው ነው። የልብ ፍላጎታቸውን ሁሉ ያውቃል። ለስጋና ለነፍስ የሚያስፈልግ ማንኛውንም ነገር ያቀርባላቸዋል። ማንኛውንም!

ያዘዙትን አይነት ሳያሽ ነው የሚፈፅመው። በርግጥ የዚያኑ ያህል ደግሞ እንደውሻ ያንቁዋሸታል። ደግነቱ የደህንነት ሚኒስትሩ የውሻንም ሆነ የአንበሳን ባህርያት የመላበስን ልዩ ችሎታ በተፈጥሮው የታደለ ነው።

ሁለተኛው ጉዳይ ምን ይሆን?

«ሁለተኛው ጉዳይ...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ።

«... ዛሬ ማለዳ የሻእቢያ ቁልፍ ሰው እጃችን ላይ ገብቶአል።»

በማይታመን ትንሽ ፍንጭ፤ ጨርሶ ተስፋ በሌለው ግምታዊ ሁኔታ፤ አብርሃ ፀሎት የተባለ የአስመራ ከተማ የሻእቢያ የስለላ ሃላፊ በቁጥጥራችን ስር ውሎአል። እስካሁን አንድም መረጃ አልሰጠም። ቢሆንም የተለያዩ ሙከራዎችን በማድረግ ልናናዝዘው እንችላለን። በተለይም በቅርቡ ለምናደርገው የሳይኮሎጂካል ምር ፌር ጥናት ሊጠቅመን ይችላል የሚል እምነት አለኝ።»

ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸውን ላይ ታች ሲወዘውዙ ቆይተው፤

«ወደ ሶስተኛው ጉዳይ ዝለቅ!» ሲሉ አዘዙት።

«ሶስተኛው መጥፎ ወሬ ነው። አንድ ሺህ እርሞ ገበሬዎች በርቃ በተባለች መንደር ላይ አምፀዋል። አስቸኩዋይ መፍትሄ የሚያስፈልገው ጉዳይ ነው።»

«የት ነው ቡርቃ ደግሞ?» ሲሉ ጠየቁ ፕሬዚዳንቱ።

«አርሲ። ካካ ተራራ ስር ከራብታ ላይ የተመሰረተች፤ በደን የተከበበች የገበሬዎች መንደር ናት።»

«ካካ ተራራ ደግሞ ወዴት ነው? ጭላሎን ነው የማውቀው?»

«ካካ ተራራ በጭላሎ አውራጃ ውስጥ የሚገኝ ትልቅ ተራራ ነው። ቁመቱ ከጭላሎ ይበልጣል። እኔ ምንሊክ ያኔ አገር ሲያቀኑ ከኦሮሞዎች ጋር ከፍተኛ ውጊያ ያካሄዱት በዚህ አካባቢ መሆኑ ይነገራል። አሁን ድረስ የቡርቃዎች ልብ አልረገጠም። መሳሪያም አላወረዱም። የቀበሌ አስተዳደር ለማዋቀር ተሞክሮ አሻፈረኝ ብለው በራሳቸው ባህላዊ ስርአት በመተዳደር ላይ ያሉ አረመኔዎች ናቸው። ዘንግተኸው እንደሁ እንጂ 'ወርቅ ሲነጠፍላቸው ፋንዲያ ይሻለናል ካሉ ተውላቸው' ብለኸን ነበር።»

«ታዲያ እነርሱ የጭላሎ ገበሬዎች አይደሉ እንዴ?»

«ልክነህ! በወቅቱ 'የጭላሎ አውራጃ የአንድ መንደር ገበሬዎች' በሚል ነበር ሪፖርት የቀረበው። የመንደሪትዋ ስም 'ቡርቃ' ነው የሚባለው። በጦረኛነታቸው የታወቁ ናቸው። እንደሚነገረው ቡርቃ ከምንሊክ ጦር ጋር ሲዋጉ በነበሩ አመፀኞች የተመሰረተች መንደር ናት።»

«አሁን ታዲያ ምን ይፈጠር ነው የሚሉት?» አሉ ፕሬዚዳንቱ በቁጣ፤ አይኖቻቸው እንደመቁናጥ ከወዲያ ወዲህ ይካለቡ ያዙ። ትንፋሻቸው ከመቅፅበት መቆራረጥ ጀመረ።

«በውል የታወቀ ነገር የለም። ከመፈክሮቻቸው ለመረዳት እንደሞከርነው ግን በአካባቢው ካሉ አማራ ገበሬዎች ጋር ካላቸው

መጥፎ ግንኙነት ጋር ይያያዛል። ግንኙነት ማለቱ አሮሞዎቹ በንጉሳውያን ገዢዎች አስተዳዳሪ የተፈፀመባቸውን አንዳንድ በደል በቀጥታ ከአካባቢው አማርኛ ጋር ያያያዙት ይመስለኛል። ለአመፅ የገፋፋቸው ዋናው ምክንያት ግን ከሰባ አመት በፊት የተነገረ አንድ ትንቢት መሆኑ ይወሳል። ትንቢቱ ፍሬከርስኪ የጠንቁቀዋቸው ተረት ነው። ዋቁ ተብሎ ከሚጠራ አንድ ሽማግሌ ጋር የተያያዘ ነው። የመነሻ ታሪኩን ዝርዝር በሪፖርት ላቀርብ እችላለሁ። አሁን ግን አስቸኩዋይ ውሳኔ ያስፈልገናል።»

«አመፁን ለመግታት ምንድነው ያሰባችሁት?»

«አመፁን በቅስቀሳና በተለያዩ መንገድ ለማቆም እንሞክራለን። ገበሬዎቹ እሻፈረን ብለው የሰፈሩበትን ተራራ ሰቀው ወደ አማርኛ መንደር መጉዋዝ ከጀመሩ ግን የግዴታ እርምጃ መውሰድ ይኖርብናል።»

«ገበሬዎቹ ታጥቀዋል?»

«ጠመንጃዎች አሉዋቸው። ጦርና ችግሮችንም ይዘዋል።»

«ችቦው ደሞ ምን የሚሆን ነው?»

«የአማርኛ ጉጂ ላይ አሳት መለኩስ ያሰቡ ይመስለኛል።»

«አማርኛስ?»

«ተመሳሳይ ትጥቅ ነው ያላቸው።»

«አንድ ላይ ነው የሚኖሩት?»

«አይደለም። አማርኛ ከቡርቃ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ 'ቅዱስ ሚካኤል' ከምትባል ኩረብታ ጀርባ ነው የሚኖሩት። እነዚህም አማርኛ የምንሊክ ወታደሮች የልጅ ልጆች መሆናቸው ነው የሚነገረው። የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ እንዲከላከሉ ሰፍረው በዚያው ራሳቸውን ወደ ገበሬነት የለወጡ ናቸው።»

«እንግዲያው በእቅዳችሁ መሰረት ቀጥሉ!»

ሚኒስትሩ ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ቴሌፎኑ አመራ። አንስቶም ይደውል ጀመር።

የሚፈልገው ድምፅ መጣለት።

«ሰራው በታቀደው መሰረት ይከናወን!» ሲል አዘዘ።

ከዚያም በተረጋጋ መንፈስ ወደ ፕሬዚዳንቱ ተመለሰ።

ፕሬዚዳንቱ ሲጋራቸውን በዝግታ እየማጉ በላሳብ ጭልጥ ብለው ጥቂት ቀዩ። ንዴታቸው ከሲጋራው ጢስ ጋር እየበነነ መጥፋት

ጀመረ። ደንታ ማጣት በሚታይበት ድምፅም፤

«ከጀርባ የፖለቲካ ግፊት ያለ ይመስልሃል?» ሲሉ ጠየቁት።

«ጨርሶ አይታሰብም። ቡርቃ ላይ አንድም የተማረ ሰው የለም። ገበሬዎቹም ሬድዮ የላቸውም። የጠንቁቀዋቸው ትዝታ ነው ለዚህ ያበቃቸው።»

ፕሬዚዳንቱ ጥቂት ሲያውጠነጥኑ ቆይተው፤

«በዚህ ወቅት ከአሮሞዎች ጋር መጋጨት አያስፈልገም። ያለነሱ ሙሉ ድጋፍ የትም መድረስ አንችልም። በአሁኑ ወቅት የኤርትራና የትግራይ ወንበዴዎችን ገጥጦ የያዘልን የአሮሞ ወጣት ነው። ይህንን ሀዘብና ሃይል ጨርሶ ማጣት የለብንም።»

አንደገና በዝምታ ለደቂቃዎች ያህል ቀዩ።

«ጥናቱስ ምን ላይ ደረሰ?» አሉ ፕሬዚዳንቱ፤ ድንገት ርአስ ወሬ ለውጠው።

«የትኛው ጥናት?»

«በወንበዴዎች ላይ የሳይኩሎጂካል ምር ፊር ...» ብለው አቁዋለሁ።

«ቅድመ ሁኔታዎችን አጠናቀን ጨርሰናል። ሰው ምልመላ ላይ ነን። በርግጥ ሰው ምልመላ ላይ አንዳንድ አከራካሪ ሁኔታዎች ገጥመውናል። በተለይ የኤርትራ ጉዳይ ከበድ ያለ ነው። ካሉን ኤክስፐርቶች ጠንካራውን መመደብ እንዳለብን ደግሞ ግልፅ ነው። በአጋጣሚ የሙያ ብቃቱን በተሻለ ሁኔታ በማስመስከር ላይ ያለ አንድ ባለሙያ ነበረን። ችግሩ ግን ይህ ሰው የፓርቲያችን አባል አይደለም። ስራው ደግሞ በፓርቲ አባሎች መሰራት እንዳለበት ተወስኗል።»

«አባል ለምን አላደረጋችሁትም?»

«በቅርቡ ነው ከምእራብ ጀርመን የተመለሰው። በዚህ ምክንያት ስጋት ነበረኝ። ልጄ ደሞ መዝናናት ያዘውትራል፤ እንጂ ቢጠየቅ አንኩዋ የማይሰት አይነት ሰው ነው።»

«ከተማመናችሁበት አባል አድርጉት! ወደ አስመራ ከመሄዱ በፊት ግን እኔም ላነጋግረው እችላለሁ። ማነው ስሙ?»

«አኖሌ ዋቁ!»

ፕሬዚዳንቱ አይኖቻቸውን ጠብብ ፈታ አደረጉ።

«አርሞ ነዋ! በዚህ ላይ ምእራብ ጀርመን?»

የደህንነት ሚኒስትሩ ፈገግ አለ::

«እኔም በመጀመሪያ የዚያ አይነት ስሜት ነበር ያደረብኝ:: ልጄን ሳየው ግን ሀሳቤን ለወጥኩ:: በጣም ብርቱ ነው:: ፈጣን ነው:: የልቡን ይናገራል:: ሶስት ባለሙያዎች የሚሰሩትን ብቻውን ማከናወን የሚችል ንቁ ልጅ ነው:: ለፖለቲካ ጉዳዮች ደንታ ያለው ባይመስልም፤ ከሙያው ጋር በተያያዘ የሚያቀርባቸው ሀሳቦች ግን መሬት ጠብ አይሉም:: በርግጥ በዚህ ልጅ ላይ ዛሬ ጠዋት እንድ አስደንጋጭ ነገር ሰምቼ ነበር:: ልጄ ዛሬ አመፅ በተቀሰቀሰበት ቡርቃ ነው የተወለደው:: ለአመፁ መቀስቀስ በሰበብነት የሚጠራው ዋቁ የተባለው ሽማግሌ በማደጉ ልጅነት ያሳደገው ነው::»

የፕሬዚዳንቱ አይኖች ወዲያ ወዲህ ይካለቡ ጀመር:: ማመን እያቃቃቸውም «... አብዳችሁዋል!» ሲሉ ጮሁ::

የደህንነት ሚኒስትሩ ግን የመበገር ስሜት አላሳየም::

«አኖሌን ከአመፁ ጋር የሚያገናኘው ምንም ጉዳይ የለም:: ይሄን አጣርተናል:: ሌላው ቀርቶ ከጀርመን መልስ ቡርቃ ሄዶ አባቱን የጠየቀው እንድ ጊዜ ብቻ ነው:: ጨርሶ ጠባብ የሆነ የጉለኝነትን ስሜት አያንፀባርቅም:: በዚህ ላይ ወደሀገር ቤት እንዲመለስ ያደረገው ጉዋድ ጂብሪል ነው:: ከጂብሪል ጋር ጉዋደኞች ናቸው:: ጀርመን ሀገር ነው የተዋወቁትና የተወዳጁት:: ይልቁን አኖሌ ራሱ ዛሬ ወደ ቡርቃ ሄዶ አመፁን ለማቆም ጥረት እንዲያደርግ ልንልከው ነው ያሰብነው:: ይህም መፈተኛው ይሆናል::»

ፕሬዚዳንቱ ረገብ አለ:: ባህርያቸው ነው:: ጠንክር ሲለባቸው ላላ ይላሉ::

«ቢሆንም ክትትል ይደረግበት:: በድምፅ መቅጃ መሳሪያዎች ሳይቀር ተከታተሉት:: ሙሉ በሙሉ አትመነት:: የጠላቶቻችን ቃፈሮች ባገኙት ቀዳዳ ሁሉ ሰርገው ገብተዋል! ጥንቃቄ ማድረግ ያሻል! የሰሜን ወንበዴዎች በአማራና በኦሮሞች ነው የሚጠቀሙበት:: ጥንቃቄ ያሻል::»

ቡና ቀረበላቸው:: እያጣጣሙም ወጋቸውን ቀጠለ::

«ውጤቱን ከስር ከስር ማወቅ አፈልጋለሁ!»

«የትኛውን?»

«የሶስቱንም::»

«ማለት?»

«የቡርቃውን? የወያኔ መሪዎቹንና የጥናቱን ...»

«መልካም!»

ለጥቂት ሰዓታት በዝምታ ተዋጡ:: ሚኒስትሩ ልክ በዚህ ጊዜ ፕሬዚዳንቱን መሰናበት እንዳለበት ያውቃል:: አላምሮ ያውቃል::

- 2 -

የቢሮው በር በችኮላ ተበረገደ ...

አኖሌ ዋቁ ደንግጦ ቀና ሲል ከቅርብ አለቃው ጨፍጋጋ ፊት ጋር ተጋጩ - ጂብሪል አለ:: አኖሌና ጂብሪል እንደ ጉዋደኛ ተግባብተውና ተነጋግረው መስራትን ያዘወትራሉ:: ጂብሪል በህዝብ ደህንነት ውስጥ የሚኒስትሩ ልዩ አማካሪ ሲሆን፤ በጀርመን ሀገር ከታወቀ ዩኒቨርሲቲ በስነ ልቦና ትምህርት የማስተፊት ዲግሪ ያለው አኖሌ ዋቁ ግን በከፍተኛ ኤክስፐርት ደረጃ የሚያገለግል የበቃች ሰራተኛ ነው::

«እንደምንህ አኖሌ!»

«ምን ሆነሃል? የተቻከልክ ትመስላለህ» አለው::

በርግጥም ጂብሪል መቻከል ብቻ ሳይሆን ፊቱም ልክ አልነበረም:: መረበሽ ይታወቅበታል:: እንደነገሩ ከሚያበጣጥረው ጠጉሩና፤ ከተመሰቃቀለው ጢሙ ጋር ፈገግታው ሲጠፋ አውራ ነው የሚመስለው:: የያዘውን ፋይል አኖሌ ጠረጴዛ ላይ ወርውሮ ወንበር ስቦ ተቀመጠ::

«ችግር አለ እንዴ ጂብሪል?»

«ያውም በኩንታል!» ብሎ የወትሮው ባልሆነ ድምፅ አምባረቀበት::

አኖሌ ግራ ተጋባ::

ባልተለመደ ሁኔታ ያፈጠጠበትን አለቃውን በጭንቀት ከማስተዋል አልፎ የሚለው ጠፋው:: ጂብሪል ሊናገር ቢፈልግም ከምን እንደሚጀምር የተቸገረ መሰለ:: ባህርይው እንኩዋ እንዲያ አልነበረም:: ጉዳዮችን አቅልሎ ማየትና መፍትሄ ማቅረብ እንደ ልዩ ችሎታው የታመነለት ናቸው:: ጂብሪል ምንም እንኩዋ የሰራተኛው ፓርቲ አባል ቢሆንም ብዙውን ጊዜ የታዘዘውን ሁሉ እንደ ጡሩምባ ከማስተጋባት የተቆጠበ የሰራ ሰው ነው:: የደህንነት ሚኒስትሩን ግማሽ ስራ ያከናውናል ይባላል:: ከፍጥነቱ የተነሳ ስራዎችን በየክፍል ጋላፊዎች ቢሮ እየተዘዋወረ ማከፋፈል ይቀናዋል::

የዛሬው የጂብሪል ባህርይ ግን አደናጋሪ ሆነበት - ለአኖሌ።

እንደወትሮው በቀጥታ ወደስራ ከመግባት ይልቅ ቁጣ አስቀደመ።

«ምን ሆነሃል ጂብሪል!» አለው ደግሞ።

«እውነቱን እንድትነግረኝ እፈልጋለሁ!» የሚል ምላሽ ሰጠው ከረር ባለ ድምፅ።

አኖሌ ትንፋሹ አጥር አለበት። የገዛ ጆሮውን ተጠራጠረ። ከአንድ ቀን በፊት አብረው ነው ያመሹት። ምን ተገኝ ባንድ ሌሊት?

«የተፈጠረ ችግር አለ?» አለው አኖሌ።

«ምንም እንደማትዋሽ ቃል ግባልኝ!»

አኖሌ ከተቀመጠበት በርግጥ ተነሳ። በእሳት ጨዋታ የተጀመረ ያህል ተሰማው። ከልብ ጉዋደኛው እንዲህ ያለ ቁጣ ሲወርድበት ስሜቱን ሊቁዋቁዋመው አልቻለም። ሆኖም ጂብሪልም ተፈናጥሮ ብድግ አለና ሽጉጡን ከሽንጡ ላይ መዘዘ።

«ተቀመጥ!»

አኖሌ እንደደነዘዘ ተቀመጠ። አይነን ከሽጉጡ አፈሙዝ አልነቀለም። ተፋጠጠ። አኖሌ በደከመ ድምፅ።

«ጉዳዩ ምንድነው?» ሲል ጠየቀው።

«ቃፊር ነህ!»

«ማን!? እኮ እኔ!» እንደ ብራቅ እየሙሽ፣ ጣቱን የገዛ ልቡ ላይ ጠነቀለ። በግልባጩ ቁጣው ነደደ።

«አዎን አንተ! አኖሌ ዋቅ! ለኦሮሞ ወንበዴዎች ወይም ለሻእቢያ አሲያም ለሲኦይኤ ... ለሰይጣንም ሊሆን ይችላል፤ እየሰለልክ ነው ... በደንብ አዳምጠኝ ... ሀቁን ካልነገርክኝ ጭንቅላትህን እዚሁ ነው የማፈነዳት። ባንተ ጦስ እግራ ላይ ሰንሰለት እንዲቆለፍ አልፈልገም። ገባህ!»

ከዚያም ድምፁን ረገብ ለማድረግ እየሞከረ።

«... ሰላማዊ ኑሮዬ እንዲናጋ አልሻም። ሀቁን ንገረኝ። ሀይወትህን ለማዳን ያለሁህ ብቸኛ ረዳት እኔ ብቻ መሆኔን አስተውል። እኔን ለማታለል በቃጣህበት ደቂቃ ያለምህረት አሳልፌ እስጥሃለሁ። ከዚያም በሃያ አራት ሰዓት ውስጥ ለዘልአለም ታሽልባለህ።

ምናልባትም ከመገደልህ በፊት በጆሮ ለመስማት እንኩዋ የሚከብዱ ስቃዮችን በቁምህ ትቀበላለህ።»

አኖሌ ዋቅ ተስፋ በመቁረጥ የልብ ጉዋደኛዬ ብሎ የሚያምነው ሰው የሚያወርድበትን ሀጢያት በዝምታ አዳመጠ። አዳምጦ ሲያበቃ አዘነ። ከልቡ አዘነ። ያዘነው ከአስራ ስምንት ወራት በፊት ወደ ኢትዮጵያ ለመምጣት በመወሰኑ ነበር።

አኖሌ የሃያ ዘጠኝ ዓመት ወጣት ነው። መልክ መልካም፤ መለሎ። ትምህርቱን የጨረሰባትን የሀምቡርግ ከተማ ለቆ በጦርነት ወደምትታመሰው ሀገሩ የተመለሰው ይህንኑ አሁን ሽጉጥ ይዞ የሚዝትበትን ሰው አምኖ ነበር። ምእራብ ጀርመን ያሉ ወዳጆቹ መክረውት ነበር - እንዳይመለስ። አስጠንቅቀውት ነበር - ሊደርስበት የሚችለውን ችግር አያስረዱ። ማስጠንቀቂያቸውን ግን ችላ አለው። ስራና የመኖሪያ ቤት ካገኘ፤ መኪና ማስገባት ከቻለ፤ የልጅነት ፍቅረኛውን እግብቶ ከኖረበት ማህበረሰብ ጋር መቀላቀልን እንደ ትልቅ ፀጋ ነበር የቆጠረው። በእድሜ የገፉ አሳዳጊ አባቱን በሀይወት ለማግኘትም ጉዋጉቱ ነበር። በተስፋም ነበር የተመለሰለው። አባቱን በሀይወት ማግኘት ችሎአል። ጂብሪልም ቃል የገባለትን የመኖሪያ ቤትና የስራ ጉዳይ ጨረሰለት። ያጣው ቢኖር የልጅነት ፍቅረኛውን ብቻ ነበር።

ሀወኒ ትባላለች። አገር ምድሩን አስሶ የገባችበትን ማወቅ አልቻለም። ቢሆንም ኑሮው መልካም መሆን ጀምሮ ነበር። የዛሬው ዱብኤዳ ግን እንግዳ ሆነበት። በጆርመን ሀገር ቆይታው ትምህርቱን ተግባራዊ ከመከታተል አልፎ የጉላ የፖለቲካ ተሳትፎ አልነበረውም። በርግጥ ወቅታዊ ሁኔታዎችን በጥንቃቄ ይከታተላል። በአውሮፓ ደማቅ ከተሞች ተቀምጠው ስለ ኢትዮጵያ ገበሬዎች የሚሰብኩትን ፖለቲከኞች ግን ከልቡ ነበር የሚንቃቸው። አሁን ግን ጂብሪል «የየትኛው ድርጅት ቃፊር ነህ?» ሲል አፋጣ ይዞታል።

በእጅጉ አዘነ። ለመፀፀት ግን ጊዜው እንዳለፈበት ተረዳ። ተስፋ ባጣ ድምፅ።

«የማንም ሰላይ አይደለሁም!» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«እርግጠኛ ነህ?»

«አትጠራጠር!»

ጂብሪል በረጅሙ ተነፈሰና ሽጉጡን ሽንጡ ላይ ሽጦ እነበረበት ወንበር ላይ ተቀመጠ።

ለደቂቃዎች በዝምታ ሲተያየ ቆዩ።

«አኖሌ ... እርግጠኛ ነህ?»

ጂብሪል በሚማፀን ድምፅ ነበር ደግሞ የጠየቀው።

አኖሌ ግራ ተጋባ። የጂብሪል የሚለዋወጥ ስሜት አደናገረው።
ቴአትር የሚሰራ መሰለው።

«እመነኝ!» አለ በተስፋ።

«እኔ አልጉዳህም። እውነቱን ብቻ ንገረኝ። ከዋሽህ አብረን ነው ሲክል የምንወርደው። እባክህ!»

አኖሌ ጠረጴዛውን በቡጢ ደለቀና ጮኸ።

«አይደለሁም! አይደለሁም! እኔ አኖሌ ዋቁ የምፈፅመውን የማውቅ ሰው ነኝ! ለስላሳ ስራ የሚያበቃ ዝንባሌም ባህርይውም የለኝም! አማርኛ በኦሮሞ ላይ ያላቸው አጉል ንቀት ያናድደኛል። ይህን ስሜቴን ደግሞ ከተዋወቅንባት እለት ጀምሮ አሳምረህ ታውቀዋለህ። ይህም ሆኖ ጉዋደኞቹ ሁሉ አማርኛ እና ትግሬዎች ናቸው። ተራ ጠባብ ዜጋ አለመሆኔን ከዚህ መገንዘብ ትችላለህ። በተቀረ ያንተ መንግስታዊ ምስጢሮች መቼ ነው ያጉዋጉኝ? አንድ እመት ሙሉ ስታውቀኝ ምን ነበር ፍላጉቴ? ከመፅሀፍ ብብት ወጥቼ አውቃለሁ? ላንተ የፖለቲካ ዝባዝንኬዎች ጆሮዬን ሰጥቼ አውቃለሁ? ስለህይወት ያለኝን ፍልስፍና አታውቅም? እንዴት እንገዳ ሆነህ ትመረምረኛለህ? ወይም በኔ ላይ የታሰበ ልዩ ጥቃት ካለ ብናየው በተሻለ»

አኖሌ ጥቂት ጋብ ካለ በሁዋላም፤

«... እረ ለመሆኑ ምን አይነት አስተማማኝ መረጃ ቢደርሳችሁ ነው እኔን ቃፊር ለማለት የበቃችሁት?» ሲል በመደነቅና ለመስማት በመገዋገዋት ጠየቀው።

«መረጃ ከተገኘብህስ?» ሲል ጂብሪል ድንገት አፈጠጠበት።

«ስቀሉኝ!»

«አኖሌ ...»

«ግዴለህም ... መቼም አብድ አይደለሁም።»

«አንድ ጉዳይ ልንገርሃ!»

«ምን?»

«በዚህች ደቂቃ የደህንነት ሰዎች የመኖሪያ ቤትህን አገላብጠው እየበረበሩ ነው» ብሎ የአኖሌን ስሜት ለማጤን ተዘጋጀ።

አኖሌ ግድ አልሰጠውም። ይልቁን ፈገግ አለ፤

«ሻንጣዎቹን ገንጣጥለዋቸው ይሆናሉ! ቁልፍ ብትጠይቁኝ ግን የፍተሻ ስራችሁን ያቀልላችሁ ነበር። እነዚያ ውድ ሻንጣዎች በግዴለሽነት ከተገነጠሉ መቼም ለፈፀማችሁት የዱርዩነት ተግባር ኪሳራውን መጠየቁ አይቀርም።»

«ቤትህ የሚያጠራጥር ሰነድ አለህ?»

«በጀርመንኛ የተፃፈ ዲግሪዬ አለ። ፖሊሶችህ የእነግን የመታወቂያ ካርድ ያገኙ ይመስላቸው ይሆናል።»

«የተፃፈልህ ፖለቲካ ነክ ደብዳቤ ይኖራል?»

«ደብዳቤ የማጠራቀም ባህል የለኝም።»

«የጦር መሳሪያ ይኖርሃል?»

«የሁለተኛውን የአለም ጦርነት የሚያሳይ ፊልም አለኝ።»

«ፀረ ኢትዮጵያ መንግስት የሆነ መፃህፍት መፅሄትና ጋዜጦችስ?»

«እነሱ ይኖሩኛል!» አለው አያፈዘ።

የጂብሪል አይኖች ፈጠጡ።

«አንድተረጉመው ያዘዝክኝ አንድ የጀርመን ጋዜጣ አለኝ። የመንግስቱ ሃይለማርያም አስተዳደር ስለሚፈፅማቸው ዝርዝር የግድያ ታሪኮች ይተነትናል» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ጂብሪል አቀርቅሮ ሲያሰብ ቆየ።

ሰአቱን አየ። ስምንት ሰአት ከቀነ። አሁኑኑ ወደ ዋናው ጉዳይ መግባት እንደሚኖርበት ነበር የሚያስበው። ቢያንስ አኖሌ ሰላይ ሊሆን እንደማይችል ያለው እምነት ትክክል እንደሆነ መገንዘብ ችሎአል። ስለዚህ እለቱ ከመጠናቀቁ በፊት ጉዳዩን ቶሎ መፈፀም ይጠበቅበታል። የደህንነት ሚኒስትሩም ውጤቱን በጉጉት እንደሚጠብቁ ያውቃል።

«ልጅ አኖሌ ...» ብሎ በእርጋታ ጀመረ «ቃፊር ስለመሆንህ የደረሰን መረጃ የለም። የእስካሁኑ መጨዋጫዎህ አጭር ፍተሻ ብቻ ነው። ይኸውልህ የስላሳ ስራ ተዋናይም ያደርጋል። ይህን ሁሉ የማስመሰል ንዴት ቢሮዬ ተለማምጄ መምጣቴን ብታውቅ ትደነቅ ወይም ትስቅ ይሆናል ...»

አኖሌ በመገረም ጂብሪል ላይ አፈጠጠ።

ጂብሪል አያይዞም «... በዚህ መልኩ ልቀርብህ የወሰንኩት ጥርጣሬና ስጋት ውስጤን ስለበጠበጠው ነው። በርግጥ አሁንም ቢሆን ቃፈር ላለመሆኑ በቂ ማረጋገጫ የለኝም። የደህንነት ሚኒስትሩ ግን ክፉኛ ጠርጥረውህል።»

«እኮ በምን ምክንያት!?» ሲል አምባረቀ።

«መነሻ አላቸው። ያውም በቂ መነሻ። የኢሲፓ አባል አለመሆኑ፤ ከጀርመን ሀገር በፈቃድህ መመለሱ፤ የተማርክ አሮሞ መሆኑ - ሁሉ ለጥርጣሬ ሊያበቃ ይችላል። ሚኒስትሩ ግን ሌሎች ለጥርጣሬ የሚያበቁ ፍንጮችንም አግኝተዋል። ዛሬ ያንተን ንፁህነት ለማሳመን ባለኝ ሃይል ሁሉ ተመዋገትኩልህ። ቤትህ እንዲፈተሽና እንድትታሰርም ታዞ ነበር። ያ ሁሉ በኔ ሃይል ተሸርአል። አንተ ላይ ጥቂት የክህደት ፍንጭ ቢገኝ ባለን ቅርርብ ምክንያት ብቻ የኔም ነገር ያከትማል። ስለዚህ ያን ማድረግ ለራሴም ስል ነበር። ስለዚህ በዚህ የጋራ ጉዳይ ላይ መነጋገር አለብኝ። ይህን ጥርጣሬ ለማጥፋት የምትችልበት እድል ተፈጥሮአል።»

«በምንድነው የተጠረጠርኩት? ግልፅ ሆኑ ገረኝ»

እኖሌ ፋታ አጣ።

ጂብሪል ለጥቂት ደቂቃዎች አቀርቅሮ ከቆየ በሁዋላ፤

«ከትናንት ማምሺያ ጀምሮ በቡርቃ በምትባለው የትውልድ መንደርህ የሚኖሩ አንድ ሺ የአሮሞ ገበሬዎች አምፀዋል» ሲል ተነፈሰ።

እኖሌ ዋቆ እንደ እንጨት የደረቀ መሰለ። ጀርባው ላይ ቀዝቃዛ ላብ ከሰለባ ብሎ ሲወርድ ታወቀው። ከመቅፅበት በርካታ ጉዳዮች፣ ታሪኮች በአእምሮው ብልጭ ድርግም ይሉ ጀመር። ቀስ ብሎ ከመቀመጫው ብድግ አለ።

«አባቴ ሞተ ማለት ነዋ!?»

በደከመ ድምፅ ለራሱ ነበር የተናገረው።

«አባትህ አልሞቱም። ሆኖም በሞት አፋፍ ላይ መሆናቸውን የሚገልፅ መረጃ ደርሶናል» አለው ጂብሪል። እኖሌ ለምን ይህን ሊል እንደቻለ አያውጠነጠነ።

«አደገኛ ሁኔታ ነው ጂብሪል!» አለ በፍርሃት እየራደ።

«እንዴት?»

እኖሌ መልስ ለመስጠት ዘገየ ...

የአዲስ አበባ ሰዎች የማያውቁት ታሪክ! ሊገባቸው ስለማይችሉውም ስሜት! ለሰባ አመታት በቡርቃ ብቻ ሳይሆን በአርሲ ተራራዎችና ሽለቆዎች ስለተነገረው ትንቢት እያሳለለ ነበር።

የቡርቃ ዝምታ!

ምናልባትም በቃፈርነት ከመጠርጠር የከፋ አደጋ ፊቱ ተደቅኖ ታየው። ሲጋራውን ምጥጥ አድርጎ መተርኮሻው ላይ ደፈጠጣት። አይኖቹ ... ልቡ ... አእምሮው ... ይበልጥ ነቁ።

ጂብሪል ከእኖሌ መልስ ሲያጣ ስለጉዳዩ ማብራራቱን ቀጠለ፤

«... ያመፁት ገበሬዎች የአባትህን፤ የእንተንና እጮኛዬ የምትላትን የሀወኒን ሰሞች እያነሳሱ በማምገስና በማቅራራት ላይ መሆናቸውን ከሁለት ሰአት በፊት መረጃ ደርሶኛል። የአማርኛን ጉጂ እናጋያለን እያሉም ይዝታሉ!»

እኖሌ አይኖቹን ጨፍኖ በውስጡ ይሰቃይ ጀመር። ይህ እንደሚመጣ የቡርቃ ገበሬዎች ሲያወጉ ደጋግሞ ስምቶ ነበር። ሆኖም የቡርቃ ዝምታ ትንቢት ለሱ ተረት እንጂ ወደ ተግባር የሚለወጥ ህያው ህልም አልመሰለውም ነበር። የቡርቃ አረኞች ጣፋጭ ለዛ እንጂ ... መች የገበሬዎቹ የልብ ምኞት ይሆናል ብሎ ገመተና?

ጂብሪል ቀጠለ፤

«በገበሬዎቹ ቀረርቶ ውስጥ ያንተ ስም መነሳቱ ሚኒስትሩ እንዲጠረጥሩህ አደረጋቸው። 'እኖሌ ገበሬዎቹን ለአመፅ ቀስቅሶአል' ለማለት ጭምር ከጀሉ። በዚህ ስሜት ላይ ሳለን ደግሞ ከቡርቃ ወደ አንተ የተላኩ ሶስት ገበሬዎች ለጋህር ላይ ተያዙ። ሲመረመሩ 'አባቴ ከመሞታቸው በፊት ሊያዩት ይፈልጋሉ?' የሚል ምክንያት ሰጡ። ከቡርቃ አካባቢ የደረሰን መረጃ እንደሚያስረዳው ግን ገበሬዎቹ የአመፁ መሪ እንድትሆን አንተን መርጠውሃል።»

እንደ እንቁራረት የፈጠሙ አይኖቹን ጂብሪል ላይ ተከሎ ቀረ። በተመዋመዋተ ድምፅም፤

«ይህን ሁሉ ሚኒስትሩ ስምተዋል?» ሲል ጠየቀው።

«ስምተውታል!»

«ምን አሉ ሲሰሙ?»

ጂብሪል ሪዙን በጣቱ እያፍተለተለ፤

«ትዝ ይልህ እንደሆነ ስለቡርቃና ስለራሱ የነገርክኝ ጥቂት ታሪክ ነበረ። እነዚያን ተረቶች ተጠቀምኩባቸው። ገበሬዎቹ ከእንስሳ

ባልተሻለ ሁኔታ የሚኖሩ መሆናቸውን፤ ከዚያ ቀበሌ አንተና ሀውኒ ብቻ ፊደል እንደቆጠራችሁ፤ ገበሬዎች በራሳቸው የሀልም አለም ተውጠው፤ ተንሳፊው እንደሚገዝቡ፤ ዘላቢድኩ። ከዚያም አንድ ሀሳብ ለሚኒስትሩ አቀረብኩ። ያ ሀሳብ ሚኒስትሩን ጥቂት አረጋጋቸው። ባንተ ላይ ታስቦ የነበረው እርምጃ እንዲዘገይ ፈቀዱ። እሁንም በጉዳዩ ላይ በግልፅ ተወያይተን አስቸኩዋይ መፍትሄ ካልፈለግን አንተም እኔም አደጋ ውስጥ ነን።»

«ምንድነው ንገረኛ! እንነጋገር!» አለ በጭንቀት እንደተወጠረ።

«የገበሬዎች ጥያቄ ፖለቲካዊ ስሜት አለው። የሚያነሱት ጥያቄ የብሄር ጭቆናን ነው። አማርኛ ከአካባቢው እንዲወጡላቸው ይፈልጋሉ፤ የበቀል ስሜት አርገዝዋል። ይህን መሰል መርዝ የቀዋጠረ ሁኔታ አንዴ ከተለኩስ እንደ ሰደድ እሳት ነው የሚያያዝው። መንግስት በሰሜን ያለው የፀጥታ ሁኔታ በተመሰቃቀለበት በዚህ አስቸጋሪ ወቅት ሌላ ትኩሳት እንዲጨመርበት አይገባም። ስለዚህ ቢቻል አመፁ በሰላማዊ መንገድ እንዲረገብ ይፈልጋል። ካልሆነ መንግስት ሃይል ከመጠቀም ሌላ አማራጭ የለውም። የሃይል እርምጃ ከተወሰደ ደግሞ የቡርቃ ገበሬዎች በጅምላ ሊያልቁ ይችላሉ። ይህን አንተም እኔም መንግስትም የምንፈልገው አይመስለንም። ሚኒስትሩን ያሳመንኩዋቸው ገበሬዎች አንተን እንደመሪ ስለመረጡህ፤ የአካባቢው ተወላጅም ስለሆንክ በመንግስትና በገበሬዎች መካከል እንደ ድልድይ ታገለግላለህ በሚል ነው። ይህ ሳንተ ጥቅም አለው። ወገኖችህን ከአልቂት ታድናለህ፤ የራስህም ሀይወት ከአደጋ ይተርፋል።»

አናሌ አላመነታም።

«ጥያቄ የለውም ጂብሪል ... አሁኑኑ እነሳለሁ!» ሲል አረጋገጠለት።

«ደግ አስበሃል!» አለ ጂብሪል በመርካት «... ሆኖም ገበሬዎች ለአመፁ መሪ ትሆን ዘንድ አንተን የመረጡበት ምክንያት አልገባኝም። ሌላም ግር ያለኝ ነገር አለ። ቅድም ስለ አመፁ ሳነሳለሁ በቀጥታ አባትህ እንደሞቱ አመንክ። አመፁንና የአባትህን ሞት ምን ያገናኘዋል? ገበሬዎች የሀውኒን ስም የሚያነሱትስ ለምንድነው? ለመሆኑ ሀውኒ ማናት? የት ናት?» ሲል የጥያቄ ዶፍ አወረደበት።

አናሌ ትክዝ ብሎ፤

«ታሪኩ ረጅም ነው። ሌላ ቀን ላውጋህ። እንድታውቀው ያህል ግን አመፁ የተቀሰቀሰው 'የቡርቃ ዝምታ' ተብሎ በሚታወቅ ትንቢት ምክንያት ነው። አባቴ የሞቱ ለት አመፅ እንደሚነሳ የቡርቃ ዝምታም እንደሚያበቃ ይነገር ነበር አለው።»

«ምንድነው የቡርቃ ዝምታ?» ጂብሪል ግራ ተጋባ።

«ቡርቃ ወንዝ ነው። በመሬት ውስጥ ለውስጥ የሚገዝብ ወንዝ። በመሬት ውስጥ የመሄዱን ጉዳይ ገበሬዎች ከማከረፍ ጋር ነው ያያያዙት።»

«ማነው የሚያኩርፈው?»

«ወንዙ! የቡርቃ ወንዝ!»

«የወንዝ ማከረፍ ምን ማለት ነው አናሌ?»

«ታሪኩ ረጅም ነው ያልኩህ ለዚህ ነው። ገበሬዎች 'ቡርቃ' ከመሬት በታች ውስጥ ውስጡን የሚሄደው እርምጃ በአማራ ወራሪዎች በመዝገታቸው እፍረት ተሰምቶት ነው! ብለው ያምናሉ። እንደ ገበሬዎች እምነት የቡርቃ ወንዝ ጥንት እንደ የቢሽባሌ ደረቱን ገልብጦ የእርሞን ምድር ሁሉ ይዞር ነበር። ምንሊክ እርሲን ሲወርና የገዳውን ስርአት ሲያጠፋው ግን የቡርቃ ወንዝ በእርምጃ ተንበርካኪነት አዝናና አፍሮ 'መሬታችሁን በጃችሁ ካላገባችሁ እኔን አታዩኝም' ብሎ አካላቱን ሁሉ እንደ ዘንዶ ሰብሶ ከመሬት በታች እንደቀበረ ከጥንት ጀምሮ እንደ ተረት ይነገር ነበር።»

ጂብሪል በመገረም ራሱን ግራ ቀኝ ሲገጥ ቆይቶ፤

«የሀውኒ ጉዳይስ?» አለው።

«እኔም ግራ ገብቶኛል ጂብሪል» ብሎ ሊያሳምነው ይጥር ጀመር።

«... እኔና ሀውኒ አባትና እናት የለንም። በማደጉ ያላደገን አሁን በሞት አፋፍ ላይ የሚገኘው ዋቅ አባዳላ ነው። እኔና ሀውኒ እንድንማር የተደረገው በቡርቃ ገበሬዎች ፍላጎትና ትብብር መሆኑን አውቃለሁ። ከፍ፣ ስንል እንድንተጫጭ አደረጉን። እስከዚያን ቀን ድረስ እህቴ ነበር የምትመስለኝ። በተቀረ ሀውኒ አሁን ያለችበትን ጨርሶ አላውቅም። የማውቀው ነገር ቢኖር እንደማፈቅራትና እንዳንተ ግጥም የምትወድ ውብ ልጅ መሆንዋን ብቻ ነው።»

«ወላጆቻችሁ እንዴት ሞቱ?»

«ምክንያቱን አላውቅም። ለአባቴ አንስቼለት ነበር። 'ሌላ ጊዜ አወጋሃለሁ' ነበር የሚለኝ። ከዚያ ወዲያ ስለተራራቅን እኔም ስለ ወላጆቼ የማወቅ ልዩ ጉጉት አልነበረኝም። አባቴ ስለሙዋች ወላጆቼ ሳነሳ ይከፋ ይሆናል ብዬም አስብ ነበር። ግን በአንድ አጋጣሚ ሞተው ሊሆን ይችላል። ምን ልዩነት ያመጣል?»

«መልካም! አሁን ጊዜ የለንም! ወደ ቡርቃ መሄድ አለብህ። ሚኒስትሩ ዘንድ ደርሼ እስከመለስ ከቡርቃ የመጡትን ገበሬዎች

አነጋግር:: በር ላይ አሉልህ» ብሎት ፈትሰክ አለ::

አኖሌ ጃኬቱን አንጠልጥሎ ደረጃዎቹን በፍጥነት ወርዶ ወደግቢው በር ገሰገሰ::

* * *

... የቡርቃ ገበሬዎች የቡርቃ ዝምታ! የተሰኘውን ትንቢት ለሰባ አመታት አዘመውታል:: ትንቢቱ የሚፈፀምበትን አለትም በናፍቆት ሲጠብቁ ነበር:: ቡርቃ ከካነ ተራራ ስር ተነስቶ ከመሬት በታች ውስጥ ለውስጥ የሚገባውን ትልቅ ወንዝ ነው:: አልፎ አልፎ በተደረመሰ ጉሬ በኩል የቡርቃ ወንዝ ልክ እንደ ዋሲሽበሌና እንደ አዋሽ በከፍተኛ ፍጥነት ሲገባው ይታያል::

ከሰባ አመት በፊት የአካባቢው ገበሬዎች 'ብሻን ሴጣን - የሰይጣን ውሃ እያሉ ይጠሩት ነበር:: በጦር አዛዥ ማእረግ 'አባዱላ' ተብለው የሚታወቁት ዋቅ ግን 'ቡርቃ' ሲሉ ሰየሙት:: ቡርቃ ማለት በአሮሚኛ 'ምንጭ' ማለት ነው:: ከዚህ ስያሜ ጋርም ዋቅ አንድ ትንቢትና አፈታሪክ ለተከታዮቻቸው እንደዋሃ ይተርኩላቸው ነበር! እንዲህ እያሉ:

«ይህ ወንዝ ጥንት በአያቶቻችን ዘመን ስሙ 'ቡርቃ' ተብሎ ይታወቅ ነበር:: መነሻውም ከዚህችው በልምላሜዋ ከታወቀችው ከቡርቃ መንደር ሲሆን፤ የኦሮሞዎችን መሬት ሁሉ ውሃ እያጠገበ፤ እያካለለ ይገባል ነበር:: የቡርቃ ወንዝ በኦሮሞ ምድር ዳርቻዎች ሁሉ ይዞር ነበር:: ቡርቃ ፈጣን፤ ውሃው እንደ ኩል የጠራ ወንዝ ነበር:: ጥንት ኦሮሞዎች ውሃ የሚጠጡት ከቡርቃ ጨልፈው ነበር:: ምግባቸውን የሚያበስሉት፤ ልብላቸውን የሚያጥቡት በቡርቃ ውሃ ነበር:: ኦሮሞዎች ህመም ሲሰማቸው ከቡርቃ መገንጨት ብቻ ይበቃቸው ነበር - ይፈውሳሉ::

መቼ ያ ብቻ ሆኖ?

«ቡርቃ የኦሮሞን ምድር አያካለለ ሲገባል፤ ከአለት ሲጋጭ፤ ድምፁ መዘቃ ሆኖ ልብ ያማልላል:: ከገደል ሲዘል ድካረቱ ለኦሮሞዎች ጀግንነትን ሲያስተምር፤ ለጠላቶቻችን ደግሞ ናርሃትና ሽብርን ይለቅ ነበር:: የቡርቃ ወንዝ ለጥ ባለው መስክ ዝግ ብሎ ሲገባል ደግሞ ህፃናት ይንቀጫረቁበታል:: 'ቡርቃ ተረት አውራልን?' ይሉታል:: ስለዘለለው ገደል፤ ስላጥለቀለቀው ሜዳ፤ ስላቀረጠው ሸለቆ፤ በሩቅ መንደሮች ስለሚኖሩት ኦሮሞዎች ይተርክላቸዋል::

ታዲያ ምን ያደርጋል?

«የኦሮሞዎችን ግዛት ነፍጠኛ በጉልበቱ ወሰደው:: በዚህ

እጅግ የተናደደው የቡርቃ ወንዝ እንደ ዘንዶ ተምዘግዝግጦ፤ አካላቱን ሁሉ ሲበስቦ ከመሬት ስር ተደበቀ:: 'ኦሮሞዎች ለነፃነታቸው ተጋድለው ክብራቸውን ሳያስጠብቁ ከተደበቁበት ጉሬ አልወጣም ብሎ ከመሬት ማህፀን ገብቶ ተከተተ:: ሰዎች ከምንጩ ሲጠጡም ወዲያው ውሃው መርዝ ሆኖ አንጀታቸውን በጣጥሶ ይገድላቸዋል:: በዚህ ምክንያት 'የሰይጣን ውሃ' ተባለ:: ቡርቃ ግን በኦሮሞዎች ሽንፈት አፍሮና አዝኖ ነው የተደበቀው» እያሉ ነበር ዋቅ አባዱላ ለወጣቶቹ ገበሬዎች የሚያወጉት::

በወቅቱም በዚህ ታሪክ የተቆጠሩ ኦሮሞዎች በዋቅ መሪነት በነፍጠኞች ላይ ዘምተው እጅግ አሰቃቂ ጦርነቶች ተካሄዱ:: ከሃያ ሺ በላይ ወጣቶች ዋቅ አባዱላን ተከትለው በፈረሳቸው የአርሲን ተራሮች አጥለቀሉ:: በየሽለቆው ሲወድቁም 'ቡርቃ በቃህ! ዝምታህ እስከመቼ?' እያሉ ይጮሁ ነበር:: 'ማረን ቡርቃ!' እያሉም በጦር ተሸታሽቁ::

የወጣቶቹን ጀግንነትና አልቂት ያስተዋለው የቡርቃ ወንዝ ታዲያ ለዋቅ አባዱላ በህልም ተገልጦ

«ዋቅ! ዋቅ! የዚህ ዘመን ወጣቶች ክብራችሁን ማስመለስ አቅቶአችሁታል:: የኔም ዝምታ ይቀጥላል:: አንተ እድሜህን ጨርሰህ የሞትክ እለት ግን፤ የኦሮሞዎች ቁጣ እንደገና ተቀስቅሶ ምድር ትናወጣለች:: ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ ጀግንነታቸውን ያስመሰክራሉ:: ያን ጊዜ እኔም አንገቴን ብቅ አደርጋለሁ:: ኦሮሞዎች በሙዚቃ ይመሰግሳሉ:: ጀግንነቱን ይማሩታል! ይወርሱታል! ተረቱንም ያዳምጣሉ!» አለው እየተባለ ይነገራል::

ከዚያ ወዲያ የቡርቃ ሰዎች የዋቅ አባዱላን እስተ ሞት በተስፋ ይጠብቁ ጀመር:: ያን ጊዜ የቡርቃ ዝምታ ያበቃና ጀግናው ቡርቃ እንደጥንቱ በኦሮሞ ምድር ደረት ላይ እያፋዋጨ ሲገባ ይታያል:: የቡርቃ ዜማ፤ የቡርቃ ጀግንነት፤ የቡርቃ ተረት ህልም ሆኖ አይቀርም...

* * *

... ጂብሪል ከሚኒስትሩ ቢሮ እንደወጣ የሩጫ ያህል ነበር ወደ አኖሌ የገሰገሰው:: አኖሌ ከገበሬዎቹ ጋር ወግ ይዞ ነበር::

«አንድ ጊዜ ላናገርህ...» አለው በቸኩለ ድምፅ::

አኖሌ ፈጥኖ ወደ ጂብሪል ተራመደ::

«እንግዲህ ሚኒስትሩ በጣም ተስፋ አሳድረውብሃል:: አሁኑኑ ሾፌርና መኪና ስለሚዘጋጅልህ ወደ ቡርቃ ገስግስ:: ምናልባት ዛሬ ማምሻውን ወይም ነገ ማለዳ የሁለቱ ወገኖች ግጭት ሊከሰት ይችላል::

ገበሬዎች የአባትህን መሞት ብቻ ነው እየጠበቁ ያሉት። አባትህ ከሞቱ ገበሬዎች እንደ ጉርፍ ሊተሙ ይችላሉ። ገበሬዎች ወደ ሰፈሩበት ኮረብታ ዙሪያ አንድ ሻምበል የሰጋርታኪያድ ጦር ተልኮዋል። አዛዥ ሻለቃ ጉተማ ይባላል። እሱም የአርሲ ልጅ ነው። ችግሩን በቅንጅት እንድትፈቱ አሁኑኑ በሬድዮ ይነገረዋል። የኩድ ስምህ 'አልፋ ዋይት!' ነው -እንዳትረሳው። በተረፈ አደራ አኖሌ! ከባድ ሃላፊነት ነው የተጣለብህ ...»

«እነዚህ ገበሬዎች አብረውኝ ቢሄዱ ይጠቅሙኛል» አለ አኖሌ።

«ይዘሃቸው ሂድ!»

«ሌላ ደግሞ ...» አለና እንደ ማሰብ አለ «አንድ ነገር ቃል ግባልኝ!»

«ምን?»

«የገበሬዎችን ቁጣ ለማብረድ የምናገራቸው አንዳንድ ቃላት ካሉ እንደኔ የፖለቲካ አቁዋም ተደርገው መወሰድ አይኖርባቸውም። በተጨማሪ ቀንቶን ባሰብነው መንገድ አመፁን ካቆምነው 'እናርኪስቶችን ምንጠራ' በሚል ሰበብ የቡርቃ ገበሬዎች ላይ አደጋ እንዳይደርስ ቃል ግባልኝ?»

«ለመጀመሪያው ጥያቄህ ... ያሻህን ተናገር። አመፁ ብቻ ይቁም! የሁለተኛውን ጥያቄህን ግን እርሳው። ምንጠራው ከጅምላ የጥይት ውርጅብኝ በላይ አይጉዳቸውም! አይቀርላቸውምም። ይህ የሚሆነው እኩህ ሁሉም ከሞት ከተረፉ ነው።»

አኖሌ ጥርጣሬና ፍርሀት ውስጡን አመሰሰ። በሌላ ወገን ደግሞ መጠቃት ተሰማው። ለቡርቃ መንደር ወገኖቹ የሚያስብላቸው፣ ምናልባትም ስሜታቸውን የሚረዳላቸው ከቶ እንደሌለ ሲረዳ እንባ ... እንባ ... አለው። ከፊቱ ያለውን ተስፋ መፈለግ ጀመረ። ምንም የለም። ምንም!

ምንም እንደሌለ ሲያምን ብቸኝነት ተሰማው። ሀወኒን አሰባት። በአለም ላይ ፍቅረኛውም እህቱም እስከ ፍትሕ። አሁን ግን የት እንዳለች አያውቅም። ሆኖ ባለው። እንዲህ ሆኖ እንኩዋ አያውቅም ነበር። እንባው ቅርብ ሆነበት። መጮህ አማረው!

«የት ነሽ ሀወኒ!»

ወንበዴዎቹ!

ኤርትራና ትግራይ

ምእራፍ ሁለት

- 1 -

በተራራማዋ የትግራይ ምድር ውስጥ ካላድ ግመል የምትባል አንዲት መንደር አለች። በርግጥም በዚህ ስፍራ የሀውሀት መሪዎች መሸገዋል። ራሳቸውን ከኢትዮጵያ መንግስት የአየር ድብደባ ለመጠበቅ የመሬት ውስጥ ዋሻዎችን በመስራት ላይ ናቸው። በድማሚትና በመስርሰሪያ ማሽን እየተባረሰ የሚሰሩት ዋሻዎች እስኪጠናቀቁ ድረስም በጊዜያዊ መጠለያቸው ስራቸውን በማከናወን ላይ ነበሩ።

ዛሬ ከማለዳው አንድ ተኩል ጀምሮ የሀውሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ስብሰባ ሲያካሂዱ ውለው ተበትነዋል። ወደ ተሲያቱ ቀጣይ ስብሰባ የተመለሱት በጥድፊያ ነበር። ወደ ስብሰባው ዘግይተው

የገቡት ሆሎም አርአያና አቦይ ስብሀት ነበሩ። አመሰብሰቢያው አዳራሽ እድሞ ደጃፍ ላይ ሲጋሮቻቸውን እየማጉ ሲያወጉ ቆዩ።

ሆሎም በቅርቡ ስለተካሄደበት የግድያ ሙከራ እያወጋቸው ነበር።

... በአጋጣሚ ነበር ከመስዋእትነት ያመለጠው። ከወልዲያ በሞተር ብስክሌት ተነስቶ ወደ ጉብዩ ከተማ ይጉዋዝ ነበር - ብቻውን። አስር ደቂቃ እንደተጉዋዘ ሻንጣ የያዘ አንድ ጉልማሳ ሰው የአስፋልቱን ዳርቻ ይዞ ሲጉዋዝ ተመለከተ። ሆሎም ጠረጠረ። ሻንጣዋ ላይ አይነን ጣለ። 'ሰውየው በእግሩ መጉዋዝ ለምን መረጠ?' የሚል ጥያቄም ለራሱ ያነሳል። 'እኔን ለመግደል ከደርግ የተላከ ሰላይ ይሆናል' ብሎ ግን አልገመተም። አለፈውና ከመቅፅበት ዘወር አለ። አይን ለአይን ተገጣጠመ። ሰውየው ሻንጣውን መሬት አነሮ ዚፑን ሲፈታና ሆሎም ዞሮ ሲመለከት - እኩል። ሆሎም ሽጉጡን መሸገር ወደኩሳው ወረደ። 'እጅ ወደላይ!' ሲል ጮኹ። ሁለት እጁን ሰቀለ - ባለሻንጣው። ተጠጋው ሆሎም። ሻንጣዋን ጉተታት። ከፈታት። እስከ አፍጢሙ ጥይት የጉረሰ አዚ።

ይህንን ለአቦይ ስብሀት እያጫወታቸው ሳለ የሆሎም ስም ከጀርባቸው ተጠራ። የሴት ድምፅ ነበር። ሁለቱም ዘወር አሉ። ሀወኒ ዋቆ ነበረች። ዳገቱን በችኩላ ስትወጣ ተመለከቱዋት።

«ማነች ይህቺ ሴት?» አቦይ ስብሀት ጠየቁ «... ደጋግሜ አያታለሁ። ተጋዳሊት አልመለሰችኝም።»

«የትግሉን ታሪክ ለመጻፍ ነው የመጣችው» ሲል ምላሽ ሰጠ ሆሎም።

«ከየት?»

«ጉንደር መምህር ነበረች። ጠፍታ ወደ ነፃ መሬት እንደገባች እኔ ዘንድ ጥቂት ቆይታ ነበር። ሁዋላ ወደ ሱዳን ወጣች። ጀርመን ወደሚገኝ እሮፍኖ የመሄድ ፍላጎት ነበራት። እንዳስበችው በቀላሉ የማይሳካ መሆኑን ስታውቅ ግን ተመለሰች። እንድትታገል ጠይቀናት ነበር። አልተስማማችም። ሆኖም የትግሉን ታሪክ ለመጻፍ እንደምትፈልግ አስታወቀች። ወደዚህ የመጣችውም በተለይ ከሀወሀት አመራር የትግሉን አጀማመር ለማግኘት ነበር። አላነጋገረችህም?»

«የለም! ከአባይና ከመለስ ጋር ግን አይቺያታለሁ»

ሀወኒ አጠገባቸው ደርሳ ነበር። ዳገቱ ስላደከማት ደጋግማ ትሰልና ታለክልክ ጀመር።

«ይቅርታ! አቆምኩዎችሁ!»

«ደህና» ብለው ሁለቱም ጨበጡዋት።

«ለጥብቅ ጉዳይ እፈልጋለሁ!»

«ዘወትር ለጥብቅ ጉዳይ ትፈልገኝ የለ?» ሲል ቀለደባት።

«የምሬን ነው።»

«ዛሬ አልችልም ሀወኒ። እናመሻለን። ነገ ምሳ ሰአት ላግኝሽ?»

«ጥሩ! እሳቸውንም ላነጋግር እፈልጋለሁ» አለች ወደ አቦይ ስብሀት ዞራ።

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዙ።

«ይቅርታ አዘገዩሁዎችሁ! ወደስብሰባ እየገባችሁ መሰለኝ» ብላ ተሰናበተቻቸው።

እንደገና ቁልቁለቱን ትወርድ ጀመር። ሆሎምና ስብሀት ወደስብሰባው ዋሻ ሲያመሩ ጥቂት ቃላትን ተለዋወጡ።

«አላማዋ በርግጥ ታሪክ መጻፍ ይመስልሃል?» አሉ አቦይ ስብሀት።

«አትጠራጠር! እጅግ ትን ልጅ ናት!»

«ያልተለመደ ይመስላል።»

«አዎን! አንድ ቀን ብታዋራት ግን ልብዋ ይገባሃል።»

አቦይ ስብሀት ፈገግ አሉ። ጥቂት ቃላቶችንም እንደዋዛ ጣል አደረገ።

«በርግጥ አንተ ልቦችን በማወቅ ከኔ እንደምትሻል ግልፅ ነው ...»

አቦይ ስብሀት የጀመሩትን አቁዋርጠው ሲጋራቸውን ለመጨረሻ ጊዜ ማጉት።

ሆሎም ከልቡ እየሳቀ አቦይ ስብሀትም አጅበውት ወደ ዋሻው ገቡ።

... ሀወኒ ዋቆ ቁልቁለቱን በችኩላ ተንደረደረች። ሁሉ እንደቸኩለች ነው። ጠይም መልክ መልካም ናት። ቁመት አድሎአታል። ቀጭን ናት ሀወኒ። ስትስቅ የጥቅምትን አደይ አበባ ታስንቃለች - ይሉዋታል። ጥርሶችዋ ስለሚያምሩ ብቻ መቼ ሆኖ? አይኖችዋ ይደምቃሉ። የሀወኒ ውበት ብስለትዋ ነው ብለው የሚመዋገቱም አሉ። ውበትማ ብርጭቆም ውብ ሊሆን ይችላል።

- ምናልባትም ከሰሜታዊ ጉርፍነት ወደ ተደራጀ አመፅ ያደጉት የፑካቴቭ የልጅ ልጆች ሩሲያን አጥለቀለቁዋት። የዛሬን መንግስት እንደ መዥገር አፈረጡት። የክሬምሊንን የብረት በር በክንዳቸው ቆራረጡት። በአለም ላይ ያሉ ስግብግቦች፣ ግፈኞችና ሆዳሞች ተንቀጠቀጡ ... የውልሽ ሀውኒ ... ከብዙ አመት በፊትም ከዚህ ከትግራይ ምድር መጥረቢያ ይዘው የአዲስ ሀይለስላሴን ጦር ያፍረከረኩ ገበሬዎች ነበሩ። ቀዳማይ ወያኔ እንላቸዋለን። ግን ስላልቻሉ ተደመሰሰ። ከብዙ አመታት በሁዋላ ደግሞ የዚህ ዘመን ወጣቶች ተነስተናል። እኛ ግን ድል እናደርጋለን። ምክንያቱም ስሜት የሚነዳን የቁጣ ጉርፍ አይደለንም። አላማ አለን።

ሀውኒ በተመስጦ ስታሰላስል ቆይታ፤

- ያልከው ሁሉ ገብቶኛል። እኔም ቢሆን የፑካቴቭን ታሪክ በድጋሚ መፃፍ አልፈልገም። ግን ለምንድነው ታሪክ በግለሰብ በኩል እንዲፃፍ የማትፈቅዱት?።

- ትግሉ የሀዘብ ስለሆነ ነዋ!።

- ቢሆንም አንተ ለትግሉ መሳካት ወሳኝ ሰው ነህ!።

- ወሳኝ አይደለሁም ሀውኒ። ጠቃሚ የሚባለው ቅፅል ስም ይበቃኛል። እኔና ጉዋደኞቼን ትግሉና ሀዘቡ ነው የፈጠረን። እኔን ብቻም ደሞ አይደለም። ሌሎች ጀግኖችንም ፈጥሮአል። ወደፊትም ይፈጥራል። ስለዚህ ግለሰቦችን ማእከል ማድረግ ብዙውን ጊዜ የሀዘቡን ተሳትፎ ያከስሰዋል። ምንጊዜ ጣሊያኖችን ድባቅ መታ እንደሚባለው ማለት ነው።

- ባንተ በኩል የሀዘቡን ትግል መግለፅ አይቻልም?

- ይቻል ይሆናል። ጥንቃቄ ግን ይጠይቃል።

- ጓደኞችህ ግን አልተባበሩኝም።

ሀየሎም ሳቀ።

- እውነታቸውን ነውከ ሀውኒ። የኔን ስም ለማይ ጥግ የሰቀለው ደርግ ነው። አንቺም ደሞ ይህንኑ ተከትለሽ ነው ለመሄድ የሞከርሽው።

ሀውኒ ለጥቂት ደቂቃዎች ዝም አለች። የሀየሎምን ታሪክ የመፃፍ ምኞትዋ፤ አየለ።

ይህ የሆነው ትናንት ማምሻውን ነበር።

ነገ ተሲያትም ቀጠሮ አላቸው ...

እንደገና ተራሮቹ እናት ላይ ተቀምጠው ያወጋሉ።

ሀውኒ ... ከሀየሎም ጋር ቀጠሮ ከያዘች በሁዋላ ቁልቁለቱን እየተንደረደረች በግል ከተሰጠቻት ዋሻ ደረሰች።

ጣራዋ ላይ አፈር የተደመደመባት ከትላልቅ ግንዲላዎች የተገነባች ዋሻ ናት። የመደብ አልጋና ጠረጴዛ እንዲሁም አንድ ፊደሉ ቴፕ አላት። ጠረጴዛዋ ላይ ወረቀቶች ተበታትነዋል። ወረቀቶቹ ብቻ ሳይሆኑ ሀሳብም ተበታትኖባታል። ሀየሎምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ ለመፃፍ የምታደርገው ሙከራ ቅጥ እያጣ ሄደአል። ቅጥ ያጡትን ቡጭቅጫቂ ወረቀቶች ማዝብ ጀመረች...

ሀየሎም እርአያ በ1949 ትግራይ ውስጥ አዲነበርኢድ በምትባል አንዲት ትንሽ መንደር ተወለደ። በልጅነቱ የእግርኩዋስ ጨዋታ አጥብቆ ይወድ ነበር። የአካባቢውን ልጆች እያሰባሰበም እሱ የቡድኑ መሪ እየሆነ፣ ጣመንጀዎችን ከአገጩት እየሰራ፣ ወደ ተራራዎች እየወጡ ይጫወቱ ነበር።

ሀየሎም በጉርምስና ዘመኑ ወደ ትግል ወጣ።

አለቱም ሰኔ 18፣1968 ነበር።

ከእህቱ ልጅ ጋር ተያይዘው ወደበረሀ ወጡ። በልጅነቱ ብርቱ መንፈስ የነበረው ሀየሎም፣ አዲነበርኢድ ትጠበው የነበረው ሀየሎም፣ ከፖሊሶች እየተጣሉ ሽጉጥ እየነጠቀ፣ ቤተሰቦቹን ማሰጨነቅ የጀመረው ሀየሎም፣ ልቡ ወደበረሃ ሸፈተ። በጀርድ ሽው ያሉ ወሬዎች ነበሩና እኒያ ጭምጭምታዎች ተልቡን ሳቡት። በስሜት ጠሩት - ወደ በረሃ።

ከእህቱ ልጅ ጋር ዱር እያቆራረጠ መገሰገስ የጀመረው ጠብመንጃውን እንዳነገተ ነበር። ለአደን የዞረባቸውን ገደሎች ያውቃቸዋልና አልተቸገረም።

ጊዜው ከረምት ነበር። ይዘገባል። ከትግራይ ተራራዎች ተጠረቃቅሞ እየተጠማዘዘ የሚጉዋዘው ጉርፍ ታላላቅ ተራራዎችን ገምሶ የመደርመስ ችሎታ ነበረው። ከድንጋይ ድንጋይ እየተላተመ የሚንፋዋለለው ጉርፍ ለሀየሎም እንደ ትንቢት ነጋሪ ነበር። ዊዳህ ከተባለ ቦታ ደርሶ በዛፍ ጥላ ስር ተቀምጠው ቂጣና ገንፎ ከሚበሉ ጥቂት ታጋዮች ጋር ሲቀላቀልም ሀየሎም የተራራው ሰው መሆኑን አረጋገጠ። ዳዊትን ሆኖ ከጉልያድ ሊፋለም ተዘጋጀ። ድል አድራጊ ተብሎ ተተነበየለት። ሀዲሽ የሚለው የቤተሰብ ስሙ 'ሀየሎም' በሚለው ተተካ። በርግጥም ተራሮችን መሸገባቸው። ሜዳና ሽለቆዎችን አሰሳቸው። ጥይቶች በሳሉት። ስንቶቹ አጠገቡ ወደቁ?

የወደቁት ለቀሩት ለደራቸውን እየሰጡ በረሃ ቀሩ። ለብርቱ የመጣው የእህቱ ልጅ ሳይቀር ሀክፈን በተባለ ቦታ ተሰዋ። ሆሎምም እንደ ቀን እንደ ጉዋደኞቹ አንድ ተራራ ላይ እንደሚወድቅ እርግጠኛ ነበር ...

ሀወኒ የማስታወሻ ደብተርዋን እየገለበጠች ማንበብ ቀጠለች።

... የለሜን ኢትዮጵያ ሰዎች ጦርነቱን ገፉበት። እነሱ እንደሚሉት ጦርነቱ የተቀሰቀሰው ፍትህን በመነፈጋቸው ነው። የልማት፣ የቁዋንቁዋ፣ የመሬት፣ የስልጣን ጥያቄዎችን ደግመው ደጋግመው አነሱ። ስልቻ ለሚሞሉት ጥያቄዎቻቸው ጆሮ የሰጣቸው ግን አልነበረም። ይህ አናደዳቸው፣ ንጹታቸው ወደ ቁጣ - ቁጣቸው ወደ አመፅ - አመፅ ወደ ጦርነት አደገ። ጦርነቱም በየማእዘኑ ይቀጣጠል ይዘ። ሰሜንኞች ሞትን ናቁ። ከሞት ያልተሻለውን ኑሮ ጠሉ። ጀግንነታቸው መጣባቸው። ጠመንጃና እምቢልታቸውን የሽፈሪት ድር ካደራበት የድንጋይ ግድግዳ ላይ አወረዱ። እንደጥጉቱ፣ እንደጠዋቱ፣ እንደአባቶቻቸው እየዘፈኑ፣ ከብርውን እየደለቁ፣ ሊዋጉ የሰሜን ተራሮች ላይ ወጡ። ከሰመጥር መሪዎቻቸው አንዱም ሆሎም ሆነ። ይህ ታጋይ ተከታዮቹን ይዞ ሰፍሮ ቁጥር የሌላቸው ወታደሮች ላይ የሰነዘረው የዳላ ነበልባል ከጊዜ ጊዜ እየበረታና እየሰጋ ሄደ። ጥይቶች ቢበሳሰሉትም ሆሎም ሊቆም አልቻለም። የሰራዊቱ ጥንካሬ ተስፋ ሆነው። ሞትን ያሸገፉ ጀመር።

አንድ ጊዜ ሀዋን የሚባል ቦታ ወታደሮች እድፍጠው ይጠብቁት ነበር። ሆሎም እንዲት እና ቤት ውስጥ ሆኖ ያዋጋና ይዋጋ ነበር። ወታደሮች ያቺን እና ቤት ጠረጠሩዋት። ይከቡዋትም ጀመር። ውጊያው ተጋጋለ። የመንግስት ወታደሮች ሆሎም እዚያች ጉጃ ውስጥ መሆኑን አረጋገጡ።

ጨኸቱና ግርግሩ በረታ።

«ሆሎም እዚህ ነው!» የሚሉ ድምፆች ተራራዎች ላይ አስተጋቡ።

የወታደሮች ጆሮ ቆመ! ያ ብርቱ ጭራት ከተያዘ የጦርነቱ ሁሉ ማብቂያ ይሆናል ሲሉ ተነጋገሩ። ያልተጠበቀ መተራመስ ተፈጠረ ...

አዛዦች ይጮሁ ጀመር!

«እንዳትገድሉት ከነሀይውቱ ይዙት!»

«እንዲያመልጣችሁ!»

«ጉጃዎን አጋዩዋት!»

ሆሎም ይህን ሁሉ አናዋ ቤት ውስጥ ሆኖ ያደምጣል። ብቻውን በመሆኑ ይህቺ የመጨረሻዋ ደቂቃ መሆንን አመኑ። ቢሆንም ሆሎም ተስፋ ይቆርጣል ብሎ ማን ያስባል? ቀለበታቸውን ወደ አናዋ ቤት እያጠበቁ፣ እየተኮሱ ከሚመጡት ወታደሮች ጋር ይታኩስ ጀመር። ጥይቶች ግርግሩውን እየበሱ አጠገቡ ያርፋሉ። በጆሮው ስር ያፋዋጫሉ። ድንገት ጉኑን ቀዘቀዘው። ተመትቶአል። የካኪ ሸሚዙ በደም ታጥቦአል። ይህም የሁሉም ነገር ማከተም ምልክት መስሎት ነበር። ግን ስህተት ነበር። እኒያ ከጥይት የፈጠነት ጀግኖች ጉዋደኞቹ እንደ በረሃ ዘንዶ መሬት ለመሬት እየተሳቡ ደርሰውሰታል። ጉጃዎንም ከብዙው እየተሰገበገበ ሆሎምን ለመማረክ የሚመጡትን ወታደሮች እንደ ዝምብ አረገፍዋቸው። መሪያቸውንም በታላቅ ጀግንነት አዳኑት። ሆሎም ምን ያልተዋጋበት ስፍራ አለ?

ፀለምት፣ ወልቃይት፣ ደደቢት፣ እዳጋህበረት፣ አዲዳእሮ፣ ሽራሮ፣ አልገዳ፣ ማይቀነጣል፣ አቢይአዲ፣ ገርአልታ፣ ነበሉት፣ አህፈሮም፣ አክሱም፣ አድዋ፣ ሀውዜን፣ አፅቤ፣ አበርገሌ፣ ሳምሬ፣ ገጃት፣ ሰቆጣ፣ ቦርቸሌ፣ ደላ፣ ዳንዴ፣ መቻሬ፣ ጨርጨር፣ ጉጉባዳ ...

ግን የቱ ተጠርቶ የቱ ይተዋል?

ሆሎም እንደሆነ ተራሮቹን፣ ሽለቆዎቹን ተሽሎክሎከባቸዋል። መድፍ፣ ሞርታር፣ ታንክ፣ ብረት ለበለቻቸውን አጋይቶባቸዋል። የወታደሮችን የማዘዣ ጣቢያዎች ወደ አመድ ከምርትነት ለውጣቸዋል። በቆረጣ አስቃይቶአቸዋል። ሞራላቸውን ሰባብረዋል። ታዲያ ስሙን ማን የማያነሳሳው አለ? የራያ ሰዎች ወንድ ልጃቸውን ሆሎም ሲሉ ሰይመዋል። በከባድ ውጊያ መሀል መደንገጥን ጨርሶ የማያውቀው ሆሎም የካቲት ሲመጣ ለድልና ለመስዋእትነት ይዘጋጃል። የውስጥ እግሩ ሲገማመስ በማዳበሪያ ክር በወሰፊ ይሰፋው ነበር። ምን ያ ብቻ! የገዛ እግሩን በሰብ እየተኮሰ ልክ እንደ ወንበር እግር ይጠግነዋል። ታዲያ ሆሎም ሩህሩህ ነበር።

ስለሙሴ ሲናገር እንባውን ማቆም አይችልም። የመጀመሪያው የሀወሀት መሪ የነበረው ሙሴ! መዳን እየቻለ ደሙ ፈሶ አልቆ ሀይወቱ በማለፍዋ ዘወትር ይበክነክናል። ታዲያ የሙሴን ጥበብና ትእግስት እንዳለች ነበር የወረሳት። ሩህሩሁ ሆሎም ከሀላን የተሰዋ አለትም እንባውን ማቆም አትቶት ነበር። በተመዋመዋቱ ተኩስ መሀል ... መደማመጥ በማይቻልበት ... የቦምብ ድምፅ በሚሰማበት ... ሆሎም ላንቃው እስኪሰነጠቅ ይጮሃል! ፊደላው ላይ ያምባርቃል!

- ኩህለገ! ኩህለገ! ኩህለገ!-

ድንገት የኩህለን ድምፅ መጣለት፤

- ምን ሁኔታ ላይ ናችሁ? - ሲል ሆሎም ይጠይቀዋል።

- የተመዋመዋቀ ውጊያ ነው። እንደ ቀድሞው እየፈፀምኩ ነው። ይለዋል።

እንዲህ ማለቱ ለሆሎም ግልፅ ነበር።

ኩህለን ምንም እንኳን መሪ ቢሆንም የሚመራቸው ታጋዮች ተሰውተውበት ራሱ መስመር ይዞ ውጊያው ላይ ገብቶ ኖርደል።

- ባስቸኩዋይ ውጣ።

ሆሎም በሀይለቃል አዘዘው። ኩህለንን ማጣት ምን ማለት እንደሆነ ያውቀዋል - ሆሎም።

- ተቀብያለሁ! - ይላል ኩህለን። አያይዞም

- ግን ይህን ቦታ ብተወው ለጠላት ምቹ ሁኔታ ይፈጠራል። ይህን ቦታ የደርግ ወታደሮች ኪዋኩት ግራና ቀኝ የገቡት ታጋዮች ይመታሉ! -

- ምን ያህል ሰው አለህ? -

- ደህና ነው -

ሆሎም ቁና መሉ አየር ተነፈሰ። ረጋ አለ። ገባው። ኩህለን ብዙ ተሰውተውበታል። አሰባና እንደገና ይጮህ ጀመር!

- የያዝኩትን ቦታ ለቀህ ውጣ -

ሳቀ ኩህለን። ረጋ ብሎም፤

- እሺ ሆሎም! - አለው።

ከዚያም ግንኙነቱን አቁዋረጠ። ሆሎም ግን እንደገና በፊደያ ይፈልገው ጀመረ። ከጥቂት ፍለጋ በሁዋላ አገኘው። አሁን ግን የኩህለን ድምፅ ለወጥ ብሎአል።

- ብዙ ገድለናል ሆሎም! ማርከናል። መሸሽም ጀምረዋል! በዚህ ላይ እኔ ...

የኩህለን ድምፅ ድንገት ሰረገ።

ሆሎም 'ኩህለን እያለ ይጮህ ጀመር። መልስ የለም። ኩህለን ለዘልአለሙ ዝም ብሎ ኖርደል። ሆሎም አለቀሰ። አልቻለም። በተመዋመዋቀ ውጊያ መሃል አነባ። ጦርነትን ረገመ። ሰንቶች ወደቁ? ሰንቶች? ሰንቶች? ሰንቶች?

ኩህለን ቅን ነበር። ብርቱና ግልፅ። በከባድ ጦርነቶች መሀል የሚቀልድና የማይደነግጥ ነበር።

የሆሎም ገጠመኞችና ያለፈባቸው አስቸጋሪ ውጊያዎች ቁጥር ሰፍሮ አልነበራቸውም። የአገላዚ አፕሬሽን ብቻውን ታላቅ ገድል ነው። እስራኤላውያን በአጋንዳ - ኢንቴሌ የፈፀሙትን ገድል ያስታውሳል ...

ሀውኒ የፃፈችውን መጠጫጨቅ አሰኛት። በዚህ አያያዝ የትም እንደማትደርስ ተረዳች። ታሪክ እንዲህ እንደማይፃፍ ታውቀዋለች። የሰበሰበችው መረጃ በቂ አለመሆኑ ግልፅ ነበር። 'ታዲያ ምን ማድረግ አለብኝ?' ብላ ራስዋን ጠየቀች።

መተው?

ታሪክ ፀሐፊ የመሆን ምኞትዋ የተዳከመ መሰለት። እድካሚ ሆነባት። የሰበሰበችውን መረጃ ብታገላብጥም ባይ ሆነባት። ስሜት የለውም። ለጋዜጣ የሚላክ ዝግገንኪ ትርጉም የሌለቸው የተበጠጠሱ ብዥ ያሉ ገጠመኞች ሆነባት። ታጋይ ባለስልጣኖቹ ደግሞ ለመናገር ፈቃደኛ አይደሉም። ፖለቲካ እንጂ ታሪክ መናገር አይወዱም።

የሰበሰበችቸውን ፎቶግራፎች ስታገላብጥ የሙሴ ፎቶ እጅዋ ላይ ገባ። የደስደስ ያለው ወጣት ነው። ፎቶውን ሲያየት በሀይወት ያለ ይመስላል። ትክ ብላ ታስተውለው ጀመር። ስለሱ ብዙዎች ነግረዋታል። ስሙን ሲያነሱ ደግሞ እንባ እንደሚቀድማቸው አስተውላለች። 'ሙሴ ጀግና ነበር ወይስ ነቢይ?' አለች ለራስዋ። ሙሴ ከኤርትራ ሻዕቢያን ተሰናብቶ ነበር ወደ ትግራይ ሰዎች የመጣው። አመጣጡ የትግራይ ወገኖቹን መርቶ ወደ ነፃነት ሊወስድ ነበር። አልሆነም። ባጭሩ ቀረ። ቢሆንከ ኖሮ ግን? እስራኤላውያንን ከግብዓት ባርነት ያወጣቸው ሙሴ ነበር። ሆኖም የተስፋይቱን መሬት ተራራ ላይ ሆኖ ነበር በርቀት የተመለከታት። እግዚአብሔር ወደ እስራኤል ምድር አይገባ ዘንድ አገደው።

... ከግማሽ ለአት ቆይታ በሁዋላ ሀውኒ ከተቀመጠችበት ተነስታ ትንጉራደድ ጀመር። ልብዋ ፍርሃት ፍርሃት አለው እንጂ የተመዋላ ታሪክ ለመፃፍ መፍትሄው ምን እንደሆነ አልጠፋትም። ግን ፈራች! ሞትን ፈራች! ሆሎም ወዳለበት ግዛር መሄድ ብቻ ነው መፍትሄው። ጥይት ግን ሰው ከሰው አይመርጥም። ጥይቶች ታሪክ ፀሐፊዎችን ሳይተው ሊስቱ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅም።

ለአይን ያዝ ማድረግ ሲጀምር ሀውኒ ከምሽግዋ ወጥታ በተራሮቹ ጥግ ላይ ወደተሰሩት የመፀዳጃ ቤቶች አዘገመች። ከላይ ግመል የከረመች ቢሆንም እንደገመተችው በቂ ታሪክ ማግኘት አልቻለችም።

የሰበሰበችው ታሪኮች ግልፅ አይደሉም። በንብ ከጀቶች ተጣለብን ይሉዋታል - ታጋዮቹ። በንብ ከሰማይ ሲወርድ ምን እንደሚመስል ግን አታውቅም። ድምፁን ጭምር አታውቀውም። ስለዚህ ብዥ ይልባታል። ለነገሩ የሀየሉምን ታሪክ ለመፃፍ ትምጣ እንጂ ከዚያ በላይ የሚመስጡ ገድሎችንም መስማት ጀምራለች። አንዱ የሙሴ ታሪክ ነው። የሙሴ ሁኔታ ውስጥ መቀጣጠል ጀምሮአል። ግን ሁሉም ታጋዮች ብዙ አይናገሩም። ሙሴ ማን እንደሆነ፣ እንዴት ሊሰዋ እንደቻለ መናገርም እምብዛም አልቻለም። ወይም አልፈለጉም። አሊያም ሲያስታውሱት ይረበሻሉ።

- ከብዙ አመት በፊት ነበር - አላት አንድ ቀን አንዱ ታጋይ።
- - አራት ወጣቶች ያሮና አካባቢ እገላ የሚባል ቦታ ለሰብሰባ ተቀምጠው የሙሴን መምጣት ይጠባበቃሉ። በተስፋ ይጠብቁታል። ሙሴ ማለት የተዋጣለት መሪ ነው። ሁሉም ታጋዮች ይወዱታል። ይመኩበታል። ሙሴ ካለ ድል አለ። ወጣትና ጠንካራ ነው - ሙሴ። አይደክመውም። ይዋጋል፤ ያዋጋል፤ ከዚያም ደከመኝ ብሎ አያርፍም። ደም መፃህፍት ያነሳል። ታጋዮችን ያስተምራል። ድል የሚመጣበትን መንገድ ጠንቅቆ የሚያውቅ ብሩህ እእምሮ የነበረው ወጣት ነበር። እናም አራቱ ወጣቶች እገላ እሚባል ቦታ ሆነው ይጠብቁታል። እነዚህ ታጋዮች የዩኒቨርሲቲ ትምህርታቸውን ጥለው የወጡ የትግራይ ልጆች ናቸው። ወይም የመንግስት ሰራቸውን ለቀው ወደ በረሃ የገቡ ናቸው። ታዲያ የሚመኩበት ሰው ቢኖር በርግጥም ሙሴ ነበር። ታዲያ እገላ በተባለ ስፍራ ተሰብስበው እየጠበቁት ነበር። አዲስ የአመራር አቅጣጫ ለመንደፍ የሚያስችል ስብሰባ ለማካሄድ ፈጥኖ ይመጣ ዘንድ ልከውበታል። ሆኖም በሙሴ ምትክ ረጅም አፍንጫ ያለው፤ ጠጉሩ ተገማምዶ ትከሻው ላይ የወረደ ሰው ወደ አራቱ ወጣቶች ሲገሰገስ በሩቅ ታየ። አራቱ ወጣቶች ማንነቱን በጠጉሩና በአፍንጫው ለዩት። ፀሀዩ ነው። እሱም ታጋይ ነው። ከብርቱዎቹ አንዱ። አጠገባቸው እንደደረሰ ደብዳቤ አቀባቸው። ከመካከላቸው አንዱ ወረቀትዋን በችኮላ ከፈታት። ብጣቂዋ ወረቀት የሙሴን እንደወጣ መቅረት የምትገልፅ ነበረች። ወረቀትዋን የከፈታት ሰው ስዩም መስፍን ይባላል። እንብቦ ሲያበቃ ብድግ ብሎ ለብቻው ሄደ። ከአንድ ቁዋጥ ላይም ተቀመጠ። እንባው ይወርድ ጀመር። ካንጀት በሚፈነቅል ሰሜት እየተገሰቀሰቀ አነባ።

ግን ለምን?

መለየት? ተስፋ ማጣት? ባደነት? ምን ነበር?

ሶስቱም ወጣቶች ወደ ስዩም መጡ። ለባይ ፀሀዩ፤ መለስ ዜናዊ፤ ስብሀት ነጋ ይባላሉ።

- ስዩም ምን ሆነሃል? - ሲሉ ጠየቁት።

- ሙሴ ተሰዋ! -

ቃል የተነፈሰ አልነበረም። ሶስቱም ፈንጠር ፈንጠር እየሉ ለየብቻ ተቀመጡ። ይህ የትግሉ ማብቂያ የሽንፈት ምልክት ይሆን? በትግል ለሚሰዋ ታጋይ ማንነት የተለመደ አይደለም። ይህ ግን የተለየ ሁኔታ ነው። ሙሴ ከምንም ነገር በላይ ነበር። የሙሴን አቅም ማጣት ታላቅ አደጋ መሆኑን ሁሉም ያውቁታል።

... ሀውኒ በሀሳብ ትባዝናለች። የሰበሰበችውን የታሪክ ብጥስባሾች ልትቀጣጥል ትጥራለች። ግን ከቶ የሚጥከርና የሚገፋ አልሆነም። ቃላት መደርደር ብቻ ሆነባት። ሀይወት ልትሰጠው ከበዳት። መፍትሄው አንድ ብቻ ነው።

መዝሙት! ሆሎም ወዳለበት ግንዛር!

ያንዚኔ እውነተኛውን ታሪክ እንደምትፅፍ አልተጠራጠረችም። ሀውኒ አዲስ ድፍረትና ወኔ ለማግኘት ራስዋን እያበረታታች ነበር፤ ከመፃጃቿ ቤት ወደ ዋሻዋ የተመለሰችው። ልብዋ ግን አልቆረጠም። ግማሽ የመሞት እድል እንደሚገጥማት ስታስብ ፍርሃት ውስጥዋን ያርበደብደባል። ሞትን መጋፈጥ ፈራች። ብርሃንን ማየት ትችላለች። ሀይወት ጣፋጭ መሆንዋ ይሰማታል። ሞትን ለምን እጋፈጠዋለሁ? ብላ ራስዋን ትጠይቃለች። ልብዋ ተከፋፈለ። ጊዜው ግን አሁን ነው። የሀውኒ ፖሊት ቢር አባላት በሙሉ እዚህ አሉ። ስብሰባቸውን ጨርሰው ከመበተናቸው በፊት አንድ ውሳኔ ላይ መድረስ አለባት። ከቆረጠች ሆሎምን ተከትላ ወደ ውጊያው ሜዳ መገዋዝ አለባት፤ ካልሆነም ስራዋን እርግፍ አድርጋ ትታ ወደ ውጭ ሀገር መኩብላል። ከሁለት አንዱን የገድ መወሰን አለባት። ውሳኔዋንም ለሆሎም ትነገረዋለች።

ልብዋ ግን ዋለለ። መወሰን አቃታት። በተከፋፈለ ልብ አልጋ ውስጥ ገብታ ጋደም አለች። ከሳድ ገመል ይበርዳል። ሲበርዳት ሰውነትዋን ማሻሻት ትወዳለች። ያኔ ይሞቃታል። ሙቀቱ ደግሞ አንዳች ስሜት ይጭርባታል። ያለቃያታል። ጀርመን ያለው የልጅነት ፍቅረኛዋ ከልብዋ አልጠፋም። አብር አደግዋ ነው። ዋቁ አባዱላ የሚባል የአድሜ ባለፀጋ ነው ያሳደጋቸው። ወንድምዋም እጮኛዋም ነው። ሩቅ አገር አለ። ታዲያ አልጋዋ ውስጥ ገብታ ሲሞቃት እየተወራጨች የሩቁን አገር ሰው ስም በፍቅር ታነሳለች ...

«አኖሌ የኔፍቅር ... የት ነህ!»

ከአዲስ አበባ በስተምስራቅ ሀምሳ ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ደብረዘይት ወይም ቢሾፍቱ ተብላ የምትጠራ አንዲት ከተማ አለች። ወታደራዊ ጫማዎች በየአለቱ ሲረገጡዋት ስለሚውሉ የፍርሀት አገር ሆናለች። ቸፈጥሮ ያለውን ሳይቆጥብ በሰጣት ሀብት ላይ ተኝታበታለች።

ከቢሾፍቱ ከተማ እምብርት ወደ ሆራ ሀይቅ በሚያመራው ውብ ጉዳና ዳርቻ ላይ በከተማዋ ታዋቂ የሆኑ አንድ ሬድዮ ጠጋኝ አሉ። እኒህ ሰው አርጅተዋል። ቢሆንም ብርቱ ናቸው። ግንባራቸው በላቦት እያበረቀፈቀ የተበላሹ ኤሌክትሪክ ነክ እቃዎችን ይጠግናሉ። ለነገሩ ምን የማይጠግኑት አለ? ሰአት! የእጅ ባትሪ! ቡታጋዝ! ማቀዝቀዣ... ዝናቸው በሴተኛ አዳሪዎቹ ዘንድ እጅግ ተጋንኖ በመስፋፋቱ የተሰበረ የቢራ ጠርሙስም ይጠግኑ ይሆናል በሚል እምነት ስባሪውን አንጠልጥለው የሚሄዱ አሉ።

የመጠገኛ ሹቃቸው ለዘመናት በተከማቹ የተበላሹ ቁሳቁሶች ከመጠቅጠቅዋ የተነሳ መተላለፊያ የለም። ኤርትራውያን «አቦይ ግርማ ፅዮን» ሲሉዋቸው፤ ሌሎቹ ደግሞ «የዳዊት አባት» ሲሉ ይጠሩዋቸዋል።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ያልታሰበ እንግዳ ከተፍ አለባቸው። አያውቁትም። የቢሾፍቱ ሽው አይደለም። የሚጠገን ሬድዮም አልያዘ። ገፅታውን በፍጥነት ያጠነት ጀመር። በልባቸው «አሉ ይሆን?» አሉ።

«ጤና ይስጥልኝ!» አለ ወጣቱ ጥርት ባለ አማርኛ።

«እግዚአብሔር ይመስገን!»

«የተበላሽ ሰአት ነበረኝ»

«ምን አይነት ሰአት ... ልጄ?» አሉ የልባቸው ምት እየፈጠነ።

«ሮመር 33» አላቸው።

«እነዚህ ሰአት ወር አይሰሩ። እምጣ ... በል። ዛሬ ሰራ የለ ... ቀዝቀዝ ... ሰው የቱባለ ሳይመጣ ... ዋለ» ካሉ በሁዋላ «እንደምን ሰንበተሃል... የአገሪ ልጄ» አሉት በትግርኛ።

ከበርጩማቸው በመከራ ተነስተው አገላብጠው ሳሙት። ወጣቱ ከቀረበለት የወላለቀ ባለ እራት እግር ወንበር ላይ በጥንቃቄ ተቀምጦ ያወያቸው ጀመር።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ታላቅ እንግዳ መጥቶባቸዋል። ስለዚህ አይናቸውን ወደጉዋዳ ወረወሩ። «ትብለፅ! ትብለፅ!» እያሉም

ይጣሩ ያዙ። ወጣት ቆንጆዬ ልጅ አንገትዋን ብቅ አደረገች።

«ጋሻ መጥቶአል... ሻሂ በሊያ ነዴኼ...»

በተወለጋገደው አማርኛ ላቀባቸው።

«ሸዋ ምን ያህል አመት ቆዩ አቦይ?»

«ሰላሳ አመት» አሉ በፈገግታ።

«አማርኛ ሳይችሉ ቀሩ ታዲያ?»

«እምቢ አለኝ» አሉ ራሳቸውን እየነቀነቁ «ልጆቼን ደሞ ትግርኛ እቃታቸው። ወደፊት ሀገራቸው ሲገቡ ምን እንደሚሆኑ ቅዱስ ሩፋኤል ይወቅ።»

«የአካባቢው ፀጥታ እንዴት ነው ታዲያ?» አለው ለውጦ።

«የፍረወይኒን መቼም ሰምተህል።»

«አላውቃትም» አሉ።

«አንድ እህታችን ናት። ፍረወይኒ ወልደማርም ትባላለች። አንድ አመት ሞላ ከተገደለች። ከልቤ ግን ልትወጣ አልቻለችም። ሁመራ ሳለን ጀምሮ ነው የማውቃት። ልጅዋን ወደ በረሀ የላከች ጀግና ናት። ታዲያ ኤርትራዊ ለሆነው ሁሉ 'ድምፂ ሀፋሽ ሰሚአካ?' ነው የመጀመሪያ ጥያቄዋ። ብዙ ጊዜ መከርናት። ተቆጣናት። አልሰማ አለችን። እንደፈራነው ሆነ። ለቅሶ ቤት ተቀምጣ 'ወዲ አፍወርቂ ሱሚ ጉዳም ተዛሪቡ። እዚ ጅግና ወዲ ኤረ' እያለች ስታንሾካሽክ አስመራ የኖረ አንድ ወታደር ሰምቶ ጠቆመባት። ተያዘች። ተገደለች።»

ለጥቂት ደቂቃዎች ሁለቱም በትካዜ ቆዩ።

«የፍረወይኒን ታሪክ እስኪ ሌላ ቀን ያወገኛል። የዛሬ ስራችንን ቶሎ እንጨረስ። መልእክት ይኖረኝ ይሆን?»

«አዎን አለህ» ካሉ በሁዋላ ድምፃቸውን ዝቅ አድርገው ይናገሩ ጀመር።

«... ቦሎኛ 99 ተፈፅሞአል፤ ለጊዜው ስራህን ልትቀጥል ስለማትችል በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ ወደነበርክበት ተመለስ። ወጪህ በተለመደው ስፍራ ተዘጋጅቶልህል - ነቢያት ቦቼፈሊያ»

እንግዳው ሰው መልእክቱን እንደሰማ ባለበት ደንዝዝ ቀረ። አቦይ ግርማ ፅዮን በእንግዳቸው ድንገተኛ ድንጋጤ ክፋኛ ተረበሸ።

«ከባድ ችግር አለ?» ሲሉ ጠየቁት።

«አዎን»

«ምንድነው የኔ ልጅ?»

ምላሽ ሳይሰጣቸው ቀረ።

«ንገረኝ ልጄ? ምስጢር መሆኑን መቼም አውቃለሁ። ስጩነት ውዩ ከማድር ግን ጥቂትም ቢሆን ንገረኝ።»

«እኔ ወዲህ የመጣሁት ለአንድ ድርጅታዊ ተግባር ነበር። ያንን ተግባር ማከናወን የምችለው ግን ቦሎኛ 99 ከተባለው ሰው ጋር ብቻ ነበር። ቦሎኛ 99 በደርግ እጅ ወድቆአል። ስለዚህ እኔ ስራዬን ለጊዜው መስራት አልችልም።» ብሎ በንዴት ይብክነክን ጀመር።

«ቦሎኛ 99 ትልቅ ሰው ነው?»

«በጣም! አስመራ ላይ ወላጅ ስራዎችን ሲያከናውን የቆየ ነባር ታጋይ ነበር። ማንነቱን ከደረሱበት ምስጢር እንዲያወጣ ያስቃይታል። ምስጢር ደግሞ ሊያወጣ አይችልም። ስለዚህ ራሱን መግደሉ አይቀርም። አሊያ እነሱ ይገድሉታል።»

ለደቂቃዎች ያህል በየራሳቸው ሀሳብ ተመስጠው ሲተክዙ ቆዩ።

ከዚያም ሽማግሌው፣ «ትብላፅ» ሲሉ ይጣሩ ጀመር «ሻሃውን ዘገያችሁ»

«ሻዩ ይቅርብኝ አቦይ!» አለ ወጣቱ።

«ይደርሳል አኩ»

«እቸኩላለሁ። ምናልባት የሚያስተላልፋልኝ መልእክት ካለ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ ተመልሼ እመጣለሁ። ካልሆነ ሂጃብሁ ማለት ነው። ደህና ይሁኑ አቦይ።»

«ደህና ሁን ልጄ!» አሉ ከተቀመጡበት እየተነሱ።

ጣይቱ ምናለች!?

ምእራፍ ሶስት

- 1 -

የግል ታርጋ የለጠፈች አንዲት ቶዮታ - ላንድ ክፍዘር ናዝሬት ላይ ስትደርስ የመተሃራን መንገድ ትታ ወደ አርሲ በማያደርሰው ጉዳና ተገነጠለች። ሾፌሩ የተመሰገነ ነው። በርግጥ ኖሮበታል! መንገዱም የለጠ ነው። ላንድ ክፍዘርዋ አምስት ሰዎችን ብትጭንም ትምም አላላት። በምቹው ጉዳና ትጋልባለች።

መኪናዋ ውስጥ ከሁዋላ የተጫነትን ሶስት ገበሬዎች ለማያያቸው ሞኞች ይመስላሉ። ገፅታቸው የጅል ነው። ግን በአዳፋ ከታዎቻቸው ስር ያለውን ያርሲ ልብ ማን ያውቀዋል? በተጨማሪው ባርኔጣቸው ስር ያለውን ያርሲን ሰዎች ጭንቅላትስ ከቶ ማን ይስተካከላቸዋል? በርግጥ የአርሲዎችን ሩህሩህነት ... የአርሲዎችን ጀግንነት ... የአርሲዎችን ምኞትና ህልም ... አዲስ

አበባ ጨርሶ አላወቀችውም፤

«አባቦሩ!»

አኖሌ ነበር በአሮሚኛ።

«ወዬ ልጅ?»

«እስር ቤት ውስጥ ደበደቡዋችሁ እንዴ?»

«ሰደቡን እንጂ አልነኩንም ... ልጅ!»

«ማነው ተሳዳቢው!»

«ቆየ እኩ ልጅ?»

«ምኑ አባቦሩ?»

«ስድቡ ከተጀመረ ነዋ?»

«አባቦሩ!»

«የኔ ልጅ!»

«ምን ብለው ሰደቡዋችሁ!»

«እኔን ... 'ጅል ጋላ!' አሉኝ።»

አቃሰተ። በጦር ጉኑን የተወጋ ያህል አመመው።

በአፍንጫው ትኩስ ትንፋሽ ሰንጥቆ ሲወጣ ተሰማው።

«ይህን ያለውን ደንቆሮ ያስታውሱታል?»

«ከምትነዱዋቸው አህዮች አትሻሉም! ሲሉም አላገጠብን።»

«ያው ውሻ ነው እንዲህ የሚገመገማው?»

«መቼ ይህን የምትሰለጥኑት? ሲሉም ጠየቁን።»

«እርሶ ታዲያ ምን መለሱለት አባቦሩ!»

«ማን እየገዛን እንሰልጥን? አልኩት።»

«ምን መለሰ ይህን ሲሉት?»

«ሲሉ ሰምታ ዶሮ ታንቃ ሞተች አሉና ተረቱብን።»

«ለተረትማ ማን ብሎአቸው? ኑሮአቸው ተረት ነው። አስተሳሰባቸውም ተረት ነው። እንደ ባልቱት ተረት ከማውራት የተሻለ ምን ያውቃሉ? ደደቦች! እነሱን ብሎ ደሞ ስልጡን? ለዚህች ሀገር ምን ቁምነገር የፈየዱ መሰላቸው? ሶስት ሺህ እያሉ

የሚመኩበትን ዘመን ሙሉ ጠጅ በመጣልና በመጠጣት ነው ጊዜያቸውን የፈጁት!»

«አኖሌ ልጅ!»

«አባቴ!»

«ያንን ሰማይ ታየዋለህ!»

«የቱ!» ብሎ በመስኮት አማተረ።

«እስከ አድማስ የተዘረጋውን!»

«አዎን አባቴ!»

«እንኩዋን መሬቱ ሰማዩም የኦሮሞዎች ነው። ጊዜ ነው ያዋረደን። ጊዜ ደግሞ ሁሉንም እንደነበረ ያደርገዋል።»

የላንድ ክሩዘርዋ ሾፌር ኦሮሚኛ ባይችልም የአኖሌንና የገበሬዎቹን ንግግር በምስጢር ቱፕሪከርደሩ እየቀረፀ ነበር።

በአኖሌ ገፅታ ላይ የሚነበበው ቁጣ ፖለቲካዊ ይዘት እንዳለው አልተጠራጠረም። በሙያው ተከኖበታል። የስላሳ ስራውንም ይወደዋል - የገንዘብ ምንጭ ሆኖለታልና።

«ጋሼ ነመራ!» አለ አኖሌ ወደ ሁለተኛው ገበሬ ዞር።

«ልጅ?»

«ልጆች ደህና ናቸው?»

«ደግ ናቸው ... ደግ ናቸው ...»

ወደ ሶስተኛው ገበሬም መለስ አለ።

«ጋሼ ዋቁማ ...»

«ወዬ የኔ ልጅ ...»

«ሁሉም ቤተሰብ ደህና ነው?»

«ደግ ናቸው ... የኔ ልጅ»

«መሀቡላ አገባች?»

«ገናነች ልጅ! አንተን ሁሉ እንዳነሳች ነው። ከአፍዋ ጠፍተህ አታውቅም። ሲነጋም ሲመሽም 'አኖሌ ...' እንዳለች ነው።»

ደሞ ወደሌላ ርእሰ ዘለለ፤

«አመፁ ሲቀሰቀስ ምን ይመስል ነበር ... አባቦሩ?»

አባቦሩ ግን መልስ ለመስጠት ዘገየ። ይልቁን የደማ የእግራቸው አውራ ጣት ላይ ቁራጭ ጨርቅ ቢጤ ይደመድሙበት ጀመር። ሽበት ጨርሶአቸዋል። ብስል ቀይ ናቸው - ረጅም።

«አባቦሩ!»

ቁና ሙሉ አየር ተነፈሱና እንዲህ አሉት ...

«... ያደግህበት ደጃፍ ዛሬ የጦር ሰፈር መስሎአል። የቡርቃ ዝግጅት ህወኒ ... አኖሌ ... እያሉ ነው። ዝግጅት በናንተ ተስፋ አድርጎ ነበር። ያኔ ወደ ትምህርት ስትላኩ ሱሪ አለባበስ እንድታውቁና የፀዳ ጨርቅ እንድትሰጡ አልነበረም። አማርኛችሁ እንዲጣፍጥም አልነበረም። ጉዳዩ ሌላ ነበር። ታሪካችሁም ብዙ ነው ... እናንተ የማታውቁት።»

አኖሌ አንድ ነገር ጭንቅላቱን ጠቅ አደረገውና ከመቅፅበት ለአባቦሩ ጥያቄ ሰነዘረ።

«ለመሆኑ የኔና የህወኒ ወላጆች እንዴት ነው የሞቱት?»

ለስቱ ዝግጅት ርስበራሱ ተያዩና በዝምታ አቀረቀሩ።

«ለአባቱ ጉዳዩን ሳንሳበት ይከፋው ነበር።»

«ዛሬ ያወገሃል» አሉ አባቦሩ በደከመ ድምፅ።

«ልዩ ነገር አለው እንዴ አባቦሩ?»

«የለውም ልጄ። እንደለው ልጅ ነው የሞቱት።»

«በህመም ነው?»

«የለም!»

«በጉርፍ አደጋ ይሆናላ?»

«ቡርቃ ምን ወንዝ አለና ልጄ? ወንዝማ ውስጥ ለውስጥ መሄድ ከጀመረ መቶ አመቱ ነውኩ? ምን ጉርፍ አለ ቡርቃ?»

«በምን ሞቱ ታዲያ? በቃጠሉ?»

«የለም!»

«በሰው እጅ ነው የተገደሉት?»

«የለም!»

«ታዲያ በምን ሞቱ?»

«ያደርስሃል!»

ላንድ ክሩዘርዋ እጅጉን ቸከላለች።

አዎን ... መኪና ውስጥ ያሉት የአርሲ ዝግጅት የመኪናዋን መቸኩል የወደዱት ይመስላሉ። በርግጥ አርሲዎች ችኩል አይደሉም። ሰባ አመት ሙሉም ታግለዋል። ዛሬ ግን ትእግስታቸው ያለቀ ይመስላል ...

- 2 -

የአመፀኞቹ ዝግጅት ቁጣ እንደ ሰደድ እሳት ተቀጣጥሎአል። የዝግጅት እግሮች ለእሾህና ለጠጠር አይበገሩም። እንደ ወይራ በጠነከሩ ተረክዞቻቸው ያን የጥጥ ፍራሽ የመሰለ ምድር አየሰረጉዱ ጁሉታውን ያስነኩታል። በጦርቻቸው በውሃና በልምሳሜ የሞከረውን መሬት ይበጭቁታል። እየቦጨቁ ይፎክራሉ። ጉልማሶቹና ወጣቶች!

«ቡርቃ ሊጋለ!»

«የሮን ጌሴ ጂራ - ቡርቃ!» ይላሉ።

ሽማግሌዎችም በሚንቀጠቀጥ ድምፃቸው ይቀሰቅሳሉ።

«አሰላማሌኩም ...

ዋቀዋ መራገፍራ

ዲኒ ኬኛ ... አርባጉጉ ጂራ

አማሪ ... ቡርቃ ጂራ

ቆንጨራ ነበረ ጭራ!»

ሴቶችስ መች ዝም አሉ?

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤላጅርታ!»

«ኢንተለቶ ህወኒ ... ኤላጅርታ!»

በረጅም ቀጭን ድምፅ ይጣራሉ። ጥሪያቸው የካካን፣ የባቱንና የጭላሎን ተራራዎች ይገጨዋል። የአርባጉጉን ሽለቆ ያሸብረዋል። የገደል ማሚቶም ያን ጥሪ ... ያን ተረርቶ ... ያን ጁሉታ ... እያቀባበለ እስከ እካ ... እስከ ደምቢዶሎ ... እስከ ጅማ ... መቱ ... እስከ የረርና ዝቀዋላ ... ያስተጋባዋል።

በርግጥ የቡርቃ ዝምታ ሊያበቃ ይሆን?

ኦሮሞዎች ገበሬዎች ቅንጣት ታህል አልተጠራጠሩም፡፡ ታውቁአቸዋል፡፡ ጊዜው መቅረቡ ተሰምቶአቸዋል፡፡ ዳሩ ጠንቁቁዎችና አረኞች ወሬውን በመሰላቸው መንገድ ሲያዳርሱት ነው የሰነበቱት፡፡

ገበሬዎች በጀንበር ግባት ላይ በየሀማጋው አፍ ለአፍ ገጥመው ይህንኑ ሲንሸነሽኩና ጃሎታውንም ሲያደሩት አመሹ፡፡ የሰማው ላልማሰው 'ጊዜው ደረሰ! የቡርቃ ዝምታም ሊያከትም ነው!' እያለ ያዳርሳል፡፡ ወሬው ከቡርቃ መንደር ተነስቶ ወደ ጉሮ - ወደ ጃራ - ወደ ጉና - ወደ በቆጂ በረረ፡፡ ማቲው ፋርሽካ ፋርሽካ የሚለውን የበቆሎ ቁጣ እርቦው ላይ ወረወረ፡፡ በወጪት የሞላ ገንፎውን ገለበጠው፡፡ የሚያርስ ሞፈሩን ጣለ፡፡ የሚቅም ጫቱን የገል ማንደጃው ላይ ባፍጠመው ደፋው! ምንጣፉን አንጥፎ ፊቱን ወደ መካ መዲና አዙሮ ቁራኑን የሚቀራ - ሀመማን ላይ ጫት ሲተፋ ያደረ አዋቂ - መቁጠሪያውን ይዞ የሚቆጥር ሁሉ ወደ ቡርቃ መንደር ኮረብታ አንጋጠጠ፡፡

አቡቢንቲ መላው ሰውነታቸው ላይ ያርከፈከፉ - ለጋ ቅቤ ራሳቸው ላይ የጨፈጨፉ - በሞጆው ባለአበባ ሻማ ያሸበረቁ - የቤት ፊትል የለበሱ - ረጃጅም ጠጉራቸውን እንደነገሩ ያዘረከረኩ ሴቶች፤ ጨርቃቸውን ነፋስ ቢል አያረገባቸው ወደ ቡርቃ አቀኑ፡፡ ቁንዲፍቱ በቅል ያንጠለጠሉ - ቀሪቦ በአንክላ ሲመዘምዙ የሞሉ - ያታጨማደደና የጠቆረ ተነፋነፍ ያጠለቁ - የተበተረፈ ቦት ጫማ የተጫመ - መስቀለኛ በረባሰላቸው የተነቀለ - ገፅታቸው ላይ አልሀና ቁጭት የተቸከቸከባቸው - ምሬትና ቁጣ የገነፈለባቸው - ሲያቅራሩ እንደ ነጉድጓድ ድምፅ የሚያስደነግጡ - ወንዶች! የኦሮሞዎች አምላክ ዋቀሩ ስለ ቡርቃ ዝምታ ማብቃት፤ ስለቡርቃ ወንዝ ኩርፊያ ማክተም፤ በቅዱስ መንፈሱ ሽክ ያላቸው ያህል ቁና ቁና እየተነፈሱ የቡርቃን አቀበት ተያያዙት፡፡

ኦሮሞዎች ያልያዙት ሁዋላቀር የጦር መሳሪያ አይነት የለም፡፡ ውጅግራ - አልቤን - ፋስ - ቢላዋ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከአህያ ጆሮ ጭራሮ የተሰራ ችቦ - ክብሪት - መጥረቢያ - በረጃጅም በጠያይምና በወፋፍራም እጆቻቸው ጨብጠዋል፡፡ አይኖቻቸው አሳት እየተፋ ሰብአዊ ፍጡርን ያስበረግጋሉ፡፡ መንታ ምላስ ያለው ስለታመ ጦራቸው ደረት ላይ ቢሰነዘር ልብን ከነግሳንግሉ ቦጭቆ ይመለሳል፡፡

... ወሬው ወደ አገልጆ ሳጉሬና አርባዬ ተዛምዶአል፡፡ የአገልጆ ኦሮሞዎች ወሬውን ሲሰሙ የቁጣ ሳቅ ገነፈለባቸው፡፡ ያለው በፈረስና በበቅሎ - አቅሙ የፈቀደ በእግሩ - ሁለቱም ያልሆነለት አረንጉዋዬ የስጋጃ ምንጣፍ ከመሰለው መስክ ላይ ጠይም ግምባሩን አሳስሞ ለዋቀሩ ምስጋናውን ያደርስ ጀመር፡፡

ወሬውን ከመንደር መንደር የሚያደርሱት እነ ሆርዶፋ ናቸው፡፡

ሽምጥ ጋላቢዎቹ ወጣቶች ትላልቅ ገደሎችን በፈረሰቻቸው የሚዘሉት እንደዋዛ ነው፡፡ የፈረሰቹ ኮቴ ምድር ውስጥ እየተተከለ ሲነቀል ዱባ የሚውጥ ጉድጉዋድ እየተወ ያልፋል፡፡ ሆርዶፋ እንደዛሬዋ እለት ደስታ አሳብዶት አያውቅም፡፡ ከቡርቃ ተነስቶ እንደ አቦሽማኔ እየተወነጨፈ ጉምጉማ ለመድረስ ጊዜ አልፈጀበትም፡፡ ሌሎች ወጣት ኦሮሞዎችም ወሬውን ይዘው ወደ አሰሳ - ወደ ቦፎ - ወደ ኩፈሌ - ወደ ቆሬ - ወደ ጢሮአፊታ ሽመጠጡ፡፡ ወሬውን የዚያኑ እለት ጉቢሳ ሳይቀር አደረሱት፡፡

ቡርቃ በጭንቅ ተይዛለች፡፡

«የሮን ጌሴ ጂራ!» ሽማግሌዎቹ፡፡

«ቡርቃ ሲጋለ!» ጉልማሶቹ፡፡

«ዲኒ ኪኛ - ቆንጨራ ካስኔጭራ!» ወጣቶቹ፡፡

«ኤልመኮ አናሌ - ኤሳጅርታ!» ልጃገረዶቹ፡፡

«ኢንተለቶ ሀወኒ - ኤሳጅርታ!» አሮጊቶቹ፡፡

በአርሲ ያሉ ኦሮሞ ገበሬዎች ሁሉ ከቡርቃ ትንቢት ጋር ተያይዞ ሊፈጠር ስለሚችለው ልዩ ተአምር ሲያወጉ አመሹ፡፡ በርግጥ ቡርቃ አንገቱን እንደ ዘንዶ መዞ የኦሮሞን ምድር ለማጥለቅለቅ መቶ አመት ከተደበቀበት ዋሻ ይወጣ ይሆን?

ጉዳዩን ስሜታዊ ሳይሆኑ በርጋታ ያጤኑ በአድሜ የገፋ አዛውንቶች ደግሞ ትንቢቱ ስለሚፈጥረው አልቂት ሳያስቡ አልቀሩም፡፡ መላ ሲፈይዱ ወደ ቡርቃ አቀበት መገስገስ የጀመሩም አሉ፡፡ ዳሩ ግን ለሰባ አመታት ሲጠበቅ የኖረውን ያን አመፅ ከቶ ማን ያቆመዋል?

«ጊዜው ደርሶአል - ቡርቃ በቃህ!»

«ጠላቶቻችንን በቆንጨራ እንጨፈጭፋቸዋለን!»

«ልጆችን አናሌ ... የት ነህ?»

«ልጆችን ሀወኒ ... የት ነሽ?»

ኦሮሞዎች ገበሬዎች በከፍተኛ አስፈሪ ድምፅ የሚያስተጋቡት ይህን ነበር ...

ከለምለሚቱ ቡርቃ ብዙም ሳይርቅ አንዲት በርካታ አማሮች የሰፈሩባት መንደር አለች፡፡ የሰፈሩበት ሜዳ እጅግ ውብና ለእርሻ ተስማሚ ነው፡፡ መሬቱ ለእህል የሰጠ ነው፡፡ የሰርዶው ልምላሜ

ታይቶ አይጠገብም። አካባቢው ትዱስ ስፍራ ይመስላል። እዚያች መንደር ላይ የሰፈሩት አማርኛ አብዛኞቹ የምንጃር ሰዎች ሲሆኑ ወደ አካባቢው የመጡት ከአያሌ አመታት በፊት ደጃዝማች ሃይለራጉኤልን ተክተለው ነበር። በርግጥ የአብዛኞቹ አባቶች ራሳቸውን እንደ አገር አቅኚ የሚቆጥሩ ወታደሮች ናቸው። በወቅቱ በመላዋ አርሲ አሮሞች ይከበሩ ከነበሩት ዋቅ አባዱላ ጋርም አልሀ የሚያስጨርስ ፍልሚያ አድርገዋል። ሆኖም አሮሞዎቹ ሀይል ሲበረታባቸው ወደ ቡርቃ ኮረብታ! ወደ ካነ ተራራ ገርጌ ተሰባስቡ እንጂ አልተንበረከኩም ነበር። ደጃዝማች ሃይለራጉኤል የተቀዳጁትን ድል ተጠቅመው የዋቅ አባዱላን ተከታዮች አላሳደዱባቸውም። አሮሞዎች ብዛት ስላላቸው ቂሙ በርትቶ እንድ ቀን ይነሱብናል በሚል ስጋት ከዋቅ አባዱላ ጋር አርቅ መሰረቱ። ዋቅ አባዱላ በወቅቱ ሀይላቸው ስለተዳከመ አርቁን ይፈፅሙ እንጂ ነፍጠኞች የፈፀሙባቸውን ግፍ ለወገናቸው ከማስተማር አላረፉም ነበረ። ይህን የተረዱት አማርኛ ከአለታት እንድ ቀን የቡርቃ ሰዎች ይነሱብናል የሚል ስጋት ነበራቸው። እነሆ አልቀረም። ከብዙ አመታት በሁዋላ የቡርቃ ገበሬዎች እንደጉንዳን ሰራዊት እየተመሙ ከቡርቃ ኮረብታ! ከዋቅ አባዱላ ደጃፍ ላይ ተሰባስበው ያቅራራሉ። ይዝታሉ ...

... አማርኛ ገበሬዎች የአመፁን ወሬ እንደሰሙ ድንጋጤ ትንፋሻቸውን ቀረጠው። ሴቶች እንባቸውን ያዘሩ ጀመር። ወንዶች ማድረግ ስላለባቸው ነገር በቅጡ ማሰብ እንኩዋ አልቻሉም። ቀስ በቀስ ግን እንድ ሁለት እያሉ የቅዱስ ሚካኤል ደብር ወዳለበት ኮረብታ ያቀኑ ጀመር። አማርኛና አሮሞዎቹን የሚለየው ከኮረብታ በታቦቱ ስም ትዱስ ሚካኤል ኮረብታ ተብሎ ይጠራል። ከኮረብታው አናት ደጃዝማች ኃይለራጉኤል ያሳነፁት ይኸው የአርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን በመልካም አቀማመጥ ጉብ ብሏል።

... እኩለ ቀን ሲሆን የጡሩምባ ድመፅ በአማርኛ መንደር ያስተጋባ ጀመር። አያይዞም የቅዱስ ሚካኤል ደብር ደወል ገርማ ሞገስ ባለው ድምፅ በርጋታ ጥሪውን አሰማ። ጥሪው ግን ከወትሮው ለየት ይላል። የአሁኑ የደወል ድምፅ ከኮረብታ ኮረብታ እስኪያስተጋባ ድረስ ሃይልና ቁጣ ነበረበት።

ከዘጠና ደቂቃዎች በሁዋላ ወደ ትዱስ ሚካኤል ኮረብታ ሽምጥ የሚጋልቡ ፈረሰኞች ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር። ጦርና ጉራዴ፣ መውዜርና ጉዋንዴ የያዙ ጠያይም አማራ ገበሬዎች ያን ለምለም መስክ እንደዋዛ ያቁዋርጡት ያዙ። ፈረሶቹ የተቀለቡና የሰለጠኑ ናቸው። አማርኛ ለፈረስ ግልበያ የሚሰጉ አልነበሩም። ፈረሶቹም ጥሪውን የተገነዘቡ ይመስል ጆርአቸውን ገትረው ወደ ተራራው

ይሸመጥጡ ገቡ። ተሲያት ላይ ከአምስት መቶ ያላነሱ አማራ ገበሬዎች ጦራቸውን እየሰበቁ ጁሎታውን ያስነኩት ያዙ ...

«ፍፃሜ ቀርቦአል!» የሚሉ ድምፆች።

«ስምንተኛው ሺ!»

«እነዚህን ቆራጣ ጋሎች! እናቅምላቸውና ደሞ ሃምላ አመት ይተኙ!»

«የአማራውን ክንድ ረሱት ደሞ!»

«መንግስት አቀበጣቸው! የጋላ ወዳጅ የማጭድ ቀዳጅ የለም። መፍጀት ያስፈልጋል!»

«ቁዋንቁዋቸው በሬዲዮ መነገር ከጀመረ ወዲህ ቀበጡ!»

«መሪ እንምረጥ!»

የደብሩ አለቃ ከአንድ ቁዋጥን ላይ በዲያቆናት ድጋፍ ወጡ! ከዝግባ እንጨት የተሰራች መስቀል ይዘዋል። ማደፍ የጀመረ ጥምጣማቸውን በጥንቃቄ ጠምጥመዋል። ቁዋጥኑ ላይ ከወጡ በሁዋላ ሀዘቡ ዝም እንዲል ምልክት ሰጡ። ቀረርቸው ቀስ በቀስ ጋብ እያለ፣ እየበረደ ... በመጨረሻም ረጭ አለ። የደብሩ አለቃ ከነትጥቁ የተሰባሰበውን ገበሬ ላንዳፍታ በአይናቸው ገረፍ ካደረጉት በሁዋላ ደከም ባለ ድምፅ ንግግር ጀመሩ፤

«... ወንድሞቼ! ወሬውን መቸም ሁላችሁም ለምታችሁዋል። አርሲዎች ሊያጠፉን ይሻሉ! ለምን ይህን እንዳሰቡ እናውቃለን! ግጭቱ የሚያስከትለውንም እንረዳለን! መፍትሄው ምን መሆን እንደሚገባውም እናጣውም» ብለው ለአፍታ ዝም አለ።

ገበሬዎቹ በፀጥታ ያዳምጣሉ፤

«... ትዱስ ሚካኤል ከጉናችን ነው ወንድሞቼ። በልባችሁ ቅንጣት ታህል ሽብር አይግባ። አርቶዶክሶች በየትም አለም ለማንም ሲንበረከኩ ታይቶም ተሰምቶም ተፅፎም አያውቅም። አርቶዶክሶች ባለብት ስፍራ ሁሉ አንገታቸው ላይ ላሰሩዋት ክር ሲሉ ጀግንነት ፈፅመው ነው ያለፉት። አርሲዎች ሊጨፈጭፉን ተነስተዋል። እኛም ትዱስ ሚካኤልን ደጀን አድርገን እንከላከላቸዋልን። የሰኩሱት እሳት ራሳቸውን ይበላቸዋል። በዚህ ጥርጣሬ አይግባችሁ። ከብራችሁን አታስነኩ ልጆቼ! እግዚአብሔር አምላክ ከጉናችን ነው። ከመካከላችሁ ጉበዝ ፊታውራሪ ምረጡና መክቱዋቸው። እኛም ባህታውያን ወደ እግዚአብሔር እንፀልያለን!»

ቀረርቶና ጫጫታ ተከተለ። የደብሩ አለቃ እንደገና

መስቀላቸውን ብድግ አደረጉ። መልሶ ረገብ አለ። ረጭ!

«ጉበዝ አለቃ ምረጡ!» አለ።

ሆኖም ገበሬዎቹ ይተያዩ ጀመር። የመፈታተሽ ያህል ይገለግላቸው ያዙ። ማን አለ? ማን የለም? የሚሉ ይመስላሉ አንገቶች ሰገጉ። እንዲሁ ሌላውን እያየ ይመዝናል። ሹክሹክታ ተጀመረ። አፍላፍ ገጥመው ሲማከሩ ሲጠቁቀቁ ደቂቃዎችን ካሳለፉ በሁዋላ፤

«አስናቀ!» የሚሉ ድምፆች አየሩን ሞሉት።

«አስናቀ!»

«ብቻውን አሩሲን ይገጥማል!» የሚሉ መገላገሎችም ተከተሉ።

አስናቀ በወፍራም ከንዱ ጠመንጃውን እንደያዘ፤ ሽሚዙን እስከ ከሳዱ እንደጠቀለለ ወደፊት ወጣ። ቁመቱ የትየለሌ ነው። ፈገግታው ደማቅ፤ ትክክልና ፊቱ ጋሻ መሬት የሚያህል፤ በራስ መተማመን ያለው፤ ግርማ ሞገሱ፤ ከብርና ኩራቱ አይኖቹና በለብጣ ፈገግታው ላይ የሚታይ፤ መካከለኛ እድሜ ላይ ያለ ሰው ነበር አስናቀ። የደብር አለቃው በለቀቁለት ቁዋጥኝ ላይ እንደ ገመሬ ዝንጀሮ ነበር አመር ብሎ የወጣው። ገበሬዎቹ በኩራት ያጤኑት ጀመር። አስናቀ እፊቱ የሰፈሩትን ገበሬዎች በአይነት መሉ አያፈለ፤

«አምናችሁብኝ ስለመረጣችሁኝ አመሰግናለሁ። ደግሞም አላሳፍራችሁም!» ሲል ገበሬዎቹን በልበ መሉነት አጤናቸው። አስናቀ መምህር ነበር። ከቡርቃ አካባቢ ብዙም በማትርቅ እንዲት የገጠር ቀበሌ ውስጥ ነበር የሚያስተምረው። ሆኖም ከእጅ ወደ አፍ የሆነውን የመምህርነት ስራ ትቶ ንግድና እርሻ ከጀመረ አስራ አምስት አመት ሞልቶታል። የእርሷ ገጠሮች ተስማምተውታል። በአካባቢው የተከበረና በተለያዩ ማህበራዊ ግልጋሎቶች ላይ ቀድሞ በመድረስ የታወቀ ነው። በተናጋሪነቱም በአካባቢው ገበሬዎች ይመሰገናል።

«... ወገኖቼ! የአሩሲ ጋሎች ሊጨፈጭፉን ማሰባቸውን ስለማ ከልብ አዘንኩ። ብዛታቸው ድል የሚያስገኝላቸው መስሎአቸው ከሆነ ተሳስተዋል። ጥራት እንጂ ብዛት ድል እንደማያስገኝማ በአረቦችና በእስራኤላውያን ጦርነት አየነው! ስለዚህ ስጋት አይግባችሁ! ልክ እናገባቸዋለን!»

ጭብጨባው ነጉድጉዋድ መሰለ።

«በሰ አልጨበጥንም!» የሚሉ ድምፆች ይወረወሩ ጀመር።

አስናቀ ንግግሩን አራዘመ፤

«... ለመሆኑ እኛ ላይ ማመፅ ለምን አስፈለገ? ምን አጠፋን? መንገድ በሰራን ... ትምህርት ቤት በተከልን ... ወፍጭ ቤት ባቀዋቁዋምን ... መጨፍጨፍ አለብን? ሌላው ቀርቶ እነዚህ አሩሲዎች ዶሮ እንኳ መች ይመገቡ ነበር? እንደውሻ አርጅታ እስክትሞት ድረስ እንቁላልዋን ብቻ ነበር የሚለቅሙት። አይደለም እንዴ? እኛ ነን ዶሮ መብላት እንኩዋን ያሳየናቸው»

ላቁ ከጫፍ እጫፍ ተተረተረ።

አስናቀ ተጠለ፤

«ራሳቸው ሲተርቱ 'አውራ ዶሮ ጭንቅላቱ ላይ ስጋ ተሸክሞ ይዞራል፤ አይባላው ወይ አያስበላው!' ይላሉ። ታዲያ ተረታቸው ነውኩ የተፈፀመው። በየደረሱበት ሁሉ ራስ ብሩን ይከንናሉ። ራስ ብሩ የፈፀሙትን በጉ ተግባር ረስተው ይሆን? የራስ ብሩ ጥፋት በኛ ላይ መላክክ አለበት ያለውስ ማነው? የተወለድንበትን መሬት ለቀን የትነው የምንሄደው? ንገሩን ወገኖቹ? አማራው ደግሞ ጥቃትን አይሸክምም። የሚሸክምበት ትክክም የለው። አይደለም እንዴ ጀግኖች? ተሳስቼ ይሆን?»

ጃሎታውና ጭብጨባው ተደበላለቀ። አስናቀ ደማቅ ፈገግታውን ለገበሬዎቹ እየመገበ በኩራት ያስተውላቸው ጀመር። ልቡ ሞላ ...

በአራት የአሜሪካ ሪዮ ጀምስ መኪኖች የተጠቀጠቁ ሁለት መቶ የስፓርታኪያድ ጦር አባላት ወደ ቡርቃ እየገሰገሱ ነው። ከጉባ የተነሱት ወታደሮች፤ ሮቤጽ ዲጃንን አልፈው፤ አዳባና ዶዶላን አቁዋርጠው አሰላ የገቡት በከፍተኛ ፍጥነት እየገሰገሱ ነበር። አሰላ ላይ ለአፍታም ሳይቆሙ ጉዞአቸውን ተጠሉ። መራሮ ከመድረሳቸው በፊትም ወደ ቡርቃ በሚያደርሰው የገጠር መንገድ ተገነጠሉ። የካካ ተራራ በርቀት ታያቸው። የመንገዱ ዳር ልምላሜ ታይቶ አይጠገብም። ለማየቱ ብሩህ ነው። እየሩ ለሰስ ያለ ሲሆን ንፁህና መንፈስን የሚያደስ ነው። ሪዮ ጀምሶቹ በጉርፍ የተቦረቦረው የገጠር መንገድ አሳስቸገራቸውም። ጡሩምባቸውን በፀጥተኛው ገጠር ላይ እያምባረቁ ነጉዱ። የዚህ ዘመቻ መሪ በከፍት ዋዝ ጂፕ ላይ ተቀምጦ ፊትፊት ይመራል።

ሻለቃ ጉተማ መልካም ባህርይ የለውም። እብሪተኛ ነው። እብሪተኛ ብቻ ሳይሆን ቁጣ፤ የበላይነት መንፈስና ንጭንጭ የተጠናወተው ጭምር ነው። ለበላዮቹ የሚሸቆጠቁጠውን ያህል የበታዮቹን ማራወጥ ይወዳል። ፊቱ ስለታምና አይኖቹ ውስጥ ነገር የሚነበብበት፤ መሰሪነት አብሮት የተፈጠረ ርህራሄ የማያውቅ

እርጉም ሰው ነው። ከስሩ ያለውን ማንኛውንም ሰው ይንቃል። ከተዳፈሩት ሴራ ይጉነጉናል። የጠላውን ጠልፎ ካልጣለ እንቅልፍ የለውም። ሌሊትና ቀን የተንክል መረቡን ሲገምድ የሚውል የጦር መኮንን ነው።

ወታደሮቹ ሳንጃቸውን ጠመንጃቸው ላይ ሰክተዋል። ለውጊያ ቸኩለዋል። ፍርሃት አይታይባቸውም። ካልታጠቁ ገበሬዎች ጋር እንደሚዋጉ ስለተነገራቸው በግልገጩ ለውጊያው ነው የቸኩለው። በአስር ሜትር ርቀት በርግጥ የሰው ልብ ላይ ጨቤ መትከል መቻላቸውን ማረጋገጥ ይሻሉ። ተቅበጥብጠዋል። ከአራት ያላነሰ የእጅ ቦምብ ታጥቀዋል። በራስ የመተማመን ወኔያቸው ከፍ ብሎአል። ስለዚህም በሆታ ያዜማሉ።

መች ተዋጋና - ውጋ!

መች ተዋጋና - ንቀል!

ያስባል ገና!

ይበላሃል ጅቡ!

ይበላሃል ጅቦ!

ሃይ ሃይ ሃይ - ጀግናው ቶሎና!

ይዘነጥልሃል!

ይዘለዝልሃል!

ጅቦ ተቆጥቶአል!»

ሻለቃ ጉተማ መኪናቹን በቁጣ አስቆመና ያምባርቅ ጀመር።

«ጅብ የሀፃን ልጅ ማስፈራሪያ ነው። አንበሳው በሉ!»

ሆኖም ወታደሮቹ 'አንበሳው! እያሉ አላዘሙም። ሌላ ግጥም ለወጡ ...

ያሆ!

ያሆ!

ዲያም ... የለመዲየው!

ወርዲየህ ... አንክተው!

ግፋ!

ወርዲየህ ... ክተፈው!

ቁጠውና ነጭናጫው ሻለቃ መለዋውን አወለቀ። ሲጋሩን አቦነ። ጉልበቱ ላይ ካለው ኪሶ ሽጉጡን ስቦ ሽገጡ ላይ ሰካው። ቁመናው መጅም ለመኮንንነት የሰጠ ነው።

ምናለ መንጌ ምናለ?

ኤርትራን ለአረብ ...

ውጋ!

ዳህላክን ለአረብ

ንቀል!

ምፅዋን ለአረብ!

ውጋ!

አልሰጥም አለ»

ሻለቃ ጉተማ ወደ መገናኛ ሰራተኛው ዘወር አለ።

«ቡርታ ተርበናል! መከላከያ ሚኒስትሩን አገናኘ!»

የመገናኛ ሰራተኛው የቡልጋሪያ ስሪት የሆነውን ሬድዮ RU20 ይጠቀጥቀው ጀመር።

«አልፋ ብራቮ!

አልፋ ብራቮ!

ድድድ ... ድዳ! ...»

ሆኖም መልስ ስጠውጣለት ያንኑ የኮድ ቃል መልስ ያለማ ጀመር። ይሁን እንጂ ሊላካለት አልቻለም።

ሆታው ተጥሎአል ...

«ምናለች ጣይቱ ምናለች?

ምናምንቲውን ...

ውጋ!

እንቶፈንቶውን ..

ንቀል!

አራመቻውን ...

ውጋ!

መገጥሩት አለች!»

* * *

ከግማሽ ቀን በሁዋላ ... የረጅም ርቀት ፊደሮች በተደጋጋሚ ጢጢጢ እያለ ይጠራ ጀመር። ሻለቃ ጉተማና ሌሎች መስመራዊ መኮንኖች የመገናኛ ሰራተኛውን ከበቡት፤

«... ዴልታ አስካር!

ዴልታ አስካር!

ድድድ ... ድዳ ...!» የሚል ድምፅ አስተጋባ።

የመገናኛ ሰራተኛው በተቻከለ ድምፅ፤

«ከመካከያ ሚኒስቴር ነው!» ካለ በሁዋላ ምላሽ ይሰጥ ጀመር።

«አልፋ ብራቮ!

አልፋ ብራቮ!

ዳድዳ ...!»

ከዚያም መልእክቱ ይጉርፍ ጀመር። የሚደረግበትንም ለፍር ቁጥር የሌላቸው ቁጥሮች የመገናኛ ሰራተኛው በቸካላ እየተረጉመ ለመኮንኖቹ ይገልፅ ጀመር።

«አልፋ ዋይት የሚባል ሰው ልከናል። ... ተባብራችሁ ችግሩን ፍቱት። ... አመፁ መቆም ካልቻለ ... ርምጃ ይወሰድ። ... ቅስቀሳም ይካሄድ። ... ሆቴል ... ሆቴል ... ማይክ።»

ሻለቃ ጉተማ እንደማፋዋጪት አለ። ሆቴል ሆቴል ማይክ ... 'ሀይለጊዮርጊስ ሀብተማርያም - ሚኒስትር' ማለት መሆኑን አላምሮ ያውቃል።

የመገናኛ ሰራተኞች የመዝጊያ ኮዳቸውን ይለዋወጡ ጀመር። ከሶስቱ መኮንኖች መካከል ትንፋሽ ያለ አልነበረም። ይተያየ ጀመር። ፀጥታውን የሰበረው ምክትል አዛዥ የመቶ አለቃ ነበር፤

«ማነው አልፋ ዋይት?»

«አኖሌ ዋቆ መሆን አለበት» አለ ሻለቃው።

«ምንድነውሱ?»

«የዋቆ የማደግ ልጅ!» አለ በግማሽ ቀን ጊዜ ውስጥ ከሰበሰበው መረጃ በመነሳት።

«ዋቆ ጠንቁዋይ ይሆን?»

ሻለቃ ጉተማ በጥያቄው የፌዝ ፈገግታ አሳየ። ይልቁን የአርሲ ልጅነቱንና የኦሮሚኛ ቁጥንቁዋ ችሎታውን ተጠቅሞ ስለ ዋቆ የሰበሰበውን መረጃ ይዘረወጥታቸው ጀመር።

«... ዋቆ ማለት የመቶ ሰባት አመት ሽማግሌ ነው። በአካባቢው የሚታወቅበት ብዙ የመጠሪያ ስም አለው። አባዱላ ይሉታል። የጦር መሪ ማለት ነው። የቡርቃ አድባርም ይሉታል። ቡርቃ ኦሮሞ ሲሉም ያሞግሱታል። 'የኦሮሞ አያት' ማለት ነው። እንደሚባለው ይህ ሰው እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ከንዱ ገና አልዛለም ነበር። በዚያ እድሜው ጦር ይሰብቃል። በትክክል ጠመንጃ ያነገታል። ድምፁ ጠንካራ ነው። አረማመዱና አረጋገጡ የአፍላ ጉረምላ ነው። አይኖቹ የነብር ይመስላሉ። ታዲያ ቅቤ ነበር አሉ ምግብ። የቡርቃ ገበሬዎች ናቸው የሚቀልቡት። ወተት ነው የሚጠጣው። ማር ነበር የሚልሰው። ጥሬ ስጋም ይወዳል። የሚቀርብለት በና ላይ ቅቤ ጠብ ካልደተደረገበት ንክች አያደርጋትም። ጠዋት ገንፎ በወጪት ይቀርብለታል። እሱን ካጋባ በሁዋላ የበሬ ደም ይቀርብለታል። ደሙን ከታረደ በሬ ሳይሆን በሬውን በቁም እየበጡ ቀድተው ነው የሚያቀርቡለት። ብርዝ አልፎ አልፎ ይቀምሳል። አረቂ አጠገቡም አይደርስ። ሃይለኛ ተናጋሪ ነው። ሰንበት ዞሮ ሲመጣ ገበሬዎችን ሀማጋው ላይ እየሰበሰበ አማራን ያጥላል። 'አረቂን ያመጣው አማራ ነው' እያለ ይቀስቅሳል። 'ውለዱ ልጆቹ! ታዲያ ልጆቻችሁን ወተት ብቻ አጠጡዋቸው። እኛ ኦሮሞዎች ስምንት ሺህ አመት ሙሉ ወተት ነው የጠጣነው። እነርሱ ደግሞ ሶስት ሺህ አመት ሙሉ ጠጅና ልብ የሚያቆሽሽ አረቂ ነው የጠጡት። ሙቶ ውለዱ ልጆቹ። የኦሮሞ ምድር ገና አልሞላም። ውለዱና ሙሉት። መሬታችን እንደሁ እንኩዋን ለኛ ለአማራውም ተትረፍርፎለታል። ልጆቹ! ልጆቹ! አደራችሁን ለአማራ ፖሊስና ዳኛ በገንቦና በማሰሮ ቅቤ እየሞላችሁ ፍትህን አትለምኑ!' እያለ ይቀስቅሳል ነው የሚባለው። ካለ በሁዋላ ወረቀቶቹን እያገለበጠ ያነብላቸው ጀመር። «... 'ፍትህን በምልጃ ከምታገኙ የበደልን ቁጥጥን እንደተሸከማችሁ ቆዩ። ፍትህ ዋቀዩ የሚሰጣችሁ በረከት እንጂ በገንቦ ማር የሚለወጥ የሰሜን አሞሌ ጨው አይደለም። ልጆቹ ... ልብ በለ ... አሽመር ኦሮሞ አደግ አይደለም። ውሽማ ማስቀመጥ የኛ ባህል አይደለም። እንጂ መሸጥ የኦሮሞ ልማድ አይደለም። ከዚህ በሽታ ተጠንቀቁ። ተንኮል የኦሮሞ አይደለም። መንገብገብ የኦሮሞ አይደለም። ፍርሃት የኦሮሞ አይደለም። የኦሮሞ ልብ ንፁህ ነው። ኦሮሞ ሰው አይንቀም። ቅን ነው። ሁሉም የአምላክ ፍጡር ነው። እያለ ነበር ዘወትር የሚደሰኩለው። የዛሬውን አመፅ

የተሰባሰውም ይህ የጃጂ ጆንያ ለዘመናት የረጨው መርዝ ነው።»

ሻለቃ ጉተማ ሲጋራውን ለኮላ። ከዚያም ተቀምጦበት የነበረው ቁዋጥኝ ላይ ወጥቶ ወደ ቡርቃ ተራራዎች በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ይመለከት ጀመር።

«አኖሌ የዋቆ የማደጉ ልጅ ከሆነ አንዴት ነው ከኛ ጋር እንዲሰራ ሊላክ የቻለው?» ሲል መቶ አለቃው ጠየቀ።

«እኔም አልገባኝም!» አለ ጉተማ ተንክል እያሸተተ። «ግን እስኪ እዚህ ይድረስና እንደዋ! ካባቱ ያልተሻለ ደነዝ መሆን አለበት። ምክንያቱም ...»

መኩንኩ ሊናገር የፈለገውን ሰላላው ትግግርን ገታና ከንፈሩን በጥርሱ ይነክስ ጀመር። ይህን አመፅ በማቆም ታላቅ ጀብዱ ቢፈፅም አንድ ወደላይ የማዕረግ አድገት እንደሚያገኝ አልተጠራጠረም። አኖሌ የተባለ ደንቃራ ሰው ግን መሃል ላይ እየገባበት ነው። ይህም ለብቻው የሚቀላጀውን ዝና ይሻማል።

«... ለማንኛውም ይምጣና አንደዋ!»

በጦር ሜዳ መነፅሩ ቡርቃ ኮረብታ ላይ እንደ ጨፈቃ የተጠቀጠቁት ገበሬዎች ጉንዳን መሰለው ይታዩታል። ስለቱን አየ። አስር ተኩል። ዘወር ሲል ከሩት አቡዋራው እየተሸመለመለ ሲመጣ ተመለከተ። መነፅሩን በችኮላ አይነት ላይ ተከለ። በአቡዋራው ውስጥ ስቲሽን ዋገን ታየችው። 'አልፋ ዋይት መሆን አለበት' አለ ሰራሱ ...

* * *

«አኖሌ ዋቆ አባላሁ - ከአገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴር ነው የመጣሁት» አለው በኦርሚኛ።

«ሻለቃ ጉተማ» ካለ በሁዋላ «... ኦርሚኛውን ለጊዜው እናቆየውና በመንግስት የሰራ ቁዋንቁዋ እንነጋገር።»

ሆነ ብሎ ነበር በነገር የተቀበለው። አኖሌ ሽምቅቅ አለና የሻለቃውን ገፅታ ማጤን ጀመረ። ቀፈፈው።

«መልካም! ለማንኛውም መረጃዎች እንለዋወጥና መደረግ ስላለበት ጉዳይ እንመካከር» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ሻለቃው ከንፈሩን በልጠጥ አድርጎ በሁለት እጆቹ ወገቡን ይዞ

እየተንጉራዳደ፤

«አባትህ አገር እያመሰ ነው። ከዚህ የተለየ ምን አይነት መረጃ ትፈልጋለህ?» ብሎ በንቀት አስተያየት ከላይ እስከታች ይገሸልጠው ጀመር።

አኖሌ ሲታገስ ሞከረ፤ ወገኖቹንም አለበ።

«እኔም በመንግስት ተወካዬ ነው የመጣሁት። ምናልባት ያልተነገረህ ከሆነ ደብዳቤ...» ብሎ ከደረጉ ኪሱ ወረቀት ሲያወጣ፤

«አስ ተነግሮኛል። የጨነቀኝ ግን ያንተ ውክልና አይደለም። እኛ ከአመፀኞቹ ጋር ልንፋለም ተዘጋጅተናል። አንተ ምን መፍትሄ ይዘህ እንደመጣህ ንገረኝና ልስማ። እኔ በዚህ ፈቃድ ደቂቃ ላይ ተጨባጭ እርዳታ እንጂ አማካሪ አልሻም። ገባህ?»

«ይገባኛል። አመጣጤም ላገዝህ ነው» ብሎ ሲያረጋጋው ሞከረ።

«ምንድነው የምታገዝኝ?»

«ረጋ ብለህ ብንመካከር አይበጅም? የቁጣህ ምክንያት አልገባኝም።»

«ርጋታን ልታስተምረኝ አትሞክር የኔ ወንድም። ጦርነት ላይ ነን። ጥይት እየተከሰከና እየተተከሰብህ ምን ርጋታ አለ? እናንተ ሊቪሎች ጦርነትን በለማታውቁት ውጊያ የቼዝ ጨዋታ ይመስላችሁዋል። ይሄ ትብጠት ነው!»

አኖሌ አቀርቅሮ ሲያስብ ቆየ።

ከመታገስ ሌላ አማራጭ እንደሌለው አምኖ የሻለቃውን ቁጣ በትእግስት ያሳልፍ ጀመር። አቅዱ እንዲበላሽበት አልፈለገም። በትዝብትና በዝምታ ያደምጠው ጀመር። ሻለቃው ስለ መስዋእትነትና ስለ ጦርነት አስከፊነት ደንፋቶ ሲያበቃ መልሶ የራሱ ድምፅ ጮኸበት። አኖሌ ተደምጦአል።

«ለመሆኑ እነዚህ ገበሬዎች ለአመፁ መሪ አንተን እንደመረጡ አውቀሃል?» ሲል ሻለቃው አይኖቹን እያገረጠረጠ ጠየቀው።

«አውቄያለሁ። የመንግስት ባለስልጣናትም ይህን ያውቃሉ።»

«ይህን እያወቁ አንተን ወዲህ ላኩህ?»

በአዎንታ ራሱን ላይ ታች ነቀነቀለት።

«አመፁን ምራ ብለው ነው የላኩህ?» ሲል አላገጠበት።

«አይደለም። አመፀን ለመግታት ነው የተላከሁት?»

«ጥሩ ነዋ! ... ጠመንጃ እንሰጥህና እንደ ወታደሮች ፊት ገብተህ ትዋጋለህ። ጀግንነት ያ ነው። ከጉኔ ሆነህ ምንድነው የምታማከረኝ? የጦር ሚዳን የውጊያ ጥበብ ታውቃለህ ወይስ በአቁዋራጭ ለመሸምና ለመሸለም ...»

«ሻለቃ ጉተማ ... እኔ መፍትሄ የምለው የመከላከሉን ውጊያ አይደለም። የተላከሁበት ሌላ ተግባር አለ።»

ሻለቃው ትክ ብሎ አኖሌን ያጤን ጀመር።

«ምን ልትፈፅም ነው ያሰብከው?»

«ውስጣቸው ገብቼ አመፀን እንዲያቆሙ እነግራቸዋለሁ!»

ሻለቃው በድንገተኛ የፈዝ ሳቅ ተጥለቀለቀ። በአኖሌ ሞኝነት ተገረመ። በሰባ አመት ትንቢት ተገፍተው ያመፁት ገበሬዎች ስለ አመፀ መቆም የሚያነሳባቸውን ሰው ወዲያው ጨፍጭፈው እንደሚገድሉት አልተጠራጠረም። ይህን አስቦ ሻለቃው በአኖሌ እቅድ ተደሰተ። ሄዶ አመፀን እንዲያቆሙ ሲማፀናቸው ኩሩዎቹ አርሲዎች ምራቃቸውን ነው የሚተፋበት። ባይገድሉት እንኩዋ አሽቀንጥረው ይወረውሩታል። ወይም አዋርደው ይመልሱታል ሲል አሰበ።

«መልካም ነዋ! እንዲያ ከሆነ ሞክር ...» ብሎ ረገብ አለ።

መስመራዊ መኩንኖቹ በአኖሌና በሻለቃው መካከል የተፈጠረው ውጥረት ረገብ በማለቱ ተንፈስ አለ። አኖሌም ውስጣዊ ደስታ ተሰማው። ሆኖም ሻለቃው ከቁጣው የረገበበት ድንገተኛ ምክንያት አልተገለጠለትም።

«ወታደሮች ግን ቀድመው መተኮስ እንዳይጀምሩ በጥብቅ ልታስገነዝባቸው ይገባል» አለ አኖሌ።

«እሱን ለኔ ተወው። በየሙያችን ብንራመድ የተሻለ ይመስለኛል። የሻለቅነቱን ማእረግ ያገኘሁት በጉቦ እንዳይመስልህ። ጥይት በጀርዬ አፍዋጭቶ ስጋዬ ተነዳድሎ ነው። በየሙያችን! አይመስልህም ወንድሜ!»

«መልካም!» አለ በጣቱ ጢሙን እያፍተሰተለ።

«ገበሬዎቹ ከነጦራቸው ከከረብታው መውረድ ከጀመሩ ግን የጥይት ውርጅብኝ እንደሚዘንብባቸው ንገራቸው።»

አኖሌ ትእግስቱ ቢመዋጠጥም እንደምንም ራሱን ሊቆጣጠር ጥረት አደረገ።

«ሻለቃ ጉተማ እነዚህ ሰዎች ወገኖችህ መሆናቸውን አትዘንጋ!» አለው ድምፁን ለማለዘብ እየታገለ።

«የእኔ ወገን የኢትዮጵያ ህዝብ ነው!» ብሎ ወደ መስመራዊ መኩንኖቹ ገልመጥ አለ። «የኢትዮጵያን ህዝብና መንግስት የሚነካውን ሃይል ሁሉ እፋለማለሁ። ይህ ደግሞ አላማዬ ነው። በዚህም ስለሚመኩ ይመስለኛል የመከላከያ ሚኒስትሩ ኩብኩ ሺህ መኩንኖች መሃል እኔን የመረጡት። ካለውትህ እንድታውቀው ነው። ለህዝብና ለመንግስቱ ባለኝ ወገናዊነት ስለሚያምኑ ነው የሀገር መከላከያ ሚኒስትሩ በስም ጠርተው ይህን ስራ ያዘዙኝ። ሜጀር ጄኔራሉ ህዝባዊነቱን ...»

«እኔ ስለጄኔራሉ ምርጫም ሆነ ስላንተ ህዝባዊ እምነት ...»

አኖሌ ተናግሮ ሳይጨርስ ሻለቃው በጩኸት አቁዋረጠው ...

«... መከላከያ ሚኒስትሩን እያንጉዋጠጥህ እንደሆነ ይገባሃል?»

«እኔ አላንጉዋጠጥኩም!» አለ አኖሌ።

ሻለቃ ጉተማ ወደ መስመራዊ መኩንኖቹ ዞር አፈጠጠባቸው።

«ይህን ሁኔታ እንደዋዛ አላልፈውም። በሰማችሁዋት ቃል ላይ ሁሉ ትፈርማላችሁ። ይሄ የሀገር ጉዳይ ነው!»

«ሻለቃ ... ምናልባት...»

አኖሌ በመታከት ሊናገር ጀመረ። ሆኖም እጁን ብድግ አድርጎ አቁዋረጠው።

«ከዚህ ወዲያ በቃን! ወደ ተግባርህ መሄድ ትችላለህ»

አኖሌ ከተቀመጠበት ሲነሳ ሹፌሩም አብሮ ብድግ አለ።

«በል ደህና ቆየን» አለው ተስፋ ባጣ ድምፅ።

ሻለቃው ምላሽ አልሰጠውም። መቶ አለቃው ግን!

«ይቅናህ ጉዋድ አኖሌ!» ሲል ተነፈሰ።

ኩረብታውን ቀልቁል መውረድ ጀመሩ።

«አኖሌ ...» አለው ሾፌሩ።

«አህ!» በታከተ ድምፅ።

«የመከላከያ ሰዎች እንዲሁ ናቸው። ብዙ አትዘን። ርስባራስ

እንደተጠላለፉ እንደተገዳደሉ ናቸው። ይህ ሻለቃም ባንተ ላይ ሪፖርት መፃፉ አይቀርም። ጄኔራሉን መዝለፍህን ከገለፀ ደግሞ ጥርስ ውስጥ ልትገባ ትችላለህ»

«የምን ጥርስ?»

«የመከላከያ ሚኒስትሩን መዝለፍህ ከታመነበት በጣም መጥፎ ነው። እኔ አሰራሩን ስለማውቅ ነው። በመከላከያ ሚኒስቴር አስራ ሶስት አመት ሰርጅያለሁ። በህዝብ ደህንነት ደግሞ አምስት አመት አገልግያለሁ። አሰራርዋን ልቅም አድርጌ ነው የማውቃት።»

«እና ምን ላድርግ? ሰምተኸዋል ሲናፈጥብኝ። ሰውዬው እበት ቢጤ ነው። ለማውራት እንኩዋ እድል መች ሰጠኝ?»

«ቢሆንም ከፍተኛ መኩንን ነው። ያምኑታል። ካንተ ይልቅ እሱ ይታመናል»

«ሰው ያለምክንያት ይገደል ከሆነ ያሻቸውን ያድርጉኝ!»

«ስሜታዊ አትሁን አኖሌ»

መልስ አልሰጠውም። ሲጋራውን እያሰነነ መኪናዋ ወደቆመችበት አቅጣጫ ተጣደፈ።

«አኖሌ ...» አለው ሾፌሩ የሩጫ ያህል እየተከተለው።

«አህ!»

«በተፈጠረው ሁኔታ ከልብ ነው ያዘንኩት። እንዳንተ አንጀቱን የበላው ሰው የለም። ምስጢር ለመጠበቅ ከማልክልኝ ልረዳህ ዝግጁ ነኝ።»

አኖሌ በመገረም ቆም አለ። ሾፌሩን ትክ ብሎ አስተዋለው። በርግጥም ገፅታው ላይ በራስ የመተማመን ስሜት ያነበበ መሰለው። ግን እንዴት?

«አንተ ሾፌር ነህ። ምንድነው የምትረዳኝ? ምን የተፈጠረ ልዩ ነገርስ አለ?»

«መጀመሪያ ከባድ አደጋ ውስጥ መሆንህን እመን አኖሌ! የሻለቃውን ዛቻ እንደዋዛ አትናቀው። መኩንኖች በአብዛኛው መሰሪዎች ናቸው። ስራ አይወዱም። ተንኩል ሲጉነጉኑ ነው የሚውሉት። እኔ ስለማውቃቸው ነው። ደፋር ለመምሰል የሚጥሩ ፈረዎች፣ አቃጣሪዎች፣ የገዛ ወዳጆቻቸውን አርደው የሚበሉ ጨካኞችና ስግብግቦች ናቸው - ባብዛኛው። ይህ ሻለቃም አንተን ካላጠፋ አይለቅህም። ይህንን መጀመሪያ ማመን አለብህ።»

አኖሌ ሰለቱን አየ። ከዚያም ወደ ቡርቃ ኮረብታ እንጋጠጠ። ላይመሽ እዚያ መድረስ አለበት። አለበለዚያ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አማፅያኑ እንደ ጉንዳን ሰራዊት እየተገተለተሉ ሊወርዱ ይችላሉ።

ግን እመፁን ማቆም ይችል ይሆን?

አኖሌ እርግጠኛ አይደለም። ሆኖም የወታደሮቹን ሁኔታ ገልፆ አባቱን ሊማፀናቸው ይችላል። አባቱ አንድ ቃል ከተነፈሱ ደግሞ ሁሉም ይታዘዙ ይሆናል? እና በመታከት ወደ ሾፌሩ መለስ አለ። መኪናቸው እጠገብ ቢደርሱም ከፍተው አልገቡም። ይተያዩ ጀመር።

«አደጋ ውስጥ ነኝ ይገባኛል» አለ አኖሌ ሾፌሩን በመገረም እያስተዋለው «... ግን ምን ማድረግ ይቻላል? እኔ የፈጠርኩት አይደለም» ብሎ ጂብሪልን አስታወሰ። የሚመጣውን ችግር ሁሉ ጂብሪል ይቁዋቀምልኛል የሚል ስሜት አደረበት። ከዚህ ብልጣ ብልጥ ሾፌር ጋር የሚያደርገው ውይይት አልጥምህ አለው።

«ከልቤ ነው የማግኘህ አኖሌ!» አለ ሾፌሩ።

«ምን እቅም አለህና? የሻለቃውን ክስ ለማስተባበል ልትመሰክርልኝ ነው?»

«አዎን። የሁለታችሁን ንግግር ሙሉ በሙሉ ቀድቼዋለሁ»

«ምን?»

አኖሌ ቆለው ተገፈፈ። ሾፌሩ ባዶ እጁን እንደነበር አይተታል።

«በሙሉ በምስጢራዊ መቅረጫዬ አስቀርቼዋለሁ!» ብሎ ከጃኤቱ የውስጥ ኪስ አንዲት የእጅ መዳፍ የምታክል ጠፍጣፋ የኤሌክትሮኒክስ መሳሪያ እውጥቶ አሳየው።

አኖሌ በመደነቅ ረቂቅ መሳሪያዋንና ሾፌሩን አስተዋለ።

«ከየት አመጣህ?»

«ታዝዝሮ ነው። ሾፌር አይደለሁም።»

«አላምንም!» አለ ሰውነቱ እየተንቀጠቀጠ።

ፈገግ አለ ሾፌሩ።

«ጂብሪል ነው የመደበህ?»

«አይደለም። ጂብሪል የኔን ስራ አያውቅም። ሚኒስትሩ ራሳቸው ናቸው የመደቡኝ። ጂብሪል ሾፌር ነው የምመስለው። በህዝብ ደህንነት ውስጥ እያንዳንዱ ሰው ይሰለላል። የኔን የመረጃ ሰራተኛነትም ሶስት ሰዎች ብቻ ናቸው የሚያውቁት። ሚኒስትሩ፤

እኔ አሁን ደሞ አንተ።»

ምድሩ ዞረበት። ፍርሀት አገዛፈዘፈው።

«ሌላው ቀርቶ መኪና ውስጥ በእርሜኛ ያደረጋችሁትን ንግግር በሙሉ ቀድቆታለሁ። በርግጥ እርሜኛ አላውቅም።»

አኖሌ ብርክ ያዘው። በመኪና ውስጥ ከአባባሩ ጋር ያወጉትን ሁሉ መለስ ብሎ አስታወሰና ስሜቱ ቀዘቀዘበት።

ሾፌሩንም የመማፀን ያህል ያስተውለው ጀመር።

«ለምንድነው ይሄን ሁሉ የምትነግረኝ?»

«ሰላዘንኩልህ ሳድንህ ብዬ ነው።»

«ከምርህ ነው?»

ራሱን በአዎንታ ላይ ታች ወዘወዘ።

«አመሰግንሃለሁ። ለምስጋናዬም ቃላት የለኝም። ውላታህን አመልሳለሁ።»

«ግን አንድ ችግር ደግሞ አለ»

«ምን?»

«ይህቺ መሳሪያ መቅዳት እንጂ አትደመስሽም።»

«ቀዳህ ማለትኮ ደመስሽክ ማለት ነው። አይነጣጠሉም።»

«አይደለም። በዚህች ቴፕ አንዴ ከሞላህ ልትደመስሰው አትችልም። ያለው እድል ካሴቱን መጣል ብቻ ነው። ካሴቶቹ ደግሞ በቁጥር ነው የሚሰጡኝ። መኪና ውስጥ የተደረጉ ውይይቶችንም የግድ ማስረከብ አለብኝ።»

«ታዲያ ምን ይሻላል?» አለ እንደገና ግራ ተጋብቶ።

«ያለው እድል አንድ ብቻ ነው» አለ ሰላዩ ሾፌር «... በአዲስ ካሴት ሌላ የውሸት ንግግር መቅዳት አለብኝ። ያንን አስረክባለሁ። የበለጠ እንድትታመን የሚያደርጉ ጨዋታዎችን እንቀዳለን። ከዚያ መንገድ ላይ የቀዳነውን እናስወግደዋለን። ግን ካሴት እንዳይጎድልብኝ ገዝተን መተካት ይኖርብናል።»

«ይህማ ቀላል ዘዴ ነው። ምን ችግር አለው?» ብሎ ፈገግ አለ።

«ካሴቶቹ ግን እዚህ ሀገር አይገቡም። ፓይሎቶች ብቻ ናቸው ሊያስገቡዋቸው የሚችሉት። እነሱ ደሞ ብዙ ይጠይቃሉ»

«ምን ያህል?»

«የአውሮፕላን ፍተሻውን ታውቀዋለህ መቼም። እነዚያን ካሴቶች ይዞ የተገኘ ሰው ያለጥያቄ ይረሸናል። ስለዚህ ፓይሎቶቹ ነፍሳቸውን ሽጠው ነው የሚያመጡልኝ። አየህ ብዙ ሰዎች በዚህ መንገድ ተሹመዋል። መቀዳታቸውን ሳያውቁ እንደዋዛ በተናገሩት ብቻ የተገደሉም ጥቂት አይደሉም»

«ምን ያህል ነው ገንዘቡ?»

«አስር ሺህ ብር።»

አኖሌ ለጥቂት ሰከንዶች ሲያስብ ቆየ። የካሴቶቹን ዋጋ ያውቀዋል። ጀርመን ላይ አንድዋ ካሴት አራት የጀርመን ማርክ ነው የምትሸጠው። ይህ ጊንጥ ሰላይ ሊጠቀምበት እንደሚፈልግ ተረዳ። ግን ጉዳዩ የካሴት ዋጋ አይደለም። ንግግራቸው በህይወትና በሞት ዙሪያ ነው። ሾፌሩ በፀጥታ ይጠብቀዋል።

«መልካም ነዋ!» ሲል ተነፈሰ። «... አሁን ወደ ቡርቃ ኮረብታ እንሂድ። ምናልባትም የህይወቴ ፍፃሜ እዚሁ ይሆንና ሁሉም ነገር ያበቃል። አይመስልህም?»

ሾፌሩ ግን ምላሽ አልሰጠውም። በዚያችው ሰከንድ ፀፀት ልቡን ይጭረው ጀምሮአል። ሃያ ሺህ ብር የሚያወጣውን ጉዳይ በአስር ሺህ ብር እንደዋዛ መጣሉ ተሰማው። ራሱን ይረግም ጀመር።

ገበሬዎቹ ወደ ተሰባስቦባት ኩረብታ አቀኑ ...

አኖሌ መጠቃትና ብቸኝነት ተሰማው። በተለይ ብቸኝነት።

«ሀወኒ! የትነሽ!» እያለ ውስጡ ይጮሀል። እሪ ይላል። ወደ ኮረብታዋ በቀረቡ ቁጥርም መረበሹ ይብስበት ጀመር ... ውስጡም እሪታውን ቀጠለ ...

«የት ነሽ ... ሀወኒ!»

አኖሌ በገበሬዎቹ እንደታጀበ ወደ ቡርቃ ኮረብታ አቀና። አሁን ጥቂት ነፃነት ተሰምቶታል። ምክንያቱም የሰለላ መቅረፅ ድምፅ ይዞ የሚከተለው ሾፌር አጠገቡ የለም። ወደ ቡርቃ ኮረብታ የሚያወጣ ጥርጊያ ባለመኖሩ ሾፌሩ ሊቀር ግድ ሆነ። ለነገሩ ሾፌሩ ወደ ኮረብታው ባለመውጣቱ የተከፋ አይመስልም። ሁኔታው ወዳልታወቀ ተፈራ መጉዋዝ አስግቶት ነበር። የመንገድ አለመኖር ለብብ እጅግ ስለተሰማው ገበሬዎቹንና አኖሌን ከመኪናው አውርዶ ወደሁዋላው

ለመፈርጠጥ ጊዜ አልወሰደበትም። አኖሌም ጥቂት እፎይታ ተለምቶታል። ከገበሬዎቹ ጋር እንደልቡ እያወጋ አቀበቱን ተያያዘው ...

«አባቦሩ ...»

«ወዬ ልጅ ...»

«ከዚህ ቀደም ይህን የመሰለ አመፅ ተደርጎ ያውቃል?»

«አንድ ጊዜ አገልጆዎች እምፀው ነበር።»

«መቼ!?»

«ሰላሳ አመት ሆነው መሰለኝ ...»

«ውጤቱ ምን ሆነ ታዲያ?»

«አለቁ! በሙሉ አለቁ ልጅ ...»

«በሙሉ!» አለ ሰቅጥጦት «አንድም ሳይቀር?»

አባቦሩ መልስ ሳይሰጡት ቀሩ። አኖሌ ቆፈን የወረደበት ያህል እጁ እግሩ ይንቀጠቀጥ ጀመር።

«አገልጆዎች መሳሪያ አልያዙም ነበር?»

«ጦር ነዋ! ...»

«አልቂቱ መጥፎ ነበር ታዲያ?»

«የአልቂት ጥሩ አለው እንዴ ልጅ? ...»

«ለምን ነበር አገልጆዎች ያመፁት?»

«በደል በዛ። ሲበዛ መሸከም አቃታቸው ...»

ሌላው ገበሬም በአባቦሩ ንግግር ላይ ጨመሩበት።

«... አገልጆዎች ተቆጡና አመፁ። በዚያም ሰበብ በመንግስት ወታደሮች ተጨፈጨፉ። ታዲያ ራሳው በየጢሻው ወድቆ ለዋቀዩ በግልፅ ይታየው ነበር። ዋቀዩ በሰዎች ጭካኔ ከልብ በማዘኑም አለቀለ። ከአይኖቹ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ። እኒያ ሁለቱ የእንባ ዘለላዎች ...»

አባቦሩ ድንገት መሃል ላይ ገብተው አቀዋረጡ።

«ነመራ አሁን በቃህ!»

የአባቦሩ ንግግር የተግላፅ ያህል ስለነበር ሽማግሌው ገበሬ

ወጋቸውን ገታ አደረገ። አኖሌ ግራ ገባው። የአባቦሩ የተግላፅ ምክንያት አልገባውም።

ወደ ዋቅ አባዱላ ጉጆ ሲቃረቡ በቡርቃ አድባር ጉጆ ዙሪያ ለአመፅ የተሰበሰበው የገበሬዎች ሰራዊት በግልፅ ይታይ ጀመር። አኖሌ ባልተረዳው ስሜት ተሰቃይቶ አቃሰተ። ጊዜው ለአይን ያዝ ሊያደርግ ምንም አልቀረውም። መልአክ ሞት ካንገጥበባቸው የቡርቃ አድባር ጉጆ ዙሪያ! በኩረብታውና በሀማጋው ላይ ጦራቸውን - ጠመንጃዎቻቸውንና ችቦአቸውን ይዘው የሚያቅራሩት ገበሬዎች ድምፅ ከአኖሌ ጆሮ ደረሰ። ልቡ ቀዘቀዘበት።

«አባቦሩ?» ሲል በሞተ ድምፅ ተጣራ።

«የቡርቃ ሰዎችን ቁጣ ታየዋለህ?»

«ምንድነው መፍትሄው?»

«አንድረስና እናየዋለና!»

«ወታደሮቹ ለመተኮስ እያመነቱም አባቦሩ። በዚህ ሁኔታ መፋለም የአሳት ራት መሆን ነው።»

«እንመክራለና ልጅ!»

«የቡርቃ ሰዎች ለምንድነው የኔንና የሀወኒን ስም የሚጠሩት? አባቦሩ!»

«ስለሚወዱዋችሁ ነው ልጅ!»

ስስተኛው ገበሬ ተጨማሪ ሰጠ።

«ሀዘቡ ገር ነው። መቆጣቱን ብቻ ነው ያየው። በርግጥ የሰው ጅቦችን ለአይነም ጠልቶአቸዋል። ስለዚህ ጅቦቹን ሊወጋ ጦር ይዞ ወጣ። ታዲያ የቡርቃ ሰው ጦሩን ጋሻውንና ወኔውን እንደያዘ ይውጣ እንጂ ሌሎች ምን እንዳሰቡና ምን እንደያዙ አያውቅም ...»

ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት ሲያሳዩ ለአኖሌ ወለል ብሎ ይታየው ጀመር። ገበሬዎቹ አኖሌ ከሶስቱ ሽማግሌዎች መሃል ሆኖ አቀበቱን ሲወጣ ሲያዩ እልልታና ተኩሱን ያንደቀድቁት ጀመር። «ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ» የሚለው ትንቢት ታወሳቸው። አንዳንዶቹ ችቦ ለኩሱ። የፈረሶች ጆሮ ቆመ። ጭድ የተጠቀጠቀው የችቦው ጫፍ ፍዋህ - ፍዋህ እየለ ብርሃን ይሰጥ ጀመር። ከችቦው ብርሃን ጉልቶ ደግሞ የሚያስገመግም ፋከራ ይሰማል።

«አሰላማሌይኩም!»

ዋቀዮ መራገፍራ!

ዲኒ ኬኛ ጭላሎ ይራ!

ቆንጨራ ካሰኔ ጭራ!»

ጦራቸውን መሬቱ ላይ ይሰቀስቃሉ። የዋቆ፣ የአኖሌንና የሀውኒን ስም ያነሳሳሉ።

«ኤልመኮ አኖሌ!

ኤሳ ይርታ!»

ኢንተለቶ ሀውኒ!

ኤሳ ይርታ!»

ዋቆ! ዋቆ!

አሰላማሌይኩም!

አባዱላ መራገፍራ!

ዲኒ ኬኛ ከፋሌ አሰላ ጂራ!

ቆንጨራ ካሰኔ ጭራ ...»

አባቦሩን ተከትሎ እንደ አሸን በፈሉት ገበሬዎች መካከል ሰንጥቆ ሲያልፍ ሴቶች አርጥብ ሳር እየነሰነሱ አልልታቸውን አቀሰሙ። ወንዶቹ በቡርቃ አድባር ትንቢት የተነገረላትን መሪያቸውን ለማየት ተጋፋ። እንባቸው በጉንጫቸው ወረደ። በእልህ እየተንቀጠቀጡ የሚያለቅሱም ነበሩ። ሽማግሌዎቹ ጉልበት ቢከዳቸውም ከንፈራቸውን በቁጭት እየነከሱ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይቀሰቅሳሉ።

«እዩት ቁመቱን! እዩት ግርማ ሞገሱን! የቡርቃ አባት ያሉት ሀቅ ሆነ። ዋቀዮ ነው ለዚህ ታላቅ ተግባር ያጨው! ከሚንበላበላ አሳት መሀል ያዳነው ለዚህ ቀን አስቦት ፍርዋለ! የቡርቃ አድባር ብለዋል! ቡርቃ ሆይ በቃህ!»

አንዳንድ ወጣቶች የአኖሌን ታሪክ ለማወቅ ሽማግሌዎቹን ይጠይቁ ጀመር። ታሪኩን እናውቃለን የሚሉም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይደሰኩሩ ጀመር።

«መልአክ ነው የሚመስለው። ኩራቱስ? ቁመቱስ? የዋቆ አባዱላ መንፈስ ነግሮት ከተፍ ማለቱስ!» እያሉ ያዳንቃሉ። አልልታው አስገመገመ። አርጥብ ሳር እዚህም እዚያም ይነሰነሳል። በርግጥ ቡርቃ የአርጥብ ሳር እጥረት የለባትም።

ፈረሰኞች ሽምጥ ይጋልባሉ። ጦሩ ወደ መሬት ይሰቀስቃል። ሲነቀል ያን ሀብታም ምድር ይበተርፈዋል። ገበሬዎቹ በአፍሪቃ ምድር በልምላሜው የሚስተነክለው በሌለው የጠገበ መሬት ላይ ሆታቸውን አቀለሙት። ሽማግሌዎቹ ያለማቁረጥ ይደሰኩራሉ ...

«... ወጣቶች አዳምጡኝ!» የሰማንያ ሶስት አመት ባለ እድሜ ነበሩ እንዲህ የሚሉት «... እንደ ቅቤ ከለለለው የአርሲ ምድር ላይ ከበቀለው ሰርዶ ከብቶች እንደ አፍኝ ቢነጩ ጠገበው ይውላሉ። የካካ ተራራ ኩራት ያስመሰግናል። የአሮሞን ምድር ሜዳ ሄዶ ሄዶ ማን ያዳርሰዋል። የአሮሚያ ሰማይ ከዘመን ዘመን፣ ከአለት አለት ውሃ ይታለባል። ከአሮሞች ከርሰምድር ያለው ውሃ ለማሊዮን ዘመናት ቢመጠጥም አይደርቅም። ሀብታም ነን። ግን ይህ ሁሉ ሀብት ያለነዓነት ሰማይ ላይ እንደተንጠለጠለት ከዋክብት ነው። ጭላሎ ይታዘበናል፤ ካካ ይታዘበናል፤ ባቱ ይስቅብናል፤ መስካችን ሬሳ ነው። በሱ እንማማል። ውርደታችንን በቡርቃ ወንዝ ተለቃልቀን ሳናፀዳ ... ማር ላንልስ፤ ገንፎ ላንመገብ - ቅቤ ላንቀምስ - ከበሬ አንገት በቁመ በሰንጢ ተበጥቶ የተቀዳ ደም ወደ ጉርሮአችን ላይንቆረቆር እንማል። ይህን ብናደርግ የሞት ወንዝ ወደ ምድራችን ይንቆርቆር!»

በየቦታው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ የሚደሰኩሩ ሽማግሌዎች ብቅ ብቅ ይሉጀመር፤

«... ይህ ሁሉ የምድራችን ጥጋብና ሀብት ከየት የመጣ መሰላችሁ? የአሮሞ ምድር ራስዋ ለልጆቻዋ የቸረችን እንጂ ከማንም ያልለመንነው - ከማንም ያልተበረከተልን ገፀ በረከት መሆኑን አሮሞዎች ተገንዝቡ...»

«...እናንተ ጎረምሶች አይበገሬነታችሁን አሳዩን!»

«...እንደ ዋቆ አባዱላ የጀግና ሰው ታሪክ ስሩ!»

«...አኖሌን ተከተለት!»

«...ነፍጠኞችን አትራሩላቸው!»

ሶስቱን ገበሬዎች ተከትሎ የአመፀኛውን ሰራዊት ሰንጥቆ ወደ አባቱ ጎጆ ተጣደፈ። ልቡ በፍጥነት እየመታ፤ ይህ የገነፈለ ሰሜት ከቁጥጥር ውጭ ሊሆን እንደሚችል እየገመተ፤ ነበር በሞት እፋፍ ላይ ወደሚገኙት አባቱ ጎጆ የደረሰው ...

ጉዋዳው ጨልሞአል።

አምስት ሽማግሌ ገበሬዎች በዋቆ አባዱላ የመኝታ መደብ ዙሪያ ከበዋል። አኖሌ ምንም አልታየውም።

«በሩን ዝጉት!» የሚል የሽማግሌ ድምፅ በድንገዝገዝ ውስጥ ተሰማ። አባባሩ በሩን ዘጉት።

«ኩራዝ አብሩ!»

ኩራዝ በራ።

አኖሌ ዙሪያ ገባውን ተመለከተ። ስምንት ሽማግሌዎችና አባቱ። አባቱ በአደፈ ነጠላ ከእግር እስከ ራሳቸው ተሸፍነዋል።

መሞታቸውን አወቀ። ሁሉንም እንደ ባንድ ያስተዋለው ፊቱ በድንጋጤ አመድ የተረጨበት መስሎ ነበር።

«አባቱ መቼ ሞተ!» ሲል ጠየቀ።

«ዛሬ ጠየቀ» አሉ አባባሩ።

በዝግታ ተራምዶ አባቱ ራሱን ላይ ተደፍቶ ተንሰቅሶቶ ያለቅሰ ጀመር። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ከአባቱ እስከሬን ዳርቻ የቆመት ሽማግሌ፤

«አኖሌ ጊዜ የለንምና ይብቃህ!» አሉት።

ቀና ብሎ ፊቱን በመሃረም አበለ። አባቱ እስከሬን አጠገብ የቆመትን ሽማግሌ ትክ ብሎ ተመለከታቸውና እስታወሳቸው። አባባሉ በሚለው የክብር ማእረግ የሚጠሩ የተከበሩ ሰው ናቸው። እንደ ጊዜ ብቻ ነው ያታያቸው። በመላው አርሲ መልካም ስም እንዳላቸው ያውቃል። እዚህ ለምን እንደመጡ ግን አልገባውም። ሆኖም ይህን ሁሉ ለማሰብ ጊዜ የለም። ከባድ ሃላፊነት ተጥሎበታል። ምን ማድረግ እንዳለበት ማውጠንጠን ሲጀምር አባባሉ ንግግር ጀመሩ።

«አኖሌ ልጆችን! እንኩዋን በደህና መጣህልን። የቡርቃ ሰዎች በዚች ደቂቃ ትልቅ የሞት አፋፍ ላይ ናቸው። ስለዚህ ወገኖቻችን ከከንቱ እልቂት ለማዳን እኛ የምንልህን ብቻ ትፈፅማለህ። ዋቅ አባዱን እስካሁን አለመሞታቸውን ዋሽተን የተናገርነው አመፁ እንዳይነሳ ግጭት እንዳይጀመር ሰግተን ነው። ለሰባ አመታት እንደዋዛ ሲነገር የኖረው ትንቢት ወይም የቡርቃ ዝምታ ተረት ያልታሰበ መዘዝ አምጥቶአል። አደጋው እንዳይከፋ ብለን ነው ወደዚህ እንዲሰበሰቡ የለቀቅናቸው። አሁን ግን አንድ መላ እናበጅለታለን። በቅድሚያ አባባሩ የሚገልፁልህ አቢይ ጉዳይ ይኖራል።»

አባባሩ ከተቀመጡበት ተነስተው መናገር ጀመሩ።

«... ከብዙ አመታት በፊት አገልጃ በምትባለው መንደር አመፅ ተቀስቅሶ ነበር። አገልጃዎች በደል ሲበዛባቸው ተቆጡና አመፁ። የንጉሱ ወታደሮችም የመንደሪትዋን ሀዝብ በጥይት ጨፈጨፉዋቸው።

ጉጃዎችን በእሳት አጋዩ። የመንደሪትዋ ነዋሪ ሁሉ አለቀ። ለወሬ ነጋሪ እንኩዋ በመንደሪትዋ የቀረ አልነበረም። በርግጥ ማምለጥ የቻሉ በፈረስ ግልቢያ ብቻ አርሲን ጥለው ሸሽተዋል። ይህ እልቂት ለማይ ላይ በተከበረ ዙፋኑ ለነበረው ፈጣሪያችን በግልፅ ይታያል ነበር። ፈጣሪያችን በአማርኛ ጭካኔ ከልብ በማዘኑም አለቀለ። ከአይኖቹ ሁለት የእግር ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ። እኒያ ሁለት የእግር ዘለላዎች ሁለት ነፍስ አዳኑ። ልጆቻቸውን ታቅፈው ሲሸጡ በጥይት ከጀርባቸው የተደበደቡ ሁለት የአገልጃ እናቶች ብብት ውስጥ እጅግ አምርረው የሚያለቅሱ ሁለት ህፃናትን አገኘን።»

አኖሌ ትንፋሹ ቁርጥ አለበት። ጉጃዋ በፀጥታ ተዋጠች።

«... እነዚያን ሁለት ህፃናት ያገኘናቸው ማምሻውን ለቀብር ወደ አገልጃ ሂደን ነው። የቡርቃ ሰው እነዚያን ህፃናት ይዞ በአልልታና በደስታ ይጨፍር ጀመር። የፈጣሪ ተአምር መሆኑን አወቅን። እነዚያ ህፃናት የዚያ ሁሉ በደል ማስታወሻ ይሆኑ ዘንድም የቡርቃ ሰው ሁሉ ተንከባክቦ አስተምሮ አሳድጎ ለወገ ለማእረግ ሊያበቃቸው ወሰነ። ልጆችን አኖሌ ... ያንተና የልጅነት እሙኛህ የሀውኒ ታሪክ ይኸ ነው።»

አኖሌ እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይሰማ ጀመር።

«አባታችን ዋቅ ስምህን አኖሌ ያሉህም አኖሌ በተባለ ቦታ የተጨፈጨፉትን ወገኖቻችንን ለማስታወስ ነበር። ግን ሁሉም እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት ብቻ ሆነ ...

«ዋቅ አባዱን ህልም ነበራቸው - ምናልባትም ከንቱ ህልም። ጤዛ ሆኖ የቀረ ምኞት። ዋቅ አባዱን ይኸን ታሪክ ክፍ ስትሉ ሊያወጉዋችሁ ነበር አላባቸው። እናንተ ግን ፊደል ከቆጠራችሁ በሁዋላ ... ዋቅንም ... እኛንም ... ቡርቃንም ረላችሁ ... ናችሁን ... የቡርቃ አድባር በዚህ ሁኔታ ክፋኛ አዘነ። ልባቸው ቆሰለ። ተስፋ አጥተውም ለሞት በቁ። የቡርቃ ሀዝብ ግን ትንቢቱን ሳይዘነጋ ቆየ። ከዋቅ ጋር አያይዞ አምላክ የሚፈጥረውን ተአምር በጉጉት ሲጠባበቅ ዘመናት አለፉ። ዛሬ ታዲያ የቡርቃ ገበሬዎች የህልማቸውና የትንቢቱ ዳር የደረሰ አድርገው ቆጠሩት። አዎን የቡርቃ ዝምታ ህልም ነው ... ተረት ነው ... የሚጣፍጥ የማታ ወገ ነው ... ይኸን ለቡርቃ ገበሬዎች ማስረዳት ያስፈልጋል። እኛ ብንነገራቸው ግን አይቀበሉንም። እንተን ግን ያውቁሃል። ታሪኩን ስምተዋል። ዋቅ ለመሪነት እንዳጨህም እስነገረናል። እንተና ሀውኒ በአምላክ ተአምር ለመሪነት መመረጣችሁን ገበሬዎች ሁሉ አምነዋል። ስለዚህ እንተ ካልመራሃቸው ከራሳቸውን አይወርዱምና የዋቅን አደራ መቀበልህን ሆኖም ጊዜው ገና መሆኑን ለሀዝቡ ንገር።

እርሞዎች መታገን ሳይቀብሩ ጦር አይሰብቱም በላቸው። በመጨረሻ የምገልፅልህ የአባትህን ኑዛዜ ነው። ዋቅ አባዱላ አንድ ቃል ብቻ ነው ለአንተና ለህወኒ የተወሰነ። የቡርቃን ህዝብ እንዳትረሱት! አደራ! ብለዋል።»

ከዚያም ጉጃዋ በፀጥታ ተዋጠች። ከደጅ ግን ቀረርቶውና ሆታው ይሰማል። የፈረሶች ማስካካት ... የሚቀጣጠል ጭድ ድምፅ ... የፈረሶች ግልቢያ ...

አኖሌ በሀፍረት ተሸማቀቀ። እንባው ጉንጨን ያለብለው ጀመር። ማንነቱን ያጣ ሆኖ ተሰማው። የከሀደት ስሜት አቃጠለው። ግምባሩን ጉልበቶቹ መሀል ወሽቆም ይንሰቀሱት ጀመር ... የሰማው ታሪክ ... የቡርቃ ዝምታ ... ጣፋጭ ተረትና ትንቢት ... የአባቱ ታላቅ ምኞትና ተስፋ ማጣት ... የቡርቃ ገበሬዎች ቁጣ ... ጥሪ ... ረጅም ጥሪ ...

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤላ ጅርታ!»

- 6 -

አማርቹ ገበሬዎች ቅዱስ ሚካኤል ተራራ ላይ ለፍልሚያው ተዘጋጅተው ይጠብቃሉ። መሪያቸው መምህር አስናቀ ከዳር እዳር እንደ አንበሳ እየተንጉማለለ ወገኖቹን ያበረታታል። በርግጥም አማርቹ ጠመንጃቸውን ወልውለው አብቅተዋል። ጦራቸው ተሞርዶአል። የአይበገሬነት ወኔያቸው ተቀጣጥሎአል።

ለአይን ያዝ ማድረግ ሲጀምር መምህር አስናቀ ጡሩምባውን በረጅሙ ነፋ። ይህን ጊዜ ተዋጊዎቹ ገበሬዎች ከያደፈጡበት ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር። ጆሮአቸውንም አንቅተው ከመሪያቸው የሚነገረውን ለማዳመጥ ተጠባበቁ።

«ጭኮአችሁን! ሰነፍ ቆሎአችሁን! አነባበሮአችሁን ይዛችሁ ተሰብስቡ!» የሚል ድምፅ ከእያንዳንዱ ገበሬ ጆሮ ደረሰ።

አፍታም ሳይቆይ በደብሩ ገላጣ ሜዳ ላይ ጦረኞቹ ጨፈቃ መስለው ተኮለኩሉ። መምህር አስናቀ መናገሪያው ቁዋጥኝ ላይ እመር ብሎ ከወጣ በሁዋላ።

«በሉ ከስንቃችሁ ቆንጥራችሁ ተመገቡ!» ሲል አዘዘ።

ገበሬዎቹ የታዘዙትን በመፈፀም ላይ ሳሉ መምህር አስናቀም ከጥቁር ጤፍ የተጋገረ ስስ ቁጣውን አጨድ እያደረገ ይደለኩር ጀመር...

«አልገባቸውም እንጂ እኛ ሀዋርያቸው ነበርን። መንገድ መስራት የት ያውቁ ነበር? እንጂ መመገብ አስለመድናቸው። ጨው

አያውቁም ነበር። ገንፎውን እንደተፈጠረ አማስለው ነበር የሚባሉት። ዘይት የት ያውቁ ነበር? ሽቶ ባይናቸውም አይተው አያውቁም ነበር። ወገኖቹ እድምጡኝ ... የኢትዮጵያን ታሪክ መለስ ብለን ብናይ መልካም ነገሮች በሙሉ የተሰሩት በአማራው ነው። ሶስት ሺህ ዘመን ሙሉ አማራና ትግሬ እየተፈራረቀ ነግሶአል።

ትግሬው ምን ገነባ? ምንም!

መነጋገር ካለብን ለሀገርና ለህዝብ ጠቃሚ ተግባር ሰርተው ባለፉ ነገስታት ገድል ላይ ነው። አዲስ ምንጊዘና አዲስ ኃይለስላሴ የሰሩትን ብቻ እንኩዋ ብናይ የኢትዮጵያ ስልጣኔ የአማራው ብቸኛ ድካም መሆኑን እንገነዘባለን። አማራው አዋቂ ነው። ሃያል ነው። በኢትዮጵያዊነቱ የሚከራ ህዝብ ነው። አማራነት ውበት ስለሆነ ልንመካበት ይገባል። በየትም አለም የሚያስመካ ብሄር ነው - አማራ። አማራ ማለት ጀግና ማለት ነው። በአሜሪካ በአውሮፓ በችሎታቸው ነጮችን ዘቅዝቀው የሚያዩ አማራዎች አሉ። እዚህ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲም ሂዳ ... የዩኒቨርሲቲው ሞተሮች አማሮች ናቸው። ታዲያ ይሄን ብሄር ማንም እየተነሳ ሊዘልፈው ይገባል? እኛስ የዚህ ብሄር አባላት አይደለንም? ማንም ተነስቶ እንጨፍጭፋችሁ ሲለን አንገታችንን ለካራ የምናቀርብ የስለት በጉች ነን? እናደርገውም! ማንነታችንን እናሳያቸዋለን! ሁለት መቶ አመት ዝም የሚያለኝ በትር እናቀምሳቸዋለን! ወገኖቹ ፀያፍ ተናገሬ ከሆነ አርሙኝ!»

ገበሬዎቹ በርጋታና በዝምታ ይተያዩ ጀመር። ሰነፍ ቆሎአቸውን በጥንቃቄ ይቆረጣጥሙ ገቡ። አነባበሮአቸውን በዝግታ እየገመጡ ያላምጣሉ። እያላመጡ ይተያያሉ። መሪያቸውን ያስተውላሉ። አስናቀ ንግግሩን አራዘመ ...

«... ወገኖቹ ዛሬ እንዳባቶቻችን መፋለም አለብን። እንደነ በላይ ዘለቀ ... አዎን ... በላይን ታውቁት የለም? አማራ ነው። የምድረ ጉጃም አማራ። ጉጃሜ! የጉጃም ጀግና አርሶ አደሮችን አስከትሎ ፋሺስት ጣሊያንን ባማርኛ ውሃ! ውሃ! ያለኝ ጀግና ነው። እንደ በላይ ነው ዛሬም መፋለም ያለብን!»

ድንገት ወደ ኮረብታዋ ሁለት ሰዎች ሲመጡ በሩቅ ታዩ። አስናቀ እንደ ንስር የሚያተኩሩ አይኖቹን አሻግሮ ወረወረ። ሁለቱም የመንገስትን ወታደራዊ የደንብ ልብስ የታጠቁ ናቸው። ገበሬዎቹ ከተቀመጡበት መነሳት ሲጀምሩ።

«ቆዩ ባላችሁበት!» ሲል አስናቀ በጨሽት አዘዘ «እነዚህ ወታደሮች ናቸው! እኛን ሊያድኩ እንጂ ሊተናኩሉን አይመጡም!»

ሻለቃ ጉተማ ነበር የመጣው። ሽጉጡን ጉኑ ላይ ሸጠአል።

አስናቀ አጠገብ እንደደረሰ፤

«እንደምን አመሻችሁ?» አለ በተረጋጋ ድምፅ።

«እግዚአብሔር ይመስገን!» የሚል የህብረድምፅ ምላሽ መጣለት።

«እዚህ የተሰበሰባችሁት ራሳችሁን ለመከላከል መሆኑን ለምቻለሁ። ህብረታችሁ መልካም ነው። ሆኖም የመንግስት ወታደሮች አካባቢውን በሙሉ ስለተቆጣጠሩት ወደየጉጃችሁ ተመለሱ። ምንም የሚያሰጋ ችግር የለም! አመፁ ቢቀጣጠል እንኩዋ ከወታደሮቹ የሚያልፍ አይሆንም!»

ሻለቃ ጉተማ ንግግሩን ሲያበቃ የሞቀና የደመቀ ጭብጨባ ነበር የጠበቀው። ሆኖም ገበሬዎቹ ገፅታ ላይ የእፎይታ ስሜትና የታመቀ ጭንቅ እየሮ ሲወጣ አስተዋለ እንጂ የጠበቀውን አላዳመጠም።

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላም አማርኛ ገበሬዎች የቅዱስ ሚካኤልን ደብር መሳለም ጀመሩ። አንድ አካውንትም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው፤ «ቅዱስ ሚካኤል ሆይ! ... እኛ የማንም የበላይ ... የማንም የበታች አይደለንም ... አማራ ገበሬዎች ነን። አንተ ደግሞ የአሮሞችም የኛም አምላክ ነህ» ሲሉ ተሰሙ።

* * *

መምህር አስናቀ ሻለቃ ጉተማን ተከትሎ ወደ ወታደሮቹ ጣቢያ አቀና። ያለማቁዋረጥም አማርኛ ገበሬዎች ስለደረሰባቸው የመንፈስ ጭንቀት ተናገረ። ሻለቃው ግን የመምህሩን ዲስኩር ከቁብም አልቆጠረው።

ወደ ቡርቃ ኮረብታ ስለላከው ሰላይ እያሰበ ነበር ።

ከእርባ አምስት ደቂቃ ጉዞ በሁዋላ ከጊዜያዊው ማዘዣ ጣቢያው ደረሰ። ጨልሞ ነበር። ጨረቃዋ ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ደምቃ ወጥታለች። በማዘዣ ጣቢያው ሀያ ደቂቃ ያህል እንደቆዩ ሻለቃ ጉተማ በጨረቃዋ ብርሃን ከቡርቃ ኮረብታ አቅጣጫ የታረለውን ማሳ አቁዋርጦ በግልቢያ የሚመጣ ፈረሰኛ ተመለከተ። የላከው ሰላይ ለመሆኑ አልተጠራጠረም። አጠገቡ እስኪደርስ ለመጠበቅ እንኩዋ ፋታ አጥቶ ይቁነጠነጥ ጀመር። አኖሌ ዋቆ በዚህች ቀውጢ ደቂቃ ምን በመፈፀም ላይ እንዳለ ለማወቅ እጅግ ጉዋጉዋ።

«እንኩዋን ደህና መጣህ! ምን ወሬ አለ!?» ሲል የጠየቀው ገና ከፈረሱም ሳይወርድ ነበር።

ሰላዩ ወጣት የቡርቃ መንደር ገበሬ ነው። ሻለቃው ቡርቃ ከደረሰ ጀምሮ በትንሽ ክፍያ የሰለላ ስራ እያሰራው ነበር። ወጣቱ

ከፈረሱ ዱብ ብለ።

«አመፁ ቆሞአል!» ሲል በደስታ ስሜት ጮኹ።

ሻለቃው ግን በድንጋጤ ባለበት ቀዝቅዞ ነበር የቀረው። ጨርሶ ያልጠበቀው ዜና ነበር። ያልፈለገው ወሬ። እይኖቹን ወጣቱ ገበሬ ላይ እንደተከለ ፈዘዘ። ያየውንና የሰማውን በእርሜኛ የሚተርክለትን ገበሬም ከልብ አልነበረም የሚያዳምጠው።

«... የሚደንቅ ሁኔታ ነው የተፈጠረው» አለ ሰላዩ «የቡርቃ ሰዎች ሊዋጉ ተዘጋጅተው ነበር። የዋቆን የእረፍት ዜናና የአኖሌ ዋቆን መምጣት ለመስማት እንዳቆበቁቡ ነበር። የሚደንቀው ተአምር አኖሌ ደርሶ ነብሄውን ከቡርቃ አድባር እንደተቀበለ ወዲያው የዋቆ ሀይወት አለፈች። አኖሌ 'አዳምጡኝ!' እያለ ቢጮህ ማን ይስማው። ታዲያ የአርሲ አድባር አባባኩ የሰልጣን መከሰቻቸውን ከፍ ሲያደርጉ እንደ ጉብ ያምም የነበረው ሁሉ ድንገት ፀጥ ይል ጀመር።

ያን ጊዜ አኖሌ ተናገረ።

ሊናገር ሲጀምር አንባው በአይኑ ሞላ። እኔ ራሴ እንኩዋ አልቻልኩም። ከአገልጁ ጭፍጨፋ ተርፎ፤ የቡርቃ ህዝብ አሳድጉት አስተምርት፤ ማለፊያ ሆኖ ድምፁ እየተንቀጠቀጠ ሲናገር ቡርቃዎች ስለ ፈጣሪ ተአምራዊ ስራ ያወጉ ጀመር ...»

ሻለቃው ግን ሊያስቀጥለው አልቻለም።

«ምን ምን እንደተናገረ ብቻ ንገረኝ!» ሲል አምባረቀበት።

«ምን ያልተናገረው አለ? 'የታገሰ ነው የጊደርዋን ወተት የሚጠጣው' ይል ነበር ደጋግሞ። አብላቱ አናን ጉረምላ ዱጋ! እያለ ይህንኑ ይደጋግም ነበር። ከዚያም ቀጠለና ደሞ 'ግን ለአያሌ አመታት አይደለም! ለሚልዮን ሰአታትም አይደለም! ጦራችሁን እንደያዛችሁ ቆዩ ወገኖቼ! ቆጣችሁን እንደተቆጣችሁ ቆዩ! ብሶታችሁን እንዳመቃችሁ ቆዩ! ከንዳችሁን እንዳፈረጠማችሁ ቆዩ! ቡርቃ ማለት እናንተ ናችሁ! ገም ያላችሁትም ወንዙ ሳይሆን እናንተ ናችሁ! የአሮሞን ምድር የሚያጥለቀልቀው የቡርቃ ወንዝ ትንቢት ለእናንተ የተነገረ ምሳሌ ነው! በቡርቃ ወንዝ ተመሰለው ይዘምሩ የነበሩት አባቶቻችን ናቸው! ከገደል የዘለሉት አባቶቻችን ናቸው - ቡርቃ ወንዝ አይደለም። ቡርቃ እኛ ነን። ወገኖቹ ለጊዜው ገም እንዳልን እንቆይ! ልብ በሉና አድምጡኝ! እንደገና ሌሎች ሁለት ሀፃኖቶች ብቻ ቀርተው ሌላው ሁሉ የሬሳ ክምር እንዲሆን እድል እንስጣቸው! ጠላቶቻችን የሚፈልጉት ሞኝ በሬ እንድንሆንላቸው! አሻፈረኝ ካልን ደሞ እንድንጠፋ ነው። ይህ ይፈፀም ዘንድ እንፍቀድላቸው! ዛሬ ግን ለአባታችን ለዋቆ አባዱላ መሾዎችን እናውርድ! ቡርቃን ከብወው

ያደፈጡት ወታደሮች በኛ መቃብር ላይ የበሬዎቻችንን ሻኛ ቆርጠው በበርበሬ እያጠቀሱ ጥሬውን ሊበሉ ጉምዥተዋል። ለሆዳሞች አንመቻቸው። ይህ ይሆን ዘንድ አንፍቀድ! አብሳቱ እናን ጎረምሳ ዱጋ! አብሳቱ እናን ጎረምሳ ዱጋ! በሉ መሸዋቸንን እንደ አሮሞ ባህል እናውርድ! አባታችንን ... አድባራችንን! የታሪክ አያታችንን እንሸኝ! ወገኖቹ አንገታችሁን ቀና አድርጋችሁ አንቡ! ቃል እንባላችሁዋለሁ። እኔም አለሁ! የአያታችንን ኑዛዜ እፈፅማለሁ ...»

ሻለቃው በቁጣ አቁዋረጠው ...

«ገበሬዎቹ ዲስኩሩን አምነው ጦራቸውን አወረዱ!»

«እንዴታ! እያንዳንዱ ገበሬ ቀስ በቀስ ጦሩን መሬቱ ላይ እየተከለ በርከክ ማለት ጀመረ። እኔም ተንበርከኩ አልቅሼ የደንብን አድርሼ ነው የመጣሁት። የዘገየሁትም ለዚህ ነው። ገበሬዎች እንባቸውን በፀጥታ አፈሰሱ። ሴቶች ባደፈ ነጠላቸው ፊታቸውን ሸፈኑ። ወንዶች በእንባ የተሞላ አይኖቻቸውን ወደ ሰማይ ሰቀሱ ...»

ሻለቃ ጉተማ፡ «ይህ ወጠጤ ፍየል» ሲል አጉተመተመ።

መበለጠ አናደደው።

አዲነብርኢድ ሆይ!

ካንቺ ርቄ ወዴት?

ምእራፍ አራት

- 1 -

አራት ሚግ ሀያሶስት በምብ ጣይ የጦር አይሮኻኖች ከአስመራ የተነሱት ማለዳ ላይ ነበር። አይሮኻኖቹ አየሩን በጨኸታቸው አተረማምሰው ወደ ትግራይ አቀኑ። የህወሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ከጠዋቱ አንድ ሰአት ተኩል ጀምሮ ስብሰባ እንደሚያካሂዱ የተገኘውን መረጃ የተጠራጠረው አልነበረም። ከኩሎኔል መንግስቱ ሀይለማርያም ጀምሮ ውጤቱን የሚጠባበቁት ትንፋሻቸውን ውጠው ነበር ...

ሚጉቶ አላማቸውን ለማስተካከል ከሳድግመልን ጆሮ በሚበጠርቅ ድምፃቸው አናገተው አንድ ጊዜ ዞሩዋት። የተሰጣቸው

ምልክትና ካርታው አንዳችም ስህተት አልነበረበትም።

የመጀመሪያዋን ቦምብ ጣይ አይሮኝላን የያዘው አብሪራ አፅቀ ሰላሴ ይባላል። ወጣት ነው። በበርካታ ውጊያዎች ተሳትፎአል። ሁለት ጊዜ አይሮኝላኖቹ ተመትተውበት በጃንጥላ ወርዶ አምልጦአል። በዛሬው ተግባሩ ግን አይሮኝላኑ ቢመታበት በጃንጥላ ወርዶ ማምለጥ እንደማይችል ማሰብ ጀመረ። ቢወርድ በህወሀት ነፃ መሬት ላይ እንደሚያርፍ ያውቃል። ይህ ከሆነ ይያዛል። ከተያዘ እንደሚገድሉት ያምናል። ቢሆንም ተግባሩን ከመፈፀም ወደሁዋላ አላለም። ሙያውን ይወደዋል - ባለአላማም ነው።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

አብራሪዎቹ አካባቢውን ከተሰጣቸው ካርታ ጋር የሚያገናኝበባት ደቂቃ። አንዳችም ስህተት እንደሌለበት እርግጠኛ የሆነባት ሰአቷ።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

... ሶስት ሰአት ከማለዳው።

በዚህ ሰአት የ «ወንበዴዎቹ» መሪ መለስ ዜናዊ የእለቱን የመወያያ አጀንዳ አሳውቆና አጠናቆ እንደሚሆን የአዲሳባ መንግስት እርግጠኛ ሆኗል።

ሰአቱ ሞልቶአል...

የመጀመሪያው ሚግ አፍንጫውን ወደ ክላድግመል ተከለ። ዝቅ ሲል ምልክቶቹ ቁልጭ ብለው ታዩት። «አምላኬ ሆይ! እርዳኝ!» አለ በልቡ። ይህን ፀሎት ባሰማ ቁጥር ዘወትር በህሊናው የሚደውልበት ሌላ ፀሎት አለ - ተገላቢጦሽ። «አዎን አምላኬ ሆይ ሌሎች ይሞቱ ዘንድ እኔ እተርፍ ዘንድ እርዳኝ!»

የህወሀት መሪዎች ወደሚገኙበት የበረሀ የመሰብሰቢያ ዋሻ ቁልቁል ተወረወረ። ወረደ ቁልቁለቱን! አፍንጫውን እንደጦር ቀስሮ አሸቆለቆለ። ከዚያም በአይን ሊታይ በማይችል ፍጥነት የሚጉ አፍንጫ ተቀልብሶ ወደ ሰማይ ዞረ ...

ወደ ደመናው ከርስ ተፈተለከ። የሰማይ ሆድ የተተረተረ የሚያስመስለውን ድምፅና የቦምብ ውርጅብኝ አራግሬ ተፈተለከ። ድብልቅልቁ የወጣ ፍንዳታ! ክላድ ግመል ተንቀጠቀጠ።

ሻምበል አፅቀ ሰላሴ በደስታ ቡዋረቀ። የታለመለትን ግብ አግኝቶታል። ከህወሀት የፀረ - አይሮኝላን ጥይትም አምልጦአል። እየሩ ላይ ጥቂት ዋኝ። በትግራይ ሰማይ ላይ አክሮባት እየሰራ የአስመራን አቅጣጫ በያዘባት ደቂቃ ክላድ ግመል እየተናወጠች

ነበር። የአቡዋራው አውሎ ነፋስ እሳተ ጉመራ መስሎ ይታየው ነበር-በድል አድራጊነት ለሰከረው አብራራ።

ሁለተኛው የጦር አይሮኝላን ቀጠለ ... ሶስተኛው... አራተኛው... ሁሉም እላማቸውን አግኝተዋል። አንዳቸውም አደጋ አልደረሰባቸውም። ክላድ ግመል እንደሰዶም እንደ ጉመራ ስትጋይ እንደዋዛ ገልመጥ አድርገው እያዩዋት ተፈተለኩ። በርግጥም የህወሀት መሪዎች የመሰብሰቢያ ዋሻ የቆሻሻ ማታጠያ ጉድጉዋድ መምለሱ ሁቅ ነበር።

* * *

ሀውኒ እንደወትሮው በማለዳ ነበር ከእንቅልፍዋ የነቃችው። እንደሶረኔ እያንጉራጉረች ወደ ኮረብታዎቹ ወጣች። የክላድ ግመል የማለዳ ፀሀይ ቀድማ የምትወጣው ኮረብታዎቹ ላይ ነው። እዚያ ነጫጭ ደንጊያዎች አሉ። ፈጥነው ስለማይሞቁ ይቀዘቅዛሉ። ሀውኒ ታዲያ ይሄ ነው የሚያስደስታት። ከደንጊያዎቹ ጋር አብራ መሞቅ ትጀምራለች። ከኮረብታዋ ግራ በቅርብ ርቀት ላይ ሀፃናት የሚማርበት ትምህርት ቤት አለ። እነርሱ ወደ ክፍል እየተንጫጩ መግባት እስኪጀምሩም ፀሀይ መሞቅ ትወዳለች። ከዚያ ግን ሀፃናቱን ለማዋራት ከኮረብታዎቹ ላይ ተንደርድራ ትወርዳለች።

ሀፃናቶቹ ይወዱዋታል - በተለይ ሸዊት። ከበው በትግርኛዋ ይስቀባታል። የያዘቻቸውን ጥቂት ቃላት ለቃትማ ትንተባተባለች። ለሀፃናቱ ጨዋታ - ለሀውኒ የቋንቋ ትምህርት። ትልቅ ሆና ትግርኛ ባለመቻልዋ ሀፃናቱ በጣም ይገረማሉ። ምናልባትም ያልተፈታላቸው እንቅስቃሴ ሳይሆን አይቀርም።

ነጫጮቹ ደንጋዮች ላይ ተቀምጣ ፀሀይ መሞቅ ጀመረች። ዛሬ ግን እንደወትሮው አላንጉራጉረችም። ሀሳብ ገብቶአታል። ከራስዋ ጋር መግት ላይ ሰንብታለች። ክላድ ግመል ዋሻ ውስጥ ተቀምጣ ሆሎምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ መፃፍ እንደማትችል ተረድታለች። ሆሎምን ተከትሎ ወደ ጦር አውድማ መገዋዝ ደግሞ አስፈርቶአታል። ስጋትዋ ግልፅ ነበር። መሞት አትፈልግም። መሞት ማን ይፈልጋል? በርግጥ ታጋዮቹ ይሰዋሉ! «እነርሱ ግን አላማ አላቸው» ብላ አሰበች። «እኔ አላማ የለኝም?» ብላ ራስዋን ጠየቀች። አላማዋን አሰበች። «የሆሎምን ታሪክ መፃፍ! እና ይህን ለማድረግ ህይወቴን አሳልፌ መስጠት አለብኝን? ከሞተኩስ?» ብላ አሰበች። ሳታስበው ሰውነትዋ ብርድ እንደያዘው ሰው ተንቀጠቀጠ።

ለሀህይወት ያላትን አመለካከት ፈተሽቸው። ተማታባት። «ማንም ሰው ከሞት አይቀርም። ቢሆንም መኖር ደስ ይላል።

መሞትም ከሆነ እድሜ ሲያልቅ ቢሆን ይመረጣል» ስትል አሰበች።
ሀውኒ አሁንም ሀሳብዋን መቀረጥ አልቻለችም። ሆኖም ተከትሎ
መሄድ አደጋ እንደሚኖረው አጠናቀች። የሆኖም ታሪክ ለመፃፍ
ያላት ጉጉት ደግሞ ለማይ ጥግ ነክቶአል።

ልብዋ ዋለለ። ስለዚህ ለጊዜው ይህን አሳብ ተወችውና
ማንግራጉር ጀመረች። ነጭቶች ድንጋዮች ሞቀዋል፤ እስከም
ግላላች። ሀፃናቶች ተማረደችም እየተንጫጩ መምጣት ጀመረዋል።
ሀውኒን በአይናቸው መፈለግ የጀመሩም አሉ። ሊስቁባት ፈልገዋል -
ትግርኛ ባለመቻልዋ!

ሀውኒ ጣፋጮችን ልጆች ስታይ ፈገግ አለች። የመኖር ጉጉትዋ
ይበልጥ ጨመረ። አዎን ልጅ ትወዳለች። ልጅ መውለድ
ትፈልጋለች። የራስዋን ልጅ የምታሳድግበትን ጊዜ ማየት
ትፈልጋለች። ስለዚህ መሞት የለባትም። ብድግ ብላ ወደሀፃናቱ
አዘገመች። ሽዊትን በሩቅ አየችት። ሞጥማጣዋ ሽዊት! የሀውኒ
ትግርኛ አለመቻል ከልብ የሚያስቃት ሽዊት። ሚጢጢ ፍጥረት!
ውብ፤ ጣፋጭ ሽዊት።

ወደ ሀፃናቱ አዘገመች ...

ግን አጠገባቸው ከመድረስዋ በፊት ከባድ የጦር አይሮኻን
ጨከች ከላድ ግመልን አርገበባት። ትርምስና ጨከች ተከተለ።

ሀውኒ በሁለት እጆችዋ ጆሮዎችዋን ጥርቅም አድርጋ ይዛ
ጨከችዋን አቀለጠችው...

* * *

የአይሮኻን ድብደባው በሀውኒ አመራር አባላት፤ በተራ
ታጋዮችና በሀፃናት ላይ የሞትና የመቁሰል አደጋ አድርሶ አለፈ።
ከቆሰሉት መካከል ሀውኒ እንዳዋ ነበረች። በቦምብ ፍንጣሪ ትከሻዋ
ላይ ተመታች። ከዚያ በላይ የጉዳት ግን አወዳደቁዋ ነበር። ከድንጋይ
በመጋጨትዋ ግንባርዋ ላይ ከፋኛ ቆስላ ሩህዋን ስታ ሀክምና
ሲደረግላት ቆየች።

በሰሰተኛው ቀን ማምሻውን ግን እየተሻላት መጣ። መቃገትዋን
ቀነሰች። አተነፋፈለች ጭምር ተሻለ። ተሲያቱን ሰላማዊ እንቅልፍ
ወሰዳት። እስከምሽት ድረስም ያለቅገዮት ተኛች።

ራስዋን ስታውቅ ሆኖምና ክንፈ ገብረመድህን ሊጠይቁዋት
መጥተው ከመደብ አልጋዋ ግርጌ ተቀምጠው ነበር። አንዲት ታጋይ
ነርስ በቀዝቃዛ ፎጣ ግንባርዋን ታረጥብላታለች።

«ሀውኒ!» አለ ሆኖም።

«ሆኖም» ስትል በደከመ ድምፅ ተነፈሰች።

«አይዞሽ ተርፈሻል» አላት ክንፈ።

ለማስታወስ እየሞከረች፤

«የአይሮኻን ድብደባ ነበር?» ስትል ጠየቀች።

«ብዙ አትናገራ። አረፍ በይ» አላት ሆኖም።

ይህን ብሎ ግንባርዋን በእጁ ነካ።

ሀውኒ አይኖችዋን በርጋታ ከደነቻቸው። ግን አልተኛችም።
ለማስታወስ ጥረት ማድረግ ጀመረች። ቀኑ ተምታታባት።

ለምን ያህል ጊዜ በዚህ መልኩ እንደቆየች አታውቅም።

... ለማስታወስ ጣረች። ማለዳ ተነስታ ወደኩረብታው
መውጣትዋ ታወሳት። ከዚያ ምን ሆነ? የአይሮኻንና ጨከችና
ፍንዳታዎች ይታወሳታል። ግን እንዴት ነበር ሁኔታው የተከሰተው?
መጀመሪያ አስደንጋጭ ጨከች! እስከም አብራ መጮህዋ
አልተዘነጋትም። አይንዋንም ጨፈነች። ጮሀ... ጮሀ... ስትገልጥ
የሀውኒን አመራር የሰበሰባ እድሞ በቦምብ ጢስ ታፍኖ ተመለከተች።
እንደገና ሌላ የጦር አይሮኻን ድምፅ ...

የት ነበርኩ ያን ጊዜ? ብላ ማሰብ ጀመረች። ሙሉ በሙሉ
በቅደም ተከተል ማስታወስ ተሳናት። ከኩረብታው ወርዳ የታጋይ
ልጆች ወደሚማሩበት እድሞ መሄድዋን አስታወሰች። ሀፃናቱ
በአይሮኻን ጨከች ሲንጫጩና ሲላቀሱ... ሽዊት የምትባለዋ ሀፃን
ወደእስከዋ እየሮጠች ስትመጣ እንደነበር ትዝ አላት። ከዚያስ?

«ሽዊት ንኢ... አጃሂ» እንዳለቻት ማስታወስ ቻለች። ከዚያስ?
ከዚያስ? ማስታወስ አቃታት። ጫጫታዎች! ፍንዳታዎች! ጆሮ
የሚሰነጥቁ የአይሮኻን ድምፆች ...

በጆሮዋና በአእምሮዋ የቀረው ይኸው ነበር።

ሀውኒ አይኖችዋን ገለጠች። ክንፈና ሆኖም አሁንም አሉ።

«ክንፈ» አለች።

«አይዞሽ ሀውኒ»

«ሀሳብ ገብቶን ነበር። ግን ተርፈሻል» ሲል ተነፈሰ - ሆኖም።

«ሰዎች ተገቡዱ?» ስትል ጠየቀች።

«ደህና ነው» የሚል መልስ ሰጠ ከንፈ።

የሁለቱም ገፅታ ላይ ደህና ስሜት እንደማይነበብ ግን በግልፅ ይታይ ነበር።

«ስብሰባ ላይ ነበራችሁ?»

«አልነበርንም። ማታ ስላመሸን አጋጣሚ አርፍደን ነበር። ሆኖም ወደ ስብሰባው ቦታ እያመራን ነበር» አላት ከንፈ።

«የተጉዳ ሰው አለ?»

«ደህና ነው»

«ማን ተጉዳ?»

«ስዬና አባይ ቆስለዋል። ግን ለክፉ አይሰጣቸውም» ሲል መለሰ ሆሎም።

ሀወኒ ለማስታወስ ጥረት አደረገች። እስከ ህፃናቶቹ እካባቢ ነበረች።

በፍንጣሪው ተመትታለች። ህፃናቶቹ ዘንድ ጉዳት ደርሶ ይሆን? ይህንን ጠየቀችው። ሆሎምና ክንፈ እየተያዩ ዝም አሉ።

«ህፃናቶቹ ተጉዳ እንዴት?» ብላ ጮኸች።

ሆሎም ሲጋራ ለኩሶ ሲያበቃ፤

«አዎን ተጉድተዋል» አላት «... በጣም የምትወዷቸውን ሽቂትን ጨምሮ አምስት ተሰውተዋል። አስር ደግሞ ቆስለዋል።»

ሀወኒ በጉንዋ ድፍት ብላ ትንሰቀስቅ ደመር። ሀኪምዋ ብትገስባትም ከአንጀትዋ የሚፈነቅላትን የስቃይ ስሜት መገደብ አልቻለችም።

«ለመሆኑ እዚህ መሆናችን እንዴት ታወቀ?» ስትል ጠየቀች።

«ሰላይ አስርገውብን ነበር። እሁን እንኩዋ ይዘነዋል» አላት ከንፈ።

«ጦርነት መጥፎ ነው!» ብላ ራስዋን ግራና ቀኝ እየወዘወዘች ተወራጨች።

«የጦርነት ጥሩ የለውም - ሀወኒ» አላት ሆሎም።

«ለምን አታቆሙትም ታዲያ! ተውትና ጥፋ ሆሎም። ይህን ጨካኝና ግዙፍ ሀይል ልትቋቋሙት አይቻላችሁም። ትርፋ ሀዝቡን

ማስጨረስ ነው የሚሆነው። አትችሉትም ሆሎም! አብደት ነው ... መራራ ነገር ነው። ለምን አገር ለቃችሁ አትጠፉም?»

ሀወኒ ጨርሶ ራስዋን የሳተች ያህል እየተንገፈገፈች ስትናገር ሆሎምና ክንፈ ተያዩ።

«ወዴት እንሰደድ ሀወኒ?» ሲል ጠየቀ ሆሎም።

«ሀዝብ ከሚያልቅ ወደሚመቻችሁ ሀገር ጥፉ!»

«እኔማ ከአዲነብርኢድ ወዴት እጠፋለሁ? የአዲነብርኢድን መሬት ከቶ ማነው የሚከለክለኝ?»

ይህን ሲል የተበታተነ ጠጉርዋን እያስተካከለላት ነበር። ልብ የሚነካ ፈገግታ እየመገባትም ያወጋት ቀጠለ...

«... የት እንሂድ ሀወኒ? በገዛ ምድራችን ቦምብ ያወርዱብናል። በንፈጠር ጀምሮ ሊኖረን የሚገባውን መብት ነፈጉን። ስለዚህ ትግል ጀመርን። ሽቂትን የመሰሉ አበቦችን እየከፈልን ነው ያለነው። እያንዳንድዋ ህይወት ታቆስለናለች። ምርጫ ግን የለንም። ሁላችንም ራሳችንን ለመስዋእትነት አዘጋጅተናል። ሞት አይቀርም። ሀዝባችንን ከውርደትና ከድህነት ለማውጣት ሲባል የሚከፈል መስዋእትነት ደግሞ ተራ ሞት አይደለም። በተስፋ ህይወትን መስጠት የመሰለ አስደሳች ነገር የለም ሀወኒ»

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ክንፈና ሆሎም ተሰናብተዋት ሄዱ። ሁለቱ የሀወሀት መሪዎች ተሰናብተዋት እንደወጡ ብርድ ልብስዋን ጉትታ ፈትዋ ላይ ሸፈነችው። ሰውነትዋ ወባ እንደያዘው ሰው ተነቀጠቀጠ። ለመጀመሪያ ጊዜም ከተራ ፖለቲካዊ ልዩነት ባሻገር መራራ ... እጅግ መራራ ጥላቻ አሳደረች - በደርግ ስርአት ላይ። የቁጣ ስሜት በደምዋ ተሰራጨ። እንባ አልወጣትም። ሳታውቀው የብርታት ስሜት በልብዋ አደረ። ሀወኒ በዚያች ደቂቃ በደርግ ላይ ያሳደረችው ጥላቻ፤ ለትግል እንድትወስን አደረጋት። በዚያች ደቂቃ ውሳኔዋን ለሁለተኛ ሰው የገለፀች ባይሆንም በሙሉ እምነት ከተራ ታሪክ ፀሀፊነት ባሻገር ጠመንጃ እንስቶ ደርግን ለመፋለም የሚያበቃ ወኔና ቁጣ መሰነቅ ቻለች...

- 2 -

አኖሌ በሰስተኛው ቀን ቡርቃን ለቀቀ ...

ዛሬቹ ...

ፈፋው ...

የቡርቃ ወንዝ የዝምታ ተረት ...

ሀማጋው ...

እንደ ሱጥ ዘወር ሳይል መጉዋዝ ፈልጎ ነበር። አቃተው አልቻለም። ወደ ቶቶታ ላንድ ክርዘርዋ ከመግባቱ በፊት ዘወር አለ። የሚሸኑት ገበሬዎች በዝምታ ቆመው አይን አይነን ያዩታል ...

አባቦሩ ...

ፈረሰኛው ሆርዶፋ ...

መሀቡባ ... ሀዋ ...

ብዙ ደጋግ ገበሬዎች ...

ብዙ አይበገሬዎች ...

መኪናዋ ጉዞ ጀመረች። ከቡርቃ መራቅ ጀመረች።

በርግጥ ከቡርቃ ትራት እንጂ ከኦሮሞች ምድር ግን ገና አልወጣችም። መቼምም አትወጣም። ያሻትን ያህል ብትጋለብ ያው ምድሩ እንደሆነ የኦሮሞዎች ነው።

ሾፌሩ እያፋዋጩ ... እያንጉራጉረ ረገጣት። አኖሌ ሾፌሩን የማዋራት ፍላጎት ስላልነበረው በራሱ አሳብ ዙሪያ ይዋኝ ጀመር። ለመጀመሪያ ጊዜም ከወትሮው በተለየ በሚነድ ስሜት ስለ ኦሮሞዎች አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። ከተራ ተዩሪ በላይ የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ መላ አካሉን ናጠው። በመኪናዋ መስኮት አይኖቹን አሻግሮ ሀብታሙን መሬትና ዛፎቹን ያስተውል ጀመር። እረኞችን በተለየ መንገድ ማየት ጀመረ። 'ኦሮሞዎች' የሚል ስሜት ውስጡን ያምሰው ጀመር። የኦሮሞች ለም መሬት። ለዚያ መሬት ሲባል የደረሰባቸውን በደል ማሰብ ጀመረ። አባቦሩ 'ሰማዩም ቢሆን የኦሮሞዎች ነው' ያሉትን አስታውሶ ፈገግ አለ። የኦሮሞን ሰማይ ልብ ብሎ ሊያስተውልና ሊያደንቅ አንገቱን በመስኮት ብቅ አድርጎ አንጋጠጠ። ከማንም አገር ሰማይ በላይ ተውቦ ታየው። ከጫፍ አጫፍ ሰማይ ጥቁር ደመና አርግዞአል። ቅዝቃዜንም ይተነፍሳል። ሰርዶው የኤሌክትሪክ ምሰሶዎችን እስከ ወገባቸው ውጦአቸዋል።

የቡርቃ ዝምታ ... የጥንት ተረት ... መራራ ተረት ... ህልም ያረገዘ ... ትንቢት ያዘለ ... በምኞት የታመቀ ተረት ...

በፈጣን መኪና ላይ ብዙ ሺህ ዛፎችን አለፉ። 'ከማንም አገር የተሻለ ዛፍ' ሲል አሰበ። ውፍረታቸውስ? ደሞ እንዳንዶቹ ክርሳቸው ውስጥ ማር ሸሽገዋል። ማር የሚያንጠባጥብ ዛፍ። በየትም አለም ታይቶም ተለምቶም አይታወቅ - ሲል ለራሱ አንሸነሸከ። ኦሮሞዎች ታዲያ ማር ከመጥገባቸው የተነሳ የሚንጠባጠውን ቀይ ማር ዘወር

ብለው እንኩዋ አያዩትም።

«ዝምታ ዋጠህሳ?» አለው ሾፌሩ።

«ይቅርታ ...» ብሎ ረጅም አየር አስወጣ።

ነጉደ ደሞ ወደ ግል አሳቡ።

የዋቆ አባዱላ ዲስኩሮች ይታወሱት ጀመር። በወቅቱ ችላ ያላቸው። አባቱ ሀማጋው ላይ ለገበሬዎች የሚተርኩት። የአሳዳጊ አባቱ ንግግሮች፤ ወደ ጆሮው ይንቀረቀሩ ጀመር።

- ምንጊዜ የገዳውን ስርአት አጠፋው። የኦሮሞ ሹማምንትንና ኦሮሞዎችን ጨፈጨፈ። የኦሮሞ ያልሆነና ለእድገት የማይበጅ፤ ባህላችንን የሚያጠፋ ስርአት ጫነብን። ለብእናችን ላይ ዘመተብን። ወታደሮቻቸው እንደ በቅሎ ተፈናጠጡ - መሬታችንን ወሰዱ - የኦሮሞ ህዝብ የነፍጠኞች አሽከር ሆነ - ለአንድ የነፍጠኛ የጦር መሪ ሁለት መቶ ኦሮሞ በሽልማት ተሰጠ - ከነመሬታቸው። የኦሮሞ ቁዋንቁዋና ባህል እንዲጠፋ ተረባረቡ - ይህን የተቃወመ ሁሉ እንደ ዝንብ ረገፈ - ጥፍር እየነቀሉ፤ ብልት እየቆረጠ አዋረዱን - ያን ጀግና ህዝብ አንገቱን አስደፉት - ያን ቅን ህዝብ ተጠራጣሪ አደረጉት - ያን ሀብታም ምድር በዘበዘቡት። ወገኖቹ፤ ታዲያ ምንጊዜ ማነው? ወንጀለኛ ወይስ አርበኛ?

«ሀዘን አታብዛ አኖሌ!» አለው ሾፌሩ። አያይዞም «አባትህ እድለኛ ናቸው። መቶ ሰባት አመት መኖር ታላቅ እድል ነው» አለው። አኖሌ መልስ አልሰጠውም።

የዋቆ አባዱላ ቁጣ ያዘለ ድምፅ በጀሮው ተመላለሰበት። ሀማጋው ላይ ገበሬዎችን እየሰበሰቡ የተናገሩዋቸው መራራ ቃላት ቃል በቃል ወደ ጆሮው ተንቀረቁሩ ...

- ነፍጠኞች አቡቢንቲ የተባለ ሽቶ አንድ ብር ይሸጡልናል። ለስት እንቁላል ግን ከኛ በአምስት ሳንቲም ይገዛሉ። ወተትና እንጀራ መሸጥ በኦሮሞ ነውር ነው። እነሱ ግን አንድ እንጀራ መሸጥ ጀምረዋል። ይኸ ነው ስልጣኔ? ቁንዲፍቱ መጥመቅ የኦሮሞ አይደለም። የሰው ሚስት መወሸም የኦሮሞ አይደለም። ነፍጠኞች ባህላችንን አቆሽሹት። መሬታችንን ነጠቁን። መሬታችን ቅቤ ነው። ጥቁር ቅቤ ነው መሬታችን! ያስገመጃል! ምንጊዜ የሚባለው ስግብግብ ይህን ሀብታም መሬት ሲያይ ጐመዥ። እኛን ማክበር አቃተው። እንደፈረሰ ልጋልባችሁ አለን። አሻፈረን አልነው። በመሳሪያ ብዛት ተማምኖ ጨፈጨፈን። የሌቶቻችንን ጡት ጥሬ ስጋ እንደሚበላ ሆኖም ሰው እየተስገበገቡ ቆረጡት። የሌቶቻችንን ጡት እኛ ከበግ ላይ ፀጉር እንደምንሸልተው እንዲያ ነበር

የሚቆርጡት። እነዚህ ሰዎች በግ ሲያርዱ 'በሰመ - አብ' ብለው ይጀምራሉ። የሴቶቻችንን ጡት ሲቆርጡ ግን 'በሰመ - አብ' አይሉም። ግን ሀይማኖት አለን ይሉናል። ታዲያ ፈጣሪ የሚያየው የትኛውን ደም ነው? የበገን ወይስ ከሴቶቻችን ጡት የሚፈሰውን? ወገኖቹ ውሻ ለምን እንደተዋረደ ታውቃላችሁ? ሲረገጡት እየተረገጠ፤ ሲገዙት እየተገዛ፤ ሲጨቁኑት እየተጨቁነ፤ ሲያዋርዱት እየተዋረደ፤ ጭራውን ስለቆላ ነው። ውሻ ሲበድሉት ተቆጥቶ አልገዛም ብሎ ቢሆን ኖሮ የልጆቻችን ስም ይህን ጊዜ «ውሾ» በሆነ ነበር - እና የውሻን መሰደቢያነት በህግ ብቻ መለወጥ ይቻላል!? ንገሩን ወገኖቹ ይቻላል!?

ወደ ናዝሬት ሲቃረቡ አኖሌ ሰአቱን አየ። እኩለ ቀን ሲሆን ምንም አልቀረው። አለቱ ቅዳሜ ነው። አኖሌ አንድ ሀሳብ መጣለት - ናዝሬት መቆየት። በዚህ ጨፍጋጋ ስሜቱ አዲሳባ መግባት አልፈለገም። ናዝሬትን በአግባቡ ያውቃል። በተማሪነት ዘመኑ የሚያውቃቸው አንድ ሁለት ወዳጆቹም አሉ።

ወደ ሾፌሩ ዘወር ብሎ፤

«አኔ ናዝሬት ለመቅረት አስቤያለሁ» ካለ በሁዋላ «... ባለፈው ስለተነጋገርነው ጉዳይ ምን አስበሃል?» ሲል ጠየቀው - አሁንም ድምፁን እየቀረፀው እንዳይሆን እየሰጋ።

«አዲስ አበባ እንደተመለስክ እንነጋገራለህ!» አለው።

«ገንዘቡን በአንድ ጊዜም ባይሆን ቀስ በቀስ እከፍልሃለሁ። ይኸ ቃሌ ነው። አንተም ካሴቱን አሳልፈህ እንደማትሰጥ ቃል ግባልኝ።»

«አመነኝ! እንድትጉዳ አልፈልገም። ታዲያ ምስጢር ጠብቅ። ካንተ በቀር ማንም ማወቅ የለበትም። አለያ ሁለታችንም በቀላሉ እንጠፋለን።»

«ደህና!» ካለ በሁዋላ፤ «... መቼም ሪፖርት ማቅረብ ይኖርብሃል። ምንድነው ያሰብከው?»

«አስፈላጊ ካልሆነ በቀር ካሴቱን አልጠየቅም። ገልብጼ በፅሁፍ ነው የማቀርበው። በርግጥ ጉዳዩ ከባድ ሲሆን ወዲያው ካሴቱን እንዳቀርብ እጠየቃለሁ። እኔ ግን ሶስት አስተማማኝ ነገሮች ይኖሩኛል። የመጀመሪያው ከፊታችን ያሉት ቀናት አሁን ደህን ሰኞ ናቸው። ሰኞ ሚኒስትሩ ቢሮ አይገቡም። ሌላው በአሮሚኛ መናገርህን ስለምገልፅ ካሴቱን ሳይጠይቁ ይችላሉ። ሶስተኛው በወረቀት የሚቀርብላቸው ትርጉም ተራ ነገር ስለሚሆን ወዲያው አይተው ነው የሚወረውሩት። ቢሆንም ግን ዝግጁ ሆኖ መጠበቅ ስለሚያስፈልግ ሰኞ የማስመሰያ ድራማውን እናዘጋጃለን።»

አኖሌ በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

«እንግዲህ እኔን አዳማ ራስ ተወኝ!»

«ደግ!»

«ደብረዘይት ላይ ቢራ መጠጫ ልስጥሃ!» አለ እጁን ወደ ኪሱ አየሰደደ።

«ምንም አልፈልገም! በቂ ገንዘብ ይገኛለሁ!» አለ በመጀነን።

አኖሌ አዳማ ራስ ወረደ። ሰዓዩ ሾፌርም ወደ ደብረዘይት እቅጣጫ ሽመጠጠ። ወይም ወደ ቢሾፍቱ ...

* * *

የቀረበለትን ቢራ ባንድ ትንፋሽ ጨልጦ ሌላ እዘዘ ...

ብቸኝነቱን በቢራ ማባረር እንደማይችል ግን ተሰምቶታል። ስለ እርሞዎችም ሆነ ስለዋቅ አባዱላ ዲስኩር ማሰብ አልፈለገም። ራሱን ማዝናናትና የሰሞኑን ውጥረት ማቃለል ፈልጎአል።

ሳሙኤል ትዝ አለው። ሳሙኤል የአስመራ ልጅ ነው። ጀርመን ነበር የሚተዋወቁት። ሳሙኤል አዲስ አበባ የመጣው በቅርቡ ቢሆንም እዘውትረው ይገናኛሉ። በቤተሰብ ንግድ ውስጥ እንደሚሰሩ የነገረው ሲሆን በርግጥም የመዝናኛ ወጪያቸው ዘወትር በሳሙኤል ነው የሚሸፈነው። ይግባባሉ - በማንኛውም ነገር። አውርተው አይጣገቡም። ሳሙኤል ቁምነገሩንም መቅበጡንም ይችልበታል።

አኖሌ ወደ ሳሙኤል መደወል ፈለገ። ቢያንስ ብቸኝነቱን ይገናኛል። ከሆቴሉ ማስተናገጃ ወደ አዲሳባ ደወለ።

«የለም!» አለችው ስልኩን የተቀበለችው ሴት።

«የት ሂደ?»

«አላወቅሁም።»

«በቅርብ ይመለስ ይመስልሻል?»

«አልነገረኝም።»

«አኖሌ ደውሎ ነበር በይልኝ። ከናዝሬት ነው የደወለኩት»

«እሺ ... እነግራለሁ።»

አኖሌ የስልኩን እጅታ እንደያዘ ማሰብ ጀመረ። ሌላው ወዳጁ ያው ጂብራል ነው። ቢሮ ደወለ። የሚያነሳ የለም። ወደ መኖሪያ

ቤቱ ሞከረ። ታናሽ እህቱ አንስታ አለመኖሩን ነገረችው።

«የት ሄደ?»

«አሁን ነው ወጣ ያለው። ይመለሳል።»

«እንግዲያው ናዝሬት አዳማ ራስ መሆኔን ንገረውና ከቻለ ይምጣ። እዚያው እንደማመሽ ንገረው።»

ስልኩን ዘጋና ወደመቀመጫው ተመለሰ። ቢራውን ጨልጠ ሶስተኛ አዘዘ። በአዳማ ራስ መዋኛ ዙሪያ በርካታ ወጣት ሴቶች ተኩልኩለዋል። ይስቃሉ። ይጮሁሉ። አኖሌ ቀልቡ ተሳቡ። አይኖቻቸው አንድ ቦታ የማያርፈው የናዝሬት ቆነጃጅት የወሲብ ስሜቱን ቀሰቀሱበት። ውበታቸው ታይቶ አይጠገብም። አኖሌ አይኖቹን ካንድዋ ወደሌላዋ ያንከራትት ጀመር። እነርሱም መች አረፉና። ወግ ጀመሩት - የእይን ወግ።

ድንገት ዜኒት ትዝ አለችው። የሀውኒ የልብ ጉዋደኛ የነበረችው ዜኒት። ናዝሬት እንደምትኖር ያውቃል። የቴሌፎን ቁጥርዋም አለው። ከጀርመን እንደተመለሰ ሀውኒን ሲያፈላልግ ዜኒትን አግኝቶአት ነበር። ጥቂትም አውግተዋል። ሁለት ጊዜ ደውላ ልታገኘው ጭምር ፈልጋ ነበር። እምብዛም አላቀረባትም። መንጠራራትዋና ጉራዋ ያናድደዋል። አሁን ግን ድንገት ፈለጋት። ቁጥርዋን ከማስታወሻ ደብተሩ ላይ ይፈልግ ጀመር። አገኘው። ጊዜ ሳያጠፋ ደወለላት - ራስዋ ነበር ያነሳችው።

«አኖሌ! ... ጨርሶ አላምንም ... በጣም አስቀያሚ ነህ! እሺ?»

«ይልቁን አሁኑኑ ነይ፤ በጣም እፈልግሽለሁ!»

«ጉረኛ ነህ!»

«ስድቡ ይቆይልሽ ... ዘኒ!»

«የት ነህ?»

«አዳማ ራስ»

በግማሽ ሰአት ውስጥ ጥቁር ሰማያዊና ነጭ ቀለም ያለው ውብ ቱታ ለብሳ ከተፍ አለች። እጅግ አምሮባታል። ዳሩ ሁሉ እንዳማረባት ናት። አሁንም ከነጉራዋ ናት። በመዋኛው ዙሪያ ያሉት ሁሉ ቅርፅዋንና ውበትዋን ያደንቁላት ዘንድ ገንዳውን ሽር እያለች ዞረችው - እንደ ሴቱ ሽረራት።

«ይህ ጉራሽ መቼ ይሆን የሚለቅሽ?» አላት አጠገቡ እንደደረሰች።

«አስቀያሚ ነህ አኖሌ መት!» አለችና ሳመችው።

በናፍቆት ደህንነታቸውን ሲጠያየቁ ጥቂት ቆዩ። ስለሀውኒም አለመገኘት አነሳሱ። ዜኒት ስታወራ አይንዋን ግራና ቀኝ ታተረማምሰዋለች። «ልክፍት ነው!» አለ አኖሌ በልቡ። በርግጥም ዜኒት ውብ ናት። ዳሌዋ አካባቢ ሰፋ ሲል ይሞክር እንጂ ከላይ አስከታች ቀጭን ናት። አይኖችዋን ስትገልጥ ማንኛውም ሰው ላይ ሽብር ትለቃለች። የክንፈሮችዋ ማማር ለብቻው ነው። ሁልጊዜ መሳሳምን ያውጃል። እንደቀላ ነው። እንደሞቀ ያስታውቃል። ለነገሩ ቃጠሎ ናት። ስትጨብጥ እንኩዋ መዳፍዋ ይፋጃል። በከንድ በኩል ተላልፎ ልብ ላይ ይነገራል። ጡትዋና የወገብዋ ቅጥነት፣ ፈገገታዋ ወሲባዊ መልእክት አለው። የትምህርት ቤት ስምዋ ስኩዋር ነው።

«አሁንም ሀውኒን እየጠበቅህ ነው?» አለችው።

ትክክሉን በግደለሽነት ሰበቀ።

«የት ያለች ይመስልሃል?»

«ማን ያውቃል?»

«ሱዳን ስደተኛ ጣቢያ የማሽላ ቂጣ ትጠፈጥፍ ይሆናላ!»

«ንግድ እንዴት ነው» ሲል ወሬ ለወጠ።

«ናዝሬት ተመችቶኛል!» ብላ ሳቀች።

ዜኒት ናዝሬት ላይ የልብስ መሸጫ ሱቅ አላት። ታውቅበታለች። ሱቅ የክፈተችው ከቤተሰብዋ ስባሪ ሳንቲም ሳትደጉም ነው። ጥቅም የሚያስገኙ ሹሞችን አሳዳ ማጥመድን ተከናዋለች። የሚደንቀው ግን እስፈላጊ ካልሆነ ከሁሉም ጋር አትማግጥም። ምርጫ ከጠፋ ግን ታደርገዋለች። አራት ምላስ አላት ይሉዋታል - የሚቀነባት ጉረቤቶችዋ። የመጀመሪያውን ከምትወዳቸው ወላጆችዋ ጋር ትነጋገርበታለች፤ ሁለተኛውን ከሹማምንት ጋር፤ ሶስተኛውን ከምትወዳቸው ወንድና ሴት ወዳጆችዋ ጋር ስትጠቀምበት፤ አራተኛውን ምላስ ሱቅ ውስጥ ልብስ ትሸጥበታለች እያሉ ያመዋታል።

አኖሌን በጣም የሚገርመው ነገር የሀውኒና የዜኒት ጉዋደኝነት ነው። ሀውኒ ሩህሩህ ናት። ሀቅን ተከትላ ነው የምትሄደው። ብትጉዳም ትሸከመዋለች። ዜኒት ደግሞ የተገላቢጠሽ - ለጥቅም ስትል የምትሞት። ሆኖም ይዋደዱ ነበር።

«ለመሆኑ ናዝሬት ለምን መጣህ?» አለችው።

«ቢራ ያገርና ሳጫውትሽ»

«ግዴላህም ማርቲኒ ልውሰድ ... ዛሬ መቸም አብረን ነን» ብላ ፈገግታዋን አጠጣችው።

እኖሌ በቅርቡ የገጠሙትን ሁኔታዎች አጠር አድርጉ አጫወታት።

ወሬው አልጣማትም። እንዲህ ያለ ወሬ ጥምረትም አያውቅም። አንድም ጥያቄ ሳታነሳለት ወደ ሌላ ርዕስ ዘለለች።

«አዲሳባ ሱቅ መክፈት እፈልጋለሁ። አታገዝኝም?»

«ሹሞችን ታውቂ የለም እንዴ?» አላት እየቀለደ።

«አዲሳባ ሳይ ማንንም አላውቅ» ብላ ትከዝ አለች።

ለእኖሌ ደግሞ ይህ እጅግ አሰልፎ ወሬ ሆነበት። እሱም ወደ ሌላ ርዕስ ዘለለ።

«ልሳምሽ?»

እንደ እንቁራሪት ፈጠጡ አይኖችዋ። ልትናገር ያሰበችውን እንኩዋ ትታ አፍዋን ከፍታ ቀረች። ጉንሞችዋ ቀሉ። አይኖችዋ ውስጥ ሲሰኝነት ተምበለበለ።

«ሲገርም ...» አለች።

«ምት?»

«እንዲህ ትሰኛለህ ብዬ አልጠበቅሁም።»

«እንዴት?»

ሳቀች። በጣም ሳቀች። ቀስት የመሰሉ ጨረሮች ከአይኖችዋ ውስጥ ሲተኩሱ ያየ መሰለው።

«ምን አሳቀሽ?»

«የምትገርም ሰው ነህ።»

«እንዴት?»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ አኖሌ ...»

«ምን?»

«በጣም እፈልግሻለሁ ያልከኝ ለዚህ ነው?»

«አዎን» አለ ፍርጥም ብሎ።

«ልትስመኝ?»

ራሱን በአዎንታ ነቀነቀ።

«ገምፎ ነበር። በጣም ልክ ነኝ።»

በተራው እሱ ሳቀ። ከልቡ እየሳቀ ጣቶቹን በጣቶችዋ አቆላልፎ ላባት። እስከ ቀድሞ ሳመችው። መላው ሰውነቱን ነዘረው። ማመን አቅቶት ትክ ብሎ አያት። እውነትም ስኩዋር ናት። ስኩዋር ብቻ አይደለችም። በአይን የማይታዩ ጥቃቅን የኤሌክትሪክ ሃይል ለጪ ማግኔቶች ከንፈሮችዋ ውስጥ ሳይቀበሩ አይቀርም። ከንፈርዋ ይነዝራል .. ማቃጠሉ!

«ስኩዋር ነሽ ዘኒ ...»

«አስቀድሜ!» አለችው።

ከግማሽ ሰአት በሁዋላ እጁን ይዛው ተነሳች። ስሜትዋን መቆጣጠር እንዳቃታት ይታወቅባታል። አይኖችዋ ውስጥ የወሲብ ጥማት ይምበለበላል።

«እንሂድ ...»

«የት?»

«አሳይሃለሁ ...»

እውነትም አሳየችው። መኝታ ክፍልዋን እየ። በርግጥ ማየት ብቻ አይደለም። ንፁህና በጥሩ እቃዎች የተሞላ ቤት አላት። ምሽቱ ቆንጆ ሆነላቸው። ምናልባትም እኖሌ ከጠበቀው በላይ። ደስታው ውስጥ ግን የዋቁ አባዳላ ማብቂያ ቢስ ዲስኩር ይረብሽዋል።

ሀማጋው ላይ ...

እልህ የሚያንቀጠቅጠው ድምፅ ...

እርጅና ያልበገረው ...

- የካፋ ህዝብ ለምኒልክ አልገብርም ብሎ ሲፋለም እኛ ለማገዝ ቀርቶ አይዞህ ለማለት አቅም አልነበረንም። ህዝቡ አለቀ - በየተራራው። ግን ሰው ሞቶ አያልቅም። አገሩ ወደመ። ጎጆ ጋዩ። የካፋው ጋኪ ሻረሾ አንድ አመት ሙሉ ሳይንበረከክ ተፋለመ። ከዚያ አልቻለም። እንደ ወንጀለኛ ተዋረደ። ዛሬ የጋኪ ስም ተረስቶአል። ጋኪ ሽፍታ ነው? ራስ ብሩስ? ራስ ብሩ አርሲ ላይ ከአስራ አምስት ሺህ ጋሻ በላይ መሬት ነበረው። ዛሬ ግን ራስ ብሩ አርበኛ ... ጋኪ ሽፍታ ... እኛ ደሞ አሽከሮች ...

«ምን ሆነን አንተ!?» ብላ አምባረቀችበት።

ከእንቅልፉ እንደነቃ ሰው ባነ። አቅፎ ይስማት ጀመር።

«ምን ነበር የምታስበው?» አለች በመከፋት።

«ይቅርታ ዘኒ የኔ ቆንጆ ...»

«አትመችም እኮ አኖሌ» አለችው።

«እንደ አቃቂ ፍራሽ» ብሎ ቀለደ።

«እንደ አንድ ሰው» ብላ ተስፋፋለች።

በዚህ ፍጥነት ዳግም የዋቅ አባዱላን ዲስኩር እንደማያጠነጥን አመነ። ተመቸችው። በተለይ ቅብጠትዋ። በጣም ትቀብጣለች። ያለማቁዋረጥ ታወራለች። ጊዜ አትሰጥም። ፈጣን ናት - ሁሉም ነገር ላይ። ይዛ የምትለቀው ርእሰ ማለቂያ የለውም። በዚች አጭር ጊዜ ውስጥ ሶስት ጊዜ ትመቻለህ፤ አራት ጊዜ ደግሞ አትመችም ብላዋለች። ስሙን እንዲለውጥ ደግሞ ከአምስት ጊዜ በላይ ያሳለበት ሲሆን፤ ኦሮሞ እንደማይመስልም ነግራዋለች። ያንጊዜ ግን በጣም ስለገረመው አጥብቆ ጠየቃት፤

'ኦሮሞ ምናይነት ነው ዘኒ?' አላት።

'ስለህ እንጂ - ታምራለህ ለማለት ነው'

'ኦሮሞ አያምርም እንዴ?'

'እንደሱ ማለቱ ሳይሆን ...' ብላ ማብራራት ስላቃታት ድንገት ግልፍ አለች '... ለምን ትነተርከኛለህ? አፌን በጥላስተር ለጥፈዋል! ነዝናዛ ነህ እንዴ አኖሌ?'

ስቆ ተዋት። ዜኒት እንዲያ ናት።

«ወዴት ነን ታዲያ?» አላት መኪና ስታስነሳ።

«ልጋብዝህ! የናዝሬትን ብብቶች አሳይሃለሁ!»

«ጃኬት ልልበላ» አለ።

ተያይዘው አዳማ ራስ ሲደርሱ እንግዳ ተቀባይዋ ሁለት ማስታወሻዎችን ሰጠችው። የመጀመሪያውን ገለጠው። ጂብሪል ነበር የተወለደ። ከአንድ ሰአት በሁዋላ እንደሚመለስ መልእክት ትቶአል። ሁለተኛውን በቸኮላ ገለጠው። ሳያነብ አይነን ወደታች ወረወረ። ሳሙኤል ወልደአብ ይላል። ሁለቱም በመምጣታቸው በጣም ተገረሙ።

«ማናቸው?» አለች ዜኒት በጉጉት።

«ይሄኛው የደህንነት ሹም ነው። አለቃዬ ነው። ይሄ ደግሞ ሳሙኤል ይባላል፤ ነጋዴ ጉዋኛዬ ነው» ካለ በሁዋላ «... ሳሙኤል እዚህ መሆኔን በምን አወቀ?» ሲል ራሱን ጠየቀ።

«ትዳር አለው?» ስትል ጠየቀችው።

«ማንኛው?»

«የደህንነቱ ሹም።»

አይኖችዋ ላይ የብልጠት ጨረሮች ሲፈነጣጠቁ አየ።

«የለውም! ምነው?»

«ምንም።»

ላቀ። ሲስቅባት አፈረች።

«ዱርዬ ድመት መስልኩህ እንዴ አሌክስ? ...»

«ጣፋጭ ነሽ» አላትና «በፈጠረሽ አሌክስ አተበይኝ» ሲል ተማፀናት።

«ለምን?»

«ይኩስኩስኛል።»

«ሲቆላመጥ ነው እኩ»

«አኖሌና አሌክስን ምን አገናኘው?»

«ወይም ስምህን ለውጠዋል! ሀረግዬ ትሙት ... ካንተ በፊት ስምህን አውቄ ቢሆን ኖሮ አጠገብህም አልደርስ ነበር። ቀፋፊ!»

ጂብሪልንና ሳሙኤልን ለመጠበቅ ከመዋኛው ዳር ተቀምጠው መጠጥ አዘዙ። ሁለቱም ደስተኛ ሆነዋል። ግንኙነታቸው ጊዜያዊ ስሜትን ከማርካት እንደማያልፍ ግን አላምረው ያውቁታል።

* * *

የአልማዝ ቤት እንደወትሮው ሞቆአል ...

እንዲት ሴት ያጀቡ ሶስት ጎረምሶች ሲገቡ ዳንስ መድረኩ ላይ የሚወዛወዙትን ኮረዶች ጠጪው በመስገብ ስለሚታየው ነበር። የኮረዶቹ እድሜ ከሃያ አይበልጥም። አጉጠጉጤ ጡቶቻቸው፤ ከንፈሮቻቸው፤ በሜት የፈጠጡ አይኖቻቸው፤ ውዝዋዜያቸው ትንግርታዊ ነው። አኖሌ ለአፍታ ገረመማቸው። እንደወትሮው

አልቁዋመጠም፡፡ በመሰላቸት ፊቱን መለስ አድርጎ አሰፈ፡፡

ጥግ ላይ ቦታ ያዙ፡፡ የሬጌ ሙዚቃ ጠባብዋ ጭፈራ ቤት ውስጥ ይጉርፋል፡፡ አራቱም መጠጥ አዘው የባጥ የቆጠጉ ሲቀበጣጥሩ፤ አኖሌም ስለከረመበት ለጂብሪል ሲያወራ እንደቆዩ ዜጊት ሳሙኤልን ገንጠል አደረገችው፡፡

ጂብሪል የአኖሌን ትከሻ ቸብ አደረገውና፡

«ለማንኛውም አመፁ መቆሙ ትልቅ ድል ነው፡፡ እዚያ አደረግህ ስላልከው ዲስኩር ብዙ አትስጋ፡፡ በስላላ ሙያ ውስጥ አሁን አገት የተጠቀምክበት ዘዴ እንደ አማራጭ ተቀምጦአል፡፡ በርግጥ ከፍተኛ ጥንቃቄ የሚጠይቅና በርእስ ብሄር ውሳኔ የሚፈፀም ስልት ነው፡፡ ሆኖም የሰሜን ውጥረት አስጨንቆ በያዘን በዚህ ወቅት ስለቡርታ ገበሬዎች እምብዛም አያሳስበንም» ብሎ ዊስኪውን ተጉነጨ፡፡

አያያዘናም ቀጠለ፡

«በነገራችን ላይ ለአስቸኩዋይ የስራ ጉዳይ ወደ አስመራ እንድትገዋዝ ተወስኗል፡፡ በጣም ይገርማል አኖሌ፤ ሚኒስትሩ ባንተ ላይ ያላቸው እምነት እያደገ መጥቶአል፡፡ ይህ ላንተ ከብር ነው፡፡ የሚደንቀው ደግሞ ወደ አስመራ ከመሄድህ በፊት ጉዋድ ፕሬዚዳንት ራሳቸው ሊያነጋግሩህና መመሪያ ሊሰጡህ ይፈልጋሉ፡፡»

አኖሌ በመገረም ነበር የሚያደምጠው፡፡ በቅርቡ በተቃዋሚ ሀይሎች ላይ የስነልቦና ጦርነት ለማካሄድ ሰፊ ዘመቻ እንደሚጀመር ጭምጭምታውን ሰምቶአል፡፡ ከሙያው አንፃር በጥናቱ ላይ ተካፋይ እንደሚሆንም ገምቶአል፡፡ በፕሬዚዳንቱ ደረጃ በጥብቅ የሚታይ ስራ ነው ብሎ ግን አልገመተም ነበር፡፡ ጂብሪል ቀጠለ፡

«ታላቅ እድል ነው የገጠመህ፡፡ እኔ እንኩዋ ፕሬዚዳንቱን አነጋግራያቸው አላውቅም፡፡ ሚኒስትሩ ያስጠነቀቁኝ ነገር ግን አሉ፡፡ ምናልባት የፓርቲ አባል ለምን አልሆንክም?! የሚል ጥያቄ ሊያነሱልህ ይችላሉ፡፡ ማመልከትህንና እስካሁን ግን ምላሽ እንዳልተሰጠህ ነው መናገር ያለብህ፡፡ ሌላው ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ ያስወሰነህ ዋናው ምክንያት ምንድነው? ይሉህም ይሆናል፡፡ ሀገርህን ለማገልገል በነበረህ ከፍተኛ ስሜት ምክንያት መመለስህን መናገር አለብህ፡፡ እንዳትዘላብድ አደራ፤ ሰውየው ከተቆጡብህ እንድ ሌሊት አያሳድሩህም፡፡ ገባህ?»

አኖሌ በተከፋፈለ ልብ እያዳመጠ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ፡፡ ደቂቃዎች አለፉ፡፡ ጭፈራው ደርቶአል፡፡ ዜጊትና ሳሙኤል ወጋቸውን ይጠርቁ እንጂ ልባቸውና ጆሮአቸው እንጂብሪል ወሬ ላይ ነበር፡፡ ሁለቱም በጥንቃቄ አዳምጠዋቸዋል፡፡ ሁለቱም የየራሳቸው ፍላጎት አላቸው፡፡

«ይልቁን አንድ ወሬ ልንገርህ» አለ ጂብሪል ድንገት ትዝ ብሎት፡፡

«ምን?»

«ስለ ሀወኒ ...»

ድንገጥ አለ፡፡ ጆሮዎቹ ቆሙ፡፡ ፈራ፡፡ እያመነታም፡

«በሀይወት አለች?» ሲል ተነፈሰ፡፡

«አይታወቅም! ሆኖም ጉንደር ለአንድ አመት ታስራ ነበር፡፡»

«ምን አጥፍታ?»

«በጣም አሳፋሪ ምክንያት ነው» ብሎ ጢሙን ያሻሽ ጀመር፡፡

«ፖለቲካ መሆን አለበት፡፡» አለ የቀድሞ ስሜትዋን እያስታወሰ፡፡

«መሆኑ ነው፡፡ ግን በቂ ምክንያት አልነበረም፡፡ የምታስተምርበት ትምህርት ቤት ተጨማሪ የመማሪያ ክፍሎችን አስርቶ ሲያስመርት የከተማውን ከንቲባ መርቆ እንዲከፍት በእንግድነት ይጠራዋል፡፡ ሀወኒ እበባ የምታበረከት ህፃን ልጅ እንድታዘጋጅ ይነገራታል፡፡ መርባ ታቀርባለች፡፡ የአቀረቦችት ልጅ የአንድ የወላይታ ብሄረሰብ አባል የሆነ መምህር ልጅ ነበረች፡፡ የልጅቱ የቆዳ ቀለም ከኛ ከሰሜንኞች ጠቆር ሊል እንደሚችል መቸም ትገምታለህ፡፡ ይሄ በሊቀመንበሩ እንደመቀለድ ተቆጠረባት፡፡»

«በዚህ ምክንያት አንድ አመት አስር?»

«ስህተት ነው» አለ ጂብሪል፡፡ «ግን መገደልም ሊኖር ይችል እንደነበር ማለብ ይገባል፡፡»

ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ፡፡

«ከዚያስ የት ደረሰች?»

«አልታወቀም፡፡ ከተፈታች ከሃያ ቀን በሁዋላ ከአካባቢው ተሰወረች፡፡ ወደ ሱዳን ወጥታለች የሚል ጭምጭምታ አለ፡፡»

አኖሌ አስተያየት ከመስጠት ተቆጠበ፡፡ በዝምታም ቢራውን ይገለብጥ ጀመር፡፡ ጂብሪል በአኖሌ ሁኔታ አልተደሰተም፡

«ምን ተሰማህ?» ሲል ጠየቀው፡፡

«ምንም!» ብሎ ትከሻውን በግዴለሽነት ሰበቀ፡፡

ሲያብል ነበር፡፡ አጥንቱ ድረስ የዘለቀ የመለቃየት ስሜት መዝምታል፡፡ ልቡ እራታውን እያቀለጠው ነው፡፡ ግን የልቡን

እራታ ማንም ሊያዳምጥ አይቻለውም።

አኖሌ ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ 'ያውም ያርሲን ልብ?' ይልከር - ለራሱ። የትኛው ሳይካትራት ነው የእርሷን ልብ ማወቅ የሚችል? መልሱም ለራሱ ይህን አክለበት '... ግን ስማችን አንተ ሰላይ ድመት፤ እኛ አርሞዎች ልቦቻችንን የዘጋነው ሽርና ተንኮላችሁ ታክቱን ነው። ታሪካችንን መለስ ብለህ ማየትም ትችላለህ። አብሮ መኖር ባህላችን ነው፤ ተካፍሎ መብላት ልማዳችን ነው። ይህ ባህላችን ግን እንደ ቂላቂልነት ተቆጠረብን።'

«ይቺ ልጅ እንዴት ናት?» አለው ጂብሪል ዘወር እያለች በሚያባብል አይንዋ ወደ ምትማትረው ዜኒት እያስተዋለ።

«ጥሩ ናት» ብሎ ፈገገ አለ።

«አነበብካት እንዴት?»

«በጣም!»

«ታሪክዋ ጥሩ ነው?»

«እንደ ኦ ሄንሪ ስራዎች!»

«ያንተ ያለህ!» አለ በቅናት።

«ለምን አታስደንሳትም። በአይንዋ ገሽልጣ ልትገድልህ ነውኩ»

ጂብሪል ሳያመነታ ብድግ ብሎ እጁን ወደ ዜኒት ዘረጋ። ፊትዋ በፈገግታ እንደተዋጠ ተስፈንዋራ ተነሳች። ወደ ዳንሱ ባህር ዘለቀ። ሳሙኤል ወደ አኖሌ መለስ አለና።

«እሺ ወዳጆ ... ወደ አስመራ ልትገባለህ ነዋ!» አለው እንደዋዛ።

«ማን ነገረህ?» አለው እጅግ ደንግጦ።

«የሌሊት ወፍ!» ብሎ ሳቀበት።

አኖሌ በቡርቃ የገጠሙትን ሁኔታዎች ይተርክለት ጀመር። ስለ አባቱ አሙዋሙዋት፤ ስለቡርቃ ዝምታ ትንቢት፤ ሰላይ ሾፌር እንደመተደበበት፤ ድምፁን ቀድቶ አስር ሺህ ብር እንደጠየቀው፤ ስለሻለቃ ጉተማ ድንፋታ፤ 'መከላከያ ሚኒስትሩን ሰድበህል' ብሎ ቡራ ከረዩ እንዳለ፤ ከጀርመን መመለሱ እንደቆጠው አጠር አጠር አድርጎ አጫወተው። የአስመራ ጉዞውን አስመልክቶም ደስተኛ አለመሆኑን፤ ለሙያው እያሉ የማይፈልጋቸውን ስራዎች እየጫኑበት እንደሆነ አወጋው። ሳሙኤል ራሱን ላይ ታች እየወዘወዘ በጥንቃቄ አዳመጠው...

- 3 -

ሀወኒ በጉዞ ላይ ናት...

አሁን ታጋይ ሆናለች - የኢህአዴግ ተጋዳሲት። ባለአላማ ሆናለች። ሀዘባዊው አላማ ሞቆአታል። የደስታ እንባና ሳቅ ይፈራረቅባታል። እያንገራገራት ትገባለች። ጉዞው ተስማምቶአታል። ቸኩላለች - ሀየሉም ዘንድ ለመድረስ። በምትፈልገው ሙያ መመደብዋ አስደስቶአታል። የታሪክ ቀረፃና የዜና ወኪል ሆና ነበር ሀየሉም ወደሚመራው ክፍለ ሰራዊት የተላከችው። የተሳፈረችበት ስቴሽን ዋገን የአላማጣን ተራራ ሽቅብ መብዋጠጥ ሲጀምር ሀወኒ የካርል ማርክስን አንድ ግጥም ለማስታወስ እየጣረች ነበር። የአራተኛ አመት የዩኒቨርሲቲ ተማሪ ሳለች ነበር አንድ ያበደ ማርክሲስት በቃሉ ሲዘምረው ያዳመጠችው። ንገረኝ ብላው ቃል በቃል በወረቀት ገልብጣ አጥንታው ነበር - በወቅቱ።

ጥቂት ስንኞች ታወሱዋት፤ ካርል ማርክስ፤

... ከባድና ረጅም በሆነው ጉዳና

እንገባለሁ በርቀት አብረን እንሁንና

ያለመሪ ኩክብ ያለ ጥልቅ አላማ

በደስታ መኖር መች ይጠቅመንና ...

ወደ አውደ - ውጊያ መገባወጥ ፍርሀት አላሳደረባትም። ከአይሮፕላን ድብደባው ወዲህ ሞትን የመድፈር ወኔ ሰንቃለች። ያለአላማ መኖርን ደግሞ ንቃዋለች። በደርግ ላይ ያሳደረችው የጥላቻ ስሜት እንደብረት አጠነከራት። ሽቂትና እንደ እንቦቃቅላ ሀፃናት ከቶ ልትረሳቸው አቃታት። ባለበቻቸው ቁጥር የሰራ አካላትዋ ይንቀጠቀጣል።

ሌሎች ስንኞችን አስታወለች - ካርል ማርክስ፤

... ለትልቁ አላማ ለሰው መልካም እድል

ሀይወቱ ትሞግ ትሁን የትግል ድል

ሰው ያደነቀውን መልካም ነገር ሁሉ

አትደብቂኝ ጥበብ ንገረኝ በሙሉ ...

ታሪክ ፀሀፊነትዋ ነፍስ ሊዘራ የሚችለው አላማ ካላት ብቻ መሆኑም እየተሰማት መጥቶአል። ግብ የሌለው ፀሀፊ መቅዘፊያ ከሌላት ጀልባ ተለይቶ ሊታይ እንደማይችል መረዳት ጀምራለች። ለመፃፍ ስሜት ያስፈልጋል። ስሜት የሌለው ፀሀፊ ምን ሊተርክ

ይችላል? ራሱን ከአንድ አላማ ጋር ሳያዋህድ ብእሩን ከወረቀት የሚያገናኝ ፀሀፊ ቃላት-ባሌ ያዥ እንጂ ከቶ እንዴት ታሪክ ፀሀፊ ለመሆን ይቻላል?

የመጨረሻ ስንኞች - ካርል ማርክስ!

...የተምነጨረች በአሳረኛ ብእር

ተሰስተኛ ሀይወት አንፈልገም እኛ

ስቃይ የወረራት!

እንደ ሰዎች ሁሉ ፍላጎት ይለማን

ንዴትና ቁጣ - ስሜትና ኩራት ...

ለትግል እንደወሰነች ለሀየሉም ነበር የነገረችው።

በመጨረሻዋ ደቂቃ ላይ አመራሩ ስብሰባውን አጠናቆ ወደየምድብ ስፍራው መበተን በጀመረባት ደቂቃ ላይ ነበር ለሀየሉም ያሳውቀችው። በደስታ መሆን አቀፋት። ስሜቱን መቆጣጠር ሲያቅተው ተመለከተች። ከጠበቀችው በላይ ሆነባት - የሀየሉም የደስታ ስሜት። እንዲህ አላት ታዲያ ሀየሉም፤

«... ሀወኒ ደስተኛ እንደምትሆኒ አርገጠኛ ነኝ። ለአርሞ ወገኖችሽ በእጅጉ አስፈላጊያቸው ነሽ። ስልጠናና ምደባሽን በተመለከተ ከከንፈ ጋር ጨርሱ። እኔ አሁን መሄድ አለብኝ።»

«አንተ ዘንድ መመደብ ነው የምፈልገው?»

«ሰከንፈ ንገሪው።»

«መልካም እንግዲህ ደህና ያገናኝኝ» ካለች በሁዋላ «እንድ ግጥም ልንገርህ? የሆ ግጥም! ... አንተ የምትወደው የሆቺሚን የራሱ።»

«አሺ»

የዘመናችን ግጥም፤

ገጣሚዎችም ሁሉ፤

ተዋጊዎችም ይሁኑ።

በዚህ ነበር የተለያዩት...

በርግጥም ሀየሉም ለቪትናም ታጋዮች ልዩ አክብሮትና ፍቅር ነበረው። ብዙ ጊዜ አውግቶአታል። በተለይ ጌሌን በተባለች መንደር ለተወለደው ሆቺሚን ልዩ ስሜት አለው። የጌሌን ሰዎች እንደሚረከክም

በማለታቸው «ጌሌን የተወለደ ማዥኛውንም ነገር ይቃወማል» እየተባለ እንደሚቀልድ ያወጋት በስሜት ተውጦ ነበር። ሆቺሚንና ጉዋዶቹ ፈረንሳዮችንና አሜሪካኖችን እንዴት ማንበርከክ እንደቻሉ ጭምር በሰፊው ተረከሳት። አግረመንገዱን ታን ስለተባለችው የሆቺሚን ታላቅ እህት ጭምር አነሳ። ታን ለነፃነት አርበኞች ጠመንጃ በማቀበል ወንጀል ተከላ ረጅም ጊዜ በከርቸሌ የቆየች ብርቱ ሴት ናት። ፖሊሶቹ እንደውዳቱ እቃ እየገፈታተሩ ወደ ጉርኖዎቹው ሲያስገቡዋት ታዲያ «ሌሎች ሴቶች ህፃናትን ይወልዳሉ። አንቺ ግን ጠመንጃ ትወልጃለህ» ሲሉ ነበር ምሬታቸውን ያስመዋት። ታን ከርቸሌ ውስጥ በስብሳ አልቀረችም። በታናሽ ወንድምዋ የሚመሩት የቪትናም ታጋዮች ነፃ አወጡዋት። የሚደንቀው ግን የነፃ አውጪዎቹ መሪ ታናሽ ወድምዋ መሆኑን አታውቅም ነበር። ምክንያቱም ሆቺሚን ከዘጠኝ በላይ ስሞች ነበሩት። መሞቱ ጭምር አያሌ ጊዜ ተነግሮ ነበር። አያሌ ነበር ሀየሉም የሚያወጋት። መች በዚያ አብቅቶ። ሆቺሚን ሀምሳ ስምንት አመት የታገለ፤ ቤት ንብረት ያላፈራ፤ የመላው አለም ጭቁኖች የትግል መምህር መሆኑን አውግቶአታል። ታህይ የተባለ አንድ ገጣሚ «አጎት ሆ» በሚል መጠሪያ ለሚታወቅ መሪያቸው ድንቅ ግጥም አበርክቶለታል፤ «የቪትናም ህዝብ ለሆቺሚንና ለታጋዮቹ ልዩ ክብርና ፍቅር ነበረው። በአረመኔዎቹ አሜሪካኖች የቦንብ በረዶ ቢወርድባቸውም አልተበገሩም። በተለይ ደቡብ ቪትናሞች በአለም ላይ በአስከፊነቱ ወደር የሌለውን የቦምብ ድብደባ ተቁዋቁመውታል። ከዚያም አሜሪካና ፈረንሳዮች ተዋርደው ከቪትናም ተባረሩ። እኛ ይህን መሰል የአለም ጭቁን ህዝቦችን የትግል ታሪክ መሰረት አድርገን ነው የምንታገለው። ደሞ እናሸንፋለን።»

የመንገድ ጉዋዶችዋ ከተዋጠችበት ግለ - ሀሳብ ነቀነቁዋት፤

«ሀወኒ ዝምታ ዋጠሽላ!»

«አለሁ ሽረ... እናንተም እኩ ወሬ ይዛችሁ ረሳችሁኝ።»

አብረዋት የሚገዙት ሶስቱም መንገደኞች የሀወሀት ታጋዮች ነበሩ። አንድዋ ሴት ታጋይ ናት። አክሱማይት ትባላለች። ፎቶግራፍ አንሺ ናት። ሁለቱ ወንዶች ፍቅረ እና ሀይሌ ይባላሉ። ሀይሌ ፊልም ቀራጭ ሲሆን ፍቅረ ደግሞ ጌታሪስት ነበር። ወደ ፍልሚያው ጉራ እያመሩ ነበር። ወሬ አለ - ውስጥ ውስጡን። ታላቅ የዘመቻ ወሬ። ዘመቻ ካለ ደግሞ ታሪክ መዝጋቢዎችም ሆኑ የመዚቃ ሰዎች ሁሉ ወደፍልሚያው መስክ ያቀናሉ። ሀወኒ ባጋጣሚ የቪዲዮ ካሜራ ቀራጭነት ችሎታ ስለነበራት ከአነርሱ አንድዋ መሆን ችላለች። ያደረባትን የደስታ ስሜት ከቶ መቁዋቁም አልቻለችም።

መኪናቸው የአላማጣን አቀበት ወጥታ ስታበቃ፤ እንደዋላ አንድ

ጥያቄ ጣል አደረገች፡፡

«ከመካከላችሁ ሆሎምን ማነው በደንብ የሚያውቀው? እስኪ ከሆሎም ጋር የተያያዘ ገጠመኞቻችሁን አውጉኝ?»

ታጋዮቹ ምላሽ ለመስጠት አልተቻሉም፡፡ አክሱማይት ፈገግ ብላ፤

«ሁላችንም በተለያዩ አጋጣሚዎች ከሆሎም ጋር ሰርተናል» ካለች በሁዋላ «... እኔ ወደ ባህል ክፍል ከመዘዋወሪያ በፊት በጨርጨር ውጊያ አብራው ነበርኩ፡፡» ብላ ትረካዋን ጀመረች፡፡

«... ሲቀይሩኝ ታዲያ እሪ አልኩ፡፡ ከሆሎም ጋር መስራት እጅግ ያስደስታል፡፡ በተለይ ቀልዱ...» ብላ በሞቀ ስሜት በፈገገታ ተጥለቀለቀች፡፡

ሀውኒ. «ምን እያለ ይቀልዳል?» ስትል ገፋፋቸው፡፡

«መች ጥርስ ያስከድንና» ብላ ብቻዋን መላቅ ጀመረች፡፡ «... አንድ ጊዜ ምን አደረገን መሰላችሁ፡፡ እንደምታውቁት እኔ ትዳር መፈቀዱን ከተቃወሙት ሴት ታጋዳዮች ቀንደኛዋ ነበርኩ፡፡ ጋብቻ ሲፈቀድ በትግሉ ያፈራሁዋቸው ጥንካሬዎች ቀጣይነት አይኖራቸውም፤ ወንዶች የበላይነታቸውን ሊያሳዩን ይችላሉ፤ ማርገዝና መውለድ ከመጣ ከወንዶች እኩል ዳገት መውጣትና መውረድ ሊቀር ነው፤ የሚል ስጋት ነበረኝ፡፡ ሆኖም እንደምታውቁት ትዳር አማራጭ የሌለው የማይቀር ተፈጥሮአዊ እውነት መሆኑ ሲነገር ተቀበልኩት፡፡ ቢሆንም ግን በሀሳብ ደረጃ ተቀበልኩት እንጂ እኔ ላለማግባት ወስኜ ነበር፡፡ ግን ምን ዋጋ አለው» አለች አክሱማይት በፈገገታ ተወጣ «... መጋሱ አርተሶ በተባለ ቦታ ላይ ፍቅር ውስጥ ገባሁ፡፡ በወቅቱ ህዝብ የማይራጀት ስራ ላይ ተመድቦ ይሰራ የነበረ ሰው አፈቀርኩ፡፡ ማህፈረ የአብዩ ይባላል፡፡ ከሀውኒ በቀር ያው ሌሎቻችሁ ታውቁታላችሁ፡፡ ፍቅር እንዲያ መሆኑን ባውቅ ኖሮ ያን ሁሉ ክርክር ባላደረግሁ ነበር» ስትል ተጉዋግሮች በላቅ አውካከ፡፡

አክሱማይት ቀጠለች፤

«... ጊዜው ደሞ ጦርነቱ በተከታታይ የሚካሄድበት ነበር፡፡

ለሆሎም ፍቅር ውስጥ መግባቱን ቀስ ብዬ አማክርኩት፡፡ ያኔ ሆሎም እንደሚቀልድ አላውቅም ነበር፡፡ ጀግና መሆኑን አሳምሪ አውቃለሁ፡፡ ለህዝቡ ፍቅር እንዳለው፤ ጉዋዶቹን፤ ከራሱ በላይ እንደሚወድ ሲነገር እሰማ ነበር፡፡ በርግጥም ፍቅር ውስጥ እንደገባሁ ስነግረው በቁምነገር ነበር ያናገረኝ፡፡ አበረታታኝ፡፡ 'ማህፈረም ቢሆን እንዳንድ ችግሮች አለበት እንጂ በአላማው ፅኑ ነው፡፡ ከተጋባችሁ

ግን አንቺም ታግኸዋለሽ፡፡ ምርጫሽ መልካም ይመስለኛል' እያለ መከረኝ፡፡ እኔም በጣም ተደስቼ ተለያየን፡፡

«ከአራት ቀናት በሁዋላ መጋባታችንን አሳውቀን አንድ ቤት ማደር ጀመርን፡፡ በነጋታው ውጊያ ተጀመረ፡፡ አጋጣሚ ሆነና ደሞ ማህፈረ በውጊያ ላይ ቆሰለ፡፡ ይህ ሲሆን በጣም ደነገጥሁ፡፡ ልንለዋ መውጣታችንን አውቃለሁ፡፡ ግን እንጂ! በጣም... በጣም አፈቅረው ስለነበር ቀድሞኝ እንዳይሰዋ ምኞት ነበረኝ፡፡»

አክሱማይት ሁለት እጆቿን ልብዋ ላይ አሳርፋ፤

«አሁንም ቢሆን እንደዚያ ነው የማስበው፡፡ እንዋደዳለን፡፡ ቀድሞኝ እንዲሰዋ አልሻም፡፡ በጭራሽ! ልጅም ወልደናል፡፡ ፀሀዩ ብለነዋል ስሙን» ካለች በሁዋላ ወደ ትረካዋ ዘለቀች፡፡

«... ማህፈረ መቀሰሱን ሳውቅ ራሴን ልስት ምንም አልቀረኝም፡፡ ከተኛበት የሀክምና ጣቢያ ራስጌው ላይ ሆኜ እንባዬን እንሸቀኸቅሁት፡፡ እያለቀስኩ ጠጉሩን ሳሻሸው ሆሎም ድንገት መጣ፡፡ እንባዬን ቶሎ ጠራረግሁ፡፡ ማልቀሴ ፅናት የሌለኝ ያስመስልብኛል ብዬ ፈራሁ፡፡ ሆሎም ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና፤

'ማህፈረ ጥይት የሚመታው ታጋይ አልነበረም፡፡ ከተጋባችሁ ሀያ አራት ሰአት እንክዋ ሳይሞላ እንዴት ሊቆስል ቻለ?' አለና ከረር መረር አድርጎ ጠየቀኝ፡፡

ደነገጥሁ፡፡ ምን እንደምለው እንክዋ ግራ ገብዮኝ ድንክዋኑ ውስጥ ተኝተው ወደነበሩት ቁስለኞች ዘወር ስል ሁሉም ፊታቸውን እያዘሩ በብርድ ልብሳቸው ሲሸፋፈኑ ተምታታብኝ፡፡ ትልቅ ጥፋት ፈፅሜ ይሆን? ብዬ መልሼ ደግሞ ወደማህፈረ ስዞር እሱም በከሸፋ ፊቱን ሸፈነ፡፡ ሁሉም በኔ ላይ መጥፎ አመለካከት ያሳደሩ መስሎ ተሰማኝና ዝም ብዬ ብቻ ሆሎም ላይ አፈጠጥኩ፤ ሆሎም ከኔ መልስ ሲያጣ፤

'ማታ ምን አድርገሽው ነበር?' ብሎ መልሶ ጠየቀኝ፡፡

እንዲህ ሲለኝ ሰውነቴ የተተረተረ ያህል ተሰማኝ፡፡

'ኧረ ምንም አላደረግሁት!' ብዬ ጮሁኩ፡፡

በውስጤ ግን ስንቱን እያሰብኩ ነበር መሰላችሁ፡፡

'ተሳስማችሁ ነበር?' ሲል መልሶ ጠየቀኝ፡፡

ትንፋሼ ቁርጥ አለ፡፡

'እዎ' እንዳልል አፈርኩ፡፡ 'አይ' እንዳልል ፈፅመነዋል፡፡ ደሞ

መሳሳት ምን ነውር አለው?

እነተ ሀዋሎም ለምን እንደሉ ትለኛለህ? ብዬ አይኔን የማሳርፍበት ሳጣ፤

ነገ በዚህ ጉዳይ ላይ ውይይት እናደርጋለን ብሎኝ ወጣ።

እኔ ግራ ተጋብቼ፤ አይኔ ፈጣ ወደማህፈረ ጠጋ ስል ቁስለኛቼ ታጋዮች በሙሉ የተሸፈኑበትን ብርድ ልብስ እየገለጠ በላቅ ይጮሁ ጀመር። አይናቸው እንባ ሞልቶ ሳቃቸውን እንኩዋ ማቆም አልቻለም።

እኔ ግን እውነት ስለመሰለኝ፤

ከተጋባን ወዲያ ስመሽዋል ወይ? ብሎ እንዴት ይጠይቀኛል? ብዬ እንዴ ማህፈረን መልሼ ደሞ ታጋዮችን እያየሁ ብጠይቅ፤ እነሱ ተጨማሪ ቀልድ አገኙና በኔ ላይ አመሸብኝ። መቀለጃ አገኙ። ሀዋሎም ሲቀልድ መሆኑን ያመንኩት ግን በነጋታው ነበር። ቁርስ ስንመገብ ጮክ ብሎ ለታጋዮቹ ሁሉ ስለኔ እየተናገረ ቁርስ ሰአት በሙሉ በኔ ጉዳይ እየተሳቀ አለፈ። ርገም ነውኩ።

ገታሪስቱ ፍቅረ ደግሞ ትዝታውን እንዲህ ሲል ያወጋ ጀመር፤

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በድርጅታችን ውስጥ ሲጋራ ማጨስ የተከለከለ ነበር። ታዲያ ደርግ በቀይ ኩከብ ዘመቻ ሻእቢያን ሙሉ በሙሉ ለመደምሰስ ቆርጦ የተነሳ ጊዜ ሻእቢያን ለማገዝ ከተገዋዘው የሀውሀት የታጋዮች ሀይል ጋር እኔም አብሬ ተገዛ፤ ነበር። ኤርትራ ከሻእቢያ ታጋዮች ጋር ሳለን ታዲያ እዚያ ሲጋራ ማጨስ ክልክል ስላልነበር እኔም ብርዱን ለመከላከል ለመድከትና ከኤርትራ ታጋዮች ጋር ተቀላቅዬ ሳባነው ከረምኩ። ያው ሁላችሁም እንደምታውቁት ደርግ ናቅፋን መቆጣጠር አትቶአት በካልሾ ተጠልዛ፤ እናትዋን ተኩርኩማ ወደ መጣችበት ከተመለሰች በሁዋላ እኛም ግዳጃችንን በተገቢው መንገድ ፈፃሙን መልስ ወደ ትግራይ ሆነ። እኔ ታዲያ ከነሲጋራ ልምዴ ነበር የተመለስኩት። እየተደበቅሁ ማጨስ ጀመርኩ። መሳቀቁ ግን ገደለኝ። ማጨስ አይበለው መቼም። እንዲሁ ሰነባብቼ ከአለታት አንድ ቀን አልቀረልኝም ተያዘኩ። ምእራብ ትግራይ ሳለን ይመስለኛል። ተሀድሶ ነበር። ታጋዩ ሁሉ ይጨፍራል። ጉዋይላው ቀልጣኤል። እኔ በአካባቢው አልነበርኩም። በመካከሉ ላይ ነበር የመጣሁት። ገና ብቅ ስል ሀዋሎም ጠራኝና ክራር ተጫወት ይለኛል። 'እሺ' ብዬ የክራር መምቻ ለማውጣት እጄን ወደ ኪሴ ሰደድኩ። ምን ዋጋ አለው! ጣቶቼ ክራር መምቹያውን ያገኙ መስሎአቸው ሲጋራ እንጠልጥለው ወጡ። አልደብቀው ነገር ፊት ለፊት ሆነብኝ። ሲጋራዋ ጣቱ ላይ እንዳለች የማደርገው ጠፋኝ። ታጋዮቹ ሁሉ ደንግጠው ርስበራስ ይተያዩ ያዙ።

ይህን ጊዜ ሀዋሎም ፈገግ አለና፤ በተሰባበረ አማርኛ «ጎርጎዋሪ አሳ ... ያወጣል ዘንዶ!» ሲል ተረተ።

ታጋዮች በሙሉ በላቅ ጮሁ። ውጥረቱ ቀለለ። ጉዳዩ ቀልድ ሆኖ በቀልድ ታለፈ።

ፍቅረ ይህን ብሎ ወደኪሴ ጣቱን ሰዶ ሲጋር እውጥቶ ከላኩሰ በሁዋላ «እኔ ሀዋሎም ታላቅ ወንድሜ ነው የሚመስለኝ» ሲል አክለ። ድምፁ በኩራት የተሞላ ነበር።

ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደተገዋዘነ፤ አክሎማይት፤

«ሀይሌ መቼም ከሀዋሎም ጋር የተያያዘ ብዙ ገጠመኞች ይኖሩሀል።» አለች።

ሀይሌ ፈገግ አለ።

«የሀዋሎም የቱ ተነስቶ የቱ ይተዋል?» ብሎ በህሳብ ጭልጥ አለ። አያይዞም እንዲህ አለ፤

«እኔ ከሀዋሎም ባህርያት ከቀልዶቼም፤ ከጀግንነቱም በላይ ሩህሩህነቱ ነው ቀድሞ የሚታለበኝ» ሲል ጀመረ። ከአያሌ ገጠመኝ አንዱም እንዲህ አያለ ያወጋ ጀመር፤

«...ጊዜው 1971 ይመስለኛል። የየካቲት አስራ አንድ ዋዜማ። ሀውሀት የተመሰረተበትን አለት ድብድቦ ከተማ ላይ ለማክበር የድርጅቱ አመራር ይወስናል።»

ይህን ብሎ ወደ ሀውኒ ዞር እየተመለከተ «... ድብድቦ በአድዋና በእንትጮ መካከል የምትገኝ ትንሽ መንደር ናት።» ካላት በሁዋላ ትረካውን ቀጠለ «... ይህቼን ከተማ ለመቆጣጠር በሀዋሎም የሚመሩ ሶስት ሀይሎች በተለያየ አቅጣጫ ማጥቃት በእንዲፈፀሙ ተወሰነ። ጥናቱም በአጭር ጊዜ ውስጥ ተጠናቀቀ።

እኔ የነበርኩባትን ሀይል የሚመራው ነጋሽ ሸሪፍ ነበር። በነጋሽ መሪነት የኛ ሀይል ከአዲስባላት ተነስታ ወደ ድብድቦ ድንበር ጉዞ ጀመረች። ተሲያት አካባቢ ነበር ጊዜው። ጉዞአችን በወኔ የተሞላ ነበር። መሪያችን ነጋሽም ቢሆን በጣም የሚወደድና ሁላችንም የምናከብረው ታጋይ ነበር። አስታውሳለሁ፤ እየዘፈንን ነበር የምንገዋዘው፤ ከነጋሽ ጋር መሆን መቼም ልዩ ብርታት ይሰጣል። 'ትግራይ አደደ! አላንልሽ እኛ ልጃችሽ! እያልን ስናነዝረው ሞንዛሬ ይሰማን ነበር። በዚህ መልኩ ማጥቃት ከምንፈፅምበት ቦታ ደረስን።

ድብድቦን ለመቆጣጠር ከመንደራትዋ ግርጌ ከፍተኛ ኩረብታ ይዞ የተቀመጠውን የደርግ ጦር መደምሰስ ነበረብን። እየተገዋዘን

ሳለ ግን ሽጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅዱ ሲነደፍ ስለዚያ ሽጥ የተነሳ ነገር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሽጡ ከራብታው ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሽጥ ተሻግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መከፈት ጨርሶ የሚሞከር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሽሪፎ 'ሽጡን ተሻግረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን ሲል አሳውቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፉን አሳውቆን ማጥቃቱን እንድንከፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

'ህጃም! ህጃም!' ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተኩስ ከፈተ። ተከተለው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ከራብታው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱት ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቁልቁል እያዩ እያውካኩ ይላደቡና ያላገጡብን ያዙ። ተኩስ አዘነመብን። ቦንቦቻቸውን እየነቀሉ ወረወሩብን። እኛ አፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሽሪፎ ግንባሩ ላይ ተመቶ ተሰዋ። መቼ ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቴር ፀሀዩም ተሰዋች። አስቴር ፀሀዩ ጨርሳ አትረሳችሁ። ቀይ ቆንጆ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣትዋ በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኳን ከጥሩ ኑሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የሀውሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞዴስ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቴር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በቦምብ ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ወጣ ብላ በምትገኝ አዲ አቡን በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በቦምብ ሲመታ ሁለት እግሩ ተገነጣጥሎ ተለያይቶ ተሰዋ። ወዲ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፀሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈገን። አልቻልንም።

የነጋሽ ፊደሉ ወድቃ ትጮህለች። የነጋሽን የአመራር ቦታ አብርሀ መጀመሩን የተባለ ጋንታ መሪ ተካው። ፊደሉንም እንስቶ ከሀየሉም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መሰዋት ለሀየሉም ገለፀለት። የአስቴርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

'ለምን አልፈፀማችሁትም' እያለ ከወዲያ በኩል ሀየሉም ይናገራል። የመሬት አቀማመጡ መጥፎ መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጀመሩን ለሀየሉም በፊደሉ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀየሉም 'አሁኑኑ ራሴ እመጣለሁ' ብሎ የፊደሉ ግንኙነቱን አቁዋረጠ።

እኛም እዚያው ሽጥ ውስጥ አስቴር ፀሀዩን ቀበርናት። ከተሰውት ላይ መሳሪያ መሰብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግን የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ከራብታው ላይ በምቹ ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውካኩና አፀያፊ የብልግና ስድብ እየተሳደቡ የጥይት በረዶ ያዘነሙብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወለል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮቻችንን ጠመንጃዎች ሁሉ ሰበሰቡን። በቦምብ ሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡን ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬን ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማንሳት የማይሞከር ሆነ። ወታደሮቹ ጠመንጃዋን እንዳናነሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማን ያነሳት - ጠመንጃዋን። በመካከላችን ገብረሚካኤል የሚባል አንድ ታጋይ ነበር። ሳናስበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ። ትንፋሻችንን ውጠን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይት እሩምታ ያዘነሙበት ጀመር። ገሬ አጉንቦሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገብ እንደደረሰ ከመቅፅበት አንስቶአት ዚግዛግ እየሰራ ይበር ጀመር። ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻችን ቆሞ ነበር። ሳይመታ አመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጨዋህ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግልፅ ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈሪነት ተገምግሞ ነበር። ገሬ በግምገማው የተነሳውን ነጥብ 'አልቀበልም' ብሎ ተመዋገተ። የጋንታዋ ተጋዮች ግን 'ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት' ብለው በአንድ ጅምፅ በማፅደቅ ወደ ባዶ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህን ውሳኔ ታዲያ ሀየሉም ሻረው። 'ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆነ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን' ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳኔ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነቱ በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀም ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ለህተት እንደነበር አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀየሉም ሽጉጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበት ደረሰ። መሸቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዲ ምእራፍ ከሚባል ማንጃስ ላይ ሊሞኖብ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛን ከሰበሰበ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞከረበት መንገድ ተኩስ ከፈተ።

ከራብታው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዝነብና

በምብ መወርወር ጀመሩ። ሆኖም ሁኔታውን በጥንቃቄ ካየ በሁዋላ እቅዱ ለህተት እንደነበር ተገነዘበ። በርግጥም ጥናቱ የተካሄደው በጦር ሜዳ መነፅር በርቀት በመመልከት ብቻ በመሆኑ የዚያ ሽጥ መኖር አልታወቀም ነበር። ሆኖም እንደናፈገፍግ ካደረገ በሁዋላ፤

የነጋሽ ሽሪፎ አስከሬን የት ነው? ሲል ጠየቀን። ያለበትን ነገርነው። ሊላማ ውስጥ ነበር። ይህን ጊዜ ሆኖም አምስት ጠንካራ ተኩዋሾችን መረጠና ወደ ኩረብታው የሸፉን ተኩስ እንዲያዘገቡ አዘዘ። አምስቱ ታጋዮች የተኩስ እሩምታ ወደ ኩረብታዋ ሲያዘንሙ ሁለት ታጋዮች መሬት ለመሬት እየተሳቡ የነጋሽን አስከሬን እንዲያመጡ ላካቸው። በዚህ ሁኔታ የነጋሽን አስከሬን ካገኘ በሁዋላ ሆኖምን አጅበን የመልስ ጉዞ ጀመርን።

ጉዞው በዝምታ የተሞላ ነበር። ሆኖም አንዳችም ቃል አይተነፍስም ነበር። ጨርሶ ጨልሞ ነበር። እንዲያውም እኩለሊት ያለፈ ይመስለኛል። ከድብድቦ ወጣ እንዳልን ለጥ ያለ የገጠር ሜዳ ላይ ደረስን። ሆኖም ነጋሽ ሽሪፎን እንድንቀብር አዘዘን። ቀበርነው። ከቀብር በሁዋላ እንድንተኛ ነገረን። በደንቡ መሰረትም ዘብ ተመደበ። አጋጣሚ እኔ ነበርኩ ለሌሊቱ ጥበቃ በቅድሚያ የተመደብኩት።

እኩለ ሌሊት አልፎአል...

የጨረቃ ብርሀን አልነበረም። ሌሊቱ ፀጥተኛ ነበር። ፍፁም ፀጥተኛ። ታጋዮች አርፈዋል። ድካም ሰጣቸው ሁሉም በየገዢነት አሸልደዋል። እኔም ነቅቼ የጥበቃ ስራዬን እያከናወንኩ ነበር። በፀጥተኛው ሌሊት ድቅድቅ ጨለማው ላይ አፍጥጦ የጥበቃ ተግባራን በንቃት ማካሄዴን ቀጠልኩ፤

እካባቢያችን በድንገተኛ ጩኸት ተናጋ!

ሰውነቴ ለሁለት የተተረተረ ያህል ተሰማኝ። የቀለጠ የአራታ ድምፅ ነበር የተሰማው። እያንዳንዱ ታጋይ ከየተጋደመበት እየተወረወረ ተነሳ። እኔም እንደደነዘዝኩ ባለሁበት አለሁ።

ሆኖም ኖርአል እራታውን የሚያቀልጠው!

የሆኖም ድምፅ መሆኑን ስናውቅ በየለንበት ጥርኝ አካለን በፀጥታ ተዋጥን። የትግራይ ህዝብ የቅርብ ዘመዱ ሊሞትበት በሚያስማው የልቅሶ ዘይቤ ነበር ሆኖም እየተንሰቀሰቀ የሚያለቅሰው።

ነጋሽ ዓርከይ! ነጋሽ ሐወይ! ነጋሽ ጅግና! ነጋሽ ዓርከይ! ዋይ! ዋይ! ነጋሽ ሐወይ! እያለ ነበር በምሬት እየተንሰቀሰቀ የሚያነባው።

ታጋዩ ሁሉ በየለበት ኩርምት ብሎ የሆኖምን እራታ ያዳምጥ

ጀመር። በትግሉ ማልቀስ እጅግ የተከለከለ ነበር። ሆኖም ግን ሌሊቱን ሙሉ እንድትወጡ ሲያለቅስ አነጋ። አስታውሳለሁ። ለሶስት ወይም ለአራት ሰአታት ያህል እየተንሰቀሰቀ አለቀሰ። አንድም ታጋይ ሊያፀናናው አልሞከረም። ግን በሆኖም መንሰቅሰቅ ውስጥ! በሆኖም እራታ ውስጥ እልህና ቁጣ በግልፅ ይሰማ ነበር። እኔ በግሌ እንዲያ ተሰማኝ።

የዚያን ቀን የሆኖም ሁኔታ ለዘልአለሙ በአእምሮዬ ተቀርፆ ቀርቶአል። ስለሆኖም ወሬ ሲነሳ ጉልታ የምትታየኝ ያቺ ሌሊት ናት። አንዳንድ ጊዜ ታዲያ ሆኖም ያን ሁሉ እንባ ያፈሰሰው፤ ለረጅም ሰአት ጉልበቱ ላይ ተደፍቶ እንዲያ የተንሰቀሰቀው በርግጥ ለነጋሽ ብቻ ነውን? ብዬ አስባለሁ። በግሌ እይመስለኝም። ያለፈውን... የሌሎቹንም ሁሉ ጨማምሮ ህዘኑን የተወጣ ይመስለኛል።»

ወልዲያ ላይ አረፍት ተደረገ ...

ሀወኒ ከሆኖም ጋር የተያያዘ ታሪኮችን ከማጠያየቅ አልባዘነችም። የወልዲያ ህዝብ ሆኖምን አሳምሮ ያውቀዋል።

ብዙዎች ከሆኖም ጋር የተያያዘ አያሌ ገጠመኞቻቸውን አጫወቱዋት። ካነጋገረቻቸው መካከል ለየት ያለ መረጃ የሰጣት ግን አንድ መልክ ቀና ጉረምሳ ነበር።

«ሆኖም ወልዲያ ሲገባ መኪናውን በድንጋይ አመድ ካደረጉት ወጣቶች አንዱ እኔ ነኝ» አላት።

በመደነቅ አይንዋ ፈጠጠ፤

«ለምን?» አለችው።

«ወያኔዎች ሊዘርፉ ነው የሚመጡት ተብሎ ስለተነገረን የቢራ ጠርሙስ የሚያካክል የባልጩት ድንጋይ ይዘን ጠበቅናቸው። ያን ሁሉ ድንጋይ ስናወርድባቸው ግን ወደሰማይ ነበር የሚተኩሱት። ሆኖምም ታዲያ ከጠበሱ ቀመሰ» ብሎ ፈገግ አለ።

ሀወኒ ጉዋጉታ «በድንጋይ መታችሁት?» ስትል ጠየቀችው።

«ራሱ ነበር አዋዝ ጂኖዋን የሚነዳት። በድንጋይ እየበረቃቀሰናት አንገቱን ቀብሮ መኪናዋን አስፈተለካት። እየተከተልን አወረድንበት። ሽሽና አመለጠ። ሁዋላ በአንድ የህዝብ ስብሰባ ላይ ንግግር አደረገ። ያንን ቀን ጨርሶ አልረሳውም። ሆኖም ይናገራል፤ ስለተባለ ሰው ሁሉ ሊያየው ግልብጥ ብሎ ወጣ። እኔም በአዋዝ ጂኖ ላይ በድንጋይ

ድባት የመታነው ታጋይ ይሆናል ብዬ ስላልገመትኩ በዝና ስሙ የሚነገረውን ሰው ለማየት ጉዋጌቼ ሄድኩ። አታምኝኝም ብት ብሎ ሳየው አፈኝ በሁለት እጄ ይገፍ አይኔን አፍጥጦ ቀረሁ።

ሆሎም «እኛ ህወሀት ነን! እኛ የትግራይ ምድር ለዎች ነን። እናንተ ደግሞ አማርኛ ናችሁ። እዚህ መድረክ ላይ እኛና እናንተ በማንኛውም ጉዳይ ላይ ሀሳባችንን ብንገልፅ ግን በፍላጎታችን መካከል ትንጣት ልዩነት እንኩዋ አይገኝም» በሚል መንደርደሪያ ግማሽ ሰአት ተናገረ።

በዚያኑ አለት አኔና ሀያ ወጣት ጉዋደኞቹ ለትግል ወሰንን። ተሰባሰቡን ከተነጋገርን በሁዋላ በቀጥታ ሆሎምን ማነጋገር እንደምንፈልግ ገለፅን። ወዲያው አገናኙን። ሁላችንንም ጨበጠን። መታገል እንደምንፈልግ ነገርነው። በጣም ተደስቶ በቡጢ ደረታችንን እየመታ ወደ ደብረታቦር ከናንተ ጋር ነው የምገባው አለን። ይሄን ሲለን ሁላችንም እንባችን መጣ። በደስታ አበድን። ጮህን! በዚያኑ ደቂቃ ወደደብረታቦር ለመገሰገስ ተመኝን። ደስታ አሰከረን። ከዚያም እኔ አንድ ጥያቄ ጠየቅሁት፤

'ያኔ ድንጋይ ሲወርድብህ ያልተከሰከው ለምንድነው?' አልኩት።

ሆሎም ሳቀና፤

'ህዝብ ላይ የሚተኩስ፤ ከህዝብ ጋር የሚጣላ፤ ህዝብ ላይ በደል የሚፈፅም መጨረሻው አሳፋሪ ውድቀት ነው' አለን።

ከዚያ ከአሁኔ ጉዋዶች ጋር አገናኘን። አሁን ፖለቲካዊና ወታደራዊ ስልጠናውን ጨርሰናል። እኔ ከባድ መሳሪያ ላይ ስለተደለደልኩ ወደ ማሰልጠኛ ጣቢያ እያመራሁ ነው» ሲል አጫወታት።

ሀወኒ ተመሰጠች፤

«ለመሆኑ» አለችው «ከዚያ ወዲህ ሆሎምን አገኝተኸው ታውቃለህ?»

«አላውቅም» ሲል መለሰላት። አያይዘም «... ግን ምን ያደርግልኛል። እኔ ራሴ ትንሹ ሆሎም ሆኛለሁ። በነገራችን ላይ ማን ነበር ስምሽ ... አትሳሳቺ። አሁኔ ማለት ሆሎም ብቻ ማለት አይደለም። ይህን ስልሽ ግን በግል ሆሎምን የማፍቀር መብታችን እንደተጠበቀ ሆኖ ነው»

በደመቀ ሳት ተሰናበታት።

ከወጣቱ ታጋይ ከተለየች በሁዋላ በአንድ ሻይ ቤት በረንዳ ላይ

ተቀምጣ የጉዋው ሰአት እስኪደረስ ድረስ በራስዋ አሳብ ተመሰጠች።

'አሁኔ ለምን ሆሎም አንድ ናቸው ወይስ ሁለት?' ስትል ለራስዋ ጥያቄ አቀረበች? ምላሽ ግን አልነበራትም። ይልቁን ጥያቄዎችዋ ቀጥለዋል - ለራስዋ። ሆሎምን ነው የወደድኩት ወይስ አሁኔ ለምን? ሆሎም አንድ ሰው ሩህሩህና ጀግና ስለሆነ ይሆን የወደድኩት? በርግጥ የድርጅቱ ሰዎች ሁሉ እንደ ሆሎም ተወዳጅ ናቸው? 'አሁኔ ለምን? ሆሎም ሁለት አይደሉም' ለማለት አልቻለችም። ለዚህ ምላሽ ለማግኘት ጊዜ እንደሚያስፈልጋት አመነች።

አያይዛ ግን በአለም ላይ ስመጥር ጀግና ስለሆነ ግለሰቦች እያሰላሰለች ነበር። በአንድ በኩል ሽፍታ ወይም ፋኖ የሚል ቅፅል ስም ተሰጥቶባቸው ትግላቸውን በህዝባዊ አላማና ግብ ባለማስደገፋቸው ባጭሩ የተቀጩ አሉ። ይህን መሰል ጀግኖች ቁጥር ስፍር የላቸውም።

በድል አድራጊነት አገራቸውን ነፃ ያወጡም አያሌ ናቸው። ድሉን ለማየት ባይበቁም በአላማቸውና በተከታዮቻቸው በኩል ድልን የሚቀዳጁ አሉ። ታሪካቸው የተፃፈላቸው ዛሬ በድፍን አለም ጀግንነታቸው፤ ፅናታቸውና የትግል አርአያነታቸው ደምቆ ይነበባል። ካልተፃፈ ግን አፈታሪክ ሆኖ ይቀራል። በሌሎች አገሮች በተካሄዱ የህዝብ ትግሎችም ሆነ የአገሮች ጦርነቶች አያሌ ጋዜጠኞችና ደራስያን ከተዋጊዎች ጋር አብረው ይዘምታሉ። ከፍፃሜ በሁዋላ ታዲያ ተነበው የማያልቁና የማይጠገቡ መፅሀፍት አገር ምድሩን ያሰብሱታል። እኒያ መፅሀፍትም አዲሱን ትውልድ ያንፃሉ።

የአሁኔ ለምን ትግል በዚህ ጉዞ ደካማ መሆኑን አሰበች። የጦርነቱን እንቅስቃሴ በቪዲዮ ፊልም ብቻ በመቅረፅ ታሪክን ማስቀረት እንደማይቻል ታምናለች። ታሪክን በማቆየቱ ረገድ ታላቅ አቅም ያለውና ሊተካ የማይችለው መፅሀፍት ብቻ ነው። መፅሀፍት ካለ ሌላው ሁሉም ነገር ይኖራል። መፅሀፍት ከሌለ ግን ምንም ነገር አይኖርም።

በህዝብ ውስጥ እንደዋዛ የተበተኑ የትግሉ ታሪክ ቁርጥራጭ አካላት በሙሉ ያለመታከት ከነለዛቸው ሊሰበሰቡ እንደሚገባቸው አሰበች። ይህ ተግባራዊ ይሆን ዘንድ ለአመራር አካሉ ሀሳብ ማቅረብ እንዳለባት ጭምር አመነች። ምናልባትም ሆሎምን ማእከል ያደረገ አንድ መፅሀፍት ማዘጋጀት ከቻለች ድርጅቱ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሊሰጠው እንደሚችል ገመተች። ደረቅ አሳብ ከማቅረብ ይልቅም ሰርቶ ማሳየት የተሻለ ሀይል እንደሚኖረው አሰበች። ከሃሳብዋ የባነነችው ስምም ሲጠራ ነበር። እክሉማይት ነበረች። ወደስዋ ስትመጣ አየቻት። ስትራመድ ግራ እግርዋ ጎተት ይላል።

ጉንጭዋ ላይም እንደጉራይ የተጋደመ ጠባሳ ይታያል። ጥይት መሆኑ ሀውኒን አላጠራጠራትም። አጠገብዋ እንደደረሰች ፈገግ ብላ ጨበጠችት፤

«አድለኛ ነሽ ሀውኒ... ሀዋሎምን ከልጅነቱ ጀምሮ የሚያውቀው አንድ ታጋይ አግኝቼልኳለሁ። እስከ ደብረታቦር ከኛ ጋር ነው የሚሄደው» አለችት።

«አውነት?»

«ነገራዋለሁ። ተስማምቶአል። በርግጥ ነጭናጫ ነው። ማንኛውም ነገር ያነጫንጩዋል። በዚህ ጉዳይ ያልተገመገመበት አንድም መድረክ የለም። ካልተነጫነጩ የታገለ አይመስለውም» አያለች አላቀቻት።

ተያይዘው መኪናቸው ወደምትገኝበት አካባቢ ሲያመሩ፣ ሀውኒ እንደዋዛ አንድ ጥያቄ ጣል አደረገችላት፤

«ለመሆኑ ከማህፈረ ጋር ስለፍቅራችሁ ታወራላችሁ?»

ይህን ጥያቄ ያነሳችው ታጋይ ፍቅረኛዎች ከሊቪሉ የሚለዩበት ባህርይ ካላቸው ለማወቅ ፈልጋ ነበር፤

«አናወራለን። ለምን አናወራም?»

«ምን ትባባለላችሁ? አሉ ምን ይልሻል?»

«ጀግና ስለሆንሽ ነው ያፈቀርኩሽ። በአላማሽ ፅኑ በመሆንሽም ነው አንቺን ለጋብቻ የመረጥኩሽ። በመሬት ጥያቄም ሆነ የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት እስከመገንጠል በሚለው ፅንሰ ሀሳብ ላይ ፅኑ እምነት ስላለሽ እወድሻለሁ። ከሁሉም በላይ ደግሞ ለቅንነትሽ ልዩ ግምት እሰጠዋለሁ ይለኛል»

ሀውኒ ፈገግ አለች።

«አንቺስ ምን ትይዋለሽ?»

«እሱ ከሚለኝ ብዙ የማይለዩ ነገሮችን ነው የምነግረው።»

«ሌላስ ምን ታወራላችሁ?»

«በብዛት ስለትግሉ ነው የምነግረው»

«እኔና አንቺ እንደምናወራው?»

«አዎን።»

«ቀንጆ እንድትሆኑለት ይፈልጋል? ለምሳሌ በአለባበስ...»

አክሱማይት በጣም ሳቀች። ከመሳቅ በላይ ደሞ መገረም ጭምር ገፅታዋ ላይ ተነበበ።

«ምን አሳቀሽ?»

«አሁን ስላልሻቸው ነገሮች አንድ ታጋይ ከቶ እንዴት ሊያስብ ይችላል? የሚገርም ጥያቄ ነው። በጣም የሚገርም። ማህፈረ በጣምነው የሚወደኝ። ልጆችንን ደግሞ ከራሳችን በላይ እንወደዋለን። እኛ ብንሰዋ ፀሀዩ ያድጋል። ይሄ በጣም አስደላች ነገር ነው። በአባትና በእናቱ አላማና ታሪክ የሚያምን ልጅ ወልደናል። ደስ አይልም ሀውኒ?»

«በጣም ደስ ይላል - አክሱም። በጣም!» አለችት።

ይህን ያለችት ግን ከልብዋ አልነበረም። ይልቁን ሀዘን ነበር የተሰማት። አክሱማይት ከሰብአዊ ባህርያት ማፈንገጥዋ እየታሰባት ነበር።

ማምሻውን ወደደብረታቦር የሚያደርጉትን ጉዞ ጀመሩ። የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ለብሶአል። የጥይት ድምፅ ግን አይሰማም። ሌሊቱ ፍፁም የተረጋጋ ነበር። ሀውኒ ጆሮዎችዋን ከፈተች። ልብዋ... ቀልብዋ... ሁሉ የሀዋሎምን የልጅነት ታሪክ ሊያዳምጥ አሰላሰፈ። ካልተነጫነጩ የታገለ የማይመስለው የሀውኒ ነባር አባል እንዲህ ሲል ነበር ንግግር የጀመረው፤

«... ስለሀዋሎም ልጅነት ምን የሚወራ ይኖራል? ... በመሰረቱ አንቺም ቢሆን በዚህ ወቅት የሀዋሎምን የልጅነት ታሪክ ማወቅ መፈለግሽ ግራ ያጋባል። በርግጥ አክሱማይት ምክንያትሽን ነገራችላች። ጉዳዩን ባላምንበትም የተወሰኑ ነገሮች እነግርሻለሁ...»

ሀውኒ እንደ ርቶት የሚፈነዳ ሳቅዋን ለቀቀችው... አክሱማይትም በሳቅ አጀበችት። ነጭናጫው ታጋይ ግራ ከመጋባቱና ከመደገጠው የተነሳ መሀል አስቀምጠው የሚስቁበትን ሴቶች በየተራ ገረመማቸው።

«ምን ነካችሁ?» አለ።

«ይቅርታ» አለች አክሱማይት «... ነጭናጫ መሆንን ነገራያት ስለነበር ነው ሀውኒ የሳቀችው»

ታጋዩ በንዴት ጣፈ፤

«እኔ በጣም የሚገርመኝ ነገር ቢኖር፤ እኔ ላላምንበት - በመርፈ ግጥም አድርጋችሁ ስለሰፋችሁለኝ ነጭናጫ ስለሚባለው ጭራ ነው። እኔ ነጭናጫ አይደለሁም። ነጭናጫች እናንተው ናችሁ። ያልመሰለኝን መናገር መነጫነጭ ነው?»

ከአክሱማይት ጋር በትግርኛ አንድ ሁለት መባባል ሲጀመሩ ሀውኒ እየሳቀች ታያቸው ጀመር። ለአምስት ደቂቃ ያህል

ተጨምሮ ሽው ተስማሙ።

«ይቀጥልልኛል ሀውኒ» አለች አክሱማይት «ሳትሳቀቂ ያሻሽን ጠይቁው። የሆሉምን የልጅነት ታሪክ ላንቺ መንገር እንዳለበት አምናለሁ። እየተነጫነጫም ቢሆን አምናለሁ።»

አክሱማይትን ከገላመጣት በሁዋላ ጀርባውን ሰጥቶአት ፊቱን ወደሀውኒ አዞረ።

«... ሆሉም በልጅነቱ እግር ከቀሰ ጨዋታ ይወድ ነበር። ይኸው ነው የልጅነቱ ታሪክ። በርግጥ የአዲነብርኢድን ወጣቶች እያሰባሰበ ለጠብም ለፍቅርም፣ ለአደንም የማስተባበር ባህርይ ነበረው። ከዚህ በላይ ምን ሊባል ይችላል? በርግጥ አድማ የማድረግ ዝንባሌዎቹን መጥቀስ ይገባል። አመፅ ነገሮች ላይ ግንባር ቀደም ተሳታፊ ነበር። እምቢተኛ ነበር - ሆሉም። በዚህ ጠባባይ አንድ ጊዜ ከትምህርት ቤት ተባሮ እንደነበር አስታውሳለሁ።»

«በእኔ ሀይለስላሴ ስርአት ላይ ይካሄዱ በነበሩ የተማሪዎች የተቃውሞ እንቅስቃሴዎች ላይም ተካፍሎአል። ይሄ አይበቃሽም?» ብሎ ወደ አክሱማይት ተገላመጠ። ሁለቱም ከመናገራቸው በፊት ደግሞ ራሱ ቀጠለ «... በርግጥ በወቅቱ የተመዋላ ፖለቲካዊ ብስለት ነበረው ለማለት አይቻልም። ሁላችንም እንዲያ ነበርን። መቼም ሆሉምን በሚገባ አውቀዋለሁ። ከትግል በፊትም ሆነ ከትግል በሁዋላ አሳምሬ አውቀዋለሁ። ሳያስበው ነው ወደ ትግል የገባው። ሁላችንም ደሞ እንዲያ ነበርን። ለአብነት ለሩሲያ አብዮትና ለሌኒን ታላቅ ክብር ነበረው። የአብዛኞቻችንም ሁኔታ ይህን ይመስል ነበር ማለት ይቻላል። ይህም ሆኖ ግን ሆሉም አዲነብርኢድ ላይ ፍትህ በመንፈግና ጉቦ በመብላት ለታወቁት ፖሊሶች ጥሩ መድሀኒታቸው እንደነበር የታወቀ ነው። ሽጉጣቸውን፣ ኩፍያቸውን እየነጠቀ ደም እምባ ነበር የሚያስለቅሳቸው። ዘወትር ወደቤቱ አማላጅ እንደጉረፈ ነበር። እብሪተኞችን ከልጅነቱ ጀምሮ አጥብቆ የሚጠላ፤ ደካሞችን የማደግ፤ በጉዋደኞቹ ሁሉ የተወደደ፤ ግሩም ሰው ሆኖ ነው ያደገው። ይህ ሁሉ ሀዘባዊ ባህርይ እንዳለው ቢጠቁምም በዚያን ወቅት ግን ድንገት ነበር ትግሉን የተቀላቀለው። ጠመንጃ ይዞ ወጥቶ ረጅም አመት በረሀ ቆይቶ፤ ታግሎ፤ አታግሎ፤ ወደዚህ ደረጃ መድረስን የመሳለለ ነገር በአእምሮው ያልነበረ ሊሆን እንደሚችል ግልፅ ነው። ይኸ በአብዛኞቻችን የነበረ ነው። በርግጥ እነወዲ ዜናዊ እንዲያ ላያስቡ ይችላሉ። ከጠየቅሽኝ ርእሰ ጉዳይ ወጥቼ ይሆን?»

«ልክ ነህ። ቀጥል ተስማምቶኛል» አለች ሀውኒ።

«... መልካም። ጥያቄሽ ራሱ ችግር ስላለበት ነው ይህን ያልኩሽ። እንዳልኩሽ የሚሰማኝን መናገር አለብኝ። አንድ ቃል በተነፈስኩ

ቁጥር 'ነጭናጫ' የሚል ቀንድ ግንባራ ላይ መትከል ተገቢ አይደለም። ካቆምኩበት ለመቀጠል ያህል... በ1967 ከሆሉም ጋር ወደአዲስ አበባ ሄደን እንደነበር ባነሳልሽ ይጠቅምሽ ይሆናል። ወሩ ጥቅምት ይመስለኛል። ልክ ነኝ፤ ጥቅምት መግቢያው ላይ ነበር። የየካቲቱ ሀዘባዊ አብዮት ተቀጣጥሎ ግርግር የጠፈበት ጊዜ ነበር። ሆሉም ደጋግሞ 'እነዚህ ወታደሮች አላማሩኝም' ይል ነበር። ሁለት ወራት ያህል አብረን አዲሳባ እንደቆየን፤ 'እኔ ወደአዲነብርኢድ መመለሴ ነው' አለኝ። 'ትንሽ እንቆይ?' አልኩት።

'ለምን?' አለኝ።

ምላሽ አልነበረኝም። አያይዞ፤ 'ለመማር፤ ስራ ለመያዝ፤ የአዲሳባ ሰው ለመሆን?' የሚል ጥያቄ አቀረበልኝ።

'መልካም እንግዲህ አንተ ተመለስ። እኔ ዘግይቼ እከተልህለሁ' አልኩትና ተሰነባበትን።

እኔ አዲስ አበባ ቆየሁ። ሁዋላ እንደሰማሁት ከአዲስ አበባ እንደተመለሰ ወደ አባቱ እርሻ ነበር የሄደው። ሸራሮ፤ ገምህሎ እሚባል ቦታ ከአሁኑ ልጅ ጋር ጥቂት ጊዜያት የቆየ ይመስለኛል። እንግዲህ ይህ ጊዜ የሀውሀት መስራች የሆኑት ወዲ ዜናዊም ሆነ እነ ሰዩ፤ እነ አባይ እነ ስብሀት እነ ሰዩም በአካባቢው ይንቀሳቀሱ የነበረበት ጊዜ ነው። ሆሉም በወቅቱ ስለእንቅስቃሴው ብዙ እውቀት የነበረው አይመስለኝም። ይልቁን ይኸ ያልኩሽ ወንድሙ ከነ ሰዩ ጋር ግንኙነት መስርቶ ነበር። ውሎውን ግን ለሆሉም አይነግረውም። ሁዋላ ሆሉምንም ይዞት መሄድ ጀመረ። በዚህ ጊዜ ነው እኔ ከአዲሳባ በቀጥታ ወደበረሀ የሄድኩት። እዚያ በደረስኩ ሰሞን ሆሉምም መጣ። በመጀመሪያዎቹ የትግሉ ጊዜያት ለትግል ከወጡት መካከል ወደ ከተማ እየተመለሱ ለደርግ መረጃ የሚያቀብሉ ስለነበሩ እነርሱን እንድንጠብቅ እኔና ሆሉም ተመድበን እንደነበር ትዝ ይለኛል። ይኸ ግን የትግሉ የአጀማመር ታሪክ እንጂ የሆሉም የልጅነት ጊዜ ስላልሆነ ከርእሴ የወጣሁ ይመስለኛል» ብሎ ድንገት አቀዋለሁ።

«የለም! የለም!» ብላ ተቃውመች ሀውኒ «... እንዲያውም እጅግ ጠቃሚው ምእራፍ፤ ይኸ ይመስለኛልና ቀጥልበት» ስትል አደፋፈረችው።

ትንሽ አቅማምቶ ቀጠለ፤

«... ስለሆሉም የትግል አጀማመር ሊጠቀስ የሚገባው ምንም የውትድርና ስልጠና ሳይሰጠው ራሱን ብቁ አድርጎ የመገኘቱ ጉዳይ ነው። ወደ በረሀ ሲወጣ ጭምር እንደታጋይ ታጥቆና የአባቱን ጠመንጃ ይዞ ነበር። ይህ ሁኔታ ሆሉምን ልዩ ያደርገዋል። ከማንኛችንም

ታጋዮች ቀድሞ ችሎታውን ማስመስከር የጀመረ፤ ተወዳጅነትና እመኔታን ያተረፈ ታጋይ ነበር። በርግጥ ሁዋላ ታላላቅ ውጊያዎች መካሄድ ሲጀምሩ የተሰያዩ የውትድርና ጥበቦችን አጥንቶአል። በማንበብ ልምዱን አዳብሮአል። በተግባር ያገኘውን ልምድ ካነበበው ጋር እያዛመደ በአላማ ፅናት እያረቀ የድልና የጀግንነት ምሳሌ ለመሆን የበቃ ወንድማችን ነው። ሆኖም ያልተሳተፈበት ውጊያ ተደርጎአል ማለትም ከቶ አይቻልም። በውጊያዎች ሁሉ ሆኖም የብርታት ብርሀን ሆኖ ያገለግላል። ስለሆኑም ተነግሮ ያልቃል ብሎ የሚያስብ ካለ መቼም የዋህ ነው። እኔንም ከዚህ በላይ ባትነዘንዝኝ ለፅድቅ ይሆናችሁዋል ...»

ሳቁበት።

ከዚያ በላይ አንዲትም ቃል ለመተንፈስ እንደማይፈልግ ጭምር ተገነዘቡለት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደቆዩ፤

«ታሪክ ፀሀፊ ከሆንሽ በአጠቃላይ በእህልደግ ወይም በሀሀት ደረጃ ያለውን የትግል ታሪክ ብትቃኚው አይቻልም?» ሲል ጠየቃት «...የሆኑምን ብቻ ነጥለሽ የምታዩው ከሆነ ወደ ተሳሳተ አትጣጫ ነው የምትገባው።»

ሀወኒ በረጅሙ ተነፈሰች። ይህን ለመለሉ ጥያቄዎች ማብራሪያ መስጠት ታከቶአታል።

* * *

በቤጌምድር ግዛት ውስጥ ወርታ የምትባል አንዲት ትንሽ መንደር አለች። ወርታ በታላላቅ ኩረብታዎች ተከባለች። የከፍተኛ ኩረብታዎች ጫፍ፣ ጣናንና ባህርዳርን አሻግሮ ያማትራል። በእነዚህ ከፍተኛ ኩረብታዎች አናት ላይ ብዙ ሺህ ጠመንጃዎች አሉ። የጠመንጃዎቹ አፈሙዝ ወደባህርዳር ያመለክታል። አሁን ጠመንጃዎቹ ዝምታ ላይ ናቸው። ትእዛዝ ይጠብቃሉ። በሚታዘዙባት ደቂቃ ግን በደርግ ግዙፍ ሀይል ላይ ይዘፍኑበታል። ካልታዘዙ ምንጊዜም ፀጥተኞች ናቸው።

የተዋጊዎቹ አዛዥ ከኩረብታዎቹ እምብዛም ባልራቀ የአንድ ገበሬ ጉጆ ውስጥ ይገኛል። የጉጆዋ አካባቢ ሌሊትና ቀን በተጋዮች ይጠበቃል። በኩረብቶቹ ላይ የመሸጉት ነቁ ታጋዮች መሪያቸው አጠገባቸው መኖሩን ያውቃሉ። በአካባቢያቸው መገኘቱ የሚያሳድርባቸው ልዩ ስሜት ጭምር አለ። በራስ የመተማመን ወኔያቸውን ይጨምረዋል። ልብ ሙሉነት ይሰማቸዋል። ስለዚህ ዘወትር ስሙ ከአንደበታቸው አይጠፋም - ሆኖም!! ወዲ አርአያ!

ሊመሽ ምንም አልቀረው ...

አንዲት ረጅም ቀጭን ሴት ሆኖም ወደሚገኝበት ጉጆ ስታመራ ታየች። የያዘችው ሻንጣ እንደ አሸዋ ቢካበድም የመበገር ሁኔታ አልታየባትም።

ታጋይ መች ይደክመውና!? ምን ሲደረግ?

«ወዴት ነው?» የሚል ድምፅ ሰማችና ቆመች። በመፅሀፍ የተሞላ ሻንጣዋንም ጣል አደረገችው። በድንገዝግዝ ውስጥ ድምፅ ወደሰማችበት ጢሻ አተኩረች። ራሱ ላይ የጠመጠመው ከሽፍ የደብር አለቃ ያስመሰለው ጠመንጃ ያነገተ ተዋጊ ከሰንሰል ቅጠሎች ውስጥ ተመዞ ወጣ።

«ሆኖምን ማነጋገር እፈልጋለሁ» አለችው።

ታጋይ ግን መልስ ሳይሰጣት በርቀት ያስተውላት ጀመር።

«ሀወኒ ማለት አንቺ ነሽ?»

«ነኝ አዎ»

በፈገግታ ተጠጋት።

እንደበረሀው ልማድ ጭንቅላት ለጭንቅላት እየተገጫጨ ተሳሳመ።

«ሆኖም እንደምትመጪ ከነገረን ቆየ። ምነው ዘገየሽ?»

«መኪና በጣም ችግር ነበር።»

ታጋይ ሻንጣዋን አፈፍ አድርጎ ወደ ጉጆዎቹ እየመራ ወለዳት።

«አንተዋወቃለን። ረሳሺኝ ልበል?»

«ረሳሁሁ። የት ነበር የተገናኘው?»

«ከጉንደር እንደመጣሽ» ብሎ ፈገግ አለ። አያይዞ «ለመሆኑ ትግርኛ ለመድሻ?»

«ቁሩብ ... ቁሩብ»

ሁለቱም ሳቁ። 'ትንሽ - ትንሽ' ማለትዋ ነበር።

ከጉጆዎቹ ጉዋር ከአስር የማይበልጡ የትግራይ ታጋዮች ራት እየተመገቡ ነበር። በትሪ ላይ የተዘረጋውን እንጂራ ከበው እጆቻቸውን እንዴ ሲሰነዝሩ ትሪው ባንድ አፍታ ባደውን ይቀራል። ዳሩ ትሪ አይደለም። ለሁለት የተሰነጠቀ ጄሪካን ነው። አንድ ጄሪካን በቁመቱ ለሁለት ሲሰነጠቅ ምን የመሰለ ሁለት ትሪ ይወጣዋል።

ታጋዮቹ በባህላቸው መሰረት እንግዳዋን ወደ ገበታው

ጋበዙዋት፡፡ ተጠግታ መሻማት ጀመረች፡፡ ገና ከእሳት የወረደው የአደስ ወጥ እንጅራው ላይ ሲገለበጥ የዘንጋዳው እንጅራ እየራሰ ስለሚቆራረስ ጠቅልሎ ለመገረስ አይመችም፡፡ ዳሩ ለአመጋገብ ምን ሀግ ያሻዋል? እንጅራና ወጡን እንደ ንፍሮ እየዘገኙ ለመገረስ መጥከር የተለመደ ነው፡፡

«ማን ልበል ስምሽን?»

ለእንግዳዋ ጥያቄ ያቀረበላት የግንባሩ የመረጃ ሀላፊ ነበር፡፡ ራት ላይ ባጋጣሚ አጠገብዋ ነበር የተቀመጠው፡፡

«ሀወኒ፡፡ ያንተስ?»

«ወዲ አስመራ ይሉኛል፡፡»

«ኤርትራዊ ነህ?»

«አይደለሁም፡፡ የትግራይ ልጅ ነኝ - ግጅት የምትባል መንደር ነው የተወለድኩት፡፡ እድገቴ ግን አስመራ ስለሆነ ታጋዮቹ ወዲ አስመራ ይሉኛል፡፡ እዚህ ተመድበሽ መምጣትሽ ነው?»

«እንዴታ!»

ደስታ ፊትዋ ላይ ተንጠጣጣ፡፡

«ምን ክፍል ተመደብሽ?»

«ታሪክ ቀረጻና የዜና ወኪል፡፡»

«አማራ ነሽ?»

«የለም፡፡ ኦሮሞ ነኝ፡፡»

«ሀወኒ የሚለው ስም ግን የአማርኛ መስሎኝ ነበር፡፡»

«በርካታ አማርኛ ደግሞ የትግራይ ስም ይመስላቸዋል፡፡ ቃሉ የአሮሚኛ ነው፡፡ 'ምኞቲ' ማለት ነው» አለችው፡፡

እንጅራው ስላለቀ አስተናጋጆቹ ትሪውን ይዘው ሄዱ፡፡ አፍታም ላይቆዩ በእንጅራና ወጥ ሞልተውት ተመለሱ፡፡

«መቼ ነው ወደ ትግል የገባሽው?» ሲል ጠየቃት፡፡

«ቆየሁ»

«ከውጪ ነው የመጣሽው?»

«የለም፡፡ ጐንደር መምህር ነበርኩ፡፡ በቀላል ነገር አመት ሲያስሩኝ አኩርፌ ከጠለልኩ፡፡ ሀሳቤ እንኩዋ ወደ ሱዳን ማለፍ ነበር፡፡ በአጋጣሚ

የሀወሀት ሰራዊት ያዘኝ፡፡ የመጀመሪያ ቀን ማን እንዳናገረኝ ታውቃለህ? - ሀየሎም ነበር፡፡»

«አሃ» አለ ወዲ አስመራ «... ሰሞኑን ሲያወራልን የነበረው ስላንቺ ኖሮዋለ! በጣም ያደንቅሻል፡፡ ቅን ናት ሲል ነበር፡፡»

«እውነት?»

ፊትዋ ባንዴ ቀላ፡፡ በሀሴት ሞቀች፡፡ እስከ በሌለችበት ሀየሎም ስለርስዋ ያወራውን መስማትዋ ልዩ ደስታ ፈጠረላት፡፡ በዚያ ስሜት ታወጋው ጀመር፤

«ይገርምሀል... ወደ በረሀ ከመውጣቴ በፊት የሀየሎም ስም ለኔ አዲስ አልነበረም፡፡ ጐንደር ሆኜ ስለርሱ ሲነገር እሰማ ነበር፡፡ ወደ ኢህአዴግ ነፃ መሬት እንደገባሁ መጀመሪያ ያገኘኝ ታጋይ ወደ ሀየሎም ሲያቀርበኝ ያ ስመ - ገናና ሰው የዚህ አይነት ቅርፅና መልክ ይኖረዋል ብዬ ጨርሶ አላሰብኩም ነበር፡፡ እኔ ስደርስ አንዲት ጐጆ ውስጥ ጋቢ ለብሶ ፊልም እያየ ነበር፡፡ ጅንን ሰው ነበር የጠበቅሁት፡፡ ሀየሎም ለሰላምታ እጁን ሲዘረጋልኝ እሱ ይሆናል የማል አሳብ ውስጤ አልነበረም፡፡ ጨበጥኩት፡፡ ቁጭ በይ አለኝ፡፡ ቁጭ አልኩ፡፡

'ስምሽ ማነው?'

'ሀወኒ?'

'የኔ ደሞ ሀየሎም'

ሰውነቴ ውስጥ የኤሌክትሪክ ሞገድ የተለቀቀ ያህል ነዘረኝ፡፡

'አንተ ነህ ሀየሎም?' ብዬ ጮህኩ፡፡

እሱም በሁኔታዬ ደንገጥ አለ፡፡

'ምነው?' አለኝ፡፡

'ስምህ በጣም ገናና ነው፡፡ ብዙ ሰዎች ያደንቁሀል፡፡ ወታደሮች ደግሞ ይፈሩሀል' አልኩት፡፡

ሀየሎም ብዙ ስሜት አልሰጠውም፡፡ በግራ እጁ ጢሙን እያፍተለተለ ቆየና፤ 'በድንበር አካባቢዎች በብዛት ስለተንቀሳቀስኩ ይሆናል ያን የመሰለ ታሪክ የሰማሽው፡፡ በተረፈ የኔ አስተዋፅኦ ከሌላው ተጋዳይ የተለየ አይደለም' አለኝ፡፡ ከዚያም ታሪኬን እንደዋዛ ጠየቀኝ፡፡ የትምህርት ደረጃዬን፤ ስለቤተሰቦቼ፤ ስለፖለቲካ ዝንግሌዬ አስረዳሁት፡፡ በመጨረሻ ፍላጎቴ ምን እንደሆነ ማወቅ ፈለገ፡፡ ቢቻል ወደ ጀርመን ለመሸገር እንደምፈልግ ስገልፅለት፤

ገርመን ምን ተደርጋለሽ? ሲል ጠየቀች።

የልጅነት ፍቅረኛዬ እዚያ መኖሩን ስነግረው ራሱን ላይ ታች ነቀነቀና 'አይዞሽ በሰላም ያሰብሽው ቦታ ትደርሻለሽ' ብሎ አፅናናች። በነጋታው ቁርስ ላይ ጠራችና አብረን በላን። ረጅም ሰአት የፈጀ ቁርስ ነበር። ሆኖም ስለትግሉ ያብራራልኝ ጀመር። ታሪክ ፀሐፊ የመሆኑን ግልጽ ከፍተኛ ስለነበር ጥያቄ አበዛሁበት። ያለመታከት አብራራልኝ። የግል ታሪኩን በተለይ ደጋግሜ ጠይቄው ነበር። የዚያን አይነት ጥቂዎችን ይዘላቸዋል። እኔ ደግሞ የግል ታሪኩን ነበር የበለጠ ለመስማት የጉዋጉዋሁት... በእምነት ደረጃም ታሪክ በግለሰቦች በኩል ቢሳፍን የበለጠ የተዋጣ ይሆናል ብዬ ነው የማምነው። ሆኖም በአብዛኛው ስለኢትዮጵያ ህዝብ ነበር የሚያውቀው። ተዋረድን፤ ደኸንን፤ የሚሉ ቃላት ነበሩት። ሲናገር የፖለቲካ ሰው አይመስለኝም። ደህነት መጥፋት አለበት፤ መዋረድ የለብንም፤ መሰደብ፤ መገደል፤ አይገባንም የሚል ነገር ደጋግሞ ይናገር ነበር። ወደድኩት። በጣም ወደድኩት። ምላ ሰአት እንደምንገናኝ ነገርኝ ይሄዳል። የሆኖምን ወሬ ለመስማት በጉጉት ነበር ምላ ሰአትን የምጠብቀው። የዋለበት ውሉ ሲመለስ 'ሀወኒ' ብሎ ሲጣራ የማነበውን ወርውሬ በርሬ ነበር የምወጣው። በአስራምስተኛው ቀን ነው መሰለኝ 'ወደ ሱዳን የሚሄድ መኪና ተገኝቶአልና ነገ ማታ ሰለምትጉዋገር ተሰናጂ' አለኝ። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። ጥቂት ቀናት መቆየት ፈለገሁ። በርግጥ ፈርቼ ነበር። ጦርነት ቢነሳ እሞታለሁ የሚል ስጋት ነበረኝ። በሌላ በኩል ደግሞ ሱዳን ጨለማ ሆኖ ታየች። ሱዳን ምን እንደሚገጥመኝ ጨርሶ አላውቅም ነበር። ሆኖም ለመሄድ ወሰንኩ። በነጋታው እቃዎቼን በትንሽ ሻንጣ አሰናድቼ ለጉዞ ተነሳሁ። መኪናው ይመጣል ከተባለበት ሰአት ቀደም ብሎ ሆኖም አስጠራች። ያቺን ደቂቃ በሀይወቴ ሙሉ አልረሳትም። 'መሄድሽ ነው?' ሲል ጠየቀች።

'አዎን

ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና፤

'መልካም ጉዞ እመኝልሻለሁ። ካርቱም እንደደረሰሽ መሐመድ አሰማን የሚባል ሰው ይቀበልሻል። ያሰብሽው ሁሉ እስኪሞላልሽ ድረስ ይንከባከብሻል' አለኝና ለስንብት እጁን ዘረጋልኝ።

እንባዬ ሳላውቀው በአይኔ ግጥም ብሎ ሞላ። ሆኖምን መለየት ከባድ ነበር። ሩህሩህ ሆኖ ነበር ያገኘሁት። የዘረጋልኝን እጁን ስጩብጠው 'ሀሳብሽን ከለውጥሽና ለመታገል ልብሽ ከፈቀደ በእልልታ እንቀበልሻለንና ሳታመነቺ ተመለሻ' አለኝ። ስሜቴን ፈራሁት። 'ቅሪ' ቢለኝ እቀር ነበር። ግን ሳይለኝ ቀረ። እድሉን ሙሉ በሙሉ ለኔ ተወልድ። የዘረጋልኝን እጁን እንደጨበጥሁ ቆየሁ። 'ቻው ሀወኒ -

አልረሳሽም' አለኝ።

እንባዬን እየጨማመትሁ ሆኖምን ትቺ ቆሞ ወደሚጠብቀኝ ማርቸዲስ የጭነት መኪና በረርኩ። በመንገድ ላይ ታጋዮቹ በጣም ተንከባከቡኝ። ሱዳን ወይም አውሮፓ' ከመኖር መታገል የበለጠ እንደሚያስደስት እየነገሩኝ ካርቱም ገባን።

'ሆኖም ለምንድነው እንደታገል አጥብቆ ያልጠየቀኝ?' በሚል ጥያቄ ራሴን ማሳበድ የጀመርኩት ወዲያው ነበር። ምናልባት በስነልቦና ደረጃ ለትግል እንዳልተዘጋጀሁ ተረድቶ ይሆን? ከራሴ ከውስጥ በመነጨ ፍላጎት ለትግል ካልወሰንኩ ውጤትማ ልሆን እንደማልችል አምኖ ይሆን? ብዬ ደሞ አስባለሁ። በተከፋፈለ ልብ ነበር ካርቱም አሁኔግ ጽህፈት ቤት የሰነድነት። በሁለተኛው ሳምንት ግን ሀሳቤን ለወጥኩና ወደ ትግራይ ተመለስኩ። አመጣጤ ለመታገል አልነበረም። ድርጅቱ የሚፈቅድልኝ ከሆነ የጦርነቱን ታሪክ ለመጻፍ ብቻ ለመጠየቅ ነበር። መጣሁ። ጠየቅሁ። ተፈቀደልኝ። ደስታዬ ወሰን አጣ። ምናልባትም በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ተወደደም ተጠላም ገዙ። ስፍራ የሚያዘውን ይህን የጦርነት ታሪክ ለመጻፍ እድል ማግኘት እስደሳች ይመስለኛል። ድርጅቱ በጀት መደበልኝ። ታጋዮች ከሚመገቡት የተሻለ ምግብ ጭምር ለኔ ተፈቅዶ ነበር። ከወታደራዊ ምስጢሮች በቀር ማንኛውንም ዶክመንት እንደመለከት ታዘዘ። ብዙ ታጋዮችን አነጋገርኩ። የሀውሀትና የኢህዴድን ከፍተኛ ባለስልጣናት! ወታደራዊ መሪዎች! እውቅ ተዋጊዎችን ሁሉ አገኘሁዋቸው። ከአንዳንድ የሻዕቢያ ሰዎች ጋር ጭምር ተዋወቅሁ።

ከአራት ወራት በፊት ጀምሮ ግን በከባድ ችግር ውስጥ በጀግንነት በሚያልፉ ታጋዮች ፅናት መቅናት ጀመርኩ። ራሴን መናቅና መታዘብ አመጣሁ። ግን እዋልል ነበር። በዚህ መካከል ከሳድ ግመል ላይ በአይሮኝላን ድብደባ ቆሰልኩ። እድሜ ለደርግ በአይሮኝላን ድብደባ ጠንካራ ታጋይ ሆኜ ወጣሁ። እያንዳንድዋ ደርግ የሚፈፅማት ግፍ ታጋዮችን እንደምትወልድ! አመፀኛ ልቦችን እንደምታፈራ ጭምር ተገነዘብኩ። ይህ ትልቅ ትምህርት ነበር - ለኔ' ብላ በረጅሙ ተነፈሰች።

ከራት በሁዋላ ሻይ በከባድ መጣላቸው... የከባደው ክፈፍ ከገፈርዋን ስለለበሰላት እንዲቀዘቅዝላት አስቀመጠችው።

«እዚህ ምን ስራ ላይ ነው ምድብህ?» ስትልም ወዲ አስመራን ጠየቀችው።

«የመረጃ ስራ ነው የምሰራው» ካለ በሁዋላ «... በነገራችን ላይ እኔ በአግዛዚ አኘራሽን ከመቀሌ እስር ቤት ካመለጠት መካከል ነኝ። ስለአኘራሽ ሰምተሻል?» ሲል ጠየቃት።

«ጫፍ ጫፋን» አለች።

«የማይታመን የጀግንነት ተግባር ነው የተፈፀመው። ከፃፍሽ ከሱ ብትጀምሪ ይሻልሻል።»

«በሀየሉም በኩል የትግሉን ታሪክ መዳለስ ነው ፍላጎቴ» አለችው።

ወዲ አስመራ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ናጠ።

«ትግሉ የሀዝብ ታሪክ ነው። የሀዝብ ቁጣ ነው። ሀየሉምን ሀዝቡ ነው የወለደው። ስለዚህ ትግሉን በግለሰብ በኩል መግለፅ ሀዝባዊነቱን ያኩስሰዋል» ሲል አስተያየት ሰጠ።

«ሀየሉምን ሀዝቡ ነው የወለደው? ምን ማለት ነው ይኸ? ሀዝቡ ሀየሉምን ጀግና ሁን ብሎ መረጠው? ወይስ ሀየሉም በተፈጥሮው ሩህሩህና ጀግና ነበር? ብቻ ይህ ርዕሰ ጉዳይ አከራካሪ ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ታሪክ የገድ በአንድ መንገድ ብቻ መግለፅ ያለበት አይመስለኝም» አለች።

«ሀየሉምን ማእከል ካደረግሽ ስለትግሉ የተዛባ ግንዛቤ ነው የምታስተላልፈው። ሀየሉም የሀዝብ ሀብት ነው። ለዘልአለም በልባችን፤ በወደፊቱ ትውልድ አእምሮም የሚኖር ቅርስ ነው። ቢሆንም...» ከማለቱ

«ሀወኒ!» የሚል የጥሪ ድምፅ በጨለማ ውስጥ ተሰማ። በድምፁ አወቀችውና ከተቀመጠችበት ብድግ አለች።

«እዚህ ነኝ ሀየሉም» ማለት ፈልጋ ነበር።

አቃታት ...

ደንስ ጀግና!

ከራሻትክን አውልቅና!

ምእራፍ አምስት

- 1 -

«አንደምን ከረምክ ልጅ?»

«ጤና ይስጥልኝ አባቴ ...»

«ተመልሰህ መጣህ ማለት ነው? ችግር ገጠመህ?»

«ችግር አልገጠመኝም አባይ» አለ ወጣቱ ሰው። «አንድ የሚያስተላልፋልኝ አስቸኩዋይ መልእክት አለ። የታሰረው ወዳጆችን ከእስር ቤት ያመልጥ ዘንድ መሞከር ያለብን ይመስለኛል። ምናልባት ለዚያ የምታገለግል አንዲት እጅግ ጠባብ ቀዳዳ ታይታኛለች። ይህንን»

ልጠቀማቸው ፈልጌ ነው።»

«መልካም። በል መልእክቱን ገለፅልኝ።»

ለግማሽ ሰአት ያህል ረጋ ብሎ ተናገረ።

«አቦይ!! ይዘውታል የተናገርኩትን?»

«አንዲት ቃል አትጉድልም ልጄ! እንዳለች ነገ ተስዖት አስመራ ትደርሳለች።»

«አመለካኝታለሁ።»

«ለሀገራችን ነው ልጄ ...»

«ለላም አጭር መልእክት ልጪምርልም»

«ትችላለህ ቀጥል»

«ያቀረብኩት አሳብ ተቀባይነት የሚያገኝ ከሆነ ከዚሁ ጋር በተያያዘ አንዳንድ መረጃዎችን እንዳስተላልፍ አዲስ አበባ የመቆያ ጊዜዬ ሊራዘምልኝ ይገባልና ይህንኑ ጨምረው ያስተላልፋ።»

«ሻይ ይፈላልህ ታዲያ? የአገራችን ቂጣም አለ።»

«መልካም!» ብሎ ተደላደለ።

ሻይ እየጠጡ በበርካታ ፖለቲካዊ ጉዳዮች ላይ ተወያዩ። ስለሸዋ ሰዎችና ሹማምንት ሲያወጉም በአገሪቱ ላይ የሰንፍና ባህል እጅግ መገለራፋፋቱን አገሰተው ተነጋገሩ።

- ህዝቡ ተስፋ በማጣቱ መጠጥ ለምዶአል። ከእኩለ ቀን በሁዋላ ወደ አረቄና ጠላ ቤት የሚገርፈው ወጣት ቁጥር ጥቂት አይደለም። ሰዎቹ መያ አይማሩም። ጥረው ተጣጥረው ኑሮአቸውን አያሸንፉም። ባለስልጣናቹ ሀገራቸውን አይወዱዋትም። እነርሱ ራሳቸው የማያፈቅሩዋትን ሀገር ለላው ይወድላቸው ዘንድ ግን በራዲዮ ይናገራሉ። ሌላው ሁሉ ቀርቶ ለባንዲራቸው ፍቅር የላቸውም። ባንዲራ ያለበት ጥበብ ልብስ ቢሞቱ አይሰብሱም። የአሜሪካ ባንዲራ ያለበትን ከናቲራ ግን ይሰብሳሉ። በዚህ ላይ የምቀኝነት ባህል ስር ሰደደ። ጉረቤቶች ርስበራስ ይሰደዳሉ። ልብስ ማጠብ አይወዱም። ሹማምንቱ ዘመዶቻቸውን ብቻ ስራ ያስጣሉ። ያስፈራራሉ! ይዋሻሉ! አይማሩም! ሰው ይንቃሉ! ቤተክርስቲያን አይሄዱም! ሹማምንቶች እግዚአብሔርን ስለማይፈሩ ሰውን ከፍቶ ለይተው አያዩትም - ያርዱታል። መንገዶቹ ሰገራ ብቻ ናቸው። ዛሬ ቢጠረግ ነገ ያው ነው። ወጣቶቹና ጉልማሶቹ ጫት ያኝካሉ። የውሃ እጥረት የለም። ልምላሜ ግን አይታይም። ሌላው ቀርቶ ዛፎችን ይቆርጣሉ እንጂ

መልሰው መትከል የሚባል ነገር አያውቁም። አቡዋራው እየተነሳ ሰውን ያለብሰዋል። ዛፍ ተክለው ቢሆን ኖር ግን ከአቡዋራው በዳኑ ነበር። ሀይቆቹ ውስጥ አሳ ሞልቶአል። የሚያጠምዳቸው ግን የለም። ይልቁን ህዝቡ አቡዋራ አቡዋራ የሚል ሽር ሊያንተከትክ ይውላል። ድህነቱ ልክ የለውም። እርሳስ እየሰበሩ ተካፍለው የሚማሩ ወንድማማቾች ይበረክታሉ። ማቲዎች ምሳቸውን ባቂላ ይቆረጥማሉ። ሀብታሞች ደግሞ እብሪተኞች ናቸው። ለራተኞቻቸውን ይደበድቡዋቸዋል። ስለራሳቸው ረጅም ሰአት በመለፍለፍ ጊዜያቸውን ያሳልፋሉ። በዚህ ላይ ቦርጫም ናቸው። ጥሬ ስጋ ይወዳሉ። ሆዳቸው የእርጉዝ በግን ይመስላል - ይህን አስከፊ ሁኔታ የፈጠረውም የፊውዳሎቹና አምባገነኑ ስርአቶች ናቸው። ተባባሉ።

ከዚያም የሻእቢያ እንቅስቃሴ ተነሳ።

- ዲፕሎማሲያዊ ስራው ተጠናክሮአል። የኤርትራ ወጣቶች መስዋዕትነት በአለም ላይ ወደር የማይገኝለት ነው። የኤርትራ ነፃነትም የማይቀር መሆኑን ማንም ተገንዝቦታል -

አቦይ ግርማዕዮን በመጨረሻ ስለ ፍረወይኒ ሳያነሱ አላለፉም ...

«ፍረወይኒ ባልዋ በመንግስት ወታደሮች ከተገደለ ወዲህ በህይወትዋ ደስተኛ አልነበረችም። አንድ ቀን ልጅዋን ወደ በረሃ ለመላክ ወስና አማክረችች። 'ወደ አጎቶቹ ይሂድ! እዚህ ምን ይሰራል? ሁላችንም ከተሰደድንም ለወራሪዎቹ ሰርግ ነው። ኤርትራ ባደዋን ቀረች። ወዲ አፍናወርቂ ... እዚያው ይሄ ... ከመይ ጌሩ ይእዘባሉ ... ንህና ሀማቃት ... ከብድና ፈቲና ... ነግራማት ... ንህናዶ ኤርትራውያን አና? ምሽክናይ እዚያው ይሄ ... እዚ ጅግና ወዲ ኤረ ... ጥራይ ኢዱ ፈቆዶ በረኻ ከርተት ይብል?' እያለች ስቅለቅ ብላ ታለቅሳለች። አፅናናታለሁ፤ እቆጣታለሁ፤ ወይኛንክች!

«አንድ ቀን ደግሞ ከምሽቱ አራት ሰአት መጣች። ብቅለል ጋቢ ለብላ በር ላይ ቁማ ለማዩን ታያለች። 'ፍረወይኒ ምንሆንሽ? አልኩዋት 'ና ተመልከት' አለችኝ ወደ ጨረቃዋ እያመለከተችኝ። የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ለብሶ ነበር። 'እዞምጄጋን!' ብላ እንባዋ እየወረደ 'ተመልከት ወንድሞቻችን እየተዋጉ ነው። ጨረቃዋ የምትደማው ጆግኖቹ የማይታመን ጀብድ ሲፈፅሙ ነው። ተመልከት የሚረጨውን ደም!' ብላ ጦርነቱ በቀጥታ የሚታያት ያህል የፍልማያውን ሁኔታ ትነግረኛለች።

«ስለ ወገኖቻችን ወሬ የምትሰማበት ምንም መንገድ ስላልነበረ

የጨረቃን! የጉጉትን እንቅስቃሴ! የከዋክብትን ሁኔታ እያየች ትግሉ የደረሰበትን ሁኔታ ትተነብያለች። በወቅቱ ፊደሉ አልነበራትም። እንዳልኩህ ይህ በሆነ በሰባተኛው ቀን በተመሳሳይ ሰአት መጣችና ልጅዋን በረሃ ለመላክ መወሰንዋን ነገረች። ብቸኛ ስለሆነች ረዳት ደጋፊ ያስፈልጋታል። ልጅዋ ጉንዋ ቢሆን ይሻል ነበር። ግን ይህን አልነገርኩዋትም። ስሜትዋን ላበላሽው አልፈለግሁም። ከማበረታታትም ተቆጠብኩ። ከጡት መያዣዋ ስር የተጣጠፈ ወረቀት አውጥታ 'ይህ ደግሞ ለኢሳይያስ የፍኩት ደብዳቤ ነው' አለችና ታነብልኝ ጀመር። ደብዳቤው እኔንም አስለቀሰች። የዋህዋ ፍረወይኒ ለወዲ አፍወርቂ በፃፈችው ደብዳቤ እስከ ያልመጣችው በጨጉዋራ በሽታ ስለምትሰቃይ መሆኑንና በዚህ ሁኔታ ላይ ሆኖ ብትመጣ ሽክም እንደምትሆን ተንትናለች። እያይዛም ልጅዋን መላክዋን በወኔ ገልጻለች። በመጨረሻም 'ማርያም አስመረይቷ ትከተልኩም!' ብላ ደምድማለች። 'ጥሩ ነው' አልኩዋት። ተደሰተች። መልእክት ካለኝ ከሰሩ በታ ስላለው እንደጨምርበት ነገረች። ራስሽ ጨምሪበት አልኩዋትና 'ኤርትራውያን ሁሉ ሰላምታቸውን ያቀርቡልሃል' የሚል ቃል አከለችበት። ከዚያ አመስግናኝ ሂደት።

«እንደምኞትዋ ልጅዋን ወደ በረሃ ላከችው።

«ይህም ሁኔታ በአካባቢው መወራት ሲጀምር በአጋጣሚ እኔም ወዲህ ወደ ደብረዘይት ለመምጣት ዝግጅት ላይ ስለነበርኩ ብቻዋን ከምትሆን ብዬ ይገድያት ወደዚህ መጣሁ። እዚህም አልቀረላት። በየለቀሰው፣ በየሰርጉ ስለኤርትራ ጀግኖች እያነሳች ስትገኝከኝ አንድ ወታደር ጠቁሞባት ተያዘች። ብትከድ ምናለበት 'ወንዶች ከሆናችሁ ጀግኖቹ ወንድሞቹ ወዳሉበት ሳህል ሂዱ። እኔማ በጨጉዋራ በሽታ የምሰቃይ ደካማና ብቸኛ ሌት ነኝ። ባሌንም ገደላችሁት። እኔንም ገደሉኝ። ልጄን ግን አታገኙትም። ከጀግኖቹ ጋር በረሃ ነው' እያለች ስትጮህ! ገደሉዋት።

«አሙዋሙዋቱዋ እንኩዋ የጀግና ነበር። ራስዋን እንደመሳትም አድርጉአት ነበር? ፖሊሶች ግራና ቀኝ ክንድዋን ጨምድደው ይዘዋት ሲሄዱ የመንደሩ ነዋሪ ሁሉ ግልብጥ ብሎ ወጣ። የማይወዳት አልነበረም። ሁሉም 'ፍረወይኒ ወልደማርያም' እያለ በሙሉ ስምዋ ነበር የሚጠራት። በፖሊሶች ተይዛ ስትወሰድ በጨከት ትናገር ስለነበር አንዱ ፖሊስ 'አፍሽን ዝጊ! አንቺ ስደተኛ ትግሬ!' ብሎ ጮኸባት። ሽጉጥ መዞ ሊያስፈራራት ሞከረ። ፍረወይኒ መቸ ተበገረች ታዲያ። በአማርኛ 'ስሙኝ ወገኖቹ! አዎን ስደተኛ ነኝ!' እያለች ትጮህ ጀመር 'ግን ለምን መሰላችሁ የተሰደድኩት? ወታደሮች አገራችንን ወረሩት። ግን መስሎአቸው እንጂ ኤርትራን እንደሁ እያገኙዋትም! ወዲ አፈወርቂ ጆሮአቸውን ጨምድዶ እየረገጠ

ያስወጣቸዋል። ይህን ደሞ ባይናችሁ ታያላችሁ! ወታደሮች ከአገራችን ከወጡ ከበሮዬን እየመታሁ ወደ ሀገሪ አገባለሁ። አለምን ሁሉ የምታገዙዋ ሀገር አለችኝ። ደሞ ለእናንተስ ይህን መሬት ማን ሰጣችሁ? ይህ ምድር የአርሞዎች አይደለምን? እናንተ ግን ፈሪዎችና ሆዳሞች ናችሁ። ሙት ናችሁ። ልባችሁ እናትን ለመደብደብ ይጨክናል። እኔን ለመግደል ቸኩላችሁ! ጀግኖቹ ግን ሳህል ናቸው ካላች በሁዋላ በትግርኛ ደሞ ቀጠለች '... እዛም ጀጋኑ አይሳፃሩን! አጅኝ ዝወደይ! ከምታ ዝበልኩኝ ጌርካያ!?' ሕራይ ድኣ ገበርኻ! ፀባ አስቲካኒ ሞት ከም አዳም! ወላኪ ኢፊትሪያ አደይ ናህ ወዲያ እንተዘይርዳኩ ወዲ አፍወርቂ ከምዝዕወት ይፈልጥ እዩ ... አቡኩ ካለ ፈልጠም እንድየ ... ገዝእም እኩ ጥቃ እንዳያ ገርገኪኤል እዩ ... ደቂ ፀሎት ኢዮም ... እዚ አንበሳ ውድና ነዛም በላእቲ! ሀመድ ጌርዎም ኢዩ። ሀመድ ትኩን አዲእም። ርጉማት! እወ እዚ ወደይ ... አደ ወሊዳ ትምከን ... ዓሽታት! ንእይ ቀቲልኩምም እንታይ ኸይትረኽቦ ስትል ሰማናት። ኤርትራውያን ተአኪብና በኪና! እንታይም ከገበር ኢልካዮ ... ፍረወይኒ ሐፍትና ሕጂ የላን ... ምሽክነይቲ ፍረወይኒ ናፅነት ኤፊትሪያ ከይራአየት ከይዳ ... ናብ ዝፈትዋ ፈጣሪ ... ፍረወይኒ ፅብቅቲ ... ፍረወይኒ ጉዋል ኤሪ ...»

አባይ ግርማፅዮን ግምባራቸውን ጉልበታቸው ላይ ደፍተው ተንሰቅሰው አነሱ። እንግዳውም መሀረም አውጥቶ አይኖቹን አባበለ። ከዚያም ለደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ። እንግዳው ሰአቱን አየ። ሊሄድ ማለቡ ኖሮአል። ብድግ ብለው ተሰናበቱት።

«በእድሜያችን እናየው ይሆን?» ሊሉ ጠየቁት።

«ምንን አባይ»

«ናፅነት ኤፊትሪያ?»

«አይቀርም አባይ» አለ ወጣቱ ሰው አይኖቹን በመስኮት ወደ ደጅ አሻግሮ እየወረወረ «... ግን መቼ እንደሆነ ከኤርትራውያን አምላክ በቀር ማን ያውቃል?»

* * *

ቢሾፍቱ መሸች ...

ከበልበላ ወንዝ አድካሚ የመስኖ እርሻ የአለት ስራ የተለቀቁ ላባደሮች ጉዳናውን ሞልተው ወደ ጉጆአቸው ሲቸኩሉ ታዩ። ቁራዎች ወደማደሪያቸው! እየርወለደች ደግሞ ወደ መጠጥ ቤቶች ተጣደፉ። ሴትኛ አዳሪዎች በበኩላቸው መዘቃውን በረጅሙ ለቀው የአለተ - ቅዳሜ እንግዲቻቸውን ለማስተናገድ ሽርጉድ የሚሉባት

ደቂቃ ደረሰች፡፡

የአቦይ ግርማዕዮን የቀጠሮ ሰአት ጭምር ተቃረበ ...

አረንጓዴ ባርኔጣቸውን እናታቸው ላይ ጣል አድርገው ወደ ጉዳናው ወጡ፡፡ ልብሳቸው ንፁህ ናት፡፡ ቱር ብላ የተተኩሰች፤ አሮጌ ልብስ - ግን ፅዱ፡፡ ረጅም ጃንጥላቸውን እንደ ከዘራም ይጠቀሙባታል፡፡

ወደ ቀጠሮው ስፍራ በርጋታ አዘገሙ ...

አየር ሃይል ሆቲል፡፡

ሆቲሉ ዘወትር እንደሞቀ ነው፡፡ የአየር ሃይል አባላት በብዛት ይሰተናገዱበታል፡፡ አብዛኞቹ እነርሱው ናቸው፡፡ ሲቪል ቢለብሱም የከተማው ህዝብ የአየርሃይል አባላትን በቀላሉ ያውቁባቸዋል፡፡ ሲጀነት፤ አሊያም ከነፍሳቸው በላይ በሚያፈቅሩዋት መነፅራቸው ይለዩባቸዋል፡፡ ለነገሩ ጢም አሰጫጩታቸው - አረማመዳቸው - ወዛቸው ሁሉ ከሌላው የቢሾፍቱ ነዋሪ የተለየ ነው፡፡ ህክምና ጣቢያቸውና ገበያቸውም ልዩ ነው - መቀበሪያቸው ጭምር፡፡

ሽማግሌው ወደ ቀጠሮው ስፍራ ተቃረበ ...

አቦይ ግርማዕዮን ዘወትር ቅዳሜ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አየርሃይል ሆቲል ብቅ እንደሚሉ የሆቲሉ ሰዎች ሁሉ ያውቃሉ፡፡ የሚጠጡዋትም አትለውጥም - ቀጭን ሻይ፡፡ በረንዳዋ ላይ ተቀምጠው ለዘጠና ደቂቃ ያህል ቀጭን ሻያቸውን አጣጥመው እንዳመጣጣቸው የመልስ ጉዞ ይጀምራሉ፡፡ ታዲያ እዚያ ከሚያዘወትሩት የአየርሃይል አባላት ጋር ሁሉ መልካም ወዳጅነትን መስርተዋል፡፡ በጆ አይሉም እንጂ 'እንጋብዝ' የሚላቸውም አይጠፋም፡፡ ከዚህም ከዚያም መጨዋውቱን ግን ስራዬ ብለው ይዘውታል፡፡

ከሆቲሉ ደርሰው በተለመደው ስፍራ አረፍ አሉ ...

ሆቲሉ እንደወትሮው በተስተናጋጅ አልተጨናነቀም፡፡ አሊያም ጠጪው ገና መግባት አልጀመረም፤ ቀዝቀዝ ብሎአል፡፡ የደሞዝ ጊዜ በማለፉም ሊሆን ይችላል፡፡

ሽማግሌው ሻያቸውን አዘዙ - ቀጭን ሻይ፡፡ ሰአታቸውን አዩ፡፡ የቀጠሮው ሰአት ሞልቶአል፡፡ አናቱ ላይ ነው፡፡ በዚህች ደቂቃ አንድ ሰው ሰላምታ ሊያቀርብላቸው ይገባል፡፡ አንድ ሰው፡፡ አንድ የሻእቢያ ሰው፡፡ አንድ የኤርትራ ምድር ሰው፡፡

«ጤና ይስጥልኝ አቦይ ግርማዕዮን»

በትግርኛ ነበር ሰላምታ ያቀረበላቸው - ቢኒያም ኖሮአል፡፡

መምህር ቢኒያም፡፡ የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጠ፡፡ ቀይ ቀጭን፤ ፊቱ ምጥጥ ያለ፤ ጉልማሳ ሰው ነበር ቢኒያም፡፡ ሙሉ ጂንስ ለብሶ ነበር ...

«መልእክት አለኝ?» ሲል ጠየቃቸው፡፡

«አዎን አለሁ፡፡»

«ደግ ነዋ! ይገነኑኝ፡፡ ዛሬ ብዙ ሰው የለም፤ ጥሩ ነው ...»

«አዎን፡፡ ግን ይህን ቦታ መምረጥህ መጅም እንደከነከነኝ ነው፡፡»

ቢኒያም ፈገገ ብሎ፤

«መካከላቸው ስለገባን መጅም ቢሆን አይጠረጥሩንም» አላቸው፡፡

ከዚያም አቦይ ግርማዕዮን ግዳጃቸውን ይወጡ ጀመር ...

- ለሻእቢያ እጅግ ቁልፍ የሆነ አንድ ሰው አስመራ ላይ በደህንነቶች እጅ ወድቆአል፡፡ «ቡሉኛ 99» ይባላል፡፡ እሱን ለማስፈታት ይጠቅም ይሆናል በሚል የአዲስ አበባው «መረብ 72» መልእክት ማስተላለፍ ፈልጉአል፡፡ ጉዳዩ እንዲህ ነው፡፡

«ፊንፊኔ» የሚባል አንድ ሰው በቅርቡ ወደ አስመራ ይጉዋዛል፡፡ ይህ ሰው በአስመራ ቆይታው ከከፍተኛ ባለስልጣኖችና የሻእቢያ አባላት ከሆኑ እስረኞች ጋር መገናኘቱ ከቶ የማይቀር ነው፡፡ ስለዚህ «ቡሉኛ 99» ከእስር እንዲያመልጥ ይህን ሰው መጠቀም ይቻላል ብሎ ያምናል የአዲስ አበባው «መረብ 72»፡፡ ለዚህም በቂ መነሻ አለው፡፡ «ፊንፊኔ» ታማኝ የመንግስት ሰው አይደለም፡፡ ከጥቂት ቀናት ወዲህ ደግሞ ከመንግስት ጋር ወደሚያጋጨው ያልታሰበ ችግር ውስጥ በመግባት ላይ ይገኛል፡፡ ይህ ሰው ውጭ የነበረና በራሱ ፍላጎት ወደ ኢትዮጵያ የተመለሰ ቢሆንም አሁን በፀፀት ላይ ይገኛል፡፡ «መረብ 72» «ፊንፊኔ»ን ለማጥመድ የሚያስችሉ አንዳንድ አሳቦች አሉኝ ይላል፡፡ ስለዚህ ከሻእቢያ ጋር በቅርቡና በአስቸኩዋይ መገናኘትና ሀሳቡን ማቅረብ ይሻል፡፡ የአዲስ አበባ ቆይታው ይራዘምለት ዘንድም ጠይቆአል፡፡

ቢሾፍቱ ጨለመች ...

ሽማግሌው አቦይ ግርማዕዮን የሻይ ሂሳባቸውን ከፍለው አየርሃይል ሆቲልን ለቀቁ፡፡ የእለት ስራቸውን አብቅተዋል፡፡ ከዚህ ወዲያ ያለው የመምህር ቢኒያም ተግባር ነው፡፡ ቢኒያም መልእክቱን እንዴት አስመራ እንደሚያደርሰው አያውቁም፡፡ ለማወቅም

አይፈልጉም። በኤርትራውያን አይፕሮላን አብራሪዎች በኩል ሊሰደው እንደሚችል ግን ይጠረጥራሉ። ቢኒያምና የአዲሳባውን የሻእቢያ ድር በድልድይነት የሚያገናኙት አባይ ግርማፅዮን ናቸው። በዚህ ታዲያ ይከራሉ። ለሀገራቸው ይህን ያህል አስተዋፅኦ ማድረግ በመቻላቸው ደስታቸው ወሰን የለውም።

ተግባራቸውን በተገቢው መንገድ አከናውነው የሆኑትን ግቢ በለቀቁበት ደቂቃ አምስት ያህል የአየር ወለድ መኩንኖች በአዋዝ ጂፕ ታጭቀው ወደ ሆቴሉ ግቢ ዘለቁ።

ዛሬ ቅዳሜ ነው ...

መኩንኖቹ ቅዳሜን እንደዋዛ አሳልፈዋት አያውቁም። ምርጥ ልብሰቻቸውን የሚጠቀሙት ዛሬ ነው። ከዚያም በለብብ አስባቡ በጫጭቀው ያገኙትን ገንዘብ እየመነዘሩ ዊስኪ ጠርሙስ ውስጥ ይዋኛሉ። የሴትኛ አዳሪዎች ጭን ውስጥ ይዋኛሉ። የቢሾፍቱ ጨለማ ውስጥ ይዋኛሉ።

ቅዳሜ የዋና ሌሊት ናት ...

- 2 -

ከውጫ ወደ መርሳ በሚያመራው ጉዳና ላይ አንድ የሙስሊም ቀብ የደፋ ነጋዴ ግራ ጉንጨን በጫት እንደወጠረ ስምንት አህዮች እየነጻ ይገሰግላል። ውርኔሳ አካባቢ ያሉ ኩረብቶች የኢትዮጵያ መንግስትና አማፅያኑ የማይቆጣጠሩዋቸው ፈሪ መራቶች ናቸው። ከውጫ ወደ መርሳ ነጋዴዎች እቃ ጭነው አንዲያልፉ ባይፈቀድላቸውም ጉቦ እየሰጡ ማለፋቸው አልቀረም። ቢሆንም ይኸ እጅግ አልፎ አልፎ የሚፈፀም ነው። ያውም በእኩል ሌሊት ...

ይህ ሙስሊም ነጋዴ ግን እጅግ ተዳፍሮአል። ስኩዋርና ኒያላ ሲጋራ ይዞ ተስያቱን ሙሉ በጉዳናው ላይ ገስግሶ ከላ ላይ ደረሰ። ከላ ጠባቂ ወታደሮች የገዛ አይናቸውን ማመን አቃታቸው። እንዲህ ያለ ቀበጥ ነጋዴ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅ።

ስምንት አህያ!?

የኬላው አዛዥ 'ራሱ ነጋዴው ዘጠነኛ ወደል አህያ መሆን አለበት' እያለ ነበር ወደነጋዴው የተጠጋው።

«ቁም!» ሲል አምባረቀበት።

ነጋዴው አህዮቹን ማቆም አልቻለበትም። ተከለፈለፋበት። ከፊታቸው ሄዶ ሊያቆማቸው ሊቃጣ ወደ ግራና ቀኝ እየተበታተኑ አስቸገሩት።

«ጤና የለህም ... አንተ ኩስ!»

ነጋዴው አህዮቹን ትቶ ባለበት ቆመ። የጉማ አለንጋውን እየወዘወዘ ወታደሩ እስኪጠጋው ጠበቀ።

«ወዴት ነው የምትሄደው!?» ሲል በቁጣ ጮኸበት።

የኬላው አዛዥ የአስር አለቅነት ማእረግ ክንዱ ላይ የለጠፈ ወጣት የበታች ሹም ነበር።

ነጋዴው ግን ጨርሶ ስጋት አልታየበትም፤

«አስር አለቃ ጫካ ማለት አንተ ነህ?»

«ኅዝ! ምንድነው የፈለግኸው?»

ስሙ በመጠራቱ መደንገጥ ብቻ ሳይሆን በዚያች ቅፅበት ብዙ ነገሮችን ገመተ። አዎን ይኸ ነጋዴ የአንዱ ሹም ቅጥረኛ ሊሆን ይችላል፤ ከሆነ ደግሞ ሊያሳዝዝው ይችላል። ምናልባትም 'ኩስ' ብሎ መሳደቡ ያስቀጣው ይሆናል?

«መልካም! ብቻህን ላነጋግርህ እችላለሁ?»

«ደህና!» አለና ገንጠል አሉ ከነጋዴው ጋር።

ነጋዴው ከደረት ኪሱ የተጣጠፈች ወረቀት አውጥቶ አሳየው። ወጣቱ የበታች ሹም ከቀዳሚ መምሪያው በቀጥታ በስሙ የተፃፈለትን ደብዳቤ በአንድ ትንፋሽ ከወጣው በሁዋላ፤

«ይቅርታ ጌታዬ ... በመሳደብ ክብርዎን ዘለፍኩ! አሁን የፈለጉትን ሊያዙኝ ይችላሉ» ብሎ እጅ እንደመንሳት አለ።

ነጋዴው ጫቱን እያላመጠ ያንሸካሽክለት ጀመር፤

«ወታደሮችህ ማወቅ የለባቸውም። የንግድ ፈቃድ ያለኝ ነጋዴ መሆኔን ብቻ ነው የምትነግራቸው! ገባህ?»

«ገባኝ ... ተረድቼያለሁ ጉዋድ!»

«ጉዋድ የሚለውንም ተወው ...»

«እሺ ጌታዬ ...»

«ጌታዬም አያስፈልግም።»

«ተቀብያለሁ!» ብሎ በተጠንቀቅ ቆመ።

«መጠንቀቅም አያሻህም ... ዘና በል።»

«አይሆንልኝም ...» ብሎ እጆቹን የሚያሳርፍበት ጠፋው።

ነጋዴው ሳቀ። አሁኖችን እየነዳም ከላው ላይ ወዳሉት ወታደሮች እመሩ። ለጠባቂዎቹ ወታደሮች ሰላምታ ካቀረበላቸው በሁዋላ!

«ነጋዴዎች የሚንቀሳቀሱበት ሰአት ይታወቃል?» ሲል ጠየቃቸው።

«ሲመሽ ነው!» አለ ወጣቱ የበታች ሹም «... በዚህ መንገድ መቼም አይሞክሩዎትም። በረሃ በረሃውን ነው እያላበሩ የሚሄዱት።»

«በጉዳዩ አያልፉማ!»

«ጨርሱ!»

ነጋዴው በሀሳብ ተዋጠ። እሱ ጉዳዩን ይዞ የሚሄድ ከሆነ በቀላሉ ጥርጣሬ ውስጥ ይወድቃል። ይህም አደገኛ መከራ ነው።

«ወያኔዎች ከዚህ ምን ያህል ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ናቸው?»

«ሶስት ቢሆን ነው። ከዚያ አይበልጥም።»

«ይተናኮላሉ?»

«እንዲያውም! ለነሱ ሲሳይ ነው። ነጋዴዎች እንዲመላለሱላቸው ይፈልጋሉ። ቢሆንም ግን ይፈትሻሉ። ፍተሻቸው ጥብቅ ነው ይባላል።»

«ነጋዴዎች የሚመላለሱላቸው መስመሮች በየት በኩል ናቸው?»

«በውሃ መውረጃው ነው። ጨረቃ ሳትወጣ አድብተው ነው የሚያልፉት። እንደዛቸዋለን እኩ! መንገድ በተው እርሻው ላይ ብቅ ሲሉ ከእጃችን ይገባሉ። የወያኔ ነጋዴዎች ከሆኑ ታዲያ ይታኩሳሉ። እጃቸውን አይሰጡም። ከቻሉ ይዘው ሊሸሹ ይሞክራሉ። ካልሆነላቸው ጥለው ያመልጣሉ።»

«ሆሎም የሚባለውን የወያኔዎች መሪ ታውቁታላችሁ?» ሲል እንደዋዛ ጠየቃቸው።

«በወሬ እንሰማለን!» አሉ ወታደሮቹ በጋራ።

«በአይን ያየውም አለ» አንዱ ወታደር ጣልቃ ገባ።

«ማነው ያየው?»

«እኔ ነኝ!» አለ አንድ ልጅ እግር ወታደር።

«የት ነው ያየኸው?»

«ቆቦ ሲደመሰስ እኔ ከሞግው ውስጥ ቀርቼ ነበር።»

«ተማርከህ?»

«የለም! ተመሳሳይ ነው። ዘመዶች ስለነበሩ እነሱ ሸሽጉኝ። ሁዋላ ከህዝቡ ጋር ወጥቼ አየሁት። ስለሱ ሲወራም ብዙ ሰምቻለሁ።»

በዚህ ጊዜ ሌላ ወታደር ጣልቃ ገባ።

«ሆሎም በአይን ይታያል የሚባለውን እንኩዋ አላምንም! የሀሰት ይሆናል ሆሎም ብለው ያሳዩት። እንደሚነገረው ሆሎም ማለት የዲያቢሎስ አገት ነው። እስከዛሬ ጥላውን እንጂ ስጋውን ያየ የለም። ከማይዋሽ ሰው ነው የሰማሁት። ሲሄድ አይታይም። ከነ አካሉ የሚታየው ለጥቂት ሰዎች ብቻ ነው። በተቀረ እንደ አውሎ ነፋስ እየተሸከረከረ ነው የሚዋጋው። እንዲያውም እየተሸከረከረ ሲመጣ ወታደሮች ተኩሰው አቁስለውታል። ከአውሎ ነፋሱ ላይም ደም ሲንጠባጠብ የማይዋሽ ሰው ባይነ አይቶ ነግሮቻል።»

ወታደሮቹ ሳቁበት። ነጋዴውም ፈገግ አለ። ሌላው ወታደር ደግሞ ቀጠለ።

«... አውሎ ነፋስ የሚባለው እንኩዋ ተራ ወሬ ነው። ከተማ ገብቶ ከጄኔራሎች ጋር ዊስኪ መጠጣቱንና ሲወጣም ሂሳቡን ከፍሎላቸው 'ሆሎም ነኝ!' ብሎ ወረቀት ዕፎ መሄዱ ግን ሆኑ ነው።»

«መልኩ ምን ይመስላል?» ሲል ነጋዴው አይቼዋለሁ ወዳለው ወታደር ዞር ጠየቀ።

«አፍንጫው የገደል ንስርን መንቀር ይመስላል። አለባበሱ እንደ ሁሉም ወያኔዎች ነው። አይኖቹ የደክሙ ነው የሚመስሉት። እንደሚወራው ግን አርባ ኪሎ ሜትር ማየት ይችላል።»

ነጋዴው ፈገግ አለ።

«አርባ ኪሎ ሜትር የት እንደሚደርስ ታውቃለህ?»

«እሱ ማ ሩቅ ነው። የሚባለውን ነውኩ።»

«ታጅቦ ነው የሚሄደው?»

«እኔ ሳየው ብቻውን ነበር። መኪና ራሱ እየነዳ ሲያልፍ ወያኔዎች 'ሆሎም! ወዲ አርአያ!' እያሉ ይጠሩት ነበር። ጠጉሩን አያበጥረውም። የስፓርታኪያድ መለዩ ደፍቶ ነበር። በሽራብ ላይ ፊንጅር ጃኬት ለብሶ ነው ያየሁት። የላይ ከንፈር ጢመ እጅግ አድጎ በማጭድ ቅርፅ ተቀልምሞአል። ሲያየት እዚህ ግባ የማይሉት

ሰው ነው። ይሁን እንጂ ሽጉጥ አውጥቶ የሚተኩስበትን ፍጥነት በእይታ ማየት አይቻልም እየተባለ ሲወራ ነበር። ሆኖምና አላያስ አፍወርቂ ቻይና ሄደው ካራቴ መማራቸውንም ህዝቡ ሲያወራ ነበር። የተማሩበትን ሂሳብ የከፈለላቸው ደሞ የሊቢያው መሪ መሀመድ ጋዳፊ ነው ተብሎ ሲወራ በጆርዬ ነው የሰማሁት።»

«ሀየሉም ካራቴ ተምሮ ከሆነ ከመሬት ዘልሎ ዛፍ ላይ መውጣት ይችላል ማለት ነዋ?» ሲል ነጋዴው በፊዝ ጠየቀው።

ወታደሩ ግን ፊዙ ስላልገባው በቅንነት ምላሽ ሰጠ።

«እንዲያ ሲያደርግ እንኩዋ አላየሁም። ጩቤ ከአስራ አምስት ሜትር ርቀት ወርውሮ ይሰካል ሲሉ ግን ሰምቻለሁ። በሁለት እጆቼ ከንዶቹ ላይም ጥይት የሚያከሽፍ እፅ ራያዎች ተብረውለታል። ጠዋት ጠዋት እንደ ሊትር ያልፈላ ወተት ብቻ ነው የሚጠጣው። ሌላ እህል ባፋ ንክች አያደርግም። እህል ከቀመሰ መድሀኒቱ ይረከሳል ነው የሚባለው።»

ሲመሽ ነጋዴው ጉዞውን ቀጠለ።

አካባቢው አስፈሪ ነው። የጅብ ጩኸት ይሰማል። አልፎ አልፎ የጥይት ደምፅ አለ። አንድ ሰአት ተኩል ያህል እንደተጉዋዘ ከሁዋላው ጥላ ነገር ከብዶት ዘወር ቢል ጠመንጃ ተደግፍቦታል። እየተርበተበተ ሁለት እጆቹን ወደላይ ሰቀለ።

«ምንድነህ!»

«ነጋዴ ነኝ!»

ሁለት ታጋዮች ተጠግተው ፈተሹት።

«በዚህ ሰአት እንዴት በፍጥነት መድረስ ቻልክ?» አለው ታጋዩ አየፈተሸው።

«ጉቦ ሰጥቼ ማለፍ ቻልኩኝ። ዛሬ አላህ ረድቶኛል።»

«ጥሩ ነዋ! ምንድነው የያዝከው?»

«ስኩዋርና ኒያላ ሲጋራ ነው።»

«ጥሩ ነዋ! መሳሪያ አልያዝክም?»

«አልያዝኩም።»

«ጥሩ ነዋ! የደርግ ወታደሮች አልተተናከሉህም?»

«ትንሽ አስቸግረውኝ ነበር። ሁለት ጊዜ ጉኔ ላይ በሰደፍ

ደቆሱኝ። ከዚያም ለእያንዳንዳቸው ሁለት መቶ ብር ሰጠሁ።»

«ጥሩ ነዋ! ከደርግ መቼም ጥሩ ነገር አይጠበቅም። ስምህን ልትነገረኝ ትችላለህ?»

«ኑር ሰይድ።»

«ጥሩ ነዋ! እንግዲህ ብዙ አላጉላለህም። አንድ ጦርናፊዬ ያነጋግርህና ከዚያ ሸቀጥህን ባሻህ ከተማ ትሸጣለህ። ህዝቡ ስኩዋር በጣም ተቸግሮአል። ብዙ ዋጋ እየጫናችሁ ባትበዙብዙት ጥሩ ነው።»

ከዚያም ጉዞ ጀመሩ።

ሁለት ታጋዮች ከፊትና ከሁዋላ አጀበው ይዘውት ሄዱ። ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ጥቂት ታጋዮች ካሉበት ጉጄ ውስጥ ደረሱ። እየመራ የመጣው ሰው፤

«አህዮችህ እዚህ ይቆዩ። ምንም አትሰጋ» አለው።

«ወዴት ልትወስደኝ ነው?» አለ ነጋዴው ፈራ ተባ እያለ፤

«ተከተለኝ።»

ተከትሎ ጉዞ ጀመረ። ጫቱን እያላመጠ፤ ሀሳቡን ካራምባም፤ ከቆቦም እያነሳ እየጣለ፤ ከአንድ ጉጄ በር ላይ ሲደርሱ ታጋዩ ቆም አለና በድጋሚ ፈተሸው።

«ወዴት ነው የምንሄደው?»

«ጦርናፊያችን ያነጋግርሃል።»

«ምንድነው ጦርናፊ?»

«የመጀመሪያህ ነው ወደ ነፃ መሬት ስትመጣ?»

«ሶስተኛዬ ነው» ብሎ ዋሸ።

ጦርናፊ የሚለውን ቃል አላማወቀ አናደደው። መጠየቁ ደሞ የበለጠ አበገነው። ፊቱም ገረጣ።

ታጋዩ ወደ ጉጄው ይዞት ገባ።

ሶስት ታጋዮች ሻይ እየጠጡ የሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። 'ኖር ኖር' ብለው እንግዳውን ነጋዴ ጨበጡት። መቀመጫም አቀረቡለት። ነጋዴው ለመረጋጋት እየሞከረ ተቀመጠ።

«ሻይ ይቀዳለህ?» አለው ልጅ እግሩ ቀጭን ታጋይ።

«እሺ ይሁን። አላህ ያክብርልኝ።»

«መንገድ ላይ ችግር ነበር?»

«ምንም አይል» አለ - እንዳይቀጥር እየተጠነቀቀ።

ጉጂው ውስጥ ከነበሩት ሶስት ታጋዮች አንደኛው፤

«ለመሆኑ ስለ ኢህአዴግ ትግል ህዝቡ ምን አስተያየት አለው?» ሲል ጠየቀው።

«አ ... ህዝቡ ናፍቆአችሁዋል። 'ኢትዮጵያ ህዋሎምን የመሰለ ጀግና የምታፈራው በምእተ አመት አንድ ጊዜ ነው' አያለ ህዝቡ ይነጋገራል። ህዋሎምን ለማየት የማይገባቸው የለም። ከነ ዘርአይ ደረስ፤ ከነ ሞገስ አስገዳም፤ ከነ አሉላ አባነጋ፤ ከነ አብርሃ ደባቤ፤ በሁዋላ ህዋሎም ተወለደ አያለ ያወጋል - ህዝቡ»

«አዎን ...» አለ ታጋዩ «... እነዋለልኝ መኮንን፤ እነ አብዱላ አጋ እነ አቤ ቴዎድሮስ፤ እነ ሀይለማርያም ማሞ፤ እነ በላይ ዘለቀ፤ እነ መለስ ተክሌ እነ ማርታ መብራህቱ፤ እነ ጥላሁን ግዛው ... እነዚህን አታውቃቸውም?»

ኑር ሰይድ በጥያቄው ግር ተሰኘ። መደናገሩ እንዳይታወቅበት ግን ፈገግ ሲል ሞክረ። ታጋዩን ለማስደሰት ብሎ ነበር የሰሜን ስመጥር ሰዎችን ማነሳሳቱ፤

«ከትግራይ ማለቱ እንጂ ከመላው ኢትዮጵያም በርካታ ጀግኖች ተፈጥረዋል» ሲል ጉዳዩን ቀለል ሲያደርገው ሞክረ።

«እነ ዘርአይ የትግራይ ሰዎች ናቸው እንዴ?»

አሁንም ያልጠበቀው ጥያቄ ገጠመው።

«ማለቱ ... ትግራይና ኤርትራን ምን ለያቸው? አንድ ናቸው ብዬ ነው። ቁዋንቁዋ ... ባህል ...» አለና ያሰበውን ሳያጠቃልል አቆመ።

«ፖለቲከኛ ነው የምትመስለው።»

ኑር ሰይድ አልተርበተበትም።

«ህዝቡ ሁሉ ሳይወድ ፖለቲከኛ ሆኖአል» አለ ፈገግ ብሎ።

«ብዙ ሰብር ነጋዴዎች ግን ይህን ስለመሰሉ ጉዳዮች ደንታ የላቸውም።»

ኑር ዝምታን መረጠ። ይህ ታጋይ ሆነ ብሎ እየተነኩዋኩለው

መሆኑን ተረዳና ሰጋ። ታጋዩ ቀጠለ፤

«አለቆችህ እጅግ ራስ ወዳዶች ናቸው!»

በዚህ ድንገተኛ ንግግር ለመጽቡን አለ። ታጋዩ ላይ አፈጠጠ።

«እኔ ነጋዴ ነኝ። አለቃ የለኝም።»

«ትናንት ማምሻውን ግን ሰላንተ ሲያወጉ ነው ያመሹት።»

«እነማን?»

«አለቆችህ ...»

«እንዴት ... ስለኔ ... ምን ... እኔ ምንም አለቃ አለውትም ... ምናልባት የስም መመሳሰል እንዳይሆን ...»

«አይመስለኝም። ሰላንተው ነው ይነጋገሩ የነበረው። በርግጥ ምስጢር መጠበቅ ነበረባቸው። አንተን ወደ እሳት ከላኩህ በሁዋላ እነሱ ደስቢ እየገለበጡ ምስጢራቸውን ያራግፋሉ። በጣም ቴላቴሎች ናቸው። ግን ህዋሎም ቢገደል ትግሉ የሚቆም ይመስለኝታል? አንተም ከንግዲህ ሌላ ድራማ ባትሰራ ይመረጣል። ሁሉንም ያወቅነው ትናንት ማምሻውን ነው።»

መልስ አልሰጠውም። ታጋዩ ቀጠለ ...

«... ብዙ የሚያሰጋህ ነገር የለም። እኛ ካንተ ጋር ፀብ የለንም። ስርአቱን ነው የምንታገለው። አጋልጣቸውና ይህን አስቀያሚ ሴ-እርግፍ አድርገህ ተወው። እጁ በደም ሊታጠበ ስርአት ለምን ታገለግላለህ?»

ለደቂቃዎች ሲተያዩ ቆዩ።

«እንግዲህ የምታደርጉኝን አድርጉ» አለ ተስፋ በቆረጠ ድምፅ።

«ምን እንድትፈፅህ ነው የታዘገዘው?»

«ህዋሎምን እንድገድል።»

«ብቻህን?»

«የለም! ተባባሪዎች እሱ ...»

«ከተባባሪዎችህ ጋር የት ነበር ቀጠሮአችሁ?»

«ባንክ ቤቱ ደጃፍ ላይ እንድቆም ነው የተነገረኝ።»

«ከዚያስ?»

«ተባባሪዎች ራሳቸው መጥተው የምልከቱን ኮድ እንደሚነገሩኝ

ነው ያሳውቁኝ።»

«ምንድነው የኩድ ቃሉ?»

«አውሎ ነፋሱ።»

«ምን ማለት ነው፤ አውሎ ነፋሱ?»

«የሀየሎም የኩድ ስም ነው ...»

«ለምን ትዋሻለህ!» ብሎ ታጋዩ በቁጣ አፈጠጠበት።

ነር ሰይድ ቅጭም ብሎ ከታጋዩ ጋር ተፋጠጠ።

«ትሰማኛለህ!? እንደ ደርግ ገራፊዎች ገልብጠን ስጋህን አንተለትለውም። በእሳት አንጠብስህም። ውሃ የሞላ ጠርመራ በሲባጉ አስረን ብልትህ ላይም አናንጠለጥልም። የገማ ውሃ ውስጥ ጭንቅላትህን ነክረን አሳርህን አናበላህም። ኢህአዴግ ይህን መሰል ድርጊት የመፈፀም ባህልና ልማድ የለውም። በቅንነት ከተባበርከን አንተም ትጠቀማለህ። በተዘዋዋሪ ህዝቡን አገለገልክ ማለት ነው። መናገር የማትፈቅድ ከሆነ ግን በግልፅ ንገረኝ። አናስገድድህም። ሆኖም ለሆዳቸው ላደሩ አረመኔዎች ጥብቅና መቆም የሚያረካህ አይመስለኝም። ላስፈራራህ አልፈልገም። መዋሸትህን ግን አረጋግጥልህለሁ።»

ነር ሰይድ እያመነታ ቆየ።

ታጋዩ ቀጠለ ...

«የኩድ ቃላችሁን ልንገርህ?»

ነር ሰይድ የፊዝ ፈገግታ አሳየው።

«እንድንገርህ ትፈልጋለህ?»

የታጋዩ እርግጠኛነት ድንገተኛ መገረምን ጫረበት።

«የኩድ ቃላችሁ 'ጥቁር ቀበሮ' አይደለም?»

የገዛ ጆሮውን ማመን አቃተው። ሙሉ በሙሉ ተስፋ ቆረጠ።

«ልክ ነው!» ሲል ተነፈሰ።

«በል ቀጥል ... እንዲትም የተሳሳተ መረጃ አልሻም።»

ነር ሰይድ ይናዘዝ ጀመር።

በመጨረሻም ታጋዩ በመርከት ፈገግ አለና፤

«አሁን በቅጡ አንተዋወቅ፤ እውነተኛ ስምህን ንገረኝ» አለው።

«ሳህሉ ባንትይርገ» አለ።

«ሀየሎም እባላለሁ።»

- 3 -

አኖሌ ጉዞውን ወደማያውቃት አስመራ ተያይዞታል - በአይሮፕላን። 'አስመራ - ትንሽ ሮማ' ሲባል ሰምቶአል። ጥቂትም አንብቦአል - ስለውበትዋ። ጂብሪልም አዳንቆ አውግቶታል። ከፀጋዩ ገብረመድህን ቅኔዎች ቀንጭቦ ጭምር በቃሉ አነብንቦለታል።

«ምነው ሁሉ እንዳንቺ አስመራ ... እንደ ከተሞች መዲና ... አቀያየሱ ቢጠራ ... በየክፍሉ - በየቦሩ - በየመልኩ - በየተራ ... ፋኖሱን እንደ ደመራ ... ቡናቤቱን እንደሰራ ... አያለ።»

ሊያያት ቸኮለ።

ስለ አስመራ ቆነጃጅትም የሚበቃውን ያህል ሰምቶአል። ከወደዱ ይለኝታ እንደማያውቁ ... ከጠሉ ደሞ ግልፅ እንደሆኑ ... ለጥቅም ሲሉ ራሳቸውን እንደማያዋርዱ ... ብርቱዎች መሆናቸውን ሰምቶአል። ርዛም ትጠብቀዋለች። ሊያያት ቸኮለ። የሳሙኤል የአክስት ልጅ። እንደ ሳሙኤል ገለባ የሮዛ አፍንጫና ከንፈር ፈገዘው የሚያዩት አይነት ውብ አይደለም። ጨዋታዋ ግን አይጠገብም።

የሚገዝባበትን ተልእኮ ደሞ አሰበ። ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸው በቢሮአቸው አነጋግረውት ነበር። ትሁት ሆነው ነው ያገኛቸው። ይቀልዳሉ፤ ይጫወታሉ። ፈገግታቸው ቅቤ ነበር። ጥናቱ ባስቸኩዋይና በጥራት እንዲከናወን መመሪያ ሰጥተውታል። አስመራ ላይ ቢሮክራሲያዊ መጠላለፍ እንዳይገጥመው መመሪያ እንደሚሰጥ ነገረው አበረታተውታል። የቡርቃን አመፅ ለማቆም ያደረገውን ጥረት አድንቀው 'ኢትዮጵያዊ ስሜት!' ያለው ብርቱ ወጣት መሆኑን ጠቁመውታል።

አኖሌ በተምታታ ስሜት ነበር ከፕሬዚዳንቱ ቢሮ የወጣው። ድንፋታና ጉራ ነበር ከኩሎኔሉ የጠበቀው። በግልባጩ ድመት ሆነው አገኛቸው። ስለ አዶልፍ ሂትለር ያነበበውን አስታወሰ። ብዙ አምባገነኖችና ጨካኝ ሰዎች ትሁት መሆናቸውን አንብቦአል። ይህም ፍርሃት ለቀቀበት። ወደ ታላላቅ ባለስልጣናት ደጅ መጠጋጋቱን አልወደደውም። ቡርቃ ላይ የተፈጠረበት አዲስ ስሜትም ቢሆን ምሹት አልሰጠውም። የጂብሪልን ብስጭት የተላበሰ ሮሮ አስታወሰ። 'እነዚህ ተፋዎች ጦርነቱ በበረታና ባባናቸው ቁጥር ማንኛውም ነገር እንዲጠና ይፈልጋሉ። በቅርቡ የአቀባቶቻቸውን ውሎ ጭምር ሳያስጠኑን አይቀርም' ብሎት ነበር - ከአንድ ቀን በፊት፤ መጠጥ ላይ።

አኖሌ ፈገግ አለ። 'ቶፋ ምን ማለት ይሆን?' ሲል ራሱን ጠየቀ። 'ምናልባት 'ደንቆር' ማለት ሊሆን ይችላል ሲል ገመተ።

የዋቆ አባዱላ ዲስኩር በበኩሉ ጆሮው ውስጥ ያለማቁረጥ ያሳማዋል። ከብዙ አመታት በፊት ሀማጋው ላይ ለተሰበሰቡ ገበሬዎች ያስተማሩት፤ አለያም ለኦሮሞ ህዝብ ያስተላለፉት መልእክት ...

- ራስ ብሩን እድሜ አይምሰላችሁ የገደላቸው። አለመጠን ያግባባሉትን ራማ መሸከም አቅቶላቸው ነው የወደቁት። ወገኖቹ የኛ ከንድ መቼ ዛለ? ግን በጉልበታችን መብታችንን ካላስከበርን የኛ ቅልጥም ከወይራ ዛፍ አይሻልም። ማንም እየቆረጠ እሳት ውስጥ ይማገደዋል! -

አኖሌ ምን እንደሚፈልግ ማሰብ ጀመረ። አልገባውም። 'ኦሮሞዎች መብቶቻቸውን ተነጥተዋል። እና ምን ይደረግ? እነግ ያልቻለውን እኔ እውጣለሁ?' ሲል ራሱን ጠየቀ። ለራሱም ራሱ መልስ ያሰጥ ጀመር። 'እኮ ምን ተአምር ለመፍጠር? የሸፈተ ሁሉ ያሸንፋል? የአመፅ መሪ ለመሆን ብቃት ይኖረኝ ይሆን? ትግል ለመጀመር ምን አይነት ባህርይ ያስፈልጋል? ትግል ምንድነው? ጥይት? የቆቅ ነር? ቆነጃጅት የሌለበት? ውጣ ውረድ የበዛበት? ሞት? እና እኔ ታጋይ መሆን እችላለሁ? የኦሮሞን ህዝብ መብት ለማስከበር እመጥናለሁ? -

አኖሌ እንደገና ይህንንም አሳብ ተወው። ይህን አሳብ ትቶ ወደ ተጨባጭ ተልእኮው ተመለሰ። ጂብሪል ከኢሳይያስ አፍወርቂ ጆምር ያሉትን የሻኢቢያ መሪዎች ስም፤ ስልጣን፤ የግል ባህርይና የትምህርት ደረጃ የያዘ ሰነድ አስታቅፎታል። ስለኦርትዶ ለማዕያን የሚያስረዱ በርካታ ጥናቶችንም ሰጥቶታል። ከተተመጠበት ተነስቶ ከአይሮፕላን የሻንጣ ማስተመጫ ኪስ የእጅ ቦርሳውን አወረደ። በጥንቃቄ ከተተመጡት ዶክመንቶችም አንዱን መዞ አወጣ። ትላንት ማምሻውን አንድ ርእስ ማየቱ ትዝ ብሎታል። «የኦርትዶ ወንጌላዎች የትግል አጀማመር» የሚል።

ዶክመንቱን አውጥቶ ያገለብጠው ጀመር። ጥናቱ የሻለቃ ማእረግ ባለው አንድ የእየር ሃይል መኩንን የተዘጋጀ ሲሆን፤ ጥናቱ የተካሄደበት ጊዜ ደርግ ስልጣን በያዘባቸው አመታት ውስጥ ይመስላል።

አኖሌ ማንበብ ጀመረ ...

ጥቂት ገጾችን እንዳለፈ የጥናቱ ግልፅነት ይመስለው ጀመር።

«... ሳህል ውስጥ አንዲት እርጊት ከመንግስት ጦር ጋር ተጠገተው የምግብ እርዳታ እንዲያገኙ ተደርጉ ነበር ...» ሲል

የሚጀምረው አንቀፅ በስሜት ይዞት ነገደ።

«... ባልቲትዋ ግን የሚተርፍ ምግብ እያጠራቀሙ ወደ በረሃ እንደሚልኩ ስለተረጋገጠ ለጥያቄ ተርበው፤ ስለጉዳዩ ያብራሩ ዘንድ ሲጠየቁ፤

'አዎን አልነሳሁ፤ ምክንያቱም ልጄ በረሃ ውስጥ ነው ያለው' ሲሉ ይመልሳሉ።

'ልጄም ሽፍቶአል፤ እንዴት ለሽፍታ ምግብ ይልካሉ?' ሲባሉ፤

'ይርበዋል፤ ይደክመዋል፤ ወገኖቹ ሁሉ ደሞ ይወዱታል።' ሲሉ መልሰዋል።

ሻኢቢያ ህዝቡን ያስተምረዋል። ከውጭ የሚመጣለትን ምግብ ለራሱ ሳይበቃው ለህዝቡ ያድላል። ከህዝቡ ለወሰደው ለማናቸውም ነገር በመጠኑም ቢሆን ይከፍላል። ለዚህም መሆን አለበት የህዝብ ድጋፍ ያለው።

«... ኢትዮጵያና ኤርትራ በፌዴሬሽን እንዲወሃዱ የተባበሩት መንግስታት በ1950 ዓ.ም ወሰነ። ያኔ ነው እንግዲህ ኤርትራውያን ወደ ካይሮ መሰደድ የጀመሩት። ከነዚህም ዋና ዋናዎቹ ኢብራሂም ሱልጣን - እንድሪስ አደም - አስማን ሳለህ ሳቤ - ወልደአብ ወልደማርያምና ፋሽስት ኢጣሊያን ሲያገዙ የነበሩ ባንዳዎችም የሰደት ጉዋድ ነበሩ።»

አኖሌ ግማሹን ታሪካዊ ትንተና ዘለለውና ማንበቡን ቀጠለ። ሻኢቢያ እንዴት ጠንካራ ድርጅት ሊሆን ቻለ? ለሚለው ጥያቄ በቂ መልስ እንደሚያገኝ እየተሰማው በችኮላ ለመጠበት።

«... ጀብሃ ገና ከጅምሩ በአድሃሪዎች መሪነት የተመሰረተ ነው» ይላል ጥናቱ ማብራሪያውን ሲቀጥል «... አይዲያሊዝምን ከማቴሪያሊዝም ለማገናዘብ ከሚሞክረው 'የኢዝላሚክ ሶሻሊዝም' የቅዥት ፍልስፍናም በመጠኑ ተርክናክፎበታል። የክርስቲያኑ ታጋይ መሪዎች እነ አድሪስ መሐመድ አደምና ወልደአብ ወልደማርያም ናቸው። አድሪስ መሐመድ አደም የቤኒአሚር ተወላጅ ሲሆን ከመነሻውም ኤርትራ ከሱዳን ትደባለቅ እያለ ሲለፍፍ የነበረ ነው። ከህዝቡ በልቶ ህዝቡን ከመጨረስና ከማስጨረስ በስተቀር እጅግም የሰራው ቁምነገር አልነበረም። ህዝቡን እሱ የሚበዘብዘው አንሶት እራሱ ባመጣው ጣጣ በመንግስት ወታደር ሲደበደብ ጥሎት ይሸሻል እንጂ ሊከላከልለት አይችልም ነበር። ይህ የሚያሳየው ለህዝቡ አለመቆሙንና ህዝቡንም ማደራጀት አለመቻሉን ሲሆን የህዝቡም ድጋፍ አልነበረውም።

«... እነ ኡስማን ሳህ ሳቤ 1960ዎቹ አጋማሽ ገደማ ከጀብህ ሲገነጠሉ ሀዘቡ ላይ የደረሰውን ጭቆና ምክንያት በማድረግ ነበር። ሻእቢያ ተብሎ የሚታወቀውን ቡድንም አቁዋቁዋል። 'በሀዘብ ላይ የሚሰራ ግፍ መቆም አለበት፤ የፖለቲካ ህሊና መፈጠር አለበት' በማለት የተገነጠለው ሀይልም የራሱን ግንዛባ ማጠናከር ጀመረ። የዚህ ሀይል የተዋረው አዛዥ ኢሳይያስ አፍወርቂ ይባላል። ኢሳይያስ ወታደራዊውን ክንፍ በሚመራበት ወቅት ጀብህ ሻእቢያን እንደለመደው ለማጥቃት ሞክሮ ሻእቢያ በኢሳይያስ መሪነት ከፍተኛ ጉዳት አድርሶ እንዲሸሽ አድርጎታል። የሻእቢያን የፖለቲካ ፕሮግራም በግልፅ ማወቅ ቢያስችገርም በይፋ የሚያራምደው የኤርትራን ነፃነት ለማረጋገጥ እንደሆነ ይነገራል። ሆኖም በመሳሪያ ብቻ ሳይሆን በፖለቲካውም ረገድ የበሰለ መሆኑን መገመት ይቻላል። ከሀዘቡ ጋር ያላቸው ግንኙነት፤ የውጊያ አሰላለፋቸውን ስናይ ሻእቢያ ከጀብህ የተሻለ መሆኑን እንገነዘባለን። ሻእቢያን አጠገክሮ የያዘው የአንድ ሰው የአመራር ችሎታ እንደሆነ ብዙ ተመልካቾች ይጠቁማሉ። በምርኮኝነትም ሆነ በወደ ገብነት የገቡ የሻእቢያ ወታደሮችም ይህን አይደብቁም። ሰውየው ይኸው ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባለው ነው።

«... በሻእቢያ አስተዳደር ውስጥ ገዝብ ለወታደሩ በደመወዝ መልክም ሆነ በሌላ ሁኔታ አይከፈልም። በአያንዳንዱ ወታደር ላይ የሚገኝ ልዩ ሀብት ወይም የእርዳታ እቃ በቀጥታ የሰራዊቱ ይሆናል። ገዝብ የሚጠቀሙት ከሀዘቡ ጋር ለሚደረገው የንግድ ልውውጥ ነው። ከሀዘብ ምግብ ሲወስዱም ገዝብ ይከፍላሉ። ከወታደራዊ ልምምድ ሌላም የፖለቲካና የርእዮተ አለም ትምህርት አላቸው።

«... ስለ ሻእቢያ በግልፅ የሚታይ አንድ ነገር አለ። ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባል ሰው ይኑርም አይኑር ለሻእቢያ እጅግ አስፈላጊ የሆነ አንድ ሰው ግን አለ። የሜዳው ተዋጊዎች ከብራቸውን ስነስርዓታቸውን ያገኙት በዚህ ሰው የአመራር ችሎታ ስለሆነ ኢሳይያስ እንዲሁ «ዞርበል!» ተብሎ የሚገፈተር ሰው አይደለም። የኡስማን ሳህ ሳቤ ችግርም ይኸው ሊሆን ይችላል ተብሎ ይገመታል። የኢሳይያስን አካሄድ ላይወደው ይችላል የሚል ጥርጣሬ አለ። ግን ምን ያድርገው?

«ጊዜያዊ ወታደራዊ የደርግ መንግስትም እዚህ ሰውዬ ላይ ማተኮር አለበት። ኢሳይያስ ማነው? ምን ይፈልጋል? ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊኖር ይወስናል? ወይስ ኢሳይያስ ራሱ አጉል ጀብረኛ ወይም አድሃሪ ይሆን? ኢሳይያስ የሀዘቡን ጥያቄ በትክክል ያውቃል ማለትስ ይቻላል? ደጋግመን ልናነሳው የሚገባን ጥያቄ ነው»

እኛሌ በረጅሙ ተነፈሰ ... ጥናቱ የቆየ ቢሆንም አላረጀም።

በእጅ ብዛት አልተሻሸም። አቡዋራም ጠግቦአል። አለቆች ያዩት አይመስልም። አኖሌ የጂብሪልን ንግግር አስታወስ። 'ማስጠናት ይወዳሉ - ግን አያነቡትም - ቢያነቡትም አይገባቸውም - ቢገባቸውም ትክክለኛ ውሳኔ አይወስኑም - ፈሪዎች ናቸው' ያለው ትዝ ብሎት ፈገግ አለ። 'የኔ ጥናትም የመደርደሪያ ራት ከመሆን አያመልጥም' ሲል አሰበ።

በጥናቱ ላይ ተረማምዶ በአሳብ ወደ ቡርቃ ነገደ።

የቡርቃ ሰዎች ከጦር የተሻለ የውጊያ መሳሪያ የላቸውም። ምናልባት ጠንካራ ክንዶችና - አይበገሬ ልብ ሊኖራቸው ይችላል። አዎን ብሩህ አእምሮም አላቸው። ያመፁ ጊዜ ባዶ እጃቸውን ለጦርነት ተዘጋጅተው ነበር። ሆኖም ጦሮቻቸውን ለጊዜው እንዲያስቀምጡ ተማዕኖአቸዋል። በርግጥ በወቅቱ ከዚያ ሌላ አማራጭ አልነበረም። በስሜት ብቻ ተገፍቶ ከታጠቁና ከሰለጠኑ ወታደሮች ጋር መፋለም ወጤቱን ከንቱ አልቂት ብቻ ነው የሚያደርገው - አያለ ቢያሰላስልም አኖሌ ይህን እምነቱን ሊገፋበት አልቻለም። 'ኢሳይያስ ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊቆይ ወስነ?' የሚለው ጥያቄ ጭንቅላቱ ውስጥ ቀርቶአል። ኢሳይያስ ምን አይነት ሰው ነው? ጀብረኛ ወይስ እውነተኛ ለሀዘብ የሚታገል ጀግን? አድህሪ ወይስ ሩቅ ተመልካች - ሩቅ አዳሪ?

ዋቆ አባዱላ ሀማጋው ላይ ለተሰበሰቡት የቡርቃ ገበሬዎች ንግግር ሲያሰሙ ፊቱ ድቅን አለ ...

- ከንዳችን ከወይራ እንጨት ይጠነክራል! መሬታችን ግን ለስላሳ ነው። ሀብታሙን መሬታችንን ለማረስ ያን ያህል ጠንካራ ክንድ አያሻም። ጨቅላዎች በተላሉ ያርሱታል። ይህ ከሆነ ዘንዳ እኛ ጉልማሶች ይህን ክንዳችንን በሚንቁን ነፍጠኞች ትክሻ ላይ ለምን እክርረን አንሰነዝረውም? ነፍጠኞች አማርኛ ተማሩ አያሉ ቁም ስቅል ያሳዩናል። አማርኛ ምን ጠቀመን ወገኖቹ? በርግጥ የነፍጠኛ ሎሌዎች ግብር ሊሰበስቡ ሲመጡ እንዳይቸገሩ ረድቶአቸው ይሆናል። ጦር ሜዳ ላይ እኛን ወደ እሳቱ ለመግፋት ቁዋንቁዋውን ይጠቀሙበት ይሆናል። በራዲዮናቸው ንጉሳቸውን ሲያሞግሉ እንድንሰማቸውም ይፈልጉ ይሆናል። ሌላማ ምን ሲፈይድልን? አይደለም እንዴ ወገኖቹ?

አኖሌ አልም አለ ወደ ቡርቃ ...

የተጨቁኑ ሀዘቦች ሁልጊዜ መብታቸውን ለማስከበር ሲሉ ለመታገል ዝግጁ ናቸው። መሪ ግን ይፈልጋሉ። ከመካከላቸው ጠንካራ መሪዎች እስኪያገኙ ድረስ ግን ያልተደራጀ ክንቱ መስዋእትነትን እየከፈሉ፤ እየተጨቁኑ ይቆያሉ። የኤርትራ ሀዘብ

ይህን ከባድ ፈተና እየተቁዋቁዋመው ነው። እርሞዎችም እንደ መሀመድ እድሪስ ጥሎአቸው የሚሸሽ ሳይሆን ክብራቸውን የሚያስጠብቅላቸው መሪ ይፈልጋሉ።

የታመቀ አየር ተንፍሶ ሲያበቃ፤

«ወኔ ቢስ ነኝን?» ሲል ራሱን ጠየቀ። መልስ ለመስጠት ፈራ። የቡርቃ ሰዎች ከአመፅ መሀል አውጥተው አሳድገው፤ አስተምረው እንዲመራቸው ጠየቁት። እሱ ግን 'ቆየ!' አላቸው። እስከመቼ?

ሀውኒን ድንገት አሰባት ...

ቢያማክራት ጭንቀቱ ይቀለው ነበር። ወይም ይዞአት ከአፍሪቃ እጅግ ወደራቁ አገሮች በተሰደደ። ስለ እርሞም ለዘልአለሙ ማሰብ ባቆመ። አዎን ... በአንድ የሩቅ አገር ሰዎች መሀል ጥሮ ግሮ መኖርን ተመኝ። በርግጥ ትክክለኛው ፍላጎቱ በስደት መኖር ስለመሆኑ ራሱም በቅጡ አያውቀውም።

ስለ አዲሳባ ኑሮ ደግሞ አሰላለሰ። ትዳር መስርቶ መኖር። ፖለቲካ ውስጥ ሳይገባ። በሙያው እየሰራ እድሜውን መግፋት። ትዳር ስለመመስረት ሲያስብ የሚያውቃቸውን ሌቶች በአሳቡ ያስስ ጀመር።

ሀውኒ የለችም። ሌላ ማን? 'ሜርን' ... ዝጋታም ናት። ሳምራዊት መልክ ብቻ፤ እንደላሎን እቃ። ሊዲያ ... ለወሲብ ብቻ የተፈጠረች ጉድ፤ የጉድ ጉድ። ፊሩዝ ... ጥሩ ብትሆንም ካልሰለምክ እያለች የምትረብሽ። አበባ - ዘረኛ። ሰላማዊት - ትምክህተኛ፤ እያለ ሲያጣጥላቸው ከቆየ በሁዋላ የዲት ላይ ሲደርስ ቀጥ አለ። ይወዳታል። ጥሩ ናት። በሁሉም ነገር ተስማምተው ነበር። አማራ ናት። ቤትዋ ወስዳ ከአባትዋ አስተዋውቃው ነበር። ጥቂት አውርተው ተጋጩ። አልተግባቡም። ስለ እርሞ ያላቸው አመለካከት ጨፈገገው። ገና ስሙን ሲሰሙ ግንባራቸው ሲቁዋጠር አስተውሎአል። አዘነባቸው። 'ወደል ነፍጠኛ' አላቸው በልቡ። ከመጀመሪያው ቀን በሁዋላ ደጃቸው ሳይደርስ ቀረ። የዲትን ማግኘቱን ግን ቀጠለ። የዲት የዩንቨርስቲ ተማሪ ናት - የሶስተኛ አመት፤ የሀገር። ቆንጆዬና ብስል ናት። አኖሌ እያፈቀራት መሆኑን ቢረዳም አብሮአት ሊቀጥል አልፈቀደም። አባትዋን አጥብቆ ጠላ። ለጉዞ ከመነሳቱ በፊት አግኝቶአት ነበር። እንደምታፈቅረው ስትወተውተው የልቡን በግልፅ ነግሮ ሊለያት ወሰነ፤ የወጪ እየጠጠ ነበር - ጎርደን ጂን፤

- ልገዳሽ አልፈልግም - አላት - እንደምወድሽ ግን እመኚ -

- ከወደድከኝ ለምን ትሸሽኛለህ?

- አባትሽን አጥብቄ እጠላቸዋለሁ -

- በአባቴ ምክንያት እኔን መራት ይገባህል?

- አንቺ ለአባትሽ ደንታ የሌለሽ ብትሆኒ ደግ ነበር። ለአባትሽ ያለሽ ፍቅር መሰኪያ የለውም። ሁለቱ ስሜቶችሽ ወደፊት ይጋጩብኛል። ስለ አባትሽ መልካምነት ስታነሺ ክፉ መናገሪ አይቀርም። ቤተሰቦችሽ ዘንድ እንድሄድ ስትጠይቁኝ ስለማልሰማሽ እንጋጫለን። ይቅርታ የኔ ፍቅር -

- አባቴን አምርረህ የምትጠላበት ምክንያት በቂ አይደለም አኖሌ?

- ይገርምሻል የዲት። ከባህሪዬ የተሻለ ማሰብ አይችሉም።

- ማነው ባህሪዬ?

- ባህሪዬን አታውቁውም? ለነገሩ ባታውቁው ይሻልሻል። እንደ ደብተራ ነው። ስለ እርሞ በግእዝ ያሰፈረው ፅሁፍ የጋላ ታሪክ፤ የነገሩቸው ቁጥር፤ ነፃነትን ለመግደል ያላቸውን አራባጅነትና የጭካኔ መጥፎ ልማዳቸውን ለማሳወቅ የጋላን ታሪክ ለመጻፍ ጀምረዋለሁ። በሚል የጥላቻ አረፍተነገር ነው የሚጀምረው። ከዚያ ወዲያ የለውን ተይው። ምንም አያደርግልሽ። አባትሽ ከዚያ ባህር የተቀዱ ሰው ናቸው። በድጋሚ ይቅርታ - ይህን የምለው ሳላዝንሽ ብዬ አይደለም።

- ይህ ለኔና ሳንተ መለያየት ምክንያት ሊሆን አይችልም አኖሌ። ለምን በግልፅ ጠላሁሽ አትለኝም?

- አልጠላሁሽም የዲት -

- ባትጠላኝም ሌላ አፍቅረህ ይሆናል -

- በጭራሽ! -

- ወንዶችን ማመን ላይቻል ነው! አኖሌ -

- ጥሩ ልጅ ነሽ የዲት! ከኔ የተሻለ ሰው ማፍቀር ትችያለሽ። እኔ እንዳልጠላሁሽ ግን እመኚ። በሀይወቴ ሁለት ጊዜ ብቻ ነው ያፈቀርኩት። እንደኛዋ ደግሞ አንቺ ነሽ -

- ሌላዋስ? -

- አሁን የለችም። የቆየ ታሪክ ነው።

- ማን ትባላለች?

- ሀወኒ: -

- የትናት አሁን?

- አላውቅም:: ስደት ላይ ልትሆን ትችላለች:: ሞታም ሊሆን ይችላል-

- ላባቴ ምርጫዬ እንተ መሆንህን ነገራዋለሁኩ አኖሌ:-

- አዘነ-ብሽ?-

- ደስ አላለውም:: እኔ ገን ፍርጥ፣ ቁርጥ አድርጌ ነው የነገርኩት:-

- 'አረመኔ እንዴት ታገቢያለሽ ብለው አገር ይያዝልኝ አላለም?:-

- እኖሌ እባክህ እንዲያ አትበል:-

- እንቺ ያላስተዋልሻቸው አያሌ ነገሮች አሉ የዲት:: እነዚያ ያላስተዋልሻቸው እውነታዎች ገን ባጭር ጊዜ ውስጥ ገህድ የሚሆኑ ይመስለኛል:-

- ምንድነው ገህድ የሚሆነው አኖሌ?

- የሮባ ዳዲ ትንቢት መፈፀሙ የሚቀር አይመስለኝም -

- ማነው ሮባ?

- የባህሬሪ ባላጋራ - ብሎ ፈገግ አለ:: አያይዞ እንዲህ አላት:
«Harold G. Marcus የተባለ ታሪክ ፀሀፊ Imperialism & Expansion-
ism in Ethiopia በተባለ መፅሀፉ ሮባ የተባሉትን የእርሷ አሮጦ ጠቅሶ
ፅፎአል::

'The hour has not come, but it will come; perhaps our children
will see the departure of the oppressor' ነበር ያሉት ሮባ ዳዲ::
በርግጥም ልጆቻቸው እኛ መሆናችን ነው:: ያንን ቀን መናፈቅ
ጀምራለሁ የዲት:: የሚንቁን ሁሉ ከባድ የመሬት መንቀጥቀጥ
የደረሰ ያህል የሚርዱበት ተናፋቂ አለት -

- አኖሌ ዛሬ ብዙ ጠጥተህል:: ስሜታዊ ሆነሃል:-

- በጭራቁ ምኒልክ ዙሪያ ስናወራ አባትሽ ምን አሉኝ መሰለሽ::
እግዚአብሔር ኢትዮጵያን አንድ ለማድረግ ምኒልክን ላከ! የብሂላቸው
ትርጉሞች ሰውር አይደለም! የዲት:: የሰው ልጅ ሁሉ ጌታ የሆነው
እግዚአብሔር የላከው ገዢ ፍፁማዊ ነውና አሜን ብላችሁ ተቀበሉ
ማለታቸው ነው:: በዚህ እምነታቸው አባትሽ ከባህሬሪ በምን ይለያሉ?
ለመሆኑ እስኪ አንድ ጥያቄ ላቅርብልሽ የዲት! እግዚአብሔር ላንቺ

የዶሮ ፍትፍት ሲያገርስ በክርኑ የኔን ጥርስ የሚያራግፍ
ይመስልሻል:-

መልስ አልሰጠችውም:: - ከአስመራ እንደተመለስክ በዚህ ርእስ
ላይ በጥብቅ እነጋግርህለሁ - አለችው::

ተላሰመው ተለያየ::

... አይሮፕላንዋ ፍጥነትዋን ቀነሰች:: አስመራ ቀርበው
ኖርአል:: አኖሌ ስለ የዲት ማሰቡን ትቶ ወደ ሮዛ ተሻገረ::
የሳሙኤል የአክሲት ልጅ:: የማይጠገብ ጨዋታ ያላት የአስመራ
ልጅ ... ሊያገኛት ቸከለ::

- 4 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ጂብሪልን በአስቸኩዋይ ወደ ቢሮአቸው
ካስጠሩት በሁዋላ ቁጣቸው ገፅታቸው ላይ እየተንገገገ፣ ከሰላምታ
በፊት እንዲህ ነበር ያሉት:

«የጠራሁህ እጅግ አደገኛ ስለሆነ ሁለት ጉዳዮች ላዋይህ ነው::
ማታ በወንበዴዎች ራድዮ የተነገረውን አዳምጠሃል?»

«ስብሰባ ስላመሸሁ አላዳመጥሁም ... ክቡር ሚኒስትር::»

«ደህና እኔው እነግርሃለሁ» አሉ ጠረጴዛቸው ላይ የተበታተነውን
ወረቀት እያተረጎመሱ «... ሀያሉም እርአያ በተባለው ወንበዴ ላይ
ጥቃት እንዲፈፀም ታማኝ ብለህ የላከኸው ሰው እቅድህን ሁሉ
ሲዘከዝክ አምሽቶአል::»

በጥፊ የተመታ ያህል ደርቆ ቀረ::

«ውርደት ነው! ቅሌት ነው! ይህ የአመላመል ስህተት እንዴት
ተፈጠረ? ለዚህ ጥያቄ በቂ መልስ ማቅረብ ሊኖርብህ ነው:: በርግጥ
ስህተት ከሆነ ማለት ነው» ብለው በንዴት በሚነድ አይናቸው ገረፉት::

«ምን ለማለት እችላለሁ ክቡር ሚኒስትር!» ብሎ በመረበሽ
አይናቸውን ይሸሽ ጀመር:: «... ይህን የመሰለ ሁኔታ በመላው
አለም ሲያጋጥም የነበረና ወደፊትም ሊያጋጥም የሚችል ነው::
ሰላዮች አስቸጋሪ ፍጡራን ናቸው:: ይከዳሉ! ለሁለት ተቃራኒ
ሀይሎች ይሰልላሉ! በጀግንነት መስዋዕት የሚሆኑም አሉ:: ይሄ
የላከነው ልጅ ደህና ነበር:: ከዚህ ቀደም ሁለት ጊዜ ከባድ ሀላፊነቶችን
በብቃት የፈፀመ ሰው ነው:: የፓርቲ አባልም ነው! ጉዋድ ሚኒስትር
...»

«ደህና! ትምህርታዊ ማብራሪያውን ለሌሎች አቆየው። ሁለተኛው የአኖሌ ዋቅ ጉዳይ ነው። ፕሬዚዳንቱ ዘንድ እስኪቀርብ ድረስ መገሳ ደርድረህለት ለዚህ ስራ አጭተኸዋል። በርግጥ በዚህ ደረጃ ታማኝ ሰው ነው ማለት ይቻላል?»

«ጉዋድ ሚኒስትር ... አኖሌ አስተማማኝ ሰው ነው።»

«ምን ያህል ፐርሰንት?» አሉት።

አሰበና አመነታ።

«በፐርሰንት ለማስቀመጥ ያስቸገረኛል። ስለሌሎች ሰዎች መናገር በጣም ይከብዳል። በከፍተኛ ስልጣን ላይ ያሉ ቁልፍ የፓርቲው ሰዎች ጭምር ሊከዱ ይችላሉ። የፓርቲያችን አባል ያልሆኑ ሰራተኞችም ታማኝ ሊሆኑ ብዙ ጊዜ አጋጥመውናል። ይሄ አከራካሪ ይመስለኛል። የኤርትራው ተግባር ባለሙያን ስለሚጠይቅ ከበድ ያለ ተግባር ነው። አኖሌ በብቃት ሊሰራው ይችላል ብዬ አምናለሁ። ምስጢር ይጠብቃል ብዬም አምናለሁ። ጥንቁቅ ነው። ጠጥቶ ራሱን አይስትም። ይህን ያህል አውቃለሁ። መቶ በመቶ ግን ስለ አኖሌ መናገር ያስቸግራል። የሰዎችን ልብ ጠልቆ ማወቅ ይከብዳል ...»

«የእነግ አባል ሊሆን አይችልም?»

«በጭራሽ!» ሲል አረጋገጠ ጂብራል።

«አርገጠኛ መሆን ትችላለህ?» አሉ የደህንነት ሚኒስትሩ።

«አርገጠኛ ነኝ ጉዋድ ሚኒስትር። ከሌሎች ሀይሎች ጋር ከቶ ገንኙነት ሊኖረው አይችልም። እኩይ ተልእኮ ይዞ የመጣ አለመሆኑን ከልብ አምናለሁ። አኖሌ በዚህ ደረጃ ጨርሶ አይጠረጠርም።»

«እንዳልከው ልጄ ሌላ ተልእኮ ሳይኖረው ይችል ይሆናል። መጠንቀቅ ግን ያሻል። ትላንት በወንጌሬ ፊደሉ መግለጫ እንደሰጠው ቡችላ ለፍርፋሪ ሲሉ ሀገር ሊሸጡ የሚደራደሩ ደላሎችን ሳይቶ ማወቅ ያስፈልጋል። በጣም ... በጣም መጠንቀቅ ያሻል።»

ዝም አለ ጂብራል። ለምላሽ እንኩዋ ፈጣን ነበር። ዛሬ ግን አመነታ። ሚኒስትሩ ቀጠለ።

«ይህን ልጄ እዚህ መስሪያ ቤት ያመጠኸው እንተ ነህ። ተጨማሪ ሀላፊነት አለብህ።»

መልስ አልሰጣቸውም።

«ለማንኛውም። በየአለቱ የቲሌፎን ሪፖርት ያቅርብልህ።»

ጂብራል «መመሪያውን ተግባራዊ አደርጋለሁ» የሚል ምላሽ ከሰጠ በሁዋላ ከተቀመጠበት ተነሳ።

«ቆይ ... ቆይ አልጨረስንም» አሉት።

ተመልሶ ተቀመጠ።

«ሌላ አስቸኩዋይ ጥናት የሚያስፈልገው ጉዳይ አለ።»

ጂብራል ማስታወሻ ደብተሩን ገለጠ።

«በወያኔና በሻእቢያ አባልነት ተጠርጥረው የታሰሩ ሰዎች ስም ዝርዝር በአስቸኩዋይ ይለይ!»

«መልካም!»

«በከፍተኛ የንግድ ስራ ላይ የተሰማሩና በመንግስት መዋቅሮች ውስጥ የተሰገሰጉ የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች ስምና መሉ አድራሻ በአስቸኩዋይ ይቅረብልኝ።»

«በመላው ኢትዮጵያ ከተሞች ነው?»

«አሁ!»

«መልካም!»

«በደህንነት መዋቅሮቻችን ውስጥ የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች መኖር አለመኖራቸው በድጋሚ ይጣራ!»

«መልካም!»

«ጨርሻለሁ!»

ጂብራል ወደ ቢሮው ሲያመራ 'ፍፃሜ መጥቶአል!' የሚል ቃል መጣበት። የተሰጡት ትእዛዞች ፍርሀት ለቀቁበት። 'እነዚህ ሰዎች ተስፋ ቆርጠዋል ማለት ነው?' ሲል ራሱን ጠየቀ።

ሚኒስትሩን ዛሬ ከልክ በላይ ያነጫነጫቸው በህወሀት መሪዎች ላይ የተሰነዘረው የግድያ መከራ በመክሸፉ መሆኑን ጂብራል አውቆአል። ስለዚህ ቁጣቸውን ችላ አለው። ይልቁን የኢትዮጵያን የወደፊት እድል ለማሰብ ሞክረና ተደበላለቀበት። ጨለማ እንጂ ብርሃን አልታይህ አለው። እንደልማዱ አንድ ቅኔ አስታወሰ - የአንድ ታዋቂ ኢትዮጵያዊ ባለቅኔ ስንኞች።

... ደንስ ጉብዝ!

ደንስ ጀግና!

ከራሻትከን አውልቅና ...

ስንኞቼ ስለጠፋብኩ ማሰብ ጀመረ ...

ጥቂት መስመሮችን ብቻ ይዞአል ...

... ምንም - ምንም እንዳታሰብ!

ሁሉን ሁሉን እንድትረሳ!

ጭንቅላትክን ግዘፍበት!

የጃዝ ፋንፋር እንኩዋኩዋበት!

እናፋበት ሸልልበት!

የሲቃ ላቅ አስካካበት ...

ዝግ ብሎ ያሰበ እንደሁ

ይነግርሃል እንዳች እውነት!

መኪናውን አስነስቶ በረረ - አልኩል አስፈልጎታል::

ሲበላጭ ኣንዲሁ ያደርገዋል ...

ክፍል - ሁለት

ማርያም አስመረይቲ

በረሃ ያሉትን አደራ!

ምእራፍ ስድስት

- 1 -

እምባሳይራ ሆቴል ሰባተኛ ፎት ላይ ሆኖ አስመራን ቁልቁል እያየ ይቆዝማል። ለአይን ያዝ አድርጎአል። ሲቪል የለበሱ ወታደሮች ደረታቸውን ገልበጠው በኩምቢሽታቶ ጉዳና ላይ ወዲያ ወዲህ ሲሉ ይታዩታል - አኖሌ ዋቆ።

አስመራ ደርሶ ስራውን ከጀመረ አስር ቀን ቢሞላውም እንኩዋ ከተማዋን ተዘዋውሮ ለማየት እምብዛም ፍላጎት አላደረበትም። የሚሰበው ነገር አጣ። አስመራ የምታዛጋ መንደር ሆነችበት። የቀድሞ ውበትዋን እያነሳሳች የምትተክዝ ባልቴት። የወታደሮች መፈንጫ ሆነችበት - አስመራ። ያቀረቀረ ህዝብ። ቀለማቸው

የረገፈ ግድግዳዎች። ባዶ። እና። ሞት የነገሰባት፤ ፍርሀት
ያየለባት፤ ተስፋ ቢስ ከተማ ሆነችበት - አስመራ።

በዚህ ላይ በከተማዋ የሚያውቀው ሰው የለውም። ርዛ
የተባለችው የሳሙኤል ዘመድም አልደወለችለትም። የምታርፍበትን
ሆቴል ስለነገርኩዋት ራስዋ ትደውልልህለች፤ ነበር ያለው ሳሙኤል።

በረንዳ ላይ ቆሞ ፍርሀት ያራዳትን ከተማ እያየ መቆዘመ
ሰለቸው። ይልቁን የአለት ውሎውን ሪፖርት ማዘጋጀት
እንደሚገባው አሰበ። እና ከመኝታ ክፍሉ ማስታወሻ ደብተሩንና
ወንበር ይዞ ወደ በረንዳው ተመለሰ።

ዛሬ አብርሀ ፀሎት ከተባለ እስረኛ ጋር ነበር ውይይት ለማድረግ
የሞከረው። ውይይቱ የተሳካ ነበር። እስረኛው መረጃ ለመስጠት
ፈቃደኛ ባይሆንም በአንድ ነጥብ ግን አኖሌን መሳብ ችሎ ነበር።
አኖሌ በሻእቢያ ሰላይነት ተጠርጥሮ በታሰረው በዚህ ሰው ባህርይ
በእጅጉ ተገርሞአል። ማርያም ግምቢ ተብሎ ከሚጠራው ልዩ
እስር ቤት ሄዶ ነበር ያነጋገረው፤

- እኔ የፖሊስ መርማሪ አይደለሁምና በተለየ መንገድ
እንድትቀርቡኝ እፈልጋለሁ። ይለዋል እንደተገናኙ።
የሚያነጋግራቸውን እስረኞች ሁሉ በዚህ መንገድ ተለሳልሶ ነበር
የሚቀርባቸው።

አብርሃ ፀሎት የተባለው እስረኛ ለአኖሌ የተሰላለሰ አቀራረብ
ምላሽ ሳይሰጥ ስሜቱ በማይታወቅ ሁኔታ ገረመመው፤ አኖሌ
ቀጠለ፤

- ብዙ ድብደባ አድርሰውብህል? -

በፋሻ የታሸገ ግራ እጁን እያየ ነበር ይህን ጥያቄ ያቀረበለት።

- ይህና ነው - ሲል ምላሽ ሰጠ አብርሀ።

- ስብራት አለው እጅህ? -

- አይመስለኝም -

- የሻእቢያ ሰላይ መሆንን አጫውተውኛል። እውነት
ነው? -

- ልክ ነው።

- በቀላሉ ማመን ያልተለመደ ነው - አለው አኖሌ ወሬ

ለማራዘም።

- መካድ ትርጉም አልነበረውም። ፖሊሶች እጄ ላይ መረጃ
አገኝተዋል።

- ከደህንነት ሰዎች ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ አለመሆንን ነው
ፖሊሶቹ የነገሩኝ። ሰላይነትህን ካመንክ ወዲያ አለመተባበር ስቃይህን
ማብዛት አይሆንም? -

- ስቃዩን ፈርቼ የተሳሳተ መረጃ ብሰጣቸው ምን ይጠቀማሉ?
የደህንነት ሰዎች የሚፈልጉት የሻእቢያን የአስመራ የስላላ መዋቅር
ማግኘት ነው። ይህን ፍላጎታቸውን የሚያረካ የሰዎችን ስም
ዝርዝር ከኔ ይፈልጋሉ። አጋጣሚ ሆኖ እኔ ከአንድ ሰው ጋር ብቻ
ነው ግንኙነት የነበረኝ። የመለመለኝም ያው ሰው ነው።

- የሰውየውን ስም ለጥተኝቸዋል? -

- አሳምሬ ነዋ! -

- ማነው ሰውየው?

- ሻምበል ቃለመለኩት ካላዩ ይባላል።

- ተያዘ ታዲያ? -

- በሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት ውስጥ በዚህ ስም የሚጠራ
መኩንን የለም ነው የሚሉኝ። መልኩን ጭምር በዝርዝር ተናገርሁ።
ጠጉሩና አይነጉ ጥቁር፤ ቁመቱ ሜትር ከሰባ፤ አፍንጫው ሰልካካ፤
ጤም፤ ጥርሶቹ ችምችም ያሉ ነጫጮች፤ ጢሙን መልጭ አድርጎ
የሚላጭ፤ ድምፁ ቀጠን ያለና ስለታም፤ አረማመዱ ፈጣን፤ መሆኑን
ዘርዝሮ ገለፅኩ። የምንገናኘው ከምቢሽታቶ ላይ እንደነበር፤
የምንለያየውም በዚያው ጉዳና መሆኑን፤ ከመለመለኝ ሶስት ወር
ብቻ እንደሆነ፤ በተያዘኩበት አለት በእጄ የተገኘውን መረጃ ለአንድ
ሰላላ ሰው እንዳስተላልፍ እንደሰጠኝ፤ የተጠቀሰው ሰው በዚያው
በኩምቢሽታቶ ጉዳና ላይ ራሱ መጥቶ ሲጋራ እንደሰኩስለት
እንደሚጠይቀኝ፤ እኔም በክብራት ወይስ በላይተር ብዬ
እንዳማርጠው፤ ምርጫው ከብራት እንደሚሆን፤ የምሰጠው
መልእክትም በክብራቱ ውስጥ ስለሚገኝ፤ ከብራቱን ለተጠቀሰው
ሰው ከሰጠሁ በሁዋላ የአለቱ ተግባራ እንደሚያበቃ ነበር የተነገረኝ።
ይህን ከመፈፀሜ በፊት ነው የተያዘኩት። እናም ይህንኑ አብራራሁ።
ፖሊሶች ግን ጨርሶ አላመኑኝም። እየተለድሁባቸው መሆኑን
ደጋግመው ይነግሩኛል። እውነታው ግን ይሄው ነው።

አኖሌ የፌዝ ፈገግታ አሳይቶት፤

- በርግጥም ቀልድ ይመስላል - አለው። አያይዞም - ለአብነት ጠጉሩና አይኑ ጥቁር መሆኑን ገልፀዋል። ይሄ ፊዝ ነው። ምክንያቱም ያንተና የኔ ጠጉርና አይንም ጥቁር ነው። በዚህ ሁኔታ ከተጠልክ ስቃይ ሊበዛብህ ስለሚችል መረጃ መስጠት ካልቻልክ በሌሎች አንዳንድ ነገሮች ለምን ትብብር አታደርግም?፡-

- ለምሳሌ ምን? - አለ አብርሃ።

- ሀዘቡ ፀረ ሻለቢያ አቁም እንዲይዝ በመቀስቀስ! በመሳሰለው፡-

- እሱን አልፈፅምም -

- ለምን? - አኖሌ ተገረመ!

- ምክንያቱም እኔ ቱሊቪኹን ላይ ቀርቤ የማደርገው ትስቀላ የኤርትራን ሀዘብ ስሜት የኢትዮጵያ መንግስት በሚፈልገው መንገድ ሊገራው አይችልም። መፍትሄው ሌላ ነው።

- በሚዲያ ቀርቦ ብትናገር ምናልባት ነፃ ልትለቀቅ ትችላለህ።

- ነፃ ለመለቀቅ ነው መናገር ያለብኝ ወይስ ሻለቢያን ለመገዳትና የኢትዮጵያ መንግስትን ለመጥቀም? - ሲል አፋጠጠው። አያዘናም - ራሴን ነፃ ለማድረግ ስል የምናገራት አንዲት ቃል ከቶ የለችም። መንግስት ድል የሚያገኝበትን መንገድ ግን ልጠቁም አችላለሁ። በርግጥ የደህንነት ሰዎች ኤርትራ ላይ ድል ስለሚገኝበት መንገድ ሀሳብ እንድሰጥ አልጋጠዘኝም። የነሱ ልዩ ችሎታ አስረኛን ማስቃየት ብቻ ነው።

- ድል የሚገኝበት መንገድ ምንድነው? - ሲል ጠየቀው አኖሌ።

አብርሀ ፀሎት ደክም ያለ ፈገግታ ካላየው በሁዋላ!

- ሀሳቤን አዳምጠህ ለመወርወር ነው ወይስ ሀሳቡን ካመኝክበት በርግጥም የማስፈፀም አቅም አለህ?

አኖሌ አመነታ!

- የማስፈፀም አቅም የለኝም። ሀሳቡን ካመኝክበት ለኩሎኔል መንግስቱ የማቅረብ ችሎታ ግን አለኝ።

አብርሀ ፀሎት - ይህማ ትልቅ ስልጣን ነው - ካለ በሁዋላ እንዲህ እያለ ያወጋው ጀመር!

- የኤርትራን ሀዘብ ልብ ለማሸነፍ ዘዴው ቀላል ነው። በቅድሚያ ሀዘቡ ላይ የሚደረገው የአውሮፕላን ድብደባ መቆም

አለበት። ሁለተኛ ወታደሮች ጉጂውን እንዳያቃጥሉበት! ከብቶቹንና ፍየሎቹን እንዳያርዱ! ልጃገረዶችን እንዳይደፍሩ። ዛፎችን እንዳይቆርጡ ማዘዝ! ይህ በደብዳቤ የሚፈፀም ሳይሆን በማስሚዲያ በአዋጅ ነው መነገር ያለበት! የገበሬውን አንድ በግ ያላግባብ ያረደ ሞት እንዲፈረድበት ማወጅ! በግልባጩ ደግሞ ወታደሩ ዛፍ እንዲተክል! በትርፍ ጊዜው ገበሬውን በእርሻ! በአጩዳና በአረም እንዲያገዝ ማድረግ! በገጠሮች ክሊኒክ! ትምህርት ቤትና መንገድ መገንባት! መቸም የገንዘብ ችግር የሚገጥም አይመስለኝም። የአንድ ቢሌም የጦር መሳሪያ ጥይት ዋጋ አንድ ክሊኒክ አንቀባሮ ይገነባል። በተጨማሪ ከኤርትራ ተነቅለው ወደ መሀል አገር የተወሰዱ የፋብሪካ ማሽነሪዎች በሙሉ እንዲመለሱ ማድረግ! በተለይ በተለይ ወታደሮች ልጃገረዶችን አስገድደው እንዳይደፍሩ ጥብቅ ትእዛዝ መስጠት። ይህን ድርጊት የፈፀመ ወታደር ሀዘብ በተሰበሰበበት በሞት እንዲቀጣ ማድረግ። ይህን የመሳሰሉ አርምጃዎች ከተወሰዱ ቢያንስ የገበሬው ልብ መዋለል ይጀምራል። 'ይህንን ለሀዘብ አሳቢ መንግስት ምን ፍጡር ነው የምንለው?' ማለት ይጀምራል። በረከኞችንም ከመንግስት ጋር ታረቁ ማለት ይጀምራል። የኤርትራን ሀዘብ ልብ ማግኘት የሚቻለው በዚህ መንገድ ብቻ ነው። ይህም ብቸኛ አማራጭ መሆኑን አረጋግጥልሁለሁ -

አኖሌ በተመሰጠ ነበር ያዳመጠው። አብርሀ ንግግሩን ገታ ሲያደርግ ግን እንደመባነን አለ። አያመነታም!

- ሀሳብህ ያጉዋጉዋል። መንግስት ግን ይህን እንደ መፍትሄ ሀሳብ አይቀበለውም። ምክንያቱም ...- አለና ሊል የፈለገውን መልሶ ዋጠው።

ሻለቃ ጉተማን አስታወሰ። የቡርቃን ገበሬዎች ለማረድ አድርገው የነበረውን ስሜትና መስገብገብ ሲያስብ ዘገነው። የአስረኛውን የሚያጉዋጉዋ ሀሳብ በየትም አለም ያሉ አምባገነኖች ከቶ አይቀበሉትም። አምባገነንነት ደግሞ ፖሊሲ ሳይሆን ባህርይ ነው። ባህርይን እንደ ፖሊሲ መሻር አይቻልም። ከቶ አይቻልም - እያለ ሰራሱ አንሾካሾክ - አኖሌ ዋቁ።

በዚህ ነበር ከአብርሀ ጋር የተለያዩት። ሲለየው ግን አደነቀው። አያደነቀው ነበር ወደ ቀጣዩ ስራው የተጉዋዘው።

በመንገድ ላይ ታዲያ 'ጮማዬ' ተብሎ በቅፅል ስም ለሚጠራው ረዳቱ አንዳንድ ጥያቄዎችን አቀረበለት።

- ስማ ጮማዬ፣ ወታደሮች የሀዘቡን ከብት እየነጠቁ ያርዳሉ እንዴ?፡-

ጮማዬ ሳያመነታ ነበር ምላሽ የለጠው ...

- ምናለበት? የወንበዴ ዘሮች አይደሉ እንዴት?..

- ልጃገረዶችንም እንትን ይላሉ የሚባለውስ?

- ሽንኩርቶቹ!? ቀምሰው አያውቁም እርሱ!? -

አኖሌ ልቡ ቀጥ ልትል ነበር። ጨቤ ልቡ ላይ የተሰካ ያህል አቃሰተ። ጮማዬ ግን እንዳሻው ማውጋቱን ቀጠለ።

- ሽንኩርት ያልቀመሰ የጦር አባል በድፍን ሌርትራ ተፈልጎ አይገኝም። እኔ እንኩዋ አንድ ጊዜ ብቻ ነው የገጠመኝ። ግን አቃታትና ሞተች -

አኖሌ ቆሎው ተገፈፈ። በመደነቅም ያየው ጀመር፤

- አልቻለችኝም። የገዛ ነጠላዋን አልብሼያት ሄድኩ። የሰባ አመተ ምህረት ታሪክ ነው የማወጋዎ። አሁንም አግብቻለሁ። አስመራ ላይም ሽንኩርቶች እንደልብ አይገኙም። ገጠር ነው ምቹ። ያኔ ደሞ አዛዦች ቆራጦች ነበሩ። በሰዋቸው ይሉናል። በዚህ ላይ ልጅነት አለ ...

አኖሌ መስማት ስለጨነቀው አቁዋረጠው፤

- በል ፈጠን እያልክ ንዱ። ዛሬ ሰአቱም ሳይታሰብ እልም ነው ያለው።

... እምባሰይራ ሆቲል፤ በክፍሉ በረንዳ ላይ ሆኖ ውሎውን በማስታወሻ ደብተሩ እያሰፈረ ሳለ ስልክ ጮኹ። ሄዶ አነሳው። የሆቲሉ ኦፕሬተር መስመሩን ሲለቅለት፤ 'ህለው!' አለ። የሴት ድምፅ ወደ ጆሮው መጣ። ውብ ድምፅ፤ ልስልስና ጥፍጥ ያለ። 'ሮዛ መሆን አለባት' አለ ሰራሱ። አልተሳሳተም። 'ሮዛ እባላለሁ' ብላ ራስዋን አስተዋወቀችው። አማርኛዋ የትግርኛ ቃና ቢኖረውም ችግር ግን አልነበረበትም። አኖሌ የሚለው ስም አስቸግሮአት ቃል በቃል እየረገጠች ነበር የጠራችው። ስትለማመደው እንደቆየች አወቀባት። ቁጡብ መሆንዋን አኖሌ ፈጥኖ ገመተ። ጥሎበት የሰውን ባህርያት ወዲያው ወዲያው ፈርጆ ማስቀመጥ ይወዳል። መያው ያሳደረበት ተፅእኖ ሳይሆን አይቀርም።

«ካንተ ጋር እንድንገናኝ ሳሙኤል ነገረኝ። አስመራን እንዳስጉበኝህ ጭምር። ሳልደውልልህ ዘገየሁ፤ ይቅርታ። ከከተማ ወጣ ብዬ ሰነበትኩ። በድጋሚ ይቅርታ።»

«ምንም አይደለም። የትና መቼ ነው ታዲያ የማገኘሽ?» ሲል ጠየቃት።

«ነገ በሰድስት ሰዓት በአስመራ አቆጣጠር። ባር ኢምፔር። ታውቀዋለህ ኢምፔርን?»

«አውቀዋለሁ» ካለ በሁዋላ «... በምንድነው ታዲያ የማውቅሽ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ፤

«እኔ ስለማውቅህ ችግር የለውም» ስትለው አላመናትም።

«የት ነው የምታውቁኝ?»

«ከሳሚ ጋር ጀርመን ላይ የተነሳችሁት ፎቶ አለኝ። መልክህ የሚጠፋ አይደለም። ፊትህ ላይ ደግሞ የማይረሳ ነገር አለ።»

«ምን?» አለ አኖሌ።

የልብ ምቱ ጨመረ። በሮዛ ግልፅነት መደሰት ጀመረ።

«... ፊትህ ላይ ጥልቅ ሀዘን በሚገባ አነበብኩ። ፎቶህን ላይ ሁልጊዜ ለነማማ ይህ ልጅ አንድ ያላገኘውና ያጣው ነገር ያለ አይመስላችሁም? እያልኩ ሰወተውታችው ፊትህን ትክ ብለው ይመለከቱና 'ለኛ ምንም አይታየንም ይሉኛል። ታዲያ ይህንኑ አንድ ቀን ለሳሚ ስነግረው፤ እንባ እስኪወጣው ድረስ ስቆ ስቆ ሲያበቃ 'አኖሌ ምንም አሳዛኝ ፊት የለውም። እንደ እርሞ ምድር የዱር አራዊቶች በደስታ የሚኖር ሰው ነው' አለኝ» ብላ ረጅም ላቅ አሰማችው።

አኖሌም አብሮአት አየሳቀ፤

«ሳሚ መቼም ስለኔ ደግ ነገር ያወራል ብዬ አላስብም። ድራሹ ይጥፋ!» ካለ በሁዋላ «... አንቺ ስላደረብሽ ስሜት ግን በጣም ተገርሜያለሁ። እንዳልተሳሳተሽ ደግሞ አረጋግጥልሻለሁ። ከአርካታ ጋር የተራራቅሁ ሰው ነኝ። ያን ስሜት ይሆናል ያነበብሽው። ዞሮ ዞሮ ስለኔ ጥቂት በማሰብሽ አመለግንሻለሁ። ካንቺ ጋር ማውራትና መግባባት ይቻላል የሚል ስሜት ጭምር ከልብ አሳድራለሁ። የነገው ቀጠሮም ፈጥኖ እንዲደርስ አመኛለሁ።»

«እኔም ቸኩያለሁ» አለችው ከልብ በሆነ ድምፅ።

«በይ ቻዎ ሮዚና!»

«ግራሴ ቺቪዲያም!»

ስልኩን ዘግቶ ወደ በረንዳው ተመልሶ የማስታወሻ ደብተሩን ማገባበጥ ቀጠለ። አኖሌ በቀን አስራ ስድስት ሰአት ነው የሚሰራው።

እስረኞችን፣ ህዝቡን፣ የታሪክ ሰዎችን፣ ጄኔራል መኰንኖችን፣ ተራ ወታደሮችን፣ ከፍተኛና መስመራዊ መኰንኖችን ያነጋግራል። ውሎውን ደግሞ በየእለቱ ወደ አዲሳባ ሪፖርት ያደርጋል።

የአስመራ የህዝብ ደህንነት ሹም ኩሎኔል ዝናው ዘወትር ተሲያት ላይ እየደወለ ማምሻውን ካልጋበዘኩህ እያለ ቢያስቸግረውም ከአንድ ምሽት በላይ አልተገኘለትም። ገረኛና ቅብጥብጥ በመሆኑ ጠልቶታል። ሆኖም ማንኛውንም መረጃ በጠየቀው መሰረት በፍጥነት ስለሚያቀርብለት ምንጊዜም የሞቀ ፈገግታውን ይቸረዋል። እንደሁኔታውም በጉራ ለተወጠረች መንፈሱ ምግብ ይሆን ዘንድ ሽርፍራፊ አድናቆቶችን ይወረውርለታል።

አኖሌ በአስር ቀን ውስጥ የሰበሰባቸውን መረጃዎች እየገለበጠ ይፈታትሽ ጀመር። ካነጋገራቸው በርካታ እስረኞች መካከል ሶስት የኢትዮጵያ ወታደሮች የእንባ ከረጢቱን አስፈትተውታል። ስለ ህዝብና ዴሞክራሲ፣ ስለሰላምና ጦርነት አጥብቆ እንዲያስብም አድርገውታል። በነዚህ ወታደሮች ምክንያት የራሱን ፖለቲካዊ እምነት ለመፈተሽ ጭምር ተገደለ። በተለይ ፍትህ የማግኘት ጥያቄ በሀሊናው ደጋግሞ ጮኸ። ስለመንግስት ባለስልጣናት ሀሊና ጭምር አሰበ። በርቀት ሲያስባቸው ፈራቸው። በእኒያ ሶስት ወታደሮች ምክንያት ስለራሱ የጉዞ አግጣጫ ደጋግሞ ለማሰላሰል ተገደደ። እራሱ ለሚያቀርበው ስፍር ቁጥር የሌለው ጥያቄ ምላሽ ግን አያገኝም። ከሶስቱ ወታደሮች ጋር ያደረገውን ቆይታ ሲያስብ ያልተለመደ የአመፅ ስሜት በመላው ሰውነቱ ተሰራጭቶ ይሞቀዋል፤ ይነዝረዋል። ንዝረቱ ከስቃይ ጋር የተቀላቀለ ነበር። የእኒያ ሶስት ምስኪን ወታደሮች ገፅታ ፊቱ ድቅን ሲል ራሱን በነርሱ ቦታ አስቀምጦ ይሰቃያል ...

... ሞት የተፈረደባቸውን እስረኞች መዝገብ ሲያገላብጥ ነበር ስማቸውን ያገኘው። የመቶ አለቃ አክሊሉ ይባላል - መጀመሪያ ያነጋገረው ወታደር። ገና ያየው አለት በመኰንኑ ገፅታ ላይ ፍርሀት ሳይሆን ተስፋ ማጣትን ነበር አኖሌ ያነበበው፤

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ይለዋል።

- አዛዥን ገድዶ።

- ምክንያቱን ታብብራልኛልህ?»

መኰንኑ ታሪኩን አሳጥሮ አጫወተው።

ጊዜው ከሶስት ወራት በፊት ነበር ...

ከሰራዩና ከሀማሌን አውራጃዎች የተመለመሉ የህዝባዊ ሰራዊት አባላት ጊንዳእ በሚባል ቦታ መከላከያ ይዘው እንዲቀመጡ ከተደረገ በሁዋላ ምፅዋ አካባቢ ያለች አንድ ኩረብታ ለመያዝ ውጊያ እንዲከፍቱ ታዘዙ። የዚህ ውጊያ አላማ እኒያ ሰዎች ኤርትራውያን ስለሆኑ እሾህን በሾህ እንዲሉ እርስ በርሳቸው ከተጫረሱ በሁዋላ ሻእቢያ ሲዳክም መደበኛው ጦር እንዲዋጋና የመደበኛ ሰራዊቱን መስዋእትነት ለመቀነስ ታስቦ ነበር። የህዝባዊ ሰራዊቱ አባላት ግን ይህን ስለተረዱ ውጊያ ሲጀመር ጥይቱን ወደ ሰማይ ይረጩት ጀመር። የሻእቢያ ተዋጊዎችም ሁኔታውን ስለተገነዘቡ የምላሽ ተከላቸውን ወደሰማይ ላኩ። አዛዥ 'ተነቃነቅ!' እያለ ቢያገርቅም ሽማግሌዎቹ ካሉበት አልተነሱም። አባትና ልጆች በደመነፍስ ተገባቡ። ሊጉዳዱ አልቻሉም።

አስመራ ያለው የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት አዛዥ ይህ «የአባትና ልጆች ቀልድ» ሪፖርት ሲደረግለት ለመቀጣጫ ሃያ ወታደሮች እንዲረሽኑ ያዛል። ተረሽኑ። ይህ አርምጃ ሁለት ሺህ የሚሆኑትን ኤርትራውያን ሽማግሌዎች ከፋኛ አስቆጣ። ቁጣው እያደገ ሂደናም የሰራዩና የሀማሌን አውራጃዎች የህዝባዊ ሰራዊት አባላት የነበሩበትን ተራራ ለቀው መውረድ ጀመሩ።

ጉዞ ወደ አስመራ ሆነ።

ፖለቲካ ሀላፊዎች በዚህ ድንገተኛ አመፅ ይደናገጣሉ። በመንገድ ላይ ቀድመው ይለምኑዋቸዋል። ወይ ፍንክች! ያስፈራሩዋቸዋል። ወይ ንቅንቅ! ጉዳዩ ጄኔራል ሁሉን ዘንድ አስመራ ደረሰ። ጄኔራሉ ብዙ አላሳሰባቸውም። 'ረሽኑዋቸው' ሲሉ አዘዙ። አመፅን በማፈን የሰለጠነ አንድ የኮማንዶ ሀይል ወደ አስመራ የሚገባቸውን የሽማግሌዎች ሰራዊት እምባደርሆ ከተባለች መንደር አካባቢ በአንድ ኮረብታ ስር አውቶማቲክ መትረፍላችን ጠምዶ አድፍጦ ጠበቀው። ሽማግሌዎቹ ኤርትራውያን እየተገተለተሉ የሞት ቀለበት ውስጥ እንደገቡ የእሩምታ ተኩስ ዘነበባቸው። አብዛኛው ሞተ። ከፊሉ ቆሰለ። የሞቱት በደም የተጣጣ ጭቃ መሰሉ። በዚህ ዘመቻ የመገናኛ መኮንን የነበረው መቶ አለቃ አክሊሉ ህዝባዊ ሰራዊቱ ላይ የጥይት ደፍ ሲዘንም እሱ ወባ እንደያዘው ሰው ይንቀጠቀጥ ነበር። አዎን ትዝ አለው - የሚስቱ አባት ከአመፀኞቹ መሀል መኖራቸው። ሚስቱን ከራሱ በላይ ያፈቅራታል። ለአባትዋ ያላትን ስለትና ፍትርም ያውቃል። ተኩሱ እንዳለቀ በደመነፍስ ነበር በደም ወደተጥለቀቀበት ሽማግሌዎች የበረረው። ይፈልግ ጀመር - የሚስቱን አባት። አገኛቸው - እግራቸው ቆሰሉ። እግዚአብሔርን አመሰገነ። በደስታ ራሱን መቆጣጠር አቃተው። እንደምንም ከወደቁበት ደግፎ እንስቶአቸው በሬላ መሀል ሲያቀዋርጥ አዛዥ ሻምበል ታምሩ

ያየዋል!

- ምን እያደረግክ ነው መቶ አለቃ አክሊሉ?:-
- አማቺ ናቸው - ይላል በልመና ስሜት:-
- አብዮት ልጅዋን ትበላለች! ጣላውና ጨርሰው -
- ጉዋድ ሻምበል አባክዎ ዛሬን ይዋሉልኝ:- በሀይወቴ እክስዎታለሁ:-

- ግደለው! ትእዛዝ ነው:-

አክሊሉ አማቺን ለቀቃቸው:- አይኖቹ ግን ሻምበሉን ይማፀኑ ነበር:-

- ግደለው:-
- አይሆንልኝም ጉዋድ ሻምበል:-

ሻምበሉ ሽጉጡን መዞ የሽማግሌውን ግምባር ለሁለት ገመሰው:- ሽማግሌው በአፍጢማቸው ተደፉ:- መቶአለቃ አክሊሉ ራሱን አላውቀም:- ጣቱን የጠመንጃው ምላጭ ላይ አሳረፈ:- ሳበው ... ሳበው ... አልለቀቀውም:- አስራ አምስት የክላሽንኩቭ ጥይት በሻምበሉ ደረት ላይ ጠቀጠቀ:- እና አጁን ለመንግስት ጠሰ:-

- አኖሌ የእስረኛውን መቶ አለቃ ታሪክ በመደነቅ ለምቶ ሲያበቃ:-
- በጥፋትህ ምን እንደተፈረደብህ አውቀህል?:- ሲል ጠየቀው:-
- ሞት:- አለ! ገፅታው ላይ የተቃጠለ ስሜት እየተነበበ:-
- መቼ ነው ታዲያ ቅጣቱ ተፈፃሚ የሚሆነው?:-
- የፊታችን አርብ ከሰአት - ካለ በሁዋላ - እየሱስም አርብ ነበር የተሰቀለው - ሲል አክሰበት:- በእሳት የተለበለበ ግንድ የመሰለ ገፅታው በድንገተኛ ተስፋ ተሞላ:-
- አሁን ምን ይሰማህል?:-
- ደስተኛ ነኝ:-
- ለምን?:-

- ሚስቴ የሆነውን ሁሉ ከሰማች በሁዋላ አንድም ጠብታ እንባ አልወጣትም አለ:- ጠጉርዋን ሽፋባ ተሰርታ! እጥርጥር ለብላ የአለቱ አለት ከምቢሽታቶ ላይ መታየትዋን ስለማ ደስታ ተሰማኝ:- በሀይወቴ ቢያንስ አንድ መልካም ተግባር ፈፅሜያለሁ:-

- እትሃጽያን እንደከዳህ አይሰማህም?:-
- በጭራሽ:-
- እንዴት?:-
- እዚህ ያሉት ሰዎች ደጋጉች ናቸው:- ይሄም ቢሆን የተፈጠሩበት መሬት ነው:- በዝግ መንደራቸው ምን ፍጠራ ነው የምንላቸው? ጦሩ ደግሞ አይናገርም እንጂ ማንም ቢሆን እርትራ መቆየት አይፈልግም:-

- ማነው ስምዎ ሚስትህ?:-

- ምፅላል - ካለ በሁዋላ - በጣም ነው የምትወደኝ:- ወላጆችዋ የሸዋ ሰው አታግቡ ብለው አስቸግረዋት ነበር:- የወንድምሽን ገዳይ እንዴት ታገቢያለሽ? ይሉዋት ነበር:- ተቀይመዋትም ነበር:- አሁን ሞት ለምን እንደተፈረደብኝ ሲሰሙ ግን መጥተው ይቅርታ ጠየቁኝ:- በተለይ አንድ አጉትዋ ጉቦ ሰጥተው እንዲያገግሩኝ ሲፈቅድላቸው ላመኝክበት አላማ መሞትህ ጀግንነት ነው:- ከሳህል ጀግኖች ለይቺ አላይህም ብለው በጄርዬ ነገሩኝ:- ግንባሬ ላይ ስመው ጭምር ተሰናበቱኝ:- እንዲህ ሲሉኝ ተንሰቅስቄ አለቀስኩ:- ከንቱ ሞት አለመሞቱ ታወቀኝ:- ደሞ አንድ ወንድ ልጅ አለኝ:- ልጄ በኔ ታሪክ የሚደሰት ይመስለኛል:- እዚህ ያሉት ወሾች ፖሊሶች ግን ከሰው የተፈጠሩ መሆናቸውን እጠራጠራለሁ:- እኔ ገና ሳልገደል በሚስቴ ውበት ተማርከው ለጋብቻ ጠየቁዋት:- እስከገደል እንኩዋ ቢታገሱ ምናል? ግን እኔ ከተገደልኩ ሚስቴ እዚህ ስለማትመጣ ያንጊዜ አናገኛትም ብለው ሰግተው ይሆናል:-

- ባለቤትህ ትጠይቅሃለች?:-
- እስከረሸን ድረስ በቀን ሰላሳ ብር ጉቦ እየተከፈለ ለሁለት ደቂቃ እንድንገናኝ ዘመዶችዋ አመቻችተውልናል:- አሁን እንኩዋ ሁለት ቀን ነው የቀረኝ:-
- የትውልድ መንደርህ የት ነው?:-
- አታውቀውም:-
- ንገረኝ አውቀው ይሆናል:-
- ጋሱሬን ታውቃለህ? - አለ አክሊሉ ፈገግ ብሎ:-
- የት ነው ልጄ?:-
- እንዴት የጉራጌዎች የገጠር ቀበሌ ናት:- ብሎ ትክዝ አለ:-
- አኖሌ ከተሰጠት ፋይሎች መካከል የሞት ፍርድ

የተፈረደባቸውን የጦር ሰራዊት አባላት ቅድሚያ ሰጥቶ ነበር ያነጋገራቸው። ፀረ-አንድነት ግጥም ፅፎ በግብር ቤቱ በራፍ ላይ ከሚገኘው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ በመለጠፉ ሞት የተፈረደበት ወጣትም ትኩረቱን ስለላበው ከመቶ አለቃ አክሊሉ ቀጥሎ እንዲቀርብለት ያዘዘው እሱን ነበር። ለአኖሌ በረዳትነት የተመደበው ሮማይስጥ ይህን አስረኛ ላለማቅረብ አንገራግሮ ነበር።

- አብድ እኮ ነው ጌታዬ።

- ይሁን አምጣው!።

- በወሬ ያደርቅታል። አራት ነጥብ አያውቅም።

- ሻለቃ ባሻ ያዘዘኩህን ብቻ ፈፅሞ። ብሎ ሲቆጣው እንደ እርጉዝ ፈረስ የተለጠጠ ሆዱን እያወዛወዘ ውልቅ አለ። ባሻው ቀኑን መሉ ስለስጋ አውርቶ አይታክትም። ከአኖሌ ጋር ሲተዋወቅም!

- አገልጋይህ ሆኜ ተመድቤያለሁ። የቢላዋው ስለት ሲጋውን ያሳምረዋል እንዲሉ ስራዎ እንዲላካ ብልት ብልቱን አሳይዎታለሁ። ሲል ነበር የጀመረው።

አኖሌ ውፍረቱና ቃላቱ ስለተገጣጠመበት ክልሉ ነበር የላቀው። ስድቡም 'አኛ ስጋ'፣ ጅማታም የመሳሰሉ ሲሆኑ ሲያደንቅም 'ሮማይስጥ' ፍርምባዩ ማለት ይቀናዋል። ለአስመራ ጄኔራሎች የአመት በአል በግ በመግዛት ዝናን አትርፎአል። በግ ሲመርጥ ከበገ ድድ ጀምሮ ሆዱ ውስጥ ጭድ አለመለገስን፣ ኩላሊቱን፣ ብልቱን፣ ኮቴውን፣ የጠጉር ቀለሙን፣ አገላብጦ ይመረምራል። የተማረና ያልተማረ የሚላቸው በጉችም አሉት። ከተማ ውስጥ ወረቀት እየበሉ ያደጉትን በጉች የተማሩ በጉች ይላቸዋል። እንደሱ እምነት ስጋቸው አፈር አፈር ይላል። የቅርጫ ወሬ ከተሰማ ከተፍ ነው። ገንዘብ ከሌለው ከሻኛው አንድ ጉርሻ ቀምሶ ይመለሳል። ቅፅል ስሙም ሮማይስጥ ሆኖ ቀርቶአል። አኖሌ ስለዚህ ስጋ ወዳድ ረዳቱ በተመስጦ እያሰበ ሲገረም ነበር እብድ የተባለውን አስረኛ ይዞለት ከተፍ ያለው።

- ይሄው ጌታዬ ... እንግዲህ ቢላውም ሰንጋውም ይኸው። ችግር ከፈጠረበት ግን ይገነፋኝ። እዚህ አለሁ። ብሎ ውልቅ አለ። ሞት የተፈረደበት ምስኪን ወጣት ጭብጥ ብሎ ወንበሩ ላይ ቢቀመጥም አይኖቹ ግን እንደ እባብ አይን ያለማረፍ ይካለቡ ነበር። ጤነኛ አይመስልም። ለመናገር አንዳቆበቀም ይታወቅበታል።

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ሲል ጠየቀው።

- መልካም!። ብሎ ተመቻቸ - ከስር መሰረቱ ልናገር?።

- ቀጥል።

- ተራራው ክፍለጦር በ1973 ሲመሰረት ከአዲሳባ ነው ወደ ውትድርና የገባሁት።

- የሀይወት ታሪክህን ተወውና የታሰርክበትን ምክንያት ብቻ ንገረኝ።

- የታሰርኩትማ በማይረባ ግጥም ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ይህን ሁሉ ተንኮል የጉነጉነው ሌጊዮን ነው።

- ማነው ሌጊዮን?።

- ጋኔን ነዋ!።

አኖሌ በርግጥም የወጣቱ አእምሮ መነካቱን ተገነዘበ። እና በርጋታ ያወጋው ጀመር ...

- በል ቀጥል ... ከጋኔን ጋር ደሞ ምን አጋጫችሁ?።

- እኔ ዲያቆን ነበርኩ። ድንግሊትዋን ቅድስት ማርያምን ለማገልገል ቅሌን ጨርቄን ሳልል በልጅነት ነው ወደ ገዳም የገባሁት። ለካ ሌጊዮን ይከታተለኛል። የድንግሊቱ ቀንደኛ ጠላትና ስም አጥፊ እንደመሆኑ እምዬ ማርያምን ማገልገል አብክንክኖት ኖሮአል። አንድ ቀን አገኘኝ! ያለወትሮዬ አስረሽ ምቹው ጠጅ ቤት ቁጭ ብዬ ስጠጣ ቆየሁ። በመካከሉ ፊኛዬን ክፉኛ ይዞኝ እከፍላለሁ ብዬ በጉዋሮ በር ብቅ አልኩ። ፊኛዬን ስለያዘኝ ሩቅ መሄድ አቃተኝና በጉርድ በርሜል ከቅንጭቡ አጥር ስር ከተቀመጠ የጠጅ አተላ ላይ መሸናት ጀመርኩ። ለካ ሌጊዮን በርሜሉ ውስጥ ተቀምጦ የጠጁን አተላ እየተሰገበገበ ይውጥ ኖሮአል። የሚያቃጥለውን የጠጅ ሽንት ገበቱ በሚያህል ጆሮው ስለቅበት በርግጥ የአተላውን በርሜል እግሬ ስር ደፍቶ ከማድቤቱ ግድግዳ ተላተመ። እኔ ምናገባኝ ብዬ ሸንቼ ስመለስ ተከትሎኝ መጣና፤

- ማን እንደሆንኩ ታውቃለህ? - አለኝ

- ማንም ሁን! ችግርህ ነው። አልኩት።

- ሌጊዮን የምባለው ሀይለኛው ጋኔን እኔ ነኝ - አለኝ።

- ችግርህ ነው። ብዬው ሂሳቤን ከፍቼ ውልቅ ልል ስል! ጠጅ ቀጅዋ ሁለት ብር ሰጥቼያት አንድ ነው የሰጠኸኝ ብላ ካደኝ። ያኔ ገባኝ። ሌጊዮን አንዱዋን ብር ስቦአት ኖሮአል። እኔ ታዲያ ወደሰፈሬ ስመለስ ልክ ልኩን ነገርኩታ።

- የት እጊኝተኸው?።

- የሱን ማምሻ ደሞ አጣሁት!? ሴተኛዳሪዎቹ ሰፈር ሲያቃጥር አይደል እንዴ የሚያመሸው? ሰው ከጠጣለትና ከተዳራለት ከንፍ ያለው ነጭ እህያ ላይ ሉጋም አስሮ በደስታ ሲጋልብ ያድራል። ታዲያ ልክ ልኩን ነገርኩታ! ቂራ ላይ ብዙ ተባባሪ ስላለው ሁሉም ይሰማና ይለይለት ብዬ - ፍፃሜ መጥቶአል! - እያልኩ ጮህኩ። - መወርወርያ የሌለሽ ሴት - መቁዋጠሪያ የሌለህ ወንድ - ሌጊዮንን አስደስታለሁ ብለህ ካቅምህ በላይ አረቂ ተግተህ ከደም ጋር የተቀላቀለ ትውክት በየጉዳናው ያዘረበረብህ ሁሉ ወደልህ! ደም ታራለህ! ዘመኑ ሰዎች ደም የሚያሩበት ዘመን ነው። የአዳም ዘር! የሄዋን ዘር መልአክ ሞት አንገረብሻል ... ከሌጊዮን ጋር ያበርሽ ሁሉ ታውቀዋል። አስራ ሶስት ከንፍ ያለው መልአክ ሞት ተልኩብሻል። ሞት ጥቁር ከንፋን ሲዘረጋብሽ ሰማያዊ የሀር ብርድ ልብስ እስኪመስልሽ ድረስ ትዘናጊያለሽ ከየመለኪያው ጭላጭ አረቂ አንቃረሽ ፍትወት ያማረሽ ሴት ወደልሽ! መጋረጃሽን ከልላሽ በድብቅ የሰራሽው ያልታየ መስሎሻል - ጉድፍሽ ሁሉ ተገልጦአል ... ከድሃው በገፈፍሽው ገዝብ ወሰራ ደሮ ገዝተሽ አንገትዋን እንደታጠበ ጋቢ እየጠመዘገሽ ለሌጊዮን የገበርሽ - ወደሲኦልሽ ተብላሻል። አይኔም አይራራ ብር ስትይ እም-ብር-ትሽ ይተረተራል - አይንሽም ይበራል - አንቺ በር አፍ ተብላሻል ... እያልኩ ድፍን ቂራን አሳደምኩበት። በዚህ ተናዶ እስክለለተ ሞቱ እንደማይለቀኝ ምሎ ተገዝቶ በህልም ነገረኝ። ይኸው እስተዛሬ ይዘኛል።

- ስነሰህፍ ትወዳለህ?።

- አረ እኔ አቲ ... ዜማ እንጂ ግጥም እምብዛም ነኝ።

- ፀረ - አንድነት ግጥም በመፃፍ ነው የተወነጀልከው?።

- አዎን! ያቺ መዘዘኛ ግጥም ናት ጉድ የሰራቺኝ። እኔ ገጣሚ አይደለሁም። ሌሊት ጨረቃዋ እንደ ወትሮው ሳትደምቅ ብትቀር ጊዜ 'ምን ሆነች?' ብዬ ብዙ አሰብኩ። ሁዋላ 'ወይዘሪት ዝምታ' አልኩዋት። ድንገት ሌጊዮን ሲያስተኝ ደሞ የመጣልኝን ግጥም ቢጤ ጫጫርኩና ኪሴ አኖርኩዋት።

- ግጥሙን ታስታውሰዋለህ?።

- የማይረባ ነውኩ። ትንሽ ናት።

- ካስታወስከው እስኪ ንገረኝ?።

ንኩ ወታደር በጥሩ ዜማ በቃሉ ያምበለብለው ጀመር!

አንደምን አመሸሽ - ወይዘሪት ዝምታ

ዛሬስ ምን አገኘሽ - ፀዳልሽ ተፈታ

ፋናሽ ተሙዋሙዋተ - ሀሌትሽ ተገታ

ደከመ ፈገግታሽ - ገፅታሽ ፈዘዘ

ብርሃንሽ ባይጠፋም - ሳቅሽ ደበዘዘ

ጆሮዬም ላይ አለ - የትካዜሽ መዝሙር

እየጠቀጠቀ - ልብን የሚነዝር

ምንድር ነው ምክንያቱ - ያዘንሽበት ጉዳይ

ምን አየሽ ጨረቃ - ኤርትራ ወይ ትግራይ

በተራሮች አናት - የደም ጉርፍ አለወይ?

ይሰማል ወይ ጩኸት - እንጉርጉሮ መሳይ

ወይንም ይታያል ወይ - ሸገር እምብርቱ ላይ

አዚያ መሀል አገር - ይታያል ወይ ደስታ - እስክስታ ፍንደቃ

ይሰማል ወይ ሆታ - የታምቡር ድለታ

ድሪያና ዳንኪራ - የውድቅት መብቃ

እስኪ ተናገራ - ምንም ሳታስቀራ - ወይዘሪት ጨረቃ

ግጥሙ እንግዲህ ይሄ ነው። ማርያምን! ፅፌ ኪሴ ነበር ያኖርኩት። በሶስተኛው ቀን ሌጊዮን ግጥምዋን ከኪሴ መንትፎ ግብር ቤቱ ደጃፍ ላይ ካለው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ ለጠፈው። ጠዋት ወታደሩ ሁሉ አነበበው። ግማሹ ገለበጠው። እኔ ፈርቼ ዝም አልኩ። 'ማነው?' ሲባልም አልተናገርሁ። ሁዋላ ሁሉ ግጥም ይፅፍ የነበረ ዝማሙ የሚባል የብቸና ልጅ ተይዞ ሲታሰር መቼም ክርስቲያን ነኝ፤ ሌላው ቢቀር በኔ ጦስ ሰው ሲጉዳ የማምናት ድንግሊቱ ምን ትለኛለች ብዬ 'እኔ ነኝ የፃፍኩት አልኩ። አዛዥም ግልፅነቴን አይተው አንድ ወር ያለ አረፍት ከባድ ስራ እንድሰራ አዘዘ። ቅጣቴን ጥርሴን ነክሼ ጨርሼ ነበር። ዳሩ ምን ያደርጋል ሌጊዮን ነገር ጉነጉነብኝ!

- ቅጣትህን ከጨረሰክ በሁዋላ ታዲያ እንደገና ለምን ታሰርክ? ሞት ሊፈረድብህስ እንዴት ቻለ?።

- ወታደሮቹ አባባሱታ።

- እንዴት?።

- የሰከሩ ሌሊት ምሽጋቸው ውስጥ ሆነው ሚስቶቻቸውን፤

ልጆቻቸውን፤ ወላጆቻቸውን ዘመዶቻቸውን፤ መንደራቸውን ሲያስታውሱ ጨረቃን እያዩ 'ወይዘሪት ጨረቃ ... ወይዘሪት ዝምታ ... ዝምታ ላይ አማትረሽ ... ደሴ ላይ አማትረሽ ... ጅማ ላይ አማትረሽ ... ሞጃ ላይ አማትረሽ ... ከሰማሽም መርዶ ... ወይም እንጉርጉር ... የትካዜ መዝሙር ... ባክሽ ተናገሪ ... የስንታችን ሚስቶች በናፍቆት ጠቆሩ? የስንታችን ለሌላ ተዳሩ? የስንታችን ልጆች ላይበለ፡ አደሩ? ወይዘሪት ዝምታ ... ባክሽ ተናገሪ ... ምንም ሳታስቀሪ ... ቅንጣት ሳትጨምሪ ... እያሉ አባባሉት፡፡ አንድ ቀን ሰሌዳው ላይ 'ወይዘሪት ጨረቃ ሆይ! ለእናቱ በላክሁት ገንዘብ አዲሳባ ላይ ቤት የሰራው ጀኔራል ማን እንደሆነ አይተሽ ገነሪኝ?' የሚል ፅሁፍ ተለጥፎ አደረ፡፡ በሌላ ቀን ደግሞ አንድ የሰከረ ወታደር ማታ ላይ' ወይዘሪት ጨረቃ! ሚስቱ በዚህ ሰአት ከማን ጋር እየተዳራች ነው?' ብሎ ሲመህ፤ ሲያለቅስ ቆየና ራሱን ገደለ፡፡ እየቆየ የጨረቃን መውጣት ወታደሮች በናፍቆት ይጠብቁ ጀመር፡፡ ከዚያ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው 'ወይዘሪት ዝምታ ... ልጆቼ ራት በልተው ይሆን?' ሲሉ ይጠይቃሉ፡፡ ታዲያ ሁኔታው ሲባባስ የኩሩ አዛዥ በዚሁ ጉዳይ ላይ ጦሩን ሊያነጋግሩ መጡ፡፡ ወታደሩን በመሉ ሰብስበው ማታማታ ከጨረቃ ጋር የሚደረገው መነጋገር መታገዱን ገለፁ፡፡ ይኸኔ አላንጉ የሚባል አንድ የወላይታ ልጅ እጁን አውጥቶ፤

- ይህ ችግር አሳሳቢ ከሆነ ለአብዮታዊ መንግስታችን የሚሳነው ነገር ስለሌለ ጨረቃዋ ወደ ግምባር እንዳትመጣ ለምን አትታገድም? ብሎ ሲጠይቅ ጦሩ ሁላ በጣም ሳቀ፡፡

ስብሰባው እንዳለቀ አላንጉና እኔ ታሰርን፡፡ አሉ ማምሻውን ተገደለ፡፡ እኔ አስካሁን ቆይቻለሁ፡፡

«የኤርትራን መገንጠል በመደገፍ» በሚል ምክንያት የታሰረ አንድ ተራ ወታደር አስጠርቶም አነጋግሮ ነበር፡፡ ከእስረኛው ጋር የግማሽ ሰአት ቆይታ ካደረገ በሁዋላ ግን ከልብ አዘነ፡፡ ያዘነው ለእስረኛው አልነበረም፡፡ ለስርአቱ አራማጆች እንጂ፡፡ በድብደባ ብዛት ራሱን በመሳት ላይ ያለ ከሚመስለው እስረኛ ጋር ያደረገው ቆይታ ይህን ይመስል ነበር፡፡

- ስምህ ማነው?:-
- የኔ ስም?:-
- አዎ ያንተ ስም?:-
- ስሜ እንኩዋ ... መኩዋንንት:-
- የትውልድ ቦታህ?:-

- የተወለድኩት?:-

- አሁ:-

- ምንጃር፤ ነዋሪነቴ ግን ሞጃ:-

- ፋይልህ ላይ ግን እያሌው የሚል ስም ያነበብኩ ይመስለኛል:- አለ እናሌ እየተጠራጠረ፡፡

- ልክ ናት፡፡ በመኩዋንንት የሚጠራኝ የለም፡፡ 'እያሌው ሞኝ' ነው የሚሉኝ፡፡ በቅፅል ስሜ መጥራት ነው የለመዱት፡፡ ጥንት እያሌው የሚባል ሞኝ ነበረ ይላሉ፡፡ እኔንኩዋ አላቀውም:-

- አንተን ለምንድነው 'ሞኝ' የሚሉህ?:-

- የሞኝነት ጣጣ ከልጅነቴ ነው የተከተለኝ:-

- እንዴት? እስኪ አብራራልኝ?:-

- እኔ አልተማርሁም፡፡ ያልተማረ ደሞ ከተማ ከገባ ስራ እያገኝም፡፡ ሽክም ነው፡፡ እኔም ታዲያ ከምንጃር መጥቼ ሞጃ ላይ እሽክም ነበር፡፡ የሞጃ ሰው ሁሉ ትዳር ይዞ ሲያልቅ እኔስ ከማን አንሳለሁ ላግባ ብዬ ስነሳ ሴቱ ሁሉ አሻፈረኝ አለ፡፡ ሴቱ ተሸካሚ አናገባም አለ፡፡

ከዚያ የዝሆኔ ሀመም የተጠናወታት ፈት እገኘሁና ተሰማማች፤ አገባሁዋት፡፡ ድፍን ሞጃ ጉድ አለ፡፡ በአለም ላይ እኔን የመሰለ ሞኝ ተፈጥሮ እንደማያውቅ በቀን ሆያ ጊዜ ይነገራኛል፡፡ ያገባሁዋት ሚስቱ አከታትላ ሁለት ወለደችልኝ፡፡ ወንድና ሴት፡፡ እንደገና ጉድ ተባለ፡፡ 'አባት መኩት ነው ወይ?' አሉኝ፡፡ ሞጃ ያለውን ይበል ብዬ የልጆቼን ስም 'ንጉሱ' እና 'ልክልት' ብዬ ጠራሁ፡፡ 'ወገኛ!' እያሉ አፈዙ፡፡ 'ቂላቂል' እያሉ ተዘባበቱብኝ፡፡ ሚስቱ ታዲያ ድህነቱ እቅም አላጣትና አረፈች፡፡ ጥቂት ሆነን ቀበርናት፡፡ ከሚስቱ አረፍት በሁዋላ ጉጆዬ ጨለመችብኝ፡፡ መላ ባገኝ ብዬ ለምክር ወደ መንደራችን ቁስ ሄድኩ፡፡ 'መምሬ ደስታ' ይባላሉ፡፡ የሀይማኖቱን ስርአት ስለማያከብሩና ንክ ናቸው ስለሚባል 'መምሬ አብደላ' እያለ ነው ነዋሪው ሁሉ የሚጠራቸው፡፡ እሳቸው ዘንድ ሄጀ፤

- ልጆቼን ምን ላብላ፤ ቸገረኝ - አልኩዋቸው፡፡
- እኔን አማክረህ ነው ወይ የወለድካቸው?:- አሉኝ፡፡
- ከቂስ እንደበት ይሄ ቃል ይወጣል ወይ?:- አልኩዋቸው፡፡
- እሱን ሂድና ለናትህ ገነራት:- አሉኝ፡፡
- እርስዎ ግን ሰባራ ጋን ቢጤ ናት:- አልኩዋቸው፡፡

- አንተ ደሞ የአህያ ወገብ ነህ፡- አሉኝ፡፡

በዚህ ተለያየን፡፡ ቢቸግረኝ ነገር አለሁን እርግፍ አድርጌ ትቼ ወታደርነት ተቀጠርኩ፡፡

- ልጆችህስ?፡- ሲል ጠየቀው አኖሉ፡፡

- ትቻቸው ጠፋሁ፡፡ በቂ ገንዘብ ባልተወላቸውም የሚያኩራ 'ስም' ሰጥቼያቸዋለሁ፡፡ 'ንጉሱ' እና 'ልክልት' የሚባሉት ስሞች የትም አይገኙም፡፡

- ወታደርነት ከተቀጠርክ በሁዋላ ልጆችህ ትዝ ብለውህ ያውቃሉ?፡፡

- በጭራሽ፡፡

- ለምን?፡፡

- ትዝ ቢሉኝ ምን አመጣለሁ? አላበላቸው አላጠጣቸው፡፡

- ለምን ወለድክ ታዲያ?፡፡

- ሁሉም ይወልዳሉ! በቅሉ አይደለሁ ከሰው ተለይቼ ሳልወልድ የምቀረው?፡፡

- በል ወደ ዋናው ጉዳይ እንግባ፡፡ የኤርትራን መገንጠል መደገፍህ ነው የሚገለፀው ይሄ አውነት ነው፡፡

- አንድም ሀቅ የለውም!፡- ሲል ጮኸ እስረኛው፡፡

- በምንድነው ታዲያ የታሰርከው?፡፡

- በአንድ ክፉ ቀን ስብሰባ ተብሎ ከየምሽጋችን ተጠራን፡፡ ተሰበሰብን፡፡ 'ካድሬ ንግግር ያደርጋል' ተባለ፡፡ 'እሺ' አልን፡፡ ካድሬ ስለ ኤርትራ ተናገረ፡፡ ተናገረ፡፡ ተናገረ፡፡ እኛ ሰማን፡፡ ሰማን፡፡ ሰማን፡፡ በመጨረሻ 'ታዲያ ኢትዮጵያ እንገትዋ ተቆርጦ ያለባህር በር መኖር ትችላለች ወይ?' ብሎ ጠየቀን፡፡ እኛ ስራችን መስማት ስለሆነ ዝም አልን፡፡ እሱ ግን 'ያዘኝ ልቀቁኝ' አለ፡፡ 'ኢትዮጵያ ሀገሪ!' ያለባህር በር ትኖራለች ወይ!? እያለ እንገባው ሁሉ ወረደ፡፡ ካሁን አሁን ጋብ ይላል ብንል ባለበት፡፡ 'ንገሩኝ! ንገሩኝ! የባህር በራችንን ለማቆየት ከመዋጋት ሌላ ምን አማራጭ አለ!? ንገሩኝ!? ንገሩኝ!? ንገሩኝ!? እያለ ሲትከነከን እጄን አወጣሁ፡፡ ይኼ ማልቀሱን ትቶ 'አንተ እጅህን ያወጣኸው! ተናገር! አለኝ፡፡ ልናገር ስነሳ ወታደሮቹ 'ቁጭ በል! ቁጭ በል!' እያሉ ጮሁ፡፡ እላሬ ይናገራል ብለው ሰግተው ኖሮአል፡፡ መልሼ ቁጭ ስል ካድሬው ጮኸ፡፡ ወታደሮቹንም ወረደባቸው፡፡ 'የኢትዮጵያ ጀግኖች የቁጣ

ስሜታቸውን ለመግለፅ ፈቃድ ሲጠይቁ እንዴት ይከለክላሉ?' አለና ደንፋባቸው፡፡ ከዚያ ተነሳሁ፡፡

- በል ተናገር?፡- አለኝ፡፡

- ከመዋጋት ሌላ አማራጭ ያሉት ነገር ከንክኖኝ መላ ቢጤ ከሆነ ብዬ ነው፡- አልኩ፡፡

- ቀጥል! ቁጣና ቁርጠኝነትህን መግለፅ መብትህ ነው፡- አለኝ፡፡

- የኔ አሳብንክዋ፡፡ ችግሩ የባህር በር ከሆነ፤ ወሃ እንደሁ ሞኝ ነው፡፡ በቀደዱለት ቦይ ይፈላልና፤ እንዲያው ሆ ብለን እንዴ ተዚህ ተቀይባህር ቁፋሮ ብንጀምር ወደቡ ደሴ አይደርስም ወይ?፡- አልኩ፡፡ ያሽልመኛል ብዬ የተናገርኩት ለእስር ዳረገኝ፡፡ 'አረ ሞኝ ነኝ!' ብል ማን ሰምቶ፡፡ 'አንተን ብሎ ሞኝ! የገንጣይ አስገንጣይ ቅጥረኛ! ከህዲ! የአናት ጡት ነካሽ!' ያልተባልሁት የለም፡፡ በስድቡ ቢበቃ ደህና፡፡ ዱላው! እንደ ራቻ እያገላበጡ ያበራዩኛል፡፡ ገራፊውን 'ኢኔ እኩ' ገብሰ አይደለሁለም፡፡ እየኝ! እያሌው ሞኝ ነኝ አልኩት፡፡ እሱ እቲ! ልቡ እስተወልቅ ይውልብኛል፡፡ ሁዋላ ስጠይቅ 'መግረፍ ስራው' ነው' አለኝ፡፡ እንግዲህ የጌያ ህፃናት ግፍ ይሆናል ለዚህ ያበቃኝ፡፡ የምድሩ እንዲህ የከፋ የሰማይማ ምን ሊሆን እንደሁ የቀደሙት ይወቁ፡፡

- የሰማይ ሩህሩህ ነው አይዞህ፡- ብሎ አሰናበተው፡፡ እያሌው ሞኝ እያነከሰ ወጣ፡፡ አስተሳሰቡ መናጋቱን አኖሎ አልተጠራጠረም፡፡

አኖሌ ዋቆ ብርድ ሲቆነጥጠው ማስታወሻ ደብተሩን አጣጥፎ ወደ ክፍሉ ገባ፡፡ ጃኬቱን ደርቦም ወደ ሆቴሉ ባር አመራ፡፡ አሳቡን የሚበቃትንለት የታላቅዋ ብሪጣንያ ጂን አስፈልጉታል፡፡ የሎንደን ጐርደን ጂን፤ በአስመራ በረዶና ሎሚ፡፡ ሮዛን አስታወሰ፡፡ ሮዛ - ጉዋል አስመራ፡፡ 'ፊትህ ላይ የማይረሳ ነገር አለ' ያለችውን አስታወሰ፡፡ እና ሞቀው፡፡ ለምን እንደሞቀው ግን አላወቀም፡፡ ግራሴ ሮዚና - ሲል አገተመተመ፡፡

- 2 -

በነጋታው አኖሌ ሁለት ጉዳዮች ነበሩት፡፡ ከባድ ስብሰባና የሮዛ ቀጠሮ፡፡ ከማለዳው ሶስት ሰዓት ጀምሮ የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት የወታደራዊ ደህንነት ኤክስፐርቶች በአካባቢው የፖለቲካ ሁኔታዎች ላይ ማብራሪያ ሊሰጡት ቀጠሮ ይዘውለታል፡፡

በለእቱ የጦር ሰራዊቱ ማእከል ከሆነው ቃኘው ደረሰ፡፡

ከፍተኛ መከራናቀቅ አንዲት ሰከንድ ሳይቀድሙና ሳይዘገዩ ነበር- አስር ሰው ከሚይዘው ያማረ የሰብሰባ ሳሎን የደረሱት። ከአኖሌ ሌላ ተሰብሳቢዎቹ አምስት ነበሩ። ከአምስቱ ሁለቱ ከሎኔሎች ሲሆኑ፤ የተቀሩት ሶስቱ ሻለቆች ናቸው። እያንዳንዳቸው በአካባቢው ሀገሮች ጉዳይ ላይ የየራሳቸው የስራ ክፍፍል ቢኖራቸውም በየጊዜው እየተሰበሰቡ መረጃዎቻቸውን እየጨመቁ አጠቃላይ ግንዛቤያቸውን ስለሚያዳብሩ እየተደጋገፉ በማብራራቱ ረገድ የተሻለ ልምድ አዳበረዋል።

ስብሰባውን የከፈተው አኖሌ ነበር።

በቀጥታ ከፕሬዝዳንት መንግስቱ ሃይለማርያም ተልኩ መምጣቱን ከገለፀ በሁዋላ፤ የእለቱን ስብሰባ አላማ ባጭሩ አስረዳ፤

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት የሰነ ልቦና ጦርነት ከውጊያ ስልቶች አንዱ ነው» ሲል ተንደረደረ «... የሰነልቦና ጦርነትን ልዩ የሚያደርገው በጦር ክፍሎች ላይ ብቻ አለማተኮሩ ነው። በዚህ ስልት የአንድ ሀገር ህዝብ የሀገር ፍቅር ስሜቱን እንዲያጣ፤ ሞራሉ እንዲወድቅ፤ መንፈሱ እንዲላሸቅ፤ የበታችነት ስሜት እንዲለማው፤ ባለው መንግስት ላይ እምነት እንዲያጣ፤ ድጋፍ እንዳይሰጥና እንዲያምፅ፤ ከአላማው እንዲዘናጋ ማድረግ ይቻላል። ይህ ስልት በፖለቲካ፤ በማህበራዊ በኢኮኖሚያዊና በወታደራዊ መስኮችና በተለያዩ ዘዴዎች የሚነዛ አደገኛ መሳሪያ ነው። የሰነልቦና ጦርነት ቀዳሚ ተግባር የጠላትን የውጊያ መንፈስ አስቀድሞ ማላሸቅ ነው።

ከዚህ አንፃር በአሁኑ ሰአት ጠላቶቻችን በሚያካሂዱበት የሰነልቦና ጦርነት ከኛ በልጠው ይገኛሉ። በዚህ ምክንያት ሰራዊታችን በአላማው ፀንቶ ለማን? ለምን? እንደሚዋጋ ሊያውቅ አልቻለም። ስለሆነም ድል ማድረግ ተስኖታል። አሁን እኛ የምናካሂደውን የሰነልቦና ጦርነት በሁለት ክፍሎች ማየት ይቻላል። የመጀመሪያው የኛን ሰራዊት ሞራል ጠብቀን፤ የህዝባችንን ድጋፍ ለማግኘት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ የወንበዴውን ተዋጊ ሃይል ለማዳከም ብሎም ሻለቢያን ከኢርትራ ህዝብ ሙሉ በሙሉ መነጠል በሚሉት መሰረታዊ ነጥቦች ላይ ያተኮረ ነው። የዛሬው ስብሰባችን አላማም ለዚህ ጥናት አጋዥ ሊሆኑ የሚችሉ ተጨባጭ አካባቢያዊና ፖለቲካዊ ሁኔታዎችን ከእናንተ ለማግኘት ነው» ብሎ አምስቱንም ከፍተኛ መከራናቀቅ ገረመማቸው።

አኖሌ የመግቢያ ገለፃውን ሲያበቃ መከራናቀቅ ርስበርስ ተያዩ። ከሰከንዶች በሁዋላ አኖሌ፤

«ከሱዳን የውስጥ ሁኔታ ብንጀምር» ብሎ በመካከለኛ እድሜ ላይ ለሚገኘው ለኩሎኔል በቀለ ፈገገታ አሳየው።

ከሎኔል በቀለ የጭልፊት አይኖች ያሉት እርጋታን የማያውቅ አይነት ሰው ነው። በስለታም ድምፁ ስለሱዳን መንግስት ማብራራት ጀመረ።

ሱዳን የደቡብን የአገሪቱ ክፍል አመፅ ለማፈን ከምእራቡና ከአረብ አገሮች ወታደራዊ እርዳታ ለማግኘት ጥረት ላይ እንደሆነች ተነተነ። ጆርጃን፤ ሳውዲት አረቢያ፤ ኢራቅ፤ ሊቢያ ኩዌትና ግብፅ ይረዱዋታል። ብዛታቸው ያልታወቁ ሮኬቶች፤ ሳውንቸሮች፤ ታንኮች ብረት ለበሶች የመገናኛ ሬድዮችና ጥይቶች ማግኘትዋንም አብራራ። ሱዳን ውስጥ በተፈጠረው የኑሮ ውድነት የኢኮኖሚ ድቀትና አስመረጋጋት መታየቱን በጥቅሉ ካስረዳ በሁዋላም «ሱዳን በጠላት ደረጃ የምትታይ ሀገር ናት» ብሎ ሊያጠቃልል ሲል አኖሌ «ሱዳን ለምን ጠላታችን ሆነች? በሚለው ጥያቄ ላይ ዝርዝር ማብራሪያ ቢሰጥ ለሚካሄደው የሰነልቦና ጦርነት ጠቃሚ ነገር ሊገኝበት የሚችል ይመስለኛል» አለ።

ከሎኔል «ልመጣበት ነው» ብሎ ጉሮሮውን ሳለ።

የሱዳንን ጉዳይ ጠቅልሎ ስለነበር 'ልመጣበት ነው' በሚለው ምላሹ አኖሌ ተገርሞ ፈገግ አለ።

«የሱዳን መንግስት ጠላትነት በቀጥታ በስልጣን ላይ ካለው መንግስት ሳይሆን ከሀገሪቱና ከህዝቡ ጋር ነው» በሚል መንደርደሪያ ማብራራት ጀመረ። «በርግጠኛነት ለመናገር በኢትዮጵያ ውስጥ መንግስታት ቢለዋወጡም እንኩዋ የሱዳን ጠላትነት ይቀጥላል። የጠላትነታቸውም መንስኤ የአባይ ወንዝ ነው። በአሁኑ ወቅት በካርቱምና በወዲህልፋ መካከል ከወንዙ ምእራብና ምስራቅ በመስኖ የሚለማው እርሻ ለህዝቡ ከፍተኛ ጥቅም ይሰጣል። ነጭና ጥቁር አባይ ከሚገናኙበት ከካርቱም ደቡብ የሚገኘው የገዢ ጥጥ እርሻ ፕሮጀክት ብዙ ሱዳኖች ከዘላንነት እንዲላቀቁ አድርጎአል። በ1952 በግብፅና በሱዳን መካከል በተደረገው የአባይ ውሃ አጠቃቀም ስምምነት በሱዳን የኤልሮሳሪስና የካሽም ኤልጌርባ ግድቦች በመሰራታቸው ሱዳን 20500 ሚልዮን ኩቤክ ሜትር ውሃ ታገኛለች። የግብፅና የሱዳን መንግስታት ይህን ውሃ ከህዝቦቻቸው ህይወት ጋር የተያያዘ አድርገው ይመለከቱታል። ስለዚህ ኢትዮጵያ ላይ ሰላም ከለፈነ የልማት ስራ ይጀመራል። የግብፅና ሱዳን ዋና ስጋት ያ ነው። የአባይ ውሃ መጠን እንዲቀነስ አይፈልገውም። ስለዚህ ተቃዋሚዎችን በሙሉ ፍላጎት ይረዳሉ። ሱዳን ጠላታችን የሆነችበት ዋናው ምክንያት ይሄ ቢሆንም ሌሎች ጥቃቅን ምክንያቶችም ይኖራሉ...»

አኖሌ «... የሱዳን ውስጣዊ ሁኔታ ምን ይመስላል? ቅድም በጥቅሉ የተገለፀ አለ። ዘርዘር ብሎ ቢቀርብ?» ሲል ጠየቀ።

ከሎኔሉ ሲጋራውን ስቦ ቀጠለ። «... ሱዳን የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና ወታደራዊ ቀውስ አለባት። የደቡብ ሱዳን ጦርነት አለ። በህዝቡ መካከል የሚደረገው የዘር፣ የሀይማኖትና የአስተዳደር ልዩነትም ሌላ ችግር ነው። በዳርፋርና በኩርዳፋን ክፍለሀገር የሚገኙ ብሄረሰቦችም የማመፅ ዝንባሌ ይታይባቸዋል። የካርቱም መንግስት በውስጥ የተወጣረ ነው። ዘወትር ግን ከውስጥ ውጥረት ሲበረታ የችግሩን አቅጣጫ ለመለወጥ ጉረቤት አገሮችን መወንጀልና መተንኮስ ያዘወትራል።»

አኖሌ «... ዋነኛ የሚባሉትን ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ደካማ ጉኖቻቸውን ለይቱህ ልታብራራልኝ ትችላለህ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ።

«... የሱዳን ዋነኛ የፖለቲካ ችግር የተለያዩ ብሄረሰቦች አመፅ መስፋፋቱ ሲሆን፣ አስተዳደሩ ሀይማኖታዊ መሆኑም ሌላው ድክመታቸው ነው። በአጠቃላይ በሱዳን ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ቀውሶች አለ። በአሁኑ ጊዜ ሱዳን አስራ ሶስት ቢልዮን ዶላር የውጭ እዳ አለባት። በአመት የዚህ ብድር ወለድ ክፍያ 482 ሚሊዮን ዶላር ነው። ይህ የካርቱምን መንግስት ጭንቀት ላይ ጥሎታል። ስራ አጥነት ተባብሶአል። ምዝበራ ተንሰራፍቶአል። ወንጀል ቅጥ አጥቶአል። ህዝቡና መንግስትም ሆድና ጀርባ ሆነዋል።» ብሎ ግንባሩን በመሀረም ጠረገ።

«ጠንካራ ጉኖቹስ?» አለ አኖሌ።

«እንግዲህ የሱዳን መንግስት የአረብ ሊግ አባል በመሆኑ ፀረ-ኢትዮጵያ እቋም ካላቸው የአረብ አገሮች እርዳታ ሊያገኝ ይችላል። የሱዳን የደህንነት ክፍልም እጅግ ጠንካራና የተራቀቀ ነው። በዚያ በኩል አይታመም። ፈጣኖችና - ሁኔታዎችን በቅድሚያ የማወቅ አቅም ያላቸው ናቸው። ከሊቢያ የአየር ድጋፍ ያገኛሉ። ሌላው የካርቱም መንግስት የጉሳዎችን የርስበርስ ግጭት ለራሱ ጥቅም በማዋል የተካነ ነው። የኢትዮጵያን መንግስት የሚቃወሙትን በማስተባበር የሚያገኙት ውጤትም አደገኛ ነው። በፕሮፓጋንዳውም፣ በወታደራዊ እገዛውም በስፋት ይሰሩበታል። የተቃዋሚዎች መጠናከር የኢትዮጵያን ውስጣዊ ሁኔታ ስለጠበጠው የሱዳን መንግስት ከዚህ ሁለት ጥቅም ያገኛል። በኛ መንግስት የሚደገፉት የደቡብ ሱዳን አማፅያን ይዳከማሉ። ሌላው ደግሞ የአባይ ወንዝ ያለችግር መፍሰሱን ይቀጥላል ... የሱዳንና የግብፅ የጋራ መከላከያ ስምምነት ሌላው ጥንካሬያቸው ሲሆን፣ በደቡብ ሱዳን የተገኘው የነዳጅ ክምችት ጥቅም ላይ ከዋለም ኢኮኖሚውን ሊያረጋጋ ይችላል።»

አኖሌ «በሱዳን የሚደገፉ ኢትዮጵያውያን የወንበዴ ቡድኖች እነማን ናቸው? ከሱዳን መንግስት ጋር ያላቸው ግንኙነትስ ምን ይመስላል? ... እኔ የማተኩረው በቀጥታ ሻእቢያ ላይ ቢሆንም ለግንዛቤ እንዲረዳኝ ዙሪያ መለሱ ቢዳሰስ?» ሲል ጠየቀ።

«እኔ የሚመለከተኝ በአብዛኛው የሱዳን ጉዳይ ነው። ፀረ-አብዮተኛ ወንበዴዎችን በተመለከተ ሻለቃ ሙሉጌታ በተሻለ ሊያብራራው የሚችል ይመስለኛል» ብሎ መድረኩን ለወጣቱ መኩንን ለቀቀለት።

ወጣቱ መኩንን ከአኖሌ ለቀረበው ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመረው «ብዙ የፀረ-አብዮተኛ ወንበዴ ቡድኖች አሉ» በሚል መንደርደሪያ ነበር።

«... ዋነኞቹ ግን ሻእቢያ፣ ሀወሀት፣ ኢድህ፣ ኢህአፓ፣ እነግ፣ የአፋር ወንበዴ ቡድን ናቸው። ከእነዚህ ውስጥ አስጊ እንቅስቃሴ ያላቸው ሻእቢያና ሀወሀት ቢሆኑም እነግም ቢሆን የሚናቅ አይደለም። በሀወሀት ስር ኢህዴን የሚባል ድርጅት አለ። የወያኔ የአማራው ክንፍ ነው። በወሎና በጉንደር ይንቀሳቀሳል። ኢድህ የመሳፍንቶች ርዝራዥ ሲሆን እንቅስቃሴው በምእራብ ጉንደርና በሱዳን የተገደበ ነው። ኢህአፓ በጉጃምና በጉንደር ምእራባዊ ክፍል በመንቀሳቀስ ፀረ ሰፈራ ፕሮፓጋንዳ ነው የሚያካሂደው። የኦሮሞ ነፃ አውጪ ግንባር ከሱዳን ግዛት በመነሳት የኦሮሞ አካባቢዎች ላይ ውጊያ ይሞክክራል። በርግጥ ብዙውን ጊዜ ሰራዊታችንን ፊት ለፊት የመግጠም ስልት አይጠቀምም። እያደፈጠ በአንዳንድ ተቀዋማት ላይ ጥቃት ይፈፅማል። ፕሮፓጋንዳም በጥቂቱ። ባለፉት ጥቂት ወራት ውስጥ ግን ከሻእቢያ ጋር ያለውን የቀረበ ግንኙነት ይበልጥ ማጠናከር ጀምሮአል። የአፋር ወንበዴዎች በአውሳ አውራጃ በተለይ በአዲስ አበባ አሰብ መንገድ በተመላላሽ ተሽከርካሪዎች ላይ አደጋ ይጥላሉ። ይህ ሃይል በሻእቢያ እንደሚደገፍ መረጃ ደርሶናል። ለወያኔ መንገድ በመምራት እንደሚተባበሩም ተደርሶበታል።»

ቀጣዩ የአኖሌ ጥያቄ፣ «የኤርትራ ህዝብ ስለ ኢትዮጵያም ሆነ ስለ ኤርትራ ታሪክና ህዝብ ያለው እውቀት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር።

ሁለተኛው ከሎኔል ነበር ለዚህ ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመሩት። ወፍራምና ራሰ በራ ናቸው። በእድሜ ገፍተዋል። ገራገር ቢጤ ይመስላሉ። ከሎኔል ወልዴ ይባላሉ።

ኤርትራ የሚለው ስም በጣሊያን ከመሰጠቱ በፊት ያ ተራራማ አገር ምድረ ሀማሴን፣ ምድረ ባህረ ነጋሲ፣ ምድረ አግክሊያን በመባል

ይታወቅ እንደበር አስረዱ። አገሩ የሚተዳደረውም በባህረ ነጋሲዎች እንደነበር ከገለፁ በሁዋላ 'ኤርትራ' ነፃ ሀገር መሆን አለባት' የሚለው አመለካከት በእያንዳንዱ የኤርትራ ክፍለ ሀገር ተወላጅ ደም ውስጥ የተረጨ መርዝ መሆኑን አስገነዝበ። የወንበዴዎቹን ጥፋት ሀዝቡ 'ትግል' እያለ እንደሚጠራው ወንበዴዎቹን ደግሞ 'ታጋይ' እንደሚላቸው አብራሩ።

የአኖሌ ቀጣይ ጥያቄ «የሻሊቢያ አመሰራረት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር።

ኩሎኔሉ ማስታወሻ ደብተራቸውን ሲያተረማምሱ ቆይተው ማብራራት ጀመሩ፤

«ሻሊቢያ ከጀብህ ተገንጥሎ ከመውጣቱ በፊት በኤርትራ ውስጥ የተደራጁ የተለያዩ የፖለቲካ እንቅስቃሴዎች ይካሄዱ ነበር። የአብዛኞቹ አላማ ኤርትራን ከኢትዮጵያ በመገንጠል ነፃነትዋን እንድትቀዳጅ ለማድረግ ነበር።

ከጀብህ መቁዋቁዋም ቀደም ሲል ከነበሩት ቡድኖች መካከል «ማህበር ሸዋዓተ» ሊጠቀስ ይችላል። የማህበር ሸዋዓተ መሪዎች ወልደአብ ወልደማርያምና አብድል ቃድር ካቢሬ የሚባሉ ነበሩ። የማህበሩ አባላት ሰባት ሰባት በመሆን ኤርትራ ነፃነትዋን እንድትገናፀፍ ለሀዝቡ ቅስቀሳ ያደርጉ ነበር። መቀጠል ግን አልቻሉም። በኢትዮጵያ መንግስት መታደን ስለጀመሩ ወደ ሱዳንና እንግሊዝ ሀገር ኩብልለው ገቡ። በውጭ ሀገርም ሆነው ቅስቀሳ ማካሄዱን ቀጠሉ።

«ከዚህ በሁዋላ በረሃ ቀርተው የነበሩ አስራ አምስት ያህል ዲሞክራት ነን የሚሉ ኤርትራውያን «ንህናን አለማናን» በሚል መጠሪያ አራሳቸውን ለይመው እንቅስቃሴ ጀመሩ። መሪያቸው አብርሃም ተወልደ ይባል ነበር። አላማቸውን ለማሰራጨትም ምቹ ነው ብለው ወዳሰቡት አክለ ጉዛይ አውራጃ አላ በተባለ አካባቢ መንቀሳቀስ ያዘወትሩ ነበር።»

አንድ መሀመድ እድሪስ አወተ የሚባል ገበሬ ብረት ይዞ በኤርትራ ውስጥ በመዘዋወር ከመንግስት ጋር እየተጋጨ ብዙ ጀብድ ይፈፅም ስለነበር ብዙ ተከታዮች ማግኘት ችሎ እንደነበር ጭምር ኩሎኔሉ ተነተኑ።

«ይህ ሰው አያሌ ዴሞክራት ታጋዮች ነን ባይ ወጣት ኤርትራውያንን ከኤደን በመርከብ በመጫን ወደ ደንክል እንዲገቡ አድርጎአል። ይህን ያደረገበት ምክንያት ወጣቶቹ ወደ ኤርትራ ምድር በሌላ ቦታ መግባት ስለማይችሉና በበረሃ ከሚገኙት ቡድኖች ጋር

ግጭት እንዳይፈጠር በማሰብ ነበር።

በዚህ ጊዜ ዛሬ ሻሊቢያ እየተባለ የሚጠራውን ድርጅት የመሰረቱ ሀይሎች ከጀብህ በመገንጠል «ሀዝባዊ ሀይልታት» በሚል ስያሜ ደንክል በረሀ ገቡ። ደንክል የገቡት እነዚህ ወጣቶች አብረው መዝለቅ አልቻሉም። 'ከደንክል እንወጣ'ና 'ደንክል እንቆይ' በሚል ጥያቄ አለመግባባት ፈጥረው በሁለት ቡድን ተከፈሉ። ሁለቱ ቡድኖች 'ቀዳማይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት' እና 'ካልአይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት' የሚል ስያሜ ያዙ። 'ቀዳማይ ወገን' የተባለው ደንክል ሲቆይ 'ካልአይ ወገን ...' ወደ ሰሜናዊ ሳህል አውራጃ አመራ። ዳሩ ግን በጉዞ ላይ ከጀብህ ጋር ግጭት ፈጥረው ከካልአይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት ብዙ ሰዎች ሞቱባቸው። ከሞት የተረፉት ወደ ሰሜናዊ ሳህል በመግባት በአብራሃም ተወልደ ከሚመራው ቡድን ጋር ግንኙነት ፈጠሩ።

«የቀዳማይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት መሪ የነበረው መስፍን ሀጉስ ይባል ነበር። ለማንኛውም ለብዙ ጊዜ ቀዳማይ ወገንና ካልአይ ወገን እየተባሉ ቆዩ። በደንክል ኩብል የሚባልም ሌላ ቡድን ነበር። እዚህ አካባቢ ትንሽ የሚያምታታኝ ነገር አለ። ዞሮ ዞሮ እነዚህ ሰባት ቡድኖች ማለትም፤ ቀዳማይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታት፤ ካልአይ ወገን ሀዝባዊ ሀይልታትና አብል ግንኙነታቸውን ሲያጠናክሩ ቆይተው የጋራ ግንባር በመፍጠር በ1970 እ.ኤ.አ ሀዝባዊ ሀይልታት ሀርነት ኤርትራ በሚል ስያሜ ተቀላቀሉ።

አብማን ሳላህ ሳቤ ከውጭ የሚልካላቸውን መሳሪያም እኩል ይካፈሉ ጀመር። ውጊያ ሲኖርም የጋራ ግንባር በመፍጠር ነበር የሚዋጉት። የእነዚህ ሰባት ቡድኖች በሰባት መሪዎች መታዘዝ ግን ለአመራር አመቺ ባለመሆኑ፤ ለጠላትም አመቺ ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል ብለው በማሰብ መስከረም አንድ 1974 አንድ ወታደራዊ ሀይልና አንድ መሪ አቁዋቁዋሙ፤ ሰራዊቱ ተወሀደ፤ የድርጅቱ መሪዎችም ተመረጡ። በወቅቱ በአመራርነት ከተመረጡት መካከል፤ ኢሳይያስ አፍወርቂ፤ ሮመዳን መሀመድ ኑር፤ መስፍን ሀጉስ፤ ለላሞን ወልደማርያም፤ አሊሰይድ፤ አብደላ አደም፤ አቡአጃጅ፤ አቡጠያራ፤ አብርሃም ተወልደና ሳላህ ጠጠው ጥቂቶቹ ነበሩ። የሻሊቢያ አመሰራረት ከሞላ ጉደል ይህን ይመስል ነበር።»

አኖሌ ጥያቄውን ቀጠለ፤

«ሀዝቡ ከመነሻው ጀምሮ ለሻሊቢያ ድጋፍ ነበረው ማለት ይቻል ይሆን?»

ኩሎኔሉ ለሰከንዶች በዝምታ ከቆዩ በሁዋላ «... ሀዝቡ የሻሊቢያን አላማ ጠንቅቆ አውቆ ሳይሆን በስሜትና በጠባብ ብሄርተኝነት አላማ

ነበር የሚገፋው። የሻኢቢያ አባላት በአብዛኛው ከደጋው ክርስትያን ወገን በመሆናቸው መብታችንን ሊያስከብርልን የሚችለው ሻኢቢያ ብቻ ነው የሚል ስሜት ከትግርኛ ተናጋሪዎች በኩል ይገፃገራል ነበር። የሻኢቢያ መሪዎች የተማሩ ስለነበሩ ለኤርትራ ህዝብ መሰረታዊ ለውጥ ሊያመጡ ይችላሉ የሚል ተስፋም ነበር። ጅብህ ከመነሻው አድሀሪ አዝማሚያ ስለነበረው ከዚህ ድርጅት የተገነጠለው የሻኢቢያ ሀይል ዴሞክራሲ ሊሆን ይችላል የሚል መላምት ነበር በህዝቡ ውስጥ።»

ኩሎኔል ንግግራቸውን ገታ አድርገው ከቆዩ በኋላ

«ከሞላ ጉደል የድርጅቱን አቁዋም ብታውቅ ለስራህ እንደሚያግዝህ እንምታለሁ» ብለው ማብራራታቸውን ቀጠሉ «... ሻኢቢያ እንደሚለው - ኤርትራ እ.ኤ.አ ከ1889 ጀምሮ በኢጣሊያ ቅኝ ግዛት ስር ስትገኝ ቆይታ በሁለተኛው የአለም ጦርነት ጣሊያን ድል ተመትታ ስትወድቅ፤ ሀምሳ ሁለት አመታት ያህል በኤርትራ የቆየው ቅኝ ግዛታቸው እ.ኤ.አ በ1941 አክትሞአል። ኢጣሊያ ከኢትዮጵያ ስትወጣ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ኤርትራ በእንግሊዝ ሞግዚትነት ለጥቂት አመታት እንድትቆይ በወሰነው መሰረት እንግሊዝ ኤርትራን ማስተዳደር ጀመረች። ከሁለተኛው የአለም ጦርነት በሁዋላ በቅኝ ግዛት ስር የነበሩ አገሮች በቀጥታ ነፃነታቸውን ሲገናፀፉ ኤርትራ ይህን እድል መነፈግ ትክክል አይደለም። ይላል ሻኢቢያ።

ለላው የሻኢቢያ ቀንደኛ አቋም - አራቱ ሃያላን መንግስታት ማለትም አሜሪካ፣ ፈረንሳይ፣ እንግሊዝና ሶቪየት ሀብረት ሁለተኛው የአለም ጦርነት እንዳበቃ የኢጣሊያን ቅኝ ግዛቶች በማመልከት ስብሰባ አድርገው፤ ሊቢያና የኢጣሊያ ሶማሌ ላንድ ነፃነታቸውን እንዲያገኙ ሲወስን የኤርትራ ጉዳይ ግን የብዙ አገሮች ፍላጎት ስለነበረበት መወሰን አቅዮአቸው ጉዳዩ ለተመድ ቀረበ። እ.ኤ.አ በ1950 የተመድ ጠቅላላ ጉባኤ በአምስተኛ ስብሰባው በአሜሪካ ተፅእኖ ለኤርትራ ህዝብ ፍላጎት ደንታ ሳይሰጥና ህዝቡ ሳይጠየቅ ከኢትዮጵያ ጋር በፌዴሬሽን እንድትዋሀድ ተወሰነ። ተመድ በቻርተሩ በመጀመሪያው አንቀፅ ያስቀመጠውን የራሱን እድል በራስ የመወሰን መብት በመጣስ የወሰነው ውሳኔ ትክክለኛ አይደለም። አሜሪካ ኤርትራ ውስጥ የጦር ሰፈር ለማግኘት ከኢትዮጵያ ጋር ቀደም ብላ በመስማማት ያምክንያት የተሸረበ ሴራ ነው። ማንም አገር ከቅኝ ግዛት ነፃ ሲወጣ ራሱን ቻለ እንጂ ከሌላው ጋር ይቀራረባል እየተባለ እንዲጣመር አልተደረገም። ስለዚህ ኤርትራ እ.ኤ.አ በ1952 በፌዴሬሽን መቀላቀል ትክክል አልነበረም። ብለው ያምናሉ ወንበዴዎቻችን።

ለላው ልታውቀው የሚገባ አቢይ የሻኢቢያ አቋም - ኤርትራ

በፌዴሬሽን ከኢትዮጵያ ጋር ከተሳሰረች በሁዋላ ለመተዳደሪያ የወጣው ህግ በተግባር አልተተረጎመም። የኤርትራ ሽንገ እ.ኤ.አ ህዳር 14 ቀን 1962 ፌዴሬሽን ፈርሶ ውህደቱን ያሳለፈው ግማሽ በገንዘብ ተደልሎ፤ ከፊሉ ደግሞ ተገዶ ነው። በመሰረቱ መሆን የነበረበት በህዝብ ውሳኔ ነበር። ስለዚህ ይህም ትክክለኛ አይደለም። ይላል የሻኢቢያ ሰነድ። ተመድ የራሱን ቻርተር የሚቃረን ውሳኔ በማሳለፍ ከኢትዮጵያ ጋር በፌዴሬሽን እንድንቀላቅል ከማድረጉም በላይ የኢትዮጵያ መንግስት በሀይል ተጠቅሞ የራሱ አካል ሲያደርገን ተመድ ባለመቃወሙ ውሳኔው ለኛ አይሰራም። ለኤርትራ የራሷን እድል በራስዋ የመወሰን መብት መለጠት አለበት። ይህም በኢትዮጵያ መንግስት ወይም በሻኢቢያ ሳይሆን በገለልተኛ ሀይል በህዝቡ የውሳኔ ህዝብ እድል ይሰጠው። እያለ ነው ሻኢቢያ ህዝቡን ያሳመነው፤ አለምንም እያደናገረ ያለው።

ገለጻው በዚህ መልኩ እስከ እኩለ ቀን ከቀጠለ በሁዋላ ርእሰ ጉዳዮቹ ባለመጠናቀቃቸው ቀጣዩ ስብሰባ ከሰሰት ቀን በሁዋላ እንዲካሄድ ወስነው ተለያዩ።

* * *

አኖሌ በዚያን ጸላት ተሲያት ወደ አዲሳባ የሚልከውን ሪፖርት ሲያጠናቅር ከቆየ በሁዋላ ርዛን ለማግኘት ወደ ባር ኢምፔር ገሰገሰ። በሰአቱ ነበር የደረሰው። ስድስት ሰአት ከምሽቱ በአስመራ የሰአት አቆጣጠር። ለአይን ያዝ አድርጎአል። የኩምቢሽታቶ ዘምባባዎች በምሽት ታይተው አይጠገቡም። በረንዳው ላይ ተቀምጦ ማኪያቶ አዘዘ። ረጅም ግራጫ ጃኬትና ከውስጥ ስስ ጥቁር አንገተ መሱ ሹራብ፤ ነጣ ካለ ሱሪ ጋር ለብሰሰል። አንገት ልብሱን አንገቱ ላይ የጠመጠመ ሲሆን መነፅር አድርጎአል - ውብ መነፅር።

የአስመራ አየር ቀዝቀዝ ብሎአል።

በኩምቢሽታቶ የሚመላለሱትን ሰዎች አንድ ባንድ ያጤን ጀመር። አብዛኞቹ የመሀል አገር ሰዎች መሆናቸውን በአላባበሰላቸው ለያቸው። ኤርትራውያን ኩምቢሽታቶ ላይ የሉም። አኖሌ ፈገግ አለ። በርግጥም ኤርትራውያን ኩምቢሽታቶ ላይ አለመታየታቸው ምን ያስደንቃል? በስደት ወይም በትግል ላይ ናቸው። በኩምቢሽታቶ የሚታዩ ኤርትራውያን ገፅታ ላይም ቢሆን መረጋጋት አይታይም። የአገሬው ሰዎች በኩምቢሽታቶ ጉዳዩ እንደ ቀይ ባህር የምሽት ማእበል መገማሸር ሲገባቸው ፖሊስ እንደሚከተለው ሰው እየተጣደፉ ሲመላለሱ ነው የሚታዩት ...

«አኖሌ - ወዲ አርሞ!» የሚል ድምፅ አባነነው።

ሮዛ ትከሻውን ይዛው ፊቱ ቁማለች። ከተቀመጠበት ፈጥኖ ተነስቶ ይስማት ጀመር - ጉንጭ ለጉንጭ።

«ሮዛ አንቺ ኖረሻለሁ?» እያለ በረጅሙ ሳቀ።

ሮዛ እንደ አብዛኞቹ ኤርትራውያን ሴቶች ቀጭን ነበረች። የደስ ደስ አላት። የአይን መነፅርዋን በየሰከንዱ ገፋ ታደርገዋለች። ከአኖሌ ጋር ተሳስመው ሊያበቁ፤

«አንሂድ» አለችው «... እናቴ እየጠበቀችህ ነው»

በአገር መንገድ ጀመሩ።

«አስመራን እንዴት አገኘህት?» ስትል ጠየቀችው።

«የቀድሞ ውበትዋን የምታንጉራጉር የሀብታም ግቢ ትመስላለች» ሲላት ሮዛ ከልብዋ ሳቀች። ስቃ ስታበቃም፤

«ለማደግ ግን ተስፋ ያላት ከተማ ናት። አስመራ ያለብዙ ድካም ታላቅ ከተማ መሆን ትችላለች። የናንተው ፊንፊኔ ግን የከተማ ቅርፅ ለመያዝ አያሌ ወጪ ትጠይቃለች። በርግጥ አየርዋ ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ...»

አኖሌ በድንጋጤ ጨው ሆነ። ቃል አልተነፈሰም። ግራ በመጋባት ሮዛ ላይ አፈጠጠ። ያስደነገጠው 'ፊንፊኔ' የሚለው ቃል ነበር። ይህን ቃል ለመጨረሻ ጊዜ አዲስ አበባን ወክሎ ሲጠራ የሰማው ጀርመን ሳለ ነበር - ከአነግ አባላት እንደበት። ሮዛ ቃሉ ከየት አመጣችው? ሲል ራሱን ጠየቀ።

«ምን ሆነክ?» አለችው -

«ምንም ...»

«ዝም ስትል ግራ አጋባኸኝ። መጥፎ ተናገርኩ?»

«በጭራሽ»

«የአዲሳባ አየር ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ ማለቱ ይሆን ያስገረመህ? እውነቱን ነው-እኩ። አየርዋ ምግብ ነው። ከተማ መስራት የሚችሉ ሰዎች ጠፉ እንጂ የአዲስ አበባ አየር በየትኛውም አለም ከቶ የሚገኝ አይመስለኝም።»

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም የት ሰማሽው?» ሲል ጠየቃት - እንደዋዛ።

«እንጃ!» አለች ሮዛ «... ግን የአዲሳባ የቀድሞ ስም ፊንፊኔ

እንደነበር፤ ቃሉ የአርምኛ ስለሆነ 'ለዋና ከተማነት' አይመጥንም ተብሎ እንደተለወጠ አንድ ሰው ነግሮኛል። ከዚያ ወዲያ ብዙ ጊዜ ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀም ያስደስተኛል። ግን ለምንድነው ፊንፊኔ የሚለው ስም ለዋና ከተማነት አይመጥንም የተባለው? መጥፎ ትርጉም አለው?» ስትል ጠየቀችው።

አኖሌ ሳያስበው ስሜታዊ ሆነ።

«የስርአቱ ሰዎች ዘረኞች ስለሆኑ እንጂ ችግሩ ቃሉ ላይ አይደለም ያለው። ጭሮን አስበተፈሪ፤ ብሾፍቱን ደብረዘይት፤ አዳማን ናዝሬት፤ እያሉ ለውጠው የለ? የከተሞችን ስም ለመለወጥ በቂ ምክንያት አልነበራቸውም። አሳማዎች ስለሆኑ ነው ያን የፈፀሙት»

ሮዛ ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ አንሸነሸከችለት።

«ፖለቲካ ውስጥ አትግባ። እዚህ አገር አሸዋና ጠጠሩ ሁሉ ስላይ ነው።»

አኖሌ በእሺታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ። በሮዛ ግልፅነት ይበልጥ መደሰት ጀመረ። ፊንፊኔ የሚለውን ስም ስለወደደችው ደግሞ የማያውቀው የደስታ ስሜት ወረረው። በመገረም ያያት ጀመር። የመጣላትን የምትናገር የዋህ ሰው መስላ ታየችው። ግን ደግሞ 'ፖለቲካ' ውስጥ አትግባ ያለችውን አስታውሶ ግራ ተጋባ። መልሶ ደሞ ምክንያትዋን ሊረዳላት ሞክረ። ሀዘቡ ሁሉ ተጠራጣሪ ሆኖአል። ምክንያቱም ሰው ያለ ፍርድ ይገደላል። ግን ይህን የዋህና ደግ ሀዘብ ማስቃየት ለምን አስፈለገ? ሲል ራሱን ጠየቀ። 'የዋህች ጠንካራ ተዋጊዎች መሆን ይችላሉን?' ሲል መልሶ ለራሱ ተጨማሪ ጥያቄ አቀረበ። የቡርቃ ሰዎች ታወሰት። ጦር ይዘው መትረየስ ሊገጥሙ የተዘጋጁ ልቦ መሉ አሮሞዎች - ግን ደጋጎች፤ የዋሆች።

«ምን ሆነህል አኖሌ?» አለች ሮዛ ተጨንቃ።

«ምን ሆነክ ሮዛ?»

«የተከፋህ ትመስላለህ?»

«ያላገኘሽውና ያጣሽው ነገር ያለ ይመስላል ብለሺኝ አልነበር? እንዳልሸው አርካታ የራቀኝ ሰው ሳልሆን አልቀርም። ሳሚ እንዳለው እንደ አሮሞ ዱር አራዊቶች አይደለሁም። እነዚያ እንስሳት 'ሰው' አይደላቸውም ቢባሉ ምንም አይመስላቸውም። ምክንያቱም ሰው አይደለም። ይገርምኛል ሮዛ ይህ ክርፋታም ስርአት እኛ አሮሞዎችን እንደሰው አያየንም። ግን ደህና ... ይህን መሰል ጉዳይ ማውራት ተገቢ አይደለም። ሮዛ ረበሸኩሽ?»

ታክሲ ይዘው ተራቸው ወደሚባለው ሰፈር ነጉዱ። ከደቂቃዎች በሁዋላ ታክሲው ከነሮዛ መኖሪያ ቤት ደርሶ ቆመ። ሂሳብ ከፍለው ከታክሲው ወረዱ። ሮዛ እየመራች ወደ አንድ ቪላ ይዛው ገባች። የውጭው በር ግምብ ላይ በወርቃማ ቀለም «ይስህቅ አስመርም» የሚል ፅሁፍ ግምቡ ውስጥ ተቀብሮ ይነበባል።

«ይስህቅ አባትሽ ነው?» ሲል ጠየቃት።

«አያቴ ነው። አባቴ ኤፍሬም ይባላል።» ካለች በሁዋላ «ሞቶኦል ብለን እንገምታለን።» ብላ አንሾካሾካች።

«የት ነው ያለው?»

«አይታወቅም። ከአዲስ አበባ ወደ ናይሮቢ መሳፈሩን ብቻ ነው የምናውቀው። ከዚያ ወዲያ ኤፍሬም ይስህቅ የውሃ ሽታ ሆኖአል። እናሳዝንም?» አለችው።

ዝም አላት። ይህን መሰል ወሬ ለምን እንደምትነግረው አልገባውም። ወደ ሰፊ ሳሎን አስገብታ ካስቀመጠችው በሁዋላ፤

«የሳሚ ጉዋደኛ ስለሆንክ ነው የልቤን የነገርኩህ» አለችው።

«ይገባኛል! ይገባኛል!» ብሎ ፈገገታ አሳያት።

«ሳሚ እንደኔ እየት ብሎናል። እንመንህ?»

«በጣም እንጂ ሮዛ። ወንድማችሁ ነኝ።»

«የጦር ሰራዊት ደጋፊ ነህ?»

ጥቂት አመነታ።

«ደጋፊም ተቃዋሚም አይደለሁም። ብዙውን ጊዜ በስራዬ ላይ ብቻ ነው የማተክረው።»

«ሃይማኖትህስ?»

«አላውቀውም!» አለ ጭፍግግ ብሎት።

«የቤተሰብህ ሃይማኖት ምንድነው?»

«ቤተሰቤን አላውቅም። ያለኝ መረጃ ኦሮሞዎች እንደነበሩ ብቻ ነው። ከዚያ በተረፈ አንድ ሰው በህይወት ዘመኑ 'መልካም ሰው' መሆኑን ከቻለ በቂ ይመስለኛል።»

ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘችና ...

«እኛ የኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች ነን። ማማ በተለይ ማርያምን በጣም ታምናለች። ሆኖም ባህርይዋ እግዚአብሔርን

በመፍራት፤ እግዚአብሔር የሚወዳቸውን ነገሮች በማድረግ ላይ የተመሰረተ ነው። በጣም ትፀልያለች። ምን ብላ እንደምትፀልይ አንገርህ?»

«ንገራኝ?»

«አታሳስረኝም?»

ከልቡ ሳቀ። በጣም ሳቀ።

«ምን አሳቀህ?»

«ቅን ነሽ። ለአለም ቅን ሰዎች በእጅጉ ያስፈልጉዋታል። ስለዚህ አላሳስርሽም ንገራኝ?»

«ማማ ዘወትር ፀሎት ታደርጋለች። ብዙውን ጊዜ አምላክን ከፋዎች እንዳይበረቱ አድርግ፤ ብላ ትማፀነዋለች። እንዳንድ ጊዜ ደግሞ ድምፅዋን ዝቅ አድርጋ ለማርያም አስመራይቲ 'በረሃ ያለት ለቤታቸው እንዲበቁ አስቢያቸው' ትላታለች»

አኖሌ ስሜቱ ከልብ ተነካ። ሮዛን በፍቅር ያስተውላት ጀመር። ግልፅነትዋን ወደደው። ስላመነችው ቢደለትም ይህ ባህርይ ግን ቤተሰቡን በሙሉ አደጋ ላይ ሊጥል እንደሚችል አምኖ ስጋት አደረበት። ሮዛ፤

«ማማን ጠርቼ ላስተዋውቅህ» ብላው ወጣች።

በሳሎኑ ግድግዳዎች ላይ የተሰቀሉትን ስእሎች ማስተዋል ጀመረ። በሙሉ መንፈሳዊ ናቸው።

* * *

አኖሌ ምሽቱ ጥሩ ሆነለት። የሮዛ ዘመዶች ሁሉ ተስማሙት። መልካም ራት ቀረበ። ቡና ተፈላ። ከበው ሲያጫውቱት አመሸ። በዚህ ሁኔታ ላይ እንዳሉ ሳሙኤል ከአዲሳባ ደወለ። ሳሙኤል ከምሽቱ አራት ሰአት ላይ ነበር የደወለው። መጀመሪያ አኖሌ በአጋጣሚው በእጅጉ ተደስቶ ነበር። ሳሙኤል ግን «በአጋጣሚ አይደለም የደወልኩት፤ አንተን ፈልጌ እንጂ» አለው።

አኖሌ ግራ ተጋብቶ፤

«እዚህ መሆኔን በምን አወቅህ?» ይለዋል።

«ሆቴል አጣሁ። ምናልባት እዚህ ካለህ ብዬ ነው» ሲል መለሰለት በጀርመንኛ።

አኖሌም መልሶ በጀርመንኛ ቋንቋ፤

«ምንድነው?»

«እንዴት እንደምነግርህ አላውቅም። ጉዳዩን የሰማሁት በአጋጣሚ ነው።»

አኖሌ «ምንድነው ንገረኝ!» ሲል ጮኸ።

«መከላከያ ሚኒስቴር ውስጥ የሚሰራ አንድ ዘመድ አለኝ። በአጋጣሚ ሻለቃ ጉተማ የሚባል ሰው አንተን በተመለከተ ስለባፈው ሪፖርት አጫወተኝ።»

«ጉተማ ... የቡርቃው? ምን ብሎ ባፈ? ይህ ከብት! ከከብት ምን ይጠበቃል ... እበት ካልሆነ?»

«ጉዳዩ እንደምታስበው እንኳ ቀላል አይደለም። በአነግ አባልነት ወንጀሉህል። ለማንኛውም የራስህን እርምጃ ለመውሰድ ያመችህ ዘንድ የደብዳቤውን ፎቶ ኩፒ ልክልህላሁ። ነገ ይደርስህል። በነገራችን ላይ ጉዳዩ በጥንቃቄ እንዲታይ ደብዳቤው ለደህንነት ሚኒስትሩ ተመርቶአል። ይህን ከደብዳቤው ላይ ነው ያየሁት። እንድትጠነቀቅ እመክርህላሁ። ሁኔታዎች ጥሩ አልመሰሉኝም። ለማንኛውም ደብዳቤውን ካየህ በሁዋላ ራስህ ብትወስን መልካም ነው። ይህ መንግስት ሰው የመናቅና የማነቅ ሱስ ስላለበት ነው ስጋቱ የጨመረው። ምን ይመስልህል?»

አኖሌ ረጋ ለማለት ሞከረ። «ደብዳቤውን መጀመሪያ ባየው ደስ ይለኛል» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«ነገ ይደርስህል። እንደደረሰህ ግን ደውልልኝ» አለው ሳሙኤል።

በርግጥም በነጋታው ማታ ካረፈበት የእምባሰይራ ሆቴል ደርሶ ክፍሉን ሲከፍት በበሩ ስር የተወረወረ ፖስታ አገኘ። በችኩላ ፖስታውን ከፍቶ የሻለቃ ጉተማን የቡርቃ አመፅ ሪፖርት ያነብ ጀመር። በጣም ገረመው። የሻለቃው ነገር ጠምዛኝነት አናደደው። ደግሞም አሳዘነው። ከሆቴሉ በረንዳ ላይ ወጥቶ በጨለማ የተዋጠችውን አስመራ እያስተዋለ ይተክዝ ጀመር። የማያስደስቱት ነገሮች እየበረከቱ መምጣታቸውን አስተዋለ። አደገኛ ሁኔታዎችም መከሰት ጀምረዋል ...

የሀውኒ መሰወር አንዱ ነው። ያፈቅራታል። ከልብ ያፈቅራታል። በእምባሰይራና ሰብአዊ መብትን በመጣሉ ወደሚታወቀው ስርአት ሰተት ብሎ የገባው ሀውኒን ማግኘት ከተቻለ የስርአቱን ብልሽነት ችግሩው እኖራለሁ ብሎ በማሰቡ ነበር። ግን

ሀውኒ የውሃ ሽታ ሆና ቀርታለች። ስደት ላይ ናት፤ አለያም ሞታ ሊሆን ይችላል። ሌላው አባቱ ናቸው። ሞተዋል። ከዚህ ውጭ ደግሞ ባልጠበቀው ጥልፍልፍ ውስጥ ተዘፍቆአል። ከአርሞ ገበሬዎች ጋር ያደረገውን ንግግር በምስጢር የቀረፀው ሰላይ ሹፌር በየአለቱ ግንዛብ እያለ ይነተርከዋል። አስመራ ከመምጣቱ በፊት አምስት ሺህ ብር ሰጥቶት ነበር። ቀሪውን ደግሞ ከአስመራ መልስ እንደሚሰጠው ነገሮት ነበር። ሰላይ ሹፌር ግን ሀሳቡን መለወጥ ጀምሮአል። 'በርካሽ ነው የተሰማማሁልህ' ማለት ጭምር አምጥቶአል።

በዚህ ላይ ደግሞ ህልውናውን እንኩዋ ማረጋገጥ ላልቻለ ስርዓት ማገልገሉ አልተዋጠለትም። የአስመራ ገጠመኝም ህሊናውን እያቆሰለው ይገኛል። የኢሰፓ መንግስት የአገዛዝ ስልት እያንቀጠቀጠው ነው። ሞት የተፈረደባቸው ወታደሮች ፊቱ መጥተው ይደቀናሉ። ከመሞታቸው በፊት ሊያነጋግራቸው ችሉአል። አሁን ግን በህይወት የሉም። በእለት አርብ ተረሽነዋል። እንደ እየሱስ ክርስቶስ አለ - መቶ አለቃ አክሊሉን አስታውሶ። አብርሀ ፀሎትንም አስታወሰ። 'ወታደሮች ልጃገረዶችን መድፈር ማቆም አለባቸው' ያለውን። ጭማዩም ትዝ አለው። ልጃገረዶችን አስገድዶ መድፈር ለጭማዩ እጅግ ተራ ነገር ነው። ብርቱካን ልጦ እንደመብላት። አሁን ደግሞ አንድ ሌላ ጠላት ተፈጥሮአል። ሻለቃ ጉተማ። ለመከላከያ ሚኒስቴር ባቀረበው ሪፖርት አኖሌ ለቡርቃ ገበሬዎች ስላደረገው ንግግር አጣሞና አወላገዶ ተርኩአል።

አኖሌ በፍርሀትና በጭንቀት ተወረረ። ማድረግ ያለበትን አላወቀም። እንዲሁ ብቻ ከወዲያ ወዲህ ይገቡራደድ ያዘ።

- 3 -

እምስቱ ከፍተኛ መኩንኖች ቃኘው በሚገኘው የስብሰባ ሳሎን በቀጠሮው ሰአት ቢገኝም አኖሌ አስር ደቂቃ ዘገይቶ ነበር የደረሰው።

ይቅርታ ጠየቃቸው።

«ምንም አይደለም» አሉ ሽማግሌው ኩሎኔል።

አኖሌ ማስታወሻ መያገርያ አጀንዳውን ገላልጦ በቀጥታ ከሰሰት ቀን በፊት ወዳቆመበት ርእሰ ጉዳይ ዘለቀ ...

«... ባለፈው ስብሰባችን የሱዳንን ውስጣዊ ሁኔታ ካየን በሁዋላ ስለተቃዋሚ ቡድኖች ነበር መረጃ ያገኘሁት። የኤርትራ ክፍለ ሀገር ሀዝብ ስለ ኢትዮጵያ ያለው አመለካከት ላይም የተወያየን ይመስለኛል። ሻለቃ የመገንጠልን ጥያቄ ለማሳመን የሚያነሳቸውን ነጥቦች ጭምር ተመልክተናል። ዛሬ በተቻለ መጠን ሻለቃን በሚመለከቱ ጉዳዮች

ላይ ጥልቅ ማብራሪያ ማግኘት አፈልጋለሁ። በተለይ የድርጅቱን ጠንካራና ደካማ ጉኖች በግልፅ ባውቃቸው ለሰራዊ ስለሚያግዝኝ በዚያ ላይ ብታተኩሩ አመርጣለሁ። ብሎ መኮንኖቹን አንድ ባንድ በፈገገታ ቃኛቸው። በዚህ ጊዜ ሻለቃ መሰራታ፤

«የሻለቃው ውስጠ ሚስጥር አብጠርጥሮ የሚያውቀው እንኩዋ ሻለቃ ቡልቻ ነው» ብሎ በረጅሙ ላቀ።

ሻለቃ ቡልቻ ራሱ በራ ቀጭን ጉልማሳ ነው። በመጀመሪያው ስብሰባ ምንም አስተያየት ሳይሰጥ በማለፉ አኖሌ «አጃቢ» ቢጤ አድርጎ ነበር የወሰደው። ለአኖሌ በእጅጉ የሚያስፈልገው የሻለቃ ደካማና ጠንካራ ጉኖችን የመረዳት ጉዳይ በዚህ በተናቀው ሰው ላይ በማረፉ አኖሌ ራሱን ሳይታዘብ አልቀረም። በርግጥም ሻለቃ ቡልቻ የሚናቅ ቢጤ አልነበረም። ከሌሎቹ ሁሉ የተሻለና በራሱ የሚተማመን መሆኑን አኖሌ የተገነዘበው ገና ከንግግሩ መግቢያ ነበር፤

ሻለቃው «ወንበዴዎቹ ተራ ዘራፊ ዱርዬዎች አይደሉም። እንዲያ የሚያስቡት የማስታወቂያ ሚኒስቴር ጋዜጠኞች ናቸው» ሲል ነበር የጀመረው። በዚህ አነጋገሩ ከፍተኛ መኮንኖቹ በሆኑ አውካኩ። አኖሌ ፈገግ አለ በመገረም።

ሻለቃ ቡልቻ ማብራሪያውን ቀጠለ ...

«... ወንበዴዎቹ ከጉዋድ መሪ እስከ ማእከላዊ ኩሚቱ አባላት ድረስ በየደረጃው በሲሚናርና በስብሰባ መልክ ከውጊያ በፊትና ከውጊያ በሁዋላ እየተወያዩ ስትራቴጂና ስልታቸውን ይቀይሳሉ። በዚህ ውይይት አበይት ስህተቶቻቸውን ከተመክሯቸው በመነሳት በስልጠናና በልምምድ ያስወግዳሉ። በደረቅ ልምምድም የግንዛቤያቸውን መጠን ይሰካሉ። ይህ ለእንቅስቃሴያቸው ቅንጅትና ፍጥነት ዋስትና ይሆናቸዋል። በውጊያዎች የተሳካ ድል የሚያገኙትም ለዚህ ነው። ውጊያ ከመክፈታቸው በፊት የሚፈፀሙትን የቅንጅት እንቅስቃሴ፣ የሌሊትና የቀን የሀብረት ውጊያ ልምምድ ከጉዋድ መሪ ወደላይ ላሉ የአመራር አካላት የሰጡትን ሲሚናር አንድ ባንድ ገምግመናል። ከገምገማችን ወንበዴዎቹ ባለሙያ፣ ብልህና፣ ባለአላማ መሆናቸውን ነው መገንዘብ የቻልነው።

«ወንበዴው በአገረኛና በሜካናይዝድ ክፍለጠር መደበኛ ውጊያ ማለት Conventional War ሲባላለች፣ የአካባቢ ታጣቂ፣ የኮማንዶና የመሀንዲስ ብርጌዶች ደግሞ ሽምት ውጊያውን ያግዙታል። ሁለቱም በተጉዋዳኝ ወይም በተናጠል መፈፀማቸው ጥበባቸው ከኛ መሻሉን ያሳያቸዋል።»

ሻለቃው ቀና አለና «ማስታወሻ እየያገዝ ነው?» ሲል አኖሌን ጠየቀው።

«በጣም! በጣም!»

አኖሌ ባንኖ ነበር ምላሽ የሰጠው።

በሻለቃው የአቀራረብ ብስለት እየተደነቀ ነበር ገለጻውን የሚያዳምጠው።

«የኤርትራ ወንበዴዎች ከማንኛውም ፀረ-ኢትዮጵያ መንግስት አቋም ካለው ወገን ጋር ሁሉ ይተባበራሉ። ሶማሊያ፣ ሱዳን፣ አረብ አገሮች፣ ህወሀት፣ አነግ ከመሳሰሉት ድርጅቶችና አገሮች ጋር ጥብቅ ወዳጅ ናቸው። ካልመሰላቸው ግን ፖሊሲያቸውን ይለውጣሉ። ለምሳሌ ለአርካት ከሚታገሉ ህዝባዊ ታጋዮች ጋር ሁሉ እንተባበራለን የሚል ጠንካራ አቋም ነው ያላቸው። ሰብአዊና ዴሞክራሲያዊ መብታቸውን ለማስከበር የሚታገሉትን የሱዳን መንግስት ተቃዋሚዎች ግን እንዲያሳድሩ ሊያግዙባቸው መልሰው ይወጉዋቸዋል። ጠንካራ አቋማቸውን እዚህ ላይ ሲደርሱ ለምን ሻሩት? ምክንያቱ ግልፅ ነው። ለጊዜው ሱዳን ታስፈልጋቸዋለች። ከሱዳን ቢጋጩ ደግሞ ያለጥርጥር ኩሎኔል ጆን ጋራንግን ሳህል ያስጠፋታል። ማየት ያለብን ወንበዴዎቹ አላማቸውን ከግብ ለማድረስ ከእግዚአብሔርም ሆነ ከሰይጣን ጋር ሊሻረኩ መቻላቸውን ነው። ከማንም ጋር ያላቸው ወዳጅነት አላማቸውን እስከጠቀሙ ብቻ ነው። አላማ ስንል ጊዜያዊ ጥቅም አይደለም። አሻግረውም ያያሉ - እንደ ትንቢተ ኢሳይያስ። ለዚህ ነው የርእዮተ አለም ካባቸውን የሚለዋውጡት።

«የሚገርማችሁ ነገር» አለ ሻለቃው ሲጋራ እየለከለ «... ወንበዴው የኛን ጦር ደካማና ጠንካራ ጉን አውቆ እንዴት እንደሚዋጋ ካጠና በሁዋላ ጠንካራውን ተዋጊ ሃይል መርጦ ልምምድ ያደርጋል። በመጨረሻ ጦሩን ያዝናናዋል። መዝናናት ሲባል ስነስርዓት ያለው ድግስ ተደርጎ ነው። የቪዲዮ ፊልም፣ ትያትር፣ ሙዚቃ፣ ምግብ፣ መጠጥ ይቀርባል። ተዋጊው ሰራዊት በልቶ፣ ጠጥቶ፣ ዘፍኖ፣ ተሰካሩን በልቶ ለኤርትራ ህይወቱን እንደሚከፍል ቃል ገብቶ ነው የሚዘምተው» ብሎ ዙሪያ ገባውን ያስተውል ጀመር። ሁሉም በተመስጦ ያዳምጡታል።

«ሌላው እንግዲህ ለክቡር የአገር ውስጥ ጉዳይ ተወካይ የሚጠቅመው ጉዳይ፣ ሻለቃ ስለሚያካሂደው ሳይከላከል ምርፈር ነው። ወንበዴዎቹ አይበገሬነታቸውን ሲለፍፉ ነው የሚውሉት። የጦርነቱ ሚዛን ለአገርሱ ያጋደለ መሆኑን፣ አሸናፊነትም የማይቀር የታሪክ ሂደት መሆኑን ይናገራሉ። የጦራችንን ብላቶችም ያካሉ።

ይህ ስልታቸው በጣም አደገኛ ነው። በፊደሉ፣ በበራራ ወረቀት፣ በተባባሪዎች በወኪሎችና በሌሎች ፀረ-አብዮት ሃይላት በኩል ይለፍፋሉ። አባቶቻችን 'ጦር ከፈታው ወሬ የፈታው' እንደሚሉት ሆነናል። ጄኔራሎች ሳይቀር በሻእቢያ ፕሮፓጋንዳ ይበረጋጋሉ። እነዚህ ሰዎች ጄኔራል ታሪኩ አይኔ በመንግስት ትእዛዝ የተገደለ እሳት በፊደሉናቸው «ጀግና» ሲሉ አሞግሰውታል። ብልህነታቸውን እዩት። በሚያዘጋጁባቸው መፃህፍት ግን ይህችን ቃል አይደግሙባቸውም። ምክንያቱም መፅሀፍ ለታሪክ የሚቀር ሰነድ ነው። የፊደሉ ወሬ ግን ፕሮፓጋንዳ ብቻ ነው። እነዚህ ሰዎች ታሪኩን ጀግና የሚሉት የሞተ አይጉዳም ብለው አይምለላችሁ። ሰራዊቱን ለመከፋፈል ነው። ከመንግስት ለመነጠል ነው። ደሞ ተሳክቶላቸዋል። የኛ ጦር ሻእቢያ ጄኔራል ታሪኩን ጀግና አላቸው። ሀቅ ነው። እያለ ከጫፍ ጫፍ ተንሸካሽከ። የሻእቢያ ፊደሉ ታማኝነትን አገኘ። 'አይዋሹም የሚል ሚዳይ አገኘ። የኛ መንግስት «ጀግኖችን ይገድላል» የሚል ስያሜ ሲከናወን፤ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ደግሞ ያን ቀን ምሽት 'ስንዴ ከካናዳ መንግስት በእርዳታ ተገኝ የሚል ዜና ነው ይናገር የነበረው» ሲል ከፍተኛ መከራከሪያ ጠባብጦ የሰብሰባ ሳሎን በሳቅ አፈረሱዋት። አኖሎም አብሮ ይስቅ ጀመር። ሻለቃው ሲጋራውን መጠ ተረከሰውና ቀጠለ።

«ከወንበዴው ጠንካራ ጉኖች ሊጠቀስ የሚገባው ሌላው ጉዳይ የመረጃ ስራቸው ነው። ብታምነም ባታምነም በመንግስት ደረጃ የተያዙ ብሄራዊ ምስጢሮችን ያገኛሉ። እኔ ለዚህ በቂ መረጃ አለኝ። ይህ ከባድ ጉዳይ ነው። የመረጃ ክፍላቸው ከሰሰት መቶ በላይ የሰለጠነ የሰው ሃይል ያለው በዘመናዊ ቴክኖሎጂ፤ ማለት በመተንተኛ ኩምፒውተር የተጠናከረ የጠለፋ ክፍል ስላለው የወገንን መልእክቶች መሉ በመሉ መጥለፍ ይችላሉ። ይህ የመረጃ ስራም ኢሳይያስ ቁጥር ሁለት ተብሎ በሚጠራው ጴጥሮስ ሰላምን የሚመራ ነው። እኛ ግን የነሱን ሳይፈር መድፈር አትቶናል። አንድ አብነት ለማንሳት! የኛ ጦር በአብዛኛው በውጊያ ወቅት መልእክት በግልፅ ይለዋወጣል። ፈንጂ ለማለት 'ድንች' ታንክ ለማለት 'ኤሊ' መገደ ለማለት 'መቀነት' ጥይት ለማለት 'ቆሉ' የሚሉት ናቸው የጦሩ የተለምዶ የኩድ ቃላት። ይሄ በእውነቱ በጣም ያሳፍራል። ከፈረንሳይ ሰራዊት ጋር አይደለም የምንዋጋው። አማርኛ ቋንቋን አቀላጥፈው ከሚናገሩ ሰዎች ጋር እንደምንዋጋ ጨርሶ ረስተነዋል። እነዚህ ዘንድ የሚዛን ጉድለት ይታያል። በተቀረ በረሃ ውስጥ የመድሃኒት፣ የጥይት፣ የጦር መሳሪያ፣ የልብስ፣ የጫማ ፋብሪካዎች አሏቸው። ሳህል ውስጥ በአፍሪካ ውስጥ ታይቶ የማይታወቅ ዘመናዊ ጋራሽ አላቸው። ይሄ እውነት ነው። ሌላው ሊነሳ የሚገባ ነጥብ፤ እነዚህ ሰዎች በባህርያቸው አይለምኑም።

አለመለመንን ባህል አድርገውታል። በውነቱ አለመለመን ፀጋ ነው። ከልመና ይሰውረን ማለትም ታላቅ ፀሎት ነው።

«ሌላው የውጭ ሀገር ጋዜጠኞችን በማሳመን፣ አስፈላጊ ሲሆን በገንዘብ በመደለል የዲፕሎማሲና የፖለቲካ ዘመቻም ይለቁብናል። እኛ አፀፋውን ለመመለስ ቀርቶ ግንዛቤውም የለንም።

«... ስለ ጠንካራ ጉኖቹ ይህን ካልን ይበቃናል። ደካማ ጉኖቹን ደግሞ ልጠቃቅስ፤ እንግዲህ በሃይማኖት በዘርና በባህል በመሳሰሉት ምክንያቶች በኤርትራ ቆላማ መሬትና በደጋማው አካባቢ በሚኖሩት መካከል የቆየ ቅራኔ አለ። የቆላው ሀዝብ ልብ አሁንም ከጀብሃ ጋር ነው። ሌላው የአፋር ሀዝብ ፍላጎት ደግሞ የራሱን አስተዳደር መስርቶ ከኢትዮጵያ ጋር ዝምድና መፍጠር በመሆኑ እዚያም አካባቢ አለመግባባት ይታያል። ይህ ሁኔታ አሰብን ከኤርትራ አውራጃዎች ለመገንጠል ያመቸናል። ጀብሃ የሚጠናከርበትን መንገድ መፈለግም በአንፃራዊ መልኩ ሻእቢያን ማዳከም ነው። ጅሃድ የተለኘ እንቅስቃሴም በምእራባዊ ቆላ አካባቢ አለ። ይህ ለሻእቢያ ትልቅ ውጋት ነው። ሻእቢያ በእስልምና ሃይማኖት በኩል የሚመጣበትን ችግር በቀላሉ ስለማይፈታው ያንን ቁስሉን እንዳይነኩበት ዘወትር እንደተንፈራገጠ ነው። የሻእቢያ መሪዎች ጅሀድና ጅብህ የሚባሉትን ቃላት መስማት አይፈልጉም። ስለዚህ እዚያ አካባቢ ደጋግሞ መጮህ ያስፈልጋል። ሌላው ዴምህኔ በሚል ስያሜ ማለትም ዴሞክራቲክ ምንቅስቃሴ ሀርነት ኤርትራ የተለኘ አምስት ሻምበሎች ያሉት ቡድን ተቋቁሞ በትግራይ ድንበር አካባቢ በመንቀሳቀስ ላይ ይገኛል። ምናልባትም ይህ ሃይል በህወሀት እየተረዳ ሊሆን ይችላል። እዚህ ላይ አንድ የግሌ ጥርጣሬ አለኝ። ህወሀት ሻእቢያን ለማስፈራራት ይቃጣ ይሆን? ይህ አልዋጥ ይለኛል። ህወሀት ከሻእቢያ የሚያገኛቸው ገንዘብ የማይገዛቸው አያሌ ወታደራዊ እገዛዎች አሉ። ወያኔዎች እኒያን ማጣት አይሹም። ይህ ከሆነ ህወሀት ዴምህኔን በነፃ መሬቱ እንዲጠለል ለምን ፈቀደለት? ምናልባት ይህም የሻእቢያ የራሱ መርዛማ ተንኮል ይሆን? እዚህ አካባቢ ፍተሻ ያስፈልጋል። ቁላቂሎቹ የዴምህኔ ሰዎች ሳያውቁት በትግራይ ምድር የቁም አስረኛ ሆነው ይሆን? ምናልባትም ቀለብ የሚሰፍርላቸው ሻእቢያ ራሱ ሊሆን ይችላል። ይሄ እውነት ከሆነ መቼም የዘመናችን ታላቅ ቀልድ ተብሎ ይመዘገባል» ብሎ በሳቅ ይንከተከት ጀመር። ሌላ የሳቅ አልነበረም። ብቻውን ስቆ ሲያበቃ ማብራሪያውን ቀጠለ «... ይቅርታ ጉዋዶች። ነገሩ በጣም ያስቅ ነበር። ለምን እንዳልሳቃችሁ አልገባኝም። በአገራችን ባህል ጉዋዶች ሳቅን ቀርቶ ለቅሶንም ይጋራ ነበር» ሲል ተሰብሳቢው ሁሉ በሳቅ ጮኸ። ይሁን እንጂ ሻለቃው በተራው ሳይስቅ ቀረ። ሳቅ ጋብ ሲል ጠብቆ ቀጠለ፤ «ለማንኛውም

ቀዳዳውን ጉርጉር በህመህትና በሻእቢያ መካከል ያለው መተሳሰር እንዲላለ ማድረግ እጅግ ጠቃሚ ነው።

«ሌላው የሻእቢያ ደካማ ጉን የመገንጠልን ጥያቄ ማራመዱ ነው። ይህን አቋሙን የማይደግፉትን በውጭ ሀገር የሚኖሩ ተቃዋሚ የኢትዮጵያ የፖለቲካ ድርጅቶች ማስተባበርና በነርሱ በኩል ውጥረት መፍጠር ያሻል። የጦርነቱ መራዘምም በሻእቢያ ተዋጊዎች ላይ መሰላቸትን ማስከተሉ ስለማይቀር ያንንም ቀዳዳ መጠቀም ተገቢ የሚሆን ይመስለኛል።»

ይህን ብሎ ሻለቃው ማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ። ውይይቱም በዚህ መልክ እንደተለመደው እስከ አኩለ ቀን ቀጠለ።

ቼንቶ ፔር ቼንቶ!

ጉዋል ኤረ - ሮዚና!

ምእራፍ ሰባት

- 1 -

በክፍሉ ውስጥ ከወዲያ ወዲህ እየተንጎራደደ ሮዚና ይጠብቃት ጀመር። ትእግስት አጥቶአል። በተምታታ የሀሳብ ኩሬ ውስጥ እየተንበራጩቀ ነው። ሁኔታዎች አላማሩትም። በስጋት ተይዞአል። ስጋቱ ምክንያተ ቢስ አልነበረም። በተለይም መከላከያ ሚንስትሩ ወደ ደህንነት ፅህፈት ቤት የመሩት ደብዳቤ ከማስገረም አልፎ አስገብቷል። ስለጉዳዩ ጂብሪልን በቀጥታ መጠየቅ ስላልደፈረ ዳርዳር ብሎት ነበር።

ሻለቃ ጉተማ እኔ ላይ ያቀረበው ክስ ይኖር ይሆን? ነበር ያለው እንደዋዛ። 'እስካሁን የለም' የሚል ነበር የጂብሪል ምላሽ።

አኖሌ አላመነውም። እንደደበቀው ገመተ። ሌላው ተጨማሪ ስጋት የሰላዩ ሹፌር ማስፈራሪያ ነበር። እየደወለ ይነጫነጫል። በተዘዋዋሪ ህይወትህ በመዳፊህ ላይ ናት እያለ ሊያስፈራራ ይቃጣዋል። ሀወኒም የለችም። አባቱ ሞተዋል። ሰራው ከአለት አለት እየቀፈፈው ነው።

የአስመራ ቆይታው የኢሰፓ መንግስት መሰረት እየተናደ ለመሆኑ ወለል ብሎ ያይ ዘንድ ረድቶታል። እነዚህ ምክንያቶች አለመረጋጋትን ፈጥረውበታል። እና ቢቻል ከዚህ ከተወሳሰበ ሁኔታ ገለል የሚልበትን መንገድ መፈለግ እንዳለበት አምናለች።

ግን እንዴት?

ጥናቱን ጨርሶ ወደ አዲስ አበባ መመለስ አልታየውም። ከዚህ ከአስመራ ወደ ውጭ ሀገር መውጣት የሚችልበት መንገድ ካለ ማየት ነው የፈለገው። በዚህ ጉዳይ ላይ ማነጋገር የሚችለው የቅርብ ሰው ግን አልነበረውም። ይህን የመሰለ ጨዋታ ከሳሙኤል በቀር የሚጋራው የለም። ሳሙኤል ደግሞ ሩቅ ነው - አዲሳባ። ከሁለት ቀናት በፊት በስልክ የተገናኙ ጊዜ 'ሮዛን ማንኛውንም ነገር ታግዝህለችና ቅረባት' ብሎት ነበር። ሌላ አማራጭ አልነበረውም። ሮዛ የአስመራ ነዋሪ በመሆን የከተማዋ ወጣቶች ወደ ሱዳን የሚሸልኩባቸው ቀዳዳዎች ልታውቅ ትችላል ይሆናል ብሎ ገምቶአል። አውጥቶ አውርዶ የደረሰበት መደምደሚያ ይኸው ነበር - ፍርጥ አድርጎ ሊነግራት። በዚህ ጉዳይ ላይ ሊያዋያት ዛሬ እኩለ ቀን ላይ ደውሎላት ነበር። ለጥብቅ ጉዳይ እንደሚፈልጋትና ሆቴሉ ድረስ እንድትመጣ ሲጠይቃት ጥቂት አመኑትታ ነበር። 'ምን ሆነህል?' ብላ ደጋግማ ስትጠይቀው በቴሌፎን ሊነግራት እንደማይችል ገለፀላት። እያቅማማች 'ከምሽቱ ሰባት ሰአት - በአስመራ አቆጣጠር እመጣለሁ' አለችው።

እና አሁን ሰአቱን አየ። አስር ደቂቃ አልፎአል። 'መቅረትዋ ይሆናል' ብሎ ሲያስብ የክፍሉ በር በቀስታ ተቆረቆረ። አኖሌ ተጣድፎ ሄዶ በሩን ከፈተው። ሮዛ ነበረች። ጥቁር መነፅር አድርጋለች። አፍዋን በአንገት ልብስ ሽፍና ነበር። ሙሉ ጁንስ፤ ነጭ ሲኒከር።

«እንኩዋን ደህና መጣሽ ሮዛ»

ቀድሞ ስትጨብጠው፤ ስቦ ሳማት። ሮዛ ፈጥና መነፅርዋንና የአንገት ልብስዋን አወላልቃ አልጋው ላይ ወረወረች።

«አየሰጋሁ ነው የመጣሁት አኖሌ» አለች።

«ምን ተፈጠረ?»

«የናንተ ሰዎች ጣጣ ምን ማለቂያ አለው? በሰበብ አስባቡ መታሰር፤ መገደል ይበዛል። ሰዎቻችሁ መገደል ይወዳሉ። ከመጠየቅ ማሰር ይቀናቸዋል» ብላ ፈገግታ አሳየችው።

ይህን ብላ ሰአትዋን መልከት አደረገች።

«በል መሽቶአል፤ ወደ ጉዳያችን እንግባ» አለችው።

አኖሌ ጥቂት አመነታ። ከምን እንደሚጀምር ጨነቀው።

«አንድ ከባድ ጉዳይ ላዋይሽ ፈልጌያለሁ» ሲል ጀመረ።

በእሺታ ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«የልቤን የማወጋው ሌላ ሰው ባለመኖሩ ነው አንቺን የመረጥኩት። በዚህ ላይ በኔና ባንቺ መካከል ሳሚ እለ ብዬ ስለማስብ ነው።»

እንደገና በመስማማት ራስዋን ወዘወዘች።

«አሁን የማነሳልሽ ጉዳይ አደገኛ ስለሆነ ከኔና ካንቺ ውጭ ሌላ ሰው ሊሰማው ከቶ አይገባም። ማለቱ የምጠይቅሽ ጉዳይ የማይላካ ከሆነ ...»

ሮዛ ድንገት አቁዋረጠችው።

«አኖሌ ... የጋብቻ ጉዳይ ከሆነ ከወዲሁ ባናነሳው እመርጣለሁ። ማማ እንዳየሁት ብቸኛና ደካማ በመሆንዋ ረጅም አመታት ከጉንዋ የምለይ አይመስለኝም።»

አኖሌ በመገረም ያስተውላት ጀመር። አስመራ ከመጣ ጀምሮ ሶስት ጊዜ ብቻ ነው የተገናኙት። በዚህ አጭር ጊዜ ውስጥ የጋብቻን ጉዳይ ያነሳል ብላ ማሰብዋ አስገረመው፤ ይህን ንግግር ከሮዛ አንደበት መስማቱም አጠራጠረው።

«እንዴት እንዲህ አሰብሽ ሮዛ?» አላት በሞተ ድምፅ።

«እነዚህ አገር ለጋብቻ መጠየቅ በጣም የተለመደ ስለሆነ ነው። ይቅርታ» አለችው።

«ምንም አይደል» ካለ በሁዋላ እንደገና ወደ ርእሰ ጉዳዩ በቀጥታ ለመግባት ያምጥ ጀመር።

«ስሚኝ ሮዛ ... ላማክርሽ የፈለግሁት ከዚህ አገር መውጣት ስለሚቻልበት መንገድ ነው። አሁን በዝርዝር ልነግርሽ በማይቻለኝ ምክንያቶች ከዚህ አገር የግድ መውጣት አለብኝ። ጉዳዩ ከባድ ነው። ግን አንድ ነገር ልግለፅልሽ። ህይወቴ አደጋ ላይ ናት።

ከዘገየሁ የኔ ነገር ሊያከትም ይችላል። ስለዚህ እንድትረጁኝ እፈልጋለሁ። ከአስመራ በርካታ ወጣቶች ወደውጭ እንደሚሰጡ ይታወቃል። ያንን የመሸሎኪያ ቀዳዳ ደግሞ ከእናንተ ከአገሬው ተወላጆች በቀር ሊያውቀው የሚችል ከቶ አይኖርም። ስለዚህ ከልብሽ እንድትረጁኝ እማፀንሻለሁ ...» ብሎ በተስፋ ያስተውላት ጀመር።

ሮዛ ስትደነግጥ አስተውሎአታል። ግን በጥሞና ነበር ያዳመጠችው። ተናግሮ ሲያበቃም በረጅሙ ተንፋላ!

«እንዳልከው ከባድ ርእስ ነው አኖሌ!» አለች።

«ይገባኛል። ግን አጣብቂኝ ውስጥ ነኝ። ሳሚ እንደነገረኝ ከሆነ ከዚህ ከኤርትራ ለመውጣት የሚቻልባቸው አንዳንድ መንገዶች አሉ። እንቺን እንዳማክርሽም ጠቁሞኛል።»

«ምን መሰለህ አኖሌ? እንዲህ ያለ ነገር መነጋገር የሚቻለው ወይም የሚሞከረው ለሀይወታቸው በማይሳሉ፣ ቃላቸውን መጠበቅ በሚችሉ ሰዎች መካከል ብቻ ነው። ነገ በኔም ሆነ በቤተሰቤ ላይ ሞት ከሚያስፈርድ ጨዋታ ውስጥ መግባት ይከብዳል።»

«እኔ ምስጢር የመጠበቅ ብቃት ያለኝ አልመስለም?» አለ ግልፍ ብሎት። ፊቱ ባንድ ጊዜ ጉበት መሰለ።

«እንዲያ አላልኩም አኖሌ! ይህን ያህል የማናገርህም ስላመንኩህ ነው። ግን ሀገር የሚያስለቅቅ ምን ችግር ይገጥምህል ብዬ አስቤ ነው?»

«በጣም አደገኛ ሁኔታ ውስጥ ነኝ ሮዛ!»

ሮዛ ለሰከንዶች ያህል ተደምማ ከቆየች በሁዋላ

«ወጣቶች ከአስመራ እንዲወጡ የሚረዳ አንድ ሰው አውቃለሁ። እሱን ላግኘውና ነገ ልመለስ ...» ስትል ተነፈሰች።

ይህን ብላም ፈጥኖ ከተቀመጠችበት ተነስታ በመነፅርዋና በአንገት ልብስዋ ራስዋን ሽፋፍና ለመልስ ጉዞ ተሰናዳች።

«ልሽኝሽ?» ሲል ጠየቃት አኖሌ።

«እዚሁ ቆይ! ካንተ ጋር መታየት አልፈልግም» ስትል ተከላከለች። እጅዋን እንደያዛት ቆመ። ውስጥ እጅዋ ፈጀው። አጥብቆ የያዘው መዳፍዋ መቀት እየጨመረ ሄደ። ሮዛ በተረበሽ መንፈስ አይን አይነን ስታየው ቆየች። ምን ማድረግ እንዳለበት ተደናገረ። ቀስ ብሎ ለቀቃት፤

«ሮዚና!»

«ደህና እደር አኖሌ» ብላ እብስ አለች።

* * *

በነጋታው በቀጠሮው ሰአት ነበር የከፍሎ በር የተቆረቆረው። አለባበስዋ በእጅጉ አስገረመው። ዛሬ እጅግ ተውባለች። ሽቅርቅር ብላ በአስመራ ጉዳናዎች ላይ የሚታዩትን ከማሪዎች መስላለች።

አኖሌ «እንዴት ሆነ ጉዳዩ?» የሚል ጥያቄ ያቀረበላት በችኩላ ነበር።

«ያልኩህን ሰው አገኝቼዋለሁ። ብዙ ከተወያየን በሁዋላ አላምኜዋለሁ። የደህንነት ስራተኛ መሆንን ስነግረው አንቆ ሊገድለኝ ደርሶ ነበር። እንደምንም አበረድኩት። በመጨረሻ ሊያገኝህ ወስኛለሁ። ሰውየው እንደሚለው ከሆነ አንተን በሁለት መንገድ ከአስመራ ማስወጣት ይቻላል። የመጀመሪያው በገንዘብ ሃይል ነው። ሁለተኛውን አልነገረኝም። የገንዘቡ ካልተላከ ብቻ ነው ወደ ሁለተኛው አማራጭ የምንገባው ይላል»

«ገንዘቡን ምን ያህል ይላሉ?»

«መቶ ሺህ የኢትዮጵያ ብር።»

«አብደሻል!» ብሎ ጮኸ።

«በየጊዜው የሚፈፅሙት ነው አኖሌ። የመንግስት ሰዎች በተዋረድ የሚከፋፈሉት መሰለኝ። ይህ ሁሉ ለአንድ ሰው የሚሰጥ ገንዘብ አይደለም። የሚገርምህ ይህ የምነግርህ ሰው ከዚህ ገንዘብ ሁለት ሺህ ብር ብቻ ነው የሚያገኘው። ከባድ ስራ ይመስለኛል።»

ወዲያው ተስፋ ቆረጠ። እና ሌላ መንገድ ማሰላሰል ጀመረ።

«ያን ያህል ገንዘብ አይኖርህም?» ስትል ጠየቀችው።

«አየቀለድሽ ነው!»

«ምን ያህል ይኖርሃል?»

«ይህን ርእስ እንርሳው ሮዛ! እንኩዋን እዚህ አዲሳባ ያለኝ ጥሬ ገንዘብና ንብረት ቢሸጥ መቶሺህ አይሞላም።»

«በአስቸኳይ ገንዘብ ሊልኩልህ የሚችሉ ሰዎች ካሉ፣ ሳሚ ጥቂት እንዲጨምርልህ ማድረግ ይቻላል። በርግጥ አደጋ ላይ ከሆንክ አይናችን እያየ መሞት አይኖርብህም ...» አለች።

በሁለት እጁ ከንዶችዋን ጨምሮ ይዞ በፍቅር አስተዋለት። ጭንቀትዋ ውስጡ ገባ። ግን ምንም መፍትሄ የለውም። የባዶ ሜዳ ሀልም ሆነበት።

ከቆይታ በሁዋላ አስታወሰና፤

«ሁለተኛው አማራጭ የተባለውስ ምንድነው?» ሲል ጠየቃት።

«እሱን አልነገረኝም። ከራስህ ጋር ካልተነጋገረ በቀር ለኔ ሊገልፅልኝ እንደማይችል ነው የነገረኝ። ምናልባት ገንዘቡን የሚቀንስበት ሁኔታ ካለ ራስህ ለምን አታገኘውም?»

«ታማኝ ሰው ነው?»

«ፔንቶ ፔር ፔንቶ!» አለች ሮዛ። መቶ በመቶ ማለትዋ ነበር።

«ምን ማረጋገጫ አለሽ?»

«ከሀያ በላይ ወጣቶችን ያለችግር ሱዳን እንዳደረሳቸው አውቃለሁ። በዚህ ላይ የብሌን ተወላጅ ነው። ብሌኖች በክህደት ጨርሶ አይታሙም። ይህ በድፍን ኤርትራ የታወቀ ነው። እንደ ጊዜ ታስሮ ተገርፎ ነበር። በድብደባ ብዛት ስድስት ወር ካልጋ አልተነሳም። ግን አላመነም። ስባሪ ምስጢር ሳያወጣ ሲቀር ለቀቁት»

«እና እንዴት ላገኘው እችላለሁ?»

«ቀጠሮ ልያዝልሃ። ነገ በዚህ ሰአት ...»

«ጥሩ። የት?»

«እዚህ ይመጣል። ከምሽቱ ስምንት ሰአት - በኛ እቆጣጠር። በርህን ሶስት ጊዜ ብቻ ይቆረቁራል። ያን ጊዜ እሱ መሆኑን ታውቃለሁ። ስሙ አዶናይ ይባላል።»

ከዚያም ለመሄድ ተነሳች። ሊሸኛት ከቃጣ በሁዋላ እንደምትከለክለው ተረድቶ ቆም ሲል ...

«ዛሬ ረጅም መንገድ ትሸኛለሁ።» አለችው።

«ምን ትገኘ?» አለ በመገረም።

«ምናልባት ለዘልአለሙ የምንለያይበት ቀን ሊሆን ይችላል» ብላ ፊትዋ በሀዘን ጉም ሲዋጥ አየና እሱም ስሜትዋ ተጋብቶበት ተረበሸ።

«ተስፋ ማድረግ ሁልጊዜ ጠቃሚ ነው» አላት።

ከሆቴሉ ወጥተው የአስፋልቱን ዳር ይዘው በዝግታ ያዘገሙ

ጀመር።

«ሮዚና»

«አህ!»

«ተግባብተን ነበር .. አይደለም?»

«ነበር!»

«አጭኛ አለሽ?»

«የለኝም።»

«ለምን?»

«አጋጣሚ!» ብላ ፈገግ አለች።

«መቼም ኤርትራዊ የማግባት ሀሳብ ነው የሚኖርሽ» አላት። ኤርትራውያን በትዳር ላይ ያላቸውን ግትር አጽም አላምሮ ያውቃል።

«ምን መሰለህ አኖሌ ... እኛ የኤርትራ ሰዎች እከ ዘረኞችና ጠባቦች አይደለንም። በርግጥ በበርካታ ኤርትራዊያን ላይ ጋብቻን በተመለከተ ተመሳሳይ እምነት ሊኖር ይችላል። ምክንያቱ ግን ብዙዎች እንደሚገምቱት ዘረኝነት አይደለም። ማንነትህን ላለማጥፋትና ኤርትራዊነትን ጠብቆ ለማኖር የሚደረግ ተጋድሎ ነው። ኦሮሞዎችና አማራዎች በቁጥር ብዙ ናችሁ። ባህላችሁና ማንነታችሁ በቀላሉ ሊዋጥ አይችልም። እኛ ግን ሶስት ሚልዮን እንሞላም። ይህቺም በዛች ተብላ በየአለቱ በወምብና በጥይት የሚያልቀውን ህዝብ አስብ። እልቂቱ በዚህ ሁኔታ ከቀጠለ መንግስትም እንደሚፈክረው በጅምላ ሊያጠፋን ከቃጣ ኤርትራዊ የሚባል ዜጋ ለዘልአለሙ ሊጠፋ ይችላል። በርግጥ ከዚህ የተሰደዱ ኤርትራውያን ከአንድ ሺህ አመት በሁዋላም ቢሆን ወደ አባት መሬታቸው ይመለሱ ይሆናል። ይህ ጭንቀት ታዲያ በእያንዳንዱ ኤርትራዊ ጭንቅላት ውስጥ የታተመ ነው። ስንወለድ ጀምሮ ኤርትራዊ መሆናችንን፣ በማንነታችን መኩራት እንደሚገባን፣ በጋብቻም ቢሆን ርስ በራሳችን መጋባት እንዳለብን ወላጆቻችን ያስተምሩናል። ይህ እምነት በውስጣችን ህግ ሆኖአል። እኔን በተመለከተ ግን ኤርትራዊ ባይሆንም የወደድኩትን ላገባ እችላለሁ» ከዚያም ፈገግ ብላ «... በርግጥ የወደድኩት የሌላ አገር ሰው ከሆነ እንደ ግዴታ አስገባዋለሁ» አለች፤

«የምን ግዴታ?»

«የልጆቼ ማንነት ጥያቄ ላይ ...»

«እንዴት?»

«ኤርትራዊ መሆን ይኖርባቸዋል ብዬ አምናለሁ»

«አይከብድም? ላይፈልጉ ቢችሉስ?»

«ዋናው አስተዳደግ ነው። እኛን ቤተሰቦቻችን የሚከተሉትን ገና ሀፃን ሳለን ነው። በዚህም ምክንያት ሳታውቀው ጤናማ ትምክህት ይይዝሃል። ያን ጤናማ ትምክህት ደግሞ በምብና ቃጠሎ አያጠፋውም።» ካለች በሁዋላ፤ «በጣም ለፈለፍኩ? እና የሻእቢያ ካድሬ መሰልኩ? ደሞም ብዙ አመንኩህ? እንዳታሳስረኝ አደራ...» ብላ ጣፋጭ ሳቅ አሰማችው።

አኖሌ ሳቀና እጁን ትከሻዋ ላይ አሳርፎ ጉንጨዋን ሳማት። ቁና መላው አየር ስትተነፍስ ሰማ። ሰውነቱዋ ማተኮሰና መንቀጥቀጥ ጀመረ።

«ተመችተሺኛል» አላት የዜኒትን አነጋገር አስታውሶ።

«አውነት?»

በድጋሚ ሳማት - ጉንጭዋን።

«የምንገናኝ ይመስልኛል?»

«እግዚአብሔር ያውቃል።»

«እኔስ ከዚህ አገር በሰላም የመውጣቱ ጉዳይ ይላካልኝ ይሆን?»

«ፔንቶ ፔር ፔንቶ» አለችው።

«አውነት?»

«አኖሌ መት! አዶናይ የተረገመ ሰው ነው»

በጨለማ ውስጥ አስር ደቂቃ ያህል እንደተገዙ፤

«በቃህ ተመለስ» ብላ አቆመችው።

እጅ ለእጅ ተያይዘው በፀጥታ ቆሙ። አኖሌ እጆቿን አያሻሽ፤

«ወደ አስመራ ስመጣ ቀበጥ ልጆችን ጠብቄ ነበር» አላት።

«እንደ ኦሮማይዋ ፊያሜታ?» ብላ ሳቀች።

«አዎን ... ፊያሜታ ፅብቅቲ ... ጉዋል አስመራ» አለ።

«በነገራችን ላይ» አለች ሮዛ «... ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት እንጂ ኤርትራዊት አይደለችም። ማንም ኤርትራዊ ይህንን ይነግርሀል።»

ኤርትራን አገር አድርጋ በማውራትዋ አኖሌ አልተገረመም። በሳሙኤል ለምዶታል። ይልቁን፤

«ፊያሜታን ለምን እንዲያ አየሻት?» ሲል ጠየቃት።

«በበኩሌ ኤርትራዊት ወጣት ሴት እንደ ፊያሜታ ስታስብ ጨርሶ ለምቴና አይቼ አላውቅም። ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት ናት ብለን ልንቀበል ግን ይቻለናል።»

«... ቢያንስ ከሀዲ ኤርትራዊት ለምን አትያትም?» አላት አኖሌ አየታዘባት።

«ከሀዲ ኤርትራዊ አለ ብዬ አላምንም» ስትለው አኖሌ የፌዝ ፈገግታ እያሳያት፤

«ጭፍን አስተሳሰብ ነው ሮዛ። ካንቺ ይህን ኩቶ አልጠብቅም።» አላት።

«አውቃለሁ» አለች ሮዛ በፈገግታ ተውጣ «... በአማራ ገዢዎች ላይ ባለኝ ገደብ አልባ ጥላቻ የተፈጠረ ባህርይ ይመስለኛል። ስሜቱ ቢያንስ ኤርትራዊነቱን በከፍተኛ ሁኔታ ጠብቄ ለማቆየት ያግዘኛል። ሌላውን እስካልጉዳሁና እስካልናቅሁ ድረስ ደግሞ የኤርትራዊነት ስሜቱ ሰማይን ጥሶ ቢሄድ አደጋ የለውም ብዬ ነው የማስበው»

አየተያዩ ጥቂት ቆዩ።

አኖሌ ወደ ደረቱ አስጠግቶ አንገትዋ ስር አየሳማት፤

«ቢያንስ የመንፈስ ጥንካሬሽን አደንቀዋለሁ» ሲል አንሾካሾከ።

መልስ አልሰጠችውም።

«አልረሳሽም» ሲል አከለ።

«እኔም» ስትል ተነፈለች።

በዝምታ አይን አይኑን ታየው ቀጠለች።

ከንፈርዋ ላይ ሳማት። አልተከላከለችውም። ቀዝቀዘው ከንፈርዋ፤

«በርዶሻል?» ሲል ጠየቃት።

ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ።

«ሀዝባችን ሁሉ በርዶታል» አለችው፤ አያይዛም «ይቅናህ። ከእንግዲህ ልታገኘኝ አትሞክር» ብላ በሁለት እጆቿ አቅፋ ሳመችው። ለሁን ግን ከንፈሮችዋ ፈጁት።

ሮዛ ይህን ፈፅማ ከመቅስበት ጥላው ነጉደች።

ቆሞ ቀጭንዋን ልጅ ከጀርባዋ ተመለከታት።

... ሮዚና እያንጉራጉረች ነጉደች።

የፀሀይቱ ባራኪን አለያም የበረከትን አልነበረም የምታቀነቅነው። ወይ ደሞ የየማን ባርያን መቸ ሆኖ? የወዲትኹልን አለያም የፊሃራን አልነበረም የመረጠችው። ጨርሶ ዘፈንም አይደለም - ግጥም እንጂ። የግጥሙን ደራሲ አታውቀውም። ድንገት ነበር በድምሩ ሀፋሽ ሬዲዮ ሲነበብ ያደመጠችው፤

... ነዚ ምድሪ ቀሰይ ኢልኩም ርገፁዎ

መን ይፈልጥ ደም ተጋዳይ አለም

ነዚ መሬት ተጠንቅቅኩም ከዑዋቱዎ

መን ይፈልጥ አዕፅምቲ ጅግና ሂዱሉ

ዝረገፅኩም መሬት አከብሩዎ

ብደም ሰማእታት ቅዱስ ኩይነሉ

ግጥሙ ሲነበብ በሚያንቀጠቅጥ ስሜት ነበር ያዳመጠችው - ከበረካው የሻለቢያ ፊደሮች። በቃልዋ ይዛዋለች። መበርታት ስትፈልግ ዘወትር በዜማ ታንጉራጉረዋለች ...

ቀጥታ ትርጉሙ፤

ይህን ምድር ቀስ ብላችሁ ርገጡት

ማን ያውቃል የተጋዳይ ደም አለበት

ይህን መሬት ተጠንቅቃችሁ ቆፍሩት

ማን ያውቃል የጀግኖችን አዕም ይዞላል

የረገጣችሁትን መሬት አከብሩት

በሰማእታት ደም ቅዱስ ሆኖአል - ማለት ነበር።

- 2 -

በሩ በዝግታ ተቆረቆረ ...

አኖሌ በዝምታ በር በሩን ያስተውል ጀመር። ተደገመ! ተሰለሰ። ከዚያ ቁርቆራው ቆመ። አኖሌ ጥቂት ጠበቀ። አራተኛ ባለመቆርቆሩ ተነስቶ ከፈተው። ወፍራም ጃኬት የለበሰ ጢሙን በቀጭኑ የተላጨ ሰው ቆሞአል። አፍንጫው ከመርዘሙ የተነሳ ሌላውን የሰውነት ክፍሉን ጋርዶታል። ራስ በራ ጀመር ያደረገው፤ ቀጭን መካከለኛ ቁመት ያለው፤ ርጋታ ገፅታው ላይ የሚነበብበት ሰው ነበር።

«አኖሌ ...» ብሎ እጁን ዘረጋለት።

«አደናይ እባላሁ ... ሮዛ ልካኝ ነው።»

«እኔም እየጠበቅሁ ነበር!» ብሎ ወደ ውስጥ ይገባ ዘንድ ጋበዘው።

ሰውየው ገብቶ ተቀመጠ። አኖሌ አልጋው ጫፍ ላይ አረፍ ብሎ ... ምን አይነት ወሬ እንደሚጀምር እየጨነቀው፤

«ምን ይምጣልህ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም አልፈልግ ... ቶሎ መመለስ አለብኝ» ብሎ ሰአቱን አየ። ቁጥብነት ይታይበታል።

«መልካም ... ሮዛ በዝርዝር ነገራህ እንደሆነ አላውቅም።»

«ጫፍ ጫፉን እንስታልኛለች ...» አለና መልሶ ዘና አለ።

«በግልፅ እንነጋገር ታዲያ?»

«ጥሩ ... ከተጀመረ ግልፅ መሆን ይሻላል። እዚህ አገር በርካታ አጠራጣሪ ነገሮች አሉ። እንተ ወይም እኔ የመንግስት ሰላይ ልንሆን እንችላለን። ምንም ማረጋገጫ የለም። ለጊዜው ግን ሁለታችንም ሮዛን አምነን እንነጋገር።»

አኖሌ ጭንቀት ሰፈረበት። ይህን ባለጉራዴ አፍንጫ የገድ ማመን እንዳለበት አሰበ። ከዚህ ወዲያ ማፈገፈግ አይችልም። ከሞት አደጋ ጋር ቁማር ጀምሮአል። ላፈግፍግ ቢልም አይችልም። አጣብቂኝ ውስጥ ገብቶአል። እና ቀጠለ ...

«እኔም ሮዛን አምኜ ነው የማናገርህ» ካለ በሁዋላ «... ባጭሩ ስለኔ እንዳጫወተችህ ነገራችሁ። መንግስት ወደ አስመራ ለስራ ልኮኛል። ስራዬን አጠናቅቄ እንደጨረስኩ ግን ከዘጠና በመቶ በላይ ጥሩ ሁኔታ ላይገጥመኝ ይችላል። በዚህ ምክንያት ከኢትዮጵያ መውጣት እሻለሁ። ቀደም ሲል ጀርመን ነው የነበርኩት። አመጣጤ የተሻለ ሁኔታ ይገጥመኛል ብዬ ነበር። አባቴንና ፍቅረኛዬን ለማግኘት ንጉቴም ነበር የመጣሁት። አሁን ግን ሁኔታዎች እንደጠበቅሁት አልሆኑም። የምሰራው ስራ አልተስማማኝም። አባቴም ሞቶአል። ፍቅረኛዬን አላገኘሁቀትም። ያለችበትን እግዚአብሔርም አያውቀው። በዚህ ላይ መንግስት በፖለቲካ አመለካከቱ ጠርጥሮኛል። የሚያስፈራሩኝ የደህንነት ሰዎችም አሉ። ይህ ሁኔታ ከሀገር እንድለቅ ያስገድደኛል። ስለዚህ ሀገር ለቆ መውጣት በሚቻልበት መንገድ ላይ እንድንነጋገር ነው የምፈልገው»

አደናይ ራሱን ላይታች ሲወዘውዝ ከቆየ በሁዋላ፤

«አሁንስ እየተከታተለህ ሊሆን አይችልም?» ሲል ጠየቀው።

«ሊሆን ይችላል። እስካሁን ግን ፍንጭ አላየሁም። ምናልባት የትም ሊሄድ አይችልም ብለው ሊዘናጉ ይችሉ ይሆናል። በየእለቱ

ሪፖርት ስለማድረግም ላይጠረጥሩኝ ይችላሉ።»

«በአስመራ የተመደብክበትን ስራና ሃላፊነትህን ልትነግረኝ ትችላለህ?»

«አስፈላጊ ነው?» አለ አኖሌ።

«በጣም!» አለ አዶናይ «ግዴላህም እመነኝ። ፍላጎትህ ሙሉ በሙሉ እንዲሳካ መተማመን ነው ያለብን። በዝርዝር ንገረኝ የስራ ተግባርህን»

ቀስበትኛ ይመስል የነበረው ሰው ድንገት በራስ የመተማመን፣ የማዘዝ መንፈስ ሲያድርበት አኖሌ አስተዋለ። እና እንደታዘዘው ያብራራ ጀመር፤

«በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ ከፍተኛ ኢክስፐርት ነኝ። ባብዛኛው ጥናት ነክ ተግባራት ላይ ነው የምሰማራው። ወደ አስመራ የመጣሁት በሻክሊያ ላይ ሳይኩሉጂካል ምር ፌር ለማካሄድ መነሻ የሚሆን ጥናት ለማቅረብ ሲሆን፤ እዚህ በምቆይባቸው ሶስት ወራት ይከመንቶችን የማየት፤ ማንኛውንም አስረኛ የማነጋገር፤ ከከፍተኛ ወታደራዊ መኩንኖችና ጀኔራሎች መረጃዎችን የመሰብሰብ ሙሉ ፈቃድ ተሰጥቶኛል። በተረፈ አንድ ረዳት፤ መኪናና፤ ቢሮ አለኝ። ስለከተማው ህዝብ ስሜት ለማጥናት እንዲመቸኝ ሆቴል እንድሰነብት ያቀረብኩትን ሀሳብም ስለተቀበሉት እዚህ ሆቴል ማረፍ ችያለሁ።»

«ሰላንቱ ይበቃኛል!» አለ አዶናይ «... ከኢትዮጵያ ስለምትወጣበት ሁኔታ እንነጋገር። እንግዲህ አስተማማኝ የሆነና አስተማማኝ ያልሆነ የማምለጫ መንገዶች አሉ። የትኛውን እንደምትመርጥ መቼም ግልፅ ነው። ሆኖም ገንዘብን አትችለውም። በእጅህ ምን ያህል ብር አለህ?»

አኖሌ የፌዝ ፈገግታ አሳየው።

«ምንም አልያዝክ?»

«አዲስ አበባ ባንክ ጥቂት ገንዘብ አለኝ።»

«ምን ያህል?»

«ሰላሳ ሺህ»

«በተንቀሳቃሽ ሂሳብ ነው?»

«የለም። በደብተር ነው»

አዶናይ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘና፤

«የአዲሳባውን ገንዘብ ተወው። አሁን በእጅህ ያለውን ንገረኝ?»

«ሺህ አምስት መቶ።»

«ይሄማ ትርጉም የለውም።»

«አዝናለሁ። ወዲህ ከመምጣቴ በፊት ከኢትዮጵያ የመውጣት እቅድ አልነበረኝም። በገጠሙኝ ሁኔታዎች ተስፋ መቁረጥ የጀመርኩት አስመራ ከመጣሁ በሁዋላ ነው»

«እንግዲህ የገንዘብ ነገር ተስፋ የለውም ማለት ነው» ካለ በሁዋላ፤ መልሶ፤

«ሮዛ ልትረዳህ አትችልም? ቤተሰቦችዋ እቅም ያላቸው ይመስለኛል» አለው።

አኖሌ ለምላሽ ፈጠነ፤

«ቢኖራቸውም ባይኖራቸውም ከነርሱ ሰባሪ ሳንቲም አልጠይቅም። የትያውቁኛል? ሌላው ቀርቶ ከእንግዲህ መገናኘት እንደሌለብን ነው የሚገባኝ። አደጋ ላይ እንዲወድቁ አልፈልግም።» ካለ በሁዋላ «... ይልቅ ሮዛ ዝገንዘብ ውጭ ሌላ አማራጭ መኖሩን ነገራኝ ነበር። ምንድነው እሱ?» ሲል ለመስማት ጉዋጉቱ ጠየቀው።

አዶናይ ከንፈሩን በልጠጥ አደረገና ችላ እንደማለት አለ።

«ምንድነው ጉዳዩ?» አለ አኖሌ።

«እሱ እንኩዋ መስዋእትነትን ይጠይቃል» አለው።

«ምን አይነት መስዋእትነት?»

«ሰላሳ በመቶ ያህል አደገኛ ሊሆን ይችላል።»

«ሙሉ በሙሉ አደጋ ውስጥ ያለሁ ሰው ነኝኩ» አለ አኖሌ። አያይዞም «ይልቅ ጉዳዩን ንገረኝ» አለ ተቻኩለሁ።

«ይሄ እንኩዋ ከኔ ቁጥጥር ውጭ ስለሆነ በቅድሚያ ሌሎች ሰዎችን ማነጋገር አለብኝ።»

«እና ውጤቱን መቼ ትነግረኛለህ?»

«ነገ ልክ በዚህ ሰአት» ብሎ ከተቀመጠበት ተነሳ። ሲሰናበተውም «... ሳትረበሽ ስራህን እንደወትሮው አከናውን። ምንም አይነት ለጥርጣሬ የሚያበቃ ፍንጭ እንዳትተው» ሲል መከረው።

* * *

በነጋታው በሩ ሶስት ጊዜ በዝግታ ሲቆረቆር አኖሌ ፈጥኖ

ተነስቶ በረገደው። ትእግስት አጥቶ ነው የቆየው።

በጥቁር ሱፍ ያሸበረቀ መልክ መልካም ጉልማሳ በሩ ላይ ቆሞአል።

«ማንን ፈለጉ?» አለ ተደናግሮት።

«አደናይ ነኝ» አለው።

የትናንቱ መጥረቢያ መሳይ አፍንጫ የለም። አኖሌ የገዛ አይኑን ማመን አቃተው። በደመነፍስ ነበር እንዲገባ በሩን የከፈተለት።

«ሰው ሰራሽ ነበር አፍንጫህ?» ሲል ጠየቀው።

በአዎንታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘና ፈገገ አለ።

«ማመን አይቻልም!»

«ምን ይደረግ?» ብሎ በርጋታ አኖሌን ያጤን ጀመር።

«ወደ ጉዳዮችን እንገባ!» አለ አኖሌ። አያይዞም «ውጤቱ ምን ሆነ?» ሲል ጠየቀው።

«ተስፋ አለው» የሚል ነበር አደናይ የሰጠው ምላሽ።

«አውነት?»

አኖሌ ጉዋጉዋ።

«አድለኛ ነህ እንዲያውም። ዛሬ ቀኑን ሙሉ ባንተ ጉዳይ ላይ ስነጋገር ነው የዋልኩት። አጋጣሚ ሁኔታውን ከልምድ አገባር ስናየው ያለችግር የማምለጥ እድልህ ወደ ዘጠና በመቶ አሻቅቦአል። ያለምንም ጥርጣሬ ከሃያ ቀን በሁዋላ ቦን ወይም ጀኔቭ ትገባለህ።»

«አላምንም!» አለ ህልም እየመሰለው።

«አትጠራጠር። ጥቂት ድፍረት ብቻ ነው የሚያስፈልገህ»

«መልካም! የሚጠበቅብኝን ጉዳይ ልወቀዋ!»

«በቅድሚያ ጥቂት ጥያቄዎችን ላቅርብልህ» አለ አደናይ። አያይዞም ቀጠለ።

«ትናንት ስለ ስራህ ስትገልፅልኝ እስረኞችን ማነጋገር ስለመቻልህ አንስተህ ነበር ልበል?»

«አዎን» ሲል መለሰ አኖሌ።

«ማንኛውም እስርቤት እንደልብ የመገባት ፈቃድ አለህ?»

«አዎን አለኝ» አለ። ምን ሊጠይቀው እንደፈለገ እያውጠነጠነ።

«በየትኛውም ሰአት?»

«እስካሁን በስራ ሰአት ብቻ ነው የምገባው»

«ማምሻውን የመገባት ፈቃድ ማግኘት ትችላለህ?»

«በቂ ምክንያት ካለኝ ማስፈቀድ የሚገድ አይሆንም።»

«እስካሁን ከእስረኞች መካከል ማን ማንን አነጋግረህ?»

«በዙ ናቸው። ወታደሮች፣ መከራከሪያ፣ የሽላቢያ ሰላዮች፣»

«ከሻእቢያ ሰላዮች ማንን አነጋገርክ?»

«አብርህ ፀሎት ይባላል።»

«እንግዲህ ቦን ወይም ጀኔቭ ድረስ ልንሸኝህ የምንችለው አብርህ ፀሎት የተባለው እስረኛ እንዲያመልጥ ጥቂት እርዳታ ካደረገህ ነው። አፕሬሽኑ በቀላሉ ይፈፀማል። አንተም በቀላሉ ይህን ሀገር ትሰቃለህ። ይህን ተግባር ለፈፀምክበት ሻእቢያ ከአስመራ ውስጥ እንዲትም ልምጭ ሳያርፍብህ አንጠልጥሎ ያወጣህል! ቅንጣት አትጠራጠር። እንፈፅመዋለን! መስዋእትነትን ጭምር እንከፍላለን - አፕሬሽኑ እንዲሳካ። ላንተ ብለን ብቻ ሳይሆን ድርጅቱ የሚፈፀማት እያንዳንድዋ ተግባር ከታማኝነቱ፣ ከሀዘዘባዊነቱ፣ ከብቃቱም ጋር ስለሚጣበቅ የማንፈፅመውን አንናገርም። የተናገርነውን ደግሞ እንፈፅመዋለን»

አኖሌ ብዥ አለበት። አይኖቹን እንደ እንቁራሪት አፍጥጦ ነበር አደናይን የሚያስተውለው፤

«አንተ የሻእቢያ ሰው ነህ?»

«ነኝ አዎ!»

ግራ ተጋባ። እንዴት ማሰብ እንዳለበት አላወቀም። አንዴ ጣራውን፣ መልሶ መራቱን፣ ደሞ ወደ አደናይ አፈጠጠ፤

«ለመሆኑ» አለ አኖሌ «... ባቀረብከው ጥያቄ ባልስማማ ምን ታደርጋለህ?» ሲል ጠየቀው።

«ለፖሊስ ጠቁመህ እንዳታሲዘኝ ዛሬውኑ አገር ጥቶ እጠፋለሁ» አለው አደናይ ስሜቱ ባልታወቀ ሁኔታ አኖሌን እየገረመመ።

«አስመራ ውስጥ የሻእቢያ አባላት በብዛት አሉ ማለት ነው?»

«አራት መቶ ሺህ ያህል!» አለ አደናይ በፈገገታ እንደተዋጠ።

ፈገግታ ይታይበት እንጂ ውስጡ ግን በጭንቀት ሊፈነዳ ምንም አልቀረውም፤ አያይዞም፤ «ሀዘቡ ሁሉ ደጋፊያችን ነው። እያንዳንዱ ዜጋ ተባባሪያችን በመሆኑ ነው በሙሉ ልብ እንደምታመልጥ የምነግርህ»

አኖሌ በተመስጦ ማሰብ ጀመረ። አደገኛ ወጥመድ ውስጥ መግባቱን አመነ። ግን ምን የተሻለ ምርጫ አለኝ ሲል ራሱን ጠየቀ። ስለ ሳሙኤል አሰበ? ያንን ወረቀት ከመከላከያ እንዴት አገኘ? የሮዛ የአይን መነፅርና የአንገት ልብስ? የሮዛ ከብረት የጠነከረ መንፈስ ... የአዶናይ አፍንጫ ... የሮዛ እናት ፀሎት ... በሚሰጠር ቁልፍ የተከረቸመች ከተማ ... እንደ ባቢሎን ለመፍረስ የቀረበች ሀገር ... እንደ ናቡከደናፆር ሳር መጋጥ የሚገባቸው መሪዎች የነገሱባት ሀገር ... በፍርሀት የተከበበ ትውልድ ...

አኖሌ ለመሞት ወይም ጨርሶ ከዚህ የጭንቀት ሀገር እጅግ ለመራቅ ተመኝ ...

«ምን ይመስልህል ታዲያ?» የሚለው የአዶናይ ጥያቄ አባነነው።

«መልካም ነዋ! ዝርዝሩን እንነጋገር!»

አዶናይ ያመቀውን የጭንቀት አየር ለቀቀው። በደስታ መጮህ አምሮት ነበር ...

* * *

«ሰንበት ደረሰክ ጌታዬ። ጠቦት ቢጤ አላማሮትም? አዋጥተን እንረድና ፍርምባውን ለይቼ ለርሶ ምሳ እንዲዘጋጅ አደርጋለሁ። ስራ ብቻ ደግሞ ሰው ይገላል። ነገ ሰንበት ነው። ጮማ የሆነ አሳብ አይመስለኝም?»

«ጠቦት ዋጋው ስንት ነው?»

«መቶ ሀምሳ ይገኛል። ያለጠለጠ።»

«እና ሰባ አምስት ታዋቂለህ?»

«ይመኑኝ።»

«ፍርምባውን ቃል ገብተሃል!» አለው እየሳቀ።

«ይመኑኝ እያልኩዎ!»

አይኖቹ በደስታ ስሜት ደመቁ።

«በል ወደ ስራ እንግባ ...»

«የት ነን ዛሬ»

«ወንበዴውን ነው ማነጋገር የምፈልገው»

«ድጋሚ!? ጋግርታም ነውኮ ... ይመኑኝ ዛሬ ይሰድቦታል። መሞት ስለሚፈልግ በጣም ይሳደባል። ለነገሩ ከድብደባው ሞት ይሻለው ነበር።»

«ግዴለም እንዚድ!» ብሎ ጃኬቱን ለብሶ ወጣ።

ጮማዬ ዛሬም እንደወትሮው የባጥ የቆጡን እየቀጣጠረ ነበር ማርያም ግምቢ ያደረሰው። በር ጠባቂ ፖሊሶቹ የአኖሌን የፈቃድ ወረቀት አገላብጠው ከመረመሩ በሁዋላ ሁለቱንም ፈትሸው አስገቡአቸው። ግቢው ሰፊ ነው። ከጥበቃ በሩ ሀምሳ ሜትር ርቀት ላይ ካለው ቪላ ከሃያ በላይ አደገኛ እስረኞች ታጉረዋል። አብዛኞቹ በሻእቢያ አባልነት ወይም ሰላይነት ተጠርጥረው የታሰሩ ይሁኑ እንጂ ከእስረኞቹ መካከል እጅ ከፍንጅ የተያዘ፤ አለያም ያመነ የለም - ከአብርሃ ፀሎት በቀር።

በርግጥም ከእስረኞቹ መሀል የአብርሃ ፀሎትን ያህል ተፈላጊ ሰው ላይኖር ይችላል። አብርሃ ፀሎት ከመንግስት ጋር ቢተባበር የሻእቢያ የሰላላ መዋቅር ብትንትኑ ሊወጣ እንደሚችል የደህንነት ሹማምንቱ አልተጠራጠሩም። እስካሁን ግን ድብደባና ማስፈራሪያ፤ አለያም ማባበያ ሊበግረው አልቻለም። የደህንነቱ ባለስልጣኖች ወደ ከፍተኛ የማሰቃያ ስልቶች ለመሸጋገር በተዘጋጁበት ጊዜም ነበር አኖሌ አስመራ የገባው። አኖሌ የሰነ ልቦና ሳይንስ ምሁር በመሆኑና በቀጥታ ከፕሬዝዳንቱ ቢሮ መላኩ የደህንነት ሹማምንቱን ስሜት አልሰረቀውም። 'እስኪ ይሞክረው እናየዋለን በሚል ስሜት ነው ችላ ብለው አብርሃ ፀሎትን ለጊዜው የለቀቁለት።

በማርያም ግምቢ ማጉሪያ ጣቢያ በር ላይ በየእለቱ ሁለት ፖሊሶች ይቆማሉ። አብርሃ ፀሎት ከታሰረበት ልዩ ክፍል ደጃፍ ላይም አንድ ወታደራዊ ፖሊስ ዘወትር በንቃት ይጠብቃል። በረጅም ግንብ ከታጠረው ግቢ፤ በየማእዘኑ ላይ የጥበቃ ማማዎች ከነባውዛቸው አውቶማቲክ መትረየስ ደቅነው ቀንና ሌሊት በንቃት ይጠብቃሉ። ወደዚህ ማጉሪያ በልዩ ትእዛዝ ካልሆነ በቀር ማንም ጠያቂም ሆነ ባለጉዳይ ዝር ሊል አይፈቀድለትም።

አኖሌ ወደውስጥ ዘልቆ እንደገባ የልዩ ወህኒው አዛዥ ሙሉ መቶ አለቃ ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ነበር የተቀበለው፤

«ተስፋ ሳትቆርጥ ተመለስክ እንዴ?»

«ግዴለህም - ይሸነፋል» አለ በጉራ።

«የሚሆንልህ አይመስለኝም። ጌንጥ ነው።»

«ግዴለም አንዳንድ ዘዴዎችን እንጠቀማለን።»

«በል ልፋ እንግዲህ ... ሰውዬው እንደሁ የተረገመ ነው። ከፈሉ የተጣላ ሰይጣን። በስቴፕላር ቅንድብና ቅንድቡን አጣብቀን አሰቃየነው፤ ገረፍነው፤ ተለተልነው፤ የተንኩሉ ብዛት የሰቃይ ድምፅ እንኩዋ አያሰማም። ኩሉኔል ዝናው ለመጨረሻ ጊዜ ሲያናገሩት 'አልገድልህም፤ ስጋህን ከትፈ እበላዋለሁ' ሲሉ ዛቱበት። ወዲያ ቢገደል በተሻለ» አያለ ነበር ወደታሰረበት ክፍል የሸነው።

አኖሌ ከልዩ ጠባቂው ፖሊስ ጋር አብርህ ፀሎት ብቻውን ወደተዘጋበት ክፍል እንደገባ «የእግሩና እጁ ሰንሰለት ይፈታ!» ሲል አዘዘ። ፖሊሱ ከያዘው ክምር ቁልፍ መርጦ ከፈተና በእስረኛው እግሮችና እጆች ላይ ያሉትን ሰንሰለቶች አወለቃቸው። አብርህ ፀሎት ሰውነቱ ቢቃዘምም አይኖቹ ንቁ ናቸው። በአሳሪዎቹ ላይ ንቀት ይታይበታል። አኖሌ በጀርባ በኩል ያሉት መስኮቶች እንዲከፋፈቱ ፖሊሱን አዘዘው። እንደታዘዘው ፈፀመ፤

«እንግዲህ ብቻዬን ልቆይ!» አለ አኖሌ።

ፖሊሱ «መልካም» ብሎ በሩን መለስ አድርጎ ወጣ።

አብርህ ፀሎት ፍራሹ ላይ እግሩን አኩራምቶ ተቀምጦ አኖሌን በጥንቃቄ ያስተውለዋል፤

«መማዬ በሩን ከፍቶ ብቅ አለ።»

«ዝጋውና ደጅ ጠብቀኝ» ሲል አዘዘው።

«አብራዎ ልሁን?»

«እዚያው ቆይ ደህና ...»

«መማዬ በሩን ቀስ አድርጎ ዘግቶ ወጣ። አኖሌ ቁራጭ ወረቀትና ብእር ካወጣ በሁዋላ፤

«እዚህ ክፍል ድምፅ መቀጃ መሳሪያ የተገጠመ ይመስልሃል?» ሲል ፅፎ ወረቀቱን ወደ አብርህ አቅርቦ አሳየው።

አብርህ ፀሎት በመደነቅ ወረቀቱን ተቀብሎ በችኮላ ካነበበ በሁዋላ ወደ አኖሌ ቀና ብሎ፤ መልሶ አቀረቀረ።

አኖሌ መልስ ፈልጎ ነበር። አብርህ ፀሎት ግን በመጠራጠር አንዴ ወረቀቱን መልሶ አኖሌን ያስተውል ጀመር።

አኖሌ የክፍሉን ዙሪያ ገባ ያስተውል ጀመር። ጥጋ ጥጉን ጭምር ፈታተሽ። ምንም አጠራጣሪ መሳሪያ አልነበረም። መርፌ መሰል የድምፅ መቀጃ መሳሪያዎች በጣራው ላይ ካልተገጠሙ በቀር

ለላ ድምፅ መቀጃ መሳሪያ ሊኖር እንደማይችል አመነ። የኢትዮጵያ የስላ ቴክኖሎጂ ያን ያህል እንደማይራቀቅ ደግሞ አኖሌ ይገምታል። እና ወደ ተግባሩ ዘለቀ።

«ዘጠና ዘጠኝ እባላሁ» አለው ዝቅ ባለ ድምፅ።

የአብርህ ፀሎት አይኖች ሲደምቁና ሲደናገጥ አየ። የደረቁ ክንፈሮቹም ተነቃነቁ። እና እንደምንም ብሎ፤

«በቁጥር የሚጠራ ሰው ሰምቼ አላውቅም» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«አንተ ማነህና! ለሰባት አመታት ዘጠና ዘጠኝ አልነበርክም?»

አብርህ ፀሎት በመጠራጠር አኖሌ ላይ አፈጠጠ። ይህን ኮድ የሚያውቀው አንድ ሰው ብቻ መሆኑን አብርህ ያውቃል። ያ ሰው ተይዞ ቢሆን እንኩዋ ይህን ሊናገር አይችልም።

ሊያምን ፈለገ። ሙሉ ልቡን መስጠት ደሞ ፈራ። የማረጋገጫ ጥያቄዎችን ለመወርወር ተገደደ፤

«ዘጠና ዘጠኝ ምን ማለት ነው?»

«ቦሎኛ የሚመረት ሰአት» አለ አኖሌ ፈገግ ብሎ።

አብርህ ፀሎት ረጅም አየር ካስወጣ በሁዋላ፤

«አማራ ነህ?» ሲል ጠየቀው።

«ኦርሞ ነኝ።»

«ከማን ጋር ነበር የተገናኘህ?»

«አደናይ መሆኑን ከገለፀልኝ ሰው ጋር»

«የኩድ ቁጥሩን ነግርህል?»

«ቁጥሩን አልነገረኝም። ሁለት ቃላት ብቻ ነው የነገረኝ»

«ምን አለህ?»

አኖሌ እንደማሰብ አለ። ቃላቶቹን የረሳቸው መስሎት ነበር። አስታወሰ፤

«ነቢያት - ቦቼፊሊያ» አለ።

አብርህ ፀሎት አይኖቹን በሰፊው ሲበለጥጥ አስተዋለው። ወዲያው ስሜቱን ላለማሳወቅ እየጣረ፤

«ለኔ ምን እንድትነግረኝ ነው የፈለገው?» አለ ጨርሶ ገራ

የመጋባት ስሜት ጭምር እየታየበት፡፡

«አንድታመልጥ ዝግጅት ጀምረናል፡፡ ተስፋ የሚያሳድር እቅድ ነው፡፡» ብሎ የታሰበውን በዝርዝር ያብራራለት ጀመረ፡፡ አብርሀ ፀሎት የአኖሌን ገለፃ በጥንቃቄ ሲያዳምጥ ከቆየ በሁዋላ በመስማማት ራሱን ነቅንቆ አንዳንድ ማስተካከያዎችን አከለበት፡፡ በመጨረሻ፡

«ለመሆኑ በዚህ አፕሬሽን ላይ ያንተ ፍላጎት ምንድነው?» ሲል በርጋታ ጠየቀው፡፡

«መንግስት ሊተናኮለኝ ጀምሮአል፡፡ ቀድሜ መሸሽ አፈልጋለሁ፡፡»

«ልንያዝ! ልንገደል እንደምንችል አውቀሃል?»

«ድብብቆሽ እየተጫወትኩ እንዳልሆነ ይገባኛል! ግን አማራጮቼ ጠብብ ያሉ ናቸው፡፡ እግራዬን አብባን ከረገጠ በሁዋላ መንፈራገጥም አይቻል ይሆናል፡፡ ስለዚህ አንዳንድ ጊዜ እድልን መማፀን ያስፈልግ ይሆናል፡፡»

«እቅዱ እንኳ ምንም አይወጣለትም፡፡ ሆኖም ሁልጊዜ በታቀደው መሰረት ማከናወን አያጋጥምም፡፡ አምኅበት ግባ፡፡ እንደማትፀፀትም አረጋግጥ! በዚያ መንፈስ ከገባህ የተሻለ ውጤት ሊመጣ ይችላል፡፡ ባመነታህባት ደቂቃ ግን እንደምትገደል እወቅ!»

አኖሌ «ገብቼበታለሁ! ወደሁዋላ አልመለስም» ሲል አረጋገጠለት፡፡ በዚህ ጊዜ አብርሀ ፀሎት ሊተኩርበት የሚገባ በሚላቸው ነጥቦች ላይ ተጨማሪ ማብራሪያ ሰጠው፡፡ አኖሌም የራሱን አስተያየት እያከለ በእቅዱ ላይ በጥንቃቄ ደግመው ደጋግመው ተወያዩበት፡፡

* * *

«ይመኑኝ ፍርምባውን ለብቻ አሰራልዎታለሁ!» አለ ጮማዩ ማርያም ግምቢን ለቀው እንደወጡ፡፡

«ኩሎኔል ዝናውን ማግኘት ስላለብኝ ፈጠን ብለህ ንዳ!» አለው ስአቱን በችኩላ እያየ፡፡

«አ ... ኩሎኔል ሽንኩርት!» ብሎ ሳቀ ጮማዩ፡፡

«የምን ሽንኩርት?» አለ ገርሞት፡፡

«ሽንኩርት አያቱም? ነግራዎት አልነበር እንዴ?»

«የወታደሮች ቁዋንቁዋ ረቂቅ ነው ...» ብሎ አፈዘበት፡፡

«እዚህ አገር ሽንኩርት ነው የሚባሉት ትንንሶቹ ሴቶች» ካለ በሁዋላ ከት ብሎ ሳቀ፡፡ አኖሌ ገረመው፡፡

«ታዲያ ኩሎኔልን ለምንድነው ሽንኩርት የምትለው?»

«ይወዳሉ! ሽንኩርት ካላገኙ እንደ እብደት ነው የሚያደርጋቸው፡፡ መሳደብ መቆጣት ነው፡፡ አንዳንዴማ ያስገዋራቸዋል፡፡ ሽንኩርት ያጡ ቀን ያንዱን እስረኛ ሞተር ያጠፋሉ፡፡»

«የምን ሞተር?»

«ልብ ነዋ፡፡ ስለ አባባል ምንም አያቱም ልበል? እዚህ አገር ሰው ሲሞት 'ሞተር አጠፋ' ነው የምንለው፡፡ ታዲያ ኩሎኔል እንዳይቆጡ ሽንኩርት እንፈልጋለን፡፡ አንዴ አይረሳኝም ሽንኩርት ሳያገኙ ሰነብቱና ንድታቸው ጡሜቦ የሚባል ተራ ወታደር ላይ አረፈ፡፡ ልጄ እንኩዋ ምንም አላጠፋም ነበር፡፡ ግፍ ነው! ጡረታ ፈረምክ ብለው ነው የወሰኑበት፡፡ እስካሁን አይኔ ላይ አለ - ያ ምስኪን ...»

«የምን ጡረታ ነው የሚፈርመው? ተራ ወታደር ነው አላልክም?»

«ጡረታ መፈረም አያቱም? ወረቀት ላይ መሰሉት እንዴ? በጓደኛው እግር ላይ ነው የፈረመለት!»

«ምን?»

«በጥይት ነዋ! እግሩን ተለበለት፡፡ ተዋውለው ነበር፡፡ ጉዋደኛው ግን አውቆ መታኝ ብሎ አሪ አለ፡፡ ጡሜቦ ለጓደኛው ውለታ በሰራ ሽቤ ገባ፡፡ ኩሎኔል ታዲያ ሽንኩርት ሳያገኙ ለንብተው ነበርና ቁጣ ቁጣ ሲላቸው እኔን ጠርተው የዚያን ክይሊ ሞተር አጥፋ ሲሉ አዘዙኝ፡፡ ወስጄ ኩዋድሮውን ስነቅልበት አለቀሰ፡፡ አንጄቱን በላኝ፡፡ ደረቱ ላይ ስፈርምለት ሽብረክ አለና እንደ ክረምት እባብ ዝርግት ...»

አኖሌ ዝም አለ፡፡ ወሬው ተፈፈው፡፡ ጮማዩ ቀጠለ ...

«የምር ሽንኩርት ቀምሰው አያውቁም?»

መልስ ስላልሰጠው ቀጠለ፡፡ «አኛ መቸም ግፍ ነው የሰራው፡፡ ቀለድንባቸው ኮረዶቹን፡፡ እነሱም ጊንጥ ናቸው፡፡ አንድ ጊዜ አንዱ ሃምሳ አለቃ ሽንኩርት ይዞ ያድራል፡፡ በራስዋ ቤት፡፡ ሌሊት ተነስታ መፃፊያውን በቢላ ቆርጣው ጠፋች፡፡ እሱ ጠጥቶ አንሳላ ሆኖ ነበር፡፡»

«እጁን?» አለ አኖሌ ግራ ገብቶት፡፡

«እኔ በጠቅላላው! - መፃፊያ እጅ ሆነ እንዴ ደሞ? ተከለወልድን ነውን። የወንድ ነገርዬውን ...»

«አሃ!» አለ አኖሌ።

«ታዲያ ወታደሩ ሁሉ ፈራ። ማደር ተወ። ፃፍ ፃፍ አድርጎ አዘደው ሞተርዋን አጥፍቶላት ይመጣ ጀመር። አዩ ኤርትራ! ሞት - ፍቅር - ቁርጥ - ግፍ ሁሉን አየን። ይገርሞታል አንዳንድ ቀን ወደፊት የሚበቅሉት ዛሬች የሰው ልጅ ጣትና አፍንጫ ያበቅሉ ይሆን? ብዬ አስባለሁ። መሬቱ እኮ የሰው ደም ጠግቦአል። የኤርትራ አናቶችም ታዲያ እልህ የያዛቸው ነው የሚመስሉት። ላይ በላይ ይወልዳሉ። የሞተውን ያህል ተከተው ያድራሉ ...»

አኖሌ በትእዛዝነት ያጤነው ጀመር። በመስማቱ ብቻ አፈረ። ሙማዩ ግን የየአለት ወሬው ስለሆነ ያለመጨነቅ ነበር የሚያወጋው። ስለ ኩሎኔል ዝናውም መተረኩን ቀጠለ ...

«... እሳቸውከ ሽንኩርት ሲያዩ ፍርምባ ያዩ ያህል ፊታቸው ይፈካል። ለነገሩ ከአስመራ ወጣ ሲባል ያለው ውበት ያጉዋጉዋል። ቅመም ናቸው። ለዚህ የተፈጠሩ ነው የሚመስሉት። የአዋሽ ዳር ሽንኩርት ናቸው - ቀይ የሀበሻ ሽንኩርት። በአዋሽ ዳር ቀይ ሽንኩርት የተጠበሰ የበግ ስጋ ቀምለው ያውቃሉ?»

አኖሌ መስማት አቁሞ ነበር።

ኩሎኔል ዝናው ቢሮ እንደደረሱ በችኩላ የመኪናውን በር ከፍቶ ወደ ደህንነት ሹሙ ቢሮ ተጣደፈ።

አኖሌ አብርሀ ፀሎትን አስመልክቶ ለኩሎኔል ዝናው ሰፊ ማብራሪያ ይሰጥ ጀመር። ሲናገር በስሜት አየተወራጩ ነበር። 'አብርሃ ፀሎትን ማንበርክክ ችዩአለሁ።' የሚለውን ዜና በወኔ ነበር የገለፀው። 'የራሴ ጥረት ብቻ ነው ማለት ደግሞ አይቻልም' የሚል ማካካሻም አከለ። ቀደም ሲል በተካሄደው ምርመራ አብርሀ ፀሎት እንደተዳከመ አብራራ። 'አሁን ግን ድል ተገኝቶአል' ሲል ደነፋ አኖሌ። 'ዛሬ የተጠቀምኩበትን የማግባባት ስልት ከቀጠልንበት የአስመራን የሰለላ መዋቅር ማግኘት ብቻ ሳይሆን የሳይኩሎኒካል ምር ፊር በማካሄዱ ሂደት ላይ አብይ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው አያጠራጥርም' ሲል ለደህንነት ሹሙ አረጋገጠለት። የደህንነት ሹሙ ሲጋራውን በዝግታ እየማገ የአኖሌን ገለፃ አዳም ሲያበቃ፤

«ማመን የማይቻል ተአምር ነው። በርግጥ ከአስር ቀን በፊት ብልቱን እንደማስቆርጥ ነገሬው ነበር። ፈርቶ መሆን አለበት። ይህ ጉረኛ። ደሞ እፈፅመው ነበር። ከስሩ ልገርዘው ወስኜ ነበር ...» ብሎ ከልቡ በሳቅ ተንከተከተ።

እየሳቀም ይቀልድ ጀመር፤

«ብልቱ እንደሚቆረጥ ሲነገረው ወኔው ተሰለበ! ገምቼ ነበር። ማገም ወንድ ቢሆን በቁሙ ወንድነቱን ከሚያጣ ሞትን ይመርጣል። አትጠራጠር አኖሌ፤ ውጤት የተገኘው በዚህ ምክንያት ነው። ደሞ ይገርምህል፤ ይሄን ስልት እንደ ማሰቃያ ተጠቅመንበት አናውቅም ነበር። ያን ቀን ግን እንደለመደው ሲሰድበኝ ድንገት ነው አፌ ላይ የመጣብኝ። 'ብልትህን ነው የማስገምደው' አልኩት። ድንጋጤ ገፅታውን ሲያለብለው አይቻለሁ። ይህን ያህል ፍርሀት ውስጥ የሚያስገባው መስሎ ግን አልተሰማኝም ነበር። አጀብ ነው! ድንቅ ነው!»

ኩሎኔል ወደ ዝና ሽሚያ መግባቱን አኖሌ ተረዳ። እና እቅዱ እንዳይበላሽበት ሰጋ። ፈጥኖ የማስተካከያ ርምጃ ወለደ፤

«ሙሉ በሙሉ ፈቃደኛ አልሆነም ኩሎኔል። ተስፋ ነው የሰጠኝ። የአስር ቤት አኩዋኑዋሩ እንደሚሻሻልለት ቃል ገብቼለታለሁ። የሚያውቀውን የመጀመሪያ ደረጃ መረጃ በወረቀት እንደሚያሰፍር እሱም ቃል ገብቶልኛል። አንተ በተለይ አምርረህ እንደምትጠላው ነው የሚሰማው። ስለዚህ አንድ ጊዜ፤ ነገም ሊሆን ይችላል፤ አብረን ብቅ ብለን እናጫውተው። እንዳይቀብጥ ከዚያ ማውጣት ተገቢ አይደለም። ከነገ ጀምሮ ግን አኩዋኑዋሩ ላይ ማሻሻያ ይደረግለት»

«አንዴት ያለ ማሻሻያ?» አለ ኩሎኔል።

«ሻል ያለ ምግብ ...»

«ይቻላል።»

«ሀክምና።»

«እሱም ቀላል ነው።»

«ጠዋት ፀሀይ እንዲሞቅ ማድረግ፤ ሰንሰለቶቹ ቢወልቁለት፤ ሬድዮ ደግሞ ቢገባለት።»

«ይህም ቢሆን አያስቸግርም።»

«ለኔ ለስራዬ እንዲረዳኝ ደግሞ መጠጥ በየአለቱ እንዲገባለት ቢደረግ። ህይወት እንድታገዝታው ሱሰኛ ማድረግ በጣም ጠቃሚ ነው። ሰዎችን እንዳሻን ልናሸከረክራቸው የምንችለው በቀላሉ ሊያገኙት በማይችሉት ሱስ ሲጠመዱ ብቻ ነው። ለልማዳቸው ሲሉ በቀላሉ ይገቡታሉ። ጠርሙስ ዊስኪ ከነገ ጀምሮ እንዲገባለት ቢደረግ»

«ሀሳቡ ጥሩ ነው። ለዊስኪ ግን በጀት የለንም።»

«ምን ይሻላል ታዲያ ኩሎኔል? ለሰባት ጠርሙስ ዊስኪ ብዬ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ መደወል አለብኝ?»

ኩሎኔል አመነታ፤

«መልካም እስኪ፤ ጠቃሚ መስሎ ከታየህ አንዳንድ ዘዴዎችን እንጠቀማለን። ግን አንዳንድ ወረቀቶች ላይ የምትፈርም ከሆነ ነው። ለኛም እንዲተርፍ ማድረግ ይቻላል» ብሎ ኩሎኔል በረጅሙ ሳቀ፤

«ግዴለም። ያሻህ ሰነድ ላይ ፈርማዬን አኖራለሁ። እኔ ውጤቱ ነው እየታየኝ ያለው።»

አኖሌ ጉዳዩን አጠናቅቄያለሁ ለማለት የማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ።

«ዛሬ ማምሻውን ልጋብዝህ?» አለ ኩሎኔል።

«ግራሴ!»

- 3 -

ይህ በሆነ በሰባትኛው ቀን፤ በእለተ አርብ፤ ለአይን ያዝ ባደረገበት ምሽት ሁለት ሰዎችን የያዘች አንዲት ሰማያዊ ፊያት 124 መኪና ማርያም ግምቢ ማጉሪያ ደርሳ ቆመች።

የጥበቃ ፖሊሱ በሩን ከመክፈቱ በፊት ብቅ ብሎ «ማን ልበል?» የሚል ድምፅ አሰማ።

አኖሌ ነበር ቀድሞ ምላሽ የሰጠው፤

«እኛ ነን። አኖሌ ዋቆ እባላለሁ»

«መግባት ክልክል ነው!»

አሁንም አኖሌ እድሉን ለኩሎኔል አልሰጠም። ለምላሽ ተሽቀዳደመ፤

«ቀዋሚ የመግቢያ ፈቃድ እንዳለኝ አልተነገራችሁም እንዴ?» ካለ በሁዋላ ወደ ኩሎኔል ዞሮ «... ፈቃድ የተሰጠኝ ከነረዳቱ ነው። ዘወትር ግን አዲስ ይሆናሉ። ማታ መግባት ክልክል ነው ይላሉ። ሲያሻቸው ደግሞ ረዳቱን ይከለክሉታል። እኔ ለግቢውም ሆነ ለሀገሪቱ አዲስ ነኝ። ያለረዳት ልንቀሳቀስ ከቶ አልችልም።»

በዚህ መካከል የጥበቃ ፖሊሱ ኩሎኔል ዝናውን በማየቱ እንደ ጥይት ተተኩሶ የማጉሪያውን ግቢ በር ወለል አድርጎ ከፈተው።

ኩሎኔል መኪናውን ቦታ አስይዞ ካቆመ በሁዋላ፤ ፖሊሱን በቀጣ ጠርቶ ያምባርቅበት ያዘ፤

«ሞተርህ እንዲጠፋ ትፈልጋለህ? አንተ የቀበሮ ጭራ!»

«ክስራ ሰላት ውጭ አስረኛን ማነጋገር በጥብቅ በመክልከሉ ነው ጉዋድ ኩሎኔል። እናንተ መሆናችሁን አላወቅሁም ነበር ...»

«መመሪያ ማክበር ጥሩ ነው» አለ ኩሎኔል «... ይሄ የስራ ባልደረባችን ግን ባሻው ሰላት በመጣ ትብብር ይደረጋለት። አኖሌ ዋቆ ይባላል። ይሄን መመሪያ ለተረኞች ጭምር አስተላልፍ። ረዳቱ ጭምር እንዳይከለክል። አዳምጠህል!»

ተያይዘው ወደ አብርሃ ዐሎት የእስር ክፍል አመሩ። በመንገዳቸው ላይ አኖሌ ያለማቋዋረጥ ይለፈልፍ ነበር፤

«... ብዙ ለውጥ አምጥቶአል ኩሎኔል። ዋስትና ነው የሚፈልገው። የልባችንን እንዳቀረብነው ማረጋገጥ ይፈልጋል። በተለይ አንተን በጣም ይጠራጠርሃል። እንድንደል ከፍተኛ ግፊት የሚያደርገው ኩሎኔል ዝናው ነው ብሎ ያምናል። ዛሬ እንደተራ ጉዋደኛ አብረነው ዊስኪ ጠጥተን አጫውተነው ብቻ እንመለስ። ለአንድ ሳምንት ያህል ማታ ማታ መጠጣት መልመድ አለበት። ያኔ ህይወት ትጣፍጠዋለች። የመኖርን ጣእም ያስታውሳል። ልቡ ይሸነፋል። ይሄ በግለሰብ ደረጃ ብቻ ሳይሆን በህዝብ ላይም የሚለራ ስልት ነው። በቅርቡ በራሳቸው በኩሎኔል መንግስቱ ታዝዜ አንድ ጥናት አጥንቼ ነበር። የኤርትራን ህዝብ ልብ እንዴት ማግኘት ይቻላል? የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ ሰፊ ጥናት አካሂደናል። እኔ ያቀረብኩት ሀሳብ ኤርትራ ላይ የልማት በራ መጀመር አለበት የሚል ነው። ለአብነት አክለ ጉዛይ ላይ አንድ ትልቅ ሆስፒታል መስራት መጀመር። ህዝቡ ይህን ሲያይ ተስፋ ያሳድራል። የሻእቢያ ወንበዴዎች አላማቸው ጥፋት ስለሆነ ያንን ማፍረሳቸው አይቀርም። መንግስት እንደገና ግንባታውን ይጀምር። ለአይሮፕላን ጥይት መግዢያ የሚውለውን ግንባታ ላይ ማዋል። ህዝቡ እየተለወጠ ይመጣል። የጅት በምብ ከህዝብ አራርቆናል። የሻእቢያን ወንበዴዎች አይሮፕላን አያገኛቸውም። ህዝቡ ላይ ነው እሳቱ ሁሉ የሚያርፈው። ህዝቡ ላይ አንድ ፈንጂ በወደቀ ቁጥር መቶ ሺህ ኤርትራዊ አኖጣለን። የአይሮፕላንና የቦንብ ወጪ ለኤርትራውያን ማህበራዊ ችግሮች መቆኛ ማዋል አለብን። ያኔ ሻእቢያ ከህዝቡ ይነጠላል። መንግስት የሰራውን ሆስፒታል ሻእቢያ ማፍረሱ በሰፊው ይነዛል። ይሄ ህዝቡን ያስቆጣዋል። ያኔ የወንበዴው ቡድን ከህዝቡ እየተነጠለ ይሄዳል ...»

ኩሎኔል ግን በተቃውሞ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘ፤

«የኤርትራን ህዝብ እንተ አታውቀውም፡፡ ትእቢታቸውና ንቃታቸው፡፡ መሀይሞች - ጥሬ ስጋ የሚበሉ - ቅንዝረኞች - እያሉ ነውኩ የሚሰድቡን፡፡ እንዲህ ሲሉ ታዲያ እልህ ይይዝህል፡፡ ሆስፒታል ቢሰራላቸውም ንቃታቸው ይቀጥላል» ካለ በሁዋላ «ግን ጉዋድ ፕሬዝዳንት ያቀረብከውን ሀሳብ ተቀብለውታል?» ሲል ጠየቀው፡፡

«በሚገባ! ጥናቱን ካነበቡት በሁዋላ ጠርተው አቅፈው ሳሙኝ! ከሁሉም አዲስ አሳብ ለመሰንዘር ያለህን ድፍረት አደንቃለሁ» አሉኝ፡፡ እኔ ጀርመን ነው የኖርኩት፡፡ ግዴላኝም፡፡ በግልፅ ያሻኝን መናገር ለምጄያለሁ፡፡»

«ለነገሩኩ ሀሳቡ ጥሩ ነው፡፡ ግን ህዝቡ እባብ ነው፡፡»

የአብርሃ ፀሎትን ክፍል የሚጠብቀው ፖሊስ ኩሎኔል ዝናውን በማየቱ መሸቆጥቆጥ ጀመረ፡፡ የአብርሃ ፀሎትን ክፍልም በችኩላ ከፈተላቸው፡

አኖሌ ወደ ኩሎኔሉ ጆሮ ጠጋ አለ፤

«ጥበቃው ከኛ ጋር ይጠጣ!» ሲል ሀሳብ አቀረበ፡፡

«ለምን?»

«ለጥንቃቄ አጠገባችን ቢሆን አይከፋም!»

ኩሎኔሉ ሳቀ፤

«እኛ እኮ ከማንዶ ተምረናል፡፡ አይኑ ላይ አሳይተን ቀለጡን ነው የምናፈነዳለት፡፡ ላንተ ግን ...» ብሎ ሳቀበትና በሀሳቡ ተስማማ፡፡ እናም ሶስቱም ዊስኪ ጠርመላቸውን ከብርጭቆዎች ጋር ይዘው አብርሃ ፀሎት ክፍል ገቡ፡፡

እንደምን አደርሽ

ኖራህ!?

ምእራፍ ስምንት

- 1 -

በነጋታው ቅዳሜ ነበር አለቱ ...

ከምሽቱ ሁለት ሰአት ላይ አኖሌና የወታደር መለዩ ልብስ የለበሰ፤ አዙሪ የታጠቀ፤ ሻንጣ ያንጠለጠለ ሰው መኪናቸውን ማርያም ገምቢ ደጅላይ አቁመው በእግር ወደ ወህኒ ቤቱ ደሻፍ ተጠጉ ...

«ማነው!?»

«እኛ ነን! አኖሌ ነኝ፡፡»

«እርሶ ኖት? ታዲያ መኪናችሁን አታስገቡም ኖርክል?»

«ደህና ስለማንቆይ ነው። ደህና አመሽህ?»

«ደህና! ደህና! ይግቡ ...» እጅ እንደመንሳት አለ።

አኖሌና ታጣቂው ረዳቱ ወደ ግቢው ዘለቁ። ፖሊሱ እጅ መንሳቱን ቀጠለ ...

«ትናንት ወዳጅህ አስቀናህ መሰለኝ!» አለው አኖሌ።

«ዊስኪ ነው!» ብሎ ፖሊሱ ከልቡ ሳቀ። «ለኛም አንድ ቀን ይደርሳል።»

አኖሌ ከሻንጣ ውስጥ ግማሽ ጠርሙስ ዊስኪ አውጥቶ ሰጠው።

«ደብቀህ ተጠቀም። እንዳትቀና ብዬ ነው።» አለው።

በደስታ ተቀብሎ፤

«ያኑርልኝ ጌታዬ ... ያኑርልኝ! ብርዱን ያባርርልኛል። ጭንቀቴን ሁሉ ይገፍልኛል።»

«ትናንት ሁለት አልነበራችሁም እንዴ? የታለ ታዲያ ወዳጅህ?»

«አመሻሽቶ ይመጣል። እዚሁ ነው።»

«ሰክረህ እንዳታስወቅለኝ ደሞ። እኔን የሚነካኝ የለም። አንተ ግን መቀመቅ ትወርዳለህ።»

«ይመኑኝ! ከሶስት ጉንጭ በላይ አልወስድም!»

አኖሌና መለዩ ለባሹ ወደውስጥ ዘለቁ።

ሁለቱም ቃል ሳይተነፍሱ ወደ አብርሃ ፀሎት ልዩ የእስር ክፍል ደረሱ።

«ማነው!» የአብርሃ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ነበር።

«አኖሌ ነኝ!»

«ዛሬም ተመልሰው መጡ እንዴ?» ብሎ ብድግ አለ።

«የትናንቱ ዊስኪ አልተሰማማህም መሰለኝ?» ሲል ቀለደ።

«ኸረ ምን ሲደረግ ... ሰለትናንቱ እግዚአብሔር ያክብርልኝ። መቀት ለቆብኝ ሳይቆፈንኝ አደረ። መቼም እግዚአብሔር ያክብርልኝ።»

«ግዴላም ሰሞኑን ያልፍልህል። በል ዛሬም እኛ ዘንድ ግባ።»

ፖሊሱ የአብርሃ ፀሎትን ክፍል በፍጥነት ከፍቶ አስገባቸው።

ፊደሉ በከፍተኛ ድምፅ ይጮህ ነበር። ፖሊሱ እንደትናንቱ ከዊስኪው ሊቁዋደስ ረዳቱን ተከትሎ ገባ። የአኖሌ ረዳት በያዛት ሻንጣ ላይም አይነን ተከለ። የዊስኪ መያዥያ መሆንዋን ተገንዝቦአል። አልተሳሳተም። ከሻንጣዋ ውስጥ ዊስኪ ወጥቶ ተቀዳ። ወግ ተጀመረ። የፊደሉ ድምፅ ከፍ በማለቱ ግን መደማመጥ አልተቻለም።

ፖሊሱ ግራ ተጋባ ... 'ፊደሉውን ይህን ያህል ማጮህ ለምን አስፈለገ?' ሲል ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

* * *

በር ላይ የቆመው ጠባቂ በሶስት መለኪያ አላበቃም። እምስተኛው ላይ ደርሶአል። ሞቅ ሲለው ደስታና በራስ የመተማመን ስሜት ተሰማው። ሆኖም እንቅልፍ ሞክረው። ደነገጠና ከተቀመጠበት ብድግ አለ። ሽለብ ቢያደርገው የሚደርስበትን ቅጣት ያውቃል። እና ከወዲያ ወዲህ ሲንጉራደድ ድምፅ ሰማ። ቀና አለ። አብርሃ ፀሎት ከታሰረበት ክፍል አካባቢ የመታፈን አይነት ድምፅ መሰለው ...

ማዳመጥ ጀመረ። ከሚሰማው የፊደሉ ድምፅ በላይ የሁለት ሰዎች ከፍተኛ የማስካካት ድምፅ ተከተለ።

«አየተጫጫኑ ነው» ሲል አሰበና ወደ ዊስኪ ጠርሙሱ አመራ።

እንዴ መጉንጨት አማረው። እናም ተጉነጨ።

አስመራ ፀጥ ብላለች። ከዋክብት ሰማዩ ላይ ፈስሰዋል። ወታደሩ ማንኪያ የተባሉትን ከዋክብት ይፈልግ ጀመር። የማንኪያው ጭራ ዘወትር የሰሜንን አቅጣጫ እንደሚያመለክት በማሰልጠኛ ጣቢያ ተምሮአል። የማንኪያው ጭራ አስመራን ያመለክታል ... ኤርትራን ይጠቁማል ... የጦርነት ምድርን ለዘልአለሙ ያሳያል ...

የእግር ኩሽታ ሰምቶ ዘወር አለ።

«መጣችሁ እንዴ ጉዋድ አኖሌ ...»

«መጣን! ነገ ደሞ እንገናኝ ... ከጄኔራል ሁሴን ጋር እንመጣለን። ብርቱ ዘብ መሆንህን እነግራቸዋለሁ። ያውቁህል አይደለም?»

«ወየው ጉድ! ደሞ ጄኔራሉ እኔን ይወቁኝ!? እርስዎ ሆነው አከበሩኝ።» ብሎ ተቅሰሰለ።

«አለቀብህ እንዴ ውስኪ!»

«ኸረመቸ ተነክቶ?»

«እንዳትጨርሰው ... ከነገ ወዲያ ነው የማመጣልህ!»

«ለዚህውም ያነርልኝ ጉዋድ አኖሌ ... ያነርልኝ ...»

«በል ደህና አደር»

«በሰላም ያሳድርልኝ»

ከግቢው ወጥተው መኪናቸውን አስነስተው ነጉዱ።

አስር የጭንቀት ደቂቃዎች።

ካራቫል ሬስቶራንት ደረሱ። አንድ አርጌ ማርቸዲስ በሩ ላይ ቁማለች። መኪናቸውን አቁመው ወረዱ። ጊዜ አላጠፉም። ወደማርቸዲስዋ ገሰገሱ። አኖሌ ከሾፌሩ ጉን ያለውን በር ከፍቶ ገባ። አብርሀ ፀሎት ደግሞ ከሁዋላ።

ማርቸዲስዋ ተነስታ ተፈተለከች።

አዶናይ መኪናዋን እያሽከረከረ ይጮህ ነበር!

«ከቶ አላምንም ... አብርሃ። አይኔን አላምንም... ውድ ጉዋዴ።»

«አኖሌን አመስግነው። ቃልህን መጠበቅህንም አረጋግጥ» አለው አብርሃ ፀሎት።

«አታስብ ... ከአራት ሰአት በሁዋላ ሁለታችሁም ርቃችሁ ትሄዳላችሁ።»

«ወዴት?» አለ አብርሃ ፀሎት።

«ሳህል ...»

አዶናይ መኪናዋን ከአንድ ሆቴል ጉዋር አስገብቶ አቆማት። ከካራቫል ሆቴል የአስራ አምስት ደቂቃ መንገድ ብቻ ነበር የተገዋዙት። አካባቢው ጨለማ ነው። ሆቴሉ የደክመ በመሆኑ እምብዛም ግርግር አይታይበትም። ተስተናጋጆቹ በረንዳው ላይ ሻይ የሚጠጡ ጥቂት ወጣቶች ነበሩ።

«አብርኝ የገባው ሰው የማምለጥ ተስፋው ምን ያህል ነው?» ሲል ጠየቀ አኖሌ።

ምላሽ የሰጠው አልነበረም፤

«ወይስ አብርሀ ፀሎትን ተክቶ ይሰዋል?» ሲል መልሶ ጠየቀ።

አዶናይ ምላሽ ሰጠው፤

«አኖሌ ... ይህን ጥያቄ ደግመህ አታንላው። ዝርዝር ነገሮችን ለጊዜው ልንገርህ አንችልም። አብርሀ ፀሎትን ተክቶ እንደማይሰዋ ግን አረጋግጥልሁለሁ - መቶ በመቶ።»

ፀጥታው አስፈሪ ነው። ለሰአታት በፀጥታ መኪናቸው ውስጥ ቆዩ። አኖሌ ፍርሀት አደረበት። ሰአቱን አየ። ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰአት። በያንዳንድዋ ደቂቃ አደጋ ሊደርስ ይችላል። ሞት! ልቡን አፍን አደረገው። ለምን ይህን መሰል ችግር ውስጥ ገባሁ? ብሎ ራሱን ጠየቀ።

በእጄ ያለው አማራጭ ይኸው ነው ሲል ለራሱ ምላሽ ሰጠ። አድልን ይማፀን ጀመር። ሀይወትና ሞት። ሞት ምን ይመስል ይሆን? ሲል አሰበ። አለመኖር ... የአኖሌ አለመኖር ... አለም አንደሁ አኖሌ ለሚባል አንድ ሰው ከቶ ምንም ግድ አይኖራት ... አኖሌ ቀረ ሄደ ምን ለውጥ አለው? ሞት ጨለማ ይሆን? ለምን በዚህ ዘመን ተፈጠርኩ? ለመሆኑ እኔ ማነኝ?

ሰአቱን አየ። ዘጠኝ ተኩል ...

አንድ ጥላ ወደ መኪናቸው ሲጠጋ ሶስቱም ተመለከቱ። አኖሌ ቀልቡን ሊስት ምንም አልቀረው። ልቡን ሰወረው። ሌሎቹ አልተነቃነቁም። የተጠጋው የሰው ቅርፅ ያለው ጥላ ተመልሶ ሄደ። በሰከንዶች ልዩነትም አንዲት ቶዮታ ላንድ ክሩዘር ወደ ሆቴሉ ጉዋር ዘልቃ ገባች። አኖሌ በጨለማ ውስጥ ከመኪናዋ ጉን ላይ የቀይ መስቀል ምልክት ታየው ...

* * *

የቀይ መስቀል አርማ ያለባት ላንድ ክሩዘር ከአየር ሃይል ግቢ ደጅ ላይ ደረሰች። ከተረኛ ኤርፖሊሶች አንዱ እንደተለመደው ፍተሻውን በጥንቃቄ ያካሂደ ጀመር። ከበሩ ግራና ቀኝ ታጥቀው በተጠንቀቅ የሚጠብቁ አራት የጥበቃ ኤርፖሊሶች ይታያሉ። የአስር አልቅነት ማእረግ ከንዱ ላይ ያንጠለጠለው ፖሊስ ወደ ላንድ ክሩዘርዋ ጠጋ ብሎ ከውስጥ ያሉትን ሰዎች አንድ ባንድ ካስተዋለ በሁዋላ፤

«ጤና ይስጥልኝ ዶክተር!» አለ በፈገግታ።

«አንተው ኖረሃል? ማነው ብዬ እኔ ደሞ?» አሉ ሀኪሙ።

«ዛሬ ደግሞ ጉዋዝ አበዙላ? ቁስለኛ አለ እንዴ?»

«የለም ... ኖራህ ደሴት ላይ ተስቦ ገብቶ ነው።»

«ምነው? አሁንም ውሃ አልወጣም?»

«ከየት በመጣ አቅም?» አሉት የይለፍ ወረቀቱን እያቀበሉት። በወረቀቱ ላይ ካሉት ስሞች በተራ ቁጥር አንድ ላይ የሰፈረውን የዶክተሩን ስም ዘሎ የሌሎቹን እየጠራ መታወቂያቸውን ያመሳክር ጀመር፤

«የራሺያ ሀኪሞች ኖራህ ደሴት ላይ አሉ አይደለም እንዴ ዶክተር?»

«የመቼህን? ለቀቁኩ።»

«በሉ መልካም ጉዞ ...»

ከዚያም ወደ ኤር ፖሊሱ ዘወር አለ፤

«... በሩን ክፈት!»

መኪናዋ ሰተት ብላ ወደ ገቢው ዘለቀች። በመኪናው ውስጥ ያሉት ሶስት ሰዎች ረጅም አየር አስወጡ።

«እብደት ነው!» ሲል አጉረመረመ አኖሌ።

ሌላ ቃል የተነፈሰ የለም።

ዶክተሩ መኪናዋን በከፍተኛ ፍጥነት ያበሩለት ጀመር። ለአታቸውንም ደጋግመው ያያሉ።

ድንገት ወታደራዊ መኪና ከሁዋላ ተከተላቸው። ዶክተሩ በመረበሽ በሁዋላ መመልከቻ መስታወት ይመለከቱ ጀመር። መኪናዋ አዋዝ ጂፕ መሆንዋን በፊት መብራቶችዋ አወቁ። ጂፕዋ ከመፍጠንዋ የተነሳ በአጭር ሰከንዶች ውስጥ ትቀርባቸው ጀመር። በግምት ሰላሳ ሜትር ርቀት ላይ እንደደረሰች ረጅም መብራት አበራች። ዶክተሩ ዝግ አደረገ። የአዋዝ ጂፕ መብራት ብልጭ ድርግም ይል ጀመር። ምልክቱ ለርሳቸው ስለነበር ፍሬን ያዝ አደረገ። በሁዋላ መመልከቻው አያየም፤

«ተረጋግታችሁ ተቀመጡ። የመደናገጥ ምልክት እንዳያዩባችሁ። መጥተው ቢያነጋግሩዎቻችሁ ቅድም ያልኩዎችሁን ብቻ መልሱ» ሲሉ አዘዙ።

ዶክተሩ ይህን ይናገሩ እንጂ ድምፃቸው እየተቆራረጠ ነበር መኪናቸውን አቁመው የወረዱት።

ጂፕዋ ተጠግታ ቆመች።

አብርሃ ፀሎት ሽጉጡን ከመኪናው ወንበር ስር መዘዘ። አኖሌ ግንባሩ በላብ ተጥለቀለቀ። ሶስተኛው የዶክተሩ ረዳት የተኛ መስሎ ተንጋለሰ።

አኖሌ «ምንድናቸው?» ሲል ወደ አብርሃ እንሸነሸከ።

«አላወቅሁም» ብሎ በንቃት ይጠብቅ ጀመር።

ከሶስት ደቂቃ በሁዋላ አዋዝ ጂፕዋ ሞተርዋን አስነስታ ወደሁዋላ ተመለሰች። የዶክተሩ የተጣደፉ የጫማ ከቱ ድምፅም እየቀረበ መጣ።

«ምንድነው ዶክተር!»

አብርሃ ነበር ቀድሞ ጥያቄ ያቀረበው።

«አንድ ውሻ ወታደር ነው። ወደኖራህ ደሴት ሲጋራ እንድወስድለት ነው የሚለምነኝ። የዛሬው ምሽት ተረኛ መኮንን መሆኑ ነው» ብለው መኪናቸውን አስነስተው ተፈተለኩ።

«ታዲያ?»

«ተስማምቼለታለሁ። ኖራህ ደሴት ላይ ከፍተኛ የሲጋራ እጥረት አለ።»

ከዚያም ቃል ላይተነፍሱ ከአየር ማረፊያው ሜዳ ደረሱ። በድጋሚ ለጥበቃዎች ወረቀቶቻቸውን አሳዩ። ይሄኔ ዶክተሩ ጥድፊያ ጀመሩ።

«ካርቶኖቹን ጫኑ ልጆች!» ሲሉም አዘዙ «... መፍጠን አለብን ... ቶሎ በሉ!»

በአይናቸው ግን የሄሌኩፕተርዋን አብራሪ እያሰሉ ነበር። በአካባቢው ሰላጡት ግራ ተጋብተው ይገላመጡ ጀመር። ከጨለማው የግራር ዛፍ ስር ድንገት ድምፅ ሰሙ፤

«እዚህ ነኝ ዶክተር!» የሚል።

ድምፅ ወደሰመብት አቅጣጫ በችኮላ ሄዱ። ፓይለቱ የተደራረቡ ቡሳኤቶች ላይ ተቀምጦ አገኙት፤

«እንደምን አለህ እስክንድር?»

«ደህና አመሹ?» ብሎ ከጨበጣቸው በሁዋላ «ለዎችዎ መጡ?» ሲል ጠየቃቸው።

«መጥተዋል!»

«ዶክተር ... ሀይወቴን ከሚያሳጣኝ ችግር ውስጥ መግባት እንደማልፈልግ ያውቃሉ። ጉዳዩ ከተጋለጠ በጦሉ እንደማልገባ ይወቁ።»

«አንተን ማንም አይጠይቅህም። ጥያቄ ከቀረበልህ ግን ከኔ ጋር ሶስት ረዳቶች እንደነበሩ ትገልጻለህ። ፍተሻ ያንተ ተግባር አይደለም። ከባድ አይደለም እስክንድር። ወደ ጃዳ መሻገር የሚፈልጉ ሁለት ምስኪን ወጣቶች ናቸው። ይልቁን ለሚስትህና ለልጆችህ በቂ መተዳደሪያ አስቀምጥ። አንተ በየትኛውም ደቂቃ መውጣት ነህ።» አሉና እጃቸውን ወደ እጅ ቦርሳቸው ሰደው የታሰሩ ብርቶ አወጡ።

«ምን ያህል ነው ዶክተር?»

«ሃምሳ ሺ።»

«አልቀበልዎትም ...»

«ምነው?» አሉ ስሜታቸው በድንጋጤ እየተኩማተረ።

«ሚስቴና ልጅ ገንዘብ ምን ያደርግላቸዋል? እኔን ነው የሚፈለጉኝ።»

ዶክተሩ ግራ በመጋባት ፓይለቱ ላይ አፈጠጡ። ሁለት ጊዜ በገንዘብ ተመሳሳይ ስራ ሰርቶላቸዋል። ዛሬ ድንገተኛ የባህርይ ለውጥ ለምን አመጣ? ብለው ማሰብ ሲጀምሩ ጂፕዋ ሲጋራ ቁና ከተፍ አለች።

«ምንድነው ዶክተር?» አለ እየተደናገጠ።

«... አንድ ውሻ መኮንን ነው። ሲጋራ ወደ ኖራህ ደሴት መላክ ይፈልጋል» ብለው አረጋጉት።

ሲጋራ የሞሉ ካርቶኖችን የያዘው መስመራዊ መኮንን ከጥበቃ ኤር ፖሊሶቹ ጋር መጨቃጨቅ ጀመረ።

ፖሊሶቹ የይለፍ ወረቀት እየጠየቁት ነበር። ሻምበሉ በከፍተኛ ድምፅ ሲደነፋ ቆይቶ እጁን ወደ አንዱ ፖሊስ ዘረጋ። ሁሉም ነገር አለቀ። ፖሊሶቹ የፈለጉትን ሲያገኙ ይለፍ መጠየቁን ትተው ካርቶኖቹን በመሸከም አገዙት። ዶክተሩ የጉቦ ቅብብሉን ትርኢት በአንድናቆት ሲያስተውሉ ቆይተው፤ ወደ ሄሊኮፕተር አብራሪው ዘወር አሉ።

«አልገባኝም እስክንድር» አሉት ጥቅል ብሩን እንደሞዛ ወደ ቦርሳቸው እየመለሱ።

«ሁለቱ ሰዎችዎ ጂዳ መሄድ የሚፈልጉ ተማሪዎች ናቸው ብዬ አላምንም። በግልፅ እንነጋገር። ከተያዝን ሁላችንም አይቀርልንም።»

«ላንተ ምን ልዩነት ያመጣል እስክንድር?»

«ማወቅ አለብኝ።»

«ገንዘብ ይጨመርልህ?»

«ገንዘብ አልፈልግም።»

«ምንድነው ታዲያ የምትፈልገው?»

«እስመራን መልቀቅ አፈልጋለሁ። ሚስቴና ልጆቼ ዘንድ ደብረዘይት መመለስ እሻለሁ።»

«ይህን ለማድረግ እንደማልችልህ ታውቃለህ!»

«ይችላሉ ዶክተር! ለሻለቃ ማሞ የፈፀሙላቸውን አውቃለሁ።»

ዶክተሩ ለጥቂት ሰከንዶች አቀረቀሩና ፊታቸውን የሲጋራ ካርቶን ወደሚያመላለሱት ጥበቃዎች መልሰው፤

«ተውት! የኔ ልጆች ይጭኑታል።» ሲሉ አዘዙ።

ተረኛ መኮንን ወደ ዶክተሩ በፍጥነት ቀርቦ «እንግዲህ አደራ!» ሲል ተማፀነ።

«ደህና!» አሉት

ተረኛ መኮንን ወደ ጂፑ ተቻከለ።

ዶክተሩ እጃቸውን ወደ ቦርሳው ከተቱና የተጠቀለለውን ሃምሳ ሺህ ብር አወጡ፤

«ያልከውን እፈፅምልሃለሁ! ይህን ደግሞ ልጄህን አስተምርበት። አንዳንተ ሄሊኮፕተር ነጂ ባይሆን ይመረጣል» ብለው ቀለዱበት።

ብሩን ተቀብሎ የዶክተሩን እጅ በምስጋና እየጨበጠ፤

«ይመኑኝ ዶክተር! ይህ ጉዞ የተላካ እንዲሆን አደርጋለሁ!» ሲል በሞቀ ወኔ ቃል ገባ።

ዶክተሩ ግን በልባቸው 'ሞኞ'፤ ከዛሬ ወዲያ እኔን የት እግኝተኸኝ? ሲሉ አላገጡበት።

ሄሊኮፕተርዋ ምድርን ለቀቀች። ገና አልነጋም። አኖሎ በጨለማው ውስጥ እስመራን ቁልቁል አያት - በብርሃን ደምቃ። እፎይታ ግን አልተሰማውም። ልክ ሲነጋ ኖራህ ደሴት ያርፋሉ።

ከዚያ የሚጠበቃቸውን አኖሌ አያውቅም።

የልብ ምቱን ያዳምጥ ጀመር ...

- 2 -

ጂብሪል አሊ ቅዳሜ ማምሻውን ሲጠጣ ሰላመሽ እሁድ ማለዳ ድካም ጣለው። ቢሆንም ነቅቶ ነበር። ታናሽ እሁቱ ጀሚላ የመኝታ ክፍሉን በር ቆርቁራ፤

«ውሃ ሞቆልሃል!» ብትለውም ሰነፈ።

የባጥ የቆጡን ሀሳብ እያነሳ ሲጥል፤ ከአርብ ጀምሮ ከአኖሌ ጋር በሰልክ እንዳልተገናኙ ትዝ አለው። እና ተንጠራርቶ ቴሌፎኑን አነሳ። አስመራ ይሞክር ጀመር። አራተኛው ላይ እምባሰይራ ሆቴል ጠራለት።

«አኖሌ ዋቆ ...» አለ።

«የሉም!» አለው የወንድ ድምፅ።

ሰአቱን አየ። ረፍዶአል።

«ማል ወጥቶ ነው? ወይስ ደጅ አድሮ?» ሲል አለበ።

«ማን ልበል?» የሚል ጥያቄ ተከተለ።

«ጓደኛው ነኝ ... መልእክት ይንገሩልኝ።»

አፕሬተሩ መልስ ሳይሰጠው ሲንሾካሾክ ሰማና ደነገጠ።

«እሺ ... ማን ልበል?» አለ በተደናገረ ድምፅ።

«ምን ሆነህል? ችግር አለ እንዴ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም ችግር የለም! ስምዎን ይንገሩኝ? ከየት ልበለው?»

ጂብሪል በጣም ደነገጠ። አፕሬተሩ መርበትበቱና ሌላ ሰው እያዘዘው እንደሚናገር በግልፅ ታወቀው። ከአልጋው ዘልሎ ወረደ።

«የኔ ወንድም እኔ ጂብሪል እባላለሁ። ከአዲስ አበባ የሀዘብ ደህንነት ፅህፈት ቤት ነው የምደውለው። ችግር ካለ ብታስረዳኝ?»

«ቆይ ይጠብቁ!» አለ።

ከጥቂት ሰከንዶች በሁዋላ አንድ ወፍራም ድምፅ በሰልኩ መስመር መጣለት።

«ጤና ይስጥልኝ ጓድ ጂብሪል!»

«ጤና ይስጥልኝ ... ማን ልበል?»

«የአስመራ የሀዘብ ደህንነት ክፍል ባልደረባ ነኝ። መቶ አለቃ ደግለው እባላለሁ። እኔ እንኩዋ አውቅህለሁ።» ካለ በሁዋላ «አኖሌ የተባለውን የስራ ባልደረባችሁን ለአንዳንድ ጥያቄዎች ፈልገው ነበር። ካረፈበት ሆቴል አላገኘውም።»

«ሌላ ቦታ አድሮ ይሆናል። ዛሬ እሁድ ነውኩ። የተፈጠረ ችግር አለ እንዴ? ለምን ፈለጋችሁት?» አለ ግራ በመጋባት።

«ዝርዝር ጉዳዩን አላውቅም። አስቸኳይ ትእዛዝ የተላለፈልን ግን ከአንድ ሰአት በፊት ነው - ከኩሌኔል ዝናው ቢሮ። አኖሌ ምናልባት ወደርሶ ከደወለ ቢያሳውቁን መልካም ነው።»

«ደህና!» ብሎ ስልኩን ዘጋው።

እጁ እየተንቀጠቀጠ ወደ ኩሌኔል ዝናው ቢሮ ሞከረ። ተይዞአል። የእውር ድንብሩን ማስታወሻ ደብተሩን ይፈልግ ጀመር። አገኘው - የኩሌኔሉን ልዩ መስመር። ደወለ። ተይዞአል። ሊረጋጋ ቢሞክርም አልቻለም። እጅ እግሩ ይንቀጠቀጣል። አኖሌ ታፍኖ ይሆን? ሲል አለበ። ታፍኖ መሆን አለበት! ከአርብ ጀምሮ ያልደወለው ለዚህ ይሆን? መፀፀት ጀመረ። በርግጥ ጊዜው የጦርነት ነው። ግን ሻኪቢያ አኖሌን ለምን ያፍነዋል? ምስጢር ፍለጋ? ምን ምስጢር ያገኛሉ ከአኖሌ?

ወደ ሚኒስትሩ ቢሮ ሊደውል አለበና አመነታ። ለሞኑን ገሸሽ አድርገውታል። ወደ ወሎ ክፍለሀገር ሃየሉም የተባለውን የወያኔ ኩማንደር እንዲገድል የተላከው ሰው ከድቶ በወያኔ ሬድዮ ከለፈለፈ ወዲያ ስሜታቸው ጤናማ አልነበረም። እሁን ደሞ ሌላ ጣጣ - ሌላ ችግር - አኖሌ!

ስልኩን አንስቶ ይሞክር ጀመር። ድንገት ጠራለት። የልቡ ምት ቀጥ ሊል ነበር። በጉጉት ይጠብቅ ጀመር።

«ሀለው!» የሚል ችኩል ድምፅ።

«ኩሌኔል ዝናው አለ?» ሲል ጠየቀ።

ከኩሌኔሉ ጋር ጀርመን አብረው ስለተማሩ በሚገባ ይተዋወቃሉ። ሆኖም ኩሌኔሉ ብዙ ጊዜ በጂብሪል ላይ የበላይቱን ለማሳየት ይጥራል።

«ማን ልበላቸው?» አለ ኤዲሲው።

«ጂብሪል .. ከአዲስ አበባ።»

ከሰከንዶች በሁዋላ የኩሌኔል ዝናው ድምፅ መጣለት - ቀዝቃዛ

ድምፅ።

«ምንድነው ዝናው?» አለ - ከሰላምታ በፊት።

ፈጣን ምላሽ ግን አላገኘም። የኩሎኔሉ ድምፅ ቀዝቀዘበት።

«በቅድሚያ እንደምን አደርክ?»

«እንደምንህ? ስለ አኖሌ ምንድነው የምሰማው?»

«ምን ሰማህ?»

«አምባሳይራ ሆቴል ደውዬ ነበር። ባንተ ትእዛዝ እየተፈለገ መሆኑን እንደ ፖሊስ ነገረኝ። የተፈጠረ ችግር አለ እንዴት?»

«አንዳንድ ችግሮች አሉ። በእዝ ጠገት መሰረት ወደ በላይ አካል አስተላልፈናል። ጉዳዩ በከፍተኛ ሁኔታ እየታየ ነው»

«ምንድነው የተፈጠረው?» ሲል ጮሆ ጠየቀው።

«ላንተ ሪፖርት ማቅረብ አለብኝ እንዴት ጂብሪል?» ሲል አንጉዋጠጠው።

ጂብሪል ቀዝቀዝ አለ። እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይቅርታ ጠየቀው፤

«ላስቀይምህ ብዬ አይደለም። ጉዳዩ በቀጥታ እኔን ስለሚመለከትና አኖሌ ሊደርስበት የቻለውን አደጋ ስንምት በመስጋት ነው። እባክህ ይቅርታ አድርግልኝና እንነጋገር ...» ሲል ተማፀነው።

«ለማንኛውም የላከኸው ልጅ የሻእቢያ ወኪል ሆኖ ተገኝቶአል። ከድቶናል። ያውም አብርሃ ፀሎት የተባለውን ቀንደኛ የሻእቢያ አስረኛ ከአስር ቤት እንዲያመልጥ አድርጎ ነው የተሰወረው።»

የጂብሪል ትንፋሽ ስርግ አለ።

ቃል መተንፈስ አቃተው። በቴሌፎን መስመር የተላለፈለትን አስደንጋጭ ዜና ማመን ቸገረው። ማመን ግን አለበት። ህልም አይደለም። እንደደነዘዘ የሻለቃ ዝናውን በእብሪትና በንቀት የተሞላ ዲስኩር ማዳመጥ ቀጠለ፤

«... ሁልጊዜ ጣልቃ ትገባላችሁ። ውጤቱን እየታ! የሰላላ ስራ ፍልስፍና አይደለም። መፅሀፍ እያነበቡ እንደ ተውኔት የሚጠና ተግባር አይደለም። ቅልጥፍና፣ ታማኝነትንና ድፍረትን የሚጠይቅ ጥበብ ነው። ሙሉ ሃላፊነት ሰጥታችሁ የላካችሁት ሰው የፈፀመው እንግዲህ ይህንን የክህደት ተግባር ነው። ለነገሩ ማንቁርቱን እንደምይዘው አልጠራጠርም። እገባበት ገብቼ ጉርርውን አንቀጥለሁ።»

ያን ጊዜ በዶላር ተገዝተው የሚተባበሩት ከሀዲዎች ማን ማን እንደሆኑ ይናዘዛል ...»

ጂብሪል ለአሽመራዊ ንግግር አልተጨነቀም...

«... ሊደበቅ የሚችልበትን ፍንጭ አገኝታችሁዋል?» ሲል ጮሆ ጠየቀው።

«ስራውን በምስጢር ብይዘው እመርጣለሁ!» አለው በበላይነት መንፈስ።

«ልረዳህ የምችለው ጉዳይ ስላለኝ ነው!» አለ ጂብሪል አንድ ነገር አያስታወሰ።

«ካለ ንገረኛ! ...» አለ ኩሎኔሉ።

«እዚህ አዲስ አበባ አንድ የልብ ጉዋደኛ አለው። ሳሙኤል የሚባል ኤርትራዊ ነጋዴ። ከጀርመን ጀምሮ ይተዋወቁ እንደነበር ገልጾልኛል። ከዚህ ከመሄዱ በፊትም በቅርብ ይገናኙ ነበር። የሳሙኤል እጅ ሊኖርበት ስለሚችል እሱ ከተያዘ ፍንጭ ሊገኝ ይችላል።»

«ጊዜ አትሰጠዋ! በአንድ ሰአት ጊዜ ውስጥ አስመራ ያለውን የዘመዶቹን አድራሻ ግለፅልን። በውነቱ ይህን ካደረግህ ዋነኛ ተጠቃሚው አንተ ትሆናለህ።»

«ግን እንዴት ሊያመልጥ ቻለ? ጥበቃ የለም እንዴት?»

«እኛም እንቆቅልሽ ሆኖብናል። አኖሌ ከአንድ ታጣቂ ረዳቱ ጋር ማታ ማሪያም ግምቢ ገብቶ ተመልሶ ወጥቶአል ነው የተባለው። ረዳቱ ሲጠየቅ ትናንት ማምሺያውን ከአኖሌ ጋር አለመገናኘቱን ገልጾአል። እስከ ሶስት ሰአት ከምሽቱ የምግብ ኩሚቱ ስብሰባ ላይ እንደነበር ተረጋግጦአል። እንግዲህ የአኖሌ ረዳት የተባለው ማነው? አይታወቅም። የአብርሃ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ተገድሎ ነው የተገኘው። አብርሃ ፀሎት በየት እንደወጣ አይታወቅም።»

ጂብሪል ስልኩን ዘግቶ ያወጣ ያወርድ ጀመር። ሚኒስትሩ ዘንድ ሊደውል አለበትና ተወው። ኩሎኔል ዝናው 'የበላይ አካላት እንዲያውቁ ተደርጎአል' ያለውን አስታወሰ። ሚኒስትሩ የሚሰማቸውን ሊያስብ ሞክረ። ግን ጊዜ የለም። አኖሌ እንዲያዝ የሚያደርግ ፍንጭ ካገኘ በሁዋላ በሙሉ ልብ ራሱን ነፃ ለማውጣት ሊከራከር ይችላል። በቅድሚያ ግን ሳሙኤል መያዝ አለበት።

ግን ጂብሪል ደንዝዞ ነበር። ማመን አቅቶታል። 'አኖሌ ከሻእቢያ ጋር እንዴት ይተባበራል?' እያለ ራሱን እየጠየቀ ነበር።

አኖሌ ከመከላከያ የተፃፈ የክስ ደብዳቤ ይኖር እንደሆነ የጠየቀውን ድንገት አስታውሰና ጥርጣሬ ሽው አለበት። አሳቡ እንደገና ወደ ሳሙኤል ዞረ። የሳሙኤል እጅ ሊኖርበት እንደሚችል አመነ። የሳሙኤል አድራሻ የት ይገኛል? ትዝ አለው - ናዝሬት የተገናኙ ጊዜ ፒያላ የልብስ ስቅ እንዳላቸው አኖሌ አጫውቶት ነበር። የሱቁን ስም ጭምር ነግሮታል። ማን ነበር? ሸገር ቡቲክ? ዘጠና ሰባት ደውሎ ጠየቀ። ሰጡት። ደወለ። ይጠራል ... ይጠራል ... የቀጭን ሴት ድምፅ መጣለት ... ረጋ ለማለት ሞክረ።

«ሳሙኤል ይኖራል?»

«በዚህ አይገኝም!»

«ቆየት ብዬ ልደውል ይሆን?»

«ዛሬ ሰቅ ዝግ ነውኩ! ደሞ እዚህ አልፎ አልፎ ነው የሚመጣው።»

«አሃ ... ቤት ይኖራላ»

«ይኖር ይሆናል .. ይሞክሩ።»

«የኔ እህት እባክሽ ቁጥሩን ሰጪኝ ...»

«ቆይ ...» አለች።

ከሰከንዶች በሁዋላ ቁጥሮቹን አንድ ባንድ ጠራችለት።

«አመሰግናለሁ የኔ እህት።»

«ምንም አይደል።»

እየተቻኩለ ደወለ።

አንዴ እንደጠራ ልጅ ቢጤ ስልኩን በችሎላ አንስቶ «ማንን ፈለጉ?» አለ።

«ሳሙኤልን ያቅርቡልኝ።»

«ቆይ እስኪ ...» አለ ትንሹ ልጅ።

ጂብሪል አመነታ። እንደቀረበ ሊዘጋው ፈለገ። ከዚያም በቱሌፎን ቁጥሩ መሰረት አድራሻውን ከቱሌኮሙኒኬሽን አጣርቶ በቁጥጥር ስር ማዋል። ይህን እያሰበ ድንገት የሴት ድምፅ መጣለት።

«ሳሙኤል የለም!» አለች።

«የት ሄደ ባክሽ የኔ እህት? ቀጠሮ ነበረን።»

«ከኢትዮጵያ ውጭ ነው።»

ትንፋሹ ቁርጥ አለ። ጨለመበት። አላመናትም።

«የሚሸጡ ልብሶች በቡቲኩ ስም እንዳመጣለት አዞኝ ነበር። መቼ ይመለስ ይሆን?»

«የቱ ቡቲክ?»

«ሸገር ቡቲክ» አለ።

«ተሳስተዋል። ሳሙኤል እዚህ ቤት ተከራይ እንጂ ከሱቁ ጋር ግንኙነት የለውም።»

«ታዲያ ለምን እንዲያ አለኝ? መቼ ነው የሄደው?»

«ከትላንት ወዲያ ነው የተሰናበተን። ከሃያ ቀን በሁዋላ ይመለሳል።»

«ይቅርታ የኔ እህት - ዘመድ ናችሁ አይደለም? አቃውን ወደ አስመራ ቤተሰቦቹ ዘንድ ልትልኩልኝ ትችላላችሁ?»

«አልሰሙኝም መለሰኝ። ቤት ተከራይ ነው። ዝርዝር ነገሮችን አናውቅም .. ሲመለስ ቢደውሉ ይሻላል።»

«እኚ አመሰግናለሁ!»

ስልኩን ዘግቶ በመኝታ ቤቱ መስኮት ወደ ደጅ አማተረ። ወኔው ሲከዳው ተሰማው። በሀይወቱ ለሁለተኛ ጊዜ በፀፀት የሚያንገበግብ ስህተት መስራቱን አመነ። የመጀመሪያው ስህተት የዘጠኝ አመት ፍቅረኛውን ከመጠን ባለፈ ቅናቱ ማጣቱ ሊሆን ሁለተኛው ...

ድንገት በሩ ተንኩዋኩዋ። ዘወር ብሎ በተከፈተው የመኝታ ቤት በር በኩል አሻግሮ ተመለከተ። በሩን በዝግታ ገፍተው ሁለት ሲቪል የለበሱ ፖልሚሶች ሲገቡ አየ። አወቃቸው። የደህንነት ሚስጢራዊ ፖሊሶች ናቸው። በቀጥታ ወደ መኝታ ከፍሉ አመሩ።

«ገዋድ ጂብሪል እንደምን አደርክ?» አለ አንደኛው ፖሊስ።

«እንደምን አደራችሁ?»

«በቁጥጥር ስር እንድትውል ታዞክል። ልብስህን ለባብስና ተዘጋጅ»

የሌሊት ልብሱን እየቀየረ ለራሱ ብቻ በሚለማ ድምፅ አጉረመገመ።

«... ሁለተኛው ስህተት ይህን አብድ መንግስት እምኝ ወደ ሀገር ቤት መመለሴ ነው።»

ቀይ ባህር በውጥረት ታፍናለች።

የአውሮፓ ነዳጅ ጫኝ መርከቦች ባህሩን በፍጥነት እየሰነጠቁ ውር ውር ይላሉ። በባህረ ሰላጤው ጦርነት የባሰራ ወደብ የተደበደበባት ኢራቅ ሳትቀር የጆርጃንን ወደብ በመጠቀም ዘይትዋን የምታመላልሰው በዚህ በቀይ ባህር ላይ ነው። ራሺያውያንና አሜሪካኖችም በቀይ ባህር ዙሪያ የስላላ መሳሪያዎቻቸውን ተክለው ተፋጠዋል።

ቀይ ባህር ተከባለች ...

የሶማሊያ ኪስማይና በርበራ የባህር ሃይል ሰፈሮች በፀጥታ ተውጠዋል። ግብፅ ግን እረፍት የላትም። የባህረ ሰላጤው ጦርነት የሚያመጣውን ማንኛውንም ችግር ለመቁዋቁም በመርሳ ማትሩህና ፖርት ተውፊቅ ወደቦችዋ ከሃያ ሺህ በላይ የባህር ሃይል አሰልፋ የበላይነት ስሜትዋን አረጋግጣ የአካባቢውን ማንኛውንም እንቅስቃሴ በጥንቃቄ ታስተውላለች። እስራኤል በሃይፋና አሸደ፤ ኬንያም በምምባላ የባህር ሃይል ሰፈሮቻቸው ጦራቸውን ወደ ቀይባህር እነጣጥረዋል። ሳኦዲ አረቢያም ከአልዋጅህ፤ ከአልዳማምና ከበሪስ አልሜሻብ የባህር ሃይል ሰፈሮችዋ የኢትዮጵያን እንቅስቃሴ ታጥረው እንጂ አራት ሺህ የሰው ሃይል ላለው የኢትዮጵያ ባህር ሃይል ራስምታት የሆኑበት የኤርትራ ፈጣን የውጊያ ጀልባዎች ናቸው። በመርሳ ጉልበብ የተፈጥሮ ወደብ ላይ ቅጠል ተሸፍነው ትእዛዝ የሚጠብቁት የሻእቢያ ቶርፒዶ ተሽካሚ መርከቦች ቢሆኑ ዘወትር የደርግን ባህርሀይል እንቅልፍ እንደነሱ ነው። በዚህ ላይ የቀይ ባህር መቀት የመርከቦችን ናላ ያዞረዋል። ሌሊት መተኛት አይቻልም። አሸዋ ያዘለ አውሎ ነፋስ እየተነሳ የሚያሳቅቅ የነፋስ ድምፅ በመርከቦች ጆሮ እንደ ቢምቢ ያምማል። በነፋሱ ምክንያት መርከቦች መስማትና ማየት ይሳናቸዋል። በዚህ አለቃቂ የአየር ሁኔታ ውስጥ የኤርትራ ምድር እምቢተኞች ከፋይበር ግላስ በተሰሩ ጀልባዎቻቸው፤ በማንኛውም ደቂቃ ደርሰው አደጋ ሊያደርሱ ይችላሉ። የባህር አውሎ ነፋስ መነሳት ሊጀምርም ቀይባህር የጭንቅ ባህር ትሆናለች። የነፋሱና የጥይት ድምፅ ይመሳሰላል። የደርግ የባህር ሃይል መርከቦች በእንደገና ያደቀ ደቂቃ ሞት ሊከሰት እንደሚችል ያውጠነጥናሉ።

ከወደብ ጥበቃ ውጭ ያሉ የባህር መስመሮች ላይ የንጋት ከካብ ብርሃን ይንገባሉ። የጠረፍ ከተሞችና መንደሮችም እንደ እንቁ ይምቀዋል። በርቀት ይታያሉ። የኤሌክትሪክ ብርሃናቸውም እንዲሁ ያብረቀርቃል። ዳህላክ አርቺ ፒላግ፤ መርሳ ጉልበብ፤

መርሳ ተከላይና ጢኦ ላይም እስትንፋስ አለ። ቀኑንና ሌሊቱን መሉም የደርግ ባህር ሃይል የቅኝት መርከቦች ባህሩን እየሰነጠቁ ያልፋሉ። አጥቂና አሳሽ መርከቦች ሞተራቸውን አላጠፉም። ሰብ መሪኖች፤ ተዋጊ አይሮፕላኖችና ሄሊኮፕተሮች በተጠንቀቅ ላይ ናቸው።

ይሁን እንጂ በደርግ መርከቦችና ወታደሮች ልብ ውስጥ ፍርሀት አለ። የመመልከቻና የማዳመጫ መሳሪያቸው ዘመናዊ ቢሆኑም መርከቦች በማዳመጫው የልብ ትርታቸውን ነው የሚቆጥሩበት። በመመልከቻው ደግሞ መሀል አገር ያሉ ዘመዶቻቸውን ሊያዩበት ይጥራሉ...

* * *

ሄሊኮፕተርዋ ዝቅ ማለት ስትጀምር ዶክተሩ ሰለታቸውን አዩ ...

አስር ደቂቃ ዘግይተዋል። ተቁነጠነጠ። ኖራህ ደሴትን ከሄሊኮፕተርዋ ቁልቁል አዩዋት። ወታደሮች የማለዳውን የሰውነት እንቅስቃሴ ለማጠናቀቅ ግማሽ ሰአት ብቻ ቀርቶአቸዋል። ወደ ፓይላቱ ተጠግተው «መፍጠን አለብህ!» አሉት። ፓይላቱ በእሺታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

ዶክተር አበራ የቀደ ጥገና ህክምና ስፔሻሊስት ናቸው። ሻእቢያ በትምህርት ላይ እያሉ ነበር በአባልነት የመለመላቸው። ትምህርታቸውን እንዳጠናቀቁ ወደ ሳህል ለመሄድ የነበራቸው ጉጉት ከፍተኛ ነበር። ሆኖም ወደ አስመራ እንዲመለሱ ሲነገራቸው ጀርአቸውን ተጠራጠሩ። አብዱልከሪም - እባላለሁ ብሎ ሮም ላይ የተዋወቃቸው ሰው የሻእቢያ ማእከላዊ ኮሚቴ አባል መሆኑን አልሸሸጋቸውም። የሰራ ተግባራቸው ሮም ላይ ነበር የተገለፀላቸው። በማንኛውም ቅፅ ላይ ብሄረሰባቸውን አማራ ብለው እንዲሞሉና በቀይመስቀል ስር አስመራ እንዲመደቡ ሁኔታዎች እንደሚመቻችላቸው ሲነገራቸው «ለውዲትዎ ሀገራ የሚከፈል መስዋእትነት» ብለው ነበር የአዲስ አበባን ትኬት የቆረጡት። በርግጥም አስመራ ተመድበዋል። አስመራ ላይ ስራ በጀመሩ በሰባተኛው ወር እዚህ ገባ የማይሉት አንድ ግንባራም ሰው መጥቶ የኩድ መጠሪያቸው 'አርባ አራት' መሆኑን ነገራቸው። ከዚያም ለመስማት የሚያስደነግጡ ተግባራትን እንዲፈፅሙ መመሪያ ይሰጣቸው ጀመር።

እነሆ ሶስት አመታቸው።

ከስምንት ቀናት በፊት ግን ያው ግንባራም ሰው መጥቶ «ይህ

የመጨረሻ ተግባር ነው!» አላቸው። አያይዞም «... ከዚህ በሁዋላ ወደ ሳህል ታልፋለህ» ሲላቸው ልባቸው በደስታ ሞቀ። «መቼና እንዴት ነው የምሄደው?» ሲሉ ጠየቁ።

«በቅርቡ ከኖራህ ደሴት ...» ይላቸዋል። ዝርዝር እቅዱንም አስጠናቸው። ይኸው የመጨረሻ ተግባራቸው ግን ጥቂት አስገታለቸዋል።

ሄሊኮፕተርዋ ኖራህ ደሴት አረፈች።

በሄሊኮፕተርዋ ማረፊያ ሜዳ ዳርቻ ባለች የእንጨት የዘብ ጥበቃ ማማ ላይ በጨው የተበጫጨቀ ፋቲግ የለበሱ፤ ለአመታት ያለለው ፕሮህ ደሴት ላይ በመቆየታቸው ሞራላቸው የወደቀ ሁለት ወታደሮች ብቻ ነበሩ። የሻእቢያ ተዋጊዎች ኖራህ ደሴት ላይ ጥቃት ስንዝረው ስለማያውቁ! መሰላቸትና መዘናጋት ይታይባቸዋል።

ዶክተሩ ከሄሊኮፕተርዋ ሲወርዱ ሁለት ካርቱኖችን ይዘው ነበር። ግዴለሾቹ ወታደሮች ላይም አንባረቁ፤

«ፈዛቼሃልሳ! የሄሊኮፕተሩ እርግብግቢት ጆርአችሁን እንዳይበጥሰው ነው? በሉ ይህን ያዙ። ፍጡ ... ያዝ አንተ! ይህን ለአስተዳደር አድርሰህ አምስት ወታደሮች ይዘህ ተመለስ። ያዝ አንተ ደግሞ - ወደ ክሊኒክ ቀጥል! እቃ የሚሸከመ ይዛችሁ ተመለሱ ... ፍጡ ... ጠመንጃችሁን አስቀምጡ!»

ወታደሮቹ በታዘዙት መሰረት ሩጫቸውን ተያያዙት። ዶክተሩ ወደ ሄሊኮፕተሩ መለስ ብለው ምልክት ሰጡ። አኖሌ፤ አብርሃና የዶክተሩ ረዳት ካርቱኖችን ተሸክመው ወረዱ።

በአምስት ደቂቃ ጊዜ ውስጥ እቃቸውን አጠናቀው አውርደው የሄሊኮፕተሩን አብራሪ ተሰናበቱት። እጁን አወዛውዘላቸው የኖራህን ደሴት ምድር ለቀቀ። ሄሊኮፕተርዋ ከፍ እንዳለች ዶክተሩ ፈጠን ብለው መመሪያ ይሰጡ ጀመር፤

«የቆመው አለት ይታያችሁዋል?»

«ይታየናል!» አሉ አብርህ ፀሎትና አኖሌ።

አኖሌ በውርጩ መተንፈስ እቅቶታል።

«በሱ ትይዩ ሽጡ ስር ሁለት ጀልባዎች ይጠብቁዎታሉ»

የምትሄዱበትን ባህረኞቹ ታጋዮች ያውቃሉ።»

«እናንተስ?» አለ አብርህ ፀሎት ዶክተሩንና ረዳታቸውን በስጋት መንፈስ እያጤነ፤

«የኛ መንገድ በሌላ አቅጣጫ ነው። በሉ አሁን ገስገሱ። መንገድ ላይ አሳ አጥማጆች ከገጠሙዎችህ የእርዳታ ስንዴ እየተሰጠ እንደሆነ ንገሩዎቸው። በተቀረ ፍጥነት ያስፈልጋችሁዋል»

የወዳደቱ ኮንቴይነሮችና የተበላሹ መኪኖችን አቆራርጠው ጭው ባለው በረሃ ላይ የሩጫ ያህል ገስገሱ። ውርጩ አኖሌን አስቃየው። ውው ... ውው ... የሚል ድምፅ ጀርው ውስጥ ያምማል። ነፋሱ የሚፈጥረው ነው። መጠናቸው ከጤፍ የማይበልጠው ዛንዛራዎች አየሩን ሞልተውታል። አኖሌ በአፋ የሚገቡትን ዛንዛራዎች እየተፋ አይነት ጤፍኖ እጁን ሲያወራጭ አብርሃ ፀሎት እየገታተው ይርጣል...

ከደሴቶቹ ደርቻ ደረሰ። አልዘገደም። እየተንደረደሩ ወደ ባህሩ ጥግ ቀረቡ። ገደል ነው። አፋን የከፈተው ጥቁር ገደል ስር ሁለት ከፋይበር ግላስ የተሰሩ ባለሞተር ጀልባዎች በማእበሉ ይጫወታሉ። አኖሌ በየጀልባዎቹ ላይ ሶስት ታጣቂዎችን አየ። ለመጀመሪያ ጊዜ ተዋጊ ታጋዮችን በማየቱ አንዳች ስሜት ሰውነቱን ወረረው።

ባህረኞቹ በትግርኛ ይናገራሉ...

«ምንድነው የሚሉት?» አለው አኖሌ አይነት ለመግለጥ እየታገለ።

«በሀረጎቹ ላይ ተንጠላጥላችሁ ውረዱና አሸዋው ላይ ዝለሉ ነው የሚሉት» ብሎ የአኖሌን እጅ ይዞ ወረደ።

«ቅደም!» አለው አኖሌን።

በሀረግ ተንጠልጥሎ መውረዱ ለአኖሌ አልከበደውም። የቡርታ የልጅነት ጨዋታውን አስታወሰ። ተከታትለው አሸዋው ላይ ወደቁ።

የባህሩ ሞገድ መነሳት ጀምሮአል። ሃይለኛ ውርጭ አለ። ውርጩ አይንና ፊትን ያጠናፍራል። ባህረኞቹ በትግርኛ ይለፈልፋሉ፤

«ምንድነው የሚሉት አብርሃ?»

«መንገዳችን ለየቅል ነው አኖሌ። እኔ ወደ መርሳ ተከላይ ነኝ። አንተ ወደ መርሳ ጉልበብ። በል ደህና ሁን ...»

«ምንድናቸው አሁን ያልካቸው?»

«ወደቦች ናቸው፡፡»

ተቃቅፈው ተሳሳሙ፡፡

አብርሃ ፀሎት አኖሌን አቅፎ ጀርባውን እየጠበጠበው፤

«እንገናኛለን! አልረሳህም አኖሌ ... ጀግንነትህን አደንቃለሁ፡፡ ለትግላችን ላበረከትከው አስተዋፅኦ ብድር መላሽ ያድርገን ... እመነኝ ... ኤርትራ ብድርዋን ትመልሳለች ...» አለው፡፡

ጀልባዎቹ ጉዞ ጀመሩ፡፡

አኖሌ በአብርሃ ፀሎት ጉንጮች ላይ እንባ ያየ መሰለው፡፡ እጁን እያወዛወዘለት «አኖሌ ... አኖሌ ...» ብቻ ሲል ሰማው፡፡

* * *

«እንኩዋን ከህዝባዊ ግንኙነት የባህር ሀይል የኩማንዶ ቡድን ጋር በሰላም ለመቀላቀል አበቃህ» በማለት እጁን ለሰላምታ ከዘረጋለት በሁዋላ «... ከአሁን በሁዋላ በአስተማማኝ ሁኔታ ላይ ነህ» ብሎ አጥብቆ ጨበጠው፡፡ ከሶስቱ ባህረኞች ከላሽንኩቭ የታጠቀው ነበር ይህን ያለው፡፡

«አማርኛ ትችላላችሁ እንዴት?» አለ በመገረም፡፡

«ባህርዳር ተወልጄ ያደግሁ ኤርትራዊ ነኝ» አለው ጥርት ባለ አማርኛ፡፡ ቀሪዎቹ ሁለቱ አፋሮች መሆናቸውን አኖሌ ተረዳ፡፡ የጀልባዋን መሪና መድፋን የያዙት አፋሮቹ ሊሆኑ አማርኛ የሚችለው ታጋይ ከከላሽንኩቭ በተጨማሪ የመገናኛ ፊደሮች ትክክል ላይ አንግቦአል፡፡ ትውውቁ በዚህ አብቅቶ ጉዞው በፍጥነት ቀጠለ፡፡

«ወደ ደሴቲቱ እንዴት መጠጋት ቻላችሁ? ጥበቃ የለም ማለት ነው?» ሲል ጠየቀ አኖሌ፡፡

«ሌሊቱን በንቃት ይጠብቃሉ፡፡ ሆኖም ከደሴቱቱ ዳርቻ ላይ ለመድረስ እንደ ኪሎ ሜትር ሲቀረን የጀልባዋን ሞተር አጥፍተን እየቀዘፍን ነው የተጠጋነው፡፡»

«መንገድ ላይ የመንግስት የባህር ሃይል ቢያገኙን?» ሲል ጠየቀ መልሶ፡፡

«ከተከታተሉን እንተከሰባችዋለን፡፡ ካልሆነ ግን እየተደበቅን ነው የምንሄደው፡፡ ፍጥነት ሰላለን ግን አይደርሱብንም፡፡ ሁለት ሰአት ያህል በፍጥነት ያለ እንቅፋት ከተገዋዝን ግን የእኛ ክልል ውስጥ ስለምንገባ ችግሮች አይኖሩም»

አኖሌ መረጋጋት ጀመረ፡፡

«ይቺ ጀልባ ዩሮፕ ውስጥ መዝናኛ ናት» አለ በመገረም ዙሪያ ገባዋን እየተመለከተ፡፡

«የፈረንሳይ ስሪት ናት፡፡» አለ ታጋዩ በኩራት «... መድፍ ግን እዚህ ነው የገጠምንላት፡፡ የደርግ መርከቦች አይቋቋሙትም፡፡ ለቱርኪ ተሽካሚ መርከቦችም ሆነ ለአሳሽ መርከቦች ራስ ምታት ነው የሆነችባቸው፡፡ አይጥ የዝሆንን አፍንጫ እጃቸውን ስታሰቃዩው ማለት ነው፡፡ አየህ ... ደርግ የባህር ሃይሉን ያዋቀረው ለተደራጀ የባህር ላይ ውጊያ ነው፡፡ የኛ ውጊያ ስልት ግን በአለም አቀፍ ደረጃ ከተለመዱት ውጊያዎች የተለየና ምንም መከላከያ ያልተዘጋጀለት ስልት ነው፡፡ የደርግ መርከቦች እንደ ስናይፐር ጠመንጃ እንኩዋ የላቸውም፡፡ እኛን በመቶ ሰላሳ ሚሊ ሜትር መድፍ ሊመቱን ይሞክራሉ፡፡ አንዱ የሚባከነው ጥይት ግን አምስት የዚህ አይነት ጀልባ ይገዛላቸው ነበር ...» ብሎ ከልቡ ይስቅ ጀመር፡፡

አኖሌ ስላልገባው ደፋ ቀና የሚለውን የማለዳ ባህር ያስተውል ጀመር፡፡ ሃይለኛ ነፋስ ይነፍሳል፡፡ የነፋሱ አቅጣጫ በደቡብና በምስራቅ መካከል ሲሆን የደቡቡ ሞንሱን ወራት ባህሩ ላይ አነስተኛ ማእበል እንዲከሰት አድርጎታል፡፡

አኖሌ መረጋጋት ይጀምር እንጂ ስጋቱ ጨርሶ አልለቀቀውም፡፡ አይኖቹን ግራ ቀኝ ያማትራል፡፡ የጀልባዋን ለሆላስ የሞተር ድምፅና የውርጨን መዘቃ ያዳምጣል፡፡ ጀልባዋ ከሁዋላዋ እያደራች የምታልፈው አረፋ ላይ አይነትን ተክሎ ቀጥሎ አደጋ ሊመጣ ይችል ይሆን? እያለ ያውጠነጥን ጀመር፡፡ በመሆኑም ፍርሃቱን ለማስወገድ ሲል ጥያቄዎች ጣል ያደርግ ጀመር ...

ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደተገዋዙ አንድ ጥቁር ነገር በርቀት ታያቸው ...

«ምንድነው!» አለ አኖሌ በተረበሽ መንፈስ፡፡

መድፋን የያዘው አፋር በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ከተመለከተ በሁዋላ በትግርኛ እንዳች ነገር ተናገረ፤

«ምንድነው?» አለ አኖሌ፡፡

«የንግድ መርከብ ሊሆን ይችላል ... ሲቀርብ እናውቀዋለን» አለውና ከዚያም የጦር ሜዳ መነፅሩን ከአፋሩ ታጋይ ተቀብሎ ይመለከት ጀመር፡፡ አይቶ ሲያበቃ ወደ አኖሌ መለስ ብሎ፤

«የንግድ መርከብ ነው!» ሲል አረጋጋው፡፡

አኖሌ ተንፈስ አለ፡፡ እንደገና መረጋጋት ጀመረ፡፡

እንደገና ድምፅ ሰሙ።

ሚገቡኝ ወደ ባህሩ ዝቅ ብለዋል።

«አጉንበሰ!» ሲል ጮኸ ደልፊኖ። «አትደንግጥ! ግንባርህን ብቻ ደብቅ! ግንባርህን ደብቅ!»

አኖሌ የጀርወ ታምቡር የተቀደደ መሰለው።

ሁሉም ቀና አሰኙ።

በሙቶ ሜትር ርቀት ላይ ከባድ ፍንዳታ ባህሩን አናወጠው። ውሃው ተንበራጭቆ አለበሳቸው።

አፋሩ ጀልባ ነጂ በከፍተኛ ፍጥነት ከፋይበር ግላስ የተሰራችውን ጀልባ ያስጋልባት ጀመር። ለአቱን አየ። አይነጋም ማዶ ተከለ። ደልፊኖ እንደገና ሰማይ ሰማይን እያየ «አይተውናል ... ግን ኢላማቸውን ስተዋል!» ሲል በጩኸት ተናገረ።

«እንደገና ይመጣሉ?» ሲል አኖሌ ጮኸ ጠየቀ።

«ጊዜ የላቸውም። ግን እንጂ። ሁለቱም በምባቸውን አራገፊው ካልሆነ እንደኛዋ ተመልሳ ለመምጣት የሚያስችል ጊዜ ይኖራታል» አለው።

ሆኖም ግን ሁለቱ ሚገቡኝ ሳይመለሱ ቀሩ።

አኖሌና ባህረኞቹ እንደገና በአፍይታ የተነፈሱት የባህሩን ዳርቻ ማየት ሲጀምሩ ነበር።

«በየቀኑ በዚህ መልክ ያስሳሉ?» ሲል አኖሌ ጠየቀ።

ድንጋጤው ጨርሶ አልለቀቀውም።

«የዛሬው ለየት ይላል። ብዙውን ጊዜ የተረጋገጠ መረጃ ሲያገኙ ብቻ ነው ተዋጊ ሕይወጥላን የሚልኩት። ካልሆነ ሄሊኮፕተሮች ቅኝት ያደርጋሉ። ለማንኛውም አሁን ከአየር ጥቃት ራሳችንን መከላከል እንችላለን። የባህር ዳርቻ ሽጦቹ ከሄሊኮፕተርም ሆነ ከተዋጊ ጀቶቹ ሊለዩ አይችሉም።»

ለጥቂት ደቂቃዎች የኤርትራን ምድር ጠረፍ በርቀት እያየ በኤርትራ ባህር ላይ በዝምታ ተገብዞ።

ደልፊኖ በዚህ ድንገተኛ ክስተት መብገን ፊቱ ላይ እየተነበበ ለራሱ ይሁን ለአኖሌ ባልለየ ሁኔታ።

«ማሸነፋችን እንደሁ አይቀር!» ሲል ጮኸ።

አኖሌ መልስ አልሰጠውም።

«ቆርቆንዳዎች!» ሲል እንደገና ጮኸ።

ይህን ብሎ ወደ አኖሌ እየተመለከተ «... አይመስሉህም?» ሲል ጠየቀው።

«ምን?»

«ቆርቆንዳዎች ናቸው።»

በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

መቀቱ ይበልጥ እየተሰማቸው መጣ። ደልፊኖም የመቀቱ መጠን ሰላሳ ስምንት ዲግሪ ሴንቲግሬድ መድረሱን ለአኖሌ ነገረው። የሚያስቅቅ የነፋስ ድምፅ በጀርዋቸው ያምም ጀመር። አሸዋ ያዘለ አውሎ ነፋስ እየተነሳም ከኤርትራ ምድር ዳርቻዎች ወደ ባህሩ ይራገፋሉ። የታጠቁ አፋሮች ከወገባቸው በላይ እርቃናቸውን እንደሆኑ አሳ ሲያጠምዱ ወይም የኮንትሮባንድ እቃ ሲያራግፉ ለአኖሌ ይታዩት ጀመር።

«ሞትን ስንት ጊዜ አመለጥኩዋት?» አለ አኖሌ - ሊሞት የሚችልባቸውን በርካታ አጋጣሚዎች ማለፉን በመገረም እያለበ።

ባህረኛው ደልፊኖ ከልቡ ሳቀ።

«እየቆየህ ትለምደዋለህ። አሸናፊነት እንጂ ተሸናፊነት አይሰማህም። ብትሞትም ግድ አይኖርህም። በተለይ ለሀገር ነፃነትና ለምትወደው ሀዝብ መታገል የሚሰጠው ውስጣዊ ደስታ አይቻልም።» ካለ በሁዋላ የጦር ሜዳ መነፃሩን ለአኖሌ እያቀበለው፤

«የመርሳ ጉልበብ ወደብ ማለት ያውልህ! ጉዞአችንን በድል አጠናቀናል!» ሲል ጮኸ።

«የሰሜኑ ኩኩብ»

ለመጨረሻ ጊዜ ...

ምእራፍ ዘጠኝ

- 1 -

የኢህአዴግ ድምፅ በእጅጉ አየለ ...

ጀርዎች ወሬ ፍለጋ ተቀሰሩ። የኢህአዴግን የድል ዜና ማድመጥ ልብ ያቆም ጀመር። ፊደሉ ነክቶ የማያውቅ ጭምር ማምሻውን የታጋዮችን ድምፅ ፍለጋ ፊደሉን መገርገር የጀመረበት ጊዜ ነበር። የደርግን ውድቀት አይቀሬነት ማስተባበል ከማይቻልበት ደረጃ ላይ ተደረሰ። የሰው ሀይል ይነፍስ ጀመር። ህዝቡ የኢህአዴግን የድል ጉዞ በግልፅ መደገፍ የጀመረበት ጊዜ ነበር።

ገበሬውና ታጋዮች ልብ ለልብ ተገናኙ። ሀይወቱን እየከፈለ የሚገለግለው ተጋዳይ ጉርፎውን የሚያርስበት ውሀ በቀጥታ ከገበሬው ያገኛል። ምግብ ይቀርብለታል። «እንኩዋን መጣችሁልን!» የሚል አልልታ ማድመጥ ጭምር ለታጋዮች እንግዳ አልሆነም። እንቀላፍተው የከረሙ የፖለቲካ ድርጅቶች ከአውሮፓና ከአሜሪካ በከፍተኛ ድምፅ ይናገሩ ጀመር። ደርግ 'ኢህአዴግ ማለት ወያኔ ማለት ነው። ወያኔ ደግሞ ፀረ-ኢትዮጵያ የወንበዴ ቡድን ነው' የሚል አሪታውን ደጋገመ። አማራው በትግራይ ላይ ይነሳ ዘንድ በግልፅ አስከመጠየቅ ደረሰ። ይህን መሰል ቅስቀሳ የያዙ በራሪ ወረቀቶችን በሄሊኮፕተር ለገበሬው ይበትን ጀመር። ከህዝቡ ግን የድጋፍ ምላሽ ሊያገኝ አልቻለም።

የአማራው ገበሬ ደርግ በሄሊኮፕተር ለሚበትነው በራሪ ወረቀት ምላሽ የሚሰጠው በተለመደው የግጥም ዘይቤው ነበር።

- መንግስቱ ሲዳከም ሲታየው ድቀት!

አይሉት ሰላምታ አይሉት ናፍቆት!

ይነሳንክ ጀመር ብጣሽ ወረቀት።

ደብድቤስ ለመፃፍ የኔም ልብ ይመኛል!

ታዲያ ወረቀቱን ማን ያደርስልኛል?

አትጨነቅ ደርጉ አይሸበር ሆድህ!

አትርጭ ወረቀትህን በወዲያ በወዲህ!

እጅን የሚያወጣ እጅ ነው እንግዲህ!

ኢህአዴግ ላይተውህ እኛም ላንሰድህ - እያለ ያላገጥበት ያዘ።

ሁኔታዎች ለደርግ ጨለሙ። የድሆች ቁጣ አየለ። የእርሶ አደሮች ከንድ ጠነከረ። የተጋዳዮች ግስጋሴ ፈጠነ። መጨውን ዘመን ለመረዳት ነቢይ መሆን አስፈላጊ አልነበረም ...

* * *

... ሀወኒ ታጋይ ሆናለች።

ለመጀመሪያ ጊዜ በውጊያ የተሳተፈችው ለሜን ሸዋ ላይ «አንበሳው» ሶስተኛ ክፍለጦር ሲደመሰስ ነበር። አንበሳው ክፍለጦር በቀለበት ውስጥ የመግባቱ ዜና ታጋዮችን ከዳር እዳር ሲያጨዋጨህ! ሀወኒ ምክንያቱ ጨርሶ አልገባትም ነበር። ሆኖም እየቀለደ አጫወታት!

«አንድ ተናካሽ አንበሳ አለ። ደርግ ስሙን ሰማይ ጥግ ሰቅሎት ነው የኖረው። ዛሬ ግን እጃችን ላይ ገብቶአል። አንበሳው ማን እንደሆነ መራኛ ትመስከራለች።»

«መቼ ነው ውጊያው የሚጀመረው?» ስትል ጉዋጉታ ጠየቀች።

«በዚሁ ሳምንት» አላት። አያይዞም «... ግን በቅድሚያ እኛ አይደለንም ወደ ውጊያ የምንገባው። የሳምራ ሀይል ነው የሚገጥማቸው» ብሎ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ በአልሀ ወዲያ ወዲህ ይንጉራደድ ጀመር።

«አብሬ መሆን እፈልጋለሁ» አለች ሀወኒ።

«ትችያለሽ።»

«ግን ሳምራ ማን ነው?»

«አታውቂውም?»

«እንጃ!»

ሳቀና፤ «አንቺም እንደ ደርግ ሆሎም የሚለውን ስም የሙጥኝ ብለሽ ይዘሽ ነዋ። እንዲያውም እዚያም ሄደሽ ሰራዊቱና አመራሩን ማየት አለብሽ። ኩማንደሩ ሳምራ የኑስ ይባላል። የሞዛምቢክን ታጋይ የመጠሪያ ስም ተውሶ በመታገል ላይ ያለ መሪ ነው። እንዲያውም እሱን ስትተዋወቁ እኔን ትተይኝና እገላገላለሁ»

ሲቀልድባት ቆይቶ ማምሺያውን የሳምራ የኑስ ሰራዊት ወደሚገኝበት ስፍራ ላካት።

ለሚ ላይ የ203ኛ አየር ወለድ በአውራሮ፤ በመቅደላና በላባደር ክፍለ ሰራዊቶች ሲመታ ነበር አንበሳውና ሌሎች ጥቂት የደርግ ሀይሎች ወደ ለሜን ሸዋ የተንቀሳቀሱት። አንበሳው በጉጉፍ በኩል አድርጎ ካራምሽግ አካባቢ ሰፈረ። አሳቡ የሆሎምን ክፍለ ሰራዊት ጨፍልቆ አለም ከተማን ለመቆጣጠር ነበር። በሆሎም የሚመራው የታጋዮች ሰራዊት ውጊያ ላይ ስለሰነበተ በቀጥታ ከአንበሳው ጋር ብቻውን መሳተም አልፈለገም። አንበሳው ገፍቶ እንዳይሄድና መላወሻ እንዳያገኝ ግን ዘግቶ ያዘው።

ደርግ አጥብቆ የሚመካበት ሶስተኛው አንበሳ ክፍለጦር መራኛ ሲገባ ከጀርባው እንዳይቆረጥ ጥንቃቄ ተደርጎ ነበር። አጅባር ከተባለ ስፍራ የአንበሳውን ጀርባ የሚጠብቅ ሀይል ተመደበ። ይህን የተገነዘቡት የኢህአዴግ ኩማንደሮች ሃይላቸውን ወደ አጅባር አነቃነቁ። አጅባር ያለው የደርግ ሀይል ከተመታ የአንበሳው ጀርባ እርቃነትን እንደሚቀር ተረድተው ነበር። አሉላ፤ አግካቢና አቃቂ

ከፍለ ሰራዊቶች ወደ አጅባር ተወርውረው በአንድ ቀን ውጊያ የአንበሳውን ጀርባ ጠባቂ ሀይል ድምጥማጡን አጠፉት። በነጋታው ጉጉፍ የነበረውን የደርግ ሀይል ደመሰሱት። መራኛ ተከበበ። አንበሳው ከቶ መሸሽ በማይችልበት ቀለበት ውስጥ ገባ።

ይህ ሁኔታ የኢህአዴግ ፖሊት ቢሮ አባላትን በከፍተኛ ሁኔታ ሲያስደስት ኩሎኔል መንግስቱ ሀይለማርያም በበኩሉ ድንጋጤና ሽብር ውስጥ ገባ። ከጭንቀቱ የተነሳም በቀጥታ ከአንበሳው ክፍለጦር አዛዥ ጋር የሬድዮ ግንኙነት አድርጎ 'ለሰራዊቱ ክብር ሲባል አንበሳው ጠንክሮ እንዲከላከል' ተማፀነ። የደርግ ባለስልጣናት የዚህ ስመጥር ክፍለጦር ስም እንዳይዋረድና በዚህ ምክንያት የአጠቃላይ ሰራዊቱ ሞራል እንዳይነካ ከዳር እዳር ተነቃነቁ። ሰማይ በአይርጥላን ተሞላ። አንበሳው ከአየር ትጥቅና ስንቅ ይዘንምለት ጀመር።

መራኛ በሳት ፈነዳች!

የድል ነጥብ ለመያዝ ጭምር ተዘጋጀች። የሞትና የሀይወት ጨዋታው ሊጀመር ሆነ። አሸናፊው የድል ዋንጫ ያገኛል። ዋንጫው ላይ የአንበሳ ምልክት አለ። ጨዋታውን መሰረዝ አይቻልም። ምርጫው መጋጠም ብቻ ነው። ኢህአዴግ ግጥሚያውን የመሰረዝ እድል ነበረው። አንበሳው ግን አንድ እድል ብቻ ነው ያለው - መጋጠም።

በወታደራዊ ጥበብ መያወት ብቃቱና ተፈጥሮአዊ ጀግንነቱ ተደጋግሞ የተነገረለት፤ ሀንድ ድረስ ተገዞ የውትድርናን ጥበብ እንደ ውሀ ጠጥቶ መመለሱ የሚወራለት ኩሎኔል ሰራተከርሃን በሀየሎምና በሳሞራ በሚመሩ ታጋዮች ተከሰደ።

በሳት ትጮሀለች - መራኛ!

ያሳቃት የሰማዩ ትርኢት ነበር። መራኛ የሄሊኮፕተር አይነቶችን አይታ ጠገበች። መራኛ ስለ ፓራሽት በወሬ ሰምታ እንጂ በአይን አይታ አታውቅም ነበር። ዛሬ ግን አለፈላት። ያለምንም ክፍያ ድንቅ ትርኢቶችን ትኩመኩም ያዘች። ደጅዋን ረገጦ የማያውቀው ኩሎኔል መንግስቱ በጦር ሜዳ ሬድዮ ሊጮህ ጭምር ሰማች።

በኤርትራና በትግራይ ምድር በተደረጉ ውጊያዎች አንበሳነቱን ማስመስከሩ የተነገረለት የአሳት ወንድ ልጅ፤ በገዛ ደረትዋ ላይ እንደ ብቅል ተለጥቶ ሲንጉራደድ መራኛ በአይንዋ በብረቱ አየችው።

እነሆ የውጊያው ሰአት ደረሰ ...

ፊሽካ ሊነፋ ምንም አልቀረው። በሳሞራ የኑስ የሚመሩት

ታጋዮች ከአንበሳው ጋር ፊት ለፊት ለመጋጠም እጅግ አስቸጋሪ ገደሎችን መውጣት ነበረባቸው። እነዚያን አስቸጋሪ ገደሎች እየቡዋጠጡና እንደ ጦጣ እየተንጠለጠሉ ለመውጣት ግን የግድ የጨለማ ሽፋን መጠቀም ነበረባቸው። አለያ በጠራራ ፀሀይ ቢሞክሩት ገደል ላይ የተንጠላጠሉ ታጋዮችን በጥይት መቅለብ ለአንበሳው ቀርቶ ለማንም ቢሆን ተራ ጨዋታ ነበር። ሌሊቱን ታጋዮቹ ያገጠጡትን ገደሎች ተሻግረው ለውጊያ ዝግጁ ሆነው አደሩ።

ሀወኒ ታሪክ ፀሀፊ ናት ...

በውድቅት የተፈፀመውን አስደናቂ ትርኢት ሁሉ ስትመዘግብ አደረች። እንደ እሳት ነበልባል የሚንቀሳቀሰውን የሰራዊት ስሜት ወረቀት ላይ ለማስፈር ቃላት ጭምር አጣች።

«አንችልም አይሉም» ብላ ነበር ስለ ሌሊቱ ዘመቻ ማስፈር የጀመረችው።

«... የታዘዙት ግን ምናልባት የማይቻለውን ነው። መዝሙራቸው ውስጥ የማንወጣው ተራራ የለም የሚል ስንኝ አለ። የዘመሩትን ሊፈፅሙ ተዘጋጅተዋል። ኩማንደራቸው ሳሞራ የኑስ ይባላል። ቀጭን፣ ጠይም ነው። ተግባቢና ትህትና የተላበሰ። ከተራ ተዋጊዎቹ ጋር አፍለአፍ ገጥሞ ሊመካከር በመካከላቸው የአዛዥና ታዛዥ ግንኙነት አልነበረም።

እነሆ ባልተጠበቀ መንገድ ዝነኛውንና ጉረኛውን አንበሳ ለመግጠም መክረው አብቅተዋል። ጥርሱ ላይ ያለውን ደም በምላሱ ለመጥረግ እየታገለ ዙሪያ ገባውን በጥርጣሬ የሚያስተውል አንድ ገዢና አንበሳ መራኛ ሜዳ ላይ ተጋድሞ ይታየኛል።

ሲነጋ አንበሳው ወዋለት!

ባልጠበቀው አቅጣጫ ታጋዮቹ ገደሉን እየወጡት እንደሆነ ማን በነገረው!? ሊገጥሙት የተዘጋጁት ቀጭን ታጋዮች ርስበራስ እንደሚዋደዱ፤ መዋደዳቸው ደግሞ ሀይልና ብርታት እንደሚሰጣቸው ማን ባጫወተው!?

«... ስሜን ሸዋ ላይ ጨለማ ወድቆአል። ጨለማው ግን ከወትሮው ይለያል። አንድ ምስጢራዊ እንቅስቃሴ የሚካሄድበት ሌሊት ነው። ነገ ማለዳ የአማራው ምድር ሰማይ በጥይት ይታረሳል። ከባድ ግጥሚያ ይደረጋል። ሲነጋ ዝነኛው አንበሳ ወዋለት። የሚዋረድበት ሰአት ደርሶአል። የማስመለያ ለምዱ የሚገፈፍበት ደቂቃ ሞልታለች። የአንበሳው ለምድ ሲገፈፍ ከውስጥ አንድ ባህታዊ መገኘቱ አይቀሬ ነው - የቀበሮ ባህታዊ።»

በነጋታው ታጋዮች በሰድስት ሰአት ውጊያ የአገገላውን ክፍለጦር ወታደሮች ከነ መሪያቸው ማረኩዋቸው። በዚያን እለት አሰራዊ ዘመን የደርግ ብርጌዶች ተደመሰሱ። ይህ ሁሉ ሲፈፀም ሀወኒ እዚያው ነበረች። ማምሻውን ታዲያ ከሳሞራ ጋር ሻይ እየጠጡ ጥቂት አወጉ።

«ሁላችሁም ተመሳሳይ ናችሁ ልበል?» አላችው።

«የአላማው አስፈፃሚዎች ነን፤ ሀወኒ» አላት።

አያይዘም ጥቂት ቃላትን አከለ።

«አንቺም እኩ አንደኛው ነሽ።»

* * *

ሀወኒ ታጋይ ናት ...

ሰራዊቱን ተከትላ ድል አብላሪ መሆንዋን ቀጠለች። ምስል ቀረፃውም ሆነ ለፊደሉ ጣቢያው የውጊያ ሪፖርት የመላኩን ተግባር ወድዳለች። ይህን መሰል ተግባር በማይከናወንበት ጊዜ ደግሞ ወደ ሰራዊቱ እየገባች የጦርነት ገጠመኞቻቸውን ትሰበስባለች። ታጋዮች በጋለ የትግል መንፈስ ያወጉዋታል። እኒያን ስሜቶች በጥንቃቄ ትመዘግባቸዋለች። የጀግንነት ታሪኮችን እንደተራ ገጠመኝ ሲያወጡ ተመስጣ ታዳምጣቸዋለች። አንዳንዴ በግራሜ ደንዝዛ ማስታወሻ መያዙን ጭምር ትዘነጋዋለች። ያን የጀግንነትና የመስዋእትነት ታሪክ ለአለም ሁሉ የማሳወቅ ሃላፊነት እስከ ላይ የወደቀ ሆኖ ጭምር ይሰማታል።

ሀወኒ ራስዋን እንደ ተራ ታሪክ መዝጋቢ ብቻ አትቆጥርም። ባለአላማ መሆንዋ በጥልቀት ይሰማታል። ውጊያዎች ሲደረጉ ከግንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ለመግባት ትሸቀዳደማለች። በርግጥ በውጊያዎች ሁሉ ይህን እንዳትፈፅም ብዙውን ጊዜ ሆሎም እንቅፋት ይሆናል። ይነታረካሉ! ስሜታዊ ሆኖ እራታዋን ታቀልጠዋለች። ሆሎም ያስገድዳታል። ወደ ባህርዳርና ጉንደር ግን እንደናዳ ከሚወረወሩት የኤርትራና የኢትዮጵያ ታጋዮች እኩል ለመግባት ችላለች። ሆሎምን በቅርብ ማወቅ ብቻ ብቁ ታሪክ መፃፍ እንደማያስችላት ስለተረዳች ትኩረትዋ ወደ ሰራዊቱ ሆኖአል። ወታደራዊ ሚስጢሮችን ጭምር ታውቅ ዘንድ ተፈቅዶላት ከእመራሩ አልተለየችም። ያን ማወቅዋ ብቻውን ግን አላረካትም። እንባና ሳቅ እያቀላቀለ የሚያስደንቅ ታሪክና ገጠመኝ የሚገኘው ተራ ተጋዳዮች አካባቢ መሆኑን ትገነዘባለች። ከእኒያ መስዋእትነትን በፈገግታ ከሚቀበሉት ታጋዮች ጋር መዋልና መጉዋዝ የፈጠረባት

የአርካታ ስሜት በምንም ሊተካ የማይችል እየሆነ ሄደ። ብዙዎቹ ሀወኒ - ጉዋል አርሞ እያሉ ነው የሚጠሩዋት። እንዲህ ሲሉዋት አንዳች የማታውቀው የብርታት ስሜት የሰራ አካልዋን ይወረዋል። እንዳይደክማት ይንከባከቡዋታል። ከምግባቸው የተሻለውን ያቀርቡላታል። ያከብሩዋታል። ጥይት እንዳይመታት ይጠነቀቁላታል። ሀወኒ ግን ያንን እንዳያደርጉ ታስቸግራቸዋለች። ስታስቸግር ይስቁባታል። አንድ ቀን አንዱ ታጋይ እስከ አንገቱ ጥይት ያዘለ ብሬይትን ከአንገቱ አውልቆ «እንኪ ያገር» አላት። በወኒ ተቀበለችው። ግን አልቻለችም። በአፍጢም ልትደፋ ነበር። በሳቅ አውካከ ታጋዮች። «ወታደራዊ ስልጠና ስላልወሰድሽ አካላዊ ጥንካሬ የለሽም። የመንፈስ ጥንካሬሽ ግን ከኛ ይበልጥ እንደሆነ እንጂ አያንስም» እያሉ ሲያሟውቱዋት በብስለታቸው በእጅጉ ትደነቃለች።

ሀወኒ ... ታሪክ ፀሃፊና ተጋዳሊት ሆናለች።

የታጋይነት ክብር ሞቁአታል። ታጋይ ንብረት የለውም። የግል ኑሮ የለውም። ለራሱ አይኖርም። ታጋይ ታጋሽ ነው። ታጋይ አይዋሽም። ታጋይ ጉረኛና ቁጡ አይደለም። በታጋዮች መካከል መበላለጥ የለም። ታጋይነት ተፈጥሮአዊ ውበት ነው። ታጋይነት አላማ ነው። ባማረ ግንብ ውስጥ የራስን ደስታ ፈጥሮ መኖር ማለት አይደለም - ታጋይነት። ተጋዳላይ ለህዝብ ፍቅር አለው - ገደብ የሌለው ፍቅር።

ወደ ባህርዳር ገስግሰው ከገቡት ታጋዮች ጋር አብራ የገባችው ሀወኒ በዚያ ዘመቻ ትእግስትን ነበር በዋነኛነት የተማረችው። የኢህአዴግን አላማ በቅጡ ያልተገነዘቡ፤ አለያም በደርግ ካድሬዎች የተደራጁ የከተማው ነዋሪዎች በድል አድራጊው የኢህአዴግና የሻዕቢያ ሰራዊት ላይ የሰድብ፣ የርግማንና የድንጋይ ዶፍ ሲያወርዱ አልተሸማቀቀችም። 'እነዚህ ሁሉ ነገ ለዚህ ትግል ይለዋሉ' ስትል ለራስዋ አንሸካሽከች። ታጋዮች ከታንክ ጋር ተጋፍጠው ድል ከጨበጡ በሁዋላ አንገታቸውን ደፍተው፤ ጠመንጃዎቻቸውን እዘቅዝቀው ተሸናፊ ሲመስሉ ሀወኒ ተመካችባቸው። አይንዋ እንባ ሞላ። ሀወኒ አልፎ አልፎ ራስዋን እንደ ታሪክ ፀሃፊ ብቻ ታያለች። ራስዋን ዳር አነራም በታጋዮች ድርጊትና ባህርያት ትመስጣለች። ታጋዮችን 'እነርሱ' እያለች ትጠራለች - ራስዋን እንደ ፈጣሪ ገንጥላ አውጥታ። ታዲያ ሀላፊነቱ ይከበዳታል። ይህን መሰል የጀግንነት ታሪክ በኢትዮጵያ ቀርቶ በአለም እንኩዋ አልፎ አልፎ የተፈፀመና ሊፈፀም የሚችል መሆኑን ታውቃለች። ይህ በዝርዝር መፃፍና

ለቀጣዩ ትውልድ መተላለፍ እንዳለበት ይሰማታል።

ባህርዳር በተያዘችበት አለት ለሀየሉም አንድ ጥያቄ አቀረበችለት፤

«መታገስ ይከብዳል መሰዋት?» የሚል።

አጭር መልስ ሰጣት፤

«መታገስ!»

ይህን ብሎ ፈገግ አለ - ደብዛዛ ፈገግታ።

ማብራሪያ አልጠበቀችም። አልፈለገችምም። ሀየሉም ልክ ነው።

ሀውኒ ጉዞዋን ቀጥላለች ...

የኢህአዴግ ሰራዊት ወደ ታሪካዊት ጉንደር ከተማ ያደረገው ጉዞ ታሪካዊ ነበር የሆነች። አንድ አመት ታስራ የስርአቱን ክርፋት ያየችው በጉንደር ከተማ ነበርና ድርብ ስሜት ነበር ያደረገች። በመምህርነት ወደቆየችበት የጉንደር ከተማ የምስል መቅረጫ መሳሪያዋን አንግባ ከገንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ወደመሀል ከተማ ስትዘልቅ ሀዘቡ በከፍተኛ እልልታ ነበር ኢህአዴግን የተቀበለው። የእናቶች ለቅሶ በርክቶባት የከረመችው ጉንደር፤ እልልታዋን አቀለጠችው። የቴዎድሮስ ከተማ ጉንደር፤ ጥንታዊ ብትሆንም ተረስታና ተጥላ የቀረችው ጉንደር፤ በደርግ በትር ከፋኛ የተቀጠቀጠችው ጉንደር፤ አያሌ ታጋዮችን ያፈራችው ጉንደር፤ ልብ በሚነካ የእናትነት መንፈስ ነበር ድል አድራጊውን ሰራዊት የተቀበለችው። ይኸው ተሰምቶት ነው መሰል የኢህአዴግ ሬድዮ ገና በማለዳው፤

«መላኩ ተፈራ የእግዚር ታናሽ ወንድም፤

የዛሬን ማርሳኝ ሁለተኛ አልወልድም»

የሚለውን ጉደኛ የጉንደር የእናቶች እንጉርጉር ያስታወሰው።

በዚህ መቸ አበቃ። «ጉንደር እንዳሻሽ ውለጂ» ሲል ኢህአዴግን ወክሎ አወጀ።

ሀውኒ ሰራዊቱን ተከትላ ጉንደር ገባች።

ኩንጉ ጫማዋ ተስማምቶአታል። «ጉባኤ» በሚል መጠሪያ የሚታወቀው ሱሪና ሽሚዝዋ አምሮባታል። ማማር ታጋይ መሆን ነውና የታጋይነትን መልክ አላብሰላታል። ባለማንነቻ ሬድዮ ትከሻዋ ላይ እንጠልጥላለች። ሽጉጥ ታጥቃለች። የታጋይነትን የአመለካከት

መንፈስ ሰንቃለች። አላማ አላት። ባለአላማ ነች። የቆመችለትን አላማ በጥልቀት ታውቀዋለች።

ምን ቀረ? ምንም!

ምስል መቅረጫዋን አንግባ እንደ ናዳ ከሚወረወሩት ታጋዮች ጋር እንደወፍ በረረች። ናዳዎችና ወፎች። አለዋፋትና ናዳዎች ...

የጉንደር ተማሪዎችና እናቶች በአስፋልቱ ዳር ግራና ቀኙን ተገጥጠው በጭብጨባና በእልልታ ታጋዮችን አጀቡዋቸው። ታፍኖ የኖረው የጉንደር ሀዘብ ስሜቱ ገንፍሎ ከድል አድራጊ ታጋዮች አላማ ጋር በመንፈስ ተዋሃደ። በጉዞ ላይ ሳሉ ድንገት ከሀዘቡ መካከል ስምዋ ሲጠራ ሰማች። ተማሪዎች ነበሩ። ተማሪዎችዋ! አወቁዋት! ይንጫጩ ጀመር፤

«ሀውኒ!»

«ቲቸር ሀውኒ!»

«ሀውኒ!»

አንድ እርምጃ በተራመደች ቁጥር ስምዋን የሚጠሩ ተማሪዎች ቁጥር ይጨምር ጀመር። «የታሪክ መምህራችን ነበረች! ታስራ ነበር» የሚሉ ንግግሮችን ጭምር ጆሮዋ ጠለፈ።

ሰራዊቱን ተከትላ ገሰገሰች ...

- 2 -

«ሀውኒ ... የምስራች!»

«ምስር ብላ ... ምን ተገኘ?»

«ከሰስት ቀን በሁዋላ ሰራዊታችን የአባይን ወንዝ ተሻግሮ የወለጋን ምድር ይረግጣል!

ጩኸትዋን ለቀቀችው።

ፊትዋ ላይ የሚረጨውን የደስታ ርቅት ሲያይ ሀየሉም፤ ራሱን በሀውኒ ቦታ አኑሮ ይደሰት ጀመር። ከዘመቻ ቴዎድሮስ፤ ቀጥሎ በሁለተኛው ረድፍ በተያዘው በዚህ ዘመቻ ወለጋንና የኢሉባቡርን የተወሰነ ክፍሎች በአጭር ጊዜ ነፃ ለማውጣት እንደታሰበ አጫወታት። ይህም አዲስ አበባን ለመክበብ እንደሚያስችል ጠቀማት። ሶስተኛው ደግሞ ዘመቻ ዋለልኝ በሚል ስያሜ እንደሚጠራና ከደሴ እስከ ደብረብርሃን ያለውን ሃይል በሙሉ እንደሚጠርግ ገልጻለች ሲያበቃ የመጨረሻውን አዲስ አበባን ለመያዝ

የሚደረገውን ዘመቻ ለማካሄድ ጭምር አስፈላጊው ቅድመ ዝግጅት መደረጉን አወጋት። ይህን መሰል ተከታታይ ዘመቻ ማካሄድ የደርግ ሃይል እንደገና ለመደራጀት በቂ ጊዜ እንዳይኖረው እንደሚያደርግ፤ ዋናው ሃይል በዚህ መልኩ መመታቱም አዲሳባ ላይ ምንም ግጭት እንዳይደረግ ያግዛል፤ ሲል አብራራላት።

በዚህ አለት አግክዞ አፕሬሽንን በተመለከተ ሊያወጋት ቃል ገብቶላት ስለነበር ወቅታዊውን ሁኔታ ተጨዋውተው ሲያበቁ ሀወኒ ዋና ወዳለችው ርዕሰ ጉዳይዋ ሰተት ብላ ገባች፤

«ዛሬ ጥቂት ፋታ ያለህ ይመስለኛል - ስለ አፕሬሽኑ ግለፅልኝ» አለችው።

ሆሎም ርዕሱ በመነሳቱ ያለመደሰት ስሜት ታየበት። የቀጣዩን ዘመቻ ዝግጅት አጠናቀዋል። በርግጥም ዛሬ ፋታ አለው። ቢሆንም የቀየውን የአግክዞ አፕሬሽን ታሪክ አንስቶ የመተረክ ስሜትና ወኒ አልነበረውም። ጊዜው እንዲሸጋገርለት ፈለገ። ሀወኒ ግን ገና ሀሳቡን ሲያነሳ ቡራ ከረዩ አለች።

እንደማትለቀው ሲያውቅ ግን በማዘዣ ጣቢያው ለጊዜው በተዘረጋው አልጋ ላይ ጋደም ብሎ ሲጋራውን እየሳበ አይኖቹን ወደ ጣራ ላከ፤

«ከየት ጀምረው እነግርኻለሁ? ዘመቻው ከባድ ነበር። በደርግ ቁጥጥር ስር የወደቁ እስረኞችን ሰቆቃ መቼም ታውቂዋለሽ። የአብዛኞቹ መጨረሻ ሞት ነበር። ከመገደላቸው በፊት እጅግ አስከፊ በሆነ አሰብአዊ ሁኔታ እንዲሰቃዩ ይደረግ ነበር። ይህን ጉዳይ ድርጅታችን በጣም ሲያስብብት ከቆየ በሁዋላ ነው አግክዞ አፕሬሽን የታቀደው» ብሎ ዝም አለ።

«ዋና አላማው ምን ነበር - የአግክዞ አፕሬሽን?» ስትል ጠየቀችው።

«... ሀወኒ እባክሽ ይህን ሌላ ቀን ላጫውትሽ። ዛሬ ስለ አይበገሬዎቹ የአርሲ አርምዎች ተርኪልኝ ...»

ይህን ሲላት ጮኻ ከተቀመጠችበት ተነሳች

«እውነቱን ነው ሀወኒ። በጣም አስቸግረኪኛል»

«አላስቸግርኩህም» ብላ አንቃ ያዘችው «... ሀላችሁም ቢሆን ያለፉትን የትግል ታሪኮች የምታውቁትን ያህል ለመናገር ዝግጁ መሆን አለባችሁ። አለያ ይህ የትግል ታሪክ አፈታሪክ ሆኖ ነው የሚቀረው» ካለች በሁዋላ፤ የማስታወሻ ደብተርዋን እያመቻቸች፤

«... ለመሆኑ የአክሱም ሀውልት በዚያን ዘመን እንዴት ሊቆም የቻለ ይመስልህ?» ስትል ጠየቀችው።

መልስ አልሰጣትም።

አስዋ ቀጠለች፤

«... ማንም ቢሆን እርግጠኛ ሆኖ መናገር አይችልም። መላ ምት ነው ያለው። 'በዝሆን ተጎትቶ' የመሳሰለ። ከአክሱማውያን የተገኘ የፅሁፍ ማስረጃ የለም። እርኪዮሎጂስቶች ሊቆፍሩ የዝሆን ጥርስ አገኙ። ዝሆን ጎትቶ አቆመው የሚለውን አመኑ። የአፈታሪክን አደጋ ልታጤነው ይገባህል ...»

ሲጋራውን እየማገ ትረካውን ቀጠለ፤

«... እንዳልኩሽ ድርጅታችን ይህን ጉዳይ ሲያስብበት ቆየ። በአስር ቤቱ የኛ የከተማ አባሎች ቢኖሩም የተማረኩ ታጋዮቻችን፤ ባብዛኛው ደሞ ሊቪሎች ይገኙ ነበር። ስለዚህ እርምጃው በቅድሚያ በሺህ የሚቆጠሩ እስረኞችን ህይወት ለማዳን እንደሚያስችለን፤ በሁለተኛ ደረጃም ትልቅ የፖለቲካ ድልን የሚያቀዳጅ እንደሆነ ተረዳን። ጊዜውን ከመወሰናችን በፊት ግን አንድ ሁለት የመቶ የሚሆኑ ኮማንዶዎችን አሰለጠንን። ከዚያም እስረኞቹ ያሉበት ወሀኒ ቤት አቀማመጡ ምን እንደሚመስል፤ እንዴት ወደዚያ ዘልቆ መግባት እንደሚቻል፤ የምሽጉን ጥንካሬ፤ የተኩስ አቅሙንና የመሳሰሉትን ጉዳዮች ማጥናት ጀመርን። ጥናቱም በሁለት መንገድ መካሄድ እንዳለበት ወሰንን። አንደኛ ከውስጥ አባሎቻችንና ከደርግ ከተማረኩት በመቀሌ አካባቢ ይኖሩ የነበሩ እስረኞች መረጃዎችን ማግኘት ሲሆን በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ የኛን ታጋዮች አመሳስለን ወደ ከተማ በማስገባት መረጃ ማቀናጀት ነበር።

በዚህም መሰረት ሁለት ታጋዮች መለመልኩኝ። ባግባቡ ጉዳዩን እንዲያጠኑ ካደረግሁ በሁዋላም ዝግጅት እንዲደረግላቸው ተደረገ። የማገዶ እንጨት ይዘውና አርሶ አደር መስለው እንዲገቡ ነበር ያሰብኩ። በተሰጣቸው ተልእኮ መሰረትም ያላንዳች መሳሪያ የመርዝ መድኃኒት በቴትራሳይክሊን ማሽጊያ ውስጥ አስገብተን ሰጠናቸው። ምናልባት ቢያዙ ምስጢር እንዳያወጡና ራሳቸውን እንዲለው ነው ይሄ የተሰጣቸው።

ዋናው ችግር ደርግ መቀሌ እንዳትያዝ ለመከላከል ሶስት ዙር የውጊያ ምሽግ ነበር ያሰራው። ሶስቱም ዙሮች ደግሞ ኬላዎች አሉዋቸው። በየኬላውም ፍተሻ መደረግ አለበት። ስለዚህ በቀላሉ መስረግ ያዳግታል። ይሁንና ሰዎቻችን ያላንዳች ችግር እንጨት ተሽከመው አህያቸውን እየነዱ ገቡ። ከገቡ በሁዋላ ለአራት ቀናት

ከተማዋን ባጠቃላይ፣ በተለይ ደግሞ የጦሩን አሰፋፈር፣ የተኩስ አቅሙን፣ መጠኑንና መግቢያ መንገዶቹን በዝርዝር አጥንተው መጡ።

እንደመጡ የአነሱን ቃል ተቀብዬ አንድ አይነት ስእል ወሰድኩኝ። ከዚህ በሁዋላ በአሸዋ ገበታ መሬት ላይ ቅርፁን እንዲሰሩ አደረኩዋቸው - የቤቶቹን ቁጥር ሳይቀር በጭቃ ሰሩልኝ። ቤቶቹን ለመስራት ወዳንድ ወር ያክል ፈጅብኝ። በጠቅላላ ከሃምሳ በላይ ቤቶች ነበር የሰራው። በመጨረሻ ልክ የመቀሌ ወህኒ ቤትን የሚመስል ቅፅር ግቢ ሰራኝ።

ይህን ሰርተን ካጠቃለልን በሁዋላ ስልጠና ጀመርን። በመጀመሪያ የአካል ስልጠና ነበር ያካሂድነው - ለሁለት ሳምንት። ከዚያ በሁዋላ ጠላት እንዳለበት በመቁጠር ትንሽ ጄኔራተር ተጠቀምን። እንግዲህ በየጠላት ምሽግ መብራት (የአምፖል) እንዲኖር አደረግን ማለት ነው። ቀጥለን ደግሞ የእስረኞቹን አምሳያ በየቤቱ እንዲቀመጥ አደረግን። ልምምዱ የሚደረገውም እስረኞቹን ሳንጉዳ በሌሊት እንዴት ጠላትን በአጭር ጊዜ ለይተን በማጥፋት እስረኞቹን ነፃ እንደምናወጣ ነበር። ይሄ የውስጡን ስራ የሚመለከት ነው። ወህኒ ቤቱ ከተማዋ ውስጥ ቢሆንም ከከተማዋ ዙሪያ ያሉት ሶስት ዙር ምሽጎች ነበሩ - በጣም አደገኛ መሰናክሎች። እነዚህን ሶስት ምሽጎች በርጋታ እንቅስቃሴ ማለፍ ነበረብን። እንዴት?

ይህን ጉዳይ ስንመረምር በየምሽጉ ከሀያ እስከ ሰላሳ ሜትር ርቀት ድረስ ክፍት ቦታዎች እንዳሉ ተረዳን። ክፍተቶቹ ቢለያዩም ሃያውን ሜትር እንዴት እናልፈዋለን የሚል ጥያቄ አነሳን። ልምምድ ማድረጉን ነበር በቅድሚያ የመረጥነው። ልምምዱን ጀመርን። ሳይነቃባቸው ክፍተቱን ማለፋቸውንና አለማለፋቸውን የምናረጋግጠውም በሁለት ሜትር አይናቸውን የተጨፈነና በድምፅ የሚከታተሉ ታጋዮችን እያስቀመጥን ሰራዊቱ በዝግታ በሰልፍ እንዲገባ በማድረግ ነበር። ይህ እንደተሳካላቸውም በሃምሳ ሜትር፣ በአርባ፣ በሰላሳ አምስት ሜትር ርቀት በተቀመጡ ሁለት ጉዋዶች መሀል እንዲያልፉ በማድረግ መፈፀም መቻሉን አረጋገጥን።

ቀጥለን ደግሞ ሰራዊቱ ወደ ውስጥ ከገባ በሁዋላ እንዴት ይከፋፈላል? እንዴትስ ማጥቃት ይጀመራል? ማጥቃቱስ ባንዴ እንዴት ይጀምራል? የሚለውን መፍታት ነበረብን። በዚህም ረገድ ያንድ ወር ያህል ልምምድ ከተደረገ በሁዋላ የመጨረሻ ሙከራ አድርገን ተልእኮአችንን በአስራ አምስት ደቂቃ ውስጥ ልናከናውን እንደምንችል አረጋገጥን።

ይህ ሁሉ ልምምድ ግን በምስጢር ይካሄድ ስለነበረ ከከማንዶዎቹ ከፊሉ 'ይሄ የከተማ ፕላን ነው፤ በቅርቡ የሚጠቃ ከተማ አለ ማለት ነው ሲሉ እንዳንዶቹ ደሞ 'ይሄ የሚመስለው ሆስፒታል ነው። ያለብንን የመድኃኒት እጥረት ለማቃለል ሆስፒታል ውስጥ ገብተን እንድንወስድ ስለተፈለገ ነው' ይላሉ። እኛም ለወደፊቱ የከተማ ውጊያ ልምድ ለማዳበር ያህል የሚደረግ ትምህርታዊ ልምምድ ነው በሚል ጓዶቹን እንሸፋፍንባቸው ነበር።

ከዚህ ሁሉ በሁዋላ ግን አንድ ከባድ ችግር ደግሞ ፊታችን ተደቀነ። ይኸውም በመቀሌ 119ኛ ብርጌድ የሚባል ሃይል ሲኖር፣ የዚህ አባል የሆነ የ16ኛ ክፍለ ጦር ተወርዋሪ ጦር አለ። ወህኒ ቤቱ የሚገኘው ይህ ጦር ከሚገኝበት ብዙም አይርቅም። በዚህ ላይ ከተማዋ ዙሪያ ከአስር ሺህ በላይ ሰራዊት አለ፤ ቢኤሞች፣ መድፎች፣ ታንኮች፣ ዙ-23ቶች አሉ።

ከባድ ፈተና!

ሁኔታውን መገምገም ነበረብን። የደረሰንበት ድምዳሜም አንደኛ ውጊያው በወህኒ ቤቱ ብቻ ከሆነ ምንም እንኳን ወህኒ ቤቱን ተቆጣጥረን እስረኞቹን ብናወጣቸውም ጠላት ባለው የተኩስ አቅም የበላይነት በመጠቀም ተኩሶ ሊፈጅብን ይችላል። ሁለተኛ ነገር ውጊያው በወህኒ ቤቱ አካባቢ ብቻ ከሆነ ያ ተወርዋሪ የሚባለው አንድ ብርጌድ ቶሎ ደርሶ ውጊያው ከመጠናቀቁ በፊት አለያም ውጊያው እንደተጠናቀቀ ሊደርስብን ይችላል። በዚህ የደርግ አመራር አካል እዚያው የሚገኘው - የኮር አዛዦችና የትግራይ እዝ አዛዥ ሳይቀሩ ይህን ጥቃት ስንሰነዝር የነርሱ አንድ ቦታ መሆን ደግሞ ለአመራር ይመቻቸዋል። ስለዚህ እንደመፍትሄ በእቅድ ያስቀመጥነው 'ጠላት የመቀሌ አካባቢን እንደምናጠቃ ማወቅ የለበትም' የሚል ነው። ስለዚህ ጠላት ሌላ ቦታ የምናጠቃ መስሎት ተወርዋሪ ሃይሉን ወደ ሌላ ቦታ የሚያንቀሳቅስበትን ሁኔታ መፍጠር ነበረብን። ስለዚህም ውጅራት የምትባለዋን ስትራቴጂክ ቦታ ማጥቃት ከጀመርን ያ መቀሌ ያለው ብርጌድ ውጅራት ያለው ሃይሉ እንዳይደመሰስበት ማንቀሳቀሱ አይቀርም። ይህም ከሆነ ወህኒ ቤቱን ስናጠቃ በተወርዋሪነት ገብቶ ስራችንን የሚያደናቅፈው ሃይል አይኖርም። ሁለተኛም ደግሞ ጥቃታችን በወህኒ ቤቱ ላይ ብቻ መሆኑ ቀርቶ በመቀሌ ዙሪያ ባንሳራዊነት በጣም ቁልፍ የሆኑ ቦታዎችን በማጥቃት የማታለል ውጊያን ማካሄድ ይሆናል አልን። ይህን አይነቱን ውዥንብር ከፈጠርን በጊላም ወህኒ ቤቱን ቶሎ አጥቅተን ለመውጣት እንችላለን የሚል ድምዳሜ ላይ ደረስን።

ሌላው ችግር እስረኞቹን በሰላም ሶስቱን ዙር የጥበቃ ምሽግ

አሳልፎ ማውጣቱ ነው። ይህን ለማሳካት የኩማንያ ሃይላችን በከፍተኞቹ በፀጥታ ተጉዞ ወህኒ ቤት መድረሱን ካረጋገጥን በሁዋላ በማድፈጥ መሸጎ የያዘውን ሃይል በማጥቃት ለአስረኞቹ መውጫያ የሚሆን ቀዳዳ ከፍቶ መቆየት አለበት የሚል መፍትሄ አስቀመጥን። በመጨረሻም የጥቃት እንቅስቃሴያችንን በሙሉ ካቀናጀን በሁዋላ በተለያዩ አቅጣጫዎች እንቅስቃሴ አደረግን።

በኔ ግንባር ያለው ሃይል ሶስት ቀን ያክል እየተደበቀ መጥዋዝ ነበረበት። ይሁንና በመካከሉ ትልቅ ችግር ገጠመን - የምስጢር ጉዳይ። አንድ ከመቀሌ እንዲረዳን ያመጣነው ልጅ የልምምዱን ቦታ እንዳየ የሚጠቃው የመቀሌ ወህኒ ቤት መሆኑን አወቀ። ታዲያ አንድ ቀን ከተጉዋዝን በሁዋላ ለኩማንያዎቹ አሁን የምንሄደውና ልምምድ ያደረጋችሁትም የመቀሌ ወህኒ ቤትን ለመያዝ ይመስለኛል። ስለዚህም ሀሳብ ልስጣችሁ ብሎ (የእሸዋ ገበታ) ሲሰራ ልክ ያጅን ለልምምድ በሳር የተሰራችውን የመቀሌ ወህኒ ቤት ቁጭ አደረጋት። ታጋዩ ይሄኔ መቀሌ ወህኒ ቤትን እንደምናጠቃ ተረዳ። ይኼ እኔ በአጋጣሚ ስገባ የተሰራውን አየሁ። አንድ የመቶ ያክል ናቸው የተሰበሰቡት። በጣም ደነገጥኩኝ። ሁለት ቀን ያክል ሲቀረን ነው ይህ የሆነው። ሌላ አማራጭ ስላልነበረኝ አንድዋ የኩማንያ የመቶ በሌላዋ እንድትታሰር አደረግሁ። መንገድ ላይ ሳለን እነዚህ ወንጀለኞች ናቸው! ብዙም ችግር ፈጥረዋልና አታነጋግሩዋቸው በእስር ይቆዩ! ስል መመሪያ ሰጠሁኝ። በዚሁ መሰረት ቡድንዎ መቀሌ አጠገብ እስከንደርስ ድረስ ታስራ ነው የሄደችው።

አስቀድመን ስለደረስን ሌሊቱን እዚያው መቀሌ አጠገብ ካለች በረሃ አሳለፍን። ከዚያም ልክ ከጠዋቱ ሶስት ሰአት አካባቢ ከውጅራት ጋር በሬዲዮ ተገናኘሁ። ያ ተወርዋሪ ሃይል ውጅራትን ለማዳን እንቅስቃሴ መጀመሩን ሰማሁ። በጣም ተደስተኩ።

በመጨረሻ ከቀኑ ስምንት ሰአት ላይ የታሰረችውን መቶ ትጥቁዋ እንዲመለስላት አድርጌ ለሰራዊቱ መግለጫ ሰጠሁኝ። ተልእኮአችን ምን እንደሆነና በልምምዱ መሰረትም እንዴት መሰራት እንዳለብን፤ መቼ እንደምንሰራው፤ ምን እይነት ሁኔታ እንዳለ፤ ተወርዋሪው ሃይል ከመቀሌ የወጣልን መሆኑንና በዲ.ሲ.ፕሊን መሰራት እንዳለብን አስረዳሁ።

ታጋዩ እስረኞችን የማውጣት እቅድ መሆኑን ካወቀ በሁዋላ በጭብጨባ፤ በመፈክርና በጣም በተለየ ስሜት ተቀበለኝ። ምንም እይነት ችግር ቢፈጠርም ሊወጡት እንደሚችሉ መገመት አላዳገተኝም። ጉዞ እንደተጀመረ የሰኪድ አመራርና የቡድን

አመራሮችን ይገሩ በመቅደም ወደ ከተማዋ ተጠጋሁ። ከተማዋን በሜዳ መነፅር በሩቁ ቃኝናት። ወደ አሰራ አንድ ሰአት ተኩል ሲሆን ግን ጉዞ ጀመርን። ይህን ያደረግንበትም ምክንያት ከምሽቱ በሁለት ሰአት ጥቃቱ መጀመር ስላለበት ነው። ከዚያ በገዝገዩ ውጅራት የሄደው ሃይል ተመልሶ ሊመጣብን ይችላል።

እናም ለማደናገር ተኩስና ውጊያ የሚከፍቱትን በአዲጉዶ፤ በእንዳየሱስ ላይ ተኩስ እንዲከፍቱ አደረግኩ። እነሱ ተኩስ ሲጀምሩ ያ ሾልኮ የሚገባው የኩማንያ ሃይላችን በዝግታ ሶስቱን ዙር ምሽግ አልፎ ወህኒ ቤት አካባቢ ተጠጋ። ለአረ የያዙት ሻለቃ ደግሞ መውጫያ በርችን ወደምትከፍትበት አቅጣጫ ደረሰች። ይኼ ጥቃቱን እንዲጀምሩ አዘዝናቸው።

በአንድ ጊዜ አምስቱም የወህኒ በርች ላይ ተኩስ ተከፈተ።

ዘበኞቹ አምስቱ መውጫያ በርች ላይ ሆነው መትረፍላቸውን እንደጠመዱ ነበር በሩቅ ጥበቃ የሚያካሂዱት። ወህኒ ቤቱ መካከላቸው ነው ያለው። ተኩስ ሲጀመር እንግዲህ እነኚህ መትረፍክ የያዙት የደርግ ወታደሮች በእር ፒጂና በእኛ መትረፍክ በተተኩሰ ጥይት ባንዴ ተመቱ። ለተወሰነ ጊዜ የተንጣጡት መትረፍላች ፀጥ አሉ። ሁዋላ የቀሩት ከላሽንና ኤም-14 ነበሩ። እነሱንም በእጅ በእጅ ውጊያ ተጠግተው ተኩስ ከፈቱባቸው። ውጊያው በአሰራ ሁለት ደቂቃ ውስጥ ተጠናቀቀ።

ቀደም ብሎ ግን የገጠመን ችግር ነበረ። አንደኛዋ ቡድን በግራ በኩል ስትሄድ በተለያዩ የቀለማት መብራቶች ግራ ተጋባች። መብራቱ አዲስ ነበር። ለቡድንዋ ጭርሱኑ ወህኒ ቤቱን መለየት አቃት። ሆኖም በባትሪ የመብራት ምልክት ስለጣት በሩቅ ያለውን መብራት እየተከተለች ወደ ከተማ ውስጥ መግባት ጀመረች። እንደገና ግን ሶስት ጉዋዶች የሰገራ መጠራቀሚያ ጉድጉዋድ ውስጥ ገቡ። ቢሆንም መሳሪያ እየተቀባበሉ ሁለቱ ወዲያውኑ ወጡ። አንዱ ግን በመቆየቱ መንቀሳቀስ አልቻለም። ስለዚህ ሁለቱ እሱን ተሽከመው እንዲቆዩ ተደረገ። ይህኛ ቡድን በመዘግየትዋ አራቱ ቀድመው ተኩስ እንደጀመሩ ግን አምስተኛዋም ቡድን መደነጋገሩን ትታ የራስዋን ጥቃት ከፈተች።

ወህኒ ቤቱን የተቆጣጠሩት ሰዎች ባጠቃላይ ስድሳ ስምንት ይሆኑ ነበር። ከነዚህ በተጨማሪ ደግሞ አስራ ስድስት ሰዎች የያዘች አንዲት ጉዋድ ለማደናገር መናኸሪያ የሚባለውንና ለውቶቡሶች፤ የመንግስት መኪናዎች የሚያሰባስቡባትን ቦታ እንድታጠቃ አድርገን ነበር። በአዲጉዶም መስመር የመጣቸው ቡድንም በተመሳሳይ በሩቅ ተኩስ ከፈተች። ይኼ ታዲያ ጠላት

ተኩሱ ወዴት እንደሆነ እንኩዋን መረዳት አልቻለም። የታችኛው ወደላይኛው መልእክት እስኪያስተላልፍ ከአስራ አምስት ደቂቃ በላይ አለፈ። ጄኔራሎቹና ኩሎኔሎቹ ሲነጋገሩ እሰማ ነበር። ግራ እንደተጋቡ አስራ ሁለት ደቂቃ ነገደ።

በኛ በኩል ቀጥሎ የቸገረን የእስር ቤቱን ክፍሎች ቁልፎችን ማግኘቱ ነበር። ሆኖም እስረኞቹ ባለቤት የኛ ሰዎች የሚነጋገሩትን ውስጥ ሳሉ ይሰሙ ስለነበር መዝጊያውን በሃይል ሰበሩት። እንደወጡም ሁኔታው ተገልጦላቸው በምንላችሁ ቦታዎች እኛን ተከትላችሁ ነው የምትሄዱት፤ መበታተን የለም ተባለ። እነሱም በሰልፍ ልክ እንደ ታጋይ በዝግታ መጉዋዝ ጀመሩ። ነጭ ልብስ ከመልበሳቸው በስተቀር ድምፃቸው ፈፅሞ አይሰማም ነበር። ያም ሆኖ ግን በድል ተወጥተነዋል ያልነው ያቺ የተከፈተችውን በር ሲያልፉ ነበር።

ከዚያ ርቀን እንደሄድን እስረኞቹን ስናያቸው ግን አብዛኞቹ ጫማ የላቸውም። እግራቸው በሙሉ ጠቁርአል፤ ሆኖም አይሰማቸውም። ከሁሉም በጣም ያስገረመኝ ጉዳይ ትንሽ ሄደው መቆማቸው ነበር። ወደጎላ መለስ ብለው ከተማዋን ያዩአታል። በሁዋላ ፈዘው ይቆያሉ። ከዚያ ደግሞ ባንነው ሩጫ ይጀምራሉ። የተለየ ነበር ስሜታቸው። ከከተማዋ አንድ ሰአት ተኩል ገዛ ካደረግን በሁዋላ አንድ ትንሽ ወንዝ ዳር እንዲያርፉ አደረግን። ውጅራት የነበረው ሃይል እንዲያፈገፍግ ከተማዋ መሀል የሚገኘውም እንዲሁ እንዲያደርግ ተደረገ። በዚህ ውጊያ አንድ ሰርፀ የሚባል ጉዋድ ተሰዋብን። አንድ ሻማ የሚባል የአንድ ቡድን አመራር የነበረም እንዲሁ ባላወቅነው ሁኔታ አልተገኘም። የምንጠረጥረው ምናልባት የሰገራ ማጠራቀሚያ ውስጥ ከገቡት ጉዋዶች ጋር ሳይገባ እንዳልቀረ ነው።

ከእረፍት በሁዋላ ከሰሜናዊ አቅጣጫ ወደ ደቡባዊ ምእራብ አቅጣጫ በመለወጥ ሌሊቱን ሙሉ በእግር ሄድን። በማግስቱ ሄሊኮፕተሮች በብዛት ሆነው አካባቢውን ሲያሰሱ ዋሉ። እኛም እስረኞቹን ደብቀን ውሉን በነጋታው ሳምረ ገባን።

ነፃ ካወጣናቸው አንድ ሺህ ሶስት መቶ እስረኞችም ግማሹ ወዲያውኑ ከኛ ጋር ሲቀላቀሉ፤ የቀሩት ግን ወደሱዳን ሄዱ። ሆኖም ከነሱም ውስጥ ወደ ሰላሳ በመቶ ያህሉ ተመልሶ ከኛ ጋር ሲታገል ተቀላቀለ። እንግዲህ አግኝቼ አፕሬሽን ባጭሩ ይህን ይመስል ነበር ሀወኒ ፅበቅቲ - »ሲል አጠቃለለ።

«የሚገርም ታሪክ ነው» አለች።

«በወቅቱ እስረኛ ከነበሩት መሀል ያነጋገርኸው ሰው አለ?» ሲል ጠየቃት።

«የለም። ወዲ አስመራ ዛሬ ነገ አያለ ልቤን አውልቆኛል።»

«ሞርታር» የምንለው አንድ ታጋይ አለ። እሱን ጠይቄው። የማስታወስ ችሎታው ጥሩ ነው። ትናንት ነው ወዲህ የመጣው። ወደ ወሰጋ የሚደረገው ዘመቻ ሲጀምር ግን ወደ ጉንደር ስለሚሄድ አታገኘውም» አላት።

«አሁኑኑ አነጋግረዋለሁ» አለች ሀወኒ «... የትነው የማገኘው?»

ነገራት።

በረረች - እንደ ወፍ። እንደ ኦሮሚያ አእዋፍት ...

... ሞርታር እጅግ ተባባሪ ሆኖ አገኘችው። ካረፈበት ቤት ደርሳ ጥያቄውን ስታቀርብለት ምንም እንኩዋ አጣጥሎ ስራ ላይ የነበረ ቢሆንም ሀዋሎም እንደላካትና ጉዳዩ ትኩረት እንደሚያሻው አንስታ ስታጣድፈው የተወሰነ ደቂቃዎች ሊተባበር ዝግጁ ሆነ። በእርግጥም የማስታወስ ችሎታው ድንቅ ነበር። የእስራቱ ዘመን ትናንት የተፈፀመ ያህል ጥቃቅን ሁኔታዎችን ሳይቀር እያነሳ አጫወታት። ሞርታርም እንደ ሀዋሎም «ጊዜው መጥፎ ነበር» ብሎ ነበር የጀመረው።

«... ዘወትር ከምሽቱ አስራ አንድ ሰአት ሲል በእስር ቤቱ ደወል ይደወል ነበር። የደወል ድምፅ ሲሰማ ዱላ የያዙ ፖሊሶች በቆመጥ እየደበደቡ፤ ቁርጭምጭሚታችን እየቆለመሙ ያጉሩናል። በዚያች ሰአት ታዲያ ራት ደፍሮ የሚበላ እስረኛ የለም። ሁሉም የቀረበለትን ሰኩፍ እያደረገ ይተወዋል። ከምሽቱ አንድ ሰአት ሲሆን ጭንቀት ይጨምራል። ሶስት ሰአት ላይ የልብ ምት ይጨምራል። ፀጉር ይቆማል፤ ገዴት፤ ፍርሃት፤ ቁጭት፤ የተቀላቀለባቸው ስሜቶች ይስተዋላሉ። ያኔ የወሀኒ ቤቱ መብራት ከጠፋ እሰየው ነው። የሁሉም ልብ ያርፋል። መብራቱ ከቀጠለ ግን ነገር እንዳለ ይገባናል። ያኔ የአንዳንዱ ልብ በፍርሀት ይናጣል። የቀረጠ የቀረጠው ደግሞ በእልህ ይጠባበቃል። በፍርሃትና በወኔ መሀል ሆኖ የጭንቀትና የቁጣ ሲቃ ቀላቅሎ የሚያምጥም አለ። ያም ሆነ ይህ አይቀርም። እኩሉ ሌሊት አካባቢ የመኪናዎች ድምፅ ይሰማል። ያኔ ልባችን ይከፋፈላል። ከፊሉ «የሚያልፉ መኪናዎች ድምፅ ይሆናሉ» በሚል ራሱን ያፅናናል። ገሚሱ ሱሪውን ያጠብቃል። የፅናት ፈገግታ ያሳያል። አካሉ የሚንቀጠቀጥም ይታያል። ሲርገፈገፉ ይታያሉ። በመካከሉ የበር መከፈት ሃይለኛ ድምፅ ይሰማል - የትልቅ በር። በር ይንኩዋኩዋል። ከዚያም

የወታደሮች ከቴ። ቅጭልጭል የሚል የቁልፍ ድምፅም
ይከተላል። ከዚያም በሩ ተበርግዶ የሰም ዝርዝር መነበብ
ይጀምራል። የትግራይ ምድር ስሞች...

ሀውኒ አቁዋረጠችው፤

«ስማቸው የሚጠራ እስረኞች ምን አይነት ስሜት
ይታይባቸው ነበር?»

ሞርታር ፈገግ አለ፤

«ሁሉም አይነት ስሜት ይታይ ነበር። ጭንቅላታቸውን
እንዳቀረቀሩ የሚወጡ ይታያሉ። እየፎከሩ የሚወጡም አሉ።
እያፌዙ የሚወጡም ይታያሉ። እየተንቀጠቀጡ መውጣትም
ነበር። እንዳልኩሽ ሁሉም አይነት ስሜት ይታያል። የሰው
ልጅ ልጆቹንና ሚስቱን መውደዱ የግድ ስለሆነ ሚስቱን ...
ልጅን! አያለ የሚወጣም ነበር።

ከዚያ ወዲያም ምን አለ? የፊጥኝ እየታሰሩ መኪና ላይ
መጫን ነው። ካስፈለገ ዱላም ይታከላል። ወደ ሞት የሚገባው
የዱላ ስንቅም ይመረቅለታል። የመጀመሪያው ግብአተ መሬት
መፈፀሚያ በታወቀው ነበር። ያኔ ሀያ ሶስት የሚሆኑ የትግራይ
ምሁራን ቤንዚን ተርከፍክፎባቸው ተቃጠሉ። ከዚያ በሁዋላ
ሰው አላረፈም። ሰአትዋ የተለመደች ሆነች። ዘወትር እኩለ
ሌሊት ላይ ይመጣሉ። ሰዎች ይታረዳሉ - የትግራይ ልጆች።
... እኒያ የተራራው አገር ሰዎች ... ይታረዳሉ! ወደ ደብሪ
ይወሰዳሉ። ወደ ኢላላ እንዳ እየሱስ ይጋዛሉ። ይህ ሁሉ
እንግዲህ ከ1968 እስከ 1969 ባለው ጊዜ የተፈፀመ ነው። ከሌሊቱ
ስድስት ሰአትም የሞት ሰአት መሆን ትለመድ ጀመር። 1970
አመተ ምህረት የገባውም የሞት ድግሉን ይበልጥ እያፋፋመ
ነበር። በአንዲት ጠባብ ቅጥር ውስጥ 700 የምንደርስ እስረኞች
ታጭቀናል። አለቱ ሞታችንን እንጠብቃለን።

ጊዜው መጋቢት ወር ነው።

1970 አ.ም። አለቱን መቶ አለቃ ደስታ ታደለ ሲኩፈስብን
ዋለ። የተሻለ ዘር፤ የተሻለ ዜጋ፤ የተሻለ ሰው መሆኑን ሊነግረን
ሞከረ። ይሁና! እኛ እንድናዳምጥ እሱ እንዲናገር ህጉ ይፈቅዳል።
እንደመፅሀፍ ቅዱስ ንግርት ... ያመነ ምህረትን ያገኛል! የከዳ
ደግሞ ሰይፍ ይጠብቀዋል! አለን። ማምሻውን ደሞ ተመለሰና
እነዚህን ፊላዎች አምጥተህ ካላስጉተትካቸው መቼ ይናገራሉ?
ብሎ ደነፋ። እስረኛው ሁሉ እነዚህ ንግግሮች ምን ማለት
እንደሆኑ ይገባዋል ...»

«ምን ማለት ነው?» አለች ሀውኒ።

«ግድያ ይኖራል ማለት ነው» አለና ሞርታር ትረካውን ቀጠለ
«... እና ያን ቀንም መሸ። ቢመሸም ግን አልተኛንም። አይኖቻችን
ፈጠዋል። ምን አይኖቻችን ብቻ፤ ልባችን ... ቀልባችን ... ጆርአችን
... በረከት መንግስተክብ እንደሚለው ሁሉም ሀዋላቶቻችን ነቅተዋል።
ያሰብነው አልቀረም። እኩለ ሌሊት ላይ አስር ሰዎች ተወሰዱ።
ከገቢው ብዙም ሳይርቁ ወስደው እንደገደሉአቸው ሰማን። ጀርባቸው
ላይም ወረቀት ተለጥፎ ጉዳና ላይ ተዘረጉ።

ሚያዝያ ደግሞ መጣ። የወሩ አጋማሽ ይመስለኛል። እስረኛው
ተረጋግቶ ተኝቶ ነበር። መቶ አለቃ ደስታ ድንገት ነበር የመጣው።
ካፎሬዎችን አስከትሎ ነበር የገባው። ወታደሮቹ በበሽታ የደቀቀውን
እስረኛ ባለበት ይረግጡት ጀመር። ራሳችንን ... ሆዳችንን ... ያገኙት
ቦታ ... የተመቻቸው ላይ ያላጉን ያዙ። 'ተነሱ!' እያሉ ያምባርቃሉ።
ይጮሁሉ። ዛሬ እያንዳንዳችን ጉርጉዋድ እንደምንገባ ነገሩን። መቶ
አለቃ ደስታ በጣም ይቆጣ ነበር። ግን ምን ሆኖ ነበር? ሁላችንም
ተነሳን። መቶ አለቃው ስም ዝርዝር ያነብ ጀመር። የሰላሳ ሁለት
የትግራይ ምድር ስሞች ተጠሩ። ስማቸው ከተጠራው ውስጥ
የተለመደው የወኔ፤ የፅናት ስሜት የሚነበብባቸው ነበሩ። የተጠሩት
ሰዎች ከወጡ በሁዋላ ተኩስ ሲዘንም ሰማን። ሞቱ ማለት ነው ...»
ሞርታር ይህን ብሎ ሲጋራ ለኩሰ። ፊቱ ሲለዋወጥ ሀውኒ
ተመለከተች። ባንድ አፍታ አውሬ መሰለ። እንደገና ሲቀጥል
ድምፁ ሻክሮ ነበር «... በሮጡበት በፈነደቁበት ቀዶና ጉዳና ፊላቸው
ተሰጣ። ይህ የሆነው እኩለ ሌሊት ላይ ነው። የእኩለ ሌሊቱ ርሽና
ያለማቁዋረጥ ቀጠለ - እስከ ሰባዎቹ መጨረሻ ዘለቀ። ቀናት ሄዱ
... ርጡ ... ሁኔታዎችም መለዋወጥ ጀመሩ። ደርግ መረጋጋት
የጀመረ መሰለ። በህዝቡ ልብ ውስጥ በቂ የፍርሀት ፈንጂ መቅበሩን
አመነ። ስለዚህ ርሽናውን በቀን ለማካሄድ ደፈረ። በ1971 መጀመሪያ
ላይ እኩለ ቀን ላይ እስረኞች ይወሰዱ ጀመር። ግን ብዙ
አልገፉበትም። ምናልባት በጠራራ ፀሀይ የሰው ደም ምች ስለሆነ
ይሆናል። ግድያውን ወደ አመሻሽ ላይ አደረጉት። ፀሀይ ማሸቆልቆል
ስትጀምር የሞት ፍርድ ደብዳቤ የያዘች የክፍለ ሀገሩ አስተዳደር
መኪና ተጣድፋ ትመጣለች። ቀይ የብረት ቆብ የደፉ ወታደራዊ
ፖሊሶችም በመሉ ልብ ዱብ ዱብ ሲሉ ይታያሉ። ያኔ ወህኒ ቤቱ
ይታመሳል። ሁሉም ስለ ራሱ ያስብ ይሆናል። እኔም 'ተራዩ ደርሶ
ይሆን?' ብዬ ማሰቤ አልቀረም። ከሚጠሩት መሃል መፈክር
የሚያሰሙ፤ እንደ ነበልባል የሚንቀሳቀል ወኔ ያላቸው ወጣቶች
ይታዩ ነበር ...»

«መፈክሮቹ ምን የሚሉ ነበሩ?» ስትል ጠየቀች ሀውኒ።

«ድል ለህወሀት!» ድል ለህዝብ! ሞት ለፋሽስት ደርግ! የመሳሰሉ ናቸው። ቀሪው እስረኛ ከንፈሩን ይነካሳል። እንጂቱ ያራል። ቀጣዩ ተረኛ መሆኑንም ያውቃል - እኔም። ይህ ድርጊት አላቀደረግም። እስከ ጥር 1978 ድረስ በዚህ ሁኔታ ቀጠለ። ተስፋችን የመነመነ ነበር። እንዲህ እያለ ጥር ሰላሳ መጣ። እለቱ አርብ ነበር። በዚህ እለት ሁላችንም የእስረኞችን ስራ እየሰራን ነበር። የሚያስተምረው፣ የሚጠልፈው፣ ሸማ የሚሰራው፣ ልብስ አጥቦ የሚተኩሰው ... የሚሰፋው ሁሉም ጉድ ጉድ ሲል ዋለ። ፀሀይ ስታቆለቁል እንደተለመደው የእስረኛው ስጋት ተቀሰቀለ። ግን ደሞ ባልተለመደ ሁኔታ ለአትዋ በሰላም አለፈች። አዎን ደሞ መሸ። የመግቢያ ደመልም ተደወለ። ሁሉም በየእስር ጉሬው ገብቶ ተቆለፈበት። ምሽት ላይ ብዙ ትርኢት ይታያል። የትግራይ ምድር ሰዎች ጥግጥን ይዘው ሲተክዙ፣ ሲያወጉ፣ ከፊሉ በመኝታ ቦታ ሲጨቃጨቅ ይታያል። የሚሰቅም አለ። አዎን ሰዎች በችግር ግዜም ቢሆን ከልባቸው ሊስቁ ይችላሉ። የመገደያዎ አስራ አንድ ሰአት ስላለፈች የእግሪታ መንፈስ ይታያል። የዛሬው ካታለፈ መቼ አነሰና? ግን ድንገት «ን» የሚል ድምፅ ሲሰማ የእስረኛው ልብ ሁሉ ቀጥ ይላል። በዚህ እለት ቀስ በቀስ እስረኞች ይተኙ ጀመር። ጥግ ላይ የሚተኛ አንድ ልጅ እግር፣ ቀጭን ወጣት ግንባሩን ጉልበቶቹ መካከል ወሽቆ ያንጉራጉር ነበር ...»

ሀውኒ አቀዋረጠችው፣ «እንጉርጉሮው ምን ነበር?»

ሞርታር አመነታ፣ «... የማን ዘፈን መሆኑን ዘንግቼዋለሁ። ብቻ እኔም ተጋደምሁ። እኔ ከተኛሁ በሁዋላ ያ ቀጭን ወጣት እንጉርጉሮውን አቆመ። እሱም መተኛቱ ነው ...»

ሞርታር ትረካውን አቀዋርጦ ሲጋራውን እየላበ ፈገገ ሲል ሀውኒ አስተዋለችው። ገፅታው ባንድ አፍታ ደመቀ። አንፀባረቀ።

«... እኩሰ ሌሊት ላይ ድንገተኛ የተኩስ ድምፅ አስበረገገን። ተኩሰ አላባራም። እንደነጉድጉዋድ ይወርድ ጀመር። እያንዳንዳችን ከእንቅልፋችን ባንነን ተነሳን። ሞት ጉዋዙን ጠቅልሎ መምጣቱን እርግጠኛ ነበርን። ከፍላችን ተተራመል። ግን ደግሞ ድንገት ተኩሰ ቆመ። ትልቁ የወህኒ ቤት በር ሲከፈትም ሰማን። የበሩ አከፋፈት ግን ከወትሮው የተለየ ነበር። የወታደሮች ጫማ ድምፅም አልተከተለም። ይልቁን፣ 'ሀሎ! ሀላንጋይ!' የሚል ያልተለመደ ድምፅ ሰማን! የተለመደው የቀልፍና የሰንሰለት ድምፅ ሳይሆን 'ሲጢጢጢጥ' የሚል

የመዝገያ ፍንቀላ ድምፅ ቀጠለ። ሌላም ድምፅ ተከተለ። አዎን ይህ ድምፅ ለዘልአለሙ አእምሮዬ ላይ ተመርጎአል።

እኛ ሀውሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ! ቶሎ በፍጥነት ወጡ! የሚል ድምፅ በትግርኛ መጣ። አዎን በተራራማዎ ምድር ቁዋንቁዋ ... በተወለድንበት ... በዘፈንንበት ... በሳቅንበት ... በላቀስንበት ... በተጣላንበት ... በተፋቀርንበት ... ቁዋንቁዋ የነፃነትን ድምፅ ሰማን። ግን አላመንንም። እኔ ህልም ነበር የመሰለኝ። 'ቅዥት ነው ገሃድ?' የሚሉ ድምፆች ከየማእዘኑ ተደመጡ። የደስታ እንባቸው አንደ ጅረት የሚወርድም ነበሩ። የእስረኞች ፊት እንደገጋት ፀሀይ ደምቆ ይታይ ነበር። በጆሮአችን በገባው ጣፋጭ መዘቃዊ ድምፅ ሰከርን ... እኔ በበኩሌ 'የሚገድለን ብቻ ሳይሆን ነፃ የሚያወጣንና የሚያከራን ወገን አለን ለካስ?' በሚል መንፈስ ሰውነቴ በደስታ ግሎ ነበር።»

ሀውኒ ተከዛ ብዙ ቆየች።

ጥያቄ አልነበራትም። ዝም ብላ ብቻ ሞርታርን አይን አይነን ታየዋለች። ማስታወሻ ደብተርዋንም አጣጠፈች። ሞርታር ለአቱን አየት አደረገና የሚያውቀውን ተናግሮ ማጠናቀቁን ገለፀላት።

«አሁን ሀየሎምን ስታየው ወይም ስለሱ ስትሰማ ምን ይሰማሃል?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት። ሞርታር ፈገገ አለ።

«አንድ ድምፅ ወደ አእምሮዬ ይመጣል!» አላት።

«የምን ድምፅ!»

«እኛ ሀውሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ! የሚል ድምፅ» ካላት በሁዋላ እንደመተከዝ ብሎ «... ታውቁያለሽ ሀውኒ! እኔ ኩሚሳር ነኝ። ከተሞችን ስንቆጣጠር በርካታ ህዝብ እየለበሰብኩ ንግግር አደርጋለሁ። ብዙውን ጊዜ እኛ ሀውሀት ነፃ ብዬ ነው የምጀምረው። በዚህ ጊዜ ስሜቱን እንኩዋ መቆጣጠር ያቅተኛል። አዎን ሀውሀት ነኝ! የትግራይ ምድር ሰው ነኝ! ለህዝቦች ነፃነት መስዋእትነት ለመክፈል የምታገል የተራራማዋ አገር ሰው ነኝ! ብዬ አስባለሁ። ስሜቱ ይሞቃል። በእጅጉ ይሞቃል» ብሎ ፈገገ አለ።

አመሰግናችው። ከልብ ደጋግማ አመሰግናችው።

* * *

ሞርታር ዘንድ ቆይታ ወደ ማረፊያዋ ስትመለስ ጨልሞ ነበር። ከሰለት ቀናት በሁዋላ ወደ ኦሮሚያ ምድር ስለሚደረገው ዘመቻ እየለበሰች በስሜት ተዋጠች። አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ

ታጋዮች ጋር የመገዋዝ ፍላጎት አደረባት። ለመጀመሪያው አሮሞ ገበሬ ነፃነት መጥታለች፤ ይህን ሂደትና ለአሮሞ ገበሬዎች ሁሉ ንገር ማለት አስኛት። ይህን ቃል ደግሞ የአሮሚያ ተራሮች ያስተጋቡታል። ባቱ ተራራ ለታላቁ ካካ፤ ካካ ለጭላሎ፤ የአርሲው ጭላሎ ለዝቁዋላ ያቀባብሉታል። የአሮሚያ አለዋፍት ደግሞ የነፃነቱን ዜና ከተራሮቹ እየተቀበሉ በእያንዳንዱ አሮሞ ጉጆ ያዳርሱታል። «የአባይን ወንዝ ተሻግሮ የአሮሚያን ምድር መርገ፣ የሚለው ስሜት አንድ ታሪክ አስታውሳት። የትግል ታሪክ። ያነበበችው ታሪክ። የቻይና ታጋዮች ድንቅ የትግል ታሪክ ...

ሀየሎም በሚገኝበት የማዘዣ ጣቢያ በኩል ስታልፍ በሀየሎም ክፍል መብራት በርቶ ተመለከተች። ደጃፋ ላይ ታጋዮች ራት በመመገብ ላይ ነበሩ። ብቅ ማለት አስፈለጋት። አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብራ ለመሄድ ይፈቅድላት ዘንድ ሀየሎምን መማፀን ፈለገች። ይህን ሊከለክላት እንደማይገባ ደግሞ አመነች።

ራት በመመገብ ላይ የነበሩት ታጋዮች እንድትቀላቀላቸው ጋበዙዋት። በርግጥም ርቦአት ነበር። ጠንክር ያሉ አምስት ጉርሻዎችን አነሳስታ ወደ ሀየሎም ስታመራ፤ አንዱ ታጋይ፤ «ስብሰባ ላይ ሳይሁኑ አይቀሩም» አላት። መለስ አለች።

«የለም። ጨርሰዋል» አለ ሌላው ታጋይ።

ሀወኒ በሩን ገፍታ ስትገባ ክፍሉ በሲጋራ ጢስና በሻይ መቀት ወላፊን ታፍኖ ነበር። አራት ደማቅ የኩራዝ መብራቶች ተንጠልጥለው ብርሀን ይሰጣሉ። በአንድ አሮጌ ጠረጴዛ ላይ ካርታ ተዘርግቶአል። ሀየሎምና ሶስት ሌሎች ከማንደሮች በካርታው ዙሪያ ከበው በከፍተኛ ድምፅ ይጨዋጩባቸዋል። በሩ ሲከፈት አራቱም ዘወር ብለው ተመለከቱ፤

«ሀወኒ ምን ፈለገሽ?» ሲል ጠየቀ ሀየሎም።

«ስራ ላይ ናችሁ፤ ነገ ልመለስ?»

«ንገሪኝ ደሀና።»

«የስራ ጉዳይ አይደለም»

ሀየሎም ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። በጨለማው ውስጥ ብቻቸውን ሆነ።

«ተመለስ ወደ ስራህ»

«ሞርታርን አገኝሽው?»

«አዎን አገኝቼዋለሁ። ጥሩ ነግሮኛል። አሁን የፈለግሁህ ግን አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብራ መሄድ እንደምፈልግ ልነግርህ ነው።»

«ትችያለሽ። ከባህል ክፍል ጉዋዶች ጋር ተነጋገራ። ሀይሉ ያመቻችልሻል።»

ስሜትዋ በደስታ ክንፍ አውጥቶ በረረ - እንደ ወፍ። አባይን ተሻግሮ አየር ላይ ቀዘፈ - ንፁህ አየር ላይ - ነፋሽ ለማይ ላይ - የአሮሚያ አየርና ሰማይ።

«ስሜቱን አልቻልኩትም፤ ሀየሎም»

«ይገባኛል፤ ሀወኒ።»

«አባይን የመሻገሩ ሁኔታ ምን እንዳስታወሰኝ ልነገርህ?»

ሀየሎም አላስጨረሳትም።

«የቻይና ታጋዮችን - ፈጣን የድል ጉዞ ሊሆን ይችላል» አላት።

በደስታ ጩኸትዋን አቀለጠችው።

«ቻው ሀወኒ» አላት ሊለያት እየቸኩለ።

«ያን ያህል ተግባብተናል?»

«አሁን ካጠገቤ ጥፊ! ቸግር የገጠመሽ መስሎኝ እንጂ አጣዳፊ ሰራ ላይ ነኝ»

«ለመስዋእትነት የሚሸቀዳደሙት እኒያ የቻይና ታጋዮች ትዝ ይሉህል?»

«አዎን እኛም እነዚያን የመሰሉ ጀግኖች አሉን። ቻው ሀወኒ። ከዚህ በሁዋላ ነቀምቴ ነው የምንገናኘው። ተረዲአኪ?»

«አወ»

ፊቱን አዙሮ ሊሄድ ካለ በሁዋላ፤

«ለመሆኑ አህዴድ ነቀምቴ ላይ ለታጋዮቹና ለአካባቢው አዋቂዎች አንድ ኩንፈረንስ እንደሚያዘጋጅ ሰምቼ ነበር። እንቺ አትላተፊም እንዴ?»

«ሻረ ወረቀት አቀራቢ ነኝ» አለችው።

«አውነት? ጥሩ ነዋ! በምን ርእስ?»

«'ዳዴኡክ - በነፍጠኛው ላይ ያለው እይታ' በሚል ርዕስ።»

«ከባድ ርዕስ ነው። ተዘጋጅተሽበታል?»

«ብያለሁ እንግዲህ»

«ኦሮሚኛ ብችል እሳተፍ ነበር።»

«አዲስ ነገር አይኖረውም። የነፍጠኛውን ድርጊቶች መቸ አጣሽውና።»

«ያንቺን አቀራረብ ባይ ደስ ይለኝ ነበር። የሚሰብ እንደሚሆን መቸም እንምታለሁ። ለመሆኑ ካንቺ ሌላ ማን ማን አለ! ሌላ ተናጋሪ?»

«ለሰሞን ዲሳሳ የዳዴኡክን ፕሮግራም ያስተዋውቃል። ኩምሳ! ወደፊት የሚመሰረተው ህዝባዊ መንግስት ምን እይነት ባህርያት እንደሚኖሩት በቀጥታ ከዳዴኡክ አላማዎች ጋር አስተሳስሮ ያቀርባል። የኩምሳ አጅግ ጥሩ ሊሆን እንደሚችል እንምታለሁ። የኦሮሞ ህዝብ ከመቶ አመት በሁዋላ ራሱን ማስተዳደር መጀመሩን ማንሳቱ አይቀርም። ርዕስ ጉዳዩ ራሱ በጣም ደስ ይላል። አሊ ኢብራሂም በበኩሉ የምኒልክ የወረራ አላማዎች ላይ ተዘጋጅቶአል።»

«በርቱ እንግዲህ!»

ሀየሎምን ተሰናብታ የባህል ክፍል ባልደረቦችዋ ወደሚገኙበት ገሰገሰች። በመንገድዋ ላይ አንድ እንጉርጉር ወደ አእምሮዋ መጣ። የጥንትዋ ፊንፊኔ በእጩ ምኒልክ ወራሪ ለራዊት ስትጥለቀለቅ የአካባቢው ኦሮሞ ገበሬዎች ያሰሙ የነበረው እንጉርጉር፤

Inxooxoo dhaabba tanii

Cafee gadi ilaaluun hafe

Finfinne loon geessanii

Hora obaa suun hafe

Tullou Daalatii irratti

You iin Gullalle hafe

Gafrassatti dabranii

Koraan Cabsuunis hafe

Hurufa boombii irratti

Jabbille yaasuun hafe

Bara jarri dhufani

Loon keenyas ni dhmani

Iddo Mashashaan dhufe

Birmadummaan hafe.

ትርጉሙ የሚከተለው ነበር፡-

እንጦጦ ላይ ሆኖ

ለምለሙን መስክ ወደታች ማየት ቀረ።

ከብቶቹን ፊንፊኔ ወሰደ

ሆራ ማጠጣቱ ቀረ።

በዳለቷ ላይ

የጉሰሌዎች መሰብሰብ ቀረ።

ገፈርሳ ሄደ

እንጩት መስበሩም ቀረ።

በሁሩፈ ሶምቢ ላይ

ጥጆችን ማገድ ቀረ።

ሰዎቹ እንደመጡ

ከብቶቻችን አለቁ

መሸሻ ከመጣ ወዲህ

የኛ ነፃነት ቀረ።

እነሆ አሁን አዲስ ዘመን ሊወለድ ነው። ከአርባ ስምንት ሰአት በሁዋላ በኦሮሚያ ምድር ላይ የነፃነት ርቸር የሚተኩስ ይመስላል። ከተተኩስ የርቸቱን ተኩስ ድምፅ የኦሮሚያ ተራሮች እየተቀባበሉ ማስተጋባታቸው አይቀርም ...

- 3 -

«ሀየሎም ... የምስራች!»

«ምስር ብዬ ... ምን ተገኘ?»

ሀወኒ ነበረች የምስራች ነጋሪዋ። ነቀምቲ በተያዘች በሶስተኛው

እለት ገና በማለዳው ካረፈበት ቤት ገብታ ነበር «የምስራች!» ያለችው። በእጅዋ ወረቀቶች ተሸክማለች። የደስታ ፀሀይ ፊትዋ ላይ አንፀባርቆአል። ሆኖም ገፅታዋን አጠኖ ብቻ ልትቆጣጠረው ባልቻለችው አስደሳች ስሜት መዋጥዋን ተረዳ። «ምን አገኝታ ይሆን?» ሲል አሰበ።

«ምስር ብዬ ሀወኒ ... ምን ተገኝ?»

«እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ታጋይ ሆንኩ» አለች።

ሆኖም ግራ ተጋባ።

«እስከዛሬ ምን ነበረሽ፤ ሀወኒ?»

«ያንተ ታሪክ ፀሀፊ።»

ድንጋጤ ገፁን አጠናፈረው። ትክ ብሎ ተመለከታት። እንባዋ ጉንጨዋን ባንድ አፍታ አለበለው። ሆኖም ቃል ሳይተነፍስ ከቆየ በሁዋላ፤

«እስኪ ምን እንደተሰማሽ አጫውቼኝ?» አላት።

አጫውተችው።

ታሪክ ፀሀፊነትዋን እርግፍ አድርጋ ትታ የኦሮሞን ህዝብ በቀጥታ ለማገልገል የወሰነችው ትናንት ማምሻውን ቢሆንም ስሜቱ የተፀነሰው ግን የኦሮሚያን ምድር ከረገጠችባት እለት ጀምሮ ነበር። ያን እለት የሰራ አካላትዋን የናጠ ህዝባዊ ስሜት ሲያድርባት ታወቃት። ከግንባር ቀደሞቹ ታጋዮች ጋር አባይን ተሻግራ የኦሮሚያን ምድር እንደረገጠች ተንበርክካ መሬቱን ላመች። እንባዋ መሬቱ ላይ ተንጠባጠበ። ወላጆችዋን አሰበች። በንጉሱ ስርአት ፖሊሶች ጥይት ተደብድበው የተገደሉ እምቢ ባዮች። በአሳብ ርቃ ነጉደች። ወገኖችዋንና መንደርዋን አስታወሰች። ዋቆ አባዳላ። ቡርቃ። የኦሮሞ ህዝብ። የተዋረደ ህዝብ። ለሀገሩ ባእድ እንዲሆን የተፈረደበት ህዝብ። ለመቶ አመታት በጨቁዋኝ ገዢዎች በትር የተቀጠቀጠ ህዝብ።

በዚያች ደቂቃ የኦሮሞ ህዝብ ከልጆቹ የሚፈልገውን ተመስጣ ማሰብ ጀመረች። በሩጫ ከአለም አንደኛ መውጣት? የኘሩፊሰርነትን ማዳረግ መልበስ? በአለም የተደነቀ የታሪክ ፀሀፊነትን ካባ መከናከል? እነዚህ ሁሉ መልካም ናቸው። ለሀወኒ ግን አላጠግብ አሉዋት። የኦሮሞ ህዝብ ከዚያም ባሻገር ኑሮውን የሚኖሩለት፤ ችግሩን የሚያዳምጡለት ልጆቹን ይሻል። ከድህነቱ ይወጣ ዘንድ የሚያገዙትን ይፈልጋል። የጣፈጠ አማርኛ ስለቻሉ

በነፍጠኛው ጉያ ስር ተሸሽገው አብረው የሚያሙትን አይሻቸውም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው ከአብራኩ ወጥተው መልሰው የሚጨቁኑትን፤ የሚዘርፉትንና የሚያዘርፉትን አይደለም። «ነብር ይበጭቅህ አንበሳ?» የሚል ጥያቄ ይቀርብለት ዘንድ አይፈልግም። የኦሮሞ ህዝብ በማንም መባጨቅ አይሻም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው፤ ድህነቱን የሚያስወግዱ፤ ክብሩን የሚያስጠብቁ፤ ትምህርት ቤት የሚገነቡ፤ መንገድ የሚሰሩ፤ ከሊኒክ የሚያንፁ ኦሮሞዎችን ነው። ገንዘቡን እየገፈፉ በርጫቸውን የሚያሰሩ፤ የምድሪትዋን ሀብት እየበጠበጡ ጭልጥ ብለው የሚቀሩ፤ ተሸማቀው የሚያሸማቅቁትን ኦሮሞዎች አይደለም የሚሻው። የኦሮሞ ህዝብ የገዢዎች ኦሮሞ ችግር የለበትም። ዝነኞችማ ሞልተውታል። ሩዋጮች፤ ጀግኖች፤ ዘፋኞች፤ የአማርኛ ባለቅኔዎች፤ ኘሩፊሰሮች ሞልተውታል። እነዚህ ሁሉ መልካም ኦሮሞዎች ሊሆኑ ይችላሉ። ሊከበሩ ይገባም ይሆናል። በቀጥታ ህዝባቸውን በማገልገል የሚጠቀሰላቸው ተግባር ግን ከቶ አይኖርም። የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ ሲነሳ ስለአለማቀፋዊነት እየደሰኩሩ ራሳቸውን የሚያታልሉ ኦሮሞዎች አያሌ ናቸው። ሀወኒ ከኒያ መሀል መሆን እንደማትፈልግ ነበር የተረዳችው። ኦሮሚያ እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ልጆችን አጥብቃ የምትፈልግበት ወቅት መሆኑን ነበር የተገነዘበችው። የሆኖምን የጀግንነት ታሪክ ፅፋ ለአለም ስታቀርብ ኦሮሞዎች በሩዋጭነቱ ገና ስም ካለው አበበ ዪቂላ ላይተው እንደማያዩዋት ነበር የተሰማት። ይህን ስታስብ የሰራ አካላትዋ ብርድ የመታው ያህል ተንዘፈዘፈ።

ትናንት ሌሊት ታዲያ ነቀምቱ ላይ ለሚካሄደው ኩንፈረንስ ፅሁፍዋን ስታዘገጃ፤ ስለወደፊት ጉዞዋ አጥብቃ አሰበች። የታሪክ ፀሀፊነት ስሜትዋ ጨርሶ እንደሞተ ተገነዘበች። ጥሪዋን አገኘችው። የቡርቃው አድባር የዋቆ አባዳላ እርእድ አንቀጥቅጥ ዲስኩር ወደ ጆሮዋ እየመጣ ተጥለቀለቀ። ኦሮሚያ አዲሱን ጉዞዋን በምትቀድስበት በዚህ ጊዜ ከአንድ ህዝባዊ አላማ ካለው ኦሮሞ የሚጠበቀው ተግባር ወሰል ብሎ ታያት። ያለማመንታት - ወሰነች። የግለሰብንም ሆነ የድርጅትን የትግል ታሪክ ለመሰብሰብ የምታደርገው ጥረት እውነተኛ ፍላጎትዋ እንዳልሆነ በጥብቅ ተረዳች። ኦሮሚያን በሚመለከት ቀጥተኛ ጉዳይ ላይ መሳተፍ ቀዳሚ አላማዋ ሊሆን እንደሚገባው አመነች።

ይህንኑ አጫውተችው - ለሆኖም።

በጋለ ስሜት ነበር የምትናገረው። ሆኖም በጥሞና አዳምጦአት ሲያበቃ፤

«ትክክለኛ፤ ጤናማና በግሌ ስፈልገው የነበረ ውሳኔ ላይ ነው

የደረሰሽው!» ሲል በሞቀ ስሜት አበረታታት። እውነተኛና ቅን መሆንዋን ጭምር ነገራት። ጥንካሬዋ ደረጃ በደረጃ መታየቱ ራሱ እውነተኛነትዋን እንደሚያሳይ አረጋገጠላት። ከዚህ በላይ ግን አልቀጠሉም። ሀውኒ የኩንፈረንሱ ሰአት ደረሰባት። ቀሪውን ማምሻውን እንደሚጨዋው ተነጋግረው በቀጠሮ ተለያዩ።

... ሀውኒ ወደ አዳራሽ በረረች።

በረረች እንደ አሮሚያ ወፎች። ነፃ አለዋፋት... ዘማሪዎች... ንፁህ ልብ ያላቸው ውብ ዘማሪ አለዋፋት...

* * *

ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶች በሰአቱ ተገኝተዋል። የነቀምቲ ማዘጋጃ ቤት የስብሰባ አዳራሽ አልጠበባቸውም። ተሰብሳቢዎቹ በሙሉ አሮሞዎች ናቸው። አብዛኞቹ የነቀምቲ ከተማ ነዋሪዎች ሲሆኑ ጥቂት የዳዴአኦ ታጋዮችም አሉ።

ኩንፈረንሱ በሰአቱ ተጀመረ ...

የዝግጅት ኩሚቴው አስተባባሪ የሶስት ቀን ፕሮግራም ማስተዋወቅ ጀመረ። የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ ኩንፈረንሱን በንግግር ይከፍታል። ከዚያም ከምሳ በፊት ባለው ጊዜ የዳዴአኦ ማእከላዊ ኩሚቴ አባል የሆነው ሰለሞን ዲሳለ ድርጅቱን ፕሮግራም ያስተዋውቃል። ከምሳ በሁዋላ ታጋይ ሀውኒ ዋቅ «ዳዴአኦ - በነፍጠኛው ላይ ያለው እይታ» በሚል ርእስ አንድ ዝግጅት ይኖራታል። በነጋታው በተመሳሳይ መልኩ ከምሳ በፊትና ከምሳ በሁዋላ «የኢህአዴግን ቀጣይ ጉዞና የምኒልክ ወረራዎች አላማ ላይ የድርጅቱ ሁለት የማእከላዊ ኩሚቴ አባላት ንግግር ያደርጋሉ። ተሰብሳቢው በማንኛውም ጉዳይ ላይ የመጠየቅ ሙሉ መብት አለው። ሶስተኛው አለት የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ ኩንፈረንሱን በንግግር የሚዘጋበትና የባህል ትርኢት የሚታይበት ይሆናል።

የዝግጅት ኩሚቴው አስተባባሪ የሶስቱን ቀን ፕሮግራም አስተዋውቆ ሲያበቃ የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ የመግቢያ ንግግር ያደርግ ዘንድ ወደ መድረክ ጋበዘው።

ዝግጅቶች በተያዘላቸው ፕሮግራም ቀጠሉ ...

የማለዳው ፕሮግራም ተጠናቆ የተሲያቱ ተጀመረ። ሀውኒ መድረክ ላይ መቅረቡ አላስጨነቃትም። ከመምህርትነት መያዝ በቂ የመድረክ ልምድ ተስማላች። ይልቁን አሮሞዎች ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ ለመነጋገር በግልፅ በተሰበሰቡበት በዚህ አጋጣሚ ተሳታፊ መሆን መቻል የፈጠረባትን የደስታ

ስሜት መቁዋቁዋም ነበር ያቃታት።

የአሮሞን ሀዝብ በቀጥታ ማገልገል መጀመርዋን ደግማ ደጋግማ እያሰበች እንደመባነን ያደርጋታል።

አናሌን ጭምር መልሳ መላልሳ አሰበችው። «ምነው አጠገቤ በኖረ» ብላ ተመኘች። በአሮሞ ጥያቄ ላይ ተመሳሳይ አመለካከት እንደሚኖራቸው ትገምታለች። በዋቅ አባዱላና በአይበገሬው የቡርቃ ሀዝብ መካከል ተኩትኩተው በማደጋቸው የዚያን ጀግና ሀዝብ በራስ የመተማመን ባህል መውረስ መቻላቸው ይሰማታል።

ሰአቱ ቀረበ...

«አንግባ!» አላት ሰለሞን።

ተያይዘው ወደ መድረክ ወጡ። ከሺህ በላይ ሰዎች። የአሮሚያ ምድር ሰዎች። ከሁለት ሺህ በላይ አይኖች። ከመቶ አመት በሁዋላ ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ በነፃነት ለመነጋገር የተሰበሰቡ አሮሞዎች...

ሰለሞን ስለቀጣዩ አጀንዳ ካስተዋወቀ በሁዋላ ማይክራፎኑን ወደ ሀውኒ ገፋው። ሞከረችው! ይሰራል። አላምሮ ይሰራል።

የተመሰገነ የአሮሞኛ ቁዋንቁዋ በውብ ድምፅ ይፈስ ጀመር - እንደ ዋቢሽባሌ ወንዝ...

«ውድ ወገኖቼ ... እንኩዋን ለዚህ አበቃ?»

የሀውኒ በራስ የመተማመን ስሜት ገና ከንግግርዋ ጀማሪ ተንፀባረቀ።

«የተሰጠኝ ርእስ 'ዳዴአኦ - በነፍጠኛው ስርአት ላይ ያለው እይታ' የሚል ነው። ትናንት ማታ አንዳንድ አስፈላጊ ነጥቦችን ለማስታወስ ብዬ ማስታወሻ ስይዝ ስሜቱን መቆጣጠር ስላቃተኝ ተንሰቅስቄ አለቀስኩ። የሀያ ዘጠኝ አመት ሰው ነኝ። በዚህ እድሜዬ እንደትናንት ማምሺያ ስሜታዊ የሆነኩበት አንድም እላት አልነበረም»

አይኖችዋ በእንባ ቢሞሉም ስሜትዋን እንደምንም ገደባ ቀጠለች።

«...አቦ ሮባን ስንቶቻችሁ ታውቁባቸዋልችሁ?»

ይህን ብላ በአዳራሹ የሞላውን ሀዝብ ከዳር እዳር ቃኘች። ድምፅ አልነበረም። ብዙዎች ይተያዩ ገቡ።

ሀውኒ ፈገግ አለች - ውብ ፈገግታ።

ድምፅዋ እየገባና እየተዋበ መጣ...

«... ደህና! ስለ አርሲው ሮባ ዳዲ ትንቢት ቀስ ብዬ እገልጻለሁ። እኔና እናንተ እርሞዎች ነን። እኔ የአርሲ እርሞ። እናንተ ደግሞ (ሁላችሁም ላትሆኑ ትችላላችሁ) አብዛኞቻችሁ የወለጋ እርሞዎች ናችሁ። ነፍጠኞች ባለፉት ዘመናት ሁሉ ከፋፍለው ገዝተውናል፤ ከፋፍለው ዘርፈውናል፤ ከፋፍለው ገድለውናል፤ ከፋፍለው ሰብእናችንን ሊያጠፉ ሞክረዋል።

እናንተ የወለጋ እርሞዎች! በአጋጣሚ የታሪክ ሰው ነኝና ታሪካችሁን ላስታውሳችሁ። የኔና የናንተ አባቶች! (ጥንት ማለቱ ነው) አዳ ነቤ በተባለች ቦታ አብረው ይኖሩ ነበር። አዳ ነቤ ግን ጠበበቻቸው። ስለዚህ ሰፊ ምድር ፍለጋ ወደተለያዩ አቅጣጫ ሊገቡ ወሰኑ። የሚሄዱበትን አቅጣጫ ለማወቅም እጣ ጣሉ። የሜጫ ልጆች እድል ወደ ዛሬ ወለጋ ሆነ። ቱለማዎች በእጣው መሰረት ወደ አዋሽ በላይ ነጉዱ። የኔ አባቶች ደግሞ አርሲና ባሌ ቀሩ። እነዚህ አባቶቻችን ለገዢ ሲሰናዱ ተላቅሰው ነበር። ተማምለውም ነበር። የተማማሉት! ላይረሳሉ! ላይከዳዱ! ላይከፋፈሉ! ርስበራሱ ላይዋጉ ነበር። ምክንያቱም ይህ ታሪክ በተፈፀመበት ዘመን ምድር ሰፊ ነበረች። ዛሬ ግን ጠባለች። የዝቅዋላው እርሞ የጭላሎውን በቀላሉ ያገኘዋል። ደምቢዶሉ የተወራው በእንድ አዳር አካ ይደርሳል። ለዚህ ነው ዛሬ ግንባር ለግንባር ተገናኝተን በራሳችን ጉዳይ ላይ መነጋገር መቻላችን። እንድ የምንሆንበት ጊዜም ቀርቦአል። ምስጋና ለዋቃዮና ለሀዝባዊው ትግል። በንግግራ መግቢያ እንኩዋን ለዚህ አበቃን! ማለቱ ለዚህ ነው።»

የመድፍ ተኩስ የመሰለ ጭብጨባ አዳራሽ ውስጥ አስገመገመ!

ሀውኒ ቀጠለች፡

«... ወደ ተሰጠኝ ርዕስ በቀጥታ ከመዝለቁ በፊት በአፈታሪክና በሰነድ ደረጃ ያለ ታሪካችንን ቀንጨብጨብ ማድረግ እችላለሁ። ስለእርሞ ሀዝብ አመጣጥ በተለያዩ ጊዜያት እንደ አሸዋ የበዙ መላምቶች ተነግረዋል። በዕሁፍም ሰፍረዋል። አብዛኛው በጥላቻና በንቀት የተሞላ ነው። እነዚያን ሁዋላ የምናያቸው ሆኖ! የእርሞ ሀዝብ ግን በሺህ ለሚቆጠሩ ዘመናት በምስራቅ አፍሪካ የኖረ ሀዝብ መሆኑን በጥቅሉ ማስቀመጥ ይገባል። እንዲያውም እንዳንድ ታሪክ ፀሀፍት 'እርሞ ጥንታዊ ዝርያና እንጋፋ ተወላጅ መሆኑን፤ ምናልባትም ለበርካታዎቹ የምስራቅ አፍሪካ ሀዝቦች የዘር ግንድ ነው' ሲሉ ያረጋግጣሉ።

እርሞዎች በዋቢ ሸበሌና በጃባ ወንዝ መካከል ቤናዲር በተባለ አውራጃ ለአያሌ አመታት መኖራቸው በእርሞ አፈታሪክ ይነገራል። በዚያ ቆይታቸው ባንቱ ከሚባል ነገድና ከሰማሌዎች ከፍተኛ ጥቃት ይሰነዘርባቸው ነበር። በአካባቢው የሚደርስባቸው ጥቃት ሲበረታ ደግሞ ወላቡ ወይም አሁን መዳወላቡ ወደምትባለው ውብ ምድር አልፈው አያሌ አመታትን በአካባቢው አሳልፈዋል። በአስረኛው መቶ ከፍለ ዘመን እርሞዎች አብያ፤ ሀዲ፤ ዳዲ በሚባሉ የባሌ ወረዳዎች ላይ ይኖሩ እንደነበር የሚገልፁ ማስረጃዎችም አሉ። ይህም ዘመን ለአቢሲኒያዎች የዛጉዬ ዘመን መንግስት ይመስላል። ዛሬ የክፍለሀገር ወይም የጉላ መጠሪያ ሆነው የሚታወቁት እንደ ከረዩ፤ ወሉ፤ ቱለማ፤ ሜጫ፤ በጠቀስኩት አካባቢ የተወለዱ የእርሞ አያቶች ናቸው። ራያ፤ ቤቶን፤ ኢቱን የተባሉት ልጆችን የወለደው ደግሞ ከረዩ ነው - አያንቱን አግብቶ። ቱለማም አልኮን አግብቶ አብቹን፤ ዳጭን፤ ሶዶን ወልዶአል። በወቅቱ ፈረሰኞች የነበሩት ጀግኖች አያቶቻችን ዛሬ የሰፈሩባቸውን ቦታዎች ሁሉ የሞሉት ኑርአቸው ሰላማዊ ስለነበር ነው። የአያቶቻችን የአኑዋትዋር ስርአት ዛሬ ከፖለቲከኞች እንደበት ሁሉ እንደማይጠፋው ቃል 'ዴሞክራሲያዊ' ነበር። እርሞዎች በስልጣን ፍለጋ መነሻ ርስበራሱ የተገዳደሉበት እንደም ዘመን አልነበረም። ዛሬም እንዲኖር እንሻም!»

እንደገና አዳራሹ በጭብጨባ ተነቃነቀ።

ሀውኒ ግማሽ ሰአት ያህል በእርሞ ሀዝብ ታሪክ! ባህል! የአስተዳደር ስርአት ላይ ማብራሪያ ከሰጠች በሁዋላ ወደ ተሰጣት ዋነኛ ርዕስ ጉዳይ ዘለቀች።

በነፍጠኞች የዘወትር አጀንዳ ነበር ንግግርዋን የጀመረችው። «ኢትዮጵያዊነት» ኢትዮጵያዊነት በተባለው ካፖርት ስር ስለተሸገው አመለካከት በስፋት ተነተነች። ከኢትዮጵያዊነት በፊት የብሄረሰቡን ስም የሚያነሳውን ሁሉ «ጠባብ! ጉጠኛ! ዘረኛ» የሚል ስያሜ ስለሚያከናውኑት ምክንያት ጭምር አብራራች።

«ይሁን እንጂ እኛ እርሞዎች» አለች ሀውኒ «ዘረኞችና ጉጠኞች አይደለንም። በርግጥ እንደ አመለካከት ጠባብነት ሊከሰት ይችላል። ይህ ባህርያዊ ነው። በቅድሚያ መነሳት ያለበት ግን 'ጠባብነት' መከሰት የለበትም የሚለው ሳይሆን 'ጠባብነት' እንዴት ተከሰተ? የሚለው ነው ሊሆን የሚገባው። ጠባብነትን የፈጠርነው እኛ እርሞዎች አይደለንም። ጠባብነት ተፈጥሮአዊ አይደለም። በጋራ በምንኖርባት በዚህች የምስራቅ አፍሪካ ምድር የዘር ልዩነትና የብሄር ጭቆናን ያመጣው የነፍጠኛው ስርአት ነው።

አብነቶችን እንስተን በዝርዝር እያየን መሄድ እንችላለን።

የነፍጠኛው ስርአት አገልጋይ የነበሩት አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ የሚባሉ አንድ ትምህርተኛ አሉ። ዛሬ በሀይወት ያሉ የአማራው ገዢ መደብ አባላት ባለንበት ዘመን ጭምር እኒህን ሰው ያደንቁዋቸዋል። በአርአያነት ይጠቅሱዋቸዋል። እኒህ «ሰመጥር» ሰው ባዘጋጁት የአማርኛ መዝገበ ቃላት «ጋላ» የሚለው ቃል ኦሮሞን ወክሎ ገብቶአል። በነጭ ወረቀት ላይ ሰፍሮ የሚገኘውን ላንብብላችሁ «ጋላ - የማራ ጠላት፤ ደመኛ፤ በግና ተኩላ፤ አማራና ጋላ፤ ጋሌ በማለት ፈንታ ጋላን ገድሎ ምነው ገሰሌ ማለት ነበር» ይላል። ወገኖቹ፤ ሀላችንም እንደሚገባን ኦሮሞ ራሱን ጋላ ብሎ ጠርቶ አያውቅም። ስያሜው የባእድ ነው። ማንም ቢሆን ኦሮሞ ራሱን «ጋላ» ብሎ የተጠቀመበትን ጊዜና ዘመን በማስረጃም ሆነ በአፈታሪክ ደረጃ ሊያቀርብ አይቻለውም። ይህን ቃል ነፍጠኞች ራሳቸው የፈጠሩት የኛ ያልሆነ ስያሜ ነው። የእኔ ስም ሀወኒ ነው። ማንም መጥቶ «ሀና» ቢለኝ የኔ ባለመሆኑ ይኩሰኩሰኛል። ስለዚህ አልቀበለውም።»

ምንነቱ ያልታወቀ ማጉረምረምና ላቅ አዳራሹን ሞላው። ሀወኒ ቀጠለች፤

«... አለቃ ኪዳነ ወልድ ባዘጋጁት መዝገበ ቃላት 'ጋላን ገድሎ ምነው - ገሰሌ ማለት ነበር' ሲሉ እነረዋል። 'ጋላን መገደል' ለምን አስፈለገ? ቁም ነገሩ እዚህ ላይ ነው ያለው። የኦሮሞ ህዝብ ከወራሪው የምኒልክ ሰራዊት ጋር ባደረገው ውጊያ በአይበገሬነት ስለተጋደለና አልንበረከክ ብሎ ከባድ ጭንቀት አላደርገው ስለነበር ነው አለንበት ዘመን ድረስ ጥላቻቸውና ርግማናቸው የተከተለን። በወቅቱ በተደረገው እልህ አስጨራሽ ትግል ኦሮሞዎች ተሸንፈዋል። የታገሉትና የተፋለሙት ሲወለዱ ጀምሮ ሊኖራቸው የሚገባውን መብት ላለማጣት ነበር። ዳሩ አያቶቻችን ራሳቸውን የሚከላከሉበት ዘመናዊ መሳሪያ አልነበራቸውም። የአማራ ገዢዎች ደግሞ በእንግሊዝና በፈረንሳይ መንግስታት ይረዱ ነበር። ክርስትናን የማስፋፋት አላማ የነበራቸው አውሮፓውያን የኦሮሞ ህዝብ የሚጨፈጨፍበትን ዘመናዊ መሳሪያ በገፍ አቅርበዋል።»

አለቃ ኪዳነ ወልድ ኦሮሞና አማራን 'በግና ተኩላ' ብለው በምሳሌ አቅርበዋል። የርሳቸው አመለካከት ተሸካሚዎች ደግሞ ዛሬ ሁኔታዎች እንደቀድሞው መቀጠል አለመቻላቸውን ሲረዱ 'ተዋልደናልና ያለፈውን አታንሱ' ይሉናል። መዋለድ ሌላ፤ ታሪክን ማወቅና መብትን ማስከበር ደግሞ ሌላ። አጀንዳው የመዋለድና ያለመዋለድ ጉዳይ አይደለም። አዎን ተዋልደናል። በጋብቻ ስም ግን ነፍጠኛው የፈፀመውን ግፍ እንዳናነሳ መሞከር አደገኛ ነው።

«ዳዴአኦ ህዝብና ህዝብን የማጋጨት ግብ የለውም። ነፍጠኞች በኦሮሞ ህዝብ ላይ ገደብ የሌለው ግፍ ፈፅመዋል። ይህ ሀቅ ነው። ይህን ሀቅ መከድ አይቻልም። ለማድበስበስ መሞከሩም ግብዝነት ነው። ሀቅን እውቆና አምኖ ተከባብሮ አብሮ መኖር ብቻ ነው መፍትሄው።»

ጉንደር ሳሊሁ አንድ የሚገርም ሁኔታ ገጥሞኝ ነበር። በአንድ ሆቲል ውስጥ ምሳ ላይ ሆኜ ይመስለኛል አጠገቤ ተቀምጠው የነበሩ አንገዶች በወራያቸው መካከል 'ባጫ' የሚለው ስም ስድብ እንደሚመስል ሲያወሩ ሰማሁ። በወቅቱ በለምቹ ከልብ አዘነክ። ባዶ ትምህርተኛች አሊያም አላዋቂዎች እንደሆኑ ግልፅ ነበር። ደካሞች ይህን መሰል ነገር ሲናገሩ ብናደምጥ አያውቁምና ልናስተምራቸው ይገባል። መማር የማይፈልጉ ከሆነና በትምህርት የሚያብጡ ከሆነ ደግሞ ደብረብርሀን አካባቢ 'ሽናባቸው' የሚባል አሳፋሪ የለው ስም መኖሩን ግልፅን እግረመንገዳችንን ደግሞ 'ባጫ' የሚለው ስም ለኦሮሞዎች እጅግ ውብ ስም እንደሆነ አጫውተናቸው ማለፍ ይገባል። ይህን በመፈፀም ፈንታ ለልጁ 'ኩራባቸው' የሚል ስም የሚያወጣ ኦሮሞ፤ በድን ነው! መት ነው!። ጭብጨባው አዳራሹን ደበላለቀው። ሀወኒ ቀጠለች፤

«ዳዴአኦ የብሄር ጭቆና መኖሩን ሲያምን አፍአዊ አይደለም። ደርግ እንደፈፀመው ኦሮምኛ ቁዋንቁዋ በራዲዮ በመልቀቅ ብቻ የኦሮሞን ህዝብ መብት መጠበቅ አይቻልም። የኦሮሞ ህዝብ ቋንቋው በፊደል ባለመነገሩ አይደለም የተበደለው። በቋንቋው ያሻውን አለመናገሩ ነው ዋነኛ ችግሩ። በኦሮምኛ እንማር፤ በኦሮምኛ እንዳኝ ነው ጥያቄያችን። ባህልና መብታችን ይከበር፤ ራሳችንን እናስተዳድር ነው ጥያቄያችን። ባለፉት ዘመናት አማርኛ መናገር ለሚቸገረው አንድ ኦሮሞ 'ገመድ አፍ' የሚል ስያሜ ያሸከመት ነበር - ነፍጠኞች። እስኪ እነርሱ ኦሮምኛ ይናገሩና ይሞክሩት። አማርኛ ማወቅ እንደ እውቀት ተቆጥሮ ባለፉት ዘመናት ሁሉ አፈር ድሜ በልተናል። እድለኛ የተባልን ጥቂቶችም ቁዋንቁዋውን እንደምንም ለመድን። አማርኛ ሊያገለግለን የቻለው ግን እስከ ስድስተኛ ክፍል ብቻ ነበር። ሰባተኛ ክፍል ላይ ተሸመድምዶ ወገቡን ይዞ ለእንግሊዘኛ አስረከበን። ያን ጊዜ ታዲያ ኢትዮጵያ በምትባለው ሀገር የምንኖር ብሄር ብሄረሰቦች ሁሉ ለእንግሊዝኛው 'ገመድ አፍ' ሆነን።»

ድንገተኛ ላቅ አዳራሹን አነቃነቀው።

ሀወኒ ቀጠለች፤

«የኦሮሞ ህዝብ 'የራሱን እድል እስከመገንጠል ድረስ በራሱ ይወስናል' ሲባል 'ከኦሮምኛ ቀጥሎ ሁለተኛ ቁዋንቁዋችን ምን ይሁን?»

ቢባል ጭምር ያሻገን መወሰን እንደምንችል መረዳት አለብን። ምናልባት እውቀትን ለማሻሻል የተሻለ እቅድ ያለውን እንገለጽኝ። ልንመርጥ እንችል ይሆናል። እዚህ ድረስና ከዚህም በላይ ሙሉ መብት ይኖረናል።

ዳዴኩሉ - ለሀዘቦች ያልተገደበ ሰብአዊና ዴሞክራሲያዊ መብት እንዲሰጥ ይታገላል ስንል የሌሎችን አዘቦች መብት እያፈነ አለመሆኑን ግን በጥንቃቄ መገንዘብ ይገባናል። ምክንያቱም ጊዜው የበቀለ አይደለም። ሌላው ቀርቶ በክልላችን የሚኖሩ አሮሞ ያልሆኑ ወንድሞቻችን በአሮሞኛ ይናገሩ ዘንድ ልናስገድዳቸው አይገባም። የነፍጠኛው ስርአት እኛን አማርኛ እንድንናገር አስገድዶናል። ያንን በግልባጫ መፈፀም አይጠበቅብንም። ያንን ከፊፀምን በቀል ነው። የአሮሞ ሀዝብ ደግሞ ብቀላ ባህሉ አይደለም። ከጭቁኑ ያማራ ሀዝብ ጋርም ጠብ የለንም። ነፍጠኝነት ስርአት ነው። ቅድም እንደገለፅኩት 'አሮሞ' የሚል ስማችንን 'ጋላ' በሚለው ተክቶ የሚናገር አንድ ማስተካካሻ ለማራ ቢገጥመን ነፍጠኛ ልንለው ከቶ አይገባንም። ያ ሰው አላወቁ ብቻነው። ከስርአቱ መወገድ ጋር በሂደት የሚጠፋ ብጥስባሽ አመለካከቶች ስሜታዊ ሊያደርጉን አይገባም።።።

ሀወኒ አምቦ ውሀ ተጉንጭታ ንግግርዋን አራዘመች፤

«... የነፍጠኞች ትምክህት መገለጫው እያለ ነው። በአንድ ወቅት አልገበረከክ ብሎ ቁምስቅል ያሳያቸውን ጀግና የአሮሞ ሀዝብ ለማጥላላትና ስም ለማጥፋት ብዙ ተናግረዋል፤ ፅፈዋል። ጥቂቶቹን ለመጥቀስ፤ የአሮሞ ሀዝብ በ14ኛው ክፍለዘመን ከእሴያ እንደፈለሰ፤ ከዚያም ማዳጋስካር ላይ እንዳረፈ፤ ከማዳጋስካር ደግሞ በሞምባሳ በኩል አሁን ኢትዮጵያ ወደምትባለው አካባቢ መምጣቱን የነፍጠኛው ስርአት ደብተራዎች ፅፈዋል። ይህ አሮሞን መጤና ባእድ ለማድረግ የሚደረግ ጥረት ነው።

«... የአማራ ገዢ መደብ ምሁራን እኛን ጋላ፤ ጨካኝ፤ ተኩላ፤ ጭፍራ፤ አረመኔ፤ ከባህር የወጣ፤ ብለውን ሲያበቁ፤ ራሳቸውን ደግሞ አማራ፤ አምሀራ፤ የተመረጠ፤ ነፃነት ያለው ሀዝብ፤ ሀራ - ሀር - ጨዋ፤ ነፃነት ያለው ወገን - አሸናፊ - ድልነሽ - ዋና አለቃ ሲሉ በመዝገበ ቃላታቸው ገልፀውታል። ይህ የምላችሁ በነጭ ወረቀት ላይ የታተመ ነው። እነዚህ ሰዎች አምባገነን ብቻ ሳይሆኑ ቂሎችም ነበሩ። ትምክህታቸውን በሚመስል መንገድ ማንፀባረቅ እንኩዋ አልቻሉበትም። እዚህ ላይ ለያይተን ማየት የሚገባን ቁም ነገር የአማራው ገዢ መደብ ለአማራው ጭቁን ሀዝብ የቆመ እንዳልነበር ነው። የነፍጠኛው

ስርአት ገዢዎች የጠጅ ቤት አግዳሚ ወንበር ላይ ተደርድረው፤ ጠመንጃቸውን እየወለወሉ 'አማራ - ሀራ - ሀር - አም - ሀም - ሀራ - ሲሉ' ነው እድሜያቸውን የገፉት።።።

ግማሽ ሰአት የአረፍት ጊዜ ተሰጠ።

በአረፍት ሰአት የኩንፈረንሱ ተሳታፊዎች ሀወኒን ከበው እድፍታቸውንና ምስጋናቸውን ያጉርፋላት ጀመር።

«በአሮሞነታችን ከብር እንዲሰማን አደረግሽ» የሚሉ አስተያየቶችን ጭምር አዳመጠች። ይህን መሰሉ ፖለቲካዊ ትንታኔ በመፅሀፍ መልክ ተዘጋጅቶ ለአሮሞ ሀዝብ ሁሉ ቢዳረስ ጠቃሚ አስተዋፅኦ እንደሚያበረክት ጭምር ገለፀላት፤

ከአረፍት በሀዋላ ሀወኒ ካቆመችበት ቀጠለች፤

«እኛ የዳዴኩሉ - አሁኑኑን አባላት አማራ ጨዋ አይደለም፤ ጀግና አይደለም የሚል እምነት የለንም። አማራ ጀግናና ጨዋ ሀዝብ ነው። የዚህ የዘፈን ካሴት ሲገለበጥ ግን አሮሞን 'ጨካኝ' አረመኔ' እያለ ማዜም የለበትም ነው የኛ ጠንካራ እምነት።።።»

ጭብጨባው ከዳር እዳር አስተጋባ።

«የነፍጠኛው ስርአት አራማጆች የአሮሞን ሀዝብ ከጭቁኑ የአማራ ሀዝብ ለማጋጨት በአያሌው ጥረዋል። ምክንያታቸው በጣም ገልፅ ነው። ጭቁኑ የአማራው ገበሬ ከአሮሞ ሀዝብ ጋር ካልተጋጨ የነፍጠኛው ስርአት ሀይል ያጣል። አይበገሬውን የአሮሞ ሀዝብ ለመቀጥቀጥ መሳሪያ የሚያደርጉት ከአሮሞ ገበሬ ያልተሻለ ሀይል የሚገፋውን ምስኪን የአማራ ሀዝብ ነው። የኛን ሀይል ለመቁዋቁዋም የአማራውን ገበሬ በባዶ ትምክህት ሰማይ ጥግ ሊሰቅሉት ጥረዋል። በአሮሞ ላይ የበላይነት ስሜት ያደርበት ዘንድ በሀይማኖቱ በኩል ሳይቀር ለበካ ያካሂዱ ነበር። ዛሬ በጥንቃቄ ልናጤነው የሚገባን ጉዳይ ቢኖር ታዲያ፤ ነፍጠኞች ለቀበሩት አሳሳች መርዝ መጠቀሚያ እንዳንሆን ነው። ጭቁኑ አማራ ትምክህተኛ ገዢዎች የቀበሩትን የተገኙል መርዝ እንዲገነዘብ ማድረግ አለብን። ያን ጊዜ አጋራችን ይሆናል። ይህን የምላችሁ በሚቀጥሉት አመታት ሳይሆን ወራት ውስጥ ደርግ ወድቆ የአሮሚያ ሀዝብ ራሱን በራሱ ማስተዳደር እንደሚጀምር ስለማምን ነው።

«... ትምክህተኞች ለይጣናዊ ባህርይ የተላበሱ እኩዮች ስለሆኑ በነርሱ የንቀትና የጥላቻ ዝባዝንኬ እየተገፋን የአሮሞን ሀዝብ ጥቅም በሚጉዳ እፍራሽ መንገድ እንዳንጉዋዝ መምከር አሻለሁ። ከንግዲህ ነፍጠኞች ከፃፉት በላይ ሊናገሩ እንደማይችሉ ከወዲሁ ማመን

አሰብን። ምናልባት በ«ራዕዩ ማርያም» ያሰፈሩትን ብቻ ባነሳላችሁ የትምክህተኞችን መረን የለቀቀና የከረፋ አመለካከት በቅጡ መገንዘብ ያስችላችሁዋል። የአርቶዶክስ ቤተክርስቲያን 'ማርያም የታያት ራእይ' ብላ በ1960 ባሳተመችው በዚህ መፅሀፍ 'ያንዱ ነፍስ' በአንዱ ላይ ሲወድቅ አየሁ። እኔም 'ምንድን ናቸው?' ብዬ ልጀን (አየሱስን) ጠየቅሁት። እርሱም 'እራስ መርገም! ደንቆሮ፣ እስላም፣ ጋላ፣ ሻንቅላ፣ ፈላሻ፣ ናቸው። ፈረስ፣ አህያና ግመልን በወሲብ የሚገናኙ...' እያለ ይቀጥላል።»

አዳራሹ በድንገተኛ ድንጋጤ ተመታ።

የኩንፈረንሱ ተሳታፊዎች ጆሮአቸውን የተጠራጠሩ ያህል እየተዘዋወሩ ርስበራስ ይታያዩ ያዙ። የሰሙትን ባለማመን ወይም 'የት ነው ያለነው?' በሚል ስሜት ግራ የተጋቡ ገፅታዎች ታዩ። 'ትምክህተኞች በእርሞ ላይ ያላቸው ጥላቻና ንቀት ይህን ያህል የገፋ ኖሮአልን?' የሚል ጥያቄ በተሰባሳቢዎቹ ገፅታ ላይ እረብበ በግልፅ ተስተዋለ።

ሀወኒ ረገብ ባለ ድምፅ ቀጠለች፡

«... ትምክህተኞች እነዚህ ናቸው። ተራ መሀይሞችም ናቸው። የአለም ክርስትያኖች ሁሉ የሚቀበሉትን ቃል እንኩዋ ማክበር አልቻሉም። እየሱስ ክርስቶስ እንደነበሩ ዘቅጠ አርሞን የሚሰድብ አድርገው አዩት። የአምላካችን ልጅ የሚሉትን መሲህ ከነርሱ ጋር የጠጅ ቤት ወንበር ላይ እነረው 'አማራ - ሀራ - ሀር - ሀም -' የሚለውን ዜማ ሊያዘጋጁት ሞክሩ። መፅሀፍ ቅዱሳቸውን ወርውረው ሌላ የጥንቆላ ቃል መፃፍ ጀመሩ። አርሞን የሚገቅ እየሱስ ፈጠሩ። ጣኦት አመለኩ። መልሰው ግን እኛን 'ሀይማኖት የለሽ ሊሉን ይሞክራሉ። የነርሱ አምላክ ማነው? እየሱስ? እግዚአብሔር? አይደለም! የነርሱ አምላክ ትምክህተኛው ነው። የባዶ ትምክህተኛው መድረሻ ደግሞ ሄዶ ሄዶ አርሞን ለይቶ የሚገቅ! አማራን ለይቶ በሚያከብር እየሱስ በመፍጠር ተጠናቀቀ። ይህ ሀቅ ነው።

ይህ ሀቅ ግን መሀይምነት እንጂ ሌላ ስም ሊሰጠው አይችልም። እኔ በግሌ ትምክህተን ራሱ በሁለት አከፍለዋለሁ። ደንቆሮ ትምክህተኞችና የሰለጠነ ትምክህተኞች። ጥሎብን ለመቶ አመታት በደንቆሮ ትምክህተኞች ጠመንጃ ስር ወደቅን። ምንም እንኩዋ የትምክህተ ጥሩ ባይኖረውም፤ ዛሬ አሮሚያ ነፃነትዋን በትቀዳጅ ከደንቆሮዎቹ ትምክህተኞች የምትረከበው በሺህዎች የሚቆጠሩ አረቂ ቤቶችን መሆኑ ሲታሰብ ከልብ ያላዝናል። ያንበግጠናል። ይህ በእርሞዎች ላይ ብቻ የደረሰ በደል አይደለም።

ጉጃም ብትሄዱም የአማራው ገበሬ ከእርሞ ገበሬ ያልተሻለ ህይወት ሲገፋ ነው የምታገኙት። ትግራይ ደሞ የከፋ ሁኔታ ታያላችሁ። የትግራይና የአማራ ህዝብ ከነፍጠኛው ያገኙት ገፅ በረከት ቢኖር 'ሰው' መሆናቸው ስለታመነላቸው ብቻ ነው። በተቀረ ሌላው ሁሉ ይው ነው። ዛሬ በጋራ የምንታገለውና መታገል ያለብንም ለዚህ ነው።

ወረቆቶችዋን ስታገለባብጥ ቆይታ! ደሞ ቀጠለች፡

«...ምኒልክና የነፍጠኞቹ ስርአት የአርሞን ህዝብ ብቻ ሳይሆን የደቡብ ህዝቦች ወገኖቻችን ላይ ጭምር የከፋና የመረረ በደል አድርሰዋል። የወላይታ ህዝብ በማንነቱና በባህሉ የሚኩራ ህዝብ ነበር። ምንም እንኩዋ በወቅቱ በነበረው የጦና አገዛዝ 'ፍትህዊ አስተዳደር' ነበር ለማለት ባንደፍርም የወላይታ ህዝብ በራሱ ሰው መተዳደር መቻሉ አብይ ትርጉም ነበረው። ቢያንስ ህዝቡ በማንነቱ አያፍርም ነበር። መቼም የወላይታ መሬት ለም መሆኑ ይታወቃል። ህዝቡ ጀግናና ቅን ነው። ወላይታዎች በአካባቢው ገናና ነበሩ። በወቅቱ ምኒልክ ወላይታን ሲወር በህዝቡ ላይ የፈፀመው ግፍ በአይነቱ እጅግ አስቃቂ ነበር ሊባል ይችላል። ጉጃ ያቃጥሉ ነበር። የማረኩትን ሰው ሁሉ አርደዋል። ህዝቡን ጨፍጭፈው ሲያበቁ እንስሳትን ይወርሱ ነበር። ጦና በተማረከበት ውጊያ ብቻ 18ሺህ እንስሳት ከህዝብ መዘረፉ ተመዝግቦአል። የወላይታ ህዝብ የተበገረው ዘመናዊ ጠመንጃ ከታጠቁ ወራሪዎች ጋር በተራ ጦር በመግጠሙ እንጂ የህልውናው መሰረት የሆነውን ራሱን የማስተዳደር መብቱን ለማስከበር ህዝቡ እጅግ ከባድ መስዋእትነትን ነበር የከፈለው። ነፍጠኞች በጀግናው የወላይታ ህዝብ ላይ የፈፀሙት ግፍ በከብት ዘረፋና በገደላ ብቻ አላበቃም። ሁለት ሺህ ያህል የወላይታ ወጣቶችን ከየጉጃአቸው መንቅረው እያወጡ በባርነት ሸጠዋቸዋል። ይህ ድርጊት 'የጥንት ታሪክ' ተብሎ የሚተወ አይደለም። በዛሬው የወላይታ ህዝብ አመለካከት ላይ ከባድ ተፅእኖ ማሳደሩ መታሰብና መነገር አለበት። በብሄረሰቡ አባላት ላይ ማንነትን የመሸሽ ዝንባሌ የሚታየው የነፍጠኞች ስርአት በፈፀሙት መረን የለቀቀ ግፍና የስነ ልቦና ጦርነት ምክንያት ነው። ነፍጠኞች! ዘርፈውና ገድለው ወደ መጡበት ቢመለሱ ደግ ነበር። ግን አልሆነም። ሰብአናን የመግደል ክፉ ልማድ ነበራቸው። አንዳንዶቻችን የወላይታን ህዝብ ታሪክ ባለማወቅ እስከቅርብ ጊዜ ድረስ 'ወላሞ' እያልን ስንጠራቸው ነበር። የወላይታ ህዝብ 'ወላሞ' የሚለውን ስያሜ አለመቀበል ብቻ ሲሆን ቃሉን ሲለማው ጭምር ክፉኛ ይቆጣል። ምክንያቱ ግልፅ ነው። 'ወላሞ' የሚለው ቃል «ዋ! ላሞ» ከሚለው የመጣ ነው። ነፍጠኞች «ከብቶች ናችሁ! ላሞች ናችሁ» ሊለዋቸው ስለፈለጉ እንደዘበት የብሄረሰቡ አባላት ላይ የለጠፉት የንቀት ስያሜ

ነው። ምኒልክና ነፍጠኞቹ የፈለሰፉትን ይህን ስድብ የሀይለስላሴ ስርአት እንዳለ ተቀብሎ ነበር ያስተናገደው። ደርግም 'ጃንጆር' የሚለውን ስያሜ ተቀብሎ አሁን ድረስ ይጠቀምበታል። 'ጃንጆር' በሚል ስያሜ የሚጠራው ብሄረሰብ ትክክለኛ ስም 'የም' ነው። ጃንጆር የተባሉት ተራራ ላይ ወጥተው ወራሪያቸውን በድንጋይ ስለፈጁት ነው፤ ዝንጆር ለማለት 'ጃንጆር' የሚል ስያሜ ለጥተው ሀዝብን ያህል ነገር በደንታ ቢሰነት የሚያዋርዱት። የነፍጠኛው ስርአት ክርፋት እዚህ ድረስ ጠልቆ ሊሰማን ይገባል። 'ነፍጠኞች ይሄን ያህል ኦሮሞ ፈጅተዋል' ስንል መሳሳት የሌለበት አንድ ታላቅ እውነት አለ። የቀረው ግን ከሞት አምልጦልል ማለት አይደለም። ቀረውንም በቁሙ ለመገደል ነው የተሞከረው። አንድን ሀዝብ ደግሞ በቁም ከመሞት የከፋ አደጋ ከቶ ሊገጥመው አይችልም። ግን አልተቻላቸውም። እነሆ የጭቁን ሀዝቦች አመፅ በርትቶ ጠራርጉ እያጠፋቸው ነው። የነፍጠኛውን አመለካከት የተሸከመው የፋሺስት ስርአት ዛሬ በመቃብሩ አፋፍ ላይ ይገኛል።

«እስካሁን የገለፅሁትን የማጠቃልለው የነፍጠኛው ስርአት በኦሮሞ ሀዝብ ላይ ብቻ ሳይሆን በሌሎች ሀዝቦች ላይ ጭምር በደል ያደረሰ «ስርአት» መሆኑን፤ በደል ስንል ደግሞ ስለተገደሉ ብቻ ማንጉራጉር እንደሌለብን፤ ከፍተኛ አደጋ የደረሰው ከሞት ተርፈው የሰነደሱና ቀውስ በደረሰባቸው ወገኖቻችን ላይ መሆኑንና በዚያን ጊዜ የተዘራው መርዝ ደግሞ በኛ ላይ ሳይቀር ተፅእኖ እንደሚያሳድር ተገንዝበን፤ ያንን ክፉ ነቀርሳ ነቅለን ለመጣል፤ በቅድሚያ እያንዳንዳችን በግለሰብ ደረጃ በማንነታችን የመከራትን ባህል ማዳበር እንደሚገባን በመግለፅ ነው። ድል የሚገኘውም ሌሎችን በመርገምና በመጥላት ሳይሆን ማንነታቸውን በማከበር ብቻ ነው። እንግዲህ ወገኖቹ ለአዲሱ ጉዞ እንዲገቡ። እኛ ማንነታችንን ካከበርነው ሌሎች ያከብሩናል። ራሳችን ያልተንከባከብነውን ማንነታችንን ግን ሌሎች ውሀ እያጠጡ ሊከተኩቱልን እንደማይችሉ ማጤን ይገባናል።»

... ውይይቱ በዚህ መልኩ በሰፊው ቀጥሎ ከዋለ በሁዋላ ከተሰብሳቢዎቹ ጥያቄዎች እየተሰነዘሩ ምላሽ ሲሰጥባቸው ቆየ። ሀውኒና ሰለሞን እየተጋዘኑ ማብራሪያዎችን ሰጡ። በውይይቱ ማጠቃለያ ላይ የተነሳች አንድ ጥያቄ ግን በተለየ ሁኔታ ትኩረት ሳበች። ጥያቄውን ያነሳው ነቀምቱ ላይ በመምህርነት በማገልገል ላይ የነበረ አንድ ጉልማሳ የሸዋ ኦሮሞ ነበር፤ በኩንፈረንሱ ስርአት መሰረት ስሙን ተናግሮ ሲያበቃ፤

«ሀውሀት የእኩልነትን መንፈስ እስከመጨረሻው ጠብቆ ይሄዳል' ብላችሁ እንድታምኑ ያደርጋችሁ መሰረታዊ ነገር ምንድን

ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበ።

ሰለሞን ምላሽ ሰጠ፤

«... በጋራ የምንገኘው ተመሳሳይ አላማና ግብ ስላለንና እስካሁን ድረስ ብቻ ነው። ስለተማማልን ወይም ስለተዛመድን አይደለም። ሀውሀት በኘርግራም የሚመራ የፖለቲካ ድርጅት ነው። ለትግራይ ሀዝብ የቆመ ድርጅት ነው። ጳይሉአም እንዲሁ ለኦሮሞ ሀዝብ ይሰራል። የሚያማክለን ደግሞ የኢህአዴግ ኘርግራም ነው። በኢህአዴግ ኘርግራም የተቀመጠው አሰራርና እምነት ከተጣለ ግን ኢህአዴግ የሚባል ድርጅት አይኖርም። በተጨማሪ ከደርግ መንግስት መውደቅ በሁዋላ የኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰብ ሀዝቦች ህገመንግስት ያፀድቃሉ። ህገመንግስቱ የኦሮሞን ሀዝብ ብቻ ሳይሆን የመላው ኢትዮጵያን ብሄር ብሄረሰቦች ሀዝቦች መብቶች ያከብራል ብለን እናምናለን። የሀዝብ ራስን በራስ የማስተዳደር ዋስትና ሀዝቡ ራሱ ተወያይቶ የሚያፀድቀው ህገመንግስት ነው። የግለሰቦችና የፖለቲካ ድርጅቶች ቅን ልቦና ለማንም ዋስትና ሊሆን አይችልም። እንዲያ ማሰብም ተገቢ አይደለም።»

ሰለሞን ተናግሮ ሲያበቃ ሀውኒ ተጨማሪ አስተያየት ለመስጠት እንደምትፈልግ ገልግ ቀጠለች፤

«ጳይሉአ ከሀውሀት ጋር ግንባር ፈጥሮ እየሰራ ይገኛል። ከሀውሀት ተፅእኖ ምን ያህል ነፃ ነው?» የሚል መሰለኝ የወንድሜ ጥያቄ። ጥያቄውን ገልፅ ካደረግነው ለምላሽ አያስችግርም ብዬ ነው። ተሳስቼ ይሆን?»

«ልክ ነው!» የሚል ድምፅ ተሰማ።

ሀውኒ ቀጠለች።

«በቅድሚያ በራሳችን ልንተማመን ይገባናል። 'ተከታይ ነን' የሚል ስሜት ከአእምሮአችን ይውጣ። ይህ አመለካከት እንዴት ሊከሰት እንደቻለ ይገባናል። የዛሬ አይደለም። የመቶ አመት ውጤት ነው። ጥያቄውን ያቀረበው ሰው ካልተሳሳትኩ ስሙን 'ይታገሉ' ያለ ይመስለኛል። 'ይታገሉ' የኦሮሞ ስም አለመሆኑ ሁላችንም ይገባናል። አባቱ ወይም እናቱ የአማራ ስም ለምን እንዳወጡለትም እንረዳለን። ይታገሉ ምናልባት በቀጣዩ ዘመን ስሜን ወደ 'ህጉስ' እንድለውጥ አገደድ ይሆናል ብሎ ቢሰጋም አይደንቀኝም»

አዳራሹ በድንገተኛ ላቅ ከሰሩ የተነቀለ መሰለ።

ሳቱ በቀላሉ አልበርድ አለ። ሀውኒ ፀጥታ ይሰፍን ዘንድ አጨበጨበች። ውካታው ጋብ ይል ጀመር፤

«በእኔ እምነት ይታገሉ ያቀረበው ጥያቄ የኛ ስጋት ሊሆን አይገባም። ለሰላም እንደገለፀው ከደርግ ውድቀት በሁዋላ አሮጌዎች ራስዎን የምታስተዳድረው በግለሰቦች ወይም በድርጅቶች ቸርነትና ፈቃድ አይደለም። በመሰረቱ ደርግን ጠራርጉ ሊያጠፋው የተቃረበውን የህዝብ ትግልና ቁጣ የፈጠረው ጭቆና እንጂ ስልጣን የማግኘት ፍላጎት አይደለም። በምኒልክ ዘመን የነበሩት የአርሲው ሮባ ዳዲ ዛሬ ጊዜው የኛ አይደለም። አይበገሬነታችንን ግን አሳይተናል። ልጆቻችን ወራሪውን ጠላት አርበኛብደው የሚያባርሩበት ጊዜ ግን ሩቅ አይደለም። ያ ዘመን እንደሚመጣ ደሞ እርግጠኛ ነኝ ብለው ነበር። ይህን ያሉት ነብይ ስለሆኑ አልነበረም። ህዝቦችን ለዘልአለሙ በባርነት መግዛት ከቶ የማይቻል እውነታ መሆኑን ስለተገነዘቡ ይመስለኛል። ሮባ ዳዲ እንደተነበዩት የጨቁዎኞች ጊዜ አክትሞአል። የህዝብ ሀይል በርትቶአል። ዛሬ ሀሀይት በነፍጠኛው መንገድ ሊቀጥል ቢፈልግ እንኳ አይቻለውም። የአርሞ ህዝብ ያቆመዋል። ዋለልኝ መኩንን እንዳለው ወደድኝ ጠላንም በኢትዮጵያ ውስጥ የሶማሌ ብሄርም ይኖራል። ከሶስት ሚሊዮን የማይበልጠው የሶማሌ ብሄረሰብ ከሆኖ ሚሊዮን በላይ ከሚሆነው የአርሞ ህዝብ እኩል መብት ይኖረዋል። ይህን ፅንሰ ሀሳብ ነው ልንገነዘብ የሚገባን። ምክንያቱም ሀሀይትም ሆነ ዳዴአኦ እየታገሉ ያሉት በብዛትና በሀይል የሚገኝ የበላይነት ያከትላል ዘንድ ነው ብዬ አምናለሁ። ይህ ተቀልብሶ ሌላ መልክ ከያዘ ግን አብረን የምናየው ይሆናል።»

ማሰብ ያለብን ግን የዳዴአኦ ህልውና የሚከበረው በሀሀይት መልካም መሆን ወይም አለመሆን ሳይሆን ለአርሞ ህዝብ ባለው ታማኝነት ብቻ መሆኑን ነው። የኢህአዴግ አባል ድርጅቶችን ያሰባሰባቸውም የፀረ ጭቆና አቁማቸው ነው። አባል ድርጅቶቹ በመራራው ትግል ውስጥ፤ በመስዋእትነት መድረክ ላይ በአላማ የተሳሰሩ እንጂ ጠላ ቤት ተገናኝተው ማህበር ያቁዋቁዋሙ ታላላቅ እድሮች አይደሉም ...»

አዳራሹን ያናጋው ላቅ የጀመረችውን ሳያስጨርሳት ቀረ። ስሜታዊነትዋ ለራስዋም አሳቃት። ሳቁ ፈጥኖ አላባራም ...

በዚያን እለት ማምሻውን ሀሀይት ሆሎም ካረፈበት ጊዜያዊ ማዘዣ ጣቢያ ስትደርስ ያልጠበቀችው ትርኢት ነበር የገጠማት። ቤቱ በኢህአዴግ አመራር አባላት ተሞልቶአል። በሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። በጨለማው ውስጥ ክንፈ ገብረመድህንን እየችው። እጁን እያወራጨ ይናገር ነበር። ከምሳም አለ። አባዱላ ገመዳ፤ አዲሱ ለገሰ፤ አሊ ኢብራሂም፤ ሁሉም የኢህአዴግ አመራር አባላት ናቸው።

«ግቢ» አላት በጥበቃ ስራ ላይ የነበረው ታጋይ «...አንቺን ኣየጠበቁሽ ነው።»

ዘልቃ ገባች።

የኢህአዴግ መሪዎች ከየተቀመጡበት እየተነሱ የሞቀ ሰላምታ አቀረቡላት።

በምሽቱ ተሰባስበው የሚያወጉት በእለቱ ስለተካሄደው ኩንፈረንስ ነበር። ሀሀይት ስምዋ ሰማይ ጥግ ደርሶ ጠበቃት። የኩንፈረንስ ተሳታፊዎች በሀሀይት ማብራሪያ መመለሳቸው፤ አቀራረብዋ በእጅጉ ላቢ እንደነበር እያነሱ ሲያወጉ አመሹ።

- 4 -

ግንቦት 13 ቀን፤ 1983 ኩሉኔል መንግስቱ ሀይለማርያም አገር ጥሎ ሸሸ። የአለም ሚዲያዎች ይህንን ርእሰ ወሬ ከዳር እዳር ነዙት። ትኩረት ወደ ኢትዮጵያ ሆነ። የኢህአዴግ ስም በእያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ እየተነሳ ይወገዝና ይወደስ ገባ። ህዝቡ የለውጡን አየር ሙሉ በሙሉ ይተነፍሰው ያዘ። የኢህአዴግን ማንነት በቅጡ የማያውቁ ሳይቀሩ «ከጭራቁ ደርግ የማይሻል ከቶ አይኖርም» በሚል ስሜት ኢህአዴግን በተስፋ ለመቀበል ተዘጋጁ።

ወሬው ባሻው መንገድ ይጉዋዛል ...

የመሀል አገር ሰዎች «የኢህአዴግ ተዋጊዎች አንድ ፍሬ ያክላሉ» እያሉ አዳኑቁ። «የሰላም ጥሪ» የመሳሰሉ ቃላት መደመጥ ጀመሩ። በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን «ሰላማዊ የፖለቲካ ውድድር» የመሳሰሉ ቃላትን ማነሳሳት ጀመሩ።

አዳዲስ ቃላት ፈሉ ...

«ሀሳብን በነፃ መግለፅ» «ሰላማዊ ሰልፍ የመውጣት መብት» የመሳሰሉ ጉዳዮች ከተረሱበትና ከተወረወሩበት ብቅ ብቅ አሉ። «ኤርትራ» ርእሰ ወሬ ሆነች። «የባህር በር ማጣት» የሚያስተካዝ እጅግ ነው ሲሉ የሚወተውቱ ሰዎች ተደመጡ። «እናንተ አስመሳይ ተከላዎች! በባህር በር ስም ፈጃችሁን! በኢትዮጵያ አንድነት ስም ጨረሳችሁን! ደማችንን እንደ ሸንኩራ አገዳ መጠጣችሁት! መብቶቻችንን ነፍጋችሁ በራስ የመተማመን ወኔያችንን ሰለባችሁት! ሆዳሞች! አሁን ከአባይ ወንዝ የረዘመ ምላሳችሁን ሰብስቡ! በቃችሁ! ጊዜው የጀግና ታጋዮች ነው! ጊዜው የህዝብ ልጆች ነው!» የሚሉ ስሜታዊ ቁጣዎች እዚህም እዚያም አስተጋቡ።

ኢህአዴግ በርግጥም በድል ደጃፍ ላይ ነበር ...

በሰላም በትግል - በፋና ኢህአዴግ - በዘመቻ ቴዎድሮስ - በዘመቻ ቢሉሉማፍ ወልቁጡማ - በዘመቻ ዋለልኝ ጉዞዎቼ የድልን አዝመራ አፍሶ በወርሀ ግንቦት ማብቂያ አዲስ አበባን ቀለበት ውስጥ አስገባት። የኢትዮጵያን መንግስት አስተዳደር በጊዜያዊነት ለመረከብ ተዘጋጀ። ወደ አዲስ አበባ የሚያስገቡ በሮች በሙሉ በቁጥጥር ስር ዋሉ።

* * *

ሀውኒ ዋቆ በዚህ ታሪካዊ ከበባ ላይ መገኘት ላትችል ቀረች። በዳግም የአምቦ ማጥቃት በክላሽንኩሽ ጥይት ተመቃች። ሆኖም ይህን ክፉ ዜና ሲሰማ በእጅጉ ደንግጦ!

«ተሰዋች!» ሲል ጮኹ።

አለመስዋትዋን ገለጡለት። ወዳለችበት በርሮ ሲደርስ ወደነቀምቴ ሊወስድዋት መኪና ላይ ሲጭኑዋት ደረሰ።

«ሀውኒ!»

ፈገገ አለች - የደክመ ፈገገታ።

አይናችዋ ግን ብሩህ ነበሩ። ሆኖም ወደ ታጋዩ ሀኪም ዘወር አለ!

«አንዴት ናት?»

«ሆድዋ ላይ ነው። ደህና ናት። ደም ግን ፈሰሰታል!»

«አትረበሽ!» አለችው - ሀውኒ «... ደህና ነኝ።»

«ወደፊት አትለፋ ብዬሽ ነበር» ሲለ አልጉመጉሙ።

«ሀየሉም!» አለች።

መልስ አልሰጣትም።

ያንኑ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ተወራጩ።

«አንድ ግጥም ልንገርህ?»

አሁንም መልስ አልሰጣትም።

የመኪናዋ ሞተር ሲቀሰቀስ ሀየሉም ተጠገቶ ጉንጭዋ ላይ ላማት።

በጆሮዋም፤ «እርሞዎች ይፈልጉኛል። መሞት የለብኸም» አላት።

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

የአዲስ አበባ በሮች በታጋዮች ታጥረዋል። አዲስ አበባን የከበበውን ጦር አማካከው የሚመሩት ማዘገፍ ጣቢያቸውን ለገዳዲ ላይ ያደረጉት ዓድቃን ገብረተንሳኤና አበበ ተክለሀይማኖት (ጆቤ) ነበሩ። ታምራት ላይኔ መለስ ዜናዊን ተክቶ በበላይነት ይመራል። በየበሮቹ ያሉት የኢህአዴግ ከፍተኛ አመራር አባላት የመጨረሻዋን መመሪያ ከሰገዳዲ ይጠብቃሉ። በደብረዘይት መንገድ ሳሞራ የኑስና በረከት ስምዖን፤ በአምቦ ሀየሉም አርአያና አለምሰገድ ገብረአምላክ፤ በሰንዳፋ ምግብና ገብረኪዳን እንዲሁም ሀይሌ ጥላሁን፤ አዲሱ ለገሰ፤ ባጫ ደበሌ እና ሌሎችም የማእከላዊ ኩሚቴ አባላት አዲሳባን አሻግረው እያማተሩ፤ የጦርሜዳ መገናኛ ፊደላቸውን ከበዋል።

ስዩ አብርሀን ትግራይ - ሀገረ ሰላም ነበር። መለስ ዜናዊ ለንደን። በአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት የአፍሪካ ጉዳይ ሀላፊ ሚስተር ኸርማን ኩሆን ደርግ፤ ኢህአዴግና አነገን ለማደራደር በጠራው ስብሰባ ላይ ለመገኘት ከትግራይ በረሀ ወደ ለንደን አቅንቶ እዚያው ነበር። ስዩ ከሰገዳዲና ከሰንደን ያለማቀዋረጥ ግንኙነት ያደርጋል። አይሮኻላናች አዲሳባ ላይ እንዳያርፉና ካዲሳባም እንዳይነሱ የኢህአዴግ መሪዎች ጥብቅ ትእዛዝ በመስጠታቸው እያንዳንድዋ ደቂቃ ትንፋሽ ታላጥራለች። የአለም ሚዲያ ትኩረት አዲስ አበባ ዙሪያ ላይ አነጣጥሮአል። አዲስ ነገር ሞልቶአል። ደግና ክፉ አዳዲስ ነገሮች ...

ወሩ ወርሀ - ሙዋርት ነው።

አዲሳባ የሞቃዲሾና የሞናሮቪያ እድል እንደሚገጥማት ሁሉም ተንብዮ አብቅቶአል። የስጋት ወሬ የእያንዳንዱን ኢትዮጵያዊ ጆሮ የሚያቃጥልበት ጊዜ ነበር። የኢህአዴግ ባላንጣዎች የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት - እስከመገንጠል የሚለው አንቀፅ ተግባራዊ ከሆነ ኢትዮጵያ የምትባለው ሀገር እንደሚያከትምላት እየወተወቱ የድፍን ኢትዮጵያን ሀዝብ አስጨነቁ። መገንጠል በኤርትራ እንደማያበቃ፤ የኦሮሚያ ጉዳይ ራሱ ያለቀለት መሆኑን አወጁ። ሻእቢያና ወያኔ ኢትዮጵያን የማጥፋት ድብቅ አጀንዳ አላቸውና የኢትዮጵያ ሀዝብ ሆይ አይገህን ክፈት ሲሉ አስጠነቀቁ። በዚህ ሰሞን ታዲያ የኤርትራ ሀዝብ ታጋዮች መሪ ኢሳይያስ አፍወርቂ ስለ ተቃዋሚዎች ተጠይቆ አንድ አጭር ምላሽ ሰጠ።

«... ውሾች ይጮሁሉ... ግመሉ ጉዞውን ቀጥሎአል።»

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

እለቱ ግንቦት 19 ቀን ነው - 1983። በወታደራዊ የሰላት አቆጣጠር 16:30። የኢህአዴግ ዋና ፀሀፊ የመለስ ዜናዊ መልእክት የሀውሀት አመራር ዋሻ ከሚገኝበት ሀገረሰላም ደረሰ - በሳተላይት። መልእክቱ የለንደኑ ድርድር መፍረሱንና የመጨረሻው ዘመቻ እንዲፈፀም የሚያዝ ነበር - ዘመቻው ጋጋን። ስዩ አብርሃ ከለገዳሊ ጋር ተገናኘ። እና አጭር መመሪያ።

ለገዳሊ ከፍተኛ ኩረብታ ላይ የነበረው ጸድቃን ገብረትንላኤ በጦር ሜዳ የመገናኛ ሬድዮው በየቦርቹ ያሉትን ኩማንደሮች ይፈልግ ጀመር።

እነሆ ... ወገን ከማለቱ በፊት ዘመቻው ጋጋን ይጀመራል። ከሚቀጥለው ቀን ጀምሮ በኢትዮጵያ ላይ በአይነቱ ልዩ የሆነው ጋጋን መታየቱ የማይቀር ነው። ውጋጋን መታየት ሲጀምር ደግሞ የኢህአዴግ ሬድዮ አብዛኛው ሀዝብ በድል አብላሪነት የሚያውቁትን «የሰሜን ኩከብ» የተሰኘውን የትግል ሜዳ ዘፈን ለመጨረሻ ጊዜ ያስደምጣል። ለመጨረሻ ጊዜ ...

ሰማዩም

የኦሮሞዎች ነው

ምእራፍ አስር

1 -

የኢህአዴግና የኤርትራ ተዋጊዎች የደርግን ሰራዊት እንደ አቡዋራ አባነት። የኤርትራና የኢትዮጵያን ምድርም ከጥግ እስከ ጥግ ነፃ አወጡዋቸው። ሊማረክ የፈቀደውን ማረኩት። አሻፈረኝ ያለ በደረቱ መሉ ጥይት ታቀፈ። እጅግ አብሪተኛ የነበሩትና ራሳቸውን ከፈጣሪ በላይ የሰየሙት የደርግ ሽማግሌዎችም በራዲዮ የተደረገላቸውን ጥሪ ያለማወላወል ተቀብለው ወደ ወህኒ በሰልፍ ሲገቡ በኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ለሀዝብ ታዩ።

በርግጥ የጦር መሳሪያው ጦርነት አልቀለል። ሰላማዊው

የትግል መድረክ ግን ተከፍቶአል። ሆኖም የጦር መሳሪያው ትግል ስለማለቁና ሰላማዊ መድረክ ስለመከፈቱ እርግጠኛ ያልሆኑ አያሌ ነበሩ።

በተለይም በብሄር መደራጀት የፈጠረው ስጋትና ውዥንብር ማንኛውም ዜጋ ጆሮውን አንቅቶ የሚከሰተውን እንዲያዳምጥ አድርጎታል። ከዚህ ቀደም እምብዛም በግልፅ ያልተሰሙና ያልተሰሙ ስሜቶች በአደባባይ ፀሀይ ሞቁ። የአማራነት ... የኦሮሞነት ... የትግራይነት ... የወላይታነት ... ስሜቶች፤ እንደሰደድ እሳት ይያያዙ ጀመር።

* * *

አስመራ ከተማ በታላቁ ቤተመንግስት በተዘጋጀው ልዩ የራት ግብዣ ላይ አኖሎ ዋቅ የተከበረ ስም ይዞ ተገኝቶአል። የኤርትራ፣ የኢህአዴግና የአነግ ከፍተኛ ባለስልጣናት የግብዣው ተሳታፊዎች ነበሩ። ግብዣው የኤርትራ ህዝብ ለነፃነቱ ያደረገው ትግል በድል መጠናቀቁን አስመልክቶ እንደተዘጋጀ ይነገር እንጂ ድብቅ ተልእኮ እንዳለው ግልፅ ነበር። ይህን በመሰሉ የመገናኛ መድረኮች በርካታ ቁምነገሮች እንደሚፈፀሙ ፖለቲከኞች አሳምረው ያውቃሉ። የዚህን ግብዣ ትኩሳት የጨመረው የኤርትራው ኢሳይያስ አፍወርቂ፣ የኢትዮጵያው መለስ ዜናዊ እንዲሁም የአርሞ ነፃነት ግንባር መሪዎችና ታላላቅ ዲፕሎማቶች በመገኘታቸው ብቻ ሳይሆን ወቅቱ ራሱ በርካታ ውዥንብርና አከራካሪ ሀሳቦች ያሉበት በመሆኑ ነው። በግለሰብ ደረጃ ከሰሜን አሜሪካና ከአውሮፓ ተጠርተው የመጡ ምሁራንም ጥቂት አልነበሩም።

የኢህአዴግ ሰዎች የእንግዶችን አመለካከት ይፈትሻሉ። ብቃታቸውን ይገመግማሉ። እንግዶች ከቦታ ቦታ እየተዘዋወሩ እንደልብ እንዲያወጡ ሲባል በግብዣው አዳራሽ ጥቂት መቀመጫዎች ብቻ ነበሩ። ይህም ትኩሳቱን አናረው። ማንም ሰው ወደ ኢሳይያስም ሆነ ወደ መለስ ጠጋ ብሎ ማዳመጥና ሀሳብ መሰንዘር ይችላል። የሁለቱ ሀገሮች የፀጥታ ሰዎች ረጃጅም ጆሮዎቻቸውን የቀሰሩበት፤ አይናቸውን እንደባውዛ ያበሩበት ግብዣ ነበር።

አኖሎ ዋቅ ለወጣትነቱ የሚስማማ ቀላል ጃኬት ለብሶአል። ጂንቶኒኩን አስኪደጋም ድረስ እጅግ ቀላል ጉዳዮችን ከተለያዩ የፖለቲካ ሰዎች ጋር ሲጨዋወት ቆየ። በተለይም በአስመራ ስለፈፀመው ጀብዱ የኢህአዴግ ሰዎች ሲያነሱለት «እንዴት አወቁ?» የሚል ግራሜ ሳያሳድር አልቀረም።

የተፈፀመውን ሁኔታ እንደዋዛ ማብራራት ሲጀምርም አድማጩ ከሁለት ወደሶስት እያለ ይለፋ ጀመር። አብርሃ ፀሎት ዊስኪ የሞላ ብርጭቆውን ይዞ ድንገት ከተፍ ሲል አኖሎ ንግግሩን ጎታ አደረገ። አብርሃ እንደደረሰ ይቅርታ እንኩዋ ሳይጠይቅ ጣልቃ ገብቶ የአኖሎን አጭር ግለ ታሪክና ጀብድ ያምበለብለው ያዘ። በአለም ላይ ከዚህ በላይ ጀብዱዎች እንደሚፈፀሙ አብርሃ ፀሎት ካብራራ በሁዋላ «የአኖሎን ልዩ የሚያደርገው ግን በዚህ አይነት ሙያ ምንም ስልጠና ባለመውሰዱ ነው» ሲል አወደሰው።

«አንድ ጊዜ ላቀዋርጣችሁ!» አለ አንድ ሰው።

ገፁ ላይ ግርማ ሞገስ የሚነበብበት፤ ጠይም፤ ሽበት የወረረው ሙሉ ሰው ሲሆን የለበሰው ግራሜ ሱፍ ሰውነቱ ላይ ተስማምቶአል። ንግግሩን በርጋታ ጀመረ

«ወንድሜ በቅድሚያ ብንተዋወቅ!» አለው አኖሎን።

«አኖሎ ዋቅ» አለ።

«ዶክተር ቡልቻ ዋቅጋሪ እባላለሁ። የOLF ሰው ነኝ» ካለ በሁዋላ «... እስካሁን ስላንተ የተነገረውን ታሪክ እንደማይምጠው ከሆነ፤ ጀርመን ሀገር ተምረሃል ... ከዚያም እንደማንኛውም ቅን ዜጋ ኢትዮጵያ የምትባለዋን ሀገርህን ለማገልገል ብለህ ተመለስክ። ተያይዞም አርሲ - ቡርቃ ያሉ አርሞዎች አመፅ ሲያነሱ ውስጥህ ተዳፍኖ የነበረው የፖለቲካ ወይም የብሄርተኝነት እሳት ተጫረ። ቢጫርም ግን የትላይ ማቀጣጠል እንደነበረብህ አልገባህም። ሁዋላ የደርግ ሰዎች ሊተናኮሉህ ሞከሩ። ይህ ግን አልተስማማህም። የላቀ ጀብዱ ፈፅመህ አላገጠህባቸው አመለጥክ። እንደ ቺ ጉቪራም ለሌሎች ህዝቦች አርነት ታገልክ። ማለትም ለኤርትራ። ይህ ሁሉ እጅግ ድንቅ ታሪክ፤ የሚያኮራ ተግባር ነው። እዚህ ያለው ሁሉ ይህን ወጣት ከልብ እንደምናደንቀው ይሰማኛል ...»

ዶክተሩ ይህን ብሎ በአኖሎ ዙሪያ ያሉትን ሁሉ ገረመመ። ከዚያም ቀጠለ። «... በዚህ መቼም እንስማማለን። ልጅ አኖሎ፤ አሁን እንደማየው ግን ያለፈ ታሪኩ መልሶ ለራሱ የመሰጠህ ይመስለኛል። እዚህ ላይ ተቃዋሚህ ነኝ። አንተ አርሞ ነህ። እንደ አርሞነትህ ግን ወገኖቻህን የሚያኮራ ተግባር እስካሁን አልፈፀምክም። ጀብድ እያኮራም። የሚያኮራው ህዝባዊ ተግባር ነው። የደርግን ደምበገዢን ጄኔራሎች አታለልክና ምን ይጠበስ? ይሄ ለአርሞ ህዝብ ምን ነው? ቡርቃ ያሉት አርሞዎች አስመራ ላይ የፈፀምከው ጀብድ ቢነበብላቸው የሚያጨበጭቡልህ ይመስልሃል? ስለ ዝምተኛው ቡርቃም የነገርክን የሚመስጥ ተረት አለ። ዋቅ አባዱላ ቡርቃ

እንገቱን ስለደፋበት ምስጢር ያወረሱህን ታሪክ አጫውተኝናል። እና ቡርቃ እንገቱን የደፋው ጀግና አሮሞ! ጀብደኛ አሮሞ ባለማየቱ ይመስለሃል? በግለሰብ ደረጃ ጀግና የነበሩ አሮሞዎች ሞልተዋል። አንዱ ራስ ጉበና ነው። ራስ ጉበና ለአሮሞ ህዝብ አልሰራም እንጂ ጀግናማ ጀግና ነበርኩ። የቡርቃ ወንዝ ታዲያ በራስ ጉበና ጀግንነት ተማርኩ ለምን ቀና አላለም? አሮሞው አበበ በተላ በሩጫው አለምን ጉድ ሲያሰኝ ቡርቃ ለምን እንዳቀረቀረ ቆየ? አብዲሳ አጋ ፋሺስት ጣሊያንን ሲያንቀጠቅጥ ቡርቃ ለምን ከዝምታው አልተላቀቀም? ለዚህ ጥያቄ መልስ አፈልጋለሁ።» ብሎ ፈገግ አለ።

ዊስኪው ይዞራለ። ጂን ቶኒኩ ይቀዳል። ጣፋጭ ብስኩት ይሽከረከራል።

በአኖሌ ዙሪያ ያሉት የተለያዩ አመለካከት ያላቸው የፖለቲካ ሰዎች እርስ በርስ ይተያዩ ጀመር። አኖሌ የወረደበትን የወቀሳ ዶፍ በትእግስት ካዳመጣ በሁዋላ፤

«እኔ የፊፀምኩት ተግባር ለአሮሞ ህዝብ ጥያቄ ምላሽ ይሰጣል አላልኩም። ይህ ማንኛውም ሽው ስለገጠመኝ እንደሚያወጋው ድንገት የተነሳ ቀላል ጨዋታ ነው። የአሮሞ ህዝብ ምን ይፈልጋል? የሚለው ጥያቄ ሌላ አጀንዳ ነው። የአሮሞን ህዝብ ጥያቄ አስመልክቶ የግል እቅም እንደሚኖረኝ ግን ዶክተር ቡልቻ የሚሰቱት አይመስለኝም።» ብሎ ፈገገ ካለ በሁዋላ «... የሆነስ ሆነና የቡርቃ ህዝብ ቁጣ ምን ይመስል እንደነበር ቅድም አጫውቼያችሁዋለሁ። ምርጫ ስልነበረኝ ... ወገኖቼ ከከንቱ አልቂት እንዲተርፉ! የቁጣቸው ነበልባል ላይ ስለቸለሰኩት ቀዝቃዛ ውሀ ጭምር በግልፅ ቅድም ገልጫለሁ። ለአሮሞ ህዝብ እንደሚታገል ከገለፀ እንኩዋ ሀያ አመት የተጠጋው OLF ይህን ሁሉ አመታት ምን ሲሰራ እንደከረመ ያስረዱኛል?»

ሳቅና ጉምጉምታ ተከተለ።

አኖሌ ሞቅታ ተሰማው። ዶክተር ቡልቻ ግን የዋሳ ሰው አይደለም። የአኖሌን ጥያቄ በቀልድ ሊያልፍ ሞክረ። አጠገቡ የነበረውን ሰው ገርመም አድርጎ ...

«የኢህአዴግ አሮሞዎች 'OLF' ን መውቀስ ስለሚያስደስታቸው ለዚህ ጥያቄ በቅድሚያ ማብራሪያ ይሰጡ ዘንድ እድሉን ለእነርሱ ከሰጠን በሁዋላ እኔ ብናገር ሳይሻል አይቀርም። አይመስልህም እንዴ ኩምሳ!» አለው።

አኖሌ «ኩምሳ» ወደተባለው ሰው ተመለከተ። ጉልማሳ

ነው። ጠይም። የሚናገር አይመስልም። ሊያዳምጥ ነበር የቆየው።

ኩምሳ ቀላል ፈገገታ አሳይቶ ገማር ጀመረ፤

«የዳዴኩም ሆነ የኢህአዴግ አሊያም የአነግ ታሪክ ግልፅ ነው። አንዱ ትግሉ ተሳክቶለት ሊሆን ይችላል። ሌላው እንደታሰበው ላይገፋ ቢችልም በትግል ጀማሪነት አክብሮት ሊቸረው ይችላል። ዞሮ ዞሮ ለተሳካትም ሆነ ላልተሳካት የተለያዩ ምክንያቶች ሊሰነዘሩ ይችላሉ። ምክንያቶቹ ላይ ሳንግባ እንችላለን» ካለበሁዋላ እንደወዛ ገማርን አራዘመ።

«... ወደፊት ለምናደርገው ሰማዊ ትግል ግን ያለፈ የትጥቅ ትግል ታሪካችን ብቻውን ድል አያመጣልንም። በቀጣዩ አመታት የአሮሞ ህዝብ በፊፀምነው ጀብደ ላይ ማርክ ለመስጠት ጊዜና ፍላጎት የሚኖረው አይመስለኝም። አለታዊና ተጨባጭ ድርጊታችንን ማየት ይፈልጋል። አንድ ህዝብ ሃምሳ አመት ታግሎ ነፃ ያወጣውን የፖለቲካ ድርጅት አልፈልገህም ሊለው ይችላል። በርግጥ ህዝብ ያልደገፈው ታግሎ ያሸንፋል ወይ? የሚለው ራሱ አከራካሪ ሊሆን ይችላል። ህዝቡ መስሎት ወይም ምርጫ አጥቶ ደገፈ ቢባል እንኩዋ አሸናፊው የፖለቲካ ፓርቲ ከድል መልስ ለህዝቡ ተጨባጭ ለውጥ ካላመጣ ህዝቡ አሸቀንጥሮ ሊጥለው ይችላል። ስለዚህ አነገና ዳዴኩስ በታሪካቸው ሳይሆን በተጨባጭ ድርጊታቸው በሚታገሉለት ፕሮግራም የሚመዘኑ ይመስለኛል። ይልቁን ግን አኖሌ ስለ ቡርቃ አርሶ አደሮች የገለፀው ታሪክ በጣም መስጠኛል። ይህን መሰል የህዝብ ስሜቶችና ታሪኮች ተሰፋ ያሳድራሉ...» ሲል አሳረገ።

የኩምሳ ገማር ውጥረቱን አረገጠው። በአኖሌ ዙሪያ የተሰባሰቡት እንገደችም ቀስበቀስ ተበታተኑ።

ዶክተር ቡልቻም በሌላ ሰው ተጠርቶ ገለል አለ። በመጨረሻ አኖሌ፣ አብርሃ ፀሎትና ኩምሳ ቀሩ።

አብርሃ ፀሎት ወደ ኩምሳ እያመለከተ፤

«የኢህአዴግ ስራ አስፈፃሚ ኩሚቴ አባል ነው» ሲል ለአኖሌ አስተዋወቀው። ከዚያም ትቶአቸው ዘወር አለ። አኖሌና ኩምሳ ብቻቸውን ቀሩ።

አኖሌ ነበር ጨዋታ የጀመረው፤ በአሮሞኛ።

«የሀውሀት ጥገኛነታችሁን! እንደ አመራርም ብቃት የሌላችሁ መሆናችሁን አንስተው የሚወቅሱዎችሁ አሉ» አለው በርጋታ።

ኩምሳ ፈገገ አለ፤

«የሚገርመኝ ባይወቅሱን ነበር። የዳዴኦኦኦ አላማ በፕሮግራሙ ተቀምጧል። ያን አይቶ መነጋገር ይቻል ይመስለኛል። በተቀረጸ ግን የሰው ሀይልን በተመለከተ አሁን ያለው አመራር የመሪነት ቦታውን በርስትነት አልያዘውም። የሰው ሀይል ይለዋወጣል። ፕሮግራሙ ግን ዘላቂ ነው» ካለ በሁዋላ «አይተኸዋል ፕሮግራሙኑ» ሲል ጠየቀው።

አኖሌ በአዎንታ ራሱን ነቀነቀ።

«እንዴት አየኸው ታዲያ?» አለ ኩምሳ ጉዋግቶ።

«ጥሩ ነው» አለ አኖሌ «... በርግጥ በአንዳንድ ነጥቦች ላይ ልዩነት አለኝ። በተለይ አደረጃጀት ላይ»

«አልገባኝም» አለ ኩምሳ።

አኖሌ ሩቅ ሲያስብ ቆየና።

«መልካም! የዳዴኦኦኦ ፕሮግራም ጥሩ ነው። በትጥቅ ትግሉም መጠነኛ ልምድ አካብቶአል። ሆኖም ዳዴኦኦኦ በርግጥ የኦሮሞን ህዝብ ያለተፅእኖ በማገልገል ላይ መሆኑን በተጨማሪ ራሱን እንዲመዘን፤ ውስጣዊ ጥንካሬውንም ከራሱ ያገኝ ዘንድ ለምን ከኢህአዴግ አባልነት ራሱን ነፃ አያደርግም?»

ኩምሳ ለጥቂት ሰከንዶች በዝምታ ቆይቶ ምላሽ ሰጠ።

«ከኢህአዴግ አባልነት መውጣት ይቻላል። ግን ለምን? በቂ ምክንያት ያስፈልጋል።»

«ሁለት ምክንያት ልስጥህ» አለ አኖሌ «የመጀመሪያው ኢህአዴግ ማለት ከፍተኛ አቅም ባላቸው የትግራይ ሰዎች እጅ ያለ ድርጅት ነው። ስለዚህ የዳዴኦኦኦ ታዛዥነት አይቀሬ ይሆናል። በራስ የመተማመን ወኔያችሁ እየመዋመዋ ይሄዳል። እያስፈቀዳችሁ የምትሰሩ ከሆነ አታድጉም። የአባላቱ አስተሳሰብ ይቀጭጭና ድርጅቱ የኦሮሞን ህዝብ በአግባቡ የማገልገል አቅም አንዳያጣ አሰጋለሁ።»

ኩምሳ በፈገግታ ተጥለቅልቆ ነበር ለምላሽ የተዘጋጀው!

«ውድ አኖሌ...» ሲል ጀመረ «... የሰነዘርከው አስተያየት በቅንነት ለኦሮሞ ህዝብ ከማሰብ የመጣ ነው ብዬ ከልብ አምናለሁ። ስጋትህ ግን እውን እንደማይሆን አንዳንድ መረጃዎችን ልስጥህ። የመጀመሪያው የኢህአዴግ አሰራር ነው። በአገራችን ፕሮግራሙ ላይ ያስቀመጠውን ሁሉ ሳያዛገሩ በመፈፀም ላይ የሚገኝ የፖለቲካ ድርጅት ቢኖር ኢህአዴግ ብቻ መሆኑን አረጋግጥለሁ። እኛ

የኢህአዴግ አባላት የብሄር ብሄረሰቦች መብት ስንል፤ ሰብአዊ መብት ስንል፤ ዲሞክራሲያዊ መብቶች ስንል አፍአዊ አይደለም። የኢህአዴግ አባላት ትልቁ ሀብታቸው ነፃነታቸው ነው። እምነታቸውን ያለመሸማቀቅ ማራመድ መቻላቸው ነው። ወደፊት ኢህአዴግ ወይም ሀወሀት የኦሮሚያ የውስጥ ጉዳዮች ላይ እጃቸውን እያስገቡ እንዳሻቸው ሊያሸከረክሩ የሚችሉበት እድል ከቶ አይኖርም። ምክንያቱ ህግ ስለማይፈቅድ ብቻ አይደለም። የሀወሀት ትግል ራሱ የራስን መብት ለማስከበር የተደረገ ተጋድሎ በመሆኑ ነው። ራስን አለማስተዳደር የሚያስከትለውን አደጋ የሀወሀት ሰዎች ከማንም በላይ ያውቁታል። የኢትዮጵያን ህዝብ ከኢህአዴግ ታጋዮች በላይ ቀርቦ የማያውቅ አለ ብትለኝ ላሳር ነው። ከዚህ ሁሉ በላይ ደግሞ ሀገ መንግስት ይኖራል። የኦሮሞ ህዝብ የወሳኝነት መብቱን በህግ ካረጋገጠ፤ ስልጣን በህዝብ እጅ ከሆነ በሌሎች ህዝቦች ላይ ለመፈንጨት የሚሻ ሀይል ሁሉ የግድ ይዳከማል። አሁን የምናወጣው ህግና የሚተገበረው አሰራር ነፍጠኛውን ለማዳከም ብቻ አይደለም - የሚያገለግለው፤ የዘመናችን ማገኛውም የፖለቲካ ሀይል ጨቀዋኝ ፍላጎቱን በስራ ላይ እንዳያውል የሚቆጣጠር ህግና አሰራር ነው የሚኖረው። የኢህአዴግ ሰዎች ባብዛኛው እድሜያችንን ያጋመስን ነን። ትውልድ ያልፋል። ትውልድ ይተካል። ለኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰቦች ህዝቦች የሚቀርላቸው ፀጋ ህጉ ነው። ጉዳዮችን በዚህ መልኩ ሰፋ አድርገን ማየት አለብን። ዛሬ በስራ ላይ የሚውለው ህግና አሰራር ወደፊትም የኦሮሞ ህዝብ በጨቋኞች ቀንበር ስር እንዳይወድቅ የሚጠብቀው ዋስትናው ይሆናል ብለን ነው የምናምነው። ለኦሮሞው ብቻ አይደለም። ለጋምቤላ፤ ለትግራይ፤ ለአማራ፤ ለሶማሌ ለሁሉም ህዝቦች ማለት ነው። ስለዚህ ስጋትህ ተገቢ አይመስለኝም። ተጨባጩ እውነታ ጨርሶ አጠራጣሪ አለመሆኑን ነው ላረጋግጥልህ የምሻው።»

አኖሌ የጥርጣሬ ምላሽ ነበር የሰጠው።

«ተግባራዊ የሚሆን ህግና አሰራር? አይመስለኝም»

«እንተ የዳዴኦኦኦ መሪ ብትሆን በተፅእኖ ትሰራለህ?» ሲል ጠየቀው።

«አልሰራም።»

«እንግዲያው ወደ ድርጅታችን ግባና እየው። እንዳንተ አይነት የተማረና በኦሮሞነቱ የሚኩራ ሰው በእጅጉ ይጠቅመናል። ግባና ታዋቂህ። ዳዴኦኦኦ አሻንጉሊት ድርጅት ከሆነ እኔን ናቀኝ። ያን ጊዜ ቀና ብዬ ፈትህን ለማየት አልደፍርም።»

«አላምንህም።»

«እኔን ላለማመን በቂ ምክንያት የለህም! አኖሌ?»

አኖሌ በተቃውሞ ራሱን ግራቀኝ ናጠ!

«ዴሞክራሲያዊ የሚመስል ነፍጠኝነት በአሮሞ ሀዝብ ላይ እንዳይጫን ስጋት አለኝ» አለ::

«ነፍጠኝነት ላይ የተለያዩ እምነት ያለን ይመስለኛል» አለ ኩምሳ «... ነፍጠኝነት ስርአት እንጂ ዘር ወይም ሀይማኖት አይደለም - ለኔ:: ስልጣን በነፍጠኛው እጅ እንዳይገባ የምንከላከልበት መንገድ ዴሞክራሲያዊ ስርአት በማስፈን ብቻ ነው:: ዴሞክራሲያዊ ስርአት እስካሉ ድረስ የሀዝብ መብት ይታፈናል ብዬ አላስብም»

«ዴሞክራሲ» ብሎ ፈገግ አለ አኖሌ «... እኔ ዴሞክራሲን የችግር መፍቻ ቁልፍ አድርጌ አላየውም:: ዴሞክራሲ ባህርይ - ባህል - ልማድ ነው» ካለ በሁዋላ ከእስተናጋጁ ላይ ብርጭቆ የሞላ ጉርዶን ጂን ተቀብሎ ቶኒክ ሳይቀላቅል ባንድ ትንፋሽ ግማሽ አደረሰው::

ኩምሳ ግራ በመጋባት ያስተውለው ጀመር! አኖሌ ቀጠለ!

«... ዴሞክራሲያዊ መብት ሙሉ በሙሉ በህግ ተከብሮም መብትን መገፈፍና መዋረድ አለ:: የሚንቅህን ከንድህን ጭምር ማቅመስ አለብህ:: ያኔ ዝም ይላል:: ህግ ብቻውን የተመዋወደውን የኦሮሞ ብሄረተኝነት ስሜት ወደቀድሞ ስፍራው አይመልሰውም:: የኦሮሞ ሀዝብ መቶ አመት የተገፈፈውን ኩራትና ክብሩን መልሶ የሚያገኘው በህግ ነው? በዝህ መሬትህ ላይ ሆኖ የሚያዋርድህን ትምክህተኛ ፍርድ ቤት ወስደህ ልትገትረው ነው? እና 'ህግ ሰፊ' ሊባል ነው? እኔ ይሄን አልቀበልም:: ለአብነት 'ጋላ' አትበሉኝ ብያለሁ:: 'ጋላ' ብሎ የሚሰድበኝን ምንድነው የማደርገው? አንድከለው ነው የምትመክረኝ? ምክርህ ይህ ከሆነ የኦሮሞ ብሄረተኝነት ስሜት ጭርሱን ይዘቅጣል:: መፍትሄው መከሰስ ሳይሆን በጥሩ ቡጢ አፍንጫውን መስበር ነው:: ለዚህ ነው ኦሮሞነት ይሰማችሁ ዘንድ ከኢህአዴግ አባል ድርጅትነት ውጤ ብዬ የምመክራችሁ»

ኩምሳ በመደነቅ አፍጥጦ ሲያየው ቆይቶ!

«... ይህ አመለካከትህ ብጥብጥ! የፖለቲካ አለመረጋጋት! የህግ ስርአቶች መጣስን ነው የሚፈጥረው» ሲል በአፅንኦት ተቃወመው «... በዚህ ደግሞ የመጀመሪያው ተጉጂ ራሱ የኦሮሞ ሀዝብ ነው የሚሆነው:: ምክንያቱም ማንኛውም ግጭት በራሱ

መሬት ላይ ነው የሚካሄደው:: መቶ አመት የተገነባን ስርአት በአንድ አዳር ማፍረስ ደግሞ ከቶ አይቻልም»

አኖሌ የጂን ብርጭቆውን አጋብቶ ሌላ ጠየቀ!

«... በዚህ ወቅት የትግራይና የኤርትራ ሀዝቦች ለምን በኩራታ መራመድ እንደጀመሩ ታውቃለህ? የትምክህተኛውን የደነደነ ትክክ ስላደቀቁት ነው» ከዚያም ወደ ኩምሳ ጆሮ ጠጋ ብሎ «እኛስ?» ሲል ጠየቀው «... በባዶ ሜዳ መንታ መላስ ያለው ጦር ሰብቀን ጁሉታ እናለማ አላልኩህም:: ቢያንስ ግን ከማንም ያልተጠጋጋ ከሰላዩ የኦሮሞ ሰማይ ብቻ ያለው የኦሮሞ ድርጅት ያስፈልገናል:: የሚቆጣ አለቃ ይዘህ! እጅህን ይዞ ፖለቲካ ያስተማረህን! ከተጣልክበት አንስቶ በህልምህ እንኩዋ የማታስበውን ስልጣን ያጉናፀፈህን የሌላ ብሄር ጌታ ይዘህ እንዴት ነው ስለዴሞክራሲ የምታወራልኝ?»

ኩምሳ በአኖሌ ንግግር እምብዛም አልተመለጠም! ረጋ ብሎ ወይይታቸውን የሚገታ ሀሳብ ይሰነዝር ጀመር!

«... የተፈጠረው ዴሞክራሲያዊ ሁኔታ ማንንም ያታግላል:: ዳዴኩክ አንድ የፖለቲካ ድርጅት ነው:: አነግ ሌላ ነው:: አንተ ደግሞ ሌላ ድርጅት ልታቁዋቁም ትችላለህ:: የኦሮሞ ሀዝብም የተሻለ የምርጫ እድል ይኖረዋል:: የእኔ ታላቅ ምኞት የኦሮሞ ሀዝብ የሚሻለውን የፖለቲካ ድርጅት መምረጥ የሚችልበት እድል እንዲፈጠር ብቻ ነው:: በዚህ በጣም አምናለሁ...» ብሎ ትክክ ካለ በሁዋላ «... እኔ እንደ አህዴድ አመራርነቴም ሆነ እንደ ግለሰብ ታጋይነቴ የማስበው ሀዝቡ መልካም የነሮ እድል ይገጥመው ዘንድ እንጂ ምኞት ስላለው ወንበር አይደለም:: እመነኝ አኖሌ - የዳዴኩክ አባላት ሁሉ እንዲህ ነው የምናስበው:: ከዚህ ውጭ ስለ ወንበር ማሰብ የጀመርን ቀን ግን እንደግለሰብ አሊያም እንደድርጅት እየከለምን እንሄዳለን:: በድን እንሆናለን:: ቅን አላማ ይዞ መታገል እንደሚገባ አምናለሁ:: ከሀዝቡ በላይ ብልህ የለም:: ሆኖም ቢያንስ አሁን በያዝከው ብጥብጥና ጦርነትን በሚጋብዝ መንገድ ተከታይ እንደማይኖርህ አረጋግጥልሁለሁ::

ውድ አኖሌ ... ልብህ በበቀል መሞላቱን ተገንዝቤያለሁ:: እኔም የነፍጠኛው ስርአት ያንተን ያህል ያቅረኛል:: ካንተም በላይ ይከረፋኛል:: ሆኖም ሀላፊነት ሊሰማን ይገባል:: አንድ ሰው አማራ ስለሆነ ብቻ ነፍጠኛ ነው ወደሚል መደምደሚያ እንዳንደርስ በእጅጉ ልንጠነቀቅ ይገባል:: ውጤቱ እጅግ እጅግ አደገኛ ነው የሚሆነው:: የህወሀትን እገዛም ቢሆን በቅንነት ተመልክተው:: እነዚህ ሰዎች ደርግን ለማንበርከክ ባደረጉት ሰፊ የትግል አስተዋፅኦ አያሉ ወንድምና አሁኑቻቸውን አጥተዋል:: ስለዚህ ደርግን እንበረከክን ብለው ሲደንሱ

ከማያነገብት ሁኔታ ውስጥ አይደለም። መስዋዕትነት የክፈሉ ጉዋደኞቻቸውና በድህነት የሚማቅቅ ህዝባቸው እንቅልፍ ይነሱዋቸዋል። በየደቂቃው ያስቡዋቸዋል። ስለዚህ ቀጣዩ ህልም ሌሎች ህዝቦችን ማፈን ሊሆን አይችልም። የእኒያ ታጋዮች መስዋዕትነት ተገቢ የሚሆነው የተዋረደውንና በድህነት የሚማቅቀውን ህዝባቸውን ከድህነት ካወጡት ብቻ ነው። አሊያ ያሁሉ መስዋዕትነት ከንቱ ይሆናል። ትግሉ የመዝናኛ ፊልም አይደለም። ለክብር፣ ለጉራ፣ ለዝናና ለታሪክ ሽሚያ የተካሄደ አይደለም። እውነታው ይህ ከሆነ የህወሀት ታጋዮችን የምንሸሸበትና የምንጠራጠርበት ምክንያት ምንድነው - አኖሌ? የህወሀት ታጋዮች በአማራው ገዢ መደብ ምትክ የትግራይን የበላይነት የመጫን ዝንባሌ እስካላሳዩ ድረስ፤ በሁለቱ ህዝቦች መካከል ጥላቻ የሚዘራበት ምክንያት ከቶ አይገባኝም።

የትግራይ ታጋዮች ታገለው አታገለውናል። ይሄ ምን ይካሄዳል? ከዚያም አልፎ በርካታ የአማራው ብሄር አባላት ባለብት ድርጅት ውስጥ አያሌ ኦሮሞዎች በግለሰብ ደረጃ እየታገልን ነበር። በተደረገው የጋራ ትግል እኩሪ ተግባር ነው የተፈፀመው። ተደጋግፈን ነው እየተገዋዝን ያለነው። በጋራ መታገላችንም የኦሮሞን የብሄርተኝነት ስሜት እንዴት እንደሚያቀጭጩ ከቶ አይገባኝም። ብሄርተኝነት ስንልም ስለዴሞክራሲያዊ ብሄረተኝነት ነው ማሰብ የሚገባን። ሌሎችን የሚጉዳ ብሄርተኝነት ዝረኝነት ነው ሊባል የሚችለው። ምናልባት ዳዴኦኦ ከኢህአዴግ አባልነት እንዲወጣ የምታቀርበው ጥያቄ ከበታችነት ስሜት፤ አሊያ ከባዶ ጥርጣሬ የመጣ ይመስለኛል።

አኖሌ ስሜታዊ ሆኖ ምላሽ ይሰጥ ጀመር፤

«ሀቁን መስማት ከፈለግህ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት የተናገርከው ያጠናከውንና የተማርከውን እንጂ በእምነት ደረጃ የተዋህደህ ሀሳብ አለመሆኑ ይታወቃል። ሳይንስ ህይወት ያለውና ህይወት የሌለው ተብሎ ለሁለት ሊከፈል ይችላል። ብሄርተኝነትን በዚህ ቀመር አንፃር አትየው። ብሄርተኝነት ዴሞክራሲያዊና ዴሞክራሲያዊ ያልሆነ ተብሎ አይከፈልም። ብሄርተኝነት እሳተ ጎመራ ነው። ይፈነዳል። እንዳሻው ይፈነዳል። ከፈነዳ በሁዋላ ያን እምቅ ሀይል፤ ያን የሚንቀሳቀስ እሳት ለበጎ ተግባር አሊያም ለጥፋት ማዋል ይቻላል። ለሁለት የሚከፈለው ከፈነዳ በሁዋላ እንጂ በድን ሳለ አይደለም። የኦሮሞ ብሄርተኝነት እንዳይፈነዳ አኖነህ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት መስበክ በኔ እምነት ጨቅላነት ነው። ሌላ ስም ከቶ የለውም። የትግራይ ሰዎች ትግል ሲጀምሩ የትግራይ ብሄርተኝነት፤ ትግራዊነት ያለገደብ

እንዲፈነዳ ነው ያደረጉት። በከፋ ጫፍ ወደ ጥላቻ እስኪለወጥ ድረስ ህዝባቸውን ቀስቅሰውታል። የማይበገር ሀይል መሆኑን ካረጋገጡ በሁዋላ ግን ያን ስሜትና ሀይል ወደ ረጅሙ ግባቸው ይመሩት ጀመር። አንተ እንዴታምፅባቸውም ብሄርተኝነትን ለሁለት ከፍለው አስተማሩህ። ስለምትተማመነው ተሎ ገባህ። እና ጆርውን ደፍኖ በዝምታ ለተቀመጠው የኦሮሞ ህዝብ እነሱ የነገሩህን ደስታርክ። በርግጥ የሰማህ የለም። የሚሰማህም አይኖርም» ካለ በሁዋላ ጂኑን ጨልጦ «... ክብረክ ቃላት ተጠቅሜ ከሆነ ይቅርታ» ብሎ የፈዝ ፈገገታ አሳየው።

«... ደግነቱ» ሲል ነበር ከምላ ንግግሩን የጀመረው «...ትግሉ ከስሜታዊነት እንርቅ ዘንድ በመልካም ሁኔታ ገርቶናል። ባንተ ስድብ አዘል ንግግር ያልተቆጣሁትም ለዚህ ነው። ቢያንስ ግን ጥቂት ነገሮችን ብቻ ልነግርህ ይገባኛል። ስማኝ አኖሌ ... የኦሮሞ ህዝብ ጦርነት ሰልፋቸዋል። ምክንያቱም በጦርነት ሰዎች ይሞታሉ። በአንድ ጀምበር ሀያሺህ የለው ልጅ ሬሳ በተራራ ላይ እንደ አንጣላ ተነጥፎ ሊታይ ይችላል። ጦርነት ማለት ይሄ ነው። የኦሮሞ ህዝብ አንተ እንደምታስበው ፍልስፍና አልጠማውም። ንፁህ ውህ - መንገድ - ክሊኒክ ነው የሚፈልገው። የኦሮሞ ህዝብ ከጥንት ጀምሮ መብቶች፣ ባህሉ እንዲከበርለት ይሻል እንጂ የሌሎች ህዝቦችን መብት የማፈን ምቹት ኖሮት አያውቅም። አንተ በቀል ነው ያረገዝከው። የኦሮሞ ህዝብ ግን ብቀላ ባህሉ አይደለም። በተቀረ የተናገርካቸው አብዛኞቹ ረጃጅም ዝግዝንኬ ተረቶች ናቸው። የፖለቲካ ልምድ ማጣትም ይታይብሃል። የአንድ ፖለቲከኛ ብስለት የሚለካው የሌሎችን መብት ለመጠበቅ ቅድሚያ ሊሰጥ ብቻ ነው። የሚል ፅኑ እምነት አለኝ። ዞር ዞር ኤርትራውያን ባዘጋጁት በዚህ የደስታቸው ግብዣ ላይ የገድ መግባት ሳይኖርብን ይችላል። ሁሉንም ወደፊት የምናየው ይሆናል። ግልፅነትህን ግን ሳላደንቅ አላልፍም። ምናልባት ወደ ኢትዮጵያ ከመጣህም በድጋሚ ተገናኝተን እንጨዋውት ይሆናል። ደግመህ ደጋግመህ ብታስብበት፤ መልስህ መላልህ ከሰዎች ጋር ብትወያይ ደግ ነው። ወደፊት ላለመፀፀት ሞክር።

በእፅንኦት የምመክርህ ሌላ ቁም ነገርም አለ። ይህም በጉልበት መጠቀም መፍትሄ አለመሆኑን ነው። ከእነግ ጋር ያለን ልዩነትም ይኸው ነው። የኦሮሞ ህዝብ አካባቢውን ማስተዳደር ይጀምራል። የመብቱና የኢኮኖሚው ተጠቃሚ ይሆናል። ባህልና ቋንቋውን ማሳደግ ይጀምራል። ይህ ከሆነ በኛ እምነት ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ጋር በጋራ መኖር የማንችልበት ሁኔታ የለም። የመንግሥት ጥያቄም የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ ከሆነ በህዝብ ውሳኔ ይሰተናገድ ባይ ነን። የእነግ መሪዎች ግን ትላንት ነፍጠኛው ያደርግ እንደነበረው በህዝብ

ደም መክበር ነው የሚሹት። በዚህ ከፍተኛ ልዩነት አለን። እንተም ሳታውቀው የአነግ አመለካከት ተሻካሚ የሆነክ ይመስለኛል።

ከምሳ ይህን ብሎ በእንገቱ የሰንበት ሰላምታ አሳይቶት ተለየው።

አኖሌ የተተረማመሰ አሳብ ውስጥ ተዘፈቀ። ድንገት ወደ ጀርመን የመመለስ ሃሳብ መጣበት። ራሱን እንዳልተሳካለት የአሮሞ ታጋይ መቁጠር ፈለገ። እና ስደት? ጀርመን?

እንደገና ወደ ጀርመን?

ሊጮህ ቃጣው!

ከጋና፣ ከናይጀርያ፣ ከሌኔጋል፣ ከኢትዮጵያና ከጋምቢያ የመጡ ሰደተኞች የታጨቁሳት ጀርመን ፊቱ መጥታ ድቅን አለች። እኒያ የሀገራቸው ድህነት - ጉስቆልናና ሰብአዊ መብት ረገጣ መርከቸው የመጡ ሰዎች የታጉሩባት ጀርመን!

አድካሚ ስራ የሚሰሩ - በድካም ሀሊናቸውን የሚሰቱ - የመኖሪያ ቤት ኪራይ መክፈል አቅቶአቸው፤ አውቶብስ ላይ የሚያድሩ - በሰአት ስድስት የጀርመን ማርክ እየተከፈላቸው፤ ከእለት ጉርስ የማያልፍ ስራ እየሰሩ ከምንም ነገር በላይ ከባድ የሆነውን የጀርመኖች ትምክህት ተሸክመው የሚኖሩ አፍሪቃውያን - ትዝ አሉት።

ሊጮህ ቃጣው!

ለራሱም ቃል ገባ።

«አልሰደድም! እኔ አሮሞ ነኝ። ለአሮሞ ህዝብ እታገላለሁ። ለአሮሞ ህዝብ ምንም ፋይዳ የማያመጡትን የፖለቲካ ድርጅቶች ጭምር እታገላቸዋለሁ?» እያለ ለራሱ ቃል ገባ።

- 2 -

ይስህቅ ኤፍሬም የሚል ፅሁፍ ደጁ ላይ ከሚነበብበት የማረ ግቢ ውስጥ፤ በሚንቀሳቀሱ የጣውላ አሳት ዙሪያ ሁለት ሰዎች ተቀምጠዋል። ነበልባሉ ከፀጥተኛው ምሽት ጋር የዝምታ ሀብረትርኢት ፈጥሮ ምሽቱን አስወብታል። ሁለቱ ሰዎች አኖሌና ሮዛ ናቸው። ሮዛ ዛሬ ደስተኛ አይደለችም። ምክንያቱም በዚህ ምሽት አኖሌ ዋቁ ወደ ኢትዮጵያ እንደሚመለስ የመጨረሻውን ቁርጥ አድርጎ ነግሮአታል። አኖሌ ኤርትራ እንዲቀር ስትወተውተው ብትሰነብትም ሳይሳካላት መቅረቱ ነው።

«ግብግብው ታዲያ እንዴት ነበር?» ስትል ወሬ ለወጣች።

«የጨረባ ሰርግ ነበር» አላት።

«አልተደሰትክም?»

«ከዳዴአኦ ሰዎች ጋር አልተገባባንም።»

«ማናቸው እነሱ?»

«በኢህአዴግ ውስጥ ያሉ አሮሞዎች። የአነግ አመለካከት ተሻካሚ አድርገው ቆጠሩኝ። አነግን ስለሚጠሉት፤ ከእነሱ የተለየ አሳብ ያለውን ሁሉ በዚያ መነፅር ነው የሚመለከቱት። የአነግን መሪዎች ከኔ በላይ የሚያውቃቸው የለም። ሰባት አመት ሙሉ እውቃቸዋለሁ። በአውሮፓ ምድር ሲዝናኑ ነው ጊዜያቸውን የፈጁት። እንደነርሱ ጩዋሂ አድርገው ቆጠሩኝ...»

ሲጋራውን የሚንቀሳቀሰው አሳት ላይ ለኩሰ።

«ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰህ እንዴት ለመኖር ነው ያሰብከው?»

«ገና አልወሰንኩም»

«አይተኸው ካልተስማማህ ትመለሳለህ?»

«አልመለስም። እዚያው እሞታለሁ!»

ጨፍጋጋ ስሜት አድርቦታል።

«ሞትን ምን አመጣው ታዲያ?» ብላ ጠጉሩን ታሻሽው ጀመር።

ረጋ ብላም እንዲህ አለችው፤

«እየውና ካልተስማማህ ወደኛ ተመለስ። እዚህ በጣም ይመችሃል። ይህ የኔ ፍላጎት ብቻ አይምሰልህ። የአብርሀ ፀሎት ጭምር ነው። ዶክተር አበራም እዚህ እንድትቀር ይፈልጋል። እደናይም እዚህ ከቀረህ በቂ ስራና ምቹ የኑሮ ሁኔታ እንደሚዘጋጅልህ ነግሮኛል። በርግጥ 'አትጫኑት፤ ፍላጎቱን ይፈፅም' ብሎኛል። ልንጫንህ አንሻም። ከኛ ጋር ብትሆን ግን በጣም ደስተኛ ነኝ። ማማ እንዴት እንደምትወድህ አይተሀታል? እናት ደሞ የለህም አይደል? ማማ ያንተም እናት ትሆናለች። ሌላ የምስራች ደሞ ልንገርህ። ባባ በህይወት መኖሩን ትናንት ሰማን። በህብሉ ሱዳን ውስጥ ሲንቀሳቀስ ነበር። በደስታ ልናብድ ደርሰን ነበር ብታይ። ከአስር ቀን በሁዋላ እስመራ ይመጣል። ትተዋወቀዋለህ። እርግጠኛ ነኝ ይወድሃል። ባባ ሰው ይወዳል»

ሮዛ እንዲህ እንዲህ እያለች በደስታ ታጫውተው ጀመር።

አኖሌ የሚንቀሳቀሰው እሳት ላይ አይኖቹን ተክሎ በሀሳብ ርቆ ነጉዶ ነበር።

«ሮዚና ... ስለወደዳችሁኝ በጣም አመሰግናለሁ» ሲል ተነፈሰ «... በሀይወቴ ሙሉ የናንተን የመሰለ ቤተሰብ ውስጥ ጠልቄ ገብቼ አላውቅም። የማይረሳ ቤተሰባዊ ፍቅር ስላስተማራችሁኝ ከልብ አመሰግናለሁ። ኤርትራ የምቆይበት ምክንያት ግን አይታየኝም። እናንተ ከምቢሽታቶ ላይ ከበሮ ይዛችሁ መጨፈራችሁን ቀጥሉ። ይገባችሁታልም። እኔም ወደ ቡርቃ አመራለሁ። ወገኖቼ በየደቂቃው ስሜን ያነሱ ይሆናል» ብሎ ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተዋጠ።

እንደገና መናገር ሲጀምር ድምፁ ጐርጐና ነበር፤

«አዎን መሄድ አለብኝ። የምሄደውም ነገ ነው። ነገ በማለዳ ወደ ሀገሪ አመለሳለሁ። እኔ ለኤርትራ ህዝብ አልታገልኩም። ልታገልም ሆነ ላገለግል አልፈልገኩም። ለኤርትራ ህዝብ የማገለግልበት ምንም በቂ ምክንያት የለኝም። የራሴ ህዝብና አገር ያለኝ ሰው ነኝ። ኤርትራውያንም ቢሆኑ ጅ ጉቤራን አይፈልጉትም። የራሳቸው ጅ አላቸው። ብዙ ሺህ ጅዎች አሉዋቸው...»

«ነገ ልትሄድማ አትችልም!» ስትል ጮኸች።

«ምነው?» አላት።

«በኔ ሰርግ ላይ መገኘት አለብህ።»

አኖሌ ፈገግ አለ።

«ልታገቢ ነው እንዴ?»

«አዎን።»

«ማንን?»

«አዶናይ»

«አውነት?»

«የምንስማማ አይመስልህም?»

«ጥሩ ምርጫ ነው። መቼ ወሰናችሁ ለመጋባት?»

«ከሰባት አመት በፊት» አለች።

«የዋቀዩ ያለህ» ብሎ ጮኸ።

«ረጅም ጊዜ ነው» ብላ ፈገገ አለች።

«ያኔ የተገናኘን ጊዜ ግን ፍቅረኛ እንደሌለሽ ነግርኸኝ ነበር»

«ያኔ ዋሽቼህለሁ።»

«ለምን ዋሽኸኝ ሮዚና?»

«በወቅቱ ልነግርህ አልችልም ነበር። ምክንያቱም ካንተ ጋር የምገናኘው ድርጅታዊ ተልእኮ ይገዢ ነበር። ባህርይህን አላውቀውም። ምናልባት እንደወታደሮቹ ወሲብ የምትወድ ከሆነ ፍላጎትህን ለመፈፀም ጭምር ተዘጋጅቼ ነበር።»

አኖሌ ተገርሞ ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆየ።

«ግን በወቅቱ አደገኛ ድርጊት መፈፀምሽ ይገባሽ ነበር?» ሲል ጠየቃት፤ ሁኔታውን ለማስታወስ እየሞከረም «... እናትሽም አንቺም አደጋ ውስጥ ነበራችሁ። እንዴት በዚህ መንገድ የሰለላ ስራ ይሰራል? በወቅቱ መኖሪያ ቤትሽን ለኔ ማሳየት ጀግንነት ሳይሆን ቂልነት ነበር።»

ሮዚ ጭንቅላትዋን ግራቀኝ ስትወዘውዝ ቆይታ፤

«ከባድ እንደነበር ይገባኛል። ሆኖም ሰበላዊነት እንደሚያጠቃህ ሳሚ ነግሮን ስለነበር ነው ያንን የወሰንነው። ጥርጣሬ ልብህ ውስጥ እንዳይኖር ለማድረግ ነበር ያን የፈፀምኩት። ያን ማድረግ አደገኛ ቢሆንም ውጤት ግን አገኝተንበታል። ግን እኔ በግሌ ስሜታዊም ነበርኩ።»

«ለምን?»

«ተልእኮውን ያለ እንክን የማሳካት ከፍተኛ ፍላጎት ነበረኝ»

አኖሌ በእሳብ ርቆ ሄዶ ነበር፤

«አንድ ነገር ልጠይቅሽ ሮዚና?»

«ምን?»

«በተሰነበበትንባት የመጨረሻ ቀን፤ ስመሽኝ ነበር። በአይንሽ ሙሉም ልክ እንዳሁኑ እንባ ሞልቶ ተመልክቼ ነበር። ይህ ሁሉ ድራማ ነበር?»

«አይደለም!» አለች ቅጭም ብላ «... የድርጅቱን አላማ ለማስፈፀም ብዙ የማስመሰል ስራ ሰርቻለሁ። ያንቀን ግን የልቤን ነበር ያን ያደረግሁት። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። አብርሀን ከሞት ለማትረፍ የመጨረሻ ተስፋ አንተ ብቻ ነበርኩ። ኦፕሬሽኑ ካልተሳካ

ደግሞ አንተም አብርሃም እንደምትገደሉ አውቅ ነበር። ያንን አሰብኩ። ድንገት ውስጤን ሀዘን በላው። የአብርሃም ህይወት ለማዳን አንተን ገፋፍተን ወዳላሰብከው ቀለበት ውስጥ ካስገባንህ በሁዋላ ህይወትህን ብታጣ፤ እድሜ ልኬን ከፀፀት አልወጣም ነበር። እና የሰንብት ነበር የሳምኩህ።»

«ገፋፍታችሁኛል እንዴ ርዚና?» ሲልጠየቃት፤ ገፋፍተን አስገብተንህ ያለችው ከንክፍት።

«አዶናይ አልነገረህም?»

«ምኑን?»

«ያለፈ ታሪክ ስለሆነ እንደማታዝንብን ተስፋ አደርጋለሁ» አለች እጁን እያሻሸችው።

«ንገሪኝ ምንድነው?»

«ከመከላከያ ሚኒስቴር የተገኘ ብሎ ሳሚ የላከልህን ደብዳቤ እዚሁ አስመራ ውስጥ አኛው ነን ያዘጋጀነው። ሀሳቡን ያመጣው ግን ሳሚ ነበር።»

ከሚያውቃት ሴት ጋር እያወራ መሆኑን ተጠራጠረ።

«አብዶች ናችሁ!» ሲል ተነፈሰ።

ሴላ ቃል አልጨመረም። ቅሬታ ግን አላደረበትም። ዞርዞር ከደርግ ካምፕ በጥሩ ጊዜ መውጣት መቻሉን ወደታል። ከዚያም በላይ በቂ የትግል ልምድ ለማግኘት ረድቶታል።

«አኖሌ ... በቃ ወሰንክ?»

«ምኑን?»

«ወደ አዲሳባ መመለሱን?» አለች ትክዝ ብላ።

የማይለወጥ አሳብ መሆኑን ከገለፀላት በሁዋላ ድንገት አንድ የቆየ ነገር አስታወሰ።

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም ተውሽው ማለት ነው?»

ርዝ ፈገግ አለች።

«በመጀመሪያ የተገናኘን ቀን ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀሜ ትዝ ብሎህ ነው?»

«አሁ!»

«ይገርምህል በወቅቱ የአዲስ አበባን ስም በፊንፊኔ ተክቼ

የተናገርኩት በአዶናይ ታዝዜ ነበር። እኔ ቃሉንም ሰምቼው አላውቅም ነበር።»

«ለምን አላማ?» አለ ተገርሞ።

«ያንተን የብሄርተኝነት ስሜት ለመመዘን የተሰነዘረኝ የፍተሻ ተኩስ ነበረኝ። ውጤቱ ታዲያ ጥሩ ነበር የሆነልን። ታስታውስ እንደሆነ ስሜታዊ ሆነህ ነበር። የእለቱ እለት ለአዶናይ ሪፖርት ላደርግለት ከጠበቅነው በላይ ኦሮሞ ነው ነበር ያለኝ።»

አኖሌ በመደነቅ ራሱን ግራ ቀኝ ናጠ።

«ምን አሰብክ ታዲያ?» አለች የሚያቃጥል መዳፋን እያሻሸችው።

«ሚዲስፒያቺ ርዚና... ነገ ወይም ከነገ ወዲያ ወደአዲስ አበባ እሄዳለሁ። ዛሬውኑ ደውለሽ ለአብርሃም ለአዶናይና ለሳሚ ንገሪያቸው።»

በነጋታው ተሲያት ላይ አስመራን ለቆ ወደ አዲስ አበባ በረረ ...

አስር ያህል የሻእቢያ ታጋይ ወዳጆቹ ከአይሮኝላን ማረፊያው ድረስ መጥተው ሸኙት። አብርሃም ፀሎት አምስት ሺህ ዶላር በፖስታ አሸጉ ሰጠው።

«ምንድነው ይሄ?» አለ አኖሌ ግራ ተጋብቶ።

«ሶስት ሺ ዶላር ህዝባዊ ግንባር የመደበልህ ነው። ለድርጅቱ አስተዋፅኦ በማድረግህ። የተወሰነልህ ክፍያ ግን አይደለም። አዲስ አበባ እንደደረሰክ ቢያንክ እንዳይቸግርህ በማሰብ የተደረገ ነው። ሁለት ሺውን ጣሊያን የሚኖር ታናሽ ወንድሜ የላከልኝ ገንዘብ ነው። እንደ ኪስ ገንዘብ ተመልከታት።»

«አመሰግናለሁ!» አለ - ፊቱ እየቀላ። ባሳዩት ፍቅር ልቡ ተነካ። ከአብርሃም ፀሎት ጋር ተቃቅፈው ሲሰነባበቱ፤

«በደስታም ሆነ በሀዘን ጊዜያት የጠበቀ መተሳሰብ እንዲኖረን እመኛለሁ» አለው።

ዶክተር አበራም በሞቀ ሁኔታ እየሳሙ ሲለናበቱት፤

«ለኤርትራ ትግል አንድ ድንጋይ ወርውረህል። የወረወርካት ድንጋይ ኢላማዋን መትታለች። ኤርትራ የፈፀምክላትን ውለታ ለዘልአለሙ አትረሳውም። ውለታህን ለመክፈል ጭምር ምንጊዜም ቢሆን ዝግጁ ናት» አሉት።

አኖሌ በቀዝቀዝ ስሜት፤

«ለኤርትራ ብዬ ሳይሆን ለራሴው ስል የፈፀምኩት ስለሆነ ያን ያህል አያኩራራኝም» ሲል መለሰላቸው። ዶክተሩ ፈገግ አለ። ትህትናውን አደነቁ።

ከሳሙኤል ጋር ሲሰነበቱ፤ በሳሙኤል አይኖች እንባ ሞልቶ አኖሌ ተመለከተ።

«ተንኩለኛው ወዳጄ፤ ይሄ ሁሉ መረበሽ ምንድነው?» አለው።

«በልብህህ ቂም ይዘህብኝ ይሆን?»

«አመነኝ ሳሚ። አላማ ያለህ ሰው በመሆኑ ምንጊዜም አክብርሃለሁ። ሳይደገስ አይጣላም ይላሉ አማርኛ። ዞር ዞር ውጤቱን ብቻ እንመልከተው።»

ከሳሙኤል በሁዋላ ሮዛን ተሰናበታት፤ ደረቱ ላይ ልጥፍ አለች። ጉንጮችዋ ባንዴ ታጠቡ።

«ታላ! አድለኛ አይደለሁም። ከምወደው ሰው መለየት አልቻልም።» አለችው።

«ምንጊዜም አልረሳሽም» አላት በጆሮዋ።

ቀጥሎ የተሰናበተውን ሰው ግን አላወቀውም። ፊቱ ትዝ ይለዋል። የት እንዳየው ግን ሊመጣለት አልቻለም። አቅፎ በስንብት እየሳመው፤

«የት ነበር የምንተዋወቀው ጃል?» ሲል ጠየቀው።

«አብርሀ ፀሎትን አስፈትተህ እኔን ማሳሰርህን ጨርሶ ረስተሽዋል ወይስ ሞቱአል ብለህ ደምድመህ ነበር?»

«የዋቀሩ ያለህ!» ብሎ ጮኹ። «አንተው ኖረህል? ለመሆኑ እንዴት አመለጥክ ከዚያ ግቢ? እንደማየው የጭልፊት ክንፍ የለህም።»

ጉልማሳው ሰው ፈገግ አለ፤

«የእስር ቤቱ ወጥ ቀቃይ ነበርኩ! እናንተ ከወጣችሁ በሁዋላ እያፋዋጨሁ ወደ ስራዬ ገባሁ። በዚያን ምሽት ደስተኛ ስለነበርኩ፤ በነጋታው ለእስረኞቹ የቀቀልኩት ወጥ እጅ የሚያስቆረጥም ነበር። ይታይህ ወዳጄ ... ሻእቢያ የሚባል የተረገመ ድርጅት ለእስረኞች መልእክት እንዳደርስ በመፈለግ ሰባት አመት ሙሉ የእስር ቤት ወጥ ቀቃይ ሆኜ እንድቆይ አዞኝ እዚያው ከረምኩ።»

የአኖሌ ሸጊዎች በሳት አውካኩ።

በመጨረሻ ፈንጠር ብሎ ቆሞ የነበረውን ሰው ተሰናበተው። አዳናይ! ከአዳናይ ጋር ተቃቀፋ። በሞቀ ሁኔታ ጀርባ ለጀርባ እየተጠባጠቡ ቆዩ። መሰነባበቱ ከበዳቸው። ስሜቱን እንዳልቻሉ ታወቀባቸው። በእምባሰይራ ሆቲል ያደረጉዋትን አስጨናቂ ቆይታ አስታውሰው ይሆን? የአዳናይን እንጂ! አኖሌ ግን በአሳብ የሁዋሊት ተገዞ ነበር። ሄዶ ሄዶ በዚያች አስጨናቂ ደቂቃ ላይ አረፈ። ያቺን ወላጅ ደቂቃ ሲያስብም ስትከነክነው የከረመችውን አንድ ጥያቄ ለአዳናይ ለማቅረብ ተገፋፋ።

«አንድ ነገር ልጠይቅህ! አዳናይ?»

አዳናይ ምላሽ ሳይሰጥ አይን አይነን ያየው ጀመር።

«እምባሰይራ ሆቲል በኔ ክፍል ለመጨረሻ ጊዜ ስንጋገር ባቀረብከው አሳብ ባልስማማ ኖሮ በርግጥ ሀገር ጥለህ ትጠፋ ነበር?»

አዳናይ ምላሽ በመስጠት ፈንታ! ፈገግ ብሎ አይኖቹን ወደ ስምበል አቅጣጫ አሻገረ፤

«ንገረኝ? ዘወትር ስለምትከነክኝ ነው ማወቅ የፈለግሁት። ደግሞ ያለፈ ታሪክ ነው» አለው።

«ሀገር ጥሎ የመጥፋት ጉዳይ እንኩዋ የሚታሰብ አልነበረም» ሲል መለሰ አዳናይ። ያልፈለገው ርእስ እንደተነሳ ገፅታው ላይ ታወቀበት።

«ታዲያ ምን ታደርግ ነበር?»

«ምን ማድረግ ይገባኝ እንደነበር መቼም አንተም የምትገነዘበው ይመስለኛል።»

አኖሌ የአዳናይን ጭንቀት ሲያይ በምላሹ ላይ አገዘው፤

«በርግጥ ትፈፅመው ነበር?»

«አማራጭ አይኖርም ነበር! አኖሌ።»

አኖሌ አልደነገጠም። የጠበቀው ነበር።

«አውቃለሁ አዳናይ» አለ በደበዘዘ ፈገገታ ተውጦ «... አውቃለሁ የተናገራችሁትን ትፈፅማላችሁ ...»

የኢትዮጵያ አየር መንገድ አይሮኝላን ከአንድ ሰአት ሰላማዊ በረራ በሁዋላ እዲስ አበባ ተቃርቦ ማዘቅዘቅ ጀመረ። አኖሌ በአይሮኝላን መስኮት አረንጉዋዴ ሲጋጃ የለበሰውን የኦሮሚያ መሬት ሲመለከት ከጥቂት አመታት በፊት ከአባቦሩ ጋር የተለዋወጣቸውን ጥቂት ቃላት አስታወሰ፤

- አኖሌ ልጄ?

- አቤት አባቴ-

- ያንን ሰማይ ታየዋለህ! ?»

- የቱ!?

- እስከ አድማስ የተዘረጋውን:-

- አዎን አባቴ:-

- እንከዋን መሬቱ ሰማይም የአሮሞዎች ነው:-!

ክፍል - ሶስት

የቡርቃ ቁጣ!

ዝምታኛው ቡርቃ

ምእራፍ አስራ አንድ

- 1 -

ዘመኑ የመሸጋገሪያ ዘመን ነው። የአዲሳባ ፖለቲካ ጤናማ አይመስልም። ቁልፍ የሰልጣን ቦታዎችን የያዘው ኢህአዴግ ግን ጉዳዮችን እንደ አመጣጣቸው ለማስተናገድ ሲጥር ይስተዋላል። የፖለቲካ ትኩሳቱ በርትቶአል። ዘረፋው አይሉአል። በኩሚኔ የሚሰሩ ተግባራት ማሰቃያ የላቸውም። አመራር ላይ ያለ አንድ የኢህአዴግ ሰው በአንድ ጊዜ የሶስት ኮሚቴ አባል ሊሆን ይችላል። አንድ ሰው የሁለት መስሪያ ቤቶች ሚኒስትር ሆኖ ይሾማል።

የታማኝ ሰው እጥረት አለ።

ችሎታና ታማኝነት ደግሞ አዘውትረው አይገጣጠሙም። ዘመኑ አንድ ሰው ሁለት ጉዳዮችን በአንድ ጆሮው የሚያዳምጥበት ዘመን ነው። ምሳ እየተመገበ ስብሰባ የሚመራ፤ ቢሮ ውስጥ አልጋ የሚዘረጋ የኢህአዴግ ባለስልጣን ጥቂት አይደለም። ሀላፊዎች የመታወቂያ ወረቀት ሲያሰሩ የስራ መደብ በሚለው ቦታ 'ስብሰባ' ብለው ማስፈር ይቃጣቸዋል። በመዲናዋ አዲስ አበባ ሌሊት ተኩስ ማድመጥ ተለምዶአል። አኩታም አለ። የተደራጁ ሌቦች ከተሞችን ሲያምሉ ያድራሉ። የኦሮሞና የአማራ ተቃዋሚ ድርጅቶች ያጉረመርማሉ። ፈንጂ የትም ይፈነዳል። በየወሩ ከሰባ በላይ መፅሄቶች እየወጡ ሀገሪትን በወሬ ሰደድ ያቀጣጥሉዋታል። በመሆኑም ጊዜው የእጩይታ ይሁን የሽብር ለይቶ ለመናገር አስቸጋሪ ነበር።

* * *

በፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ ልዩ ትኩረት የተሰጠው አንድ ጉዳይ አለ። ይህም የክልሎች የፀጥታ ጉዳይ ነው። ይህንን ችግር ለመፍታት በበላይ ሆኖ የሚመራና የሚቆጣጠር አንድ ኮሚቴ ተዋቅሮአል። ይህ ኮሚቴ ደግሞ የተለያዩ ሌሎች ግብረ ሃይሎችን እያቋቋመ ዘመቻውን በስፋት ተያይዞታል። ሆኖም ችግሩ እንደታሰበው በቀላሉ የሚፈታ አልሆነም። ከሁለት መቶ ሺህ በላይ የፈረሰው የደርግ ጦር ወታደሮች ከነመሳሪያቸው ተበትነዋል። ደሞዝ የላቸውም። የእለት ጉርሳቸውን ለማግኘት ማንኛውንም ተግባር ለመፈፀም ዝግጁ ነበሩ። በመሆኑም ኮሚቴው በስራ ተወጥሮአል። በቀን ሃያ አራት ሰአት ይማስናል። በየእለቱም የኮሚቴው እንቅስቃሴ ለፕሬዚዳንቱ ይቀርባል። ስራው ሱሪ ባንገት ሆኖአል ...

በተከታታይ የተለያዩ ግብረ ሃይሎችን እያቁዋቁዋመ ሲያሰማራ የሰነበተው ክንፈ ገብረመድህን በእርግጥም ለዚህ አይነት ፈታኝ ተግባር ብቁ ይመስላል። የትግራይ ሰው ነው። የሀወሀት ፖሊት ቢሮ አባል። በአመራሩ ጥሩ ተሰማኝነት አለው። ተሰማኝነቱ ከብቃት የመነጨ መሆኑን ማንም ያምንለታል። ፈጣንና ቁጡ ነው። ቁጡነቱ አንዳንዴ እንደ ስምብ ሲፈነዳ ያስደነግጣል። ዲፕሎማሲያዊ አቀራረብን ጨርሶ የማያውቅ ያስመስለዋል። ቁጣው እንደ መብረቅ እየተንተገተገም ቢሆን ግን ተወደጅነትን ያተረፈ ሰው ነው። ሰው አካባቢነቱና ቀለል ያለ አቀራረቡ ድንቅ ነው። ቀጭንና ረጅም ነው፤ መልክ ቀና። 'ግልፅ ሰው ነው' ይሉታል አብረውት የሚሰሩ ሁሉ። ያልተለመደ ግልፅነቱ አይጉረብጥም። ፍቅር ያላድራል። ታዲያ

ሲያወጋ ምንም ሳያስቀር የልቡን የተናገረ ይምስል እንጂ ሆዱ ጫካ ነው። ወደሚዲያ ጨርሶ አይቀርብም። በፀጥታ ጉዳዮች ላይ ቃለምልልስ ቢሰጥ እንኩዋ የበታቸቱን ፎቶግራፍ ነው የሚያስለጥፈው። ሾፌርና አጃቢ የለውም። የሲቪል ፕሮቴክሽን ልብስ ለብሶ ያየውም ቢሆን ከቶ አይገኝም። የሚያየው ታዲያ ማመን የማይቻሉ ውጊያዎችን መርቶ የመጣ፤ የደህንነት ሚኒስትር ነው ብሎ ከቶ አያስብም።

... ክንፈ ሰሞኑን ተዋክቦአል።

የተጣለበትን ከባድ ሃላፊነት ለመወጣት ብቃት ያላቸውን ታጋዮች እየመረጠ ነው። ዛሬም እነሆ አንድ አስቸኩዋይ ስብሰባ ያደርጋል። ሰአቱን አየ። ከቀኑ ስምንት ሰአት። ተሰብሳቢዎቹ ከስብሰባው አዳራሽ ገብተው መሆን አለበት። ስልኩን አንስቶ ፀሃፊውን ያነጋግራት ጀመር...

«መጥተዋል» አለችው።

ተነስቶ ወደ ስብሰባ አዳራሹ አመራ።

ተሰብሳቢዎቹ ወደ አስር ይጠጋሉ። አንዱ ኩማንደር ሃዩሎም አርአያ ነበር። የፖሊስ አዛዥም አለ። ሁለት የአህዴድ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ አባላትም የስብሰባው ተካፋይ ናቸው። የመከላከያ ሰራዊት ባልደረቦችም ይታያሉ። ሀወኒ ዋቆና አብርሃ ፀሎት ጭምር በተሰብሳቢነት ተገኝተዋል። በሙሉ የኢህአዴግ ታጋዮች ናቸው - ከአብርሃ ፀሎት በቀር።

የሰላምታና የቀልዳ ቀልድ ልውውጡን ባጭሩ ቀጭተው በቀጥታ ወደ እለቱ አጀንዳ ዘለቁ። ክንፈ ማስታወሻ ደብተሩን ሲገላልጥ ቆይቶ፤ እንዲህ ሲል ስብሰባውን ከፈተ፤

«... በምስራቅ ሸዋ፤ በአዋሳና በባሌ አካባቢዎች የሚፈፀሙ የሽብር ተግባራትን ለመግታት አንድ ጠንካራ እንቅስቃሴ ማድረግ አስፈልጎአል። የአካባቢውን ፀጥታ ማስጠበቅ የደቡብ ሰራዊት ድርሻ ቢሆንም ዛሬ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሰጥተን ልናይ የፈለግንበት አንድ ምክንያት አለ» ካለ በሁዋላ፤ ንግግሩን ገታ አድርጎ «በቅድሚያ ግን ልገልፅ የሚገባኝ አንድ ነገር አለ። ሀወኒና አብርሃ ፀሎት የኮሚቴው አባላት አይደላችሁም። በዚህ ስብሰባ እንድትገኙ የፈለግነው ለኮሚቴው የሚጠቅሙ አንዳንድ መረጃዎችን ትሰጡናላችሁ በሚል ነው» ብሎ ወደ ጀመረው ማብራሪያ ገባ።

«ምሽጉን ናዝሬት፤ አሰላ፤ ወይም አዲስ አበባ ላይ ያደረገ አንድ የዝርፊያ ቡድን ተቋቁሞአል። የዚህ ቡድን የመጠሪያ ስም 'የቡርታ

ዝምታ' ይባላል» ሲል ሀውኒ ደንገጥ አለች።

አይኖችዋ ከንፈላይ አተኩሩ። ጆርዋ የተሳሳተ መስሎአት ጭምር ነበር። የቡርቃ ስም መነሳት ነበር ያስደነገጣት። ስለ ትንቢተ - የቡርቃ ዝምታ አያሌ ታሪኮችን ታውቃለች። ማነው ታዲያ በዚያ ትንቢት ስም የተደራጀው?

ከንፈላ ሀውኒን እንደዋዛ አጢናለች ገለጻውን ቀጠለ፤

«ቡድኑ ግን እንደሰሙ ዝምተኛ ሳይሆን ጥቂት የፖለቲካ ስሜት የተቀላቀለበት ዘረፋ ላይ ያተኩረ ነው። የደህንነት ፅህፈት ቤቱ ከፖሊስ ሃይል ጋር በመተባበር ባደረገው ከፍተኛ ክትትል የዚህ ቅሚያ ቡድን አለቃ» ብሎ የማስታወሻ ደብተሩ ላይ ስም ይፈልግ ጀመር «... አኖሌ ዋቆ ይባላል!»

ሀውኒ ተስፈንጥራ ከመቀመጫዋ ተነሳች።

ተሰብሳቢዎቹ ደነገጡ። ወይም የደነገጡ መሰሉ። ሁሉም ትንፋሽዋ እየተቆራረጠ ለመናገር ያቆብቆበችው ሴት ላይ አፈጠጠ ...

ሀውኒ «እርግጠኛ ነህ ... አኖሌ ዋቆ ነው!» ነበር ያለችው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ።

ከንፈላ «የተሳሳተኩ አይመስለኝም ...» ብሎ ትክ ብሎ አስተዋላት።

ሀውኒ «አኖሌ ዋቆ ሞቶክል!» ስትል በስሜት ተናገረች።

«ማነው አኖሌ ዋቆ?» ሲል በርጋታ ጠየቃት ከንፈላ። አያይዘም

«የትና እንጂት ሞተ?» ሲል አከለ።

ሀውኒ መቀመጫዋ ላይ በእርጋታ አረፈች፤

«አኖሌ ማለት ወንድሜ ነው። ለኔ ከዚያም በላይ ነው። የአንድ እናትና አባት ልጆች አይደለንም። ሁለታችንም ግን ወላጅ አልባ ስለነበርን በድኅንነት እርሴ በአባዱ ማእረግ የሚታወቁት ዋቆ ናቸው ያሳደጉን። ዋቆ አባታችን ነበር የሚመስሉን። አኖሌም ወንድሜ ነበር የሚመስለኝ። ሁሉም እንድንተጫጭ ተደረገ። በመካከሉ ግን አኖሌ ወደ ጀርመን ስለሄደ ግንኙነታችን ተቀዋረጠ። ሃየሎም ረስተኸው ካልሆነ ጀርመን ሀገር አጮኛ እንዳለኝ ነግራለሁ። አኖሌ ዋቆ ማለት አሉ ነው። አሁንም አዲሳባ ሲገባ ቡርቃ ሄጄ ነበር። አኖሌ ከጀርመን ተመልሶ እንደነበርና ከአባታችን ሞት ጋር ተያይዞ

በተነሳ አመፅ ምክንያት ደርግ እንደገደለው የቡርቃ ገበሬዎች ነገረውኛል። በገበሬዎቹ መረጃ ብቻም አላበቃሁም። ዜጊት ከምትባል የትምህርት ቤት ጉዋደኛዬ ተመሳሳይ መረጃ አግኝቼያለሁ። አኖሌ በደርግ ተይዞ መሰውሩን ታውቃለች። ዳፋው ጂብሪል ሰተባለ ጉዋደኛው ጭምር እንደተረፈ አጫውታኛለች። አሙዋሙዋቱን በግልፅ ባላውቅም መሞቱን ግን አምኜ እርሜን አውጥቼያለሁ። ሆሎም ስለዚህ ጉዳይ ጫፍ ጫፍን አልነገርኩህም? ረስተኸው ካልሆነ ነገራህለሁ? 'አኖሌ' ምን ማለት ነው ብለህም ጠይቅኸኝ ነበር ...»

ሆሎም «ዛሬ ስብሰባው ላይ አንድትገኚ የፈለግነው በዚህ ምክንያት ነው። ምናልባት የስም መመሳሰል እንዳይኖር ጥርጣሬ ነበረኝ» አለ።

አብርሃ ፀሎት መናገር ይፈቀድለት ዘንድ ከጠየቀ በሁዋላ፤

«እኔም የስም መመሳሰል እንዳይኖር አስጋለሁ» ሲል ጀመረ «አስመራ በድርጅታችን አማካይነት ወደ ሜዳ ወጥቶ ደርግ እስኪወድቅ ድረስ ሲታገል የቆየ አኖሌ ዋቆ የሚባል ሰው አውቃለሁ። ይሄ ሰው ከስድስት ወራት በፊት ወደ አዲስ አበባ ተመልሶአል።» የሚል መረጃ ሰጠ።

የሆሎም አይኖች ሀውኒ ላይ፤ መልሶ ደግሞ አብርሃ ፀሎት ላይ ሲሸከረከሩ ቆዩ። ከንፈላ ሆሎም እየቆየ ይተያያዛል። መልሰው ደግሞ አይኖቻቸውን ወደ ሀውኒና አብርሃ ፀሎት ይመልሳሉ።

ሆሎም «የአኖሌ ፎቶግራፍ ይኖራል?» ሲል ጠየቀ።

ከንፈላ በአወንታ ራሱን ነትንቆ ከአጀንዳው መካከል አንዲት ጉርድ ፎቶግራፍ አወጣ።

ሀውኒ በችሎላ ፎቶውን ከከንፈላ ተቀበለችው።

«ራሱ አኖሌ ነው» ብላ ጮኸች።

ይህን ብላ ፎቶግራፉን ለአብርሃ ፀሎት ስታቀብልም በተስፋ ነበር። ኤርትራ የሰነበተው አኖሌ ይኸው ይሆን ዘንድ ተመኘች።

«ይሄው ራሱ ነው!» ሲል አብርሃ አረጋገጠ።

እንባዋ ከአይንዋ እንደ ጅረት ቢወርድም ፊትዋ ላይ ግን የደስታ ስሜቶች ታጭቀው ታዩ። ሆሎም ወደጣራው ቀና አለ። ጥሎት አይሆንለትም የሀውኒ ነገር። ቅንነትዋን ይወድሳታል። እንደ መፅሀፍ ተገልጦ ፊትዋ ላይ የሚነበበው ፍላጎትዋን መመርመርና ማስተዋል የሚፈጥርበት የደስታና የሀዘን ስሜት አለ።

ከንፈ ሰለቱን አየና - ቸኩል ብሎ እንዲህ አለ ...

«... ሀወኒ እጮኛሽ ወይም ወንድምሽ ባለመቀቱ እንኳን ደስ ያለሽ። ሀላችንም የደስታሽ ተካፋይ እንደምንሆን ታምኜያለሽ። እዚህ ስብሰባ ላይ መገኘትሽም መልካም አጋጣሚ ነው። እኔ እንኩዋ አኖሌ ወንድምሽ ይሆናል ብዬ አሳሰብኩም ነበር። የዚህ ሰው የትውልድ አካባቢ ቡርቃ በመሆኑ እንዳንድ ጠቃሚ መረጃዎችን ካንቺ እናገኛለን በሚል ነበር በስብሰባው እንድትካፈይ የፈለኩት። ዞረም ቀረ ወደ ዝርዝር ጉዳዮች መግባት አለብኝ። አኖሌ ዋቆ ወንድምሽ ነው። ባይጉዳ ደስ ይለናል - አንቺም። ሆኖም በሆነው ደቂቃ በፖሊስ ጥይት ሊሞት ይችላል። ስለዚህ ከዚህ ተግባሩ እንዲገታ በሚደረገው የፖሊስ ስራ ላይ ለመስማራት ያለሽን ፍላጎት ባውቀው ደስ ይለኛል!»

«በጣም ፈቃደኛ ነኝ! በጣም!» አለች ሀወኒ።

«እንግዲያው እንቀጥላለን።»

ከንፈ ማብራሪያውን ካቆመበት ቀጠለ።

«... የቡርቃ ዝምታ በሚል ስያሜ ዘረፋ የሚፈፀመው ይኸው ግለሰብ ከሌሎች ቀማኞች የሚለየው ለወሰዳቸው ንብረቶች ወይም ጥሬ ገንዘቦች ደረሰኝ መስጠቱ፤ እንዲሁም ዝርፊያው ፖለቲካዊ መልክ እንዲይዝለት የሚያደርገው ጥረት ነው። አኖሌ ከፈፀማቸው ወንጀሎች ማሳያ የሚሆኑትን ኢብራሂም ያብራራቸዋል» ብሎ የአዲሳባ ፖሊስ አዛዦችን መልክት አደረገ ...

ኢብራሂም ወረቀቶቹን አስተካክሎ ያብራራ ጀመር።

«... አኖሌ ዋቆ የሚባለው ሰው የሚመራው ቡድን እስካሁን ከገጠሙን የተደራጀ ዝርፊያ ከሚፈፀሙ ቡድኖች የተለየ ባህርይ አለው። የመጀመሪያው ልዩ ነገር ለወሰደው ንብረት ደረሰኝ መስጠቱ ነው። ናሙና ይገኛልሁ» ብሎ በፖስፖርት ቅርፅ የተቆራረጠ ብራና አወጣ።

«ይህ ብራና በየትኛውም የፅህፈት መሳሪያ መደብር ውስጥ በሽያጭ አይገኝም። ወደ ሀገራችን በውጭ ምንዛሪ የሚገባ ሲሆን አብዛኛውን ጊዜ በዚህ ወረቀት የሚጠቀመው የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር መስሪያ ቤት ነው። መጠኑ ጥቂት ይሁን እንጂ በየማተሚያ ቤቶቹም ይገኛል። በምስክር ወረቀቱ ላይ የተፃፈውን ላንብብላችሁ።

'ሰጽቶ ባለሀብት'

አምላክ ለኦሮሞዎች በሰጣቸው ለምሳሌ ምድር፤ ወንዝና ሀይቅ ሲሆን የተፈጥሮ ሀብት አላገባብ በመጠቀም ካካበቱት ንብረትና ገንዘብ የመጀመሪያውን ዙር ተመሳሽ በማድረግም ምስጋናችንን እየገለፅን መልክተኞችን በሁለተኛው ዙር ሲመጡ ይህ የምስክር ወረቀት ፊት ሰፊ በሚታይ ቦታ ተሰቅሎ መገኘት እንደሚገባው እናሳስባለን።

- ቡርቃ አባዳሳ'

ቀማኞቹ በዚህ የምስክር ወረቀት መሰረት ከአዲሳባ፣ ከናዝሬት፣ ከአሰና፣ ከአካባቢው በድምሩ ሁለት ሚሊዮን ብር የሚገመት ንብረትና ገንዘብ ዘርፈዋል። ይህን የምስክር ወረቀት የሚሰጡት ድርጊታቸውን ፖለቲካዊ መልክ ለመስጠት ነው የሚል እምነት አለን። ቡርቃ አባዳሳ የሚለው ስያሜ እንዲገን ይፈልጋሉ። ወንጀለኞቹ የታጠቁ ናቸው። ድርጊቱን ከመፈፀማቸው በፊት በቂ ጥናት እንደሚያደርጉ መገመት ችለናል። ከዝርፊያ ፍላጎታቸው ጉን ኦሮሞዎች በላለው ብሄር ላይ በቁጣ እንዲነሳሉ ይሻሉ። የሚበትኑት የምስክር ወረቀት ኦሮሞዎችን ለአመፅ ይቀሰቅሳል ብለው ያስባሉ። ባለሀብቶች እየበረጉ ካልሉን ጥለው እንዲወጡ የሚሹ ይመስለኛል። በሚፈጠረው የፖለቲካ አለመረጋጋት በመጠቀም የገንዘብ ጥግታቸውን የማርካት ዝንባሌ ይታይባቸዋል። ከዚህ ያለፈ አላማ አይኖራቸውም። ቡድኑ አንድ ውሱን ቦታ ጣቢያ ያለው አይመስለኝም። ተነቃናቂ ነው። ባደረገው ጥብቅ ክትትል የምስጢር ስማቸው 'የቡርቃ ዝምታ' የሚባል ሲሆን የቡድኑ ፊታውራሪ 'አኖሌ ዋቆ' እንደሚባል አረጋግጠናል። ቡርቃ ሄደን ነበር። እንቅስቃሴ የለም። በዚያ መንደር ስም እየተጠቀሙ ጣቢያቸውን ቡርቃ ያደርጋሉ ማለት እንኩዋ ዘበት ነው። በርግጥ የቡርቃ አካባቢ ገበሬዎች ለፖሊሶች መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ አልነበሩም። ቀደም ሲል በነፍጠኛው ስርአት በደረሰባቸው ግፍ ሳቢያ ተጠራጣሪ ቢሆኑ አያስደንቅም። ዝርፊያ የተፈፀመባቸው ግለሰቦች እንደሚገልፁት የሚመጡት «የቡርቃ ዝምታ» ወይም የቡርቃ አባዳሳ ተከታዮች ፊታቸው ላይ ግር የሚያሰኙ ሁኔታዎች አሉ። ትክ ብሎ ለሚያያቸው ተፈጥሮአዊ ያልሆነ የሚመስል - ግምባር አፍንጫ ቅንድብ ከንፈር ጢም ማስተዋል ይቻላል። አይጨዋጭዋሁም። የሚዘርፉትን ሰው ረጋ ብለው ያናግራሉ። በቅድሚያ ለማሳመን ይሞክራሉ። ካልሆነ እስከ መገደል ሊሄዱ እንደሚችሉ እንገምታለን። ከባንክ አካባቢ መረጃዎች እንደሚያገኙም ተደርሰዋል። '150ሺህ ብር ከባንክ በጥሬ ገንዘብ ባወጣሁበት ቀን ግታ ቤቴ መጠኑ ሲሉ በምሬት የገለፁልን ቡና ነጋዴ ዘራፊዎቹ ከባንክ ቤት መረጃ ካላገኙ በቀር ማንም ሊነግራቸው እንደማይችል ይገልጻሉ። ሌላው 'ገንዘቡን ምን ያደርጉበታል' የሚለው ጥያቄ

ነው መመለስ ያለበት። ከግምት በቀር የተጨበጠ መረጃ የለንም። ምናልባት የጦር መሳሪያ እየገዙበት ሊሆን ይችላል። እሳያም እዚሁ አፍንጫችን ስር ታላላቅ ህፃነዎች እየገነቡበት ሊሆን ይችላል። የሚያምታቱ ነገሮች አሉ። የምስክር ወረቀታቸው ይዘት በሚዲያ እንዲነገርላቸው አጥብቀው ይፈልጋሉ። ይህ ፍላጎታቸውም ከዝርፊያው ጀርባ የፖለቲካ ግፊት እንዳለ ያስገነዝባል። ምናልባት የሚደግፋቸው ሃይል ሊኖር ይችላል። ከአነግ ጋር ግንኙነት ሊኖራቸው እንደሚችል ጥርጣሬ አለ። መረጃ ግን የለንም።

ኢብራሂም ገለጻውን አበቃ።

ከንፈ ረጅም አየር አስወጥቶ ወደ ሀውኒና አብርሃ ፀሎት በየተራ እየተመለከተ እንዲህ አለ፤

«ያለኝ መረጃ እንደሚያመለክተው አብርሃ ፀሎት ከአኖሌ ጋር የጠበቀ ግንኙነት ነበረህ። ማለት የምትችለው ካለ እንስማ? ሀውኒም አስተያየት እንደሚኖርሽ እምናለሁ። አኖሌን በቅርብ ከማወቃችሁ አንፃር የናጉተ አስተያየት ጠቃሚ ሊሆን ይችላል።»

ሁለቱም ግን ለመናገር አልቸኩሉም። ይተያዩ ጀመር። አብርሃ ፀሎት «በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ ለመነጋገር» በሚል ምክንያት በአስቸኩዋይ አስመራን ለቆ አዲሳባ ሲገባ፤ የተፈለገበት ጉዳይ አኖሌን በተመለከተ ይሆናል ብሎ ጨርሶ አልገመተም ነበር። አሁን ጉዳዩን ሲረዳ ሀዘን ወረረው። ስለ አኖሌ ያለውን በጎ ስሜት አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። በደርግ እስር ቤት ተስፋ የቆረጠባትን የመጨረሻ ደቂቃ ደጋግሞ አስታወሳት። አኖሌ ረድቶት ነበር። መስዋእትነትን ከፍሎለት ነበር። ያን አስታወሰ። እና አሁን ሊረዳው ፈለገ። እርዳታው ግን አኖሌ ሀገወጥ ድርጊቱን ትቶ ሰላማዊ ትግል እንዲጀምር በማገዝ በኩል መሆን እንደሚገባው አመነ።

ሀውኒ በበኩልዋ ሩቅ ተጉዛ ነበር - በህሳብ። በአንድ ወቅት 'ፈረንጅ እገር ተመችቶት ረሳኝ' ብላ ያማችው አኖሌ፤ ሞተ ብላ ሀዘንዋን ያወጣችለት እጮኛዋ፤ የልጅነት ፍቅረኛዋ አጣብቂኝ ውስጥ መግባቱን ስታስብ 'ከኔ ሌላ ማን አለው?' ብላ ራስዋን ጠየቀች። 'ለኔስ ማን አለኝ?'

አኖሌን አጥብቃ ፈለገችው። ናፈቃት፤

«አኖሌ ... የት ነህ?»

* * *

«የቡርቃ ዝምታ» ተብሎ በሚጠራው ቡድን ላይ የተጀመረው ውይይት በነጋታውም ቀጥሎ ዋለ። ሀውኒና አብርሃ ፀሎት መረጃዎቻቸውን በዝርዝር አቀረቡ።

የሀውኒ መረጃዎች ትኩረት የላቡ ነበሩ ...

ሀውኒ ስለቡርቃ ወንዝና ስለ አካባቢው ገበሬዎች ስትተርክ የኩሚቱው አባላት በመደነት አዳመጡዋት። ገበሬዎቹ ስለቡርቃ ወንዝ ያላቸው እምነት አደገኛ መሆኑን የኩሚቱው አባላት አመነ። ገበሬዎቹ 'አኖሌ በዋቅ አባዱላ ለመሪነት የተመረጠ ነው' ብለው ማመናቸውም ቢሆን እንደዋዛ አልታዩም።

ሀውኒ ትረካዋን ተጠለች ...

ስለዋላጆቻቸው አሙዋሙዋት ስታወጋ ሀየሎም ገፅታ ላይ ያየችው ጭንቀት ቢያባባትም እንደምንም ስሜትዋን ለመገደብ ታገለች።

ናዝሬት ትምህርት ላይ ሳሉ ተማሪዎች 'አኖሌ ዋቅ' በሚለው ስም ምትክ 'አኖሌ - ኦሮሞ' ይሉት እንደነበር፤ ይህን ስያሜ ማግኘት የቻለው ደግሞ ከኦሮሞዎች ጋር በኦሮምኛ ማውራትን በመምረጡና በክፍል ውስጥ መምህር በሌለበት ክፍል ጊዜ ከተማሪዎች ፊት ወጥቶ ዋቅ አባዱላ ያወሩ የነበሩትን የጦርነት ታሪኮች እያወራ የተማሪዎችን ስሜት ይቆጣጠር እንደነበር፤ በዚህም በተማሪዎች መወደድን እንዳተረፈ፤ ዘርዘራ ለኩሚቱው አብራራች።

አብርሃ ፀሎት በበኩሉ አኖሌን ከተዋወቀበት ጊዜ ጀምሮ በአስመራ የፈፀማቸውን ተግባራት በዝርዝር ገለፀ።

አኖሌ ላመነበት ነገር ታማኝ መሆኑን አብነቶችን እየጠቀሰ አቀረበ። ከዚያም ከአስመራ ከወጣ በሁዋላ በበረሀ ቆይታው የነበረውን አመለካከትና የትግል ተሳትፎ ዘረዘረ። አኖሌ በበረሀ በአንድ አካባቢ ያለበራ ተወስኖ ጊዜውን አላሳለፈም። ከሻእቢያ ሰራዊት ጋር ወደ ውጊያ ቀጠና እየገባ ልምድ ቀስሞአል። ወደ ምርኩኞች ማእከል ተጉዞ የኦሮሞ ተወላጆችን አነጋግሮአል። ሱዳን እየሄደ ከአነግ ወኪሎች ጋር ይገናኝ ነበር። አኖሌ በበረሀ ቆይታው ራሱን በስፖርት ያንፅ ነበር። ወታደራዊ ስልጠና ወስዶአል። የሻእቢያን የትግል ታሪክ ከእንግሊዝኛ መፃህፍት ላይ እንብቦአል። ፊደሉ ማዳመጥ ዋነኛ ተግባሩ ነበር። የኢህአዴግ፣ የደርግ፣ የአነግ፣ የኢህዴድ፣ እንዳቸውም አይቀሩትም። የቪትናም የኩባና የቻይናን የትግል ታሪኮች አንብቦአል። በኢትዮጵያና በአፍሪቃ ቀንድ ፖለቲካ ላይ ከኢሳይያስ አፈወርቂ ጀምሮ ከበርካታ የፖለቲካ ሰዎች ጋር እየተገናኘ ተወያይቶአል። በበረሀ ቆይታው የፖለቲካ ግንዛቤ አድማሱን

ለማስፋት ከፍተኛ ጥረት ያደርግ ነበር። ይሁን እንጂ የወደፊት ፍላጎቱን ላለማሳወቅ ይጠነቀቅ እንደነበር መታዘቡን አብርሃ ፀሎት አብራራ።

የኦሮሞን ህዝብ በተመለከተ ያነሳቸው የነበሩትን አንዳንድ ነጥቦች ግን እያስታወሰ ተናገረ።

አኖሌ ብዙውን ጊዜ ለኦሮሚያ የሚያስፈልጉዋት መሪዎች በኦሮሞነታቸው የበታችነት ስሜት የማይሰማቸው መሆን አለባቸው ይል ነበር። 'የኦሮሞዎችን ክብር ለማስጠበቅ ነፍጠኞች መረን ሲለቁ በወይራ ዱላ መቀጥቀጥ ያስፈልጋል' የሚል እምነት ነበረው። 'የሞተውን የኦሮሞ ብሄርተኛነት ስሜት በህግ ብቻ ማነሳሳት አይቻልም' ብሎም ያምናል። አኖሌ የመገንጠል ጥያቄ መፍትሄ ነው ብሎ አያምንም። የመገንጠል ጥያቄ በመብት ደረጃ ከተቀመጠ በቂ ነው ይላል። ኦሮሚያ ከሌላው የኢትዮጵያ ህዝብ ተገንጥሎ የትም ሊሄድ አይችልም የሚል እምነት አለው። ሆኖም የኦሮሞ ህዝብና ምድር ከመላው ኢትዮጵያ ከግማሽ በላይ በመሆኑ ኦሮሞዎች ኢትዮጵያን በበላይነት መምራት ማረጋገጥ ይገባቸዋል' ባይ ነው። አልፎ አልፎ ደግሞ 'ነፍጠኞች የኦሮሞን ክንድ ማወቅ አለባቸው። ትምህርት ማግኘት አለባቸው' የሚል የጥላቻ ስሜት ያንፀባርቅ እንደነበር አብርሃ ገለፅ። 'ኦሮሞዎች በኦሮሞነታቸው አንድነት ፈጥረው መታገል ይኖርባቸዋል' - ይል ነበር ደጋግሞ። 'የኦሮሞዎች አንድነት አንገብጋቢ ጥያቄ ነው' ባይ ነበር።

ከማብራሪያዎቹ በሁዋላ በአኖሌ እምነቶች ላይ ሰፊ ውይይት አካሄዱ። የተለያዩ አስተያየቶች ተሰነዘሩ። ከምሳ በአንድ ቃል «አኖሌ ወጥ የሆነ እምነት የለውም። የራሴ የሚለው እምነት አልያዘም። ተምታቶበታል። የዝና ጥማት ሊኖርበትም ይችላል። የአባቱ ተረት ደሞ አልፎ አልፎ ያባንዋል። አነገንም ሆነ አህዴድን ለምን እንደሚቃወም አያውቅም» ሲል አስተያየት ሰጠ።

ክንፈ ከኩምሳ የተለየ አስተያየት አልነበረውም።

ሆሎም ግን ጥቂት ለዩት ያለ ስሜት ነበረው፤

«ያላችሁት ሁሉ እንዳለ ሆኖ» ሲል ጀመረ «... መፍትሄው ላይ ግን አፅንኦት ሰጥቼ መግለፅ የምፈልገው ነጥብ አለ። ከአኖሌ ጋር መወያየት ያስፈልጋል። በግሌ አኖሌን ማሳመን ይቻላል ብዬ አምናለሁ። አኖሌ ጀብደኛ አይመስለኝም። ነፍጠኛው ላይ ያለው መራራ ጥላቻ ይሆናል የዚህ አይነት ስሜት ያላደረበት።

ይዘን ስሜት በጤናማው ጉኑ ማየት ይቻላል' ብዬ አምናለሁ። አኖሌ አህዴድን ቀርቦ ቢያየው ይጠላዋል?' ያልተመለሰ ጥያቄ ይመስለኛል።»

ኩምሳ የሆሎምን አሳብ ተቃወመ፤

«ኤርትራ ላይ አግኝቼው በአህዴድ ዙሪያ ሰፊ ውይይት አድርገናል። ግትር አቁዋም አለው። 'አህዴድ ከኢህአዴግ አባል ድርጅትነት መውጣት አለበት' ይላል። በቂ ምክንያት ግን አያቀርብም። 'ወደ ድርጅታችን ግባና አህዴድን በነፃነት የመምራት እድል እንሰጥሁለን' አልኩት። አላመነኝም። የአቢሲኒያ ገዢዎችን በር የሰደደ የተገኘው መንፈስ እያሰበ ብቻ የሚበረግግ ይመስለኛል።»

«ሆሎም ያቀረበው ሀሳብ ተገቢ ይመስለኛል» አለች ሀወኒ «... አኖሌን መቅረብና ማወያየት ያስፈልጋል። እኔ በበኩሌ ለዚህ ተግባር መሉ በመሉ ዝግጁ ነኝ። አኖሌን ማሳመን የሚቻል ይመስለኛል።»

አብርሃ ፀሎት በበኩሉ የሆሎምን አሳብ ደግፎ አስተያየት ሰጠ። አኖሌ በውይይት የሚያምንና ካመነበት ደግሞ ለእምነቱ የሚሞት ጠንካራ ሰው መሆኑን በሞቀ ወኔ ገለፅ።

ውይይቱ በዚህ ነበር የተደመደመው።

* * *

ተሰብሳቢዎቹ የሰብሰባ አዳራሹን ለቀው መውጣት ሲጀምሩ አብርሃ ፀሎት፤ ሀወኒና ሆሎም ወደ ሁዋላ ቀሩ። ክንፈ ነበር እንዲቆዩ የነገራቸው። ሁዋላ ሲቀሩም፤ ሀወኒና አብርሃ ፀሎትን፤

«እኔ ቢሮ ጠብቁኝ፤ እፈልጋችሁዋለሁ» አላቸው።

ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ተያይዘው ሲወጡ ክንፈና ሆሎም ቀሩ። ሁለቱም የተማከሩ ይመስል ሲጋራቸውን አወጡ። እኩል ለኩሉ። እኩል መማግ ጀመሩ። በማንኛውም ነገር እንዲሁ ይገባቸዋል። የሚያስበው ጭምር ይቀራረባል። በታላላቅ ውጊያዎች ጭምር አብረው ሰርተዋል። እጅግ እጅግ ቅርብ ናቸው፤

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀ ክንፈ።

«አኖሌ ሳያውቀው ታላቅ አደጋ እየፈጠረ ነው።»

«ሳያውቀው ነው ብለህ?» አለ ክንፈ።

«ውጤቱ ምን ሊያስከትል እንደሚችል የገባው አይመስለኝም።»

ክንፈ ጫን ባለ ድምፅ፤

«የአኖሌን ጭራ መያዝ ያስፈልጋል።» አለ።

«የተደበቀበት ቦታ ፍንጭ የላችሁም?» አለ ሀየሉም።

«ምንም!» አለ ክንፈ ሲጋሩን ባለ በሌለ ሀይሉ እየመጠጠ።
ንዴቱ ቅርብ ናት። እልሁ ባሩድ ናት። እንቅልፍ አይተኛም።
ያለበውን ሳይፈፅም። ሲጋራቸውን እየማጉ ይተያዩ ጀመር።

«አዲሳባ ያለ ይመስልህል?» ሲል ሀየሉም ጠየቀ።

«ይመስለኛል። ሌላ ቦታ ሊደበቅ አይችልም።»

«ፎቶውን በቴሌቪዥን ብንለቅስ?»

«ምን ብለን?»

«ዘራፊ፣ ወንጀለኛ ተብሎ ነዋ!»

ክንፈ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ወዘወዘ።

«ይህን ካደረግን አኖሌን ፈጥን ልንይዘው እንችል ይሆናል።
ከጀርባው ያለው ግን ለዘላለሙ ራሱን ይሰውራል? አኖሌን አሳዶ
መያዝ አይከብድም። ዋናው ጉዳይ ግን ከጀርባው ያለውን
ማወቅ ነው። ስለዚህ በአጭር ጊዜ ውስጥ ቴሳውን መርገጥ
አለብን።»

«ከጀርባው ማን ይኖራል?» ሲል ጠየቀ ሀየሉም።

«ማን ያውቃል?»

«አነግ? ጀርመኖች? ወይስ? ...» ሀየሉም የጀመረውን
ሳይጨርስ እንጠልጥሎ ተወው።

«ይህን ለማወቅ ቴሳውን መርገጥ አለብን። ከተደበቀበት
ዋሻ ብቅ እንዲል አንድ ነገር ማድረግ ይኖርብናል ...»

የክንፈ አይኖች በድንገተኛ ብርሃን ተሞሉ። ፈገግታ
ታየበት። ሀየሉም የክንፈን ገፅታ በማየት ብቻ ተስፋ አደረገ።
አዎን ክንፈ አንድ ድንቅ መላና መፍትሄ ሲያገኝ አይኖቹ
ይበራሉ።

«ምን አለብክ?» አለ ሀየሉም፤ የክንፈን አሳብ ለመስማት
በእጅጉ ጉዋገቶ።

«አኖሌ አዲሳባ ነው ብለን እንመን። አዲሳባ የት? ቤት
ተከራይቶ? ሆቴል ውስጥ? ቤት ገዝቶ? ዘመዶቹ ቤት? ወይስ
እንጦጦ ዱር ውስጥ? እኔ እንደሚመስለኝ ቤት ተከራይቶ ወይም

ገዝቶ ነው ሊሸግ የሚችለው። ዘመድ የለውም። እንጦጦ
ባህርዛፎች ውስጥ አይታሰቡም። ሆቴል ለመቆየት አይፈቅድም።
ምናልባት አራትም አምስትም የተከራየው ቤት ሊኖረው ይችላል።
ከቤት ቤት እየለዋወጠ ሊሆን ይችላል ድርጊቱን ሁሉ የሚፈፀመው።
ታማኝ ተከታዮች ሊኖሩትም ይችላሉ። ይህ እውነት አይመስልህም?»

«ሊሆን ይችላል።»

ክንፈ ሲጋራውን ተረከቀው፤ በችኩላ ሌላ ለኩላ። አይኖቹ
ይበልጥ ደመቁ፤

«... አብርሃ ፀሎት ቅድም ሲገልፅ አኖሌ ሚዲያ የመከታተል
ልማድ ማካበቱን አንስቶ ነበር። ስለዚህ የአይጥ ጉሬ ውስጥም
ይደበቅ አለያም ሰማይ ላይ፤ የቴሌቪዥን ፕሮግራሞችን መከታተሉ
አይቀርም። አይመስልህም?»

«ሊሆን የሚችል ነው!» አለ ሀየሉም። ክንፈ ምን እንዳለበ
አልገባውም።

«እንግዲያው በተከታታይ በሚካሄድ የሰብሰባ ዜና ላይ ሀወኒና
አብርሃ ፀሎት ተደጋግመው እንዲታዩ ይደረግ። ያን ጊዜ የአኖሌ
ጭንቅላት ይበጠበጣል። እንቅልፍ ያጣል። ሀወኒ በጣም
ታፈቅረዋለች። አኖሌም ከጀርመን የተመለሰው ሀወኒን ፈልጎ
ጭምር እንደነበር ከአብርሃ ማብራሪያ የሰማሁ ይመስለኛል። በጣም
ይፋቀራሉ። ከእውነት በላይ ልጅነታቸውን ተጋርተዋል።
ወንድምና እህት ናቸው። ፍቅረኞች ናቸው። አኖሌ በቴሌቪዥን
መስኩት ሲያያት ስሜቱን ጨርሶ መቆጣጠር አይችልም። እስከ
ሰማንት ይበልጥ እንዲነሳሳ ደግሞ ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ጉን
ሰጉን ተቀምጠው ሲንሸካሸኩ ቀራጭ ለሰከንድ ያህል ይቅለባቸው።
አኖሌ አቅሉን ይስታል። አይጠራጠርም። ከቶ ሳይጠራጠር ከሁለት
አንዱን ለማግኘት ጥረት ማድረጉ አይቀርም። በተለይ አብርሃን
ያምነዋል። ሀይወቱን አድኖታላ! ስለዚህ አሳልፎ እንደማይሰጠው
እርግጠኛ ይሆናል። ሀወኒን ሲያይ ደግሞ ሰው ነውና ውስጡ
የታመቀው ናፍቆት እንደሚበጠብጠው ጨርሶ አይጠራጠርም።
የቴሌቪዥን ሰዎች ስብሰባው በነጋታውም እንደሚቀጥል ግልፅ
ያድርጉ። በነጋታው አኖሌን ወይም ወዚሉን በአካባቢው አናጣውም
...» ብሎ ፈገግ አለ።

ሀየሉም «የተረገምክ!» ብሎ ረጅም ሳቅ አሰማ።

ተቻኩለው ወደ ክንፈ ቢሮ አመሩ። ክንፈ ጊዜ አላጠፋም።
ወደ ቴሌቪዥን መምሪያ ሀሳፊው ደወለ። አምስት ደቂቃ ያህል

ተነጋገሩ። ከንፈሱ ስልኩን ዘግቶ፤

«ተከታታይ የሰብሰባ ዜና የላቸውም!» አለ። አያይዘ
«መጠበቅ ሊኖርብን ነው?» አለ በቅሬታ።

«የለም!» አለ ሆኖም፤ አንድ አሳብ ብልጭ እያለለት፤
«የሀሰት ዜና መፍጠር እንችላለን።»

«እንዴት አድርገን?» አለ ከንፈሱ «... በነጋታው በምንጠቅሰው
ስፍራ የግድ ሰብሰባ መኖር አለበት። ተሰብሳቢዎች በቴሌቪዥን
ሲታዩ ደግሞ ከሀውኒና ከአብርሃ ሌላ ተሰብሳቢ የግድ መታየት
አለበት። አለያ አኖሌ ድራማ መሆኑ ይገባል። ያልተለመደ
የዜና አቀራረብ ልንከተል ደሞ እንችልም።»

«ይቻላል!» ሲል ሆኖም ደግሞ አረጋገጠለት። «...
እንዲያውም ከኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ጋር መነጋገር
ይቻላል። ከዚህ በፊት የተቀረፁ መጠነኛ ሰው ያለባቸውን
የሰብሰባ ፊልሞች መጠቀም ይቻላል። ጉዳዩን ከኤርትራ ጋር
ካያያዝነው የአብርሃ ፀሎት መታየት የበለጠ አሳማኝ ይሆናል።
የዜናውን ርዕስ ጉዳይ የሁለቱን ሀገሮች ህዝቦች ለማቀራረብ
ወደፊት ስለሚካሄዱ የመዘቃ ፊልሞች ሊሆን ይችላል።
ውይይቱ በነጋታው በዚያው በኤርትራ ፅህፈት ቤት እንደሚቀጥል
ሊገለፅ ይችላል። ዜና ላይ፤ ሰብሳቢና ተሰብሳቢዎችን ከቆየ
ፊልም መጠቀም። በየመካከሉ ሀውኒና አብርሃን ጉላ እያደረጉ
ማቅረብ ይቻላል።»

ከንፈሱ በመስማማት ራሱን ላይ ታች እየወዘዘ፤

«ልክ ነህ ይቻላል።» አለ «... ግን ለአብርሃና ለሀውኒ እቅዱን
በግልፅ ልንገራቸው ይገባል። አሳማውን ጭምር እንዲያምኑበት
ማድረግ ያሻል።»

- 2 -

በምሽቱ የሚተላለፈው ዜና በሆሎምና በክንፈሱ እቅድ
መሰረት ይዘጋጅ ዘንድ ለታጋይ ጋዜጠኞች መመሪያ ተላለፈ።
ፊልም ቀራጮቹ የአብርሃና የሀውኒን ምስል ቀርፀው የማስመሰያ
ትንብራቸውን ለመስራት አሁን እድሉን ፅህፈት ቤት ወደሚገኘው
ስቲዲዮ ተጣደፉ። ቀረፃው ካለቀ በሁዋላ ክንፈሱ «ማምሻውን
ጉዳይ አለሽ እንዴት?» ሲል ለሀውኒ ጥያቄ አቀረበለት። አብርሃ
ቀደም ብሎ ሄዶ ነበር።

«የለኝም። ትጋጠቡኝ ዘንድ ካሰባችሁ ፈቃደኛ ነኝ» አለች

እየላቀች።

ተያይዘው ወጡ።

በመንገዳቸው ላይ ሀውኒ አኖሌን በተመለከተ እንደዋሳ እንዳንድ
ያልተጠበቁ አስተያየቶችን ትሰነዝር ጀመር፤ በክንፈሱ መኪና ነበር
የደብረዘይትን መንገድ ይዘው መጉዋዝ የጀመሩት፤

«በነገራችን ላይ» አለች ሀውኒ «... አኖሌ በአሁኔድ ላይ ያሳደረው
አምነት ከፊል እውነታ እንዳለው አታምኑም?»

ከመቅፅበት ተያዩ - ሆኖምና ከንፈሱ።

ዱብ እዳ ነበር የሆነባቸው። ከሰብሰባው ይህን መሰል አምነት
ይዛት ወጣለች ብለው አልጠበቁም ነበር። ለአኖሌ ያላት ወገናዊነት
እድልቶ እንጂ ተጨባጭ ነገር ይኖራታል ብሎ ባለመገመቱ፤ ከንፈሱ
ቀጥሎ የምትናገረውን ለመስማት እየጉዋጉዋ ነበር፤ «የአኖሌ ከፊል
እውነታ ምንድነው?» የሚል ጥያቄ ያቀረበለት።

«በስራ አስፈፃሚ ደረጃ ያሉ መሪዎቻችን መባለግ ጀምረዋል።
ኦሮሚያን ርስታቸው ለማድረግ መሩዋሩዋጥ የጀመሩ ከፍተኛ
ባለስልጣናት ብቅ ብቅ እያሉ ነው። የሌላውን አላውቅም። እኔ ግን
የቅርብ አለቃዬን በተመለከተ በቂ ማስረጃ ላቀርብላችሁ እችላለሁ።
አጋጣሚ ቀጥተኛ አለቃዬ በመሆኑ ዝርዝር ነገሮችን ጭምር ማወቅ
ችያለሁ። የሚያሳናር ስራ እየሰራ ነው ያለው። ይሸረመጣል። ጉቦ
ይወስዳል። ሌላም ሌላም ... ስለማን እንደማወራ መቼም
ገብቶአችሁ ያውቁ። ከኔ ጋር በተደጋጋሚ አይታችሁት ሊሆን
እንደሚችልም እንምታለሁ። ምስጢሮቹን ሁሉ ስለማውቅበት በጣም
ይፈራኛል። እኔ ለርሱ አፈርኩ። መሪዬ ነው ብዬ መቀበል ጭምር
አቃተኝ። ይህ በሽታ እየተዛመተ ከሄደ አደገኛ ይመስለኛል።
በአመራር ደረጃ ብትነጋገሩበት ጥሩ ነው። እርግጠኛ ነኝ የአሁኔድ
አመራር አባላት በየጊዜው እየተገናኙ ውስጣቸውን ይፈትሻሉ።
አይደለምንደ?»

«አሁን ያልሻቸው ተጨባጭ ናቸው?» አለ ከንፈሱ።

«ማስረጃ የለኝም። ማስረጃ መሰብሰብ የሚገባኝ ግን
አይመስለኝም። አንድ አካል መኖር አለበት ይህን መሰል ጥቆማዎችን
የሚቀበል ...»

«ግምገማዎች ላይ ማንሳት ተገቢ ይሆናል» አለ ሆኖም።
«ካልተሳሳትኩ ስለ ሰለሞን ዲሳላ ነው እየተናገርኸ ያለኸው።» አለ
ከንፈሱ።

«አዎን - ስለእሱ ነው የማወራው!»

«በግል አነጋግረሽው ነበር?»

«አንስቼለት ነበር»

«ምናለሽ?»

«ካደ። ቅድም ዜኒት ብዬ የገለፅኩላችሁን ልጅ በፍቅረኛ ደረጃ ይዞአታል። እኔ ዘንድ ስትመጣ ነው የተዋወቃት። ልጅ ትምህርት ቤት ሳለን ጉዋደኛዬ ነበረች። እኔ ወደ ዩኒቨርሲቲ ስሄድ እስከ ገንዘብ ጀመረች። አሁን እሳት የላለች ነጋዴ ወጥቶአታል። ጥሩ ያልሆነ ባህርይ የያዘች ይመስለኛል። ይኸው የኛው ሰው ታዲያ አብሮአት ያብዳል። እዚህ አዲስ አበባ ቤት እንድታገኝ ጭምር አድርጉአል። ሌላም ... ሌላም ብዙ ነገሮች አሰማለሁ። ከልጅቱ ጋር ግንኙነት ከጀመረ ወዲህ ታጋይ ሚስቱን ፈትቶአታል። ተገቢ እንዳልሆነ ነገርኩት። 'የተለመደ ነው' የሚል ምላሽ ነው የሰጠች። 'ብዙዎች እየፈቱ ነው' አለች። እንዲህ ሲለኝ ላንቀው ነበር። አበድኩ። ናቅሁት። 'ሌሎች ስለፈቱ ነው መፍታት ያለብህ ወይስ ስላልተገባባችሁ?' ስለው 'ይህን ያህል የምትንጠገቢው በርግጥ ለሚስቱ አገዛዝ ነው ወይ?' አለች። ከአንድ መሪ ይህ ንግግር አይጠበቅም»

«ቀንተሽ እንዳይሆን!» አላት ሆሎም።

ሀወኒ ጩኸትዋን ለቀቀችው። ወደ ሆሎም ተጠግታ ታንባርቅበት ጀመር።

«ሆሎም! የልብህን ነው? እኔ እንደዚያ ነኝ!»

ድምፅዋ ዝግትግት አለባት። ክንፈና ሆሎም እየተቀባበሉ ይስቁባት ጀመር። የምር መናደድዋን ሲያይ ሆሎም

«ቀልዴን ነው ሀወኒ!» አላት።

«የልብህን ከተናገርክ ወዲያ?»

«ስጋ ብዶት!» ሲል ማለ።

አመነችው። ሆሎም 'ስጋ ብዶት' ካለ አይዋሽም።

«እኔ አነጋግረዋለሁ» አለ ክንፈ።

ሀወኒ ቀጠለች።

«ዜኒት ማለት አደገኛ ሴት ናት - ክንፈ። የኢህአዴግ ትግል ለርስዋ Adventure ብቻ ነው። ታጋይነት ማለት ለዜኒት

ለጉራ የሚያገለግል ታፒላ ብቻ ነው። ሽም ማለት ደግሞ ፈላጭ ቀራጭ። ከሽም መጠጋት ማለትም መከበር ማለት ነው - ለዜኒት። አታምኑኝም! ሰለሞን ታጋይነቱን ለጉራ ማዋል ጀምሮአል። የሚያስደነግጥ ነገር ጭምር ለዜኒት ነግሮአታል። የእናቱ አባት አማራ መሆናቸውን አጫውቶአታል። ይህን ሁሉ ምን አመጣው? ቀራጭ የአማራ ደም ፍሰጋ ወደ አያቱ ምን አሻገረው? በአሮሞነቱ ያፈረ ይመስለኛል። ለአሮሞነቱ ክብር የሌለው ሰው ደሞ አለቃ ሊሆን ቀርቶ የኔ ድርጅት አባል ከቶ ሊሆን አይችልም። ይህን አይነት ሰው ከአመራር መባረር አለበት። አዲሳባ ተወልዶ እንዳደገ ጭምር ይናገር ጀምሮአል። አዲሳባ መወለድ ታላቅነት መሆኑ ነው? ከአራዳ ልጅ ካምፕ ራሱን መቀላቀሉ ይሆን? አዲሳባ ራሱ የኦሮሚያ መሆኑን እያሰበ ሊሞቀው ይገባ ነበር።»

«የትግል ልምድ ማጣት ሊከስታቸው የሚችሉ አያሌ ጉድለቶች ይኖራሉ። አህዴድ ቀስ በቀስ ውስጡን እያጠራና እየጠነከረ መሄድ ይጠበቅበታል» አለ ሆሎም።

ሀወኒ ተቃወመች።

«ሰለሞን የትግል ልምድ እጥረት የለበትም። እንደማውቀው ስድስት አመታት ታግሎአል። የአሮሞነት ስሜት ነው የሌለው። ከአሮሞነቱ እየሸሸ ነው። ሽቦቶ የት ይደርሳል? አለያ ደሞ ኦሮሞ ሳይሆን ይችላል።»

«በቅርቡ ግምገማ ነበራችሁ አይደለም?» ሲል ጠየቃት ክንፈ «... በዚያ ላይ የተነሱ ነገሮች የሉም?»

«እሱን ግምገማ እንከዋ ተወው ክንፈ። ቀልድ ነበር። የበረሀዋ ባህል ድምጥማጥዋ የጠፋችበት ግምገማ ነበር። ብዙ የሚነገር አለው። ግን የሆነ ያልሆነውን ከመናገሪ በፊት በቅድሚያ ኩምላን በስፋት ላናገረው ፈልጌያለሁ። በዳዴኩ ውስጥ አደገኛ አገጣጣሚዎችና ችግሮች ይታዩኛል።»

«በሀወሀትም ቢሆን ከዚህ የከፋ አመለካከቶች የተከሰቱበት ጊዜ ነበር። በትግል ነው ያን የአደጋ ጊዜ ማለፍ የሚገባው» ክንፈ ነበር።

«በግለሰብ ደረጃ በየትኛውም የኢህአዴግ ድርጅት ውስጥ ተመሳሳይ መዝቀጥ ሊከሰት ይችላል። መፍትሄው እያጠፋ መሄድ ነው»

እየተቀባበሉ አስተያየት ይሰጡ ጀመር። ሆሎምና ክንፈ ሀወኒን ራት ጋብዘው ሲያበቁ ቤትዋ ድረስ ሸኙዋት። የዜና ሰለት

ላይ ነበር የደረሰችው። ሶስተኛው ዜና አኖሌን ለማጥመድ የተዘጋጀው የእለቱ ቅንብር ነበር። የተዋጣለት ቅንብር። ፊልም ቀራጭ፤ ሀውኒና አብርሃን በበቂ ሁኔታ አሳይቶ ወደ ሌሎች ተሰብሳቢዎች ተሻገረ። ዜና እንባቢው ስብሰባው በነጋታው ከማለዳው ሶስት ሰአት ጀምሮ በኤርትራ መንግስት ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ቀጥሎ እንደሚውል ገልጾ ወደ ቀጣዩ ዜና ተሻገረ።

ሀውኒ ሳታውቀው ሆድዋ ግልብጥብጥ አለባት። በረዳት። መንፈስዋን በረዳት። እንባዋ እንዳይቀድም ጣራ ጣራ ማየት ጀመረች። ውስጥዋ ግን እንደልማዱ ይጮሃል ...

«አኖሌ ... እወድሃለሁ!»

- 3 -

አብርሃን ፀሎት በኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ደጃፋ ላይ ቁሞ ሰው የሚጠብቅ መስሎ ሰአቱን ደጋግሞ ያይ ጀመር። 2:45 ይላል። ሀያ ደቂቃ ብቻ በዚህ መልኩ ቆይቶ ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ እንዲገባ ነው የተነገረው። እሱ እንደገባ ደግሞ ሀውኒ እንዲሁ ሃያ ደቂቃ ያህል ከፅህፈት ቤቱ አጠገብ ባለው ሬስቶራንት ቆይታ እስከም ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ ትገባለች። ለሁለቱም መልእክት ማስተላለፊያ ረቂቅ መሳሪያ ኩዋሌታቸው ላይ ተያይዞታቸዋል። የሚያዩትን ከአኖሌ ጋር የተያያዘ ነገር ሁሉ በዝቅተኛ ድምፅ መናገር ብቻ ይበቃቸዋል። የሚያስተላለፉት እያንዳንዱ መልእክት በሶስት ደቂቃ ውስጥ በፅህፈት ቤቱ ዙሪያ ሲቪል ለብሰው በእግርና በመኪና ለፈሰሱት የደህንነት ሰዎች ይደርሳል።

አብርሃን ፀሎት በተነገረው መሰረት ሰአቱን እያየ ከወዲያ ወዲህ ይንጐራደድ ጀመር፤

«አምስት ሳንቲም!» አለው እንደ ጐልማሳ ለማኝ።

አስር ሳንቲም አውጥቶ ሰጠው። ለማኝ አመስግኖ ሄደ።

«ስለ አብርሃም ስላሌ!» አለ ሌላ ሽማግሌ ለማኝ።

«እግዜር ይስጥልኝ!» አለ አብርሃን።

«ሲጋራ! ማስቲካ!» አለ ሱቅ በደረቱ።

ዝም አለው።

«የአረቡ ሮዝማን አለኝ። ዊንስተን ... ጦርና ሱፐር ሚኒት ማስቲካ» አለ።

- 332 -

«አልፈልግም!»

«ጫማ ልጥረግ አባባ» አለ ልጅ እግር ሊስትሮ።

«ደህና ተወው!»

«ቆሽሾአል ልጥረግልዎት ...»

«አያስፈልገኝም አልኩህ» አለ ቆጣ ብሎ።

«እዚህ እግር እንደ አስመራ ውድ አይደለም ጋሼ። ዘጠና ዘጠኝ ሳንቲም ብቻ ነው የማስከፍልዎ። የቦሎኛ ቀለም አለኝ።»

አብርሃን ፀሎት በድንጋጤ ራደ። ቃል ሳይተነፍስ እግሩን አነሳ። ሊስትሮው ጫማ መወልወል ጀመረ። ትንፋሹን እንደምንም ስብስቦ፤

«ማነው የላከህ?» ሲል ጠየቀው።

«ሰማቸውን አልነገሩኝም።»

«ረጅም፣ ጠይም ናቸው?»

«አይደለም። ቀላ ይላሉ። ራስበራና አጭር ናቸው።»

«የት ነኝ አሉህ?»

«አሉንም አልነገሩኝም።»

«ምን እንድትነግረኝ ላኩህ?»

«የርሶን ወይም የሀውኒን ስልክ ቁጥር።»

አብርሃን አመነታ። አኖሌ መያዝ እንዳለበት አመነ። ካልተያዘ አንድ ቀን ባጭሩ ይቀጫል። ተይዞ ሰላማዊ ትግል መጀመር አለበት። በሀብት የሚታገልበት ምክንያት ለአብርሃን አልታይህ አለው። ተገቢ ያልሆነ መስዋዕትነት መክፈል እንደማይገባው አመነ፤

«ቁጥሩን አሰጥሃለሁ። ታዲያ የት አግኝተህ ነው ለራስበራው ሰው የምትሰጠው?»

«ቀጥረውኛል።»

«የት?»

«ሜክሲኮ አደባባይ።»

«ስንት ሰአት ነው ቀጠሮአችሁ?»

- 333 -

«እንደጨረሰክ ነው ያሉኝ።»

«ታዲያ በቃልህ ቁጥር መያዝ ትችላለህ? ወይስ ስክርቤቶና ወረቀት ልስጥህ?»

«በቃሌ እይዘዋለሁ ይንገሩኝ።»

አብርሃ ፀሎት የሀወኒንም የራሱንም የስልክ ቁጥሮች አንድ በአንድ ነገረው።

«ይዘህቸዋል?»

«አዎን ይዣቸዋለሁ።»

«እስኪ ጥራቸው?»

ሊስትሮው ቁጥሮቹን ጠራለት። አልተሳሳተም። እንዲያውም አልተደነቃቀፈም።

«ሊስትሮ ነህ የውነት?»

«አዎን!»

«እኔን እንዴት አወቀኸኝ ታዲያ?»

«በፎቶግራፍ!»

«ማን አሳየህ የኔን ፎቶ?»

«ወንድምህ ናቸዋል! ራስበራ ያልኩዎ!»

«ፎቶዬን የት አገኝ?» ሲል አሰባ አብርሃ።

አብርሃ ፀሎት አንድ ብር አውጥቶ ለሊስትሮው ሰጠው። ልጁ አንድ ብርን ኪሶ ጨምሮ፤ የሊስትሮ ሳጥኑን እንክብካቤ ወደ ላሊበላ ራስቶራንት አቅጣጫ ማዝገም ጀመረ።

አብርሃ ፀሎት ጊዜ አላጠፋም።

«መረብ 91 ነኝ» ሲል ኩዱን ከተናገረ በሁዋላ መልእክቱን በችኩላ ያስተላልፍ ጀመር፤

«ጫማዬን የጠረገልኝ ቀይና ኩስማና ሊስትሮ ከአኖሌ የተላከ ነው። የኔንና የሀወኒና ስልክ ቁጥር ተቀብሎኛል። ሜክሊኩ አደባባይ ከአኖሌ ወኪል ጋር ቀጠሮ ይዞአል። እንደሚመስለኝ በቀጥታ ከአኖሌ የተላከ አይደለም። ስለዚህ ሊስትሮው የተገናኘውን ሰው በቀጥታ መያዝ አይገባም። ራስበራ፤ አጭርና ቀይ ነው ሊስትሮውን የላከው ሰው። መረጃው ስህተት ሊሆንም

ይችላል። እንደሚመስለኝ ከሊስትሮው ጋር ግንኙነት የሚያደርጉ ሰዎች አኖሌ ዘንድ እስኪደርሱ ድረስ ክትትል ቢደረግባቸው ጠቃሚ ይመስለኛል። አበቃሁ - መረብ 91።»

አብርሃ ይህን መልእክት አስተላልፎ ወደ ኤርትራ ጊዜያዊ ፅሁፊት ቤት ገባ። ተግባሩን በተገቢው መንገድ ማጠናቀቁ ተሰማው። በአጋጣሚ ከሀወኒ ጋር ስልክ በመለዋወጣቸው ተደሰተ ...

* * *

ሶስት የደህንነት ሰዎች በተለምዶ 'ወያኔ' ተብላ በምትጠራው የቶታ መኪና ሊስትሮውን በሀምሳ ሜትር ርቀት ይከተሉታል።

ሊስትሮው እየተጣደፈ ይራመዳል። ደህንነቶቹ ታጥቀዋል። አይናቸውን ለሰከንድም ከሊስትሮው ሳይነቅሉ ተከታተሉት። የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ መብራት ያዛቸው። ሊስትሮው ከጉናቸው ቆሞአል። ያዩታል። እሱ አያያቸውም። መኪና ቀነስ ሲልለት በሩጫ አስፋልቱን ተሻግሮ በጥድፊያ ገሰገሰ። ገን ድንገት ቆም አለ። ከኪሱ ቁራጭ ወረቀትና ብእር አውጥቶ የሊስትሮ ሳጥኑን አስደግፎ ይፅፍ ጀመር። ፅፎ ሲያበቃ መንገዱን ቀጠለ።

የደህንነቶቹን መኪና መብራት ለቀቃት። በተለመደው ርቀት ይከተሉት ጀመር። ተከታትለው ሜክሊኩ አደባባይ ደረሰ። ሊስትሮው በአደባባዩ በስተቀኝ ባለቸው ካፍቴሪያ አጠገብ ከተኩለኩለት መሰሎቹ መካከል ገብቶ ተቀላቀለ።

ደህንነቶቹ የመገናኛ ራዲዮናቸውን ከፍተው ሪፖርት አስተላለፉ። ከንፈ አጭር መመሪያ ሰጠ፤

«ባለገዳይ መሰላችሁ አጠገቡ ቆዩ። በቃል ወይም በወረቀት የሚያስተላልፈውን መልእክት በጥንቃቄ ተከታተሉ። አጣራጣሪ ነገር ካያችሁ እስከ እኩላ ቀን ድረስ ጫማ የሚያስጠርጉትን በመሉ ተከታተሉዋቸው። 6:30 ላይ ከመካከላችሁ አንዳችሁ ጫማ እስጠርጉ። እየጠረገ ሳለ ስልክ ቁጥሮቹን በአግባቡ አስተላልፎ እንደሆን ጠይቁት። ለምን አይነት ሰው እንደሰጠ ጭምር፤ መልእክቱን የተቀበለውን ሰው ካወቃችሁ በሁዋላ ሀይላችሁን ወደዚያው አሰባስቡ። አኖሌን ብትደርሱበትም እንዳትይዙት። ሃያ እራት ለአት አትለዩት። የሚገባበትን ቦታና የሚገናኘቸውን ሰዎች የሚከታተሉ ሰዎች በፍጥነት ተመድበው የያንዳንዳቸው መድረሻ በዝርዝር ይጠና። ይሄ ለሶስት ቀናት በተከታታይ የሚቀጥል ስራ ይሆናል። የምትከታተሉዋቸው ሰዎች በጭራሽ

እንዳይጠረጥሩዋችሁ።

ዳሩ እንደታሰበው ላይሆን ቀረ።

እስከ 6:30 ሊስትሮው የአራት ሰዎችን ጫማ ነበር የጠረገው። ከአራቱ አንዱ የህመህት ታጋይ ሆኖ ተገኘ። ተከትለውት ነበር። ሄዶ ሄዶ መከላከያ ማኒስቴር ፅህፈት ቤት ገባ። ሁለተኛው ወጣት ሴት ነበረች። ታክሲ ይዞ ስድስት ኪሎ የኒቨርስቲ ገባች። ሶስተኛው በእድሜ የደከመ ሽማግሌ ነበሩ። ጫማ አስጠርገው የትም አልሄዱ። እዚያው ማኪያቶ አዘው አላፈ አግዳሚውን ይታዘቡ ይዙ። የመጨረሻው መልክ መልካም ወጣት ነበር። በችኩላ አስጠርጎ እብስ አለ። ፒያላ ድረስ ተከተለት። ሊኒማ ኢትዮጵያ ገባ። ከደህንነቶቹ አንዱ ሊስትሮው አጠገብ ያለውን የኤሌክትሪክ ምሰሶ ተደግፎ ደቃቃውን ጫማ ጠራጊ በጥንቃቄ ተከታትሎታል። ከአንዳቸውም ጋር መልእክት አልተለዋወጠም። ወረቀትዋንም አላስተላለፈም። ደህንነቱ በመመሪያው መሰረት አምስተኛ ሰው ሆኖ ጫማውን አስጠረገ፤ በመካከሉ በተነገረው መሰረት፤

«ስልክ ቁጥሮቹን በአግባቡ አስተላለፍክ?» ሲል ጠየቀው።

«የምን ስልክ ቁጥር?» አለ ጫማ ጠራጊው፤ ስራውን በተረጋጋ ሁኔታ እያቀላጠፈ።

«ጠዋት እንድታደርስ የተነገረህን»

«ማነው የነገረኝ?»

«ጠዋት ስቴድዮም አልነበርክ?» ብሎ ጠየቀው ደህንነቱ እየተገረመ።

«ከዚህች ንቅንቅም አላልኩ።»

የገዛ ጀርድን ማመን አቃተው።

ሊስትሮው ሽምጥጥ አድርጎ ሲክድ ከልብ ተደነቀ። እንዲህም አለው፤

«ስማ አንተ ደቃቃ ፍጥረት! እኔ ፖሊስ ነኝ። እውነቱን ካልነገርክኝ በቀጥታ ወደ እስር ቤት ትወስዳለህ። ትሰማኛለህ? ጠዋት ስቴድዮም አካባቢ ጫማ ከጠረገህለት ሰው የተቀበልከውን የስልክ ቁጥር ለማን ነው ያስተላለፍክው?»

የሊስትሮው እጆች ሲንቀጠቀጡ ተመሰከተ። በሩሹ ከእኛ ላይ ወደቀበት። በፍርሀት ቀና አለ። አይን ለአይን ተጋጩ፤

«በል እውነቱን ተናገር። ቁጥሩን ለማን ሰጠህ?»

«መንገድ ላይ ነው የተቀበለኝ።»

«አትዋሽ!» ሲል አፈጠጠበት «... ከስቴድዮም ጀምሮ ተከታትሎህለሁ። መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ ስልክ ቁጥሮቹን ወረቀት ላይ ስታሰፍር ጭምር ተመልክቼህለሁ። ከዚያ ወዲያ እዚህ እስክትደርስ ድረስ ማንም አላነጋገረህም። እውነቱን ካላወጣህ ወዳለህ! አሁኑኑ ከርቸሌ ትገባለህ!»

«በእጃቸው አይደለም የተቀበለኝ?»

«ታዲያ በምንድነው?»

«ፎቶ ቤቱ በር ላይ ስደርስ ወረቀትዋን መንገዱ ላይ ጥቶ ነበር የሄድኩት።»

ደህንነቱ ውሀ ሆነ። አኖሌ አምልጦአል! ከዚያ ወዲያ ለሊስትሮው ያቀረበለት ጥያቄ ለሪፖርቱ የሚያገለግለውን መረጃ ለማግኘት ብቻ ነበር ...

«የትኛው ፎቶ ቤት?» ሲል ጠየቀው።

«ቡናና ሻይ ህንፃ ስር ያለው።»

«ወረቀቱን ወደ ፎቶ ቤቱ ነው የጣልከው?»

«አይደለም። እጄን ብቻ ነው የዘረጋሁት። ወረቀትዋ ወደቀች። እንደዚያ አድርግ ነው የተባልኩት።»

«ማነው ይሄን ያለህ?»

«የላክኝ ራሰበራ ሰው።»

«ሰውየው ወረቀትዋን አንስቶአታል?»

«እኔንጃ!»

«ለምን ዞረህ አላየህም?»

«ዞረህ እንዳታይ ተብያለሁ። ወረቀትዋን ጥለህ መንገድህን ቀጥል ነው የተባልኩት።»

«አሁን ከኔ ጋር ፖሊስ ጣቢያ እወስድህና ይህንኑ ትናገራለህ። አትታሰርም። አትፍራ። እሺ?»

«እሺ!» አለ ሊስትሮው ፈራ ተባ እያለ።

ፖሊስ ጣቢያ በመሄድ የሚያጠፋው የሰራ ጊዜ አላሳለበውም። በማለዳዋ እጭርና ቀላል ስራ መቶ ብር አግኝቶበታል። ደስታው ገና ከውስጡ አልጠፋም ...

- 4 -

ሰልኩ ጮኸ።

ሀውኒ ልብዋን እፍን አደረጋት። ደግሞ ጮኸ። አቃሰተች። 'ውዱ አኖሌ' ብላ መጮህ አለኛት። ተጠግታ እጅዋ እየተንቀጠቀጠ አነሳችው።

«ሀውኒ!» የሚል ጉርናና ድምፅ መጣለት።

«ነኝ» አለች። «... እንደምንህ ሀየሉም።»

«አልደወለም?»

«እስካሁን አልደወለም።»

«ተዘግተሽ ዋልሽ ቀኑን ሙሉ?»

«ሰልኩ ላይ ተተክዬ ዋልኩ» ብላ ፈገግ አለች።

«ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ብቅ እላለሁ። ራት በልተሻል እንዴ?»

«ገና ነኝ።»

«እንግዲያው አብረን እንበላለን።»

«ደግ።»

ሰልኩን አነራ ወደ ወጥ ቤት ገብታ ሻይ ጣደች። እስኪፈለ ድረስ መፅሀፍ ቤጤ ለመገላለጥ አስባ ወደ መፅሀፍት መደርደሪያዋ ስታመራ የደጅ መጥሪያ ድምፅ ሰማች። የአክሱማይት ልጅ ፀሀዬ ሊሆን እንደሚችል ገመተች። ፀሐዬ የሰድስት አመት ህፃን ነው። ጉረቤት በመሆናቸው ዘውትር ማምሻውን ቴሌቪዥን ሊያይ ይመጣል።

በሩን ከፈተችው።

ይሁን እንጂ ጨለም ባለው በረንዳ ላይ ፀሀዬ አልነበረም የጠበቃት። አክሱማይት ነበረች። አክሱማይት የማህፈረ ሚስት።

«ግቢ አክሱም! እንደምን አመሸሽ?» አለችት።

«ሰላም!» ብላ ወደ ውስጥ ዘለቀች።

«አልመጣም እንዴ ፀሀዬ?»

«ዛሬ አልመጣም?» አለችት ገፅታዋን ትክ ብላ እያጤነች።

«ታች ወርዶ ከልጆች ጋር እየተጫወተ ይሆናል!» ብላ ልትመለስ ስትቃጣ፤

«ቆይ ሻይ ጠጥተሽ ትሄዷለሽ። እየፈላ ነው» ብላ እጅዋን ይዛ ከሰሎን አስቀመጠችት።

አክሱማይት አልባሌ ጃኬት ለብላለች። ገፅታዋ ምጥጥ ብሎአል። ጠጉርዋን ወደሁዋላ ቁዋጥራዋለች። ፎቶግራፍ የማንሳቱ ስራ ባብዛኛው ስለተጠናቀቀ በመከላከያ ሚኒስቴር መስሪያ ቤት ዲክመንቴሽን ክፍል በጊዜያዊ ስራ ላይ ተመድባ በማገልገል ላይ ናት።

«ምን ሆነሻል አክሱም?» ስትል ጠየቀችት ሀውኒ፤ ራትዋን ትክ ብላ እያስተዋለችት። ስታነባ እንደቆየች ጠረጠረች። አይኖችዋ በርበሬ መስለዋል።

«ምንም አልሆንክ» አለች።

መዋሽትዋ ግን ታወቀባት። የሚያንስቀስቅ ስሜት ከወደ ሆድዋ ፈነቀላት። ራትዋን በሁለት እጆችዋ ሸፈን አደረገችና እንዳያን በቀጣጭን ጣቶችዋ አባበለች።

ሀውኒ ደነገጠች። ሀውኒ ስለ አክሱማይት ጥቂት ነገሮችን ታውቃለች። አዎን ... ከምትወደውና ከሚወዳት ባልዋ ጋር ተለያይተዋል። ከማህፈረ ጋር ተለያይተዋል። ሊህአዴግ አዲሳባን ከተቆጣጠረ በሁዋላ ሊገባው አልቻሉም። 'ቀድሜህ በተሰዋሁ' የሚሉ ንግግሮችም ተረስተዋል። ሁኔታዎች ለአክሱማይት በእጅጉ ከብደዋታል። ከማህፈረ የአብዮ ጋር 'የኔ ጀግና' የተባለባቸው ዘመናት እንደ አክሱም ሀውልት ዘመን ርቀው ይታዩዋት ጀምረዋል።

ሀውኒና አክሱማይት ከተጉራበቱ ወዲህ በተለይ ተቀራርበዋል። ከሰላት ወራት በፊት ከማህፈረ ጋር እንደተለያዩ ስትነግራት አክሱማይት ጉዳዩን ቀለል አድርጋ ነበር ያወጋችት። 'መብቱ ነው' ነበር ያለችት ለሀውኒ። ከዚያ ወዲህም የማህፈረን ጉዳይ ጨርሶ እንስተው አያውቁም ነበር። ስለ ትግሉ ነበር የሚያወጉት። ምን ስለ ትግሉ ብቻ! አክሱማይት የሌቶችንም ጥያቄ ደጋግማ ማንሳት ያስደስታታል። ለነገሩ ስለሌቶች መብቶች አክሱማይት አበጥራ ታውቃለች። የአክሱማይት የእኩልነት ጥያቄ ግን አፍላጭ አይደለም። በተግባር ከወንዶች በላይ ስለዋለች የእኩልነቱ ጥያቄ ከማንም በላይ

ይሰማታል። ይህን መሰል ነገር መልሳ መላልሳ ለሀውኒ ታወጋታለች። እጅግ አስደናቂ ከሆኑት ትረካዎች ውስጥም የአክሱማይት ያለፈ የጀግንነት ታሪክ ደምቆ ታይቶአታል ለሀውኒ።

አክሱማይት ባለፈው መራራ የትግል ዘመን ግንባራቸውን ካላጠፉት አንድ ዓይነት ነበረች። ቀሚስቱ አላደናቀፋትም! ስህተት አይታ ባለማለፍ አክሱማይት ቀዳሚያ ነበረች። መራራው ትግል ቀጥቶ የሰራት ታጋይ ናት። የትግል ፅናት ሲነሳ የአክሱማይት ጉዳይ ግልፅ ነው። በደካማ ጉን የሚያማት የለም። ደንብና መመሪያ በማክበር፤ አክሱማይትን የሚስተካከላት ከቶ የለም። ደንብና መመሪያ አልፎ አልፎ ሊጣስ የሚችል ነገር አይደለም ለአክሱማይት። መፈፀም ያለበት ነው። 'ግትር ናት' የሚሉዋት አሉ። ያሉትን ቢሉ ግን 'ወይ ፍንክች' ናት። ደሞ ማድረግ እንጂ መናገር መቼ ይሆንላታል? ጥራዝ ነጠቅ አይደለችም። ስለሴቶች መብት በመጭህ ብቻ ተወስኖ ወጥ የምትረግጥ መቼ ሆኖ? አክሱማይት የምር ናት።

ከማህፈረ ጋር በመለያየት ብዙ አልተገዳችም ነበር። 'መብቱ ነው' ነበር ያለችው። ዛሬ ታዲያ ምን ሆነችና እንባዋ የተከዜን መላት መሰለ? አሁን ታዲያ ምንው ተበገረች? የምን እንባ መጣ ደሞ?

ሀውኒ ፍርሀት ፍርሀት አላት። አስደንጋጭ ስሜት ወረራት? ምክንያቱን ማወቅ አስፈራት። ይሁን እንጂ!

«ምን ሆነሻል አክሱም?» አለችት ደግሞ።

አክሱማይት አንድ ነገር ልትናገር አለችና እንባዋ በአይንዋ ጥቅጥቅ ብሎ ሞላ። ስላቃታትም ፊትዋን በሁለት እጆቿ ሸፍና ከሆድዋ፤ ከልብዋ በተፈነቀለ የብላት ስሜት ሀቅ አያለች ትንሰቀሰቅ ጀመር።

ሀውኒ ተረበሸች።

የምትይዝ የምትጨብጠው ጠፋት። ልታፅናት አልደፈረችም። ዳሩ አክሱማይት አፅናት ትፈልጋለች ብሎ ማን ያስባል?

«ምንም አልሆንኩ! እልህ ይዞኝ ነው። የማህፈረ ጉዳይ ስሜቱን ጉዳው። እኔ እንኩዋ አልቅሼ አላውቅም። አሁንም የፀሀፍ ጉዳይ አንገብግቦኝ እንጂ ነገሩን ራሴ እቁዋቁዋመው ነበር» ብላ ስሜትዋን ለመቆጣጠር ታገለች።

አክሱማይት በተለይ በዳንሻ፤ በኩረም፤ በሽሬ ተጋድሎዎች የተመሰከረላት ጀግና ናት። ግራ ጉንጭዋ ላይ ጉራዴ መስሎ የተጋደመው የጠባላ ምልክት እንደ ከረዩዎች ለጌጥ ያስቆረጠችው መቼ ሆኖ? የካሊበር ጥይት ነው የጉንጭዋን ስጋ ተልትሎትና ጠብሶት ያለፈው። የምታነክሰውም እንደ ፒያሳ ቆነጃጅት በድመት የአረማመድ ፋሽን ስትዘንጥ መቼ ሆኖ? ሽንጥዋ ላይ የተቀረቀረው ጥይት እስካሁን ባለመውጣቱ እንጂ። አክሱማይት በርበሬ ወጥ አትበላም። ግን እንደ ቦሌ ቀበጦች ምላስዋን ስለሚለበልባት መቼ ሆኖ? ጨጉዋራዋ በመጉዳቱ እንጂ። አክሱማይት ከስታለች። እንደ አዲስ አበቤዎች 'ቅጥነት ውበት ነው' ብላ አይምሰላችሁ። የተጉዳ ሰውነትዋ በቀላሉ መመለስ አቅቶት እንጂ። አክሱማይት ለችግር ተንበረከከች ብሎ ማንም አያማትም። ግን ከብረት ተለርታ መቼ ሆኖ? ለትግሉ በነበራት ፅናት፤ ቆራጥነትና ብርታት እንጂ።

አክሱማይት ዘመድ ሞቶባት አይደለም የምታለቅሰው። ከብዙ አመታት በፊት ሁለት ወንድሞችዋ አጠገብዋ ሲወድቁ ቀናችባቸው እንጂ አላለቀሰችም። አክሱማይት ዘመድ አላት ብሎም ማንም አያስብም። የሱዋ ዘመዶች የትግራይ ገበሬዎች ናቸው። የገበሬዎች ጉዳይ ለአክሱማይት ርእዮተ አለም ብቻ አይደለም። ለአክሱማይት ገበሬዎች የምር ፍቅር ናቸው።

አሁን ግን ተበግራለች። እነሆ ከአንጀትዋ የሚገፋት የብላት ሲቃ ያንሰቀስቃታል። አክሱማይትን አዲስ አበባ በገረቻት። ፈተነቻት። አሸነፈቻት።

ሀውኒ ቃል እንኩዋ መተንፈስ ስላቃታት በዝምታ ትቆዝም ጀመር ...

ከደቂቃዎች በሁዋላ ፊትዋን በመሀረም አባብላ።

«ሀውኒ ሀፍተይ ... ረቢሼኪ ... ይቅርታ አድርጌልኝ» አለች።

«አክሱም ምን ሆነሽብኝ? በጣም እዝነሻል?»

ሀውኒ ይህን ብላ ሻዩን ለማምጣት ወደ ኩሽና ገባች። የአክሱማይት ስሜት እንደተጋባባት ሻዩን ይዛ ተመለሰች። ሻያቸውን አያጣጣሙ አክሱማይት ገሰትዋን ትተርክላት ቀጠለች!

«ሀውኒ ሀፍተይ ... የውልሽ ከማህፈረ ጋር ተለያይተናል አይደለም? ይሄ ያለቀ ጉዳይ ነው። ዛሬ እንዲህ ስሜታዊ የሆንኩት ግን ሊያገባ መሆኑን ስለሰማሁ ነው። ማህፈረ ማግባት መብቱ ነው። ከኔ ተለያየኩል። ከኔ መለያየት የፈለገው ግን የአዲሳባን

ቆነጃጅት ፈልጎ መሆኑን ዛሬ ነው የተገነዘበኩት። ይህ አቆሰለኝ። ማህፈረ ሰርግ አስፈለገው። ይህም አሳመመኝ። ልጄን ረሳው። በየወሩ ብቻ ገንዘብ ይልካል። 'አባት ይናፍቀዋል' ብሎ ግን አያስብም። ልጄ አባቱን በቴሌቪዥን ያይና 'ማህፈረን ውለጂ' አያለ ጉርሮዩን ያንቀኛል። እሱ ግን ደነዘዘና ልጄን እንኩዋ የመጠየቂያ ጊዜ አጣ። በርግጥ ለሰርግ እየተዘጋጀ ስለሆነ ጊዜ አይኖረውም። ሀወኒ ... ሀፍተይ የሴቶች ስብሰባ መደረግ እንደሚኖርበት እየተለማኝ ነው።»

በር ተንኩዋኩዋ።

አክሱማይት ንግግርዋን አቁዋረጠች። ተያዩ። 'ማነው?' በሚል ስሜት፤

«ሀየሉም ነው» አለችት ሀወኒ «... ወደ አንድ ግብዣ ለመሄድ ቀጠሮ ነበረን።»

«ምንም አይደል» አለች አክሱማይት ከተቀመጠችበት እየተነሳች፤ «... ነገ እመጣለሁ። እንጨዋወታለን። ጉዳዩ ተራ ስለሆነ አታስቢ። እውነት መስሎኝ እንጂ ማህፈረ በአላማውም ቢሆን ፅኑ አለመሆኑን አስቀድሜ አውቅ ነበር። ስጋው የሚያሸንፈው ሰው ነበር። እንኩዋን አዲሳባ በረሀም ይህ ስሜቱ እየተፈታተነው በየግምገማው እንደተወቀጠ ነበር።» እያለችት ነበር በሩ ዘንድ ደርሰው የከፈቱት።

ሀየሉምና አክሱማይት የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጡ። ሀወኒ ቤት ሲገናኙ ሁለተኛ ጊዜያቸው ነበር። አክሱማይት ፊትዋን አይቶ ማልቀስዋን እንዳያውቅባት ፈጥና ተለየችቸው።

... የአክሱማይት መኖሪያ ቤት ሀወኒ ካለችበት ህንፃ ላይ ስለነበር ፈጥና ነበር ቤትዋ የደረሰችው። ፀሀቱን አላገኘችውም። 'ህንፃው ላይ ከሚኖሩት ህፃናት ጋር እዚያው ደጅ እየተጫወተ መሆን አለበት' ብላ አሰበችና ወደ በረንዳው ወጥታ ከሰባተኛ ፎቅ ላይ በብርሃን ወደምታብረቀቀው አዲስ አበባ አይንዋን ሰደደች።

አዲሳባን ጠልታታለች።

ከሁሉም በላይ ግን ማህፈረን። ሳታውቀው የበቀል ስሜት ውስጥ ማቆጥቆጥ ጀምሮአል። የልጅዋ ነገር ነው ጥቂት ያሳሰባት። ዘመድ የላትም። በጦርነቱ በሙሉ አልቀዋል። እናትዋም አባትዋም ሀይወታቸው ያለፈው በአይርፕላን ጦላብ

ነው። ቢሆንም ማህፈረን ልትበቀለው ትፈልጋለች። እሱን ብቻ ሳይሆን ሚስቶቻቸውን አላግባብ በሚፈቱት ላይ ሁሉ አስደንጋጭ በትር ለማሳረፍ ወስናለች። አልህ ያንበግባት ጀምሮአል። ቀደም ሲል የማታውቀው ስሜት ተፈጥሮባታል። 'ምነው ተሰውቼ በነበር' ብላ ተመኘች። እንባዋ አልቀም አላት። ግራ ገባት። አታውቀውም ይህን ስሜት። ግር አላት - እንባ በጉንጮችዋ ሲወርድ። ባንባች ቁጥር የብላትና የበቀል ስሜትዋ እያደገ ሲሄድ ተሰማት። ማህፈረ ከስራው ተባርሮ እስር ቤት ይገባ ዘንድ ተመኘች። ግን ሊሆን አይችልም። የምትወደው ድርጅትዋ ህወሀትም ቢሆን ይህን ለማድረግ ሀገሩ አይፈትድለትም።

በረንዳውን ትታ ወደ መፀዳጃ ቤት ሄደች። ለመጀመሪያ ጊዜ መልክዋን በመስታወት በጥሞና አጤነችው። የራስዋ ገፅታ ለራስዋ አስደነገጣት። አይኖችዋ አብጠዋል። ተጨማሪዋል። የመከራ ታሪክ ይነበባል - ገፅታዋ ላይ። በካሊበር ጥይት የተሰነጠቀው ጉንጭዋ ቁጡ አስመስሎአታል - ቁጡ ነብር። ቁጡ ነብር መምሰል ለሚስትነት ውበት አይደለም። የህመም ስሜት ገፅታዋ ላይ ይነበባል። ጉንጭዋ ላይ ያለው ምልክት በትግሉ ወቅት ጀግንነትዋን የሚተርክ ነበር። ዛሬ አስቀያሚነቱን ማንጎራጎር ጀመረ? ብላ ለራስዋ እንሸካሸክች። ይህ ስሜት መላ ሰውነትዋን ወባ እንደያዘው ሰው እንቀጠቀጣት። 'ማህፈረ - ጨካኝ' ብላ አሰበች 'ጨካኝ - ማህፈረ'!

መተንፈስ አቃታት - በስቃይ።

ከማህፈረ ጋር የተጋቡ ሰሞን 'የኔ ጀግና' እያለ የሚያቆላምጣትን አስታወሰች። ዛሬ ግን ዘመኑ ተለውጦአል? 'የኔ ቆንጆ' የሚለው ቃል ተገቢ ሆኖአል? 'አክሱማይት ደግሞ ለዚህ ቃል የማትመጥን ሆኖ ተገኘች?' እያለች ከራስዋ ጋር ትመዋገት ገባች። የበቀል ስሜትዋ ባለ።

በቀል ... በቀል ...

በሰርጉ እለት የሚፈፀም በቀል። ከተራራ ወደ ተራራ የሚያስተጋባ በቀል። የገደል ማሚቶዎች እየተቀባበሉ የሚያስተጋቡት ድምፅ ... በማህፈረ የሰርግ እለት የሚፈፀም በቀል ... አክሱማይት ወሰነች።

ውሳኔዋ ውስጣዊ ሙቀት ፈጠረላት። ፈገገ አለች ...

ፈገገታዋን በመስተዋት አየችው።

ጥርሶችዋ ውብ ናቸው። በጣም ውብ ናቸው። የልብዋን ያህል

ግን ንፁህና ውብ አይደሉም።

የማህፈረን የሰርግ ቀን በዚያው ቅፅበት መናፈቅ ጀመረች። የሰራ ባልደረባዋ እንደ ነገራት ከሆነ የማህፈረ ሰርግ አራት ወራት ይቀረዋል። አራት ረጃጅም ወራት። ከማህፈረ ጋር በመጨረሻ የተለዋወጡዋቸው ቃላት በአእምሮዋ እየተመለሱ ይረብሹዋት ጀመር።

አንድ ቀን አምሽቱ ገብቶ፤

- ትዳራችን መቀጠል አልቻለም። ጭቅጭቅ በዛ። ቤታችን የንትርክ ቤት ሆነ። ቀን ስብሰባ ውይ ማታ ግምገማ መግባት ታክቶኛል። ስለዚህ እንለያይ - ይላታል።

- አታምሽ፤ አትጠጣ፤ አትማግጥ፤ ፀሀዬን ትምህርቱን ተከታተለው ነው ያልኩህ። ይሄን ለመፈፀም ምን ይችግርህል? መፍትሄውስ መለያየት ነው? - ብላ በተራዋ ትጮህበታለች።

- በቃኝ አክሱም - ሲል አምርሮ መለሳት።

ከወትሮው በተለየ መቆጣቱን ስታይ ረገብ አለች። የመገረም ስሜት ጭምር አደረባት።

- ምን እያልክኝ ነው ማህፈረ? - ትላለች ቀዝቀዝ ብላ።

- እንለያይ! -

ማመን አቃታት። እንዲህ ያከርራል ብላ አላሰበችም ነበር።

- ከኔ ጋር ያለመኖር መብት አለህ። ሆኖም ... - ብላ ድምፅዋ ዝግት አለ። ተለማምጣ አድራ አታውቅም ነበር። አሁን በራስ የመተማመን ወኔዋ ቀስበቀስ ሲከዳት ተለማት። እንደምንም ያሰበችውን ተነፈሰች። - ሆኖም ለፀሀዬ ስል እንዳሽህ አተውሃለሁ። ልጃችን በፈረሰ ቤት ውስጥ እንዲኖር አልሻም። የሚያገዝብዋል ልጅ ነው። በትምህርቱ ጉበዝ ነው። እና ለፀሀዬ ስል ...

- አክስኩማይት - ሲል አቋረጣት - ትዳሩ በቃኝ ነው ያልኩሽ። የማመሸውም ንዝንዝሽ ታክቶኝ ነው። በባይ ሜዳ ነው እየቀናሽ ያለሽው። ራሶሽን ዝቅ አድርገሽ ስላሰብሽ ነው። ውጤቱን ደግሞ ታይዋለሽ።

አክሱማይት መተንፈስ እንኩዋ አቃታት፤

- ሶስተኛ ሰው ያወያየን ... - አለች በጣር።

- ካልፈለግሁ አስራ አንደኛ ሰውም ካንቺ ጋር እንድናር አያስገድደኝም።

- ከባድ ውሳኔ ነውኮ ማህፈረ -

- እውቃለሁ! አዝናለሁም! -

- ለኔ ከባድ ነው ማህፈረ። እድሜዬ ገፍቶአል። ህመምተኛ መሆኔንም ታውቃለህ። እንተንም ለብዙ አመታት ለምጅሀለሁ። አዲስ ኑሮ መመስረት አልችልም። ልታስብልኝ ይገባል።

- ሁሉም ነገር አክትሞአል። የወሽት ትዳር ላንቺስ ምን ይጠቅምሻል? -

- ጥቂት አስብበት ማህፈረ። እኔም ችግሮች ካሉብኝ ላስተካክል -

- አልችልም አክሱም -

ለደቂቃዎች ያህል በፀጥታ ተደመመች።

- ችግሩ ይገባኛል ማህፈረ። ተጨቃጫቂ የሆንኩት ለትዳራችን ባዶ ነበር። ካንተ ተለይቼ ምን እሆናለሁ? ለፀሀዬስ አታዝንለትም? የሚያገዝብዋል ልጅ እየሆነ ነው። ከእናትና ከአባቱ ጋር አብሮ መኖርን አጥብቆ ይፈልጋል። እኛስ ምን ያህል እድሜ ቀረንና? የወጣትነት ጊዜያችንን በትግራይ በረሀ ነው ያላለፍነው። የተለዋን ትውልድ ነን። ከእንግዲህ ምን ኑሮ አለን? ማህፈረ አባክህ እንደሚዳው ሁን።

- ተስፋ የሚያስቆርጥ ነገር የለውም አክሱም። ፀሐዬ የኛን ጭቅጭቅ እየለማ ቢያድግ ነው የበለጠ የሚገዛው። ስለወደፊቱ ልታስቡ! እኔ ባግባቡ አሳድገዋለሁ። እኔና እንቺም በዝምድና እንጠያየቃለን። እንቺም አዲስ ኑሮ ለመጀመር የሚከብድሽ ነገር የለም -

ትእግስትዋ ተመዋጥጦ አለቀ። ግንዛርዋ ላይ ቡዋንቡዋ የሚያህል የደም ስር አፈጠጠ። ደምዋ ጠቀረ። ቁጣዋ አይኖችዋ ላይ ተነበበ። ትክ ብላ በጥላቻ አየችው ...

- መልካም! እንለያያለን። ፀሀዬንም አታገኘውም። ከእናቱ ጋር ይሻለዋል። በተረፈ - ብላ ረጅም የቁጣ ትንፋሽ እያስወጣች፤

- አሁኑኑ ከፊቱ ራቅ። ስትል አምባረቀች።

ደንግጦ ከተቀመጠበት ተነሳ። ጊዜ አልፈጀም። ከቁጣዋ ገሰሰ አለ። ማህፈረ እንደወጣ ቀረ። አልተመለሰም። ያን ቀን

አክሱማይት ማህፈረ ሲወጣት ጭንቅላትዋን ጉልበቶቿ መካከል ቀብራ ስቅስቅ ብላ አልቅሳለች።

በርግጥም ማህፈረ ሳያውቀው በታላቅነት ህልም መዋጥ የጀመረ ሰው ሆኗል። የተሰውትን ከመርሳቱ የተነሳ ግራ ትከሻውን ስለገነጠለው ጥይት ደጋግሞ መተረክ ያስደስተዋል። ማን አለብኝነት ይታይበታል። 'ኢህአዴግ ውለታዬን ከፍሉ አይጨርሰውም' ብሎ ከልቡ የሚያምን ሰው ሆኗል። ሰው መናቅ ባህርይው ሆነ። ያለራሱ አዋቂ ሰው ያለ አይመስለውም። 'በሙስና ማንም አያማኝም' ብሎ በአደባባይ ሲፎክር ብዙዎች ለምተውታል። እዚህ ላይ እውነቱን ነው። ስጦታ ግን ይቀበላል። የቤቱ ሶፋ፣ ማቀዝቀዣ፣ ቴሌቪዥን ሁሉ በስጦታ የተገኘ ነው። የሚያሞግሉት ሁሉ የልብ ወዳጆቹ ይሆኑ ዘንድ ያቀርባቸዋል። ያበረታታቸዋል። አመራር ከመስጠት ይልቅ ቁጣ ያበዛል። ሌሎችን ማማትና ጠልፎ መጣልም ልዩ ስጦታዎቹ ናቸው። ሰዎችን ጠልፎ ለመጣል ተጨንቆና ተጠባ ነው መረብ የሚዘረጋው። ብዙውን ጊዜ አይሳካለትም። አንዳንዴ ግን ይፈፅመዋል። በራሱ የሚተማመን ሰው አይወድም። በተለይ የሱን ሀሳብ ያጣጣሉበትን 'ፀረ - ኢህአዴግ' የሚል ስያሜ ይሰጣቸዋል። በሄደበት ሁሉ ይህንኑ እያነሳ ያሳጣቸዋል። 'ሀሜት ይወዳል' እንዳይሉትም 'ፊቱም ቢሆን እናገራለሁ' ማለትን ያዘወትራል። ግን ሲያብል ነው። ፊት ለፊት መጋፈጥ ይፈራል - በተለይ ከታጋዮች ጋር። የቀየ ታጋይ ቢሆንም በረሃ ቀመስ ታጋዮችን ይፈራቸዋል። ጭብጥብጥ አድርገው ከያዙት ልስልስ ነው የሚለው። ደጋፊዎቹን 'ታፍ ሰዎች!' ሲል ሰው በተሰበሰበበት ያደንቃቸዋል። ታዲያ የራሱ ወሬ አቀባዮች አሉት። ከጀርባው ያመትን ሁሉ በተቻለው መጠን ይመነጥራቸዋል። በዚህ ላይ ሲለኛ ነው። መልክ ሽጋ ሴቶችን ሲያይ ቀልቡን ነው የሚሰተው። ቢሮው የማይመጡ ወጣት ሴቶች የሉም። እንዳያመት ታዲያ 'እንደልጆቹ ነው የማያቸው' እያለ ይናገራል። ፀሀፊዎቹና የበታች ሰራተኞቹ ያመኑት ይመስላሉ። ዘወር ሲል ግን 'ማህፈረ እንደልጅ የሚያያቸው ወንዶች ለምን የሉም?' ሲሉ ያሽመዋቸዋል። ሌላ ጊዜ ደሞ 'ማህፈረ ሴት ልጅ ይወዳሉ' ሲሉ ይሳሳቃሉ።

እነሆ ማህፈረና አክሱማይት ከተለያዩ ወራት አልፈዋቸዋል። አክሱማይት ማህፈረን ለመርሳት ጥረት ማድረግ ጀምሮ፤ እየተሳካለት ነበር። ወዳለበት የበቀል ስሜት የገፋት ግን ዛሬ ማለዳ የሰራ ባልደረባዋ ማህፈረ ስለሚያገባት አዲስዋ ሚስቱ በዝርዝር ከነገራት በሁዋላ ነበር። ታጋዩ እንዲህ ሲል ነበር

የጫወታት፡

- ያን የመሰለ ውበት ታይቶ አይታወቅም። ከንፈርዋን ቀይ ቀለም ትቀባዋለች። ቢነኩዋት ትሰበራለች። አንድ ብረት ቀርቶ የማካሮቭ ጥይት ማንሳት የምትችል አይደለችም። የቆዳዋ ንጣትና ጥሬት መስታወት ነው ማለት ይቻላል። ገና ያልተጋቡ ቢሆንም አብረው መኖር ጀምረዋል ነው የሚባለው። ማህፈረ ወደስራ ሊሄድ ሲል ታኩርፋለች አሉ። ሁለት እጆቿን አንገቱ ላይ ጠምጥማ እትሂድብኝ፤ እናፍቅህለሁ፤ እሞት ብህለሁ! ትለዋለች አሉ። እንዲህ በትለው የመጀመሪያ ቀን እውነት መስሉት ግማሽ ቀን ከስራ ቀረ። ከስራ ቀርቶ ሊመያየጣት ሞከረ። እስከ ሆድዋን በሁለት እጅዋ ተቆም አድርጋ ይዛ ከአይኖቿ እንባ እየወጣ ሳቀች አሉ። ስቃ ... ስቃ ስታበቃ 'ውሽቴን ነው አልሞትብህም!' አለችው። 'ውሽትሽን ለምን እንዲያ ትይኛለሽ?' ብሎ ቢጠይቃት 'ቅብጠት' አለችው። 'ምንድነው ቅብጠት?' ሲላት ትክክለኛውንና ተገቢውን ማብራሪያ መስጠቱን ትታ መሳቅ። ስራዋ ሁሉ መሳቅ ነው አሉ። ሲጨብጡዋትም መሳቅ። ስቃ መሳቅ። ይሄ 'ቅብጠት' የሚሉት አደናቃፊ አመለካከት ግን ከግለኝነት ጋር ይመሳሰል ይሆን?፡-

* * *

ከምሽቱ አራት ሰአት ሲል ነበር የተመለሰችው። ጥሩ ምሽት ነበር ያሳለፈችው - ከሀዋሎም ጋር። በተለይም በአህይድ ዙሪያ ብዙ አወገ። ጥቃቅን ጉዳዮችን ከድርጅቱ አቋምና የወደፊት እጣ ጋር ማያያዝ እንደማይገባት ሲመክራት ነበር ያመሸው። የአክሱማይትን ጉዳይ ስታነሳለትም ተመሳሳይ ምላሽ ነበር የሰጣት። አዳዲስ መድረኮች ሲፈጠሩ አዳዲስ አመለካከቶችና ችግሮች እንደሚወለዱ አብራራለት። እነዚያን እንቅፋቶች በትእግስትና በዘዴ ማለፍ ተገቢ እንደሆነ በርጋታ አጫወታት። በጥሩ ራትና በመልካም ወግ አለፈላት ምሽቱ።

ስለመሸ ልብሶቿን ማወላለቅ ጀመረች። በአለም ላይ ትልቁ የሚያደክማት ስራ ልብስ አውልቆ አጣጥፎ ማስቀመጥ ነው። ጂንስ ስራዋን ሳሉን ተወችው። ሽሚዝዋን መኝታ ቤት። ብርድ ካልሆነ የሲሊት ልብስ አትለብስም። አወላልቃ ... የውስጥ ሱሪና የጡት መያገርያዋ ሲተራት 'የእንቅልፍ ኪኒን' ይሆናት ዘንድ አንድ መፅሀፍ እንጠልጥላ ወደ አልጋዋ ስትበር - ስልኩ ጮኸ።

«ከንፈ ወይስ እናሌ?» ስትል ለራስዋ ጥያቄ አቀረበች።

አናሌ ይሆን ዘንድ ተመኘች?

«ሀለው?»

«ሀውኒን ነበር እባክዎ?»

«ነኝ ማን ልበል?» አለች ልብዋ እየነጠረ፡፡

«ይጠብቁ» አላት ደዋዩ፡፡

አንድ ደቂቃ! ረጅም ደቂቃ!

ልብዋ ሊቆም ደረሰ ...

«እኔ አላምንም ሀውኒ የኔ ፍቅር!» የሚለው የእናሌ የስቃይና የጭንቀት፣ የፍቅርና የናፍቆት ድምፅ በጆሮዋ ዘልቆ መላው ሰውነትዋን እንደ ኤሌክትሪክ ሃይል እነዘረው፡፡

«እናሌ!» ማለት ብቻ ነበር የቻለችው፡፡

እንባዋ እየወረደ፣ መናገርና መተንፈስ አቃቃት ...

* * *

ሰልኩ ደጋግሞ ሲጮህ ከእንቅልፉ ባንኖ ሄዶ አነሳውና «ሀለው» አለ - ከንፈ ገብረመድህን፡፡

ከዚያም በቀጭኑ ሽቦ ለመጣለት ድምፅ እንዲህ የሚል ምላሽ ይሰጥ ጀመር ...

«እንደምነህ ሀየሎም ... አይ ... አልደወለችልኝም ... አህ ላንተ ደወለችልህ? ... ግን ዘገዮች ... እኛ ጭራውን ይዘነዋል ... በዚህ ሰአት ሂልተን ሆቴል ሰላማዊ እንቅልፍ ላይ ነው ... አዎን ... ጉኑ ያለውን ክፍል የተከራየነው እኛ ነን ... እ ... አዎ ... ለጊዜው እንዳልኩህ ልንይዘው አልፈለግንም ... ነገ ላጫውትህ ... አዎን ከነገ ማለዳ ጀምሮ የኛ ሰዎች ጉዞውን ጥሩ አድርገው ያጅቡታል ... ለመሆኑ የት ነህ? ... በል ደህና እደር ...»

ረጅም ጉዞ!

ግን ማንን ይዞ?

ምእራፍ አስራ ሁለት

- 1 -

ከጉተራ ወደ ቦሌ በሚያመራው የተፈረካክሰ የአስፋልት ጉዳና ላይ «ዶቭ ሀውስ ባር» የሚል ፀሀፍ ይታያል፡፡ አዲስ አበባ ስትጨልም ዶቭ ሀውስ ትንግግርዎች፡፡ ዘፈኑ ወሲብ ነው፡፡ መጠጡ ወሲብ ነው፡፡ ዳንሱ ወሲብ ነው፡፡ ሁሉም ነገር ቃጠሎ ነው፡፡ ወንድ አበሾችና ነጮች እንዳይገቡ የተከለከለ ይመስል ቤቱ ዘወትር በአፍሪካውያን ዲፕሎማቶች እንደተጠቀጠቀ ነው፡፡

እነሆ ዶቭ ሀውስ ...

አንድ የኢህአዴግ ማእከላዊ ከሚቲ አባልና አንዲት ሙሉ ኩረዳ በቀለጠው መድረክ ተሰይመዋል።

አዳራሽዋ በመሳሳም ነድዳለች። የአዲሳባ ቆነጃጅት ስለ ከንፈሮች እንደወልቂጤ ሚጥሚጥ ይፋጃሉ። ቀጫጭኖቹ፣ ቀያዮቹ፣ ጠያይሞቹ፣ ወሲባዊ ስሜትን የሚያገር ጫት መርጠው የቃሙት፣ መጠጥ እንደውሃ የጠማቸው፣ ፍትውት ያንገበገባቸው፣ ትእግስት ያሳጣቸው፣ ቅፅል ስማቸው «ጫጫት» የሆነ ትናንስ ኩረዳች ነፍሳቸውን ስተው ለበር ሰካ ይላሉ። እግረመንገዳቸውን ሲያልፉ ነካ ያደረጋቸውን አፍሪካዊ ከንፈር መጥምጠውት ያልፋሉ። ልቡ አስኪቀልጥ... አይነ አስኪደክም በእነዚያ ለስላሳና ቀጫጭን ጣቶቻቸው በስስ ቲሽርቱ ስር ደረቱን ዳስሰው ነፍሱን ያቀልጥዋታል።

«ምን ልታዘዝ ጌታዬ?»

ባለስልጣኑ መልስ ከመስጠቱ በፊት ውቢትዋ ኩረዳ ቀድማ አዘዘች።

«ለሱ ዋይት ሆርስ ደብል... ለኔ አሌክሳንደርያ ደብል!»

ይህንን ነው ዘወትር የምትጠጣው። የሱንም አውቃለታለች።

«ተጫወት እንጂ... ፈዘዘክ?» አለችው።

አይኖቹ ገን ጠጉሩዋን ከጆሮ ገንድዋ በላይ ወይፈን የነጩው አከርማ አስመስላ የተቆረጠች አንዲት ጠይም ኩረዳ ላይ አርፈው ነበር።

«...ተጫወች አንቺም!» አለ እየተደናገረው።

«ትፈልጋታለህ?» አለችው።

«ማንን?»

«ልጅትዋን?» አለች ፈገግ ብላ።

«አብደሻል?»

«ምነው?»

«የፀጉር አቆራረጥ ገርሞኝ ነው ያየሁዋት እንጂ ለሌላ እኩ አይደለም»

«መገረም ምን ማለት ነው?» አለች።

ጥያቄዋ ስላላማረው «ኖኖ... ዘኒ... እንደዚያ ማለብ የለብሽም። አላደርገውም! አላስበውም...»

«ቀንቼ እኩ አይደለም ሶል! ከፈለግሃት...አንድ ጊዜ አውጣት! እኔ ላመቻችልህ። ይህ ብልግና አይደለም። እኔም ደስ ያለኝን ሰው ለውጣ አችላለሁ»

በጥፊ የተመታ ያህል ዞር አያት። ቁና ተነፈሰ።

«አትገምትም ይሄን?» ብላ ሳቀች።

«እንጂ... እንዲህ ያለ ነገር አለቤ አላውቅም...»

«አለበለዚያማ መኖር ይለላቸዋል!»

«አውነት!» አለ።

ሆኖም ምን ማለብ እንዳለበት አያውቅም ነበር። አስተናጋጁ መጠጡን አቅርቦላቸው ተመለሰ። ሙዚቃው ቀልጠአል። አፍሪካውያን ዲፕሎማቶች ኩረዳችን አይመረጡ ይወዛወዛሉ። ይተሻሻሉ። ሱሪያቸው አብጦ ሊፈነዳ ደርሶአል። ቁና ቁና እየተነፈሱ ይተሻሻሉ። ተሰቃይተዋል። ስቃዩን አልቻሉትም።

«Relax ሶል። እኔ በጣም እመችሃለሁ»

ውስጡ በመደናገር ይታመስ ጀመር። አዳዲስ ቃላት። አዳዲስ የመደለቻ ባህር። ወይም በኢህአዴግ አግደድ ቋንቋ... «አዲስ መድረክ»... እያለ ማሰብ ጀመረ...

«መመችት ምን ማለት ነው ዘኒ?»

ሳቀችና «ምን ልበልህ? ለምሳሌ አግባኝ ብዬ አላስቸግርህም... አልቀናም ... ለለውጥ በየመካከሉ በጣም ቆንጆ ሴቶችን አስተዋውቅሃለሁ ... እኔን ደግሞ በፈለግኸኝ ጊዜ ሁሉ ታገኛለሁ...»

በመደነቅ ያያት ጀመር።

«ይህ ምን አይነት ግንኙነት ነው ዘኒ?»

«ምን?»

«የኔና ያንቺ ግንኙነት ምን ሊባል ነው?»

እንደገና ሳቀች፤

«በወደቀው ስርአት አጠራር ውሽምና ... በዘመኑ ደግሞ Share holders ...» ብላ ከልብዋ ስትስቅ እምባዋ ከአይንዋ እየተጨመቀ ይወጣ ነበር የናዝሬትዋ ዜኒት።

የሰለሞን ዲሳሳ ልብ በፍጥነት ይመታ ይዘአል ...

አይነ ደግሞ ልጅትዋ ላይ ቀርቶአል። ያያታል። በአይነ ለውጣት ምንም አልቀረው። ጠይም ናት። ቀጭን። በዜኒት

የአነጋገር ዘይቤ ከንፈርዋ የሚመች። ስትስቅ ጉንጭዋ የሚቀላ። የወሲብ ብልቃጥ ...

«ፈልገሃታል?»

«አንቺ ልጅ አብደሻል!»

«ታደያ ለኢህአዴግ አባልነት ልትመለምላት አሰብክ እንዴ?»

«ምን አደረግሁ?»

«በአይንህ አፈረጥካትኩ»

«አንቺ ልጅ ጤነኛ ነሽ?»

«አጠፋሁ? ግልፅ ስለሆንኩ? ስለቀርብኩህ? ስለወደድኩህ?»

«አሄሄ... አላገባህም እያልሽ? ይሄኔ ሌላ አስበሻል!»

«ሶል አመነኝ ... እኔ አላገባም። እንዲያውም ሌላ ጉዋደኛ ጭምር አልይዝም። አንተ በሳምንት አንዴ አትጥፋ ብቻ!»

«በየቀኑ ብመጣስ?»

«ደስታውን አልችለውም»

«ታዲያ ለምን ትገፋፈኛለሽ?»

«ለሰውጥ ነዋ! ... ነፃ ከሆንክ የበለጠ እንደምትወደኝ ደዋ አውቃለሁ። ልጥራት?»

«አብደሻል!» ብሎ ቢቆጣትም ድምፁ ግን የሰለለና የሞተ ነበር።

«አሷም አይንዋን ካንተ አልነቀለችም! ይህ ሴሰኛ አይንህ ነው የሴቶችን ልብ የሚበረግደው... ትምጣና ትጠጣ... ትጫወት ... ምንቸገረህ? ስንሄድ ተሰናብተናት እንሄዳለን።»

«ምንድናት ግን?»

«እንጂ! ብዙ ናቸው። ሊዘናኑ የመጡ ነው የሚሆኑት። ዱርዬ ግን አትመስልም።»

«ከፈለገሽ ጥሪያት... ግድ የለኝም» አለ።

ዜኒት ብድግ ብላ ወደበሩ አመራች። ልትወጣ ስትልም ለልጅትዋ በአንገትዋ ምልክት ሰጠቻት።

ዜኒት በረንዳው ላይ ወዲያ ወዲህ እያለች ትንገራደድ

ጀመር። ከሶስት ደቂቃ በሁዋላ ልጅቱ ብቅ አለች።

«ጤና ይስጥልኝ... ዜኒት እባላለሁ»

«ኤሚ...» አለች ፈጠን ብላ።

«ኤሚ? ምን ማለት ነው? ያልተለመደ ስም» አለች ዜኒት።

«አመቤት ነው ስሜ። ስሙ ስለሚያስጠላ ብዙ ሰዎች ኤሚ ነው የሚሉኝ»

«ወንድሜ ወደሽ ሊሞት ነው። ዝም ብለሽ አብረሽን ትጫወቼያለሽ?»

«ስንት ይሰጠኛል?»

ዜኒት አጢዋ ዱብ አለ። አመነታች።

«አሱ እንኩዋ እንደዚያ ያለ ነገር አያውቅም»

«ታዲያ በነፃ?» አለች ኤሚ አይኖችዋ ፈጠው፤ «... ልሰጥ የመጣሁ መሰልኩሽ እንዴ?»

ዜኒት እያቅማማች?

«ገንዘቡን እኔ እሰጥሻለሁ። አሱ ግን ማወቅ የለበትም» ስትል አስጠነቀቀቻት።

«መቶ ሀምሳ ትሰጪኛለሽ?»

«አይበዛም?»

«ሁሌ የምንወጣበት ዋጋ ነው።»

«ደህና! ምን መሰለሽ ኤሚ... ይህን መሰል ስራ እንደምትሰራ ጨርሶ ማወቅ የለበትም። የኩሜርስ ኩሌጅ ተማሪ መሆንሽን ንገሪው። ከጉዋደኞችሽ ጋር እንደመጣሽ ... መኪና እንደያዛችሁ ... አልፎ አልፎ ደግሞ አይነ በጣም እንደሚያምር ንገሪው ... ቢበዛ ሰስት ጊዜ ንገሪው። አሱ አብረን እንሂድ ካለ ብቻ ነው ከኛ ጋር የምትመጪው። ያውም ጥቂት ትገደረደሪና እኔ አገባባሻለሁ። በተረፈ ስጠራሽ ነው የምትመጪው»

«ካልፈለገሽ? ጊዜዬ ሊቃጠል?»

ዜኒት ከጂንስ ሱሪ ኪስዋ ሃምላ ብር አውጥታ አስጨበጠቻት።

«ፍላጎቱ ካልሆነ... ይህ ቲኝ ነው»

«አብሽር!» ብላ ፈገግ አለች «ትመቼያለሽ እሺ?»

ወደየቦታቸው ተመለሱ።

«ቆየሽ» አላት ሰለሞን ዲሳሳ።

«ወሬዋ ጣፈጠኝና ሳላስበው ዘገየሁ።»

«ምንድናት ልጅቱ?» አለ ቸኩሉ።

«የኩሜርስ ኩሊጅ ተማሪ ናት። ቤተሰቦችዋ ቁልቢ ገብርኤል ሲሄዱ አጋጣሚውን በመጠቀም ሊዘናኑ መጥተው ነው።» ብላ አይንዋን ወደ ኤሚ ወርወር አደረገች። ፔንሲዋን እየተጉነጩች ከጉዋደኞች ጋር የጠፈ ወግ ይዛለች። ይህንኑ እያወራችላቸው መሆን አለበት።

«አልጠራሻትም?»

«አልጠራሁትም። የማውቅሽ መሰለኝ ብዬ ቀበጣጥሬ ተመለስኩ። ብጠራት ግን ትመጣለች። ግን ትንሽ ትቆይ። ደግሞ የፈለግህት መስሎአት እንዳትገጠባረር ...» ካለች ሁዋላ «... ስራ ታዲያ እንዴት ነው» ስትል ጠየቀችው።

«ደግ ነው» የሚል ምላሽ ሰጣት።

አይኖቹን ግን ከኤሚ አልነቀለም።

ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ደብ ሀውስ ባርን ለቀው ወደ ሎምብሬል ገሰገሱ። ኤሚን ይዘዋታል። ኤሚ ትችልበታለች። የሰለሞንን መስገብገስ አባላቸው።

«ደረትህ ላይ ጠጉር አለ?» ብላ ፊት ለፊት ስትጠይቀው ዜኒት የምትገባበት ቀዳዳ ጠፍቶአት ነበር።

ሰለሞን ግን ጥያቄዋን እንደጋጠወጥነት አላየውም። ይልቁን ከልቡ ስቆ ገልፅነትዋን ያደንቅ ጀመር።

አያይዞም፤ «ይህን መሰል ገልፅነት የኢትዮጵያ ባህል መሆን አለበት!» የሚል ማሳሰቢያ ሰጠ።

ዜኒት እፎይ አለች።

እየቆየች ይገርማት ጀመር። የገረማት ሰለሞን የኤሚን ጋጠወጥነት ከኢትዮጵያ ባህል ጋር ለማያያዝ ጥረት ማድረጉ ነበር። ደካማ ጉኑን በትክክል ማግኘትዋን አመነች። ሰለሞን ወሲብ ላይ ይሸነፋል። እዚያ አካባቢ ማንኛውም ጉድፍ አይታየውም። ማንኛውም ስህተት ይሸፈናል። ይህ ግን አንድ

አደጋ እንዳለው ታሰባት። ለብቻዋ ከያዘችው ሌላ ሲለምድ ሊተዋት ይችላል። በሰውዋ በኩል የተለያዩ «ጫጫቶችን» ካገኘ ግን ወደ ሌሎች ቆነጃጅት እያማተረ አይዘነጋትም። ይልቁን ምስጢረኛው፤ ጉዳይ ፈፃሚው፤ የልብ አውቃ ትሆናለች። ለበርካታ ሚስጢሮች ተሸሽገው መቅረት ሲል ደግሞ የማይፈፅምላት ጉዳዮች አይኖርም። ሚሊዮኔር የመሆን ህልምዋ ያንጊዜ እውን ይሆናል!

ከእሱምፒያ ወደ ተቻለ ጋራዥ በሚያደርሰው መንገድ ዳር ሎምብሬል ባር ይገኛል። ደብ ሀውስ ያልሄዱ አፍሪካውያን ዲፕሎማቶች በጥንታዊትዋ ኮንጎ ውብ ጣዕመ ዜማ ከሎምብሬል አብረቅራቂ ወለል ላይ ይወዛወዛሉ።

ደጃፉ ላይ ከደመቀው የቡና ስነስርዓት ዙሪያ የአራዳ ምድር ወጣት ደላሎች ከአፍሪቃውያን ዲፕሎማቶች ላይ አይናቸውን ያንከራትታሉ። የምሽቱ ትልቁ ጉዳይ የቀጭን ኩረዳ ጥያቄ ነው። እጥረት አለ። ዲፕሎማቶቹ ወፋፍራሞቹን ሴቶች ለአይናቸውም አይፈልጉዋቸውም። ቀጭን ከተገኘች ምንም ቢሆን ይከፍላሉ። ምንም ይሁን! ስለመልክ ቁንጅና ደንታ የላቸውም።

ሎምብሬል ላይ ህይወት በስብሳለች። እርካታ በረሃብ ሞታለች። መጥገብ የለም። እየበሉ ረሀብ - እየጠጡ ጥማት - ፍላጎት ዳርቻ የለውም። የፍላጎት ገደብ ማጣት ሎምብሬል ላይ ተንሰራፍቶአል።

ትልቁ ሰውና ቀጫጭኖቹ ከረዶች ሎምብሬል ሲደርሱ የደላሎች አይን ሁለቱ ሴቶች ላይ አረፈ። ሊነጥቁ አስፈሰፉ። እየተጉተተ የገባውን ሀበሻ ንቀውታል። በገንዘብ እንደሚያሸንፉት ከልምድ ያውቃሉ። የሎምብሬል ሴቶች የወርሀ-ጽዋግሜን ሴት ውሾች መሆናቸውን ደላሎቹ አሳምረው ያውቃሉ። ከደላላ የተጣላች ሴት ደግሞ ምን መግቢያ አላት?

ይወያዩ ጀመር።

«ምንድነው ይሄ ሰው? ታውቁታላችሁ?»

«አናውቀውም።»

«መኪናዋን አይተሃል?»

«አላየሁም...»

ሰባቱ ደላሎች ተራዋሩጠው ደጅ ወጡ። ወደ ሽማግሌው ዘበኛ ጠጋ ብለው፤

«አባት... አሁን የገቡት ሁለት ሊትና አንድ ወንድ በየትኛው ከዚያ ነው የመጡት?» የሚል ጥያቄ አቀረቡባቸው።

«የትውልድ» ብለው በዘዘሩ አመለከቱባቸው።

XL-TOYOTA COROLLA።

ታርጋውን አዩ። ከሰባት አንደኛው ፊትን ጨምሮ አደረገ።

«አወቅኸው?» አሉት ተቸኩለው።

«አዎ?»

«ማነው?»

«አሁን አይደለም?»

ገመን በጤና አይነት በርጋታ ወደግቢው ተመለሱ።

ዛሬ ለምብራል ላይ የጫፍት አጥረት አለ።

«ገፈ ቀን!» አሉ በልባቸው።

... አሚ ተመታታቸዋለች። ለአምን ሁለት ጊዜ ካልደነሰን ስለ ብታስጫንቀውም ዜናት ከሰጠችው።

«ሐኪም ጥሩ አይደለም - ለው ሊያይህ ይችላል» ባትለው

ለአምን ከልብ አደነቃት። ዜና የልብ አውቃናት አያላ ያለብ

ጀመር ...

አሚ «ሽንት ቤት» ብላ ወጣ ስትል ጠቃ፤

«ወደደካት» ስትል ጠየቀችው።

«ደስ ትላለች» አለ።

«ታወጣታለህ?»

«ይቅርብኝ ዘኒ»

«አልወደደካትም?»

«ዮዮ... ማለብ ራሱ ብልግና ነው...»

«አለች። ተወው...» አለች።

«በሀርዶን በማጥናት ላይነሽ ልብል?» አለች።

«በጭራሽ! ነፃ አንድትሆን ነው» ካለች በሁዋላ «...የውልህ

ለአምን አንድ በጣም አደህለሁ። ግን ትዳር የመመረቅ ሀሳብ

የለኝም። መቼም በሆን አላገባም። ምክንያቱም ሀፃን ልጅ አልወደደም።

ፖለቲካ ርቀቅ ላይኖረኝ ባንባና ብወለድ ውጤትን አስበው። በተቀረ

ግን አንተ የራስህ ምርጫ አንዲኖርህ አፈልጋለሁ። ማግኘት ካልላግህ

ጭንቅ ትመጣለህ»

ይህን ብላ ከልብዋ ላቀች። ስቃ ስታበቃ ወደ ጀርድ ወጋ

ብላ፤ «በርቀት ሲጣፋህ ልነግርህ አልቻልኩም። ካላገባህ ደግሞ ከኔ

ለላ ማንም አታውጥ ብዬ ራሴን ማታለል አልፈልግም። ከሆነ

አይቀርምም ለምን እኔ ራሴን አላመቻችልሁ? ትንሽ መቆናቱ

አይቀርም። የቀናት ስቃይ ግን ደስ ይላል።» ካለች በሁዋላ

«...አስደነግጥኩህ?»

ስትል ጠየቀችው።

«አንድህ የምታስቡ ሊት ለምቼ አለውቀም» ብሎ ረጅም አየር

አስወጣ።

«ሀሳብን ካልታተመ መፅሀፍ ላይነው ያገኝሁት» አለችው።

«ምን አይነት መፅሀፍ?»

«ትኩሳት» አለች «...የሐሰቡት ገብረአግዚአብሔር»

«ለምን አልታተመም ታዲያ?»

«በደርግም በገንብም ዘመን የሀብረተሰብን ስነምግባር ይስካል!

በሚል ምክንያት ታግዶ ውስጥ ለውስጥ ነው የሚነበሰው። እንደቅ

አየጣመኝ ያነበሰኩት መፅሀፍ ሲኖር ትኩሳት ነው። ለነፋ ከትኩሳት

ለላ መፅሀፍ የሚባል ጨርሶ አንብቤ አላውቀኩም። እንቅልፌ

ይመጣል። ትኩሳት ግን ...»

«አሁን ታዲያ ሊያሳትሙት ይችሉ የለምንዴ?»

«የወሊብ ነውኩ።»

«ማሳተም መብታቸው ነው።»

ዝም አለች። ቆየችና ግን፤

«የሆነው ሆነና ስለልጅቱ ምን ወሰንክ?»

«እንጂ!»

«አንግዶህ ዛሬ መሞሽርህ ነው! ወንድሜ ነው ብዬ አታለሁ።»

ቅድም በጆሮ ስታንሸካሽክ አይተሀታል?»

«ምን ነበር የምትልሽ?»

«የእውነት ወንድምሽ ነው ወይ?» ብላ ነበር የምትወተውተች

«ጠርጥራሰች ማለት ነው?»

«አንተ ነህ! በደንብ አላዋራህትም!»

«ጨዋታ ብዙ አትችልም! ውበትዋ ግን በውነቱ ግሩም ነው...»

«እኔስ?»

«አንቺ ሁሉንም ይዘሻል» ብሎ ሳም አደረጋት፤

«ኤሚ የት ነው የሄደችው?» አለ ወዲያው።

«መፀዳጃ ቤት። ላነጋግራት አብራን እንድትሄድ?»

«ደስ እንዳለሽ» አለ አይንዋን እየሸሸ።

አያይዞም፤ «ግን የት ነው የምንሄደው? ቤቱ መቼም አልሞክራትም። ጉረቤቶቹ በሙሉ ታጋዮች ናቸው።»

«የለሰራህ አትግባ። እሱን መሰል ተግባር በሀዘብ ግንኙነት ሀላፊ የሚፈፀም ነው።» ብላ ኤሚን ፍለጋ በሚደንሱት ሰዎች መካከል ሰንጥቃ ሄደች።

በረንዳው ላይ ሶስት ደላሎች ኤሚን ከበዋታል። ኤሚ ዜነትን ስታይ ገንጠል ብላ መጣች። ደላሎቹ አፈገፈጉ።

«ምንድነው?» አለቻት።

«ሶስት እንስሳት ነው የሚሉኝ! ለአንድ አጋንዳዊ።»

«እና ምን አልሻቸው?»

ዜነት ብልጭ ቢልባትም ንዴትዋን ዋጥ አደገች።

«ከጨመርሽልኝ... እኔ ከጥቁር ጋር ከምወጣ ያገሬ ሰው ይሻለኛል።»

በጥፊ ልታጠናግራት ፈለገች። ተንገበገበች። ሎምብሬል መምጣትዋ ፀፀታት። የሴቶቹ ባህርይ ገረማት፤ እናደዳትም።

«ጊዜያዊ ገዝብ ለምን ያታልልሻል? ሰው አይብልጥም?» አለቻት - ገንፍል ገንፍል እያላት።

«ቤት ክራይ ስለደረሰብኝ ነው እንጂ ለገንዘብ ብዬ አይደለም። ያከራየቼን አንድ አሮጊት ጠንቋይ ናት። አንድ ቀን ካለፈ እቃዬን እያወጣች ወደ ደጅ ትወረውረዋለች። እኔ ደግሞ እየሽ የሚወስደኝ ካጣሁ ቤቴ ስለምገባ... አሁን ያለሁበትን አካባቢ አፈልገዋለሁ። አስፋልት ጻር ስለሆነ ኮንትራት ታከሲዎች አያስቸግሩኝም። ከአስፋልት ወጣ ካለ እንደምታውቁው ባለታከሲዎቹ ገንዘብሽንም ተቀብለው... እንደገና እዚያው መዚና ውስጥ ተጫውተውብሽ ነው የሚለቁሽ። ስለዚህ ነው ያመነታሁት። ወይም ነገ ወንድምሽን ... በቅናሽ ልውጣለት ...»

«ምን መሰለሽ ኤሚ... ወንድሜ በገንዘብ እንደምትሰራ ሳያውቅ በጣም ስለወደደሽ እንጂ ሌላ ልዩ ነገር ኖሮሽ አይደለም - አንቺን የመረጥነው። እኔም እሱ ሳያውቅ ነው ካንቺ ጋር የተነጋገርኩት። እንዲደሰት ብዬ እንጂ አቃጣሪ አይደለሁም። ካወቀ በጣም ነው የሚጠላኝ። እኛን ብለሽ መጥተሽ እዚህ ስትቀሪ ምን ይላል? በጣም ያዝንብኛል! እኔ ለገንዘብ አይደለም። ሶስት መቶ ቀርቶ ሌላም አሰጥሻለሁ። ላንቺ ግን ጥሩ አይደለም። ከገንዘብ ሰውን ማስቀደም ይሻላል። ከሰው መግባባትና መተዋወቅ ይበልጥብሻል። ይህን ስራ ትተሽ ሌላ የራስሽን የተከበረ ስራ ለመጀመር መጣጣር ነው ያለብሽ። ኤሚ መቶ ይህን ቅርፅና መልክ ይዘሽ... በዚህ እድሜ ብዙ መስራት ትችያለሽ። ውበት ሀብት ነው። ግን ረጋፊ ነው። ከመርገፋ በፊት ልትጠቀሟበት ይገባል። ለማንኛውም በሁዋላ ብዙ እናወራለን። ብዙ የማጫውትሽም አለ። እሺ?»

በእሺታ ራሰዋን ነቀነቀች። ተያይዘው ደናሾቹን እየገፈታተሩ ወደ ባንክኒው ሲያመሩ፤

«ከዚህ ቀጥሎ የት ነው የምንሄደው?» ስትል ጠየቀችት።

«ሂልተን።»

«ዋው! አልጋው ይመቻል! እሺ?»

«እውነት?»

«አንቺ ግን እህቱ አትመስይም።»

«ደላላ እመስላለሁ?» አለች እየሳቀች።

«አምን! እሺ?»

«የኔም ጓደኛዬ ነው፤ አንቺን ስለወደደሽ ነው ለዛሬ የፈቀድኩለት። አደራ በደንብ አስደሰቼው።»

«ዋው! ጆሊ ነሽ! እሺ?»

«አንድነት»

«ነፃነት! ግን እንደሱ ከሆነ ከኛ ጋር እደራ! ምናለበት? እኔ እንደዚያ ደስ ይለኛል። ሙች በጣም ይመቸኛል»

«ምነት?»

«ጃሊ እንሁን ... አንቺም ነይ»

«ኤሚ በፈጠረሽ እንዲህ ያለ ወሬ ተይ! ጨዋ ሆነሽ ብቻ አስደስቼው!»

«በጣም ሀርድ ትቦጭቂያለሽ! እሺ?»

ዜኒት የዛሬን ብቻ በሰላም ለመገላገል በልብዋ ፀለየች። ለሌላው ደህና! ጠንክረው የማይገለብጥዋትን፤ ዘባርቀው ደግሞ የማያዋርዱዋትን ቆነጃጅት ትመለምላለች። የታጋይ ሰለሞን ዲላሳ የወሰብ ጥማትም መፍትሄ ያገኛል። ያንጊዜ እነዚያን ምስጢሮች ለመሸፈን ሲል በርካታ ጉዳዮችዋን ይፈፅምላታል። ህልምዋም እውን ይሆናል። ዜኒት ሚሊዩኒር ሚሊዩኒር ... ሚሊዩኒር ... ሚሊዩኒር ...

ህልም ሆኖ የቆየ ምኞት።

- 2 -

ሀውኒ ናዝሬት አዳማራስ መዋኛው ዳር ተቀምጣለች። የለበሰችው ጂንስ ሱሪና ጥቁር የቆዳ ኩት አምርባታል። ጠጉርዋን እንደነገሩ ቁዋጥራዋለች። ያዘዘችውን ሚሪንዳ በግማሽ ሰአት ውስጥ ሩቡን ያህል እንኩዋ አልነካችለትም።

የቀጠሮው ሰአት አልፎአል...

አኖሌ ግን የለም። ሰአትዋን ደጋግማ ማየት ብቻ ሆነ። አኖሌ ተወካዩ ወይም እኔ እንመጣለን ነበር ያላት። ተወካዩም ቢሆን ግን ብቅ አላለም። ሰግቶ ይሆን? ጠርጥሮኝ ይሆን? እያለች ራስዋን በጥያቄ ወጠረችው። ናፈቀችው። የልብ ምትዋ ፍጥነት ጨመረ ...

የሚያለጋ ነገር ግን አልነበረም - እንደ ሀውኒ እምነት።

ከክንፈ ጋር ግልፅ ውይይት ነበር ያደርጉት። የተቀበለችው መመሪያም ውስብስብ አልነበረም። አኖሌ እጁን ለመሸጋገሪያው መንግስት እንዲሰጥ በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ እንደምታሳምነው በርግጠኝነት ተናግራ ነበር። በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ

አኖሌ እጁን ካልሰጠ ግን ከአስራ አንደኛው ቀን ጀምሮ ሀውኒ የአኖሌን እንቅስቃሴዎች በሙሉ ለደህንነቱ መስሪያ ቤት ሪፖርት ማድረግ ትጀምራለች። እስከ ሀያ ቀን ሪፖርት ካላደረገች ግን ሀውኒ ከአቅም በላይ የሆነ አደጋ እንደደረሰባት ታምኖ መስሪያ ቤቱ የራሱን አማራጭ እንደሚጠቀም ነበር የተነጋገሩት።

ደግማ ሰአትዋን አየች።

አርባ ደቂቃ አልፎአል። እንደመንጠራራት ብላ ወደሁዋላዋ ዘወር አለች። ጥቁር መነፅርና ሰማያዊ ኩፍያ ያደረገ ጉልማሳ ሰው ተቀምጦ ቢራ ይጠጣል። ልብዋ ፍርስ አለ። ደግማ ዘወር አለች። ሰውየው ተረጋግቶ ተቀምጦ ቢራውን ያለሀሳብ ይስባል።

አኖሌ አይደለም።

«ተወካዩ ይሆን?» ስትል አለበት። ከአኖሌ ሰዎች አንዱ እንደሚሆን ግን አልተጠራጠረችም። ራሱን ለመደባበቅ ጥረት እንዳደረገ በግልፅ ይታያል። ኩፍያውን ወደአይነ ደፍቶታል። ደጋግማ ዘወር ብላ ብትመለከተውም ያላያት ለመምሰል ጥረት ሲያደርግ አስተዋለች። በጣም ገረማት።

«አይኖኹ እንኩዋ ወንዶችን ለማስደንገጥ በቂ ነበሩ። ምነው እኚህ ሰው ጨካኝ?» እያለች ከራስዋ ጋር ትቀልድ ጀመር።

ይለይለት ብላ ጠቀሰችው።

በመነፅሩ ውስጥ እንደሚያያት አልተጠራጠረችም። ሆኖም ያላየ መሰለ። ግራገባት። «አይነስውር ይሆናል» ስትል ከልብዋ አለበት። አሊያ ሌላው ቢቀር የእንገት ሰላምታ እንኩዋ ሊሰጣት ይገባ ነበር። ወይም ደግሞ «ይቅርታ የኔ እመቤት እኔ ባለትዳር ስለሆንኩ አትድከሚ» ሊላት በተገባ። የአኖሌ መልእክተኛ ቢሆን ኖሮ ደግሞ ያነጋግራት ነበር። ከዚህ ሁሉ እንዲገም ባለመፈፀሙ አይነስውር ሊሆን እንደሚችል መቶ በመቶ ወደማመኑ እዘንብላ ተወችው።

እንደገና አስር ደቂቃ አለፈ ...

አኖሌ በገለፀላት መሰረት መጥቶ ያነጋገራት ሰው ግን የለም።

ራሱ አኖሌም ቢሆን ብቅ አላለም። መጨነቅ ጀመረች። ተስፋ አድርጋው ወደነበረው «አይነስውር ሰው» ዘወር አለች።

የለም! ... በቦታው የለም! የገዛ አይንዋን ተጠራጠረች። ከመቀመጫው ሲነሳ ድምፅ አለመስማት አስገረማት። አይንዋን ከወዲያ ወዲህ እያንከራተተች ትፈልገው ጀመር። የትም የለም።

የማቅረቢያ ሳህን ይዞ ቆሞ ለነበረ አንድ ልጅ እግር አስተናጋጅ ምልክት ስትሰጠው ፈጠና መጣ!

«እዚህ ከጀርባዬ ተቀምጦ የነበረው ኩፍያና መነፅር ያደረገ ሰው ወዴት ሄደ?»

«ስልክ ፈልጎት ወደ ሪሴፕሽን ሄደህል»

ግራ ገባት። ተስተናጋጅ ከሆነ እንዴት ስልክ ሊፈልገው ይችላል? የአስተናጋጁ ምላሽ አልተዋጠላትም! ምናልባት 'ቋሚ የሆኑት ነዋሪ ይሆን?' ብላ አሰበች! ይህንኑ ጠየቀችው፤

«አይደለም!» አላት አስተናጋጁ በኦሮምኛ «...አንቺን እንዲከታተል ኢህአዴግ የመደበው የደህንነት ሰው ነው። አሁን ግን በቀላሉ ስላታሰልነው ከግቢ ወጥቶአል። የኛ ሰዎች ስልክ ደውለው ከዚህ ገለል እንዲል አድርገውታል። ደንግጦ እግር የቻለለትን ያህል በመሸሽ ላይ ነው። ለማንኛውም ከአስር ደቂቃ በሁዋላ ሆኑትን ለቀሽ ደጃ ላይ ከምትጠብቅሽ አረንጓዋዊ ማዝጻ ውስጥ ግቢ። እኔ 'የቡርቃ አባዱ' መልአከተኛ ነኝ።»

አይኖችዋ እንደ እንቁራሪት ፈጠው ነበር! አስተናጋጁን የምታዳምጠው።

- 3 -

«አኖሌና ሀውኒ እንዴት ናቸው?»

ሆሉም ለክንፈ ያቀረበለት ጥያቄ ነበር።

«አብረው ናቸው። ትናንት እዚህ አዲሳባ ነበሩ። ራሳቸውን ሙሉ በሙሉ ለዋውጠው ዋቢሽቢሊ አደሩ። ታውቃለህ ሆሉም... አሳዘነኝ። ናፍቆቱ ሊወጣላቸው አልቻለም።» ካለ በሁዋላ ከመሳቢያ ውስጥ ፎቶግራፍ አውጥቶ አቀበለው።

ሆሉም ግራ ተጋባ። በፎቶው ላይ ሌሎች ሰዎችን ነበር የሚያየው። «ራሳቸውን በሰው ሰራሽ አካላት ለውጠው ነው» አለው - ክንፈ።

ሆሉም ፎቶግራፉን በመደነቅ ሊያይ ቆዩ። እጅ ለእጅ ተያይዘው ሲተያዩ ካሜራው ቀልቦአቸዋል። ፎቶግራፎቹን መለሰለት።

ክንፈ ቀጠለ፤

«...የዘረፈውን ገንዘብ ገና ጥቅም ላይ እንዳላዋለው

አረጋግጠናል። የት እንደቀበረው ግን አልደረስንበትም። የገንዘብ ብዙ አላሳሰበንም። አኖሌ ምን እንደሚፈልገው ግን በግልፅ ማወቅ አንሻለን? ከጀርባው ማን አለ? የሚለው ጥያቄ ደግሞ ዋነኛውና አንገበጋቢው ነው።»

«እስካሁን ምን ፍንጭ አገኛችሁ?»

«ምንም! ወደ አሮሞ ድርጅቶችም ሆነ ወደ ኤምባሲዎች ደጃፍ ዝርም አላለ። ምናልባት የሀውኒ ናፍቆት ሲለቀው ወደ አንዱ ድርጅት ወይም ኤምባሲ ይጠጋ ይሆናል። ያን ጊዜ የምስጢሩ ቁዋጠር ይፈታል?»

«ከማን ጋር ግንኙነት ያለው ይመስልህል?»

«ምናልባት አነግ።»

«ከሀገሮችስ?»

«የሁለት ሀገሮችን ስም በግምት ማንላት ይቻል ይሆናል። ፍንጭ ግን የለኝም።»

«ነፍጠኛውን በመጥላት በስሜት ብቻ የሚፈፅመው ይሆን?»

«አይመስለኝም። ያን ሁሉ የጥንቃቄ ጥበብ ከየት ያመጣዋል? ቀደም ሲል እዚህ አዲስ አበባ ተራ ኤክስፐርት ነው የነበረው»

«አብርህ ፀሎትን ታምነዋለህ?»

«ብዙ አጠራጣሪ ነገር የለውም። እኛ ነን ያስጠራነው። ሆኖም ውለታ ሊውልለት ይፈልጋል። ይህን በግልፅ ነው የነገረኝ። የግል ስሜቱ ብቻ እንደሆነም አጫውቶኛል። የርሱን ግላዊ ፍላጎት ከስራ ጋር ልንቀላቅል እንደማንችል ነገራዋለሁ። ዘር ዘር ስለ አብርህ ፍላጎትም ቢሆን ርግጠኛ ሆኖ መናገር አይቻልም።»

«አኖሌና ሀውኒ አሁን የት ናቸው?»

«ሰደሬ እየዋች ነበር ከግማሽ ሰአት በፊት። ነገ ግን ወደአባባኩ ኩረብታ እንደሚሄዱ ለሀውኒ ነገሮአታል»

«የት ነው አባባኩ ኩረብታ?»

«አርሲ ውስጥ ነው። ካነ ተራራና ቡርቃ አካባቢ።»

ሆሉም «አኖሌ ስራውን ተወው ማለት ነው?» አለ ፈገገ ብሎ።

«አይመስለኝም። ናፍቆታቸውን እየተወጡ ነው። ታውቃለህ

ገን ... ከልብ ስሜት ይነካሉ። አፍ ለአፍ ገጥመው ሲንሸካሸኩ ነው የሚውሉት። እንደሌለው ፍቅረኛ አይሳሳሙም። ያውራሉ፣ ያውራሉ። ይከራከራሉ። እንዳንዴ ይጨቃጨቃሉ። ደሞ ይሳሳቃሉ። እጅ ለእጅ ተያይዘው እንደወፍ ይበራሉ»

«ሀውኒ እንደምትለው - እንደእርሜያ ወፎች» ብሎ ፈገግ አለ - ሀየሎም። ይህን ብሎም «እንዳይያዙ ይጠነቀቃሉ ወይስ አምላክን አምነው ነው አለማቸውን የሚቀጩት?» ሲል ጠየቀው።

«በጣም ይጠነቀቃሉ። አኖሌ ራሱን የሚለዋውጥበት የተለያዩ የግላሰቲክ አካላት ያሉት ይመስለኛል። የሚናቅ ባላጋራ አይምስልህ።»

«ከሀውኒ ጋር የሚያወሩት ይታወቃል?»

ክንፈ ድንገት በላቅ ፈነዳ፣

«ምን አሳቀህ?»

«አንድ ነገር ትዝ ብሎኝ?»

«ምን?»

«የዋቢሽቦሌ አዳራቸውን በሙሉ ቀርፀነዋል። አንድ ሰአት ያህል ስላንተ ነበር የምታወራለት።»

«ምን እያለኝ?»

«አያደነቀችህ ትነገረው ነበር። ሁዋላ ምን አላት መሰለህ?»

«ምን አላት?»

«ኢህአዴግን ነው የምትወጂው ሀየሎም?»

ሀየሎም ፈገግ አለ፣

«ምን መለሰችለት ታዲያ?»

«ቂል አትሁን? ስትለው! ከ-ረከ-ማት መሰለኝ ሲጫወጩሁ ነበር።»

«አኖሌ ሳይያዝ እስከመቼ ይቆያል?» አለ ሀየሎም።

«ማወቅ አለብን! ከጀርባው ያለውን። የግድ ማወቅ አለብን።»

«ዘረፋውን ከቀጠለስ?»

«እናደናቅፍባቸዋለን - ያላወቅን መሰለን»

«ተከታዮቼ ታወቁ?»

«አራቱን ደርሰንባቸዋል።»

«ተያዙ?»

«አልያዝናቸውም። ሁለቱን እዚያው ገለበጥናቸው።»

«መገልበጥ ማለት?»

«አኖሌን እንዲለልሉ መልሰን ቀጠርናቸው። የደርግ መኩንኖች የነበሩ ናቸው።»

«የቀሩትን?»

«እስካሁን አላነጋገርናቸውም። እየሞከርን ነው።»

«የሀውኒ ጉዳይስ? የግድ አብራው መክረም አለባት?»

«የተላከችበትን ጉዳይ መፈፀም አለባት ብለን እንጠብቃለን። ሆኖም ከንግዲህ ከእምስት ወይም ከእስር ቀን በላይ አብራው መቆየት የለባትም። እናስጠራታለን።» ካለበሁዋላ «... ባንተ በኩልስ ምን አዲስ ነገር አለ?» ሲል ጠየቀው።

«ባሌና አርሲ አካባቢዎች ጠመንጃዎች የጫነች አንዲት ላንድሮቨር ተይዛለች። ገበረቱ የእነግ መሆኑን አረጋግጠናል። ዲንሾ የሚባል ቦታ ላይ ነው የተያዙት።»

ክንፈ አይኖቹን ፈታ ጠበብ አደረገ። ሀየሎም ቀጠለ፣

«ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዘ ነገር እያነሱ ገበሬዎችን የሚያነሳሉ ሁለት የእነግ ካድዎችም በቁጥጥር ስር ውለዋል።»

«በለአኖሌ አንስታችሁላቸው ነበር?»

«እኔም ራሴ አነጋግራቸዋለሁ። አኖሌ እንደላካቸው ያነሳሉ፤ እውነት ላይሆን ግን ይችላል። ለማንኛውም ነገ ወደ አካባቢው አመለላለሁ። በእርሲና በባሌ አካባቢዎች የታመቀ ትኩላት አለ። ተቀብሮ የኖረ መቁዋሰል በግልፅ ታያለህ። ይህን ስሜት በጥንቃቄ ማብረድ ካልተቻለ! ሀላፊነት የጉደለው ቅስቀሳ ከተጨመረበት ውጤቱ እስከፈ ነው የሚሆነው።» ካለ በሁዋላ «ለመሆኑ አኖሌ ወደ ቡርቃ ሄዶ ያውቃል?» ሲል ጠየቀው።

«አዎን ይሄያል» አለ ክንፈ «... ቅድም እንደገለፅኩልህ ወደ አባባኩ ከረብታ በየጊዜው እንደሚመለሰስ የሚገልፅ መረጃ ደርሶኛል። ከገለበጥናቸው ሰዎች የተገኘ መረጃ ነው። ምናልባት የዘረፈውን

ንብረት እዚያ ደብቆት ሊሆን እንደሚችል እንምታለሁ። እንደሚመስለኝ አኖሌ ሀይል ለመፍጠር በመንቀሳቀስ ላይ ነው ያለው። በኩረብታው ላይ ጠመንጃ አካማችቱ ሊሆንም ይችላል።»

«ኩረብታው ለምን አይፈተሽም ታዲያ?»

«መቼም ቢሆን ይደርሳል። አካባቢው በአይነ ቁራኛ እየተጠበቀ ነው። ከአኖሌ ጀርባ ማን እንዳለ እስከናውቅ ድረስ አኖሌ መበርገግ የለበትም።»

ሀየሉም ሲጋራ እየለኩለ።

«በርግጥ ከአነግ ጋር ግንኙነት ይኖረው ይሆን?»

«ሊኖረውም ላይኖረውም ይችላል። ከበስተጀርባ ያለውን ገና አልደረሰንበትም»

«ስለአህዴድ ያለው አመለካከት ይታወቃል?»

«አህዴድ ላይ ጥርጣሬ አለው። 'አመራሩ ከቶ ነፃ ሊሆን አይችልም' ይላት ነበር ለሀወኒ። ሀወኒ ልታስረዳው ትሞክርና ጉልበት ታጣለች። ሰለሞን ዲሳለን እያስታወሰች ነው መሰለኝ ደጋግማ የሰው እጥረት ነው የአህዴድ ችግር! አመራሩ ቢጠናከር ...! እያለች ጥቂት ትገፋለች። እሱ ደሞ ሀወሀት የአህዴድ አመራር እንዳይጠናከር ይፈልጋል' ይላታል። 'የሀወሀት መሪዎች እነሆሉም ናቸው። ሀዘቡ በድህነት ስለመዋረዱ፣ ፍትህ አጥቶ ስለመበደሉ ጠልቆ የሚሰማቸው ሰዎች ናቸው። በራሳቸው ላይ ደርሶ ያዩትንና ታግለው ያስወገዱትን የግፍ አገዛዝ ሌላው ላይ ሊጭኑ ከቶ አይፈልጉም። አያስቡትም። የሀወሀት ሰዎች ያን የመሰለ ሀሊናም ሆነ አቋም ከቶ ሊኖራቸው አይችልም' እያለች ትወተውተው ነበር። አኖሌ መልሶ ያዳከማታል። 'ሀወሀት ድብቅ አጀንዳ አለው' እያለ ሊያሳምናት ጥረት ያደርጋል። 'ድብቅ አጀንዳ ሊኖራቸው አይችልም' ትላለች ሀወኒ። 'ሶስት አመት ብቻ ታገሺ! በያንዳንዱ አርሞ ሹም ስር የራሳቸውን አርሞ ያልሆነ ሰው ሰግስገው የሀዘቡን ስልጣን፣ ራስን የማስተዳደር መብት ይነጥቁታል' እያለ በእርግጠኝነትና በቁጭት ሲሰብካት ነው ያነጋው ዋቢሸቢ ሆኑል።»

«ራሱ አኖሌ እንዲያ የሚያምን ይመስልህ? ወይስ የሀወኒን እምነት ለመለወጥ ሲል የተናገረው ይሆን?»

«የሚያምንበት ነው የሚመስለው። ሲናገር ስሜታዊ ነበር።»

«አውቆ ያላወቀ ካልመሰለ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለን

ልናሳምነው ይገባል» አለ ሀየሉም

ከንፈ መልስ አልሰጠውም። ሀየሉም ተጠለ፤

«መሞከር አለብን። እውነታውን እያወቀ ደጋፊ ለማግኘት ሲል ከሆነ እንዲያ የሚለው ምንም መድከም ላያስፈልግ ይችላል። እኔ እንደሚመስለኝ ግን አኖሌ የልዩን ነው የሚናገረው። በርግጥም ድብቅ አጀንዳ አላቸው ብሎ አምናለል።»

«እንጃ!» አለ ከንፈ።

«ግዴላህም በተሳሳተ መንገድ ነው የተገነዘበን። አላወቀንም። ጩሶ አያውቀንም።»

አያይዞ ሀየሉም እንዲህ ሲል ጠየቀው፤

«ለመሆኑ የዋቢሸቢ አዳራቸውን እንዴት መቅረፅ ቻላችሁ?»

«ደርግ ሰበሰባ ስራ የሰበሰበው መሳሪያ ተአምር ነው» አለ ከንፈ «ግን አልተጠቀሙበትም። እንደን ሰው በትእግስት ተከታትለው ማግኘቱን ከማወቅ ይልቅ እንዳሻቸው አስረው ነበር የሚገድሉት። አስራራቸው በዘፈቀደ ማሰርና መግደል ሆኖ ሳለ ይህን ሁሉ የረቀቀ ዘመናዊ መሳሪያ ለምን እንደሰበሰቡ አይገባኝም።»

ለጥቂት ደቃቂ በዝምታ ቆዩ።

ሀየሉም፤ «ሰለሞን ዲሳለን እነጋገርከው?» ሲል ጠየቀው።

«እኔ አላናገርኩትም። ለኩምላ ነገራው 'መረጃው አለኝ' ብሎኛል። በራሳቸው የውስጥ ግምገማ እንስተውት ሰለሞን ወሬው ሀሰት መሆኑን እንደገለፀ ነው የነገረኝ።»

«ሀወኒ ርግጠኛ ያልሆነችበትን ነገር አትናገርም» አለ ሀየሉም።

«ለነገሩ ከሌላ አካባቢም ወሬው ደርሶኛል። ግን የግድ በራሳቸው መድረክ ነው ማየት የሚገባቸው። ቀጥታ ጣልቃ ባንገባ ይመረጣል።»

«ጉዳዩን በኢህአዴግ መድረክ ማንሳት ይቻላል።»

«አይቀርም» አለ ከንፈ። «... ግን አያስቸኩለንም ...»

ሲጋራቸውን እያጤሱ ጥቂት ደቃቃዎች በዝምታ ቆዩ።

«ሀወኒ ራፖርት ማድረግ ለምን አልጀመረችም?» ሲል ጠየቀ ሀየሉም።

«አልገባኝም፡፡»

«አኖሌ ተጠራጥርክት ይከታተላት ይሆን?»

«ሊሆን አይችልም፡፡ የዚያ አይነት ሁኔታ መከሰቱን የሚገልፅ ፍንጭ እስካሁን አልደረሰኝም፡፡»

«አብርህ ፀሎትስ ወደ ሌርትራ መቼ ይመለሳል?»

«የመቆየት ፍላጎት አለው»

«ስራውን አልጨረሰም እንዴ?»

«ጨርሶአል፡፡ በአኖሌ ጉዳይ የሚረዳበት ነገር ካለ ለመተባበር እንደሚፈልግ ገልጾልኛል፡፡ እንዳልኩህ ድብቅ ፍላጎት ሊኖረው ይችላል ...»

ለሰከንዶች ያህል በፀጥታ ቆዩ፡፡

«ስራ ከጨረስክ ለምን አንወጣም?» ብሎ ብድግ አለ ሀየሎም፡፡

ከንፈ ሰአቱን አየ፡፡ ሶስት ተኩል - ከምሽቱ፡፡

- 4 -

... ከሶስት ወራት በሁዋላ፡፡

የማህፈረ የሰርግ አለት፡፡ ወይም ደግሞ አክሱማይት ብቀላዋን የምትፈፅምበት አስፈሪ አለት...

ሰርጉ የሞቀና የደመቀ አልነበረም፡፡ ቤተዘመድና የሰራ ባልደረቦቹ በሙሉ ቢገኙም ታጋዮች ግን ብቅ ሳይሉ መቅረታቸው በግልፅ ታየ፡፡ አልፎ አልፎ አልመጡም እንዳይባሉ ያህል ብቅ ብለው እልም የሚሉ ግን ነበሩ፡፡

ለሰሞንና ዜነት ከሙሽሮቹ ቀጥለው የክብር እንግዳ ሆነው ቆዩ፡፡ ዜነት ደስታ ፍንቅልቅል ሲያደርጋት ቢቆይም ለሰሞን ደስተኛ ሳይሆን ቀረ፡፡ በሰርጉ ላይ የታጋዮች በብዛት አለመገኘት ውስጥ ውስጡን ከነከነው፡፡ ምግብ ከተበላ በሁዋላም ዜነትን «ቀድመሽ ውጪ እክተልኸለሁ» ሲል በጆሮዋ ነገራት፡፡

ተነስታ ወጣች፡፡

ከመኪናዋ እንደደረሰች ስራ አልፈታችም፡፡ ከቦርሳዋ ውስጥ ደብዳቤ አውጥታ ማንበብ ጀመረች፡፡

እምስተርዳም ያለው ፍቅረኛዋ ከበርካታ ልብሶች ጋር አያሌ

- 368 -

ገፅ ደብዳቤ ልኮላታል፡፡ ካቆመችበት ቀጠለች፡፡

- ...ናፍቆትሽ አሰልስሎኝ ሲባኑ ሆኜልኸለሁ፡፡ ባሰብኩሽ ቁጥር እምባዩ ይመጣል፡፡ ባገኝሽ ምን እንደማደርግሽ አላውቅም፡፡ ምናልባት ደረቴን ሰብራ ልቤ አጠገብ ላስቀምጥሽ እጥከር ይሆን? ጭምቅ ዋጥ የማደርግሽም ይመስለኛል፡፡ ለመሆኑ ከድምፅሽ የበለጠ የሚያስደስተኝ ነገር እንደሌለ ታውቂያለሽ? ከዚያ ቀጥሎ ደብዳቤሽ፡፡ ከዚያ ቀጥሎ...፡፡ ስርዝ ድልዝ ስለነበረው - ከዚያ ቀጥሎ ምኔ ደስ ይለው ይሆን?፡፡ ብላ የተደለዘውን ለማንበብ ትጣጣር ጀመር፡፡

አልቻለችም፡፡

- የኔ ዜድ በጣም ያስቸገረኝ ነገር ምን እንደሆነ ታውቂያለሽ? ከአንቺ ተለይቶ መኖር፡፡ አንቺ እኮ የጥንካሬዬ ምንጭ ነሽ፡፡ ሀይወት በስፊው የሚታየኝ አንቺ አጠገቤ ስትኖሪ ነው፡፡ ይህን ስል ግን ጨርሶ ተስፋዬ ተሙዋጦአል ማለቱ አይደለም፡፡ መቼም አላማ አለኝ፡፡ ዜድ ላንቺ ያልተገዛው የአካሌ ክፍል የትኛው ይሆን? ሀሊናዬ ሳይቀር ያንቺ ሆኖአል፡፡ ግን ለምንድነው እንዲህ የተቆጣጠርኸኝ? ፍቅር ነው መልሱ፡፡

ራሱ ላቀረበው ጥያቄ ራሱ ምላሽ ሲሰጥ ዜነት ፈገገ አለችና «ጅሎ ተሳስተህል፡፡ ፍቅር ሳይሆን ወሲብ ነው፡፡ የሚያቃጥል ወሲብ» ብላ ማንበብዋን ቀጠለች - ... እምላክ ከሰማይ ወርዶ የተሰቀለው ለሰው ልጆች ባለው ፍቅር አይደል? አንቺኮ በሀይወቴ አግኝቻቸው የማላውቃቸውን ነገሮች ሰጥተሽኛል፡፡ ጉዋደኞቹ አልቃሻ ይሉኛል፡፡ እንግዲህ ምን ይደረግ? የማለቅሰው የያዘ ይዞኝ ነው፡፡ ዜነት ወደ ጆሮሽ ጠጋ ብዬ 'የኔ ቆንጆ' 'የኔ ወርቅ?' የምልሽን አስታውሼ፡፡ እንግዳ አማረኝ የምልሽንም አስታውሼ፡፡

«ሞዛዛ!» ብላ እየሳቀች ማንበብዋን ቀጠለች፡፡

- ...ሌላው ያልነገርኩሽ ጥብቅ ጉዳይ መክብብ ከዚህ የአሜሪካ ቪዛ ለላገኝ በቅርቡ የመላእክት ምድር ወደሆነችው አሜሪካ ሊሄድ ነው፡፡ እድለኛ አይደለም? ሰሞኑን ግን ታሞ ነበር፡፡ ከሙቶ ፍሬ በላይ ክሎራገፊኒኮ እንደ ቆሎ ሲቅም...

የመኪና ጡሩምባ ድምፅ ለማችና ዘወር አለች፡፡ ለሰሞን ምልክት ሰጣት፡፡ ደብዳቤዋን አጣጥፋ ቦርሳዋ ውስጥ ጨምራ፤ መኪናዋን አስነስታ ተከተለችው፡፡ የእመስተርዳሙ የቆየ ፍቅረኛዋ የላከላትን አርባ ገፅ ደብዳቤ ማንበብ ከጀመረች አስር ቀን አልፎአታል፡፡ የናፍቆት ጩኸቱ በበረታ ቁጥር እየሰለቻት መጥቶአል፡፡ አሜሪካን የመላእክት ምድር በማለቱ ግን ከልብ ገረማት - ናቀችው፡፡ ከልብ ናቀችው፡፡

- 369 -

ለነገሩ ሁሉንም እንደናቀች ነው።

ዜኒት ከሰለሞን ጋር ያላትን ገንዘብ ጭምር መቁረጥ ፈልጋለች። ባጭር ጊዜ ውስጥ የምትፈልገውን አገኝታለች። አሁን ያለአረፍት መስራት ብቻነው የምትፈልገው። ህሊናዋን ሚቆነጥጣት እንዳትም ነገር የለም። ራሱ ሰለሞንም ቢሆን ከአንድ ሚሊዮን ያላነሰ ብር እንዲያገኝ አድርጋለች። በርግጥ እስከ ሶስት እጥፍ አገኝታለች። ሰለሞን ገን ይህን እያውቅም። የሚያውቀው የንግድና የመኖሪያ ቤት እንድታገኝ መተባበሩን ብቻ ነው።

በተለይ ከጥቂት ሳምንታት ወዲህ ገንዘብታቸው እየተጠጸ መጥቶአል። ሰለሞንም ይህን ተገንዝቦ መነጫነጭ አዘውትሮአል።

«ማንኛውንም ነገር በተላላ ስለፈጸምኩላት ንቃትላች» እያለ ይብክክላል።

በርግጥም በሜቱን ገዝታ እንደልብ ስታሽከረከረው ነበር የሰነበተችው፤

«ቤት ለምን አትፈልግልኝም?» አለችው አንድ ቀን። ፈለገላት። አገኘላት። ዜኒት ባሌ መንገድ ላይ የሺላ ተከራይ ሆነች።

«ሰል»

«ዘኒ»

«የንግድ ቤት አፈልጋለሁ። ሞክርልኝ።» አለችው ለላ ቀን። ሞክረ። ተሳካለች። ዜኒት ሱፐር ማርኬት ከፈተች - ስቲድዮም ዙሪያ። እያይዛ የአጉቲ ልጅ ነው ብላ ባስተዋወቀችው አንድ መልክ ቀና ጉረምላ በኩል የገዝብ ሀልምዋን እውን አደረገች። በርግጥም የዜኒት የአጉት ልጅ እሳትን በቁመ የጠጣ ሙሉ ነበር። ቶሎ ተግባሩ ለሰለሞን። እና ብዙ ነገር አስተማረው - በተለይ ገዝብ እንዴት እንደሚገኝ። ለምን አገልግሎት እንደሚውል ጭምር። ሰለሞን ገንዘብን አወቀ። ጣፈጠው። ሶስቱም ተነክሩበት። በአሰራ አምስት ቀን ጊዜ ውስጥ ሚሊዮን ሆኑ - በአየር ባዩር ንግድ።

ከዚያ ወዲያ ሰለሞን ለዜኒት ሩጫውን የጨረሰ ሰባኪ ቀበ ሆነ። ብለህ አእምሮዋ ሹክ አላት - ሰለሞን እሷን ለማግኘት ያለው ፍላጎት እየጨመረ መምጣቱን። ትብጥብቶ ስሜት

ደግሞ አስጠነቀቀችት - ይህን ሰው ማግኘት እንደማትፈልግ።

በመሆኑም ትርቀው ጀመር።

ሳምንት ያህል ጭልጥ!

አንድ ቀን እንደለመደው ተቆጣት።

«ዘኒ እንዲህ የምትጠፈ ከሆነ በዚያው ቅሪ... አሊያ በየአለቱ ላይሽ አፈልጋለሁ።»

በዚያው ጠፋች። አስራ አምስት ቀን ከረመችና ብቅ አለች - ቢሮው። ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ተንደረደረባት።

«መጠቀሚያ እያደረግሽኝ ነው?»

«ጠንቀቅ በል ሰል!» አለችው።

አይነ ወሀዋ አላማረውም። ፈራት። ቃላትዎችዋ አስደነገጠች። 'ጠንቀቅ በል - ምን ማለት ነው?' እያለ ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

ዛሬ ታዲያ ወደ ማህፈረ ሰርግ አብራው ትሂድ ዘንድ ሲጠይቃት ፈጥና ተስማማች። ቁርጡን ልትነግረው ወስኖ ነበር። እሱም ቁርጥ ያለ ነገር መስማት ፈልጎአል። ከማህፈረ ሰርግ ፈጥኖ መውጣት የፈለገውም ለዚህ ሲል ጭምር ነበር።

ቀበሪቾ ራስቶራንት ወደሱ መኪና ተጋብተው እዚያው መኪና ውስጥ ውስኪ አዘው መጣጠት እንደጀመሩ ሰለሞን ርእሰ ወሬውን አነሳ።

«አንድ መልክ ያለው ነገር ብናደርግ ይበጃል ዘን» አለ ሲፈራ ሲቸር።

«ምን ሰል?»

«ትዳር መሳይ ነገር።»

«የምርህን ነው?»

«ታዲያ እኩኩሉ እየተጫወትኩ ነው!»

«አያስቸግረንም?»

«ምን?»

«የእድሜያችን ጉዳይ ነዋ! አንተኩ ትልቅ ሰው ነህ...»

«እያሰደብሺኝ ነው!» ሲል ተቅበጠጠ።

«ሰል! ረጋ በል እንጂ!» አለች ቁጣ ብላ።

ረጋ አለ። ሌላ ምርጫ አልነበረውም።

«በይ እንነጋገር!»

«ምን?»

«ምን እየሰራን እንደከረምን ነዋ! ስለኔ ምን ታስቢያለሽ?»

«የእውነት ልንገርህ?»

«ውሽት ልሰማ የምፈልግ ይመስልሃል ታዲያ!» ሲል በቁጣ ጮኸ።

«አትቆጣና እውነቱን ልንገርህ ... ቁጣ ግን ተው!»

ቁጣ ተወ። ቢቆጣ የትም እንደማይደርስ ገብቶታል።

«መልካም ... እውነቱን ንገሪኝ»

«በፈለግኸው ጊዜ ልታገኘኝ ትችላለህ። ትዳር ግን አልፈልገም»

«አ!»

«ቀደም ብዬም ነገራህለሁ። እየቀለድኩ አልነበረም»

«ምን?»

«እኔ ባል አላገባም። ምክንያቱም ልጅና ትዳር ለኔ ሲክሉ ናቸው።» ውስጥዋ በላቅ ቢንተከተከትም ፊትዋ ላይ አይነበብም።

«ይሄ እንዴት ይሆናል ዘን?»

«ምናለበት? ይከፋሃል?»

መልስ አልሰጣትም። ስለሀወኒ እያሰበ ነበር። የሀወኒን ጣፋጭ ምክርች አስታወሰ። የሀወኒ ግልፅ ልብ። የሀወኒ ብስለት። የሀወኒ የማይጠገቡ ቀልዶች። ለልጅ ያላት ፍቅር። ሀወኒ የበረሃ ማር ... ሀወኒ ... ሀወኒ ... ሀወኒ ... 'ይህኛ ልጅ መልካም ስነምግባር የላትም። ተው!' ብላው ነበር።

'በጉዋደኛሽ መቅናትሽ ተገቢ አይደለም' ሲል ነበር ያንጉዋጠጣት 'ሀወኒ አፍቅራኛለች' የሚል ስሜት ጭምር በልቡ አሳድሮ ነበር።

ድንገት ቀልቡ ነጉደ - ወደሀወኒ።

ካለችበት በእግር በፈረስ ፈልጎ ሊያገኛት ተመኘ። እግርዋ

ላይ ወድቆ መለመን ተመኘ - ይቅርታን መለመን።

«ምን እያሰብክ ነው?» አለችው ዜኒት።

«ምንም»

«ንገረኝ ሰል?»

«የምንገርሽ ምንም ነገር የለም።»

«ተቀይመሃል!»

«በማን?»

«በኔ ነዋ»

«ለምን?»

«ውሰታ ውለህልኛል፤ ሆኖም ተገቢ ምላሽ ከኔ አጥተህል?»

«አረ በጭራሽ»

በጣም ሳቀ - ሰለሞን ድምፅ አውጥቶ ሳቀ። የልቡን ነው የሳቀው። ሲስቅ ንዴቱ እየበረደለት ሄደ። ንዴቱ ሲጠፋ ቁሻሻ የሀፍረት ደንደ አልብሶት የሄደ ያህል ተሰማው። በራሱ ማዘን ጀመረ።

ለደቂቃዎች በዝምታ ሲዋጥ፤

«ሰል!» ስትል ጮኸች - ዜኒት። 'ዘን' የሚል ምላሽ ግን አጣች።

«ዘን» ሰላላት አልተከፋችም። እንዲቆርጥለት ትፈልጋለች። ስበብ መሆን አትሻም። ሁሉም ነገር ከሱ ቢመጣ ትመርጣለች።

«የዛሬ ማታ ኘርግራማችን ምን ይሁን?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት።

«ኩንኩርድ እንሂድ። ራሴን መርላት አልፈልጋለሁ» አላት ለዛውን ባጣ ድምፅ።

«ተረብሽህል?» ስትል ጠየቀችው።

«ደህና ነኝ»

አያይዞም የፌዝ ፈገግታ እያሳያት «... ይልቁን በመጨመቱ ወራት ለኔና ላንቺ ፀሎት አድርሼ። እሁአዴግ የሚባለው ፀጥተኛ ውቅያኖስ፤ ግምገማ የተባለ ማእበሉን ያነሳል የሚል ጭምጭምታ ይናፈሳል። ማእበሉ ከጠረገ እኔን ብቻ ለይቶ ገደል የሚከተኝ አይመስልሽ። ዳፋው ወዳንቺም ሊሻገር ይችላል። እኔም ብሆን

የፈፀምኩዋቸውን ሀገ-ወጥ ድርጊቶች ሁሉ ዝክዝክ አድርጌ መናገሪያ አይቀርም። ስለዚህ ከመተኛትሽ በፊት ለሁለታችንም ፀልይልን። እግዚአብሔር እንደሁ እኔን አይሰማኝም። አርባ ቀንና ሌሊት ባለቅስ እንኩዋ ጆሮ አይሰጠኝም። ምክንያቱም ከአናቴ በላይ የሀወሀት ሰዎች ብቻ መኖራቸውን ነው ሳምን የኖሩኩት።»

ከግንኩርድ ሲጨፍሩ አመሸ።

ለሰሞን በጫጩቶች ተከቦ ላይ በላይ ዊስኪውን ሰረገበ። ሊነጋ ሲልም ከጫጩቶቹ አንድዋ አብራው ትሄድ ዘንድ ራሱ ጠየቃት። ስምዋ ሚሮን መሆኑን ነግራው ስታበቃ፤ አብራው ለመዋብ ሳታቅማማ ተሰማማች። አያይዛ ግን እንዲህ አለችው፤

«ብር ግን ትድሚያ ስጠኝ።»

«ምን ያህል?» አላት አነጋገርዋ እየሰቀጠጠው።

«አምስት»

«አምስት ምን?»

«አምስት መቶ ብር ነዋ»

ቆሌው ተገፈፈ።

«የምርሽን ነው?»

«ስለነጋ ነው እንጂ እንዲያውም እኔ በደላር ካልሆነ አልወጣም።»

«ለመሆኑ!» አላት ለሰሞን ሁለት ደቂቃ ከንዶችዋን እንደብረት በጠነከሩ እጆቹ ጨምድዶ ይዞ፤ ወሲባዊ አይንዋን፤ ወሲባዊ ጠባብ አፍዋን፤ ወሲባዊ ከንፈሮችዋን፤ ለወሲብ የተፈጠረ የሚመስል መላ ሰውነትዋን እያስተዋለ «ለመሆኑ» አላት፤

«...አንድ ወር መሉ እኔ ዘንድ ለመሰንበት አስበሻል ወይስ እንቺ ሁለት ኩንታል የአድአ ነጭ ጤፍ ነሽ?»

ዜኒት ይህን ሰምታ ከኩንኩርድ ጣሪያ በላይ ስትስቅ ተሰማ።

በኦሮሞዎች ተከባችሁዋል!

ወይም

የሀየሎም ምስጢራዊ ደብዳቤ

ምእራፍ አስራ ሶስት

- 1 -

ወሬውን ማን የት ላይ እንደጀመረው በግልፅ የሚታወቅ ነገር የለም። ይሁን እንጂ ከእኩለ ሌሊት ጀምሮ በሆርዶፋ የሚመሩ ሰባት ወጣቶች በየገበሬው ጉጆ የመዞራቸው ጭምጭምታ አለ።

ታዲያ ገና በማለዳው፤

«ጎፍጠኛን እርሴ ጂራ! ? ቀንጧራ ካስኒ ጭራ!» የሚል ቆረርቶ

ቡርቃን ያንቀጠቅጣት ያዘ።

ጃሎታውን የገደል ማሟቶ አቀባበለው። ካካ፣ ባቱና፣ ጭላሎ ተራሮች የቡርቃዎችን ቁጣና ቀረርቶ እየተቀባበሉ በድፍን የኦሮሞ ምድር ነዙት።

«ቡርቃቃቃቃ... ሲጋክክክ» የሚል አስፈሪና አርእድ አንቀጥቅጥ ድምፅ የገበሬዎችን ልብ በረጋገደው።

«ጊዜው ደረሰ!» የሚል ጥሪ በየሽለቆው ኖኘ።

ረፈድ ሲል ዘገራቸውን የሚነቀንቁ፣ ፈረሳቸውን የሚከላከሉ ገበሬዎች ቡርቃን አጥለቀለቁት። የሴቶች አልልታ ተሰማ። የሀውኒን ስም በጨኸት የሚጠሩ እናቶችና ልጃገረዶች ድምፅ! አናሌን የሚያነሳሱ ከብሌዎች ድምፅ - ቡርቃ ላይ ተጥለቀለቁ።

ለፍልሚያው አትም አለኝ ያለ ሁሉ ቅሌን ጨርቁን ሳይል ጉጂውን የሁዋሊት ተወ። እርሻ ላይ የነበረ እርፉን ትቶ ባለመንታ ምላስ ዘገሩን አሊያም ጠመንጃውን ጨበጠ። ገና በማለዳው ጫት መቃም የጀመረ፣ የጊሽ ጥንስስ የመሰለ ጫቱን ከአፋ ተፋ። አፋን ደሞ በወፍራም ወተት ተጉመጠመጠው። ተጉመጥምጦ ሲያበቃ አይኑን እያጉረጠረጠ ከሰልፈኛው ተቀላቀለ።

ኦሮሞዎቹ ገበሬዎች ያልያዙት የመሳሪያ አይነት የለም።

ከላሽንኩቭ ጠመንጃ - ወጅግራ ጠመንጃ - አልቤን ጠመንጃ - ፋስ - ቢላዋ - መጥረቢያ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከአህያ ጆር ተክል የተበጀ ጅቦ - ከብሪት - በጠያይምና በጠንካራ እጆቻቸው ጨብጠው ወደ ፍልሚያው ጋለቡ። ከቅዱስ ሚካኤል ደብር ባሻገር እጅግ ለም በሆነው የኦሮሞ ምድር ላይ የሰፈሩትን የአማራ ገበሬዎች ወደ አመድ ከምርነት ለመለወጥ ቸኩሉ። ቀረርቶው እዚህም እዚያም ይሰማል!

- አሰላማሌይኩም

ዋቀዮ መራንፍራ

ዲኒ ኬኛ - ቡርቃ ጂራ

አማሪ ኦሮሚያ ጂራ

ነፍጠኛን አርሲ ጂራ

ቆንጨራ ካስኔ ጭራ

እኩለ ቀን ሲል እንደነገው ደጉዋድ የሚያገረመርም፣ እንደማለበል የሚገላበጥ፣ የኦሮሞ ገበሬዎች ጉርፍ ችቦውን እሳት እያያዘ፣ ጥይቱን እያንፈቀፈቀ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ደብር አቅጣጫ እንደናዳ ሲወረወር ታየ ...

* * *

አማሮቹ ገበሬዎች በበኩላቸው ገና በማለዳው የኦሮሞዎቹን ንቅናቄ እንደሰሙ ወንዶቹ የነፍስ ወከፍ መሳሪያዎቻቸውን ሽክክፈው ወደቅዱስ ሚካኤል ደብር ገስገሰው ተሰባስበው። አፍታም ላይቆዩ የጉበዝ አለቃ መርጠው ምክክር ጀመሩ። ጊዜ እንደሌላቸው በማወቃቸው ወግ አላበዙም። ከመካከላቸው ሁለት ከብሌ ፈረሰኞችን መርጠው የቡርቃ ገበሬዎች ፀብ መጫራቸውን ለመንግስት ያላውቁ ዘንድ ላኩዋቸው። ከዚያም የመከላከሉን ዘመቻ ይመሩ ዘንድ የተመረጡት የጉበዝ አለቆች ብዛት ያላቸውን የቡርቃ ገበሬዎች ማጥቃት ስለሚችሉበት መንገድ መላ መዘዋወርን ተያያዙት።

ምክክሩ ብዙ ጊዜ ሳይወስድ ተፈፀመ።

«ኦሮሞዎቹ ደጃችን ላይ እስኪደርሱ ከጠበቅን ጉጂአችንን ያጋዩታል፤ ስለዚህ እኛ ቀድመን ወደእነርሱ እንገስግስ» ሲሉ መከሩ። ይህ ብቻ አልነበረም መላው።

«ወንድ የተባለ የቡርቃ ገበሬ ሁሉ መንደሩን ለቆ እየወጣ ስለሆነ የኛ ጥቂት ከብሌዎች በካካ ተራራ ሽጦች ወደ መንደሮቹ ተጠግተው ጉጂዎቹ ላይ እሳት ይለኩሉ፤ ያን ጊዜ ለሴቶቻቸውና ለህፃናቶቻቸው ሲሉ ከፈሉቹ ወደ መንደራቸው ስለሚመለሱ ሀይላቸው ይዳከምልናል» ተባባሉ። በመጨረሻም የጉበዝ አለቃው እንዲህ ሲል አሳረገ።

«ለሀይወታችን መላላት አይገባንም። ድል ካደረግን ሞት ምንም አይደለም። ሀፃናቶቻችን ያድጋሉ። ዘራችንም ይቀጥላል። ቅዱስ ሚካኤል ደሞ ከቀኛችን ይሆናል።»

«እኩለቀን ከመሆኑ በፊትም ጠመንጃዎቻቸውን ወልውለው የቡርቃ ኦሮሞ ገበሬዎችን ጉርፍ ለመግታት ሀፃናቶቻቸውን እየሳሙ ከመንደራቸው ወጡ።

ጉዞአቸው በፋከራ የተሞላ ነበር። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች፣

«ኦርቶዶክስ አገገቱ ላይ ላሰራት ክር ሲል አጥንቱን ይከሰክሳል!» ሲሉ ቀሰቀሱ!!

«ሃምላ አመት የሚያስተኛ በትር እናቀምሳቸዋለን!» የሚሉ በቁጣ የተሞሉ ቀረርቶች ተደመጡ፤

ጁሉታው እየሞቀ ... እየደራ ... እየጋለ ... እየፈነዳ ... ሄደ ...

* * *

በዚያን አለት ተሲያት ላይ ቡርቃና አካባቢዋን ከሰማየ ሰማያት ለሚያያት የእሳት ከተማ መስላ ነበር። ጠመንጃዎች ነበልባል ተፋ። መንታ መላስ ያላቸው ጦርኛ ቀሉ። የሴቶችና የሀፃናቶች ጩኸት በእማራዎቹና በአርሞዎቹ መንደሮች ተሰሙ። ቆንጮራ በደም ታጠበ። የእሳት መላስ ሀፃናቶችን ለበለበ። የመከላከያ ሰራዊት በፍልሚያዎቹ አካባቢዎች በሄሊኮፕተር ደርሶ እስኪገላገል ድረስ ቡርቃ ተንቀጠቀጠች...

በደም እየታጠቡ የሚፋለሙት አብዛኞቹ ገጠሪዎች ግን የጠቡ ምክንያት እምብዛም አልተገለጠላቸውም ...

በርግጥ ምድሩ ለም ነው። ሰማይም ከአመት አመት ውሀ ያመነጫል። መሬቱ ሰፊ ነው፤ ገበሬቹ ግን እፍኝ አይሞሉም። ያልታረሰው መሬት አያሌ ነው። ወፍ ዘራሹን ፍራፍሬ የሚለቅመው የለም። ማሩ የጉንዳን መጫወቻ ሆኖአል። እጣኑን ዞር ብሎ የሚያየው የለም። ምድሪቱ ሀብታም ናት። ገበሬዎቹ ግን ጥቂትና ደሆች ናቸው።

ርስ በራስ የሚፋለሙት ገበሬዎች ከሚለያዩባቸው ይልቅ የሚመሳሰሉባቸው ባህርያቶች ይበረክታሉ። አብዛኞቹ ደሀ ገበሬዎች የማንም የበላይ፤ የማንም የበታች መሆን ከቶ አይፈልጉም። ይሁን እንጂ ግጭቱ ተቀስቅሶ ጉጃዎች በእሳት ጋዩ። ህይወት ጠፋ። ግን ለምን? የአብድ ገላጋይ በዝቶ ይሆን?

- 2 -

ግጭቱ በተከሰተበት አለት ሀውኒ የደሀንነት ሚንስትሩ ክንፈ ገብረመድህን ዘንድ ቀረበች። ክንፈ ከወንዙ ተነስቶ የሞቀ ሰላምታ አቀረበላት። ስለጤንነትዋም አጥብቆ ጠየቃት። ቡና እስኪቀርብላቸውም ከአኖሌ ተለይታ ስትመጣ የገጠማትን ሁኔታ አጫወተችው። ብዙ የመናገር ፍላጎት ግን አልነበራትም። ለአኖሌ አብራው መቆየት እንደማትችል በግልፅ ነገራው እንደተለየችው አጠር አጠር አድርጋ አወጋችው።

ቡናው ተረበ ...

ክንፈ ፈጥኖ ወደዋናው አጀንዳ ዘለቀ። ማስታወሻ ደብተሩን እየገላለጠ፤

«የተላከሽበት ተግባር እንዴት ተፈፀመ?» የሚል የመግቢያ ጥያቄ አቀረበላት። ይህን ጥያቄ ሲያቀርብ ገፅታዋን በጥንቃቄ እያጤነ ነበር። አለመረጋጋትዋን ተገነዘበ። መረበሽ ይታይባታል።

«የተላከሁበትን ተግባር አልፈፀምኩም» ስትል መለሰች።

«ችግሮች ነበሩ?»

ሀውኒ መልስ ለመስጠት በመዘግየትዋ ክንፈ ቀጠለ፤

«ለነገሩ እጅግ ከባድ ተልእኮ ነበር። ለመሆኑ ቆይታሽ ምን ይመስል ነበር?»

«ችግሮች አልነበሩም ክንፈ። እኔ ራሴ በአቁዋሜ ፅኑ ወይም ርግጠኛ አልነበርኩም። በመወላወል ላይ ነበርኩ።»

ሀውኒ ይህን ብላ በሁለት እጆችዋ ፊትዋን በጋይል እያበሰች ትኩስና ረጅም ትንፋሽ አስወጣች። አለመረጋጋትዋና ትእግስት ማጣትዋ ገፅታዋ ላይ በግልፅ ይታይ ጀመር።

«ሰማኝ ክንፈ ...» አለች ሀውኒ፤ በደክመና በተጉዳ መንፈስ።

«ተረብሽሻል?» አላት።

«አኖሌ አሁን ያለበትን ሁኔታ እባክህ ንገረኝ?»

ነገራት። አኖሌ አባባኩ ከራብታ ላይ በኢህአዴግ ሰራዊት ተከበላል።

«ሊሞት ይችላል?» ስትል በጭንቀት ተነፈሰች።

«እጁን ከሰጠ አይሞትም።»

«እጁን እንኩዋ አይሰጥም ክንፈ። ሰውየውኮ አኖሌ ዋቁ ነው። ሌላ መንገድ ለምን አይፈለግም?»

«ምን አይነት መንገድ?» ብሎ ፈገግ አለ «... ወንጀለኛ ነው። እጁን መስጠት አለበት።»

«አኖሌ ወንጀለኛ አይደለም!» ብላ ጮኸች።

ክንፈ በመገረም ሲያስተውላት ቆይቶ፤

«ከሁለት ሚሊዮን በላይ ብርና ንብረት መዝረፉ በማስረጃ የተረጋገጠ ነው። ይህን እንደፈፀመ አታውቁም?» ሊል ጠየቃት።

«... የአኖሌ ድርጊቶች በሙሉ ፖለቲካዊ እንጂ ከግል ጥቅም ጋር በተያያዘ የተፈፀሙ አይደሉም። ሀዝቡን ሲበዘብዙ ከኖሩ አረመኔዎች፤ ኦሮሚያ እየመገበቻቸው ኦሮሚያን ከሚንቁ ሆዳም ትምክህተኞች ከተወሰደው ገንዘብ ለግል ጥቅሙ ያዋለው ሰባራ ሳንቲም እንኩዋ የለም»

ክንፈ ፈጥኖ ምላሽ ሰጣት፤

«ዝርፊያ 'ፖለቲካዊ' የሚባል የክርስትና ስም የለውም። ዝርፊያ ፖለቲካ አይደለም። ፖለቲካም ዝርፊያ ሊሆን አይችልም» ሲል ለመጀመሪያ ጊዜ ከረር ያለ ምላሽ ሰጣት። በግልባጫ ደግሞ ሀውኒ ረገብ ብላ መልስ ሰጠች።

«በአለማችን የተለመደ ድርጊት መሆኑን እንኩዋ አንተም አላምረህ ታውቀዋለህ። የተለያዩ ጥያቄዎችን ይዘው አመፅ የሚጀምሩ ቡድኖች ሁሉ ህጋዊ ባልሆነ መንገድም ቢሆን ገንዘብ ለማግኘት ይሞክራሉ። የአኖሌ ድርጊት ከዚህ ተነጥሎ ባይታይ እመርጣለሁ»

ክንፈ ምላሽ አልሰጣትም። እስከም አልቀጠለች። ለደቂቃዎች ያህል በዝምታ ተወጠው የየራሳቸውን አላብ ሲያኝኩ ቆዩ። ዝምታው ሊጫጫናቸው ሲጀምር ክንፈ ጠጉሩን ሁለት ጊዜ ወደሁዋላ ድጦ ሲያበቃ፤ ረጅምና የታመቀ አየር አስወጣ፤

«ሀውኒ ... ወደ ዋናው ጉዳያችን እንመለስ። እስካሁን ካደረግናቸው ውይይቶች እንደምገነዘበው የአኖሌን ተግባራት የመደገፍ አዝማሚያ አይብሻለሁ። ይህም የተላከሽበትን ተግባር አለመፈፀምሽንና ተባባሪው ሆነሽ መቆየትሽን ነው የሚያረጋግጠው። እንደሚገባኝ አኖሌ በዝርፊያና ግጭቱን በመቀስቀስ ወንጀሎች የግድ ተጠያቂ ይሆናል ...»

ሀውኒ ክንፈን ትክ ብላ ተመለከተችው፤

«ከአኖሌ እምነቶችና አላማዎች የተጋራሁት ነገር አለ።» ስትልም ተነፈሰች «... ይህን አልክድም። አደገኛ የሆኑና የምቃወማቸው አመለካከቶችም ነበሩት። አብሬው በቆየሁባቸው ጥቂት ወራት እነዚህን ግትር እምነቶችን እንዲለውጥ እየጣርሁ ነበር።»

የሚፋጅ አየር አስወጣች። የተቃጠለ ፊትዋን በመዳፍዋ አሸችና ደሞ ቀጠለች፤

«ለመቶ አመታት የተረገጠውን የኦሮሞ ብሄርተኝነት ስሜት ባፋጣኝ ማደስ ተገቢ መሆኑን ሁለታችንም አምነንበታል።

ብሄርተኝነቱን ማደስ በሚቻልበት መንገድ ላይ ግን ልዩነት ነበረን። ከሀይል ውጭ ያሉትን አያሌ አማራጮች ማየት ይገባናል፤ እያልኩ ነበር። በመካከሉ ያልታሰበ ግጭት ተቀሰቀሰ። ግጭቱ በዚያ መንገድ እንዲነሳ አኖሌ ግፊት አድርጉአል ብዬ አላምንም። የግጭቱ ቀስቃሽ አኖሌ መሆኑን መናገር ተገቢ አይደለም። በተቀረ ሁኔታ ለጊዜው ምን ማሰብ እንዳለብኝ እንኩዋ በቅጡ አላውቅም ...»

ክንፈ ከተቀመጠበት ተነስቶ ከቢሮው ወጣ። አስር ደቂቃ ቆይቶ ተመለሰ። ከፀሀፊው ቢሮ ስልክ ደውሎ በትግርኛ ሲነጋገር ሀውኒ ስምታዋለች። እንደተመለሰ፤

«... ሀውኒ አዝናለሁ!» አለ በተረበሽ ስሜት ተውጦ «... የስነስርአት ርምጃዎችን መውሰድ ይኖርብኛል። ለጥቂት ጊዜያት ማረፊያ ቤት መቆየትሽ ነው። መታሰርሽን አክብደሽ እንደማትመለከቼው እገምታለሁ። ጥቂት ነገሮችን እስከናጣራ መፈፀም ያለበት ነው። መቼም የድርጅታችንን ሀገ - ደንብ በሚገባ ታውቁዋለሽ ብዬ አምናለሁ»

- 3 -

አባባሉ ኩረብታ ከቡርቃ መንደር ሀያ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ይገኛል። አካባቢው የጫካማነት ባህርይ አለው። በኩረብታው አካባቢ የገበሬ ጉጆዎች እምብዛም አይታዩም።

ኩረብታው ታሪክ አለው። አፄ ምኒልክ እርሲን ሲወሩ በአካባቢው የአባባሉነት ስልጣን የነበራቸው ሽማግሌ ኩረብታው ላይ ወጥተው «እጄን ለምኒልክ አልሰጥም» ብለው ማመፃቸው ይነገራል። መከበባቸውና ማምለጫ እንደሌላቸው የሚገልፅ መልእክት ተላክባቸው። አባባሉ ታዲያ፤

«አላወቃችሁትም እንጂ እናንተም በኦሮሞ ሀዝብ ተከባችሁዋል።» የሚል ምላሽ ላኩ።

ምላሹ ይህ ብቻ አልነበረም። «መውጫና ማምለጫ የሌላችሁ እናንተ ናችሁ። እኔማ በአባቴ ምድር ላይ ነኝ። በዙሪያዬ ኦሮሞዎች አሉ። እናንተ ስግብግብ ነፍጠኞች! እስኪ ዘወር ብላችሁ ከጀርባችሁ ያለውን እንድ የኦሮሞ ገበሬ ተመልከቱ። አይኖቹ ደም ለበሰው፤ ፊቱ እንደነብር ተቆጥቶ ድርጊታችሁን ሁሉ ይመለከታል። ከቻለ ነገ ማለዳ ያንቃችሁዋል። ካልቻለ የፈፀማችሁትንና ማንነታችሁን ዘርዝር

ለልጅ ያወጋዋል። እናንተ አዙራችሁ ማየት ያልቻላችሁ አረመኔዎች!። ልጅ ካባቱ በላይ ይቆጣል። ያን ጊዜ ልጆቻችሁ ወዮላቸው» የሚል ምላሽ መስጠታቸው ይነገራል።

አባባሉን የከበቡት የምኒልክ ጦር ሰራዊት አዛዥ ፊታውራሪ ሀብተስላሴ እምሩ ይባሉ ነበር። የአባባሉ ምላሽ ሲደርሳቸው ለሰራዊታቸው ፈጣን ትእዛዝ ሰጡ፤

«እንበሰቹ! በአስቸኩዋይ የጋላውን ራስ ቆርጣችሁ አምጡልኝ!»

ከሁለት ሰአት ውጊያ በሁዋላ የአባባሉ ራስ ጦር ላይ ተሰከቱ ቀረበላቸው።

ሽቦት የወረራቸው ሽማግሌ ራስ! ቁጣ የተቸከቸከበት ግንባር!

የፈጠጡ አይኖች!

አባባሉ የሞቱ አይመስሉም ነበር ...

... ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የአካባቢው ገበሬዎች ኩረብታውን «የአባባሉ ኩረብታ» ሲሉ ጠሩት።

እኖሌ የተሸሸገው በዚህ ኩረብታ ላይ ነበር።

ቡርቃ ላይ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ግጭት በተከሰተበት አለት አራት ሄሊኩኝተሮች በአባባሉ ኩረብታ አናት ላይ ያንጥብዙ ጀመር። ከግማሽ ሰአት ማንጥበብ በሁዋላ ሚዳማውን አካባቢ መርጠው አረፉ።

ከስድሳ የማይበልጡ የመከላከያ ሰራዊት አባላት አስር ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ የአባባሉን ኩረብታ ከበቡዋት። ሰራዊቱን እየመራ የመጣው የታጋዮች አዛዥ ሆሎም ነበር። ሆሎም አርአያ።

ሆሎም ሰራዊቱን በቀጥታ የሚመሩትን ሁለት የጋንታ መሪዎች አስጠርቶ መመሪያ ይሰጥ ጀመር። ኩረብታዋ ላይ «እኖሌ» ተብሎ የሚጠራ የአንድ ሀገወጥ ቡድን መሪ ጥቂት የሰው ሀይል ይዞ መሸሸጉን ከገለፀ በሁዋላ! እስካሁን ከኩረብታዋ አለመውጣቱን ጠቁሞ፤ ምናልባት መከበቡን ሲያውቅ ጥሎ ሊሸሽ ይሞክር ይሆናልና የማምለጫ ሽጦች በሙሉ በጥንቃቄ ይጠበቁ ሲል መመሪያ ሰጠ።

ጋንታ መሪዎች የታዘዙትን ለመፈፀም ፈጥነው ገሰገሱ። ሆሎም ብቻውን አልነበረም ወደ አባባሉ ኩረብታ የመጣው። አብርሀ ፀሎት አብርቶ አለ። እኖሌ እኛን ይሰጥ ዘንድ ለማግባባት አብርሀ አወንታዊ ሚና ሊጫወት እንደሚችል ገምቶ ነበር - ይዞት የመጣው። ለጥቂት ደቂቃዎች አካባቢውን ከፈታተሹ በኋላ ሆሎምና አብርሀ በታጋዮች እንደታጀቡ በቅርብ ወዳላቸው ሄሊኩኝተር አመሩ።

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀው አብርሀ ፀሎት።

«እኛን እንዲሰጥ ማግባባት አለብን።»

«እኔ ላላምነው አችላለሁ» አለ አብርሀ።

«ከዚያ በፊት ግን የአካባቢውን ገበሬዎች እገኝባለሁ» አለ ሆሎም።

በግማሽ ሰአት ውስጥ አንድ ሽማግሌ ገበሬ ሆሎም ዘንድ ተረቡ።

ሽማግሌው ሆሎምን በጥርጣሬ አይን ይገረምውት ያዙ።

በእስተርጉዋሚ ያዋራቸው ጀመር፤

«እንደምን ዋሉ አባቱ!»

«ምስጋና ለዋቀቱ!» አሉ ሽማግሌው።

«እንተዋወት። የኔ ስም ሆሎም ይባላል።»

«ባልቻ።»

«የዚህ አካባቢ ነዋሪ ነዎት?»

«እዚሁ ነኝ» ብለው መለሱ።

ቁጥብነት ይታይባቸዋል።

«ይሄ ኩረብታ ማን ይባላል ስሙ?»

«አባባሉ!»

«እኖሌን ያውቁታል?»

«አሉን የማያውቅ ማን አለ?»

«እዚህ ኩረብታ ላይ ነው ይባላል። እውነት ይሆን?»

«እኔ አላውቅም።»

«እኛ ግን እዚህ መሸሸጉን አረጋግጠናል። ወደሱ መልእክት

ሊያደርሱልን ይችላሉ?»

ሽማግሌው መልስ ሳይሰጡ ዘገዩ።

«አባቴ ... እኔና ርስዎ እንደአባትና ልጅ እንጨዋለን። መቼም እንግባለን። የምንግባባቸው አያሌ ቁምነገሮች አሉ። ሁለታችንም የነፍጠኛውን አገዛዝ አምርረን እናወግዛለን፤ ይሄ እውነት አይደለም?»

«ልክ ነው!» አሉ ሽማግሌው ጉሮሮአቸውን እየሳሉ፤

«እርሞዎች በልማዳቸው መሰረት በሚያከብሩዎቸውና፤ እንደጥንቱ ባህል የራሳቸውን የአካባቢ አባባሉ እየመረጡ መተዳደር ይኖርባቸዋል። በዚህስ እንግባለን?»

«ይሄ ሁሉ እውነት ነው»

«የተናገርኩትን አምነውኛል?» ሆሎም ጠየቀ።

«የሰው ልጆችን ልብ መመርመር የሚችለው ዋቀሩ ብቻ ነው» ሲሉ መለሱ ሽማግሌው።

«መልካም» አሉ ሆሎም ሲጋራ እየለኩሰ «... አኖሌ እጅን በሰላም እንዲሰጥ ወደኩረብታው መልእክት መላክ አልፈጋለሁ። በዚህ ይተባበሩን። አኖሌ እንዲሞት አንፈልገም።»

«እኛም እንዲሞት አንሻም» አሉ ሽማግሌው።

«መልእክት ያደርሱልናል ታዲያ?»

«ይንገሩኝ መልእክቱን»

ሆሎም ተደሰተ። ኩረብታዋ መከበብዋንና እጅን ከመስጠት ሌላ ምንም አይነት አማራጭ አለመኖሩን የሚያስገነዝብ መልእክት በሽማግሌው ገበሬ በኩል ላለ።

ለአይን ያዝ ማድረግ በመጀመሩ ሆሎም ፈጣን እርምጃዎችን መውሰድ እንዳለበት ማሳሰል ጀመረ። ከአብርሀ ፀሎት ጋር አኖሌን በተመለከተ እያወጉ የሽማግሌውን ገበሬ ምላሽ ይጠብቁ ጀመር። ከሀያ ደቂቃ በሁዋላ መልእክተኛው ተመልሰው መጡ።

«አደረሱ መልእክቱን?»

ሆሎም በጉጉት ነበር ጥያቄውን ያቀረበላቸው፤

«አዎን አድርጼለሁ።»

«ምን ምላሽ ሰጠዎት?»

ሽማግሌው ገበሬ ከቁምጣ ሱሪያቸው መታጠቂያ ስር የተጣጠፈች ቁራጭ ወረቀት እውጥተው አቀበሉት።

ሆሎም ወረቀትዋን በችኩላ ገለጣት። ለአይን ያዝ ቢያደርግም ለማንበብ አልተቸገረም።

«ተሳስተህል» ይላል የአኖሌ ምላሽ ሲጀምር «... በጣም ተሳስተህል ሆሎም!። ያለኝ አማራጭ እጅን መስጠት ብቻ አይደለም። ተዋግቶ መስዋትም ሌላ አማራጭ ነው።»

ሆሎም ቃል እንክዋ ሳይተነፍስ ከወዲያ ወዲህ እየተንጎራደደ ደቂቃዎችን በዝምታ አሳለፈ፤

«ሆሎም።»

«አብርሀ»

«ምን እያሰብክ ነው?»

«አንተ መሄድ አለብህ» ብሎ በረጅሙ ተነፈሰ።

አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተያይዘው ወደ አባባሉ ኩረብታ እናት አቀኑ። ሆሎም ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ሄለኩኝተርቹ አካባቢ ወዲያ ወዲህ ይመላለስ ያዘ። ሰራሱ ሀሳብ መጠመዱ ግልፅ ነበር።

ከእንድ ሰአት በሁዋላ አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተመልሰው መጡ። አብርሀ ተርቦ ዳቦ የሚገምጥ ያህል ሲጋራውን እየመላለሰ ሲጉርሰው በደብዛዛው ምሽት ለሆሎም ወሰል ብሎ ታየው።

«አገኘኸው?»

አብርሀ ዘግይቶ ነበር ምላሽ የሰጠው።

«አዎን ... አገኘሁት»

«ውጤቱስ?»

«ያው ነው» አሉ ተስፋ በመቁረጥ።

ሽማግሌው ገበሬ በአካባቢው ከነበረ ቁምጥኝ ላይ አረፍ ብለው ቀጥሎ የሚሰጣቸው ትእዛዝ ካለ ይጠብቁ ጀመር። ሆሎም አይኖቹን የተጨማሪ ቁምጣ ሱሪ ሰብሰው አለት ላይ በተቀመጡት ገበሬ ላይ ተከሉ፤

«እንዴት ማሳመን አቃተህ?» አለ።

«አልቻልኩም!» አለ አብርሃ ፀሎት «... ሊሰማኝ አልፈቀደም። የኔን ዲስኩር ወደጉን እየተወ ጭርሱን ይቀልድብኝና ይሰድበኝ ጀመር።»

«ምን አለህ?»

«...ትግሉ ሲያልቅ የአስመራ ምቹ ኑር ወኔህን ሰልቦት ይሆናል እንጂ አንተ እንኩዋ እንዲህ የምታስብ አልነበርክም አለኝ። ቢቸገረኝ 'እጅህን መስጠቱ ይቅርና ከዚህ ኩረብታ የምታመልጥበትን መንገድ እንሞክክር' አልኩት። እንዲህ ሰለው ሳቀ። ከልቡ እየሳቀ 'ውለታ የመመለስ ግዴታ የለብህም'። ይልቁን እናሌ ስለሚባለው ሰው እርግፍ አድርገህ ረስተህ ወደ አስመራ ተመለስና ሚስት አግባ። ልጅ ውለድ። የመጀመሪያ ልጅህ ወንድ ከሆነ ሳሙኤል በለው። ምክንያቱም አንተ ከአስመራ እስር ቤት እንድታመልጥ ምክንያት የሆነው ሳሙኤል የተባለው ጉዋደኛዬ ነው። ልጅህ ታዲያ ሳሙኤልን ያስታውሰህል። ሳሙኤል ደግሞ እኔን። ድንቅ ምክር አይመስልህም? እያለ ቀለደብኝ።»

ሆሎም በመገረምና በመደነት አዳምጦ ሲያበቃ ሲጋራውን ሚዳ ላይ ወርውር ጉማጁን በሜማው ደፍጥጦ አጠፋው። ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል ጨለማው ውስጥ በዝምታ ቆዩ፤

«ሆሎም»

«አሁ...»

«አንድ ነገር አድርግ። እናሌ መሞት የለበትም።»

ሆሎም ምላሽ አልሰጠውም።

ለራሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ አጉተምትሞ ወደሄሊኩኝተርዋ አመራ። አብርሃ ሲጋራውን ደግሞ ለኩሶ ወደሰማይ ቀና አለ። ግማሽ ጨረቃ ሰማዩ ላይ ተለጥፋለች። በረጅሙ ተንፍሶ ወደሄሊኩኝተርዋ ተመለከተ። የሄሊኩኝተርዋ የውስጥ መብራት በርቶአል። 'ሆሎም ምን እየሰራ ይሆን?' ሲል ራሱን ጠየቀ። ከአዲስ አበባ ሰዎች ጋር እየመከረ ይሆን?

መለስ ብሎ ስለአናሌ ማሰብ ጀመረ። የተገናኙባቸውን ጊዜያት፤ በእኒያ በመጨረሻዎቹ ደቂቃዎች... ተስፋ ባልነበረባቸው ...

... አብርሃ ፀሎት ለምን ያህል ደቂቃዎች እንደቆዩ ባያውቅም ድንገት የሆሎምን ድምፅ ሰምቶ ቀና አለ። ሆሎም ሄሊኩኝተርዋን ተደግፎ ቆሞአል። በእጁ ነጭ ፖስታ መያዙን በጨለማው ውስጥ ተመለከተ። የሆሎም አጃቢዎችና አርሚኛ ተርጉሞሚው ሽማግሌውን ዝብራ ጠርተው ወደ ሆሎም ሲያቀርቡዋቸው! አብርሃ ፀሎትም አብር ተጠጋ፤

«አባቴ! እንደገና ወደ እናሌ ልልክዎት ነው።»

«ምን ገደኝ» ሲሉ መለሱ።

«ይህን ፖስታ በእጁ ይሰጡታል።»

«ደህና።»

«ይህን ከፈፀሙ በሁዋላ ተመልሰው ወደኔ ይምጡና በትክክል ማድረስዎን ያረጋግጡልኝ።»

«ምላሽ አለው?»

«ምንም መልስ የለውም! አባቴ።»

ሽማግሌው ፖስታውን ይዘው ወደ ኩረብታው ገሰገሱ።

«አብርሃ።»

«አሁ።»

«ኩረብታዋ ላይ ምን ያህል የሰው ሀይል አለ?»

«ከስድስት አይበልጠም። እርግጠኛ ግን አይደለሁም። በታው ግን ለመከላከል ምቹ ነው። ቢሆንም ከአንድ ሰአት በላይ ሊከላከሉ አይችሉም።»

ሆሎም የጋንታ መሪዎችን በፊደሉ ተገናኝቶ በተዳከመ ድምፅ መመሪያ ይሰጣቸው ጀመር፤

«... ልጁ እጁን ሲለጥ ፈቃደኛ አይደለም። ስለዚህ ሲነጋጋ ሲል በቁጥጥር ስር እናውለዋለን። ተከታዮቹ ከአስር ወይም ከአስራ ሁለት የሚበልጡ አይደሉም። ቢቻል ልንማርካቸው እንሞክር። ከኛ ወገን ተኩስ የምንጀምረው ከነርሱ የመከላከል ተኩስ ከከፈቱ ብቻ ነው። ቀድመን መተኩስ የለብንም። ተኩስ ካልከፈቱ ምናልባት እጃቸውን ለመስጠት ወስነው ሲሆን ስለሚችል ከኛ ወገን እንዳይተኩስ። ቃኚዎች ከሁሉም አቅጣጫ በቅድሚያ ወደ ኩረብታው ይላኩ።» የሚል መመሪያ ሰጠ።

እኩሉ ሌሊት ላይ ከወደ አባባሉ ከራሳታ አናት እምስት ጥይቶች በተከታታይ ሲተኩሱ ተሰማ። ከራሳታዋን የከበሱት ታጋዮችም «የቡርቃ ዝምታ» መሪ ራሱን ገድሎ ይሆን?» ሲሉ ርስበራስ ተነጋገሩ።

- 4 -

አይሮፕላን ለመጥለፍ የወሰነ ሰራዊቱ ውስጥ ሽጉጥ ሽገጥ ሲያልፉ ሲሞክሩ ከተያዙ ሁለት ወጣቶች ጋር በአንድ ክፍል ውስጥ ነበር የታሰረችው። ሁለቱ የእስር ቤት ባልደረቦች መስከረም እና ሀና ይባላሉ። እድሜያቸው ከሃያ አምስት አይበልጥም። መልክ መልካምና ቀጭኖች ናቸው። ያለማቀዋረጥ ይለፈልፋሉ። ማዳመጥ የሚችሉ አይመስሉም። አውሮፓ ወይም አሜሪካ የመሄድ ምኞት ናላቸውን ያዘራቸው የአራት ኪሎ ልጆች ናቸው። ሀወኒ ከሁለቱ አስረኞች ጋር የአለቱ አሳት ተግባባች። ፋታ ሳይሰጡ ስምዋን ጠየቁት። ነገረቻቸው። በጣም የሚጥም ስም መሆኑን ከገለፁላት በሁዋላ የስምዋን ትርጉም ማወቅ ፈለጉ። ምላሽ ሰጠች። 'ለምን ታሰርሽ?' የሚል ጥያቄ አስከተለች። በቀላል ጉዳይ መታሰርዋን እንደዋሃ ተናገረች።

«ካያ ተይዞብሽ ነው?» አለች መስከረም።

«ምንድነው ካያ?» ሀወኒ ጠየቀች።

«ሀሺሽ ነዋ!»

አለመሆኑን ነገረቻቸው። 'ታዲያ ምን አጠፋሽ?' ሲሉ አፋጠጡዋት። የሀሰት ፓስፖርት ይዛ መገኘትዋን አጫወተቻቸው። አፍዋ ላይ የመጣላት ምክንያት ነበር። ቀነባት። 'ቶሎ ትለቀቂያለሽ፤ እድለኛ ነሽ አሉዋት። እያይዘው ስለ ራሳቸው መተረክ ጀመሩ። ቢያንስ አስራ ስምንት አመት እንደሚፈረድባቸው፤ የእስር ጊዜያቸውን የሚጨርሱትም በአርባ ሁለት አመታቸው እንደሚሆን ለሀወኒ ሲነገሩዋት፤ የሁለቱም እንባ ባንድ አፍታ ጉንጮቻቸውን እያጠበው ነበር።

«አይሮፕላን መጥለፍ ምን አሳስባችሁ?» ስትል ጠየቀቻቸው ሀወኒ።

የፍቅር ጉዋደኞቻቸው እንዳላሳቱዋቸው አወጉዋት።

በዚህ መነሻ ተግባብ።

በመጀመሪያዎቹ ሁለት ቀናት እየተቀባበሉ ታሪካቸውን ያጫውቱዋት ጀመር። ስለመጀመሪያ ፍቅረኞቻቸው በሰፊው

ተረኩላት። የመምህራኖቻቸውን መልክ፤ ቁመት፤ ልዩ ባህርይ እያነሱ ዘንጣጠሉዋቸው። ስለቀመሱትና ስላልቀመሱት የመጠጥ አይነት ወደ ማብራራቱ ተሻገሩ። ቀይ ቪኖን የመሰለ መጠጥ ግን በዚህ አለም ላይ እንደሌለ እየማሉ አረጋገጡላት። ሀወኒ እየሳቀች ታደምጣቸው ያዘች። እነርሱ ወጋቸውን ቀጠሉ - እየተቀባበሉ ስለ ሀሺሽ አጫወቱዋት። ለመጀመሪያ ጊዜ ሀሺሽ የወሰዱት የወሲብ ፊልም እያዩ መሆኑንና አለቱና ስሜቱ ጨርሶ እንደማይረሳቸው ተናገሩ። የሀሺሽ ሲያበቃ ወደ ጫት ዞሩ።

ሀና በተለይ ቀድሞ ለመናገር ቸኩለች።

«ስንት አይነት ጫት ቅመሻል?» ስትል ሀወኒን ጠየቀችት።

ቀምሳ እንደማታውቅ ሀወኒ ስትገልፅ፤ ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ስለጫት አይነትና ባህሪያቶቹ እየተቀባበሉ አስተማሩዋት።

«ጫት ማለት 'አቡ-ሚስማር' ነው። ብው ያደርጋል» አለች ሀና።

መስከረም ቀጠለች።

«'ጨንጌ' ደግሞ የጫት ባለጌ ነው። እሱን የቃመ ያው ነው። ማበድ፤ ለሌቱን ሙሉ፤ በተለይ ለሌት ...»

«'ቁጡ' ግን ሰላማዊ ነው። ምግብ ማለት ነው። እኔ በበኩሌ አልወደውም።»

«'አወዳይ' ውድ ነው» አለች ሀና «... ልጥጦች ጉራቸውን የሚነሰንሱበት ካልሆነ አወዳይ ከማንም አይበልጥም»

«'ጉንችሬ' ደም ይመጣል። መዝገር ማለት ነው።»

አሳኖ - ሰልክ - በሰጣኒ - አያሉ ሲያብራሩላት ሀወኒ በመደነቅ ነበር የምታደምጣቸው።

ይህን በመሰሉ ጨዋታዎች ሁለት የእስር ቤት ቀናት አለፉ ...

ሰስተኛው ቀን ተወለደ። ሀወኒ ለማዳመጥ ተዘጋጀች። ወጣቶቹ ግን እየተቀባበሉ በማውጋት ፋንታ በዝምታ ይተያዩ ጀመር።

«አጫውቱኝ እንጂ?» አለቻቸው።

«ምን?» አሉዋት።

«ገጠመኞቻችሁን።»

«ጨርሰናል» አሉ።

«በቃ?» ብላ በመገረም ታያቸው ጀመር።

«የጫቱን እንድንምልሽ?» አለች ሀና።

«መድገም እንኩዋ ይሰለቻል። ሌላ ያልነገራችሁኝ ካለ?»
አለች - ሀወኒ።

ወጣቶቹ ማሰብ ጀመሩ።

ሀና አንድ የረሳቸውን ማስታወስ ቻለች።

ናዝሬት አጎትዋ ዘንድ ለአረፍት የሄደች ጊዜ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋን አነሳች። ጠጁ ግን ወደራስዋ ሄዶ ከማምቅ ይልቅ ቁልቁል ወርዶ ሁለት ጉልበቶቿን እንደመዘመዛት ተናገረች። ይህንኑ ለአጎትዋ ስትነግረው ሆዱን በሁለት እጆቹ ይዞ ግማሽ ሰአት ያህል እንደሳቀ አስታወሰች። ጠጁ መዘዘኛ እንደነበረ ጭምር በቁጭት አነሳች። በወቅቱ የፍቅር ጉዋደኛዋ ለነበረው ለአንድ የአማርኛ መምህር ልጅ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋንና ሁለት ጉልበቶቿን እንደመዘመዛት ስትነግረው በመሳቅ ፈንታ ተቆጥቶ 'ያገኘሽውን ሁሉ የምትሰረግቢ ልክስክስ' ብሎ እንደሰደባት፤ ምንም እንኳን ስድቡ ቢከነክናትም 'መሰርገብ ምን ማለት ነው?' ብላ እንደጠየቀችው፤ እርሱም 'ሂጂና የደስታ ተክለወልድን መዝገበ - ቃላት ተመልከቺ' እንዳላት ተረከች። በዚህ ሰብ እንደተጣሉ፤ ሁዋላ ግን የጥላቸው መንስኤ ጠጁ ሳይሆን አንዲት የልጥጥ ልጅ አፍቅሮ መሆኑን እንደደረሰችበት፤ በዚህም ተናጻ 'ይመችህ!' እንዳለችው ዘረዘረች።

የሁለቱ ወጣቶች የመጨረሻ ትረካ ይኸው ነበር ...

በአራተኛው የእስር አለት ማለጻ መሰለቻቸት በመጀመራቸው፤ ሀወኒ ታሪክ መስማት ይወዳ እንደሆነ ጠየቀቻቸው። ሁለቱ ወጣቶች ታሪክ ቀርቶ ቆርቆሮ ሲንኩዋኩዋ ቢሰሙ እንኩዋ እንደሚደሰቱ ገለፁለት።

ሀወኒ ያነበበቻቸውን መፃህፍት ለእነርሱ በሚስማማ መልኩ አያጣፈጠች ትተርክላቸው ጀመር።

- 5 -

ከቡርቃ ግጭት በሁዋላ በተለያዩ የእርሷ አካባቢዎች በአርሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል መጠነ ሰፊ ግጭቶች ይከሰቱ ጀመር። ቃጠሎውና ደም መፋሰሱ ወደ ሳጉሬ - ጉና - አርባጉጉ - በቆጂ - ጎሮ - አገልጃ - ጃራ - ተዛመተ። የመከላከያ ሰራዊት

- 390 -

ግጭቶችን ለማስወገድ ከወዲያ ወዲህ መወርወር ዋነኛ ስራው ሆነ። እርሷ በርግጥም የእሳት እቶን ሆነች።

የእግዚአብሔር አገልጋይ ከሆኑት አማልክቶች አንዱ የጋዜጠኝነትን ሚና ወስዶ ሁኔታውን ቢዘግብ ኖሮ መቸም እንዲህ ባለ ነበር፤

እርሷ ትታየኛለች ...

ገበሬዎች የጦር መሳሪያ ይዘዋል። እሳት በፊታቸው ያስቀደሙ ጦረኞች በፈረሶቻቸው ሽምጥ ይጋልባሉ። ተራሮች በነበልባል ተያያዙ። ጠመንጃዎች አቅራቢ። ሽምላ አብላጫለ። የሰው ስጋ እንደ ሰም ቀለጠ - አፅሙ እንደ ዱቄት።

ጢስ ይታየኛል ...

ሀይወት አሽልባለች። በድን አካል ይጤሳል። ሀፃናት እንደሳር ደቁ። ገበሬዎች እንደ ጉጉት በፈረሰ ቤት ተቀምጠዋል። ሰዎች በሰዎች ላይ አሰሩ። ራሳቸውን አዋቂ አድርገዋል። እንደ ናቡከደነጾር ታብዋል።

ገበሬዎች ይታየኛል...

በማያውቁት! በማይመለከታቸው! ሳንጃ ለሳንጃ ይሞሻለቃሉ። ደኖች እየጋዩ ነው። ሀብታሙ ምድር ምድረ በዳነትን ናፈቀ። እንደ ከበረ እንቁ የሚያበላጭል። ሳንጃዎች ወደ ሰዎች ሆድ ጠላቁ። ልብ ፈረጠ። የሰው ልጆች አካል የሽረሪት ድር መሰሉ። ጉልማሶች አሸለቡ። ከብረት የጠነከረ ከንዳቸው ዛለ ...

ጭካኔ ይታየኛል ...

ትጥፈት ይለማኛል ...

ቀንጃጅት ሽሩባ አልተሰሩም። መንደሮች እና ሆነዋል። ከብሊዎች ዘገር እየነቀነቁ ወደሚዳው እየገለገሉ ነው። ጉጃዎች በእሳት ስለተያያዙ ሀፃናትና ሴቶች ዝተታቸውን እየጉተቱ ተሰደዱ። በአቅመ ደካሞች የተጨማደዱ ጉንጮች ላይ የእንባ ዘለላዎች ተንክባለሉ። በአይኖቻቸው የቁጣ ነበልባል የሚተፋ፣ በየእጃቸው ካራ የጨበጡ፤ ከጉርሮአቸው ደም እንደ አባይ ወንዝ የሚፈስ የቀሰሉ ነብሮች ይታየኛል። ይወራጫሉ! ያጉዋራሉ!

የምእመናን ሰፈሮች ነደዱ። መስጊዶች ተደረሙ። ቤተክርስቲያናት በእሳት መላሰ ተበልተው አመድ ሆኑ። እርሷ

- 391 -

በጭንቅ ተይዛለች። ሰደምና ጎመራን ታስታውሳለች።

አስኩ እነሆ ያቻትና!

ጎጆዎችዋ በእሳት ተያይዘዋል። ከሰማንያ አምስት ሺህ በላይ ገበሬዎች ጎጆአቸውን ለቀው ተራሮቿን አልብሰውታል። እራት ሺህ ያህሉ አማራዎች ናቸው - የቀሩት ደሞ አሮሞዎች። ይላቀሳሉ። ዋይታ ያሰማሉ። ጎጆዎቻቸው ለምን እንደጋዩ አያውቁም።

እነሆ ጀጁ ትታየኛለች ...

የእሳት መላስ፤ የጥይት ቀረርቶ እያንቀጠቀጣት ነው። ስድሳ ሺህ ገበሬዎች ከነበረው ለማምለጥ አውጭኝ እገሬ ሲሉ ይታዩኛል። አርባ ሺህ ያህሉ አሮሞዎች ናቸው - የቀሩት አማራዎች።

መርቲና ጉናም ይታዩኛል ... በሺህዎች የሚቆጠሩ አማራና አሮሞ ገበሬዎች መንገዱንና ተራራውን ሞልተው ይጉዋዛሉ። መድረሻቸውን አያውቁም። ይራገማሉ። ማንን እንደሚረገጡ ግን አያውቁም። ዋይታ ያሰማሉ። የእራታቸው ድምፅ ሰማይ ጥገ ደረሰ። ልብ የሚነካ እራታ...

የለቅሶ ሽለቆ ይታዩኛል ... አባራሪና ተባራሪ ይታዩኛል። ተደበላልቆአል። ተባራሪው አባራሪ ጭምር ነው። አባራሪው አባረርኩ ይላል እንጂ ተባራሪ ነው ራሱ። ቅጣንባሩ የጠፋ፤ ውል አልባ ትእይንት እነሆ። ከአዳኞች እንዳመለጠች ሚዳጽ - የሚረገጡትን የማያውቁ፤ ወደቆሰሉት ነብሮች ይከንፋሉ። የእሳት ራት ለመሆን ቸኩለዋል። እልልታ ይሰማል - ዋይታም።

ምላሳቸውን እንደ እባብ የሳሉ፤ ከከንፈራቸው በታች የእፋኝት መርዝ የቀበሩ ሰዎች አበባ እንደሚቀስም ንብ ውር ውር ሲሉ ይታዩኛል። ፍላግው አልነካቸውም። ከደሙ ንፁህ ነፃ ይላሉ። 'ለእውር አይን - ለእንኳላ እግር - ለደሀው አባት ነኝ' የሚል በረከተ። መሰንቆ ለሀዘን - እምቢልታም ለትካዜ መሆኑ ቀረ ...

በዚህ ታላቅ አደጋ ዙሪያ የፖለቲካ ድርጅቶች ርስበራስ ይወነጃጀሉ ያዙ።

ኢህአዴግ «በሁለቱ ብሄሮች መካከል የቆየ መሻከር ቢኖርም ለግጭቱ በዚህ መልኩ መከሰት የአነገ እጅ አለበት» ሲል ገለፀ።

መግለጫው አያይዞ «... እነገ ከግጭቱ ፖለቲካዊ ጥቅም ለማግኘት አልሞ የነበረ ቢሆንም ውጤቱ ግን ሀዝብን ጎድቶአል። እነገ የሰላምን መንገድ ያለመፈለግ ዝንባሌው ወደአደገኛ ደረጃ እየተሻገረ ነው...» ሲል አስጠነቀቀ።

መአሀድ በበኩሉ «ግጭቱን ያስነሳው የኢህአዴግ የጎሳ ፖሊሲና የአነገ ዘረኝነት ነው» ሲል መግለጫ አወጣ። በመግለጫውም «በአርሲ የሚኖሩ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ላለፉት መቶ አመታት እጅና ጉዋንት ሆነው በፍቅር ኖረዋል። አሁን በተነሳው ጠብም ዋነኛ ተጠቂ አማራው ነው» ሲል እራታውን አሰማ።

አህዴድ ደግሞ፤

«የአማራውም ሆነ የኦሮሞው ጉዳት እኩል ነው የሚሰማን» ሲል መግለጫ አወጣ «... ምክንያቱም በሁለቱም ወገን የተጉዱት ጭቁኖችና ንፁህኖች ናቸው። የዚህ እሳት አቀጣጣዮች የአደጋው ስለባ አልሆኑም። እነሱ እዚህ ፈንፈኔ ቁጭ ብለው፤ አዳማ ላይ ቁብ ብለው አርባገጉ ላይ እሳት ይለኩላሉ። አውሮፓ ቁጭ ብለው በክልሉ ላይ እሳት ይጭራሉ። ገፈት ቀማሽ የሆኑት ሁለቱ ሀዘቦች ናቸው። ስለዚህ በሁለቱም ሀዘቦች ላይ የደረሰው ጉዳት እኩል ይሰማናል። በአማራው ላይ ብቻ ጭፍጨፋ ተፈፅሞአል ብሎ መአሀድ የሚያቀርበውን ግን ፍፁም አንቀበለውም» አለ።

አነገ ደግሞ በፊናው፤

«ግጭቱን እኔ አልቀሰቀስኩም። ጠመንጃም አላደልኩም። የኦሮሞ ሀዝብ ብሶት በራሱ ሀይል ፈንድቶአል። ከእንግዲህ ደግሞ መቆሚያ ላይኖረው ይችላል» ሲል አስጠነቀቀ።

በርግጥ የሽግግር መንግስቱ ከፍተኛ ባለስልጣናት ከእንኳሰላንትያው ይልቅ የተፈናቀሉትን ገበሬዎች መልሶ ወደማቁዋቂዎች ተግባር አደሉ። አስቸኩዋይ በጀት ተመድቦ የማረጋጋቱ ስራ በሰፊው ቀጠለ።

- 6 -

ቀናት በመልካም ሁኔታ ተገፋ ...

ሀውኒ ያነበበቻቸውን መፃህፍት ትዘረግፍላቸው ቀጠለች። የቶልስቶይ - የዶስቶቶቭስኪ - የቺኒዋ አቺቪ - የኤርቪንግ ዋላስ - የፕርኪይ - የቺሆቭ ጠቦች - ምን የውጭ ብቻ ... የሀገር ውስጡም አልቀረ። ካድማስ ባሻገር - አንድ ለናቱ - አልወለድም - አንድ ባንድ ተተረኩ። ያልታተመ ታሪኩችም አልቀሩዋት። ስለካፋው ጋዜ

ሻረች አይበገሬነት - ስለአርሲ ኦርሞዎች ተጋድሎ - የጨለንቆ ጦርነት - የአኖሉ ጭፍጨፋ - ሁሉንም በየተራ አወጋቸው። የሀያሉም አርአያ ስም ጭምር ተነሳ። እንዲሁ በተባለ አፕሬሽን ከመቀሌ እስር ቤት እንዲያመልጡ ስለደረጋቸው 1500 እስረኞች ስትተርክ አይናቸውን አፍጠው ትንፋሻቸውን ውጠው አዳመጡ።

ቀኑና ሌሊቱን መለየት እስኪሳናቸው ድረስ በሀወኒ ትረካ ተጠመዱ። ሀወኒ በታሰረች በአስረኛው ቀን ማለዳ ትረካዋን አቁማ ወግ ጀመረቻቸው፤ ስለደከማት እረፍት ለማድረግ ያህል ነበር ያቁዋለችው።

«በዚህ ሳምንት ካወራሁላችሁ ታሪክ የበለጠ የወደዳችሁት የትኛውን ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበችላቸው።

መስከረምና ሀና ይተያዩ ጀመር። ሲያመነቱ ጥቂት ቆዩ። ሀና ነበር ቀድማ አስተያየት የሰጠችው።

«ፍትረኛ ያጣችው አስቀያሚ ቤት ታላዝናለች» አለች።

የጉርኪይን አንድ አጭር ልቦለድ ተርካላቸው ነበር።

«ግን እንደምንም አንድ መጥበስ እንዴት ያቅታታል?» የሚል ጥያቄ ለሀወኒ ያቀረበችው መስከረም ነበረች።

ሀወኒ ፈገግ አለች።

«አልቻለችም» ስትል ታስረዳቸው ጀመር «... ምክንያቱም አንዳችም የሚሰብ ነገር ገፅታዋ ላይ አልነበረም። ታስፈራለች። አይናችዋ በሽተኞች ናቸው። እግሮችዋና እጆችዋ ከተለመደው በላይ ወፋፍራሞች ነበሩ። አፍንጫዋ የተዳመጠና ቀዳዳዎቿም ጥቃቅናች ነበሩ። ስለዚህ ወንዶች ሁሉ ሽሹዋት ...»

«ምን ሆኖ ነው ግን?» ስትል ጠየቀች - ሀና።

«ተፈጥሮ።»

ሀናና መስከረም በሀዘን ተዋጡ።

«ሌላስ የቱን ታሪክ ወደዳችሁት?»

«እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት ያስፈታው ሰውዬ ታሪክም በጣም ደስ ይላል። ግን እሱ ለምንድነው እንዲህ የሚለፋው?» አለች መስከረም።

«ለሀዘብ ብሎ ነው» አለችቸው ሀወኒ «... ሀዘብ ሲባል ደግሞ እኔና እናንተንም ይጨምራል። ለኛ ብሎ ነው

የሚታገለው።»

«እኛን የት ያውቀናል?» አለች ሀና።

«ፖለቲካ ታውቃላችሁ?» ስትል ጠየቀችቸው።

ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ተያዩ። ጥያቄው ከበዳቸው። መስከረም ደፈር ብላ ለመመለስ ሞክረች።

«ፖለቲካ ማለት በፊዲዮ የሚነገረው አይደለም?»

ሀወኒ በፈገገታ ተጥለቀለቀች።

«ፖለቲካውን ተውት ደሀና። ስለደርግ ምን ታውቃላችሁ?»

ይሄ ጥያቄ ግን አልከበዳቸውም። ይልቁን ምላሽ ለመስጠት ይሽሙ ጀመር።

«ደርግማ መንጌ ናት!» አለች ሀና።

«መንጌ ደሞ ዝምቡዋቡዋ ገብታለች!»

ይህን ካሉ በሁዋላ በተራቸው ደግሞ ለሀወኒ ጥያቄ ያቀርቡላት ጀመር።

«አንቺ ግን ይሄን ሁሉ ታሪክ እንዴት በቃልሽ ያዘኸው? ማነው የሚነግርሽ?»

«አነባለሁ። አንዴ ያነበብኩትን ደግሞ አልረሳም» ስትል መለሰች።

«አቻዬ ዲፌር ነሽ» አለችት ሀና።

«ምንድነው አቻዬ ዲፌር?»

«ሀርደኛ ማለት ነዋ!» አለች መስከረም።

ሀወኒ በእስር ቤት ጉዋደኞችዋ አነጋገር ትዝናና ጀመር። ጥያቄአቸውን ቀጠሉ።

«የምትነግሪንን ታሪክ ያነብብኸው ቡስጣኒ ቅመሽ ነው?»

«እኔ ጫት ቅሜ አላውቅም»

«ታዲያ እንዴት ለመድሸው?»

«ምትን?»

«ድብርቱን ነዋ!»

«የምን ድብርት?»

«ቀኑን ሙሉ ምን ትሰራ ነበር ታዲያ?»

«ሰራ አለኛ። እሰራለሁ።»

«ማን አገኛልሽ?» ሲሉ በአንድ ቃል ጠየቁዋት።

«ከዩኒቨርሲቲ እንደጨረስኩ መንግስት ራሱ ስራ ሰጠኝ» ስትል መለሰችላቸው።

«ዩኒቨርሲቲ ተምረሻል እንዴ?» ሲሉ በመገረም ጠየቁዋት።

«አዎን!»

«ጭረሻለ!» ሀና ነበረች።

«ምንድነው 'ጭረሻ' ሀኒ?»

«ሀፒ መግጨት አታውቁም?»

ሀወኒ በላቅ ትዘምር ጀመር። ተቃቅፈው ባንድ ቃል እየተረዳዱ ሲያወሩ ሀወኒ በእጅጉ ተገረመች። ላቅዋን ማቁዋረጥ ጭምር አቃታት። ሁለቱ ወጣቶች የሀወኒ የላቅ መንስኤ ስላልገባቸው በመገረም ሲያስተውሉዋት ቆይተው፤

«አንቺ ግን 'ፋይን' ነሽ» የሚል አስተያየት ሰጡዋት።

«እንዴት?»

«ላቅሽ እንደልብ ይመጣልሻል። እኛ ግን የሚያስቅ ነገር ካላገኘን ብንሞት አንስቅም።»

«እናንተን የሚያስቃችሁ ምንድነው?» ስትል ጠየቀችቸው።

«እኛ በብዛት የምንስቀው ፋዘሮቻችን ሊነቅሉ ነው።»

«ምንድነው የሚነቅሉት?»

«ስካር ነዋ!» አለች ሀና።

«በአባታችሁ ስካር መላቅማ ነውር ነው።» አለች ሀወኒ።

ሁለቱ ወጣቶች ግን የሀወኒን ተግላፅ ተቃወሙ፤

«ሲነቅል ባየሽው» አለች መስከረም ... «ቤታችን ከዩኒቨርሲቲው አጥር ጋር ስለሚያያዝ አጥሩን ተደገፋ ይለናል።»

«ለምን?»

«ትምህርት እንዲገባን ነዋ!» አያሉ በላቅ ይንፈራፈሩ ጀመር።

«እስከ ስንተኛ ክፍል ተምራችሁዋል!» ስትል ጠየቀችቸው።

«እስከ ስምንት» ሲሉ መለሱ።

«ለምን አቆማችሁ ትምህርታችሁን?»

«ጭንቅ አንወድም» አሉ ባንድ ቃል።

ከዚህ በሁዋላ ሀወኒ ታሪክ ማውራትዋን ቀጠለች ...

ወጣቶቹ በጣም ከመገረማቸውና ሀወኒ በምታወራላቸው ታሪክ ከመመስገማቸው የተነሳ እንደ ልዩ ፍጥረት ቆጠሩዋት። ያን ሁሉ የአስገራሚ ታሪክ ጉድ በጭንቅላትዋ መያዝ በመቻልዋም አደነቁዋት። ከተፈጠሩ ጀምሮ እንደዚህ አይነት ችሎታ ያለው ሰው ማየት ቀርቶ፤ ይኖራል ብለው ገምተው እንኩዋ እንደማያውቁ አረጋገጡላት።

በአርባ ሁለት አመታቸው ከእስር እንደሚፈቱ አንስተው መላቀሱን ረሱት። ሀወኒን እንደ ፈጣሪ አመለኩዋት። ከቤተሰብ ከሚመጣላቸው ምግብ እየተሻሙ ያገርሱዋታል። መሀላቸው አድርገዋት ይተኛሉ።

ኢንተለቶ ሀወኒ

ኤሳ ጅርታ!?

ምእራፍ አስራ አራት

- 1 -

አስደንጋጭ መርዶ!

እንድ አሸማቃቂ ዜና ከቡርታ ገበሬዎች ዘንድ ደረሰ። ይህም የእናሊ መሞትና የሀወኒ የመታሰር ዜና ነበር። ይህ ወሬ ቡርታ የደረሰው በጀግር ግዛት ነበር። ወሬው እንደተሰማ የሴቶች ጉንጭ በእግዛታቸው። እንዲህ እያሉም ሲጣሩ ተሰሙ፤

«ኢንተለቶ ሀወኒ ... ኤሳ ጅርታ!?»

በዚያን አለት ምሽት ቡርቃ ላይ ያልተለመዱ ክስተቶች ታዩ። ጨረቃዋ ደማቅ ቢጫ ሆና ወጣች። ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ወደ ምድር ቀረብ ያለች ጭምር መሰለች። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች ታዲያ ከተፈጠሩ ጀምሮ ጨረቃዋን በዚህ መልኩ አይተዋት እንደማያውቁ እየማሉ ተናገሩ።

ምን ይህ ብቻ!

እንደ በረዶ የነጡ ከወደ ደቡብ የመጡ ዳክሮች ማምሻውን ለማየን ሞልተው በከፍተኛ ድምፅ እያሰኩኩ፤ በከንፎቻቸው አየሩን እየቀዘፉ ወደ ሰሜን አቅጣጫ ሲነጉዱ ታዩ። በርግጥ በበልግ ወራት ይህን መሰል የዳክሮች ጉርፍ ማየት ያልተለመደ አይደለም። የዛሬዎቹ ግን መጠናቸው ጨምሮአል። ለማየን ሞልተው፤ ደሴት መሰለው ቢጫዋን ጨረቃ መጋረድ ጭምር ቻሉ። የቡርቃ ሰማይም የጨለመ መሰለ።

የቡርቃ ገበሬዎች እኒህን ልዩ ክስተቶች በቀጥታ ከሀውኒ መታሰርና ከአኖሌ መሞት ጋር አያያዙባቸው። ዳክሮቹ በከፍተኛ ድምፅ ሲንጫጩ ተሰሙ። ይህ አስፈሪ የዳክሮች ድምፅ ለገበሬዎቹ ልዩ ትርጉም ሰጣቸው። ለአያሌ አመታት እንደሚፈፅሙትም ሀማጋው ላይ ስብሰብ አሉ። ዳክሮቹ የዋቀሩ መልዕክተኞች ናቸው። ሲሉ ተጨዋውቱ። የሚጠበቀው ታላቁ ጦርነት የሚጀመርበት ጊዜ መቃረቡን በዳክሮቹ ድምፅ መገንዘብ እንደሚቻል አወገ። በተለይም ሽማግሌዎቹ የቡርቃን ዝምታ ማብቃት ሳያዩ ሞት እንዳይቀድማቸው አምላክን ተማፀኑት። የቡርቃ ገበሬዎች በዚያን ዕለት እስከ አኩላ ሌሊት ድረስ የሚወዱዋቸውን ልጆቻቸውን ስም በማነሳሳት ቀረርቶና ጃሎታ አሰሙ።

በተሰበሰቡት ገበሬዎች መካከል በሽማግሌነታቸው የሚከበሩት አባባሩ ነበሩ። በመሆኑም በቀረርቶው ማሳረጊያ ላይ ንግግር ሊያሰሙ ብድግ አሉ።

«... ውድ ወገኖቼ!» ሲሉ ነበር የጀመሩት «... በቅርቡ የተነሳው ግጭት አያሌ የመንደራችንን ጉበዞች ቀጥፎአል። እንደ አይናችን ብሌን የምንወደው ልጆችን አኖሌም እነሆ ሞተ። የምንወዳትና ከአይናችን ብሌን በላይ የምንሳሳላት ልጆችን ሀውኒም ከዳግም - ነፍጠኞች የጨለማ ቤት ተወርውራለች ...»

የአባባሩ የሚንቀጠቀጥ ድምፅ በቡርቃ ደን አናት ላይ ተጥለቀለቀ።

«... የቡርቃ ዝምታ ቀጥሎአል ወገኖቼ! የካካ ተራራ ጫፍ ላይ ወጥተን መጮህ አለብን። ድምፃችንን በአሮሚያ ምድር ሁሉ ማስተጋባት ይገባናል። አሮሞዎች ሁሉ ቡርቃ ላይ ይሰብሰቡ። ወገኖቼ! ልጆችን አኖሌ ለኛ ሲል በግፍ ተገድሎ! ሀውኒ ልጆችን ጨለማ ቤት ተወርውራ እኛ ወደ አፋችን እህል ይቀርባል!? ወፍራም ወተት ወደ ጉርፍአችን ይንቀረቅራል? ንገሩኝ ወገኖቼ!»

ሆርዶፋ እየተንሰቀሰቀ ሲያለቅስ ተሰማ። ይህም ለቡርቃ እንግዳ ታሪክ ነው። በጀግንነቱ ከተመሰገነው ከሆርዳፋ አይኖች እገባ ከቶ እንዴት ይታያል?

አባባሩ ንግግራቸውን ገታ አደረገ። በምትኩ የአራዊት ድምፅ ይሰማ ቀጠለ። ከወፍራም ዛፎች ከርስ ውስጥ የተቆለለውን ቀይ ማር እየላሉ የሚገዛ ድምፅ የሚያሰሙ ነፍሳት።

«... ተስፋና ትእግስት አይለያዩም ወገኖቼ! የኛ ግን ትእግስታችን በዛ። ተስፋችን ጤዛ ሆነ። በለሰለሰ መስካችን ላይ እየተንደባለልን ያለፋይዳ ማለፋችን ከቶ እስከመቼ ይሆን ወገኖቼ!»

ገበሬዎቹ ጠመንጃዎቻቸውን እያቀባበሉ ተኩሱን ያቀልጡት ጀመር። ችቦዎች ተለኩሱ። የሚንቀሳቀል የአሳት ነበልባል ሀማጋውን ወገግ አደረገው ...

አኖሌና ሀውኒን አስመልክቶ ወሬውን ቡርቃ ላይ የነዛው ከፊንፊኔ መጣሁ ያለው ጠጉረ ልውጥ ሰው እንዲህ ሲል ነበር ዜናውን ያዳረሰው።

... አኖሌን ሌሊቱን ከአባባሉ ኩረብታ ላይ ከማረኩት በሁዋላ - መንገድ ላይ ገድለው ዱር ውስጥ ቀበሩት። ሀውኒን ደሞ በሰንሰለት እጅና እግርዋን አስረው ጨለማ ቤት ውስጥ ቀረቀሩባት። እርስዋንም በቅርቡ ይገድሉዋታል ...

- 2 -

.. በአስራ ሰባተኛው የእስር ቀን ሀውኒ እቃዎችዋን ጠቅልላ ወደ ክንፈ ገብረመድህን ቢሮ እንድትሄድ ተነገራት። ይህን ዜና ይዛ ወደ እስር ጉዋደኞችዋ ስትመለስ በሀዘን ተውጣ ነበር። ለወጣቶቹ እዘነች። ላታዛልቃቸው ክፉ ልማድ ውስጥ እንደከተተቻቸው አሰበች። ምርጫ ግን የላትም። ከእስር መፈታትዋን ነገረቻቸው። ሁለቱ ወጣቶች የሰሙትን ባለማመን ደንዝዘው ፈዝዘውና ባለብት ደርቀው አይን አይንዋን ያዩዋት ጀመር። ድንጋጤው ሲያልፍላቸው ግን ተቃቅፈው እዩዩአቸውን ያቀልጡት ጀመር። ከእስር የሚፈቱት በአርባ ሁለት አመታቸው

እንደሆነ አስታውሱ። ሀወኒ ሆድ ቢበላትም ቻል አድርጋ አፅናናቸው። ልብሶቻቸውንም ከሻንጣዋ አውጥታ አከፋፈለቸው። ጋቢዋን ተወችላቸው። እየመጣች እንደምትጠይቃቸው ጭምር ቃል ገባችላቸው። እንባቸውን እየጨማመቱ ኩርምት ብለው አይናቸውን ከአይንዋ መንቀል አቃታቸው።

«በሉ ደህና ሁኑ አሁቶቼ። እወዳችሁዋለሁ» ስትል የሞት ሞትዋን ተነፈሰች።

መስከረም እንደምንም አንድ ነገር መናገር ቻለች፤

«የስንበት አንድ ታሪክ አውራልን?»

ሀወኒ ሻንጣዋ ላይ አረፍ አለች።

«ላልነግራችሁ የቀሩት ታሪኮች እጅግ ረጃጅም ናቸው። በሶስት ቀን ትረካ እንኩዋ አያልቁም። እነርሱን ለማውራት አሁን ጊዜ የለንም»

«ከአጫጭሮቹ አንዱን ድገሚልን» አለች ሀወኒ።

«ሆሎም እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት እንዴት እንዳሳለቀቁ ነገሪን!» አለች መስከረም፤ ፊትዋ ላይ ድንገት ተስፋ እያንፀባረቀች።

«እሱ ረጅም ነው» አለች ሀወኒ።

ከዚያ እየተቀባበሉ ያማርጡዋት ገቡ።

«ወይም በአንድ ክንድ መሬት ስለተቀበረው ገብጋባ ሰው ታሪክ አውራልን»

«የየዋሆቹን ቻይናውያን አባትና ልጅ ታሪክ ድገሚልን»

«የዱቫርቪስኪይም ቢሆን ጥሩ ነው»

«ወይም የፑካቼቭ!»

«ስለሩህሩሁ ወንጀለኛ ሴማጋ ይሻላል»

«ወይም ፍቅረኛ ስላልነበራት መልክጥፋዋ ሴት»

«ካልሆነ ደሞ ለእግዚአብሔር ደብዳቤ ስለላከው ቅን ሰው»

«ስለ አማር ሴት ልጅ!»

«ለሚስቱ ከባድ ፈተና ስለዘጋጀው ቂል ግሪካዊ!»

ከዚህ ቀደም ያወራችላቸውን ታሪኮች እያነሱ ይንጫጫባት

ጀመር።

በመጨረሻ እንዲህ አለቻቸው፤

«እስከዛሬ ያወራሁላችሁ የሰው ልጆችን ታሪኮች ነው። ለመሰናበቻ ግን ጥፋት ፈፅመው የዘልአለም እስር ስለተፈረደባቸው አማልክት አወጋችሁዋለሁ፤ ስትላቸው ሁለቱ እስረኞች በደስታና በጉጉት ሊያዳምጡ ተዘጋጁ።

«ይህ ታሪክ በመፅሀፍ ቅዱስ ላይ የሰፈረ ነው - በአሪት ዘፍጥረትና በይሁዳ ላይ» ብላ ትረካዋን ጀመረች «... ከብዙ ሺህ ዘመናት በፊት፤ ምናልባትም ከብዙ ሚልዮን አመታት በፊት ... ስሙ እግዚአብሔር የተባለው የሰው ልጆች ፈጣሪ አማልክትን ለአንድ ተግባር ወደ ምድር ላካቸው። አማልክቱ እንደወትሮው የሰው ስጋ ለብሰው ወደ ምድር ወረዱ። የታዘዙትን ለመፈፀም በምድር ሲመላለሱም እጅግ ውብ የሆኑ ቆንጆች አዩ። ቆንጆቹ የሰው ልጆች ናቸው። አማልክቱ ግን አይተው ማለፍ አቃታቸው። ልክ እንደሰው ልጅ አሰቡ። እሸትና ቆንጆ አይታለፍም የሚለው ተረትም ያንጊዜ ሳይሆን አይቀርም የተጀመረው። አማልክቱ ለየራሳቸው እንዳንድ መርጠው የወሲብ ጥማታቸውን አረኩ። ህብታዎችና ባለስልጣኖች እንደሚያደርጉትም እጅግ ውብ የሆኑትን ነበር የመረጡት። ቆንጆቹም ከአማልክቱ ፀነሱ። የተፀነሱት ደግሞ ተወለዱ። ታዲያ የተወለዱት ልጆች በአባታቸው አማልክት በመሆናቸው፤ ሃይለኛ፤ ግዙፍና እንደ አባቶቻቸውም መንፈስ ያደረባቸው ሆኑ። እግዚአብሔር በዚህ ክፉኛ ተናደደ። ለአማልክቱ ብቻ የሰጣቸው መንፈስ ወደሰው በመተላለፉ ተቆጣ። ስለዚህ እኒያ ዝሙት የፈፀሙትን አማልክት ባስቸኩዋይ ወደ ሰማይ ጠርቶ ዘልአለማዊ ወደተባለ እስር ቤት ከተቃቸው። በሰንሰለት ታስረው በጨለማ ውስጥ እንዲኖሩ ፈረደባቸው። ከአማልክቱ የተወለዱት ልጆችም ዘራቸውን ከማባዛታቸው በፊት በጥፋት ውሃ ዘመን እንዲሞቱ አደረገ። ዝሙት የፈፀሙት አማልክት ግን አሁን ድረስ በጨለማ እስርቤት ተቀምጠዋል። እንግዲህ ጊዜያቸውን የሚያሳልፉት ልክ እንደኛ ተረት እያወሩ ሊሆን ይችላል። ግን ያን ሁሉ ዘመን እንዴት ተረት ያወራሉ? ተረቱስ ከየት ይመጣል?» ብላ ፈገገ አለች።

ሀወኒ ፊትዋ ላይ አመድ የተረጨ መስሎ፤

«አማልክትም ጥፋት ይፈፅማሉ?» ስትል ጠየቀችት።

«እንኩዋን የሰው ልጆች አማልክትም!» አለቻቸው።

ሀወኒ ቃልዋን ፈፅማለችና እየሳሙ ተሰናበቱዋት። ሀወኒ ከሄደች

በሁዋላ ብቻቸውን ቀሩ። ጉንጮቻቸውን መዳፎቻቸው ላይ አስደግፈው በአሳብ ሩት ነገዱ። ምን እያሰቡ ይሆን?

- 3 -

ከመቀመጫው ወጥቶ በሞቀ ሁኔታ ነበር አቅፎ የሳማት። እስከም ቢሆን ሙሉ ፈገግታዋን ቸረችው። እጅዋን ይዞ ወደ እንግዳ መቀበያው አረንጉዋዬ ፎቴዎች ወሰዳት።

«እስር ቤቱ እንዴት ነበር ታዲያ?»

«አውቀት አግኝቼበታለሁ» አለች በደብዛዛው ፈገግ ብላ።

«ትንሽ ከላሽ ልበል?»

«ይሆናል»

«ምን አገኘሽ ታዲያ እስርቤት?»

«በመሞት ላይ ያሉ ሁለት ምስኪን ወጣቶችን ተዋወቅሁ። አይሮፕላን ለመጥለፍ የሞከሩ...»

ከንፈ አስታወሳቸው።

«በፍርሀት ብቻ በቅርቡ ይሞታሉ» አለች።

«አይሮፕላን መጥለፍ ፋሽን ሆነኩ። አደገኛ ድርጊት ነው። ለነገሩ የነርሱ ጉዳይ ያን ያህል ከባድ አይደለም።»

ቡና እየጠጡ በወቅታዊ ፖለቲካ ጉዳዮች ላይ ሲጨዋወቱ ከቆዩ በሁዋላ፤

«ለመስማት የጉዋጉዋሁባቸው ሁለት ጥያቄዎች አሉኝ! ከንፈ» አለች ድንገት።

«ምንድናቸው?»

«እኔን በተመለከተ አጣርተህ ጨረስክ?»

«አዎን?»

«ውጤቱስ?»

«ነፃ ነሽ።» አላት፤ ፈገግ ብሎ።

ሀወኒ በሙሉ ልብ «ይህ እንደሚሆን እምነት ነበረኝ» ካለች በሁዋላ፤

«ሁለተኛው የአኖሌ ጉዳይ ነው። እንዴት ሆነ?»

ከንፈ መልስ ሳይሰጣት ዘገየ።

«ንገረኝ ከንፈ። ምንም ቢሆን ንገረኝ? ሞተ!»

«አላወቅሁም፤ ሀወኒ»

«ታውቃለህ፤ ንገረኝ» አለች ጫን ብላ።

«አምልጦአል ነው የሚባለው» አላት እርግጠኛ ባልሆነ ስሜት።

«አይመስለኝም።» አለች ሀወኒ «አኖሌ አባባኩ ከረብታ ላይ በሀየሉም ከተከበበ በሁዋላ ሊያመልጥ አይችልም። የሆነውን በግልፅ ንገረኝ? ሞቶም ከሆነ አትደብቀኝ። ስጠብቀው የነበረ ነው ...»

«እኔን ካላመንሺኝ ሀየሉም ይነገርሻል!» አላት ትክ ብሎ እየተመለከታት።

«ሞቶአል!» ስትል መልሳ ጠየቀችው።

ከንፈ ግን ምላሽ ሳይሰጣት ቀረ።

ሀወኒ ፊትዋን በሁለት እጅዋ ሸፈነች። ለደቂቃዎች ያህልም ግንዛቤዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፋች። ከንፈ በዝምታ ሲያስተውላት ቆየ።

ሀወኒ ቀና ስትል ፊትዋ የተቃጠለ አፈር መስሎ ነበር።

«መረጃ ስለሌለኝ ምንም ልነግርሽ አልቻልኩም።» አላት ከንፈ።

«አድለ ቢስ ነኝ» ስትል ተነፈሰች «... አኖሌን ማጣት አልፈልገም ነበር።»

«ሀወኒ እመኚኝ። አኖሌ ከአባባኩ ከረብታ ማምለጡን ነው የማውቀው።»

«ከንፈ አትቸገር። ከከረብታው ሊያመልጥ አይችልም። አኖሌ ሞቶአል። አሁን ሌላ ሌላውን እንጫወት።»

ወሬያቸውን ሊቀጥሉ ግን አልቻሉም። በየራሳቸው አሳብ ተጠመዱ። ከንፈ ነበር ፀጥታውን የሰበረው።

«እኔም እንዳንቺ ግራ ተጋብቻለሁ ሀወኒ። አኖሌ ሞቶአል የሚል እምነት ግን የለኝም»

ሀወኒ ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች።

«አላመንሺኝም?» አላት መልሶ።

«አላመንኩህም። አኖሌ እንደቡርቃ ወንዝ መሬት ውስጥ ካልተቀበረ በቀር በቂ መረጃ የግድ ታገኛለህ። በደንብ ታውቃለህ። ልትነግረኝ ግን አልፈቀድክም። ምናልባት ምን ብለህ እንደምትገልፅልኝ ተቸግረህ ሊሆንም ይችላል። የሆነ ሆኖ ግን የተጉዳ ስሜቴን ለማስተካከል መጣር አለብኝ። እንዳልኩት አልታደልኩም። አኖሌን አፈቅረው ነበር ...»

ጉንጭዋን ማጠብ የጀመረ እንባዋን አባባለች። ግን አልቻለችም። ፊትዋን በሁለት እጆቿ ጋርዳ እየተንሰቀለቀች ታለቅስ ጀመር። ክንፈ በዝምታ አስተዋላት። ከደቂቃዎች መንሰቅለቅ በሁዋላ መልሳ እንባዋን ማባበስ ጀመረች።

«ሀወኒ»

«አሁ»

«ራት ልጋብዝሽ?»

እሺታዋን ራስዋን በመወዝወዝ ገለፀችለት።

ቢርውን ለቀው ወጡ።

በተጨማሪነቀው ትራፊክ ውስጥ እንደምንም ብሎ የደብረዘይትን መንገድ ያዘ።

«ወዴት መሄድ ፈልገህ ነው?» ስትል ጠየቀችው።

«አንድ ዝምተኛ ቤት አሳይኻለሁ - እንደ ቡርቃ» አላት።

«የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል» አለች።

«አኖሌ ግን እንዳለበቃ ያምናል።»

«ኦሮሞዎች ያደረጉት ወደር የሌለው ተጋድሎ ራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደር መብታቸውን ለማስከበር ነበር። ራስን በራስ ማስተዳደር ማለት ግን የነፍጠኛውን ጨቁዋኝ ስርአት አስወግዶ የራስ የሆነ ጨቁዋኝ ስርአት መተካት ማለት አይደለም። የኢትዮጵያ ህዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩበት ስርአት ተዘርግቶአል። ይሁን እንጂ የእድል ወይም የአጋጣሚ ነገር ሆኖ እንደሁ አለውቅም፤ አብዛኞቹ የዳዴአኦ አመራር አባላት ጥንካሬና ብልህነት ይጉድላቸዋል። ኦሮሞነትም ያጥራቸዋል። በራስ ያለመተማመን ስሜቶችም ይስተዋልባቸዋል። ይህ እንግዲህ የኛ የኦሮሞዎች የራሳችን የውስጥ ጉዳይ ነው። ስለሞን ዲሳሳና እሱን መስሎች በእውነተኛ የኦሮሞ ልጆች የግድ መተካት አለባቸው ...»

ክንፈ በቅጡ አስተዋላት።

«ከዚህ ባሻገር» አለች ሀወኒ. «... መስተካከል ያለበት አንድ ጉደሎ ነገር ይታየኛል። እኛ ኦሮሞዎች የአቢሲንያ ሰዎችን ሙሉ በሙሉ አምነን አብረን መኖር እንድንችል ያለሞግዚት ራሳችንን እንድናስተዳድር፤ ደባና ተንኩል ያልታከለበት፤ የይስሙላ ያልሆነ ክልላዊ መንግስት ... መመስረቱን እንድናምን ጥረት መደረግ አለበት። ቢያንስ ... ቢያንስ ኦሮሚያን የሚመሩት ሰዎች ኦሮሚያንና የኦሮሞን ህዝብ በመውደድና በብቃታቸው ቢያንስ መታማት የለባቸውም።»

«አጋንሽዋል ሀወኒ። ስለ አመራሩ በጠቅላላ ነው እየገለፀሽልኝ ያለሽው? ወይስ ስለ አንድ ወይም ሁለት ግለሰቦች?»

ፈገግ አለች ሀወኒ - የደከመ ፈገግታ።

ክንፈ መኪናውን ከአንዲት ትንሽ ግርሰሪ ደጅ ላይ አቆማት። ከግርሰሪዋ ደጅ ላይ የተቀመጠ አንድ ሀፃን ድምፁን ከፍ አድርጎ ይዘፍናል።

«አንዲት ልጅ ነበረች፤

ክራር የሚለዋት

ድንጋይ ላይ ተቀምጣ

በሰጠት ጠዋት፤

ድንገት አንጠልጥለ

ነፋስ ወሰዳት።

ክንፈ በረጅሙ ሳቀ።

«ምናሳተህ?»

«ዘፈኑ ላንቺ ነው»

«ለምን ሰኔ?»

«አንዳንድ ጊዜ የሰሜት ነፋስ ወዳሽው አግጣጫ ያላጋሽል»

ሀውኒ ከፋኛ ተቃወመችው፤

«አትሳሳት ክንፈ። እኔ ሀውኒ ዋቆ ነኝ! ነፋስ እንጠልጥሎ የትም አይወስደኝም። ሰለሞን ዲሳሳ አለቃዬ ነውኩ። በሚሊዮኖች የወገኖቼ ህይወት ላይ እየወሰነ ያለው ህያ አራት ሰአት በቅንዝር ተወጥሮ የሚውለው ሰለሞን ዲሳሳ መሆኑን አትዘንጋ - ክንፈ! ይሄ ምን ማለት ነው? የተማረ ሰው እንዳይመጣባቸው የሚፈልጉ የዳዴአኦ አመራር አባላት አሉ። ጥቂት አይደሉም። ከነርሱ ጋር መታገል ከባድ ነው። ከለየለት ደርግ ጋር የምታደርገው ትግል ይቀላል። የውስጥ መጠላለፍ ግን አደገኛ ነው። መንፈሱ ስለ የሆነ ሰው አብሮአቸው አይቆይም። ብቃት ያላቸውና ፖለቲካዊ ሰብዕናቸው የተጠበቀ መሪዎች የሉም ማለቱ አይደለም። ሚዛኑ ግን እጅግ አስደንጋጭ ነው። መጨውን አሻግሮ ማየት ያልቻለ ሰው ከዳዴአኦ አንዳንድ የአመራር አባላት ጋር አስር ደቂቃ መነጋገር አይችልም። እኔ ነገሮችን ከጊዜያዊ ስሜቶች በላይ አሻግራ ነው የማያቸው። እርሚያ በዚህ ዘመን ያገኘችውን ይህን ወርቃማ እድል ለማንም አሳልፋ መስጠት የለባትም ብዬ ነው የማስበው። አቦ ሮባ እንዳሉት ጊዜው ደርሶአል ...»

ተያይዘው ወደ ግርሰሪዋ ዘለቁ ...

ግርሰሪዋ ጠባብ ትሁን እንጂ ንፁህና በጥቂት ሰዎች ብቻ የምትገቡበት ትመስላለች። ወደጉዋዳ ገቡ። ምቹ ፎቱዎች ያለበት ያማረ ሳሉን ተቀበላቸው። በሳሉኑ ውስጥ ቢራ እየተገነጨ መፅሀፍ የሚያነብ አንድ ሰው ነበር። ቀና አለ። ሀውኒ ጮኸች።

«ሀየሎም!»

«ሀውኒ ... ጉዋል አርሞ!»

* * *

ግብግፍ ቀጠለ ...

መልካም ራት ቀርቦ ተመገቡ። እየተመገቡ ወጋቸውን ቀጠሉ። የሞቀ ወገ። በክርክር የተሞላ። የፖለቲካ ወሬ። የሰሞኑ ትኩሳት።

ክንፈ ሀውኒን እንዲህ እያለ ይመክራት ጀመር።

«... ሁለት ወይም ሶስት የአህዴድ ታጋዮች ባለጉ ብለሽ በዚህ ደረጃ መወላወል አልነበረብሽም። በአህዴድ ቀርቶ ብዙ

ልምድ ባለው በህወሀት ውስጥ እንኩዋ አያሌ አደናቃፊ ሁኔታዎችና አመለካከቶች ይገጥማሉ። ትግል ከጠላት ጋር ብቻ አይደለም ሀውኒ። ከራስ ጋርም ትግል አለ። ከጠላት ጋር ከሚደረገው ትግል የውስጡ ይከብዳል። ውስብስብና ትእግስትን የሚጠይቅ ነው። የአንድ የፖለቲካ ድርጅት ጥንካሬ የሚለካው ውስጡን ለማፅዳትና ለማጠንከር በሚያደርገው ግልፅ ትግል እንጂ ጠላቱን ለመደምሰስ በሚያደርገው ተጋድሎ ብቻ አይደለም። ውስጡ የጠራና የጠነከረ፤ ህዝባዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ድርጅት ምን ጊዜም የድል ባለቤት መሆኑ የማይቀር ነው።»

ሀውኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ናጠች ።

«አንድ ስጋት ግን አለኝ» አለች ሀውኒ ክንፈ ተናግሮ ሲያበቃ «... በአህዴድ አባላት ስሜት ላይ እየተፈጠረ ያለው ራዕይ የማጣት አደጋ ውድቀታችንን እንዳያፋጥነው እሰጋለሁ። ነፍጠኛውንና አነገን በማውገዝ ጊዜያችንን እያባከንን ነው። ተናቅን፤ ተበደልን፤ ተረገጥን በማለው ዘፈን ላይ ቆመን ቀርተናል። የእርሞ ህዝብ የስልጣን ባለቤት ሆኖአል ተባለ። ከዚያም መሸ። ተኛን። አይነጋ የለም ነጋ። ማለዳ ስንሳ የምንከፍተው መዚቃ ያንኑ ተናቅን የሚለውን ሆኖአል። ወደሚቀጥለው ደረጃ ማደግ አልተቻለም። አመራሩ ይህን ስሜት ለማስተካከል ጥረት ማድረግ ነበረበት። የውስጥ ትግል ሊፋፋም የሚችለው፤ በመሰረቱ ራዕይ ሲኖርህ ነው። አንድ ወይም ሁለት የአመራር አባላት ባለጉ ብዬ አልወላወልኩም። ራዕይ የለንም ባይ ነኝ። ሶፋችንን ከመለወጥ፤ ያማረ አልጋ ልብስ ለመግዛት ከመሮጥ ያለፈ ህልም የለንም። ሰዎችን የምንለካበት መመዘኛ ምላስ ሆኖአል። ይኸ ነው እያስደነገጠኝ ያለው ...»

ቢራቸውን እየጠጡ ወጋቸውን ቀጠሉ፤

ክንፈ ድንገት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። የሰራው ጠባይ ነው። አንድ የሚከታተለው ጉዳይ ሊኖረው ይችላል። መኪና ውስጥ ገብቶ የመገናኛ ሬድዮውን አነሳ፤

ሀውኒና ሀየሎም ብቻቸውን ቀሩ።

«ደቡብ ኢትዮጵያ ተስማማህ ታዲያ?» ስትል ዝምታውን ሰበረች - ሀውኒ።

«እኔ የትም ሄጃ ብኖር ግድ የለኝም። ሀገሬን እወዳለሁ። ከህዝቡም ጋር ተቀላቅሎ መኖር እርካታ ይሰጠኛል። ትግል

ከጀመርኩበት ጊዜ አንስቶ፤ በተለይም ከገበሬዎች ተለይቼ አላውቅም። የሚገርምኸ የትግራይም ሆነ፤ የአማራ፤ ወይም የጂንካ ገበሬዎች ከሚለያዩበት ይልቅ የሚመሳሰሉበት ይበረክታል። በገበሬዎች መሀል ከመኖር በላይ የሚያረካኝ ነገር የለም።» ካለ በሁዋላ ሲጋራውን ማግማግ አድርጎ «... ትግራይና አዲነብርኢድ ግን የእውነት ይናፍቁኛል» ብሎ ትክዝ አለ።

«ባለቤትህና ልጆችህስ?»

«ደህና ናቸው ሀወኒ።»

«ዳንኤል አደገ?»

«አሁንም ጐርምሶአል» ብሎ ፈገግ አለ።

«ስሙን ግን ለምን ዳንኤል አልከው? 'ሙሴ' ማለት ነበረብህ።» አለችው።

«አ! ዳንኤልም ታጋይ ነው ሀወኒ። እኔን የፈጠረኝ ዳንኤል የተባለ ታጋይ ነው። ሰለክላኝ በተባለ ቦታ ተሰውቶአል»

«እውነት?» አለች።

ሆሎም በአሳብ ርቆ ነጉደ።

ሀወኒ ድንገት ወደሌላ ርእሰ ወሬ ዘለለች፤

«ለመሆኑ ስለ አክሱማይት ስምተህ ታውቃለህ?» ስትል ጠየቀችው። አያይዛም «ከማህፈረ ጋር የነበራቸው ልዩነት እንዴት ተፈታ? መቼም የማያልፍ የለ! ረስታው ይሆናል። ልትበቀለው ቆርጣ ተነስታ እንደነበር ትዝ ይለኛል» አለች።

«የሆነውን አልሰማሽም?» ሲል ጠየቃት።

«በፍፁም! ምን ተፈጠረ?»

«ራስዋን ገደለችከ!»

«የፈጣሪ ያለህ!» ብላ ጮኸች።

ሆሎም ትክዝ ብሎ እንዲህ አላት፤

«... ማህፈረ አስዋን ትቶ ሌላ ማግባቱ መብቱ መሆኑን አምናለች። ተቃውሞዋን ግን የሰርገው አላት ራስዋን በመገደል ገለፀች። ከባድ ነው! በጣም ከባድ ነው! አክሱምን በደንብ አውቃለሁ። ሀይለኛ ናት። አልሀዋ በተለይ ...» ብሎ እንደመንቀጥቀጥ አደረገው።

ሀወኒ ትክዝ ብላ "Poor Axumaite" ስትል ለራስዋ አንሾካሾከች። ያን ቀን ማታ «የሴቶች ስብሰባ መጥራት ያስፈልጋል» ያለቻትን አስታወሰች። በአሳብ ተመስጣ ከቆየች በሁዋላም፤

«የኢህአዴግ የግምገማ ባህል ግን ጨርሶ እየተበላሸ መጥቶአል ለበል? እንደ ቀድሞው አይደለም።» አለችው።

«እንዴት?» አለ ሆሎም።

«ሁለት አብነቶችን ልንገርህ» አለች። «... እንዲያውም እንደኛው አንተን ይመለከታል። በአንድ ግምገማ 'ሀወኒን ከሆሎም ጋር በፆታዊ ግንኙነት እንጠረጥራለን' የሚል ነገር ተነሳ። ያለንን ግንኙነት በግልፅ እና እውነትዋን ተናገርኩ። አላመኑኝም። ወንድና ሴት ሰዎች ከፆታዊ ግንኙነት ባሻገር ባሉ ነገሮች ሊግባቡ አይችሉም ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ ባዶ ጋን ናችሁ ብዬ ተሳደብኩ። ስሜቱ ከቁጥጥር ውጪ ሆነ። ሰብሳቢው ሰለሞን ዲሳለ ነበር። ሆን ብሎ እኔን ለማጥቃት ጥረት ሲያደርግ አየው ነበር። በሱ ላይ ሂስ እንዳላቀርብ ቀድሞ ማጥቃቱና መከላከሉ መሆኑን ስረዳ እስኪገርመው ድረስ በሱ ላይ እንዳችኝ ቃል ሳልተነፍስ ግምገማው አለቀ። ይገርምሀል በዚያው ግምገማ በአንድ እሁድ ቀን ወደ አዳራሹ ተታ ለብሼ ሄድኩ። ሰለሞን ንግግሩን የጀመረው በኔ ተታ መልበስ ነበር። 'ሀወኒ መዝናናት ያምራታል' ብሎ ውይይቱን ለቤቱ ዘረጋ። ቤቱ 'መዝናናት እንደሚያምረኝ ባንድ ድምፅ ወሰነ። ይሄን መሰል ግምገማዎች ገንቢ ናቸው ትላለህ?»

ሆሎም በሳቅ ፈነዳ።

ከልብዋ ታወራ ስለነበር ሳቱ አስደነገጣት።

«ምን አሳቀህ?»

ሆሎም ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ፤

«ያጋጥማል» አላት «... ግን አትጥይው። ለግምገማ አዲስ የሆኑ ጉዋዶቻችን ሊሳሳቱ ይችላሉ። በተቻለ መጠን ማረምና ማስተማር ነው የሚያስፈልገው። የኔና ያንቺን ግንኙነት አስመልክቶ መጠራጠራቸው ምንም አይደለም። ለጥራታችን ይበጀናል። ይህን መሰል ነገሮችን በገንቢ ጐኑ ለማየት መዘጋጀት ይገባል። የቱታው በርግጥ አስቂኝ ነው። በመሰረቱ መዝናናትም ቢሆን የሚወገዝ አይደለም። ጥሩ ነገር ነው» ካለ በሁዋላ እንደገና ከልቡ እየሳቀ «አልማዝ አለሙን አስታወስኩዋት» አለ።

«ማናት አልማዝ አለሙ?»

የለብሽም፡፡»

በራስዋ አሳብ ለጥቂት ደቂቃዎች ተውጣ ከቆየች በሁዋላም፤ እንዲህ አለች፤

«አመነኝ ሆሎም፤ አህይድ በዚህ አያያዙ ከተጠለ የኦሮሞ ሀዝብ አንትሮ ይተፋዋል ...»

ከንፈ ተመልሶ መጣ፡፡

ከንፈ ለሀውኒ አንድ ጥያቄ አቀረበላት፤

«የወደፊት አትደችሽ ታዲያ ምንድናቸው?»

«አንተን ቢቆርጡኝም ባንተ መስሪያ ቤት አልሰራም»

ሆሎምና ከንፈ በሳት ጮሁ፤

«ቀልዱን ተይና ንገራኝ»

«ከነገ ወዲያ ቡርቃ መሄድ አፈልጋለሁ፡፡» አለች ሀውኒ «... ጥቂት የማረጋጋት ስራ መስራት አፈልጋለሁ፡፡ የቡርቃ ሰዎች ጨርሶ ሁሉም ነገር ጨልጦባቸው ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ፡፡ ከዚያ መልስ ቻይና መሄድ አሻለሁ» አለች፡፡

«ቻይና ለምን?» አለ ከንፈ ትክ ብሎ እያጤናት፡፡ ሆሎምም ለመስማት ጉዋጉዋ፡፡

«ከግብርና ጋር የተያያዙ ኩርሶችን መውሰድ አፈልጋለሁ፡፡ መያዩን መቀየር አለብኝ፡፡ በተለይ የመስኖ እርሻን ጥበብ ማጥናት አለብኝ፡፡ የኦሮሚያ ወንዞች ከበቂ በላይ ለዘመናት ባከነዋል፡፡ አሁን ግን ለአፍሪቃና ለአለም ጭምር በሚተርፉበት መንገድ ሊሰራባቸው ይገባል፡፡ የቡርቃ ዝምታ ማብቃቱን ማወጅ የሚገባን በተግባር ብቻ ነው፡፡ የኦሮሞ ሀዝብ ስለ ምላስ ጀብደኞች በቂ እውቀት አለው፡፡ ከንግዲህ የኦሮሞን ሀዝብ ሊያሳምነውና ሊያነሳሳው የሚችለው ተግባር ብቻ ነው፡፡ ጥሩ አሳብ አይመስላችሁም?»

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዙ፡፡ ከንፈም፤ «... መለስንም ብታነጋግሪው ግን ጥሩ ይመስለኛል፡፡ ከፈለግሽ ከአስር ቀን በሁዋላ ቀጠሮ ልይዝልሽ አችላለሁ፡፡» አላት፡፡

«መልካም»

«ቡርቃ ከሄድሽ ላይቀር እዚያ ያሉትን አማሮችም ለብስበሽ ብታረጋገያቸው ምን ይመስልሃል? ስጋት ላይ ናቸው፡፡ በማያውቁት ሀጢያት እየተተጠኑ ነው» አለ ሆሎም፡፡

ሀውኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች፡፡

«መኪና፤ ሾፌርና ገንዘብ ያዘጋጅልሃል» አለ ከንፈ፡፡

«አዎን ሽጉጥም ባገኝ አልጠላም» አለች፡፡

«የኔን ያገር» ብሎ ሆሎም ሪቮልሽር ሽጉጡን ከጃኪቱ የውስጥ ኪስ መዞ ሰጣት፡፡

የሀውኒ ፊት ደማት ብርሃን ለበለ፡፡ በስሜት ተቀበለችው፡፡

«አገረመንገድ ማስታወሻ ትሁንሽ!»

«ከልብ አመሰግንህለሁ ሆሎም፡፡»

* * *

አልጋ ፈንፊኔ ሆቱል ነበር የተያዘላት፡፡ የደህንነቱ መስሪያ ቤት ነበር ያዘጋጅላት፡፡ ያን ቀን ማምሻውን ሆሎም ሆቱልዋ ድረስ ሸኛት፡፡ መንገድ ላይም ስለ አኖሌ ልታነሳለት ወሰነች፡፡ የልብ ምትዋ ፍጥነቱን ጨመረ፡፡

«ሆሎም» አለች በጭንቀት፡፡

«ሀውኒ»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ?»

ራሱን በመነቅነቅ እሺታውን ገለፀ፡፡

«አትዋሸኝም?»

«ምን ሆነሻል ሀውኒ?»

«እውነቱን ንገረኝ ... አኖሌ ሞቶኦል!»

«አላወቅሁም» ሲል ፈጥኖ መለለ፡፡

«ሆሎም!» አለች በተጉዳ ስሜት፡፡

«አባባኩ ኩረብታ ላይ አላገኘውም፡፡ የኛ ታጋዮች ማለዳ ላይ ወደ ኩረብታው ሲወጡ ማንንም አላገኙም፡፡ የደረሰን መረጃ ስህተት ነበር፡፡ አለም አኖሌ እኛ ሳናውቅ ከኩረብታዋ ላይ አምልጦአል፡፡»

አላመነችውም። ዝም አለች። ዝም ተባባሰ። ከዚያ በላይ መጠየቅ አልፈለገችም። አኖሌ መሞቱን አመነች። እንደገመተችው መሆኑን ተገነዘበች። ረጅም የስቃይ አየር አስወጣች ...

«ምናልባት አገር ለቆ ሄደ ሊሆን ይችላል። ምናልባት ... አብርሃ ፀሎት እንዲያመልጥ ረድቶት ሊሆን ይችላል ...» አላት።

«ይሆናል» ስትል መለሰች - ከአንገት በላይ በሆነ ስሜት።

ፊንፊኔ ሆቴል ደረሰ።

«ወደ ቡርቃ መቼ ለመሄድ አሰብሽ?»

«ነገ ወይም ከነገ ወዲያ»

«መልካም ጉዞ፤ ሀወኒ»

«ቻው ሆሎም።»

ክፍልዋ እንደገባች አጥመለወላት። በቁምዋ አልጋዋ ላይ ተዘረጋች። አልቻለችም። ልብዋ ያበጠና የታፈነ ያህል ጨነቃት። የሚያንሰቀስቅ ስሜት ከአንጀትዋ አየገነፈለ ይወጣ ጀመር። በደረትዋ ተደፍታ የፍቅረኛዋን ስም እያነሳች ትንሰቀስቅ ጀመር ...

«አኖሌ እወድሃለሁ ... እናፍቅሃለሁ ...»

እንቅልፉን የማይሰዋ ትውልድ

የፍፃሜው መጀመሪያ

ምእራፍ አስራ አምስት

- 1 -

ሀወኒ ፊንፊኔ ሆቴል በተያዘላት ክፍል ተጋደማ አኖሌ ዋቆን በእንባ በመሰናበት ላይ ሳለች የክፍልዋ በር ተንክቶዋል።

እንባዋን አባባለች ...

ከመቅደሱ ተነስታ አልጋዋ ላይ ተተመጠች። በሰከንድ ጊዜ ውስጥ አያሌ ነገሮችን አሰበች። ማን ሊሆን ይችላል? ሆሎም? ሊሆን አይችልም? ተሰናብቶአታል? ተመልሶ ምን ሊያደርግ ይመጣል? ከንፈ? እሱም ሊሆን አይችልም? የአኖሌ መንፈስ ይሆን

የሚያንከዋከው? ወይስ ራሱ አኖሌ? የተቀበረበትን መቃብር ፈነቃቅሎ መጥቶ ይሆን? ሊሆን ይችላል! ማን ያውቃል?

በሩ በድጋሚ ተንከዋከው ...

«ማነው?»

«አኔ ነኝ» የሚል ድምፅ!

የሴት ድምፅ!

ተከታትሎም «የሆቴሉ ሰራተኛ ነኝ::»

«ምን ፈለግሽ የኔ እህት?» አለች ሀውኒ በቀዘቀዘ ስሜት::

«ሊያነጋግርሽ የሚፈልግ እንግዳ አለ::»

ልብዋ ድንገት ሊፈነዳ ደረሰ!

እኩ ማን ሊሆን ይችላል!? እዚህ ሆቴል ማረፊያን ማንም አያውቅም:: እኩ ማን ሊሆን ይችላል!? እኩ ማን!? ማነው በዚህ ምሽት ...

«ማነውሱ?» አለች::

«ስሙን መግለፅ አልፈለግም::»

ሀውኒ ከአልጋዋ ተስፋንጥራ ተነስታ በሩን በረገደችው:: አጭር ድቡልቡል ሴት በሩ ስር ተከምራለች::

«የት ነው ያለው?»

«ሪሴፕሽን»

«አስገቢው»

ሀውኒ ይህን ብላ ወደ አልጋዋ ተመለሰች:: ወዲያ ወዲህ ትንጉራደድ ጀመር:: ልብዋ ሊፈነዳ ደርሶአል:: ፈንድቶ መገለገሉን ተመኝች:: ጡቶችን በሁለት እጆች ተጥምቅ አደረገችታት:: አቃሰተች:: እንቅ አድርጋ ያዘቻቸው:: ሁለት ጡቶች እያንዳንዳቸው በእጆች ውስጥ ግጥም ብለው ሞሉ:: እየተሰማት ስላለው ስሜት መረዳት አቃታት:: ልብዋ - ቀልብዋ - አይንዋ - ጆርዋ - ስሜትዋ ሁሉ ግን በአኖሌ ዙሪያ ተጠምዶአል::

በሩ በቀሰታ ተቆረቆረ::

ማን ሊሆን ይችላል?

ዲያቢሎስ ወይስ መልአክ?

«ይግቡ» አለች::

በሩ በዝግታ ተገፍቶ ጽንድ ሰው ገባ - ሰለሞን ዲሳላ::

ሀውኒ በርጋታ ጡቶችን ለቀቀቻቸው:: በጥላቻ አፈጠጠችበት:: ፈገግ አለ:: በፈገግታ ቀረባት!

«ጤና ይስጥልኝ! ሀውኒ» ብሎ እጁን ለሰላምታ ዘረጋ::

«ጤና ይስጥልኝ» ብላ የተዘረጋ እጁን ጨበጠችው::

«ይቅርታ ከመሽ ረበሽኩሽ»

«ምንም አይደለም::»

ሲጠጣ እንደቆየ ገፅታው ያስታውቃል:: ወዘተ በመቅለጥ ላይ ነው:: ወፍሮአል:: ተስማምቶታል:: የቆዳው ጥራት ጉድ ያሰኛል:: አለባበሱ ሽክ ያለ ነው:: ሙሉ ሱፍ በክራቫት:: በዚያ ላይ ግራጫ የአንገት ልብስ አንገቱ ላይ ጠምጥሟል:: አምርቦታል::

«ላነጋግርሽ ፈልጌ ነበር! ለጥቂት ደቂቃዎች::»

«ይቻላል - አረፍ በል» ብላ መቀመጫ አመለከተችው::

የጥላቻ ስሜትን ለማርገብ ከራስዋ ጋር ትግል ገጠመች:: ሰለሞን ወንበር ሲይዝ እስከም አልጋዋ ላይ አረፍ አለች::

«እዚህ መሆኔን ማን ነገረህ?» ስትል ጠየቀችው::

«ከደህንነት መስሪያ ቤት ነገሩኝ:: ስላንቺ ሁኔታ ስከታተል ነው የቆየሁት:: እስር ቤት መጥቼ ልጠይቅሽ ፈልጌ ነበር:: ግን ደግሞ ወራኛውን ታውቂዋለሽ:: ሲጋሁ:: በመታሰርሽ ግን ከልብ ነው ያዘነኩት:: ስህተት ነው የተፈፀመው:: ጉዳዩን በግልፅ ለመቃወም መድረክ እየጠበቅሁ ነበር:: በአጋጣሚ ተፈታሽ:: ነገሩ ግን ያበግናል»

ሀውኒ በጣም ተገረመች:: 'ያበግናል!' እያለ ይናገር እንጂ ስሜቱ ግን የተረጋጋ ነበር:: ያበገነው ምን እንደሆነም የሚያውቅ አይመስልም:: ሀውኒ ቶሎ ይወጣላት ዘንድ ተመኝች::

«ለምን ነበር ታዲያ የፈለግኸኝ?» አለችው::

«አስቀዴሜሻለሁ:: ይቅርታ አድርገልኝ::»

«ምን አድርገህ ነው ያስቀየምከኝ?»

«ዜጊትን በተመለከተ የመከራከሪያ መስማት ነበረብኝ። አሁን ግን ራሴን መላው በመላው ለማስተካከል ተነስቼያለሁ። አንቺ ብቻ ይቅርታሽን አትንፈረኝ።»

«ግለሃሰ ነው ይቅርታ?»

«ግለሃሰም ሊሆን ይችላል ሀውኒ። ምን ለውጥ አለው?»

«ግለሃሰ ከሆነ በተለመደው መድረክ ላይ ብትገልፅ አይችልም? ወደኔ ለምን ትመጣለህ። እኔኩ ገና ከአስር ቤት መውጣቱ ነው። በአባልነት ስለመቀጠሉም ገና የተረጋገጠ ነገር የለም። አንተ ደሞ የተከበርክ የማዕከላዊ ኩሚኒቲ አባል በመሆንህ የፈፀምካቸውን ጥፋቶች ለኔ ለመናዘዝ አትገደድም።»

ለሰሞን እጁን አያጣፋ ከርዕሰ ጉዳያቸው ውጭ መናገር ጀመረ፤

«ሀውኒ አንድ ሀቅ ልነግርሽ አፈልጋለሁ። አንቺ የታሰርሽውኩ በአነግ አባልነት ተጠርጥረሽ ነው። ግን ያንቺን ጥንካሬና አመለካከት ከኔ በላይ የሚያውቅ የለም። በእውነቱ በመታሰርሽ በጣም ነው ያዘንኩት።»

ሀውኒ ግልፍ አለች፤

«እኔ ደግሞ እስካሁን አንተ ባለመታሰርህ በጣም ነው ያዘንኩት!»

እጢው ዱብ አለ!

ጮሌ ፊቱ ሲገረጣ ተመለከተች። ድንጋጤውን ለመደበቅ ሲታገል አጤነችው። ራሱን እንደምንም አረጋግቶ ምንም እንዳልተፈጠረ ለማስመሰል ይጥር ጀመር፤

«ሀውኒ ... በኔ ላይ ያሳደርሻቸው መጥፎ ስሜቶች እንዲወገዱ አፈልጋለሁ። ሁለታችንም ታጋዮች ነን። በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ መስመር የተሰለፍን የሀዘብ ልጆች ነን። የአላማ አንድነታችን ሊያቀራርበን ይገባል። በኔ ላይ ብዙ አሉባልታ ተነዝቶአል። ይህን አሉባልታ የሚያናፍሱት አህዴድን የሚፈሩ ነፍጠኞች ናቸው። አህዴድ ከሌሎች ዴሞክራሲያዊ ሃይሎች ጋር በመተባበር የነፍጠኛውን ስርአት ያፈራረሰ እንደመሆኑ የበሬ ወለደ አይነት አሉባልታ ለሚነዙ ሃይሎች ቀዳዳ መክፈት የለብንም። 'ጅብ ማታ ያደረገውን ስለሚያውቅ ነው ቀን የማይወጣው' እንዲሉ እነርሱም በእርሞ ሀዘብ ላይ የፈፀሙት ግፍ እንዳይነሳ ሲሉ ነው የአህዴድን አመራር ጥላሽት ...»

ሀውኒ በቁጣ ጮኻ አቁዋረጠችው!

«በቃህ! አፍህን ዝጋ!»

ድምፁ በአፍንጫው በኩል እንደ አይጥ ሾልካ ጠፋች። በፀጥታ ተውጦ አይን አይንዋን ያያት ጀመር።

«የምላስህን ርዝመት ልነገርህ!» ስትል አምባረቀች።

ምላሽ አልሰጣትም።

«የጭላሎን ተራራ ያክላል!»

ይህን ስድብ ግን በዝምታ አላስተናገደውም። ከተቀመጠበት ተስፈንጥሮ ተነሳ! አይኖቹን አይኖችዋ ላይ ቸክሎ ቁና ቁና እየተነፈሰ፤

«ታገስኩሽ ሀውኒ!» ሲል በተራው ጮኻ «... የወርበላው የአኖሌ ዋቆ ግብረአበር እንደሆነሽ የማላውቅ አይምሰልሽ። ከአስር ቤት ስለወጣሽ ነፃ ሆኜያለሁ ብለሽ ጮሌ አትርገጪ። ማንም ደግሞ ከላላ ሊሆንሽ አይችልም። ስሜኝ ሀውኒ ...»

ሆኖም ልትሰማው ሳይቻላት ቀረ።

ሽጉጥዋን ከሽንጥዋ ስር መዛ አወጣች። አነጣጠረችበት። የሰለሞን አይኖች ተጉልጉለው ወጡ።

«ሀውኒ! ሀውኒ! ... ሽጉጡን ዘወር አድርገው ...» እያለ ወደሁዋላ አፈገፈገ። ግድግዳው አገደው። እጁን ፊቱ ላይ ከልሎ ይለማመጣት ገባ፤

«... ስለማትችይበት ሊተኩስብሽ ይችላል ... ሀውኒ ... ዘወር አድርገው ... ላስቆጣሽ ብዬ እልነበረም ... በአንድ የአላማ ጃንጥላ ስር ነኝ ሀውኒ ... በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ ጃንጥላ ስር ነን ... ልዩነቶች ካሉ ... አየሽ ... ካሉ ልዩነቶች ... በአሰራሩ መሰረት ... ተወያይተን ነው ልንፈታው የሚገባው ... ካልተግባባን ሶስተኛ ሰው ... ምን ... መሰለሽ ሀውኒ ... በመድረክ ላይም ቢሆን ... ግለሃሰ ላደርግ እችላለሁ ... እኔን ብትገድይ ... ምን ትጠቀሚያለሽ? ... አንቺም ቢሆን እስር ቤት ትገቢያለሽ ... ለምን ሀውኒ ... ቆይ ... ምን ... መሰለሽ ሀውኒ ...»

በምን ፍጥነት ተገልብጦ እንደመታት አላወቀችም። ሽጉጡ ከእጅዋ ተስፈንጥሮ ወደቀ። ሰለሞን ከአይን በፊጠነ ሁኔታ ለሁለተኛ ጊዜ ተገልብጦ ሽጉጡን በጁ አስገባው። ሀውኒ እጅዋ በሰለሞን ጫማ ሲመታ በጀርባዋ አልጋው ላይ ወደቀች።

ሰለሞን ሽጉጡን በጁ ካደረገ በሁዋላ ከወደቀችበት አነሳት።

የተመታ ቀኝ እጅዋን በግራው እያሻሸች በጥላቻ አፈጠጠችበት። ቁና ቁና እየተነፈሰች፤ ገረመመችው።

«ይቅርታ ሀውኒ» አላት።

ቀና ብላ - በታከተ ስሜት፤

«ሽጉጡን አስቀምጥና ውጣ!» ስትል በቁጣ ሮክችበት።

«ይቅርታ ሳታደርገልኝ ከዚህ ንትንቅ አልልም። ካሻሽ ለክንፈ ደውለሽ 'ደበደበኝ በይው።»

ይህን ሰላት ሀውኒ በትእዛዝነትና በመገረም ታጤነው ጀመር።

«ምንድነው ከኔ የምትፈልገው?»

«ቃል ግቢልኝ?»

«ምንድነው ቃል የምገባለህ?»

«የምታውቁትን በግምገማ ላይ ላለመናገር፤ ለክንፈና ለሀየሎምም ላለመናገር ቃል ግቢልኝ።»

«አንተ ማንን ነው የምትፈራው? ሀየሎምን ነው ወይስ የኦሮሞን ሀዝብ?»

«የኦሮሞ ሀዝብ ተሰብስቦ እኔን ከስራ አያባርረኝም።»

«እንዲህ ነው የምታስበው? ሀሊና የለህም? ከሀሊናህ ሸሽተህ ወደት ታመልጣለህ?»

«ሀውኒ አትሞኚ» አላት ትከሻዋን ይዞ «... ሀሊና የሚባል ታሪክ የለም። ሀሊና የፍላጎት ታዛዥ ባሪያ ነው። ለሀሊናው የሚገዛ አንድም ሰው የለም - በአለም ላይ።»

ፈገግ አለች።

በዋለችባቸው የጦር ሜዳዎች በጀግንነት የተሰውቱን ታጋዮች መለስ ብላ ማስታወስ ጀመረች። ስለ ዘመናችን ትውልድም አሰበች። ሁለት አይነት ሰዎች - በአንድ ዘመንና ትውልድ። ህይወቱን ለሀዝብ የሚሰጥ ትውልድ! እንቅልፉን እንኩዋ ለሀዝብ ለመሰዋት የማይፈቅድ ትውልድ!

ሰላምን ቀጠለ። ዝምታዋን ወደደው። እያሳመንኩዋት ነው የሚል አምነት አደረበት።

«... ለራሽ ልታስቡት ይገባል ሀውኒ። የግል ህይወቱን ለማደላደል የማይሮጥ የለም። የዋህን ብቻ ናቸው ደፋ ቀና

የሚሉት። በርግጥ አንቺ ገዝብ የማግኘት እድል ላይኖርሽ ይችላል። ግን ከተገባባን ሁሉም ቀላል ነው። ገዝብ የሚገባቸው አያሌ ደስታዎች አሉ ሀውኒ። አሁን ከእስር መፈታትሽን አትመልከቺ። የህወሀት ሰዎች ከንግዲህ በጥርጣሬ ነው የሚያዩሽ። እየሳቁ ይገድሉላል። ሆኖም ግለሻ ከሆንሽ ብቻ ነው የሚወዱሽ። ፖለቲካ ውስጥ ጉብተሽ ካልዘባረቅሽ ዘወር ብለው አያዩሽም። ሀዝብ ... ሀዝብ ካልሽ ግን ቀንድሽን ነው የሚሉሽ። በጣም የሚያቀርቡሽክ ሊያጠፉሽ ስለፈለጉና ወደፊት አደገኛ እንደምትሆኑባቸው ስለደረሱበት እንጂ የምር ወደውሽ አይምሰልሽ። ጥርሳቸውን ብልጭ የሚያደርጉልሽ ክልብ አይምሰልሽ። ሀውኒ በወንድምነት ነው የምመክርሽ። አንቺም ልብሽን ቆልፈ። ትንንትና ሁቅንነት ለማንም አልይጅ።

«ልክህ» አለችው ትክ ብላ እየተመለከተችው።

የሰለሞን አይኖች እንደ ማለዳ ከዋክብት ደመቱ። የገዛ ጆሮውን በመጠራጠር ሀውኒ ተጨማሪ የማረጋገጫ ቃላቶችን ትተነ። ስንድ በጉጉት ያስተውላት ጀመር። ቆርጦና ወስኖ ነበር በዚህ መንገድ ሊቀርባት። ስጋቱ ሀውኒ ናት። ስትታሰር በደስታ ሊያብድ ደርሶ ነበር። መፈታትዋን ሲለማ ስሜቱ ቀዘቀዘ። ሀውኒ እያለች ሰላም ሊያገኝ እንደማይችል ተረድቶታል። የፈፀማቸውን አያሌ ሀዝጣዊ ድርጊቶች ማስረጃ ጠቅላ ማቅረብ የምትችለው ሀውኒ ናት። የሀውኒ አፍ መዘጋት አለበት። ባንድም ሆነ በሌላ መንገድ።

«እና ምን ይመስልሃል?» አላት።

«አንተ ምን ይመስልህል?» አለችው።

«ምን?»

«ምንድነው ያልከኝ?»

«አንቺ 'ልክ ነህ' ብለሽኝ የለ?»

«አምን ልክነህ?»

«ምን ነው ልክ የሆነኩት?»

«ገዝብ ጠቃሚ መሆኑን» አለችው።

ሊጨብጣት እጁን ዘረጋ። ሙትት ያለ ፈገግታ አላይታው ጨበጠችው።

«ለጊዜው ገዝብ ያስፈልገሃል?»

«አምን»

«ምን ያህል ልስጥሽ?»

«መቶ ብር» አለች።

ሰለሞን በሳቅ ፈነዳ!

«ምነው?» አለች።

«እየቀለድሽ ነው?»

«አልቀለድኩም። ገና ከእስር ቤት መውጣቴ ነውኩ። ምንም የለኝ።»

«ነገ መቶ ሺህ ብር አመጣልኻለሁ።»

«አውነት!» አለች አይኖችዋን በአድናቆት አፍጥጣ።

«ሰጋ ብዶት!» ሲል ማለ።

ስትጥጥ አላት። በተሰውት ታጋዮች ስም መማሉ አስደነገጣት። ብርድ እንደያዘው ሰው መንቀጥቀጥ ጀመረች። ግን መንቀጥቀጥና መደንገጥዋ እንዳይታወቅባት ትጥክር ጀመር። ሳንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የሚጋለጥበትን ወጥመድ ለማዘጋጀት ወስናለች። ይህም ለአርሞ ህዝብ የሚደረግ ትግል መሆኑ ታሰባት።

«ሀወኒ ... አክብርኻለሁ!» ሲል በስሜት ተናገረ።

«አመሰግናለሁ»

«ቸኩልክ አትበይኝ እንጂ ሳላስብሽ የተረሀብክ አንድም ቀንና ሌሊት የለም። ስላንቺ ሳስብ መላው ሰውነቴ ባንዳች መቀት መሰል ነገር ይወረራል።»

«ተመሳሳይ ስሜት አለን ማለት ነው» ብላ ፈገገ አለች።

«ሀወኒ እመኝኝ። ጭንቅላት ያለሽ ሰው ነሽኩ። የሀወሀት አመራሮች እንዴት እንደሚያከብሩሽ አይተሻል? አንቺ በሌለሽበት ስንት ቀን ስላንቺ ያነሳሉ መሰለሽ። ግን ተጠንቅቄያቸው። ለማንኛውም ደሞ እንቀራረብ። ያለፈውን ጠብ እርሽው። መሉ በሙሉ እርሽው ሀወኒ። መተማመን ነው ያለብን።»

«እነኚ አፈቅርህ ነበር። እንቱ ግን እኔን ትተህ ጉዋደኛዬን ወደድክ» አለችው።

«የሰማየ ሰማያት ያለህ!» ብሎ ጮኸ። ለሚቱን መቆጣጠር እንኩዋ አቃተው።

«ይህን ሁሉ እኔ የት አውቁ!» ብሎ ይብክክን ጀመር። ግን መልሶ ረገብ አለ።

«ደግነቱ ተለያይተን አልቀረንም። ከዚያች ከይሲ ጋር ብቻ እንኩዋን ተለያየሁ። የሚገርምሽ የዜኒት አመለካከት እንዳለ የመአህድ ነው። መአህድ ሳትሆን አትቀርም። የሚዋደድ ሰው ግን ዞር ዞር ይገናኛል» አላት።

«አጀማመራችን በጥል ሆነ እንጂ ነገሩስ ጥሩ ነበር።» አለች።

«አይምሰልሽ» አለ «... የሚዋደድ ሰው ሁልጊዜ በጥል ነው የሚጀምረው።»

«አጀን ግን አሳመምክኝ። ካራቱ ተምረህል እንዴ?»

ሰለሞን በጉራ ደነፋ።

«ሁለት እጄ ወደሁዋላ ታስሮ በእግሬ ብቻ አስር ሰው መከረባበት እችላለሁ» አላት።

«አውነት!»

«ወደ አዲሳባ የገቡትን የኢህአዴግ ከማንዶዎችኩ እኔን ያሰለጠንኩዋቸው?»

«እረ ባክህ!»

«... እንናገርም እንጂ አስተዋዳኝነክ የትየለሌ ነው። ግን ጉራ ምን ያደርጋል። ጉራ ቀለብ አይሆን ...»

«በል እንገዳህ ሰለሞን! አሁን መሸ። የግድ መሄድ ሊኖርብህ ነው።»

«አዎን ልሃድ» አለ።

ከተቀመጠበት የአልጋው ጫፍ ሳይ ግን ሳይነሳ ቀረ።

«አጅሽን አመመሽ እንዴ?» ብሎ በጫማ የመታውን ቀኝ እጅዋን ያዘው። ይዞ ያሻሽላት ጀመር።

ቀስ አድርጋ አስለቀቀችው።

«በቻሽን ማደር ይጨንቅሽ ይሆን?»

«እረ በጭራሽ?» አለች።

«ከፈለግሽ እዚሁ ልደር - እንደበረሀው። በረሀ እኩ ሌትና ወንድ ዝም ብለን ጐን ለጐን ነበር የምናድረው።» ብሎ በመዝናናት

መልክ በፈገግታ ተጥለቀለቀ።

«ደህና!» አለችው ሀውኒ «... ብቻዬን ብሆንም ችግር የለውም።»

«ከልሽ እንግዲህ ደህና!»

አሁንም ግን ለመሄድ አልተነሳም።

«በል ደህና አደር»

«ደህና አደሪ» ብሎ ብድግ አለ። እስከዛም ከተቀመጠችበት ተነሳች።

«ልሳምሽ?» ሲል ፈቃድ ጠየቃት።

«ሌላ ቀን ...» አለችው።

«ነገሩ ገንዘቡን ይገር አመጣለሁ። የልቤን ነውኩ ቅድም ያልኩሽ። ድሮ የማውቀው አንድ ጉዋደኛ አለኝ። ሚልዩኔር ነው። ካዝናዬ ካዝናህ ነው ይለኛል ሁልጊዜ። እኔ ግን አጣጥልበታለሁ። የሰው ልጅ በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ አምነቲ እንጂ በገንዘብ አይኖርም አለዋለሁ። ለማንኛውም ነገ ማለዳ ዝምብዬ ሄድ ብዬ ከካዝናው መክረጥረጥ አድርጌ አመጣለሁ። አምስት ሰአት ላይ እዚህ እደርሳለሁ። ምላ አብረን ነው የምንበላው። በይ ቻው ሀውኒ ... አትሳመኝ ብለሻል መቼም ...»

«ነገ አታገኝኝም! ከነገ ወዲያ ምላ ሰአት» አለችው! በዚያን አለት እንደማያገኛት እያሰበች! በዚያንላት የደህንነት ሰዎች ሊጠብቁት እንደሚገባ እያውጠነጠነች።

«እንዴመቸሽ» አላት።

«ከቀረህ ግን የመጨረሻችን ነው» አለችው።

«አብደሻል!» ሲል ጮሽ።

«ልመንህ?»

«መቶ ሺህ የታሰሩ ብሮች መያዝ የሚችል ከረጢት ብቻ አዘጋጂ» ብሎ በላት ተንተክተክ።

«አምነህለሁ» አለችው። አያይዛም!

«ሽጉጤን መልስልኝ እንጂ ታዲያ!» አለች።

«አ! ረስቼው» ካለ በሁዋላ! የሀውኒን ሪፑልሽር ሽጉጥ

ከቀኝ ሽንጡ ላይ ስቦ አወጣው።

«ታምራሰች» አላት።

«በጣም» አለች! ልትቀበለው እጅዋን እየዘረጋች።

ግን አልሰጣትም። ሽጉጥዋን እያገላበጠ እየተመለከተ!

«ሰውጪች። አንቺ የኔን ያገር። ለአዲሱ ወዳጅነታችን ማስታወሻ ይሆነናል» አላት።

«አይሆንም» አለችው።

«ለምን?» አለ አይን አይንዋን እያየ።

«የሰው ስጦታ ነው።»

«እኔምኩ ልጠይቅሽ እያልኩ ነበር። ዛሬ ከእስር ቤት ወጥተሽ ዛሬ ሽጉጥ መያዝሽ ግራ አጋብቶኝ ነበር። ለመሆኑ የማን ስጦታ ነው?»

«የሀየሎም!»

«ሀየሎም የቱ!» አለ ሳያስበው።

«ሀየሎም አርአያ።»

«ሀየሎም ማስታወሻ ብሎ ይህን አበረከተልሽ?»

ራስዋን ላይታች ወዘወዘች።

ሰላምን ቃል ሳይተነፍስ ሽጉጡን አልጋው ላይ አኖረው። ድንጋጤ ግንባሩ ላይ ተፅፎ በግልፅ መነበቡን አጠና ሀውኒ በትእዛብት እያስተዋለችው ነበር።

«በይ ቻው» አለ።

«ደህናደር»

ወደበሩ አዘገመ። በሩን ከፍቶ ከመውጣቱ በፊት ዘወር አለና።

«መልካም ሌሊት ሀውኒ» አላት።

«ቻው ሰላምን» አለችው። እከላም እንዲህ አለች «... ቆይታችንን በጣም ወድጄዋለሁ። ከተጫወትነው በላይ የወደድኩልህ ግን ከማንዲስትነትህን ነው»

ሰላምን ፈገግ አለ። ከልቡም እንዲህ አላት።

«ጊዜ ካለሽ እንቺንም ላስተምርሽ እችላለሁ።»

ይህን ብሎት በፋን ዘግቶ ነጉደ። ሀወኒ አዘነች። ያዘነችው በመጨረሻ የሰነዘረችውን አሽመር ባለመረዳቱ ነበር። 'አሽመ-ሬ ባከነ' አለች ለራሱም። የራሱም ቀልድ መልሶ አሳቃት ...

እኩላ ሌሊት አልፎ ነበር ...

ያን ቀን ከመተኛትዋ በፊት ለሰለሞን ዲላሳ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ጥቂት የግጥም ስንኞችን ቁዋጠረች፤

ድንጋይ!

ቀለም ፈሰሰልህ ከላይ

ወርቅ መሰሎ የሚታይ

እና ...

እናማ ወርቅ ነኝ አልክ አሉ

መምሰል መሆን ላይሆን ቅለ።

- 2 -

የቡርቃ ገበሬዎች ሀወኒን በእልልታ ነበር የተቀበሉዋት። ከእስር ተፈትታ በመምጣትዋ በድፍን የቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ መጠን የሌለው ደስታ ሆነ። ይህ ታላቅ ዜና ከጉጂ ጉጂ ለመድረስ ጊዜ አልወሰደበትም።

ተሰያቱን ቡርቃ ባልታሰበ ፈንጠዝያ ተጥለቀለቀለች። ገበሬዎቹ ሀወኒ ወዳረፈችበት ወደ አባባሩ ደጃፍ ይጉርፉ ጀመር። እንቁላሉ - ወተቱ - እንቁላሉ - አይቡ - ቅቤው - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ቁንዲፍቱው - ብርዙ - ሽረምኑ ቅጡ።

ያባባሩ ጉጂ በገበሬዎች ሆታ ደመቀ። ሴቶቹ በልማዳቸው መሰረት የሀወኒን ጠጉር ቅቤ ከቀቡ በሁዋላ ስምዋን እያነሱ እልልታውን አቀለጡት። ምርቃቱም ጎረፈ ...

ሀወኒ ወደ ቡርቃ የመጣችበትን ምክንያት ለሁሉም በሚሰማ ድምፅ እንዲህ ስትል ነበር የገለፀችው፤

«ወገኖቼ ... ምድራችን እጅግ ሀብታም ነው። እኛ ግን ድሆች ነን። ብንታመም አጣችን ሞት ነው። እናቶች በምጥ ያርፋሉ። ሀፃኖቻችን በቀላል ህመም ይቀጠፋሉ። ይሄ ለምን የሆነ ይመስላችሁዋል? ስላልተማርን ብቻ አይደለም። ላለፉት

መቶ አመታት መሉ ገዢዎቻችን እኛን የሚንቁንና የሚጠሉን በመሆናቸው ነው። ወገኖቼ እናንተ የምታከሩ ጀግኖች እንጂ የሚታፈርባችሁ አይደላችሁም ...»

እልልታው ድንገት ቡርቃን አናወጣት። ሀወኒ እንባ ባይኖችዋ ሞላ። ደስታ የሰራ አካላትዋን አጥለቀለቀው።

«ጀግኖች ናችሁ! አይበገሬዎች ናችሁ! የኦሮሞ ሁሉ ምላሌ ናችሁ። ቡርቃ በናንተ ከራች። አርሲ በናንተ ስምዋ ገነነ። ኦሮሚያ ራስዋን ቀና አደረገች። እናንተ እውነትም የኦሮሚያ ቡርቃ ናችሁ። ጀግንነትና አይበገሬነት ለመጀመሪያ ጊዜ የተፈጠረው እናንተ ልብ ውስጥ ነው ...»

ሀወኒ መቀጠል አቃታት።

እንደ ከባድ ነገድጉዋድ የሚወርደውን የእልልታ አሩምታ የገደል ማሚቶ መልሶ በድፍን ቡርቃ ላይ ያስተጋባዋል።

«ስሙኝ ወገኖቼ ... የጦርነቱ ዘመን አክትሞአል። አባቶቻችን የሚመኙት ይህን ዘመን ነበር። አድባራችን ዋቁ አባዱላ ይናፍቃቸው የነበረው ዘመን ደርሶአል። መጠንቀቅ ያለብን አንድ ነገር ብቻ ነው። በነፍጠኛው ምትክ ኦሮሞ የሆነ ሌላ ነፍጠኛ መሸከም የለብንም። ይህ አደጋ እንዳይገጥመን ማስተዋል አለብን።

«... ቀጣዩ ዘመን መንገድ የሚሰራበት ዘመን ነው - ወገኖቼ! ክሊኒክ የሚታነፅበት ዘመን ነው። ትምህርት ቤት የሚገነባበት ዘመን ነው። እኔ ምንጊዜም ከጎናችሁ ነኝ ወገኖቼ። ለኛ የሚበጀውን ሁሉ ተባብረን እንሰራለን። እናንተ ያወረሳችሁኝ የኦሮሞነት ክብርና ከራት ልቤ ላይ እየነደደ ነው። ለዘልአለሙ ከጎናችሁ አሰሁ!»

የሽማግሌዎች ምርቃት ተጀጉደገደ።

ሀወኒ ትኩስ እንባዋ ፊትዋን አጠበው። ልጃገረዶች ጉንጭዋን ለመሳም ተሻመ። እንደ ልዩ ፍጥረት እየነካካ ከበቡዋት። ሀወኒ ሁልጊዜ እየመጣሽ ትጠይቁናለሽ? ሲሉ መልሰው መላልሰው ጠየቁዋት። ደግመው ደጋግመውም ያንኑ አነሱ። ስስታቸው የሀወኒን የደስታ እንባ አናረው። በሚወድዋት ወገኖችዋ መካከል መገኘትዋ የፈጠረባትን የደስታ ስሜት መቆጣጠር ተሳናት። በገበሬዎቹ እልልታ ተፈንቅሎ የወጣው እንባዋ ውስጥዋ መከማቸት ጀምሮ የነበረውን አንዳንድ የጥላቻና የቂም አራመቻ ነቃትሎና ጠራርጉ አጠበው።

ግብዣው ቀጠለ ...

ሽማግሌዎችም ምርቃቱን አሻግሮደው እንዳበቁ አባቦሩ አንድ ጥያቄ ጣል አደረጉ፤

«ሀሀኒ ልጃችን! እንክዋን ደህና መጣሽልን ... እንወድሻለን። እናምንሻለን። አንቺ የኛ አንደበት ነሽ። እኛ ሽማግሌዎች በልባችን ያለውን ሁሉ ካንቺ ጋር ማውጋት ይኖርታል። ካንቺ ጋር መምከርም አለብን ... ሀዋ ልጄ ... ልክ አይደለም?»

«ልክ ብለዋል አባቦሩ»

«ደግ። ወንድምሽ አኖሌ እሁን የት ነው ያለው?»

በሀሀኒ ዙሪያ የተሰባሰቡት ገበሬዎች በድንገተኛ ፀጥታ ተዋጡ። የገበሬዎቹ አይኖች ሀሀኒ ላይ አፈጠጡ።

የልብ ምትዋ ፍጥነት ጨመረ። ከካነ ተራራ ጋር ከተጋጨ በሁዋላ አስተጋብቶ የሚመለስ አንድ ድምፅ!

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!?»

ሀሀኒ አቃሰተች።

«ወገኖቼ!» አላች በደከመ ድምፅ። «ወንድሜ የት እንዳለ አላውቅም!»

ገበሬዎቹ የተማከሩ ይመስል አቀረቀሩ። አባቦሩ ጥያቄያቸውን አላበቁም።

«ትግሬዎቹ ገደለውታል የማል ወሬ ሰምተናል። እውነት ይሆን?»

ሀሀኒ እንደገና አቃሰተች።

«ለሆንም ላይሆንም ይችላል። እኔ በወቅቱ እስር ቤት ነበርኩ። ከእስር እንደተፈታሁ ስለ አኖሌ ጠይቄ ነበር። ከአባባኩ ከራብታ ማምለጡን ነው የሰማሁት።»

ገበሬዎቹ ከዳር እዳር በተቃውሞ አገረመረሙ።

ድንገትም ከገበሬዎቹ መካከል በአድሜ የገፉ አጭር ሽማግሌ ብድግ አሉ።

«አንድ ጊዜ አድምጡኝ ... ወገኖቼ» አሉ።

የገበሬዎቹ አይኖች ወደ ሽማግሌው ተወረወሩ። ሽማግሌው ከራሱ በተሞላበት ድምፅ መናገር ጀመሩ ...

«አኖሌ ልጃችን ሞቶአል! ይኸ የማይካድ ሀት ነው። እንክዋን ሀሀኒ ተረፈችልን። እስከዛሬ እዚያው እስር ቤት ትቀራለች ብለን አልነበረም? ዋቀሩ ሰጠ! ዋቀሩ ነሳ። እሱ የተመሰገነ ይሁን። አሁን መግለፅ የምሻው አንድ ታላቅ ምስጢር ግን አለኝ። አባባኩ ከራብታ ላይ ትግሬዎቹ አኖሌን የከበቡ ጊዜ እኔ እዚያው ነበርኩ። አኖሌን ከመሞቱ በፊት ላናገረውም በትቻለሁ። መልእክት አድራሽ እኔ ነበርኩ።»

ገበሬዎቹ በድንገተኛ ፀጥታ እንደተዋጡ የሽማግሌውን አኖ አኖ ያዩ ጀመር። ሀሀኒ ትገፋሽዋ አጠረባት፤

«... አኖሌ ልጃችን በመጨረሻ አንድ ወረቀት ዕፎ ለሀሀኒ እንዳደርስ አሁኝ ነበር። ለራስዋ ካልሆነ ለማንም መስጠትም ሆነ መንገር እንደማይገባኝ ነገር አስማለኝ። ሁዋላ የሀሀኒ የመታሰር ወሬ ተሰማ። ይህ ሲሆን ሀሀኒ ተሰማኝ። ሀይወቱ ከማለፍዋ በፊት አምላክ ከሀሀኒ ጋር ያገናኘኝ ዘንድ ፀሎት ላደርስ ሰነበትኩ። ይኸው ዋቀሩ ልመናዬን ሰማ።»

ይህን ብለው ሽማግሌው አገንብለው መሬት ላሙ።

ገበሬዎች በድንገተኛ እልልታ ቡርቃን አናወጡት።

ሽማግሌው ደጋግመው መሬቱን ስመው ሲያበቁ ከተጨረሟቸው መታጠቂያቸው ስር የተጠቀሰላች ወረቀት አውጥተው በገበሬዎቹ ፊት ለሀሀኒ አስረከቡ።

እልልታው ጋብ አላለም። አኖሌ ከሞት ተነስቶ የመጣ እስኪመስል እልልታው ቀጠለ፤

ሀሀኒ ወረቀቱን በችኩላ ተቀብላ ገላጠችው። ስለመሸ ማንብብ ተላናት። ባትሪዋን ከኪለዋ አውጥታ ወረቀትዋ ላይ አበራች።

አጭር መልእክት ነበር፤

«ሀሀኒ ደህና ሁኝ! ... ማስታወሻ ይሆንሽ ዘንድ አባባኩ ከራብታ ላይ ባለችዋ የዋርካ ዛፍ ስር አንድ እቃ አነፈልሻለሁ። ቻው!»

አንብባ ስታበቃ ቀና አላች። አይኖችዋ በእንባ ተሞልተው ነበር። ገበሬዎቹ ትንፋሻቸውን ውጠው በገገት ይጠብቁዋት ጀመር፤

«ወገኖቼ!» ስትል ጀመረች «... ንፁህ ልባችሁ እንደነገራችሁ

... ልጃችሁ አኖሌ ሳይሞት አልቀረም።»

* * *

በነጋታው ተሲያት ላይ የቡርቃ ገበሬዎች ሀውኒን በአይናቸው ለማየት ስለበቁ በድጋሚ ከፍተኛ ድግስ አዘጋጁ። የአኖሌን ስም እያነሳሉም ተከዙ። በሀውኒ ደሞ ተፅናኑ። ብርዙ፣ ቁንዲፍቱ፣ የጠቦት ጥብሉ ማለቂያ የለውም። ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት እያሳዩ ቡርቃን አለተ - በአል አስመሰሉዋት።

ሀውኒ ያን ቀን ማምሻውን ሆርዶፋን ጠርታ እንዲህ አለችው፡

«የአባባኩ ኩረብታ ከዚህ ብዙ ይርቃል?»

«አኖሌ የነበረበት?»

«አሁ።»

«በፈረስ ከሆነ ምናላት?»

«ዛሬማታ ወደዚያ ብንሄድስ?»

«ምን ችግር አለ?» ሲል አቃለለው።

«ማታ መሆኑ ያስፈራል እንዴ?»

«ኧረ በዋቀሩ!» ብሎ ጩኸቱን ለቀቀ። «... አሮሞ እንዴት ጨለማ ይፈራል?»

ሀውኒ ሳቀች። በጣም ሳቀች። ሆርዶፋ ስትስቅለት ሞቀውና ደሰኩረ።

«ይልቁን እውነቱን ልንገርሽ ሀውኒ ... ጨለማው ራሱ እኔን ይፈራኛል! ድፍን ቡርቃ ይሄን ያወራል። ሆርዶፋ ካለ ድቅድቁ ጨለማ ወገን ይላል። ጅብ በየጉፊው ይከተታል ... ተብሎ ተወርቶአል»

ሆርዶፋን ይዞ መሳቅ ሆነ። በሳቅ ብዛት እንባዋ ባይንዋ ሞላ። የሆርዶፋ ከልክ በላይ መደሰት አዝናናት።

ከዚያም እንዲህ አለችው፡

«በል የምትይዘውን ልንገርህ። እንደ ፋኖስ - ዶማ -

አካፋ - ጠመንጃ እና ሁለት ፈረስ።»

«ይኸ ሁሉ ለምንድነው?» ሲል ጠየቀ።

«ሁዋላ እነግርህለሁ።»

ለአይን ያዝ ሲያደርግ ቡርቃን ለቀው ወደ አባባኩ ኩረብታ ይጋልቡ ጀመር። ሀውኒ መጋለቡን አልረሳችውም። ጭንዋ መሀል ቢቆጠቁጣትም ቻል አድርጋው ግልቢያዋን ቀጠለች። ጨረቃ ደምቃ በመውጣትዋ ጉዞው ሳያስቸግራቸው ካሰቡት ጊዜ ፈጥነው ወደ ኩረብታዋ ተቃረቡ። የሞቀ ወግ ይዘው መንገዱ ሳይታወቃቸው ተገባደደ። ሆርዶፋ መቼም ወግ አያልቅበት! በአሮሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል ግጭት በተነሳበት ጊዜ የፈፀመውን ጀብዱ እያደነቀ አጫወታት። ተርኩ ሲያበቃም፣ ጠመንጃውን ብድግ እያደረገ፡

«ይቺ እኩ አኖሌ የላከልኝ ራስዋ ናት» አላት።

«መቼ ነው የላከልህ?»

«በዚያው ሰዎን ነዋ። ምን ለኔ ብቻ። ድፍን ቡርቃ ደርሶታልኩ»

«አኖሌ የላከው?»

«አንዴታ!»

«አኖሌ ይህን ስለማድረግ እኔ አላውቅም» አለች።

«ታዲያ ጠመንጃ ሳይልክ። 'ዝመቱ!' ቢለን 'በምናችን!' ባልነው አልነበር?»

«አኖሌ ዝመቱ ብሎአችሁዋል እንዴ?»

«ኧረ በዋቀሩ!» ብሎ ተገረመ። «... አኖሌ እኩ ቆራጥ ጀግና ነው። ድምፁ ራሱ እንደ ዋቅ አባዱላ ነውኩ።»

«ጠመንጃ የላከላችሁ አነግ መስሎኝ ነበር ...» አለችው፤ ሆሎም የአነግ እጅ አሰበት ያላትን አስታውሳ።

«አናግ ምንድነው ሀውኒ? ዳዴአኦ የሚባለውስ?»

የፖለቲካ ድርጅቶች መሆናቸውን በሚገባው መንገድ አስረዳችው።

ሆርዶፋ ጥያቄውን አራዘመ፤

«አፒዶና አህዲድስ ማናቸው?»

ሀውኒ ሳቀች። በፀጥተኛው ጨለማ ውስጥ ውብ ዝማሬዋ አንደርችት ብልጭ አለ፤ መልሶ ግን ድርግም።

«ሀውኒ!»

«አሁ»

«ስትስቂ ደስ ነው የሚለው»

«እውነት?»

ማለት - በዋቅ አባዱላ ስም። ምሉ ሲያበቃ ወደ ጥያቄው ተመለሰ።

«በይ ገሪኛ! ማናቸው አፒዶና አህዲድ?»

አፒዲአና አህዲድ የዳዴአኦ የአማርኛና የእንግሊዝኛ ስሞች መሆናቸውን ነገረችው።

«ዳዴአኦ ብዙ ስም ምን ያደርግለታል? አሮምኛ አይበቃውም?»

ሀውኒ ምላሽ አልሰጠችውም። ለራስዋ አንድ ጥያቄ እያነሳች ነበር። ሀውሀት የአማርኛ ስም ለምን የለውም? እነግና አህዲድስ ስማቸውን ወደ አማርኛ መተርጉም ለምን አስፈለጋቸው? ለዚህ ያበቃን ሳናውቀው የተጠናወተን ራስን የመሸሽ አባዜ ይሆን? ስትል ራስዋን ጠየቀች። ይህን እስከዛሬ አለማስተዋልዋ ደነቃት። ሆርዶፋ ላይ መሳቅዋ አሳፈራት። በግልባጭ የሆርዶፋ አመለካከት የተሻለ ሆኖ ተሰማት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። ሆርዶፋ መቸም ጥያቄ አያልቅበትም። ደሞ ስምዋን ጠራ፤

«ሀውኒ!»

«ሆርዶፋ»

«ከዳዴአኦና ከአናግ ማን ይሻለናል?»

ሀውኒ ምላሽ ለመስጠት አላመነታችም።

«መጀመሪያ መንገድ ሊለራ የሚመጣውን፤ ክሊኒክ፤ ትምህርት ቤት፤ ኤሌክትሪክ ሊገነባና ሊያስፋፋ ቡርቃ የሚደርሰውን ደግፋት። በአሮሞነቱ የሚከራ እሱ ወገናችሁ ነው። የናንተ ወገን ክብርና ኩራታችሁን የሚያስጠብቅላችሁ፤ አሳልፎ ለዘራሬ የማይሰጣችሁ፤ እሱ ነው ወገናችሁ። የካካ ተራራን የሚያህል ምላስ ይዘው የሚመጡትን አዋርዳችሁ

አባርሩዋቸው።»

ሆርዶፋ ተጨማሪ የማብራሪያ ጥያቄ አልነበረውም። ዝም አለ። ምላሽዋ አጠገበው።

እንደገና ለደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። አሁን ደግሞ ጠያቂዋ ሀውኒ ሆነች፤

«አንድ ነገር ልጠይቅህ ሆርዶፋ»

«የፈለግሽውን ጠይቂኝ።»

«ሚስት ለምን አላገባህም?»

ዝም አለ።

«ደሞ እዚህም እዚያም ትላለህ አሉ።»

«ካንቺ ሊያቀያይሙኝ ነው ይሄን የሚነግሩሽ?» አለ በቁጣ።

«አይደለም። እንድመክርህ ነው የነገሩኝ። እኔ ታላቅ እህትህ አይደለሁ እንዴ፤ ቢነገሩኝ ምናለበት?»

«አንቺ ካልሽ ሚስት አፈልጋለሁ።»

«ጉበዝ!» ብላ አደነቀችው።

«ግንኩ ራሳቸው ናቸው ያበላሹኝ»

«እነማ?»

«ሴቶቹ»

«ምን እያደረጉ አበላሹህ?»

«አንድ ቀን ቀምጼህ በሞትኩ እያሉ ውሃ ሲቀዱ ለምን ይዘፍናሉ?»

ሳቅዋን ለቀቀችው ...

የኦሮሚያ አእዋፍት ተሰባስበው የሚያዘሙ መሰሉ።

«ሀውኒ»

«አሁ»

«በተራዩ እኔ ልጠይቅሽ?»

«ምን?»

«እውነቱን ትነግሪኛለሽ?»

«አልዋሽህም፡፡»

«አኖሌ ከሚማረክ እዚህ አባባሉ ላይ ቢሞት አይሻለውም ነበር?»

«መቼ ተማረክ ታዲያ?» አለች ቆሌዋ ከው ብሎ፡፡

«ምን ማለትሽ ነው?» አላት ተርሞ፡፡ «... አንቺ እንዴት ይኼን አታውቁም?»

«ምንም አላውቅም ሆርዶ፡፡ ምንድነው አንተ የምታውቀው? ንገረኝ እስኪ?»

«ከአባባሉ ኩረብታ በስተቀኝ ባለው ሸጥ ሲወርድ ትግሬዎቹ ራሳቸው ነው የተቀበሉት፡፡ ከዚያም ሁሉም በየተራ ጨብጠውት በፋርጉጌዋ ይዘውት አይደለም እንዴ የሄዱት፡፡ ይህን ባይነ ያየ ገበሬ ነው ለማንም እንዳለውራ በዋቆ አባዱ ስም አስምሎ የነገረኝ፡፡ ላንቺ በመንገሬ ግን ግዴለኝም፡፡»

«ይኸ ሀሰት ነው ሆርዶ፡፡»

«የነገረኝ ሰው አይዋሽም ሀወኒ፡፡ ግን የምጠይቅሽ ምን መሰለሽ? ከዚህ ከወሰዱት በሁዋላ መገደላቸው ግፍ አይደለም? ተስማምተው በፋርጉጌ ወስደውት ሲያበቁ ...»

«ማነው መገደሉንሽ የነገረህ?»

«ከፊንፊኔ የመጣ ሰው አንድም ሳይቀር የሆነውን ሁሉ ነግሮኛል፡፡»

ወሬዎቹ ሁሉ መያዢያ መጨባጫ የሌላቸው ሆኑባት፡፡ ዞሮ ዞሮ ግን አንድ መደምደሚያ ላይ መድረስ ችለዋል፡፡ አኖሌ ሞቶአል!

ዋርካው ዛፍ ስር ምን ይሆን ያኖረው? ስትል አለበች፡፡

«ሀወኒ»

«እህ ... ሆርዶ፡፡»

«አኖሌን የምር ገለውታል?»

ረጅም አየር አስወጣች፡፡ መልስም ሳይጠብቅ ሆርዶ፡፡

«የምኒልክ ወታደሮችም እኩ አባባሉን እዚህ ነው የገደሉት» አላት፡፡

ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች፡፡

ከዚያ ወዲያ ጨዋታቸው ቀዝቀዝ ብሎ ጥቂት ተጉዋዙ፡፡

ዳሩ ሆርዶ፡፡ መቼ ያርፋል፡፡ ወደሌላ ጉዳይ ደግሞ ዘለለ፡፡

«ሀወኒ፡፡»

«እህ!»

«ግን አንቺ ለምን ታሰርሽ?»

«እኔንጃ ሆርዶ፡፡» አለች በተጉዳ ስሜት፡፡

«ከአኖሌ ጋር በመተባበርሽ ነው?»

«ነው መሰለኝ፡፡»

ክልብ አልነበረም የምታዳምጠው፡፡

«አጮኛሽ አይደል እንዴ ብትተባበራ ምናለበት?»

ሀወኒ ፈገገ አለች፡፡

መልስ አልሰጠችውም፡፡ ሆርዶ፡፡ ግን ምላሽ ፈለገ፡፡

«ከአጮኛው ጋር የማይተባበር ሰው አለ እንዴ?»

«ይህን ሌላ ቀን በደንብ አጫውትህለህ» አለችው፡፡

«ሀወኒ ...»

«እህ ...»

«የቡርቃ ዝምታ የሚያበቃው ታዲያ መቼ ነው?»

«ትምህርት ቤት ሲከፈት» አለችው ጫን ባለ ድምፅ፡፡ ... «ያን ጊዜ ቡርቃ እንደ አባይ፣ እንደ አዳባይ፣ እንደ አንሰባ፣ እንደ ተከዜ ... በእርሜያ ምድር ሁሉ በኩራት ይፈላል፡፡ ከተባበርን የማይበገር ሃይል እንሆናለን፡፡ ከተከፋፈልን ደግሞ ለሚጠሉንና ለሚንቁን እልልታ ነው፡፡»

እንደገና ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ፡፡

«ውድ ወንድሜ ሆርዶ፡፡ የሚታየን የአባባሉ ኩረብታ አይደለም እንዴ?»

«ነው፤ ሀወኒ»

«መልካም እንግዲህ፡፡ ፈረስህን አቀምና ወደዚህ ኩረብታ

ለምን እንደመጣን ላውጋህ»

ከፈረሶቻቸው ወርደው በአካባቢው ካሉ አለቶች ላይ አረፍ ካሉ በሁዋላ በኩረብታው ላይ ስለተቀበረው ያልታወቀ እቃ አጫወተችው።

ከዚያም ወደ ኩረብታው አናት አመሩ። በጨለማው ውስጥ ዋርካዋ ታየችው። የአርሚያ ዋርካ። ዋርካዋ በፀጥታ ቁማለች።

ሆርዶፋና ሀወኒ ዋርካዋ ስር ደረሱ። ፋኖላቸውን በቅርንጫፉ ላይ ሲያንጠለጥሉት አካባቢው ወገግ አለ።

«ሆርዶፋ፤ በል እዚህ ላይ ቆፍር» ብላ የዋርካዋን ስር አመለከተችው።

መቆፈር ጀመረ። መሬቱ ለስላሳ በመሆኑ በቀላሉ ይጉደፈር ጀመር። በደቂቃዎች ውስጥ ግማሽ ሜትር ጉድጉዋድ ቆፈረ። ከዚያ ግን መቀጠል አልቻለም። የዋርካዋ ስር ከለከለው።

«ወደጉን ሞክር» አለችው።

አልፍ ብሎ መሬቱን ይበዳድሰው ጀመር። ሶስት ጊዜ እንደሰነዘረ «ቁዋ - ቁዋ» የሚል ድምፅ ሰሙ።

«ቆይ! ... ቆይ!» አለች ሀወኒ።

ቁፋሮውን አቆመ።

«በእጅህ ንካው አስኪ» አለችው።

ሆርዶፋ ዶማውን ጥሎ አፈሩን በእጁ እየዛቀ አውጥቶ ሲያበቃ፤ አራት ሌትር ሲይዝ የሚችል የዘይት መያዥያ ቆርቆሮ ጉትቶ አወጣ።

ሆርዶፋ ቆርቆሮውን ለሀወኒ አቀበላት። ተቀብላ አገላበጠችው። ቀላል ነው። ቸኩለች። ውስጡ ያለውን ለማወቅ ጉዋጉዋች። ዙሪያ ገባውን ፈታተሽችው። ተከፍቶ መልሶ የተገጠመ ነበርና ለመክፈት አልተቸገረችም። ከፈተችው። እጅዋ አንድ መፅሀፍ ይዞ ወጣ።

«ምንድነው?» አለ ሆርዶፋ።

«መፅሀፍ ይመስላል» ብላ ወደ ፋኖሉ ተጠጋች። መፅሀፍ አልነበረም። ማስታወሻ መያዥያ አጀንዳ እንጂ። ሀወኒ አስታወሰች። ከሶስት መቶ ገፅ በላይ ቅጠል ያለው የአኖሌ

የአለት ውሎ መመዝገቢያ ደብተር ኖሮአል። በተገናኙባቸው ጥቂት ጊዜያት ውሎውን በደብተሩ ላይ ሲያስፍር ማየትዋን አልረሳችም።

«ሆርዶፋ።»

«ሀወኒ።»

«ጨርሰናል እንመለስ።»

የመልስ ጉዞ ጀመሩ። ጨረቃዋ ደማቅ ነበረች። ደማቅ ቢጫ። በያንስ ጨለማውን አባርራ ለመንገዳቸው አስተዋዕክ ማድረግ የፈለገች ይመስል ቡርቃ ድረስ ሸነቻቸው። ካነ ተራራ ጥላውን በቡርቃ መንደር ላይ እንደ ብርድ ልብስ አንጥፎታል። ቡርቃ በዝምታ ተውጣ ተቀበለችው - በእንቅልፍ ዝምታ።

- 3 -

ሀወኒ ከቡርቃ አለዋፍት ጋር ነቃች ...

የአለዋፍቱ ዜማ ስንጥቃት በበዛበት በርና መስኩት እየሾለከ ገብቶ በጆሮዋ ሲንቆረቆር ነበር ከእንቅልፍዋ የነቃችው።

ተነስታ ወደ ኩረብቶቹ ወጣች።

በእጅዋ የአኖሌን የግል ማስታወሻ መያዥያ ደብተር ይዛለች። ኩረብታውን መውጣት እንደጀመረች ዘወር ብላ ተመለከተች። ሰማዩ እንደ ስጋጃ ከተነጠፈው ለምለም የአርሲ ምድር ጋር ተገጣጥሞ ይታያል። ለአይን አይጠገብም። የማለዳው አየር ነፋሻ ነው። ፀጥተኛ ገጠር። በደን የተሸፈነ ምድር። ውሃ የጠገበ መሬት። ውሃ ያጋተ ሰማይ ...

አንዲት ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ተቀመጠች። ደስ አላት። ይህ ሁኔታ ከላይ ግመልን አስታወላት። ትግራይ። የአሁኑ ስሜትዋ ግን ከዚያ ላት ያለ ነው። ይህ የተወለደችበት መሬት ነው። አሁን አላማ አላት። አሁን ሀዝብዋን በቀጥታ በማገልገል ላይ ናት።

ሀወኒ ዋቆ!

የአኖሌን የግል ማስታወሻ ማንበብ ጀመረች ...

ጀርመን ላይ የተጀመረ ...

እንዲህ ሲል አስፍሮአል «ጀርመን ያሉ ኦሮሞ ጉዋደኞች በታላቅ ደርመን እንድቆይ መከሩኝ፡፡ ሳቅሁባቸው፡፡ ወደ ሀገራችን መመለስ አለብኝ፡፡ ሀብታም ሀገር አለኝ፡፡ ከብረት የጠነከረ ፍቅር የሚለግሰኝ ሀዘብ አለኝ፡፡ ሀዘ ትናፍቀኛለች፡፡ ሀዘኔ ልጆች እንድትወልድልኝ አልልጋለሁ፡፡»

ገጠመኞቹን ልቅም አድርጎ አስፍሮአል፡፡ የእሳት ገጠመኝን መዝገቦ ሲያበቃም በቀዋሚነት አንዲት ቃል ያስፍራል፡፡

«ሀዘኔ ... አፈቅርሻለሁ!»

* * *

ሀዘኔ ማንበብዋን ቀጥላለች ...

ሶስት ሰአት ያህል በፀጥታ አንብባ ቀና አለች፡፡ ከቡርቃ ገበሬዎች ጉጂ ጢስ ይበላባላል፡፡ በሰራ ብዛት ወገባቸው የገብጠ የቡርቃ ሴቶች ገንፎ እያገነፉ ይሆናል፡፡

ከጀርባዋ ባለው ጥቅጥት ያለ ደን ድምፅ ይሰማታል፡፡ የጉሬዛዎች - የዝንጀሮዎች - የጠጣዎች ድምፅ፡፡ ከዛፍ ዛፍ እየዘለለ የማለዳዋን ፀሃይ መሞቅ ጀምረዋል፡፡ የዋነስ ድምፅም አለ - 'ከከ' መሰከሩት የሚል፡፡

ሀዘኔ የአኖሌን ማስታወሻ አጋምላለች ...

ለምን ወደ ኢትዮጵያ እንደተመለሰ ዕፎክል፡፡ የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ በዝርዝር አስፍሮአል፡፡ ስለቡርቃ ዛፎች ውፍረትም አልቀረው፡፡ የቡርቃ ሰርዶ አድጎና ተመችቶት መጥረቧ ካልሆነ ማጭድ አይደፍረውም የሚለው አገላለፅ አሳቃት፡፡ ቡርቃና ኦሮሚያን ከልብ እያደነቀ፤ ኦሮሞነቱን እያሰበ፤ የአመፅ ስሜት በልቡ የተቀጣጠለባቸው ጊዜያቶች መሆናቸውን ሀዘኔ ተገነዘበች፡፡ '... ማሩ በየዛፋ ሆድ ሞልቶ ይፈሳል፡፡ የእጣን ዛፎች፤ የወይራ ዛፎች፡፡ ዛፎቹ ተጠቅጥቀው ነው የበቀሉት፡፡ ከወፋፍራም ዛፎቹ ስር ችግኞች ፈልተዋል፡፡ ትክ ብሎ ለሚያያቸው ልምላሜያቸው ይማርካል፡፡ የረገፉ ቅጠሎች እንደ ፍራሽ ተከምረዋል' እያለ ይቀጥላል የአኖሌ ማስታወሻ፡፡ አስቂኝ አባባሎችም ነበሩት 'ርግጠኛ ነኝ፤ እግዚአብሔር ኦሮሞ ነው' የሚለውን ስታንብ ማስታወሻ ደብተሩን እጥፋ በሳቅ ነበር

የፈነዳችው፡፡ ሻለቃ ጉተማ ስለሚባል ኦሮሞነቱን የሸጠ ከፍተኛ መኮንንም ተርኩአል፡፡ ጂብሪል ስለሚባል አለቃው፤ ሳሙኤል ወልደአብ ስለሚሰኝ ኤርትራዊ ጉዋደኛው በስፋት አስፍሮአል፡፡ የብዙ ሴት ስሞችም ነበሩ፡፡ ዜኒት - ሮዛ - ዮዲት ... እዚህ ላይ ሀዘኔ እንደማቃሰት አለች፡፡ ሰውነትዋን በረዳት፡፡ ግን ቻል አደረገችው፡፡

ከአስመራ እስከ ሻለቢያ ነፃ መሬት ያደረገውን ጉዞ በሚደንቅ ሁኔታ ተርኩታል፡፡ ሻለቢያ ዘንድ በቆየባቸው ጊዜያት ያገኛቸውን ልምዶችም አነሱአል፡፡

ከደርግ መውደቅ በሁዋላ አስመራ በተዘጋጀ አንድ ግብዣ ላይ «ከምሳ» ከሚባል የዳዴአኦ አመራር አባል ጋር መተዋወቁንም ያነሳል፡፡ ከምሳን አስመልክቶ ካሰፈራቸው አስተያየቶች አንደኛው መገረምን ጫረባት፡፡ «... ከምሳ እጅግ የሚገርም ባህርይ አለው፡፡ ይህም ባህርይው 'ንዴት' የሚባል ያልፈጠረበት መሆኑ ነው፡፡ ማንኛውንም ጉዳይ ቀለል አድርጎ ያየዋል፡፡ ይህ ሰው እጅግ በሳል ሊሆን ይችላል፡፡ አለያ ደግሞ ኦሮሞ አይደለም፡፡ ምክንያቱም» ያላል የአኖሌ ማስታወሻ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው ሁሉ በሚናደድባቸው ርእሰ ጉዳዮች እርሱ ተረጋግቶ ይናገራል፡፡»

እኩለ ቀን ሊሆን ምንም አልቀረውም ...

ሀዘኔ የአኖሌን ማስታወሻ ወደ ማጠናቀቁ ተቃረበች፡፡ ትንፋሽዋ መቆራረጥ ጀመረ፡፡ አኖሌ አባባኩ ከረብታ ላይ በሀየሉም እርዳታ በተከበበባት ደቂቃ በቀጥታ ለርስዋ ነበር የሚፀፍላት ...

- ሀዘኔ ልሰናበትሽ ነው፡፡ ለመለዋትም ወስኜያለሁ፡፡ ሄለኩ፣ተሮች ያንገሩብላሉ፡፡ እዚህ መሆኔን እንዴት ደረሰብት? አይዞሽ ሀዘኔ፡፡ አንቺን አልጠረጥርሽም፡፡ የአላማ ልዩነት ቢኖረንም እንኩዋ ሞቱን እንደማትፈልገው አውቃለሁ፡፡ ልብሽን አውቀዋለሁ፡፡ ልቦቻችን ተመሳሳይ ዜማ አላቸው፡፡ ሀዘኔ ልሰናበትሽ፡፡

አላማዬ ግብን አልመታም፡፡ የኔ ጉዞ እያለቀ ይመስላል፡፡ ርግጥ ነው ትግሉ ይቀጥላል፡፡ የኦሮሞ ልጆች እውነተኛዋን ነፃነት እስኪጨበጡ ይታገላሉ፡፡ ለትግሉ መጠንለሻ የሰበሰቡትን ገንዘብ አብረውኝ የነበሩት ይዘውት ጠፉ፡፡ ባዶዬን ነኝ፡፡ ሁለት ታማኝ ወዳጆቼ ብቻ ናቸው አብረውኝ ያሉት ...

ደህና ሁኝ ሀወኒ ...

የምናዘዘው ብዙ ነገር የለም። ያንቺ የልብ ወዳጅ ሆለችም አሁን እንደ ገበሬ ልኩ 'እጅህን ስጥ' አለኝ። 'ሌላ አማራጭ የለህም' አለኝ። እንደ አላማ ቢሰ ሰው አለያም እንደ ተራ ዘራፊ ቆጥሮኛል ማለት ነው። ያላዝናል። ብቻዬን ተዋግቼ ስለዋ ግን ማንነቴን ይገነዘብ ይሆናል። ይህንኑ ልኬበታለሁ። እጅን ታስፊ ወህኒ የምጣል ሰው አይደለሁም። ለቡርቃ ወገኖቼም ሆነ ለኦሮሞ ህዝብ አርአያ መሆን እችላለሁ።

... ሀወኒ የኔ ፍቅር ... ቻው!

ሁሉም ነገር እያበቃ ነው።

ሆሎም ሁለተኛውን መልእክት ደግሞ ላክ። አብርህ ፀሎት መጣ። 'እጅህን ስጥ' አለኝ አብርህ። ህይወቴን በማትረፍ ውለታ ሊመልስ አለበት። የሚቆነጥጥ ምላሽ ሰጠሁት። ሊጋራውን በንዴት እየማገ ተመለሰ። በፈገግታ ሸኘሁት። መሆን የነበረበት ይኸው ነው። ሆኖአልም።

በነገራችን ላይ ይህ ኩረብታ ለምን አባባኩ እንደተባለ ታውቁ የለ? አላማው የምኒልክ ጦር የአርሲውን አባባኩ የከበባቸው እዚህ ኩረብታ ላይ ነበር። ሆሎም ዛሬ እንደፈፀመው የምኒልክ ጦር ፊትአውራሪ 'እጅህን ስጥ ተከበህል' የሚል መልእክት ለአባባኩ ሰደዱ። አባባኩ ምን እንደመለሰ ታስታውሽ የለ? 'አላወቃችሁም እንጂ የተከበባችሁት እናንተ ናችሁ። የኦሮሞ ህዝብ ከቦላችሁ-ዋል' ሲሉ መለሱ።

እነሆ ታሪክ ራስዋን ደገመች።

ምን ቀረኝ የኔ ውብ?

አዎን አንቺኩ ውብ ነሽ። አንቺን የመሰለ ማን አለ? ለኔ ማንም የለ። ልሰናበትሽ ነው። እንደ ግል ወዳጅሽ በምትቆጥረው ሰው ትእዛዝ በመገደሌ የተምታታ ስሜት ውስጥ አትግቢ። እንደ ተራ አጋጣሚ ቁጠሪው። አዲሶቹ ነፍጠኞች ከምኒልክ ዘመን ነፍጠኞች በአንድ ነጥብ እንደሚሻሉ ግን ልገልፅልሽ እፈልጋለሁ። ይህም የዘመናችን ነፍጠኞች የከበቡትን ሰው ከመገደላቸው በፊት ሁለት ጊዜ ያስጠነቅቁታል። ቀልድ ነው። መራራ ቀልድ ...

በቡርቃ ደን ውስጥ የአንዲት ወጣት ሴት የመንሰቅሰቅ ድምፅ ተሰማ። ግንባርዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፍታለች። ሰውነትዋ እየተንቀጠቀጠ ታነባለች። እንባዋ ማቁዋረጫ ያለው አይመስልም ...

ድሀረ - ታሪክ

... ቀይ ባህር አፋፍ ላይ ተቀምጧለሁ።

አጠገቤ ሀወኒ አለች። የምፅዋ መቀትና የዳህላክ ሆቴል መስተንገዶ ተስማምቶኛል። በዚህ ላይ ከምቹው የአካባቢ ሁኔታ ጋር የተዋህደው የሀወኒ ወግ ልዩ ሀሴት ፈጠረልች።

ሀወኒን ማዳመጥ አይሰለችም።

ረጅም ታሪክዋን ስታወጋች አንዳንዴ ስሜት ያሸንፋታል። እንባና ሳቅ። ሁለቱም ያምርባታል።

በምፅዋ ሁለት እጅግ ጣፋጭ ቀናት አሳለፍን...

ከምፅዋ ወደ አስመራ የመልስ ጉዞ ስናደርግ ሀወኒ አናሌን በተመለከተ ጥቂት ነገሮች አጫወተችኝ።

አናሌ አልሞተም። ከአባባኩ ኩረብታ ያለችገር ወጥቶ ኤርትራ መግባት ችሎአል። ግን ከአባባኩ ኩረብታ እንዴት ወጥቶ ኤርትራ መድረስ ቻለ? ሆኖም የባፈለት ደብዳቤ ይዘትስ ምንድነው? ለመስማት እየጉዋጉዋሁ ነበር ይህን ጥያቄ ለሀወኒ ያቀረብኩት፤

ሀወኒ ፈገግ አለች፤

«ይገርምህል! ይህንን እኔም እስካሁን አላውቅም። ስለገዳዩ

ለአኖሌ እንስጥላት ነበር። ከሀላውም ጋር አንድ የሚያግባባ ስምምነት ላይ መድረሳቸውን ብቻ ነው የነገረች። ደብዳቤውን ሊያሳየኝ ግን አልፈቀደም። አጥብቄ ስጠይቀው ያጣጥልብኛል። 'ተራ ጉዳይ ነው፤ እርሺው!' ይለኛል።»

«እኔ ብጠይቀው ይነገረኝ ይሆን ታዲያ?» ስል በጥርጣሬ ጠየቅሁት።

«ሞክር አይታወቅም» አለችኝ።

«አንቺ የአኖሌን በህይወት መኖር መቼ ለማሸ?» የሚል ጥያቄ አስከተልኩ።

«አሁን ... ከአንድ ወር በፊት ...» አለች።

«እውነት?»

«ቻይና ነበርኩ። ከመስኖ እርሻ ጋር በተያያዘ የጀመርኩትን ከሮስ አጠናቅቄ ወደ ሀገር ቤት ለመመለስ በተዘጋጀሁባት ደቂቃ ላይ ሀላውም ደውሎ ነገረኝ።»

«ምናለሽ?»

«አኖሌ በህይወት መኖሩንና አስመራ እንደሚገኝ ብቻ ነበረ የገለፀልኝ።»

«እንዲያ ሲልሽ ምን አልሽ?»

የሀወኒ ገፅታ ተለዋወጠ፤ ጉንጮችዋ ተማተሙ መሰሉ።

«አለቀስኩ!» አለች። አሁንም ቅንድቦችዋን እያርገበገበች «... ይህን የመሰሉ ነገሮችን በተላሉ ማስተናገድ አልችልም። ስሜቱ ለእንባ ቅርብ ነው። በዚህ ላይ አኖሌ ለኔ ህይወት ልዩ ትርጉም ያለው ሰው ነው። ወንድሜም ፍቅረኛዬም ነው። አኖሌን በጣም እወደዋለሁ። በዚህ ምክንያት የአኖሌን በህይወት መኖር ስለማ የተሰማኝን ደስታ እንዴት ብዬ ልገልፅልሁ እችላለሁ? ሌሊቱን እንቅልፍ ባይኔ ሳይዞር አደረ። በነጋታው ቤጂንግን ለቅቄ አስመራ ገባሁ ...»

«ሀላውምና ክንፈ የአኖሌን አለመሞት የደበቁሽ ግን ለምን ይመስልሃል?»

«አላውቅም። ምናልባት ይህን ጉዳይ የሚያውቀው ሀላውም

ብቻ ሊሆን ይችላል። ለነገሩ ለዚህ መልስ መስጠት ያለበት ሀላውም ነበር። ሀላውም ግን አሁን በህይወት የለም» ብላ ትክክል አለች። በዚያው ቅፅበት ሽፋሽፍቶችዋ ረጥበው ታዩ። ሰውነትዋን እንደማንቀጥቀጥ እያደረጋትም «... ምናልባት ሀላውም ጉዳዩን በምስጢር ለመያዝ የተገደደው የድርጅቱን መመሪያ ጥሶ የፈፀመው ድርጊት ሆኖ ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ርግጠኛ ግን አይደለሁም ...»

* * *

በነገታው ሰንበት ስለነበር አኖሌን ለማግኘት ተሰያት ላይ ወደ መኖሪያ ቤቱ ሄድኩ። ሀወኒ በር ከፍታ ስታስገባኝ፤

«ትናንት ስለንተ ነገሬው ነበር። እምብዛም ደስተኛ አልሆንም። ሚያናግርህ አይመስለኝም። ቢሰድብህም ግን ቻለው። እጅጌውን ጠቅልሎ ቡጢ ሊያወርድብህም ይችላል። ምን ታደርገዋለህ?» እያለች ነበር ከአማረ ሳሎን ውስጥ ወስዳ ያሳረፈችኝ።

ዘግይቶ ነበር ወደኔ የመጣው። ከታች ገራጫ የቱታ ሱሪ፤ ከላይ ቤክ ቀለም ያለው ተሽርት ለብሶ አምርቦታል። ወዘ፡ ፊቱ ላይ ተንጠፍጥፎአል። በርጋታ ሰላምታ አቅርቦልኝ ፊቱ ካለው ፎቱ ላይ ተቀመጠ። ሀወኒ ሆን ብላ ነው መሰል ብቅ ላትል ቀረች።

«ልታናገረኝ መፈለግህን ሀወኒ ትናንት ነገራችለች። ምንድነው ልትጠይቀኝ የፈለግኸው?» ሲል በቀጥታ ወደ ጉዳዩ ገባ።

ፍላጎቴን በእጭሩ አብራራሁ። ማንነቴን ካስተዋወቅሁ በሀዋላ ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዙ ታሪኮችን በመፅህፍ መልክ የማዘጋጀት ፍላጎት እንዳደረብኝ ገለፅሁለት።

አኖሌ ሀላቤን ፈጥኖ አጣጣለው። የቡርቃ ዝምታ የሚባል ታሪክ አለመኖሩንና ጊዜዬን በክንቱ እንዳላጠፋ መከረኝ።

እኔ ግን በአቀዋሜ ፀናሁ። ሌላው ቀርቶ በእርሴ የተቀሰቀሰው አመፅ ያደረሰው ውድመት ብቻውን እንኩዋ ከእምስት ያላነሰ ትላልቅ ጥራዝ መፅህፍ ሊወጣው እንደሚችል ጠበቅ አድርጌ ተናገርሁ።

ቆይቶ አሳቤ መልካም መሆኑን አመነበት። ዳሩ ግን ምንም አይነት መረጃ ሊሰጠኝ ፈቃደኛ እንዳማይሆን ገልጾ ይቅርታ ጠየቀኝ። ፈጥኖ ሊያሰናብተኝ በመፈለጉም ቀድሞኝ ከመቀመጫው ተነሳ፤

በዚህ ጊዜ ከጋዜጠኝነት ሙያ የቀሰምኩትን ልምዴን መጠቀም ተገደሁ። እኔም ከተቀመጥሁበት እየተነሳሁ፤

«በትተባበረኝ እንኩዋ ደግ ነበር» ስል ጀመርኩ «ከአባባኩ ኩረብታ በሰላም መውጣት በቻልክበት ምክንያት ላይ መረጃ ያለው በአንተና በሀዋሎም መካከል ብቻ ነው። ሀዋሎም አሁን በሀይወት የለም። አንተ ፈቃደኛ ካልሆንክ የግድ በአሉባልታ ደረጃ የሚታወቀውን መረጃ መጠቀም ሊኖርብኝ ነው» አልኩት።

አኖሌ «ምንድነው በአሉባልታ የሰማኸው?» ብሎ ግንባሩን ጨምረድ አደረገ።

ጥያቄውን ያልሰማሁ መስዩ ልሰናበተው እጄን ዘረጋሁ።

«ቆይ!» አለኝ።

እንደቆምን ተፋጠጥን።

«በአሉባልታ የሰማኸው ምንድነው?»

«ላንተ ምን ያደርግልህ?» አልኩት።

«ማወቅ አፈልጋለሁ!»

ነገርኩት። በዚያው ቅፅበት የመጣልኝ ፈጠራ ነበር፤

«እኔ የሰማሁት ከሀዋሎም ጋር በገንዘብ መደራደራችሁን ነው።»

«የምን ገንዘብ?»

«አባባኩ ኩረብታ ላይ የሸሸግኸውን እንደ ሚሊዮን ተኩል ብር ሀዋሎም ወስዶ አንተን እንደለቀቀህ በስፋት ተወርቶአል።»

አኖሌ በድንገተኛ ቁጣ ሳለኩን አናጋው፤

«ትጥፈት ነው!» ሲል ጮኸ «...የወሬ ልማድ ያላቸው ነፍጠኞች የሚያወሩት ባይ ወሬ! ውሾች! እኔ አኖሌ በዚህ አልታማም! ከሀዋሎም ጋር ያሻውን ያህል የአላማ ልዩነት ቢኖረንም ሀዋሎም የዚህ አይነት ሰው አለመሆኑን ግን እመሰክርለታለሁ። ነፍጠኞችን ጭራ ያስቀለፈውን የጀግና ስም ችብኒሱቶች ጠላሽት ሊቀበሉት ከቶ እይቻላቸውም። የደናቁርት ወሬ ነው። አንተም የነርሱ አጩብጫቢ ትመስለኛለህ...» ብሎ በንደት ሊጠፍ፤ በይቅርታ መልክ እንገቱን ደፍቼ፤

«ላስቀይምህ ፈልጌ እንኩዋ አልነበረም» ብዬ ከሳለኩ ለመውጣት ፈቱን አዘርኩ፤

«ቆይ!» አለኝ።

ቆየሁ። የጋዜጠኝነት ልምዴን አመሰግንኩት።

«ይህን የበሰበሰ ዝቃጭ አሉባልታ ተሸከመህ እንድትዞር አልፈችድልህም።»

መሳቅ ቢያምረኝም እንደምንም ቻልኩት።

«ቁጭበል» አለኝ።

ቁጭ አልኩ። እሱም ወንበር ያዘ።

«ማነበር? ስምህ?» ሲል ጠየቀኝ።

ነገርኩት።

«ጂን ይሻልህል ዊስኪ?»

ጂን መረጥሁ። ተነስቶ ወደ ጉዋዳ ገባ። በአንድ ደቂቃ ውስጥ ሁለት ብርጭቆ፣ ጉርደን ጂን ጠርመሰ፤ ከበረዶ ማስቀመጫ እቃ ጋር ይዞ ተመለሰ፤

«ለመሆኑ አማራ ነህ ትግሬ? ወይስ ኦሮሞ?» ሲል ጠየቀኝ ጂኑን እየቀዳ። ምላሽ ከመስጠቴ በፊትም «ስምህ እንኩዋ የኦሮሞ አይደለም። ለነገሩ ኦሮሞዎች በነፍጠኛው እየተቀጠቀጡ ስማቸውን ሲለውጡ ስለኖሩ ኦሮሞን በስሙ መለየት አይቻልም።» እያለ የፌዝ ፈገግታ ያሳየኝ ጀመር። የጥያቄው ምክንያት ባይገባኝም በአጋጣሚ የሶስቱም ብሄሮች አባል አለመሆኔን ገለፅኩለት።

«ደግነዋ» ሲል ጀመረ «... የቡርቃ ዝምታ ታሪክ ዞሮ ዞሮ ሶስቱን ብሄሮች የሚነካ በመሆኑ ከሶስቱ ብሄሮች ውጪ ያሉ ፀሀፊዎች ቢሰሩት ተመራጭ ይሆናል» ብሎ ሲጋራ ለኩሰ።

«ግንኩ ሙያውን የሚያከብር ማንኛውም ሰው ሚዛናዊ ስራ ሊሰራ ይችላል» አልኩት።

«አይምሰልህ» ሲል ተቃወመኝ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው እንዴት አድርጎ ነው ስለነፍጠኛ ሚዛናዊ ሀሳብ ሊያሰናር የሚችለው? ታሪኩን በትክክል ያውቀው ኦሮሞ የምንሊክን ሀውልት ላለማየት ሲል ጊዮርጊስን

እንደማይረገጥ ታውቃለህ? ያቃጥለዋል! በገዛ መሬቱ ላይ የተቆለለውን ያን አሳማ መሰል ጭራቅ አይቶ ስሜቱ የማይነካ ኦሮሞ በድን ነው፤ አሊያም ታሪኩን አያውቅም። ወይ ደግሞ ኦሮሞነት አይሰማውም ...»

አኖሌ ባጭር ጊዜ ውስጥ ጂኑን ደጋገመ። ስሜታዊነቱ ገደብ የለውም። ሲናገር ደምስሮቹ ይቆማሉ። ትንፋሹ ይቆራረጣል። አልህ ያትከነክነዋል። በዚህ ስሜት እንዴት ረጅም ጊዜ በህይወት መኖር ይቻለዋል? አሳለበኝ።

«ከኔ የምትፈልገውን አጠር አድርገህ ነገረኝ» አለ አኖሌ፤ ሲጋራውን መተርኩሻው ላይ እየተረከሰ።

«በመጨረሻዎቹ ሰአታት ሀየሉም ደብዳቤ ፅፎልህል። የደብዳቤውን ይዘት ማወቅ አፈልጋለሁ» ስል ጠየቅሁት።

አኖሌ በተረጋጋ መንፈስ በዝምታ ጥቂት ቆየ - ለደቂቃ ያህል። ከዚያም ቃል እንኩዋ ሳይተነፍስ ተነስቶ ወደጉዋዳ ገባ። ሶስት ደቂቃ ያህል ቆይቶ ሲመለስ ነጭ ፖስታ በእጁ ይዞ ነበር። ልቤ መንጠር ጀመረኝ። ተመልሶ ከተቀመጠ በሁዋላ ጥቂት የወረቀት ቅጠሎች ከፖስታው ውስጥ አወጣ። አይኖቼ ተጉልጉለው ወረቀቶቹ ላይ አረፉ። የሀየሉም ደብዳቤ መሆኑን ልቤ ነገረኝ።

ምን ብሎ ይሆን የፃፈለት? ምን ሊለው ይችላል? ምን? እኩ ምን?

«አንበበው! ለጥያቄህ ምላሽ ታገኛለህ» ብሎ የመጀመሪያዋን የወረቀት ቅጠል አቀበለኝ።

የተንጋደዱ ፊደሎች! የሀየሉም የእጅ ፅሁፍ! በዚያች ቀን ምሽት ሀየሉም ሄሊኮፕተር ውስጥ ሆኖ የፃፈው!

በጉጉት ማንበብ ጀመርኩ።

«ውድ ወንድሜ አኖሌ ...

ይህን ደብዳቤ የምፅፍልህ ሰው ሀየሉም አርአያ እባላለሁ። የወሬ ወሬ ስለኔ ሰምተህ ይሆናል - ከሀወኔ። አንተን የከበበውን ሀይል የምመራው እኔ ነኝ። ሁለት ጊዜ እጅህን ትሰጥ ዘንድ ላቀረብኩልህ ተገቢ ጥያቄ የሰጠኸው ምላሽ 'ተዋግተህ ለመሰዋት'...

መወሰንህን ነው።

«እመነኝ አኖሌ አከብርሃለሁ። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለውን ሰው ማክበር ተገቢ ነው። ለአላማው የሚሰዋ ደግሞ ጀግና ነው። በመሆኑም አንተ ጀግና ነህ። እጅህን ላለመስጠት መወሰንህም ከአላማህ አኩዋያ ተገቢ ሊሆን ይችላል። መሰዋትህም የማይቀር እየሆነ ነው። ምክንያቱም ኩረብታዋ በኢህአዴግ ታጋዮች ታጥራለች። ማለዳ ላይ የተኩስ ልውውጥ ይጀመራል። አንተ በቂ ሀይልና ልምድ ስለሌለህ ትሸነፍህ ሁላችሁም ታልቃላችሁ። ያንተ ታሪክም በዚህ ይደመደማል። ይህን ደብዳቤ የፃፍኩት ይህ ሁኔታ እንዳይከሰት አንድ ጥያቄ ላቀርብልህ ነው። መሞት የለብህም ብዬ ከልብ አምናለሁ። ለዚህ ደግሞ አንድ አብይ ምክንያት አለኝ። ጥያቄዬን፣ በቅንነት እንደምታየው፣ እንደምታከብረው፣ እንደምትቀበለው ጭምር አምናለሁ»

የመጀመሪያውን ገፅ በመጨረሱ ቀና አልኩ። ሁለተኛውን ገፅ ያቀብለኝ ዘንድ በችሎላ እጆቼን ወደ አኖሌ ዘረጋሁ።

ያልጠበቅሁት ዱብ እዳ!

አኖሌ ቀሪዎቼን ወረቀቶች አጥጥፎ ፖስታው ውስጥ ከቶ ጂኑን እያከታተለ መቀንደቡን ተያይዞታል፤ ቆላዬ ነው የተገፈፈው፤ ጤነኛ አልመስልህ አለኝ።

«ቀሪውን ስጠኝ እንጂ?» አልኩት።

«መጀመሪያ ገምት» አለኝ።

«ምነት?»

«ሀየሉም የኔን መሞት ያልፈለገበት ምክንያት ምን ይመስልህል? ሀየሉም ያቀረበው ምክንያት በወቅቱ እኔን ያሳመነ መሆኑን ሳትዘነጋ አስብና ገምት» አለኝ።

ከባድ ጥያቄ!

ጥቂት አሰብኩ። አልቻልኩም። ለመገላገል ያህል ግን አፈላይ የመጡልኝን ሁለት ምክንያቶች እንደዋዛ ጣል አደረግሁ።

«ምናልባት ለሀወኔና ላንተ ግንኙነት ሲል ሊሆን ይችላል። ሀየሉም በባህሪው ሩህሩህ ስለሆነ ሰብአዊ ስሜቱ አሸንፎት ቢያደርገው...

አይገርመኝም። ወይ ደግሞ እንተ ለአብርሃ ፀሎት የዋልክለትን ውለታ አይቶ ለአብርሃ ፀሎት ሲል ፈፅሞትም ሊሆን ይችላል። ይህ ቢሆን ...»

ተናግራ እንደጨርሰም እድል አልሰጠኝ፤

«...እንዲህ ያለኸው እንከፍ ፍረሀላ» ሲል በጩኸት አስበረገገኝ። አያይዞም ወረደብኝ፤ «... ለመሆኑ ጋዜጠኛና ደራሲ ነኝ እያልክ ስትደሰኩርብኝ ያረፈድከው ይኼኑ የጫጩት አስተሳሰብ ይዘህ ፍርካል? ወደስነፅሁፍ አለም የጉተተህ የህንድ ፊልም ፍርካል! እነ አሚታክብ... እነሻሻ ካፑር፤ እነራጂ ካፑር፤ እነ ቂሎ ካፑር የሚሰሩትን ተረት ግማሽ ጭንቅላትህ ውስጥ ሰግስገህ ፍርካላ የቡርቃን ዝምታ ልትፅፍ የተነሳኸው። የኛ ደራሲ! ... የቡርቃ ዝምታ ታሪክ የመቶ አመት የሰቆቃ ታሪክ መሆኑን አታውቅም? ለመሆኑ ሀያሉምን እንዲያ ነው የምታየው? እኔንስ እንዲያው እንዴት ብትገምተኝ ነው?»

ደግነቱ ሀወኒ ከጉዋዳ ወጥታ ተቀላቅላን ነበርና እየተያየን መሳቅ ሆነ። የተናገራቸውን እላፊ ቃላት ከጉርደን ጂኑ ጋር አያያዝኩለት።

«መገመት እኩ ከብዶኝ ነው» አልኩት።

«አስብና ገምት» ሲል አስገደደኝ።

ጥቂት አለበኩና ገመትኩ፤

«ምናልባት ያንተ መሞት በቡርቃ አካባቢ ተነስቶ የነበረውን ግጭት እንደገና ይቀስቅሰዋል ብሎ ሰግቶ ይሆን?»

«አይደለም» አለ «...ሀያሉም እንዲያ ሊያስብ አይችልም። ወያኔ ድል እያደረገ ወደአማራው ክልል ሲገባ በተለይ የከተማው ሀዝብ የኦርትዶክስ የትግራይ ታጋዮችን እየተቃወመ ዱላና ድንጋይ አቅምሶአቸው የለም እንዴ? ሀወኒ ስለዚህ ጉዳይ ነግራኛለች። ይህን መሰል ልምድ ያለው ሰው የግለሰብ ሞት ሀዘብን ያነሳሳብኛል ብሎ እንዴት ያስባል? ሀዝብም ቢሆን በምክንያት እንጂ በግለሰቦች ሞት ሊያምፅ አይችልም። ይልቅ ሌላ ገምት...»

«አልቻልኩም» አልኩት።

በርግጥም አልቻልኩም ነበር።

«ሞክር።»

«ፍፁም አልችልም።»

«አንድ እድል ልሰጥህ?»

«ምናልባት ለሚኒስትርነት ሊያጭህ ፈልጎ ይሆን?»

ፈገግ አለና ቀሪዎቼን የወረቀት ቅጠሎች አቀበለኝ። በጉጉት ማንበቤን ተያያዝኩት፤

«... ለጥቂት አመታት ብቻ ሀይወትህን እንድታቆያት የምፈልገው ሀወሀት በኦርሞ ሀዝብ ላይ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለው በዝላ አይገህ እንድታይ ስለምፈልግ ነው። አንተ ግን ከጀርባ ሌላ የተደበቀ ፍላጎት ያለን ይመስልሃል።

ስማኝ እናሌ ...

እኛ ከትግራይ የተነሳነው ታጋዮች ከደርግ ጋር ባደረግናቸው መራራ ውጊያዎች ሁሉ ድል ተገናፅፈናል። ከድል በሁዋላ ስሜታችን ምን የሚሆን ይምስልሃል? ፌሽታ? ፈንጠዝያ? ጉዋይላ? አይምስልህ? ተደብቀን እናነባለን። ምክንያቱም እያንዳንድዋን ድል የምናገኛት የጉዋደኞቻችንን ሀይወት ከፍለን ነበር። ያጠሁዋቸውን ጉዋደኞቹን ስም ልዘርዘርልህ? ማርታ - ዶክተር አታክልቲ - ስሁል - ነጋሽ ሸሪፎ - ሙሴ - ብርሀነ መስቀል - አልማዝ አለሙ - መብራት - ምህረት - ዋልታ - ፀሀዩ - ሸዊት - በሀበሉም - ተስፋይ ኪነት - ኩህለን - አብርሃ ማንጃስ ... ልቀጥልልህ? ግን የኦርባ እምስት ሺህ ጉዋደኞቹን ስም እንዴት አድርጌ በዚህ አጭር ደብዳቤ መዘርዘር ይቻለኛል? ታዲያ ሙሴ አስረክቦን የሄደው አደራ ምን ይመስልሃል? አህፈሮም ለትግራይ ሀይወቱን በግንባር ቀደምትነት ለምን ሰጠ? አህፈሮምና ሙሴ ኦርባ ሺህ የትግራይ ምድር ወንድምና አህቶቻችሁን ከሰዋችሁ በሁዋላ የኦሮሚያን ቡና ጫኑ የሚል አደራ ቃል አስረክበውን ያለፉ ይመስልሃል? ሀያሉምና ኢህአዴግ የወንድሞቻቸውን ሀይወት ወደ ርካሽ ሚዛን አውርደው ይደራደሩበታል ብለህ ትገምታለህ?

እውነታውን በጥሞና ታሳሳለው ዘንድ እጋብዝሁለሁ። እንደኔ ያለ እድሜውን ሙሉ በጦርነት ያሳለፈ ሰው ስድሳ ልምድ ያላቸው ታጋዮችን ይዞ ከአስር የማይበልጡ ኦርሞዎችን በከበበባት ደቂቃ ምን ሊያስብ ይችላል ብለህ ገመትክ?

ቀረርቶ? ንቀት?

ሀየሎምም ሆነ ሀወሀት - ኢህአዴግ ሰዎችን ንቀው አያውቁም። ኢህአዴግ ሰዎችን ከሚንቅ ቢደረግ መስና ቢበተን ይሻለዋል። ሰዎችን መናቅ የጀመርን ቀን ወደ መቃብራችን የምናደርገውን ጉዞ እንደምናጣድፍ ይሰማኛል። ምክንያቱም ኢህአዴግ ለድርጅቱ ቀና ጉዞና አላማ ሲሉ ሀይወታቸውን በከፊሉ ግለሰቦች አጥንትና ደም የተገነባ ድርጅት እንጂ በሀብታሞች መዋጮ የቆመ የጡብ ህንፃ አይደለም።

መሴ ላለመግደል ሲል የተሰዋ መሪዎችን ነው። የመሴ መንፈስ እኛ ውስጥ አለ። ባለፉት ዘመናት ሁሉ ላለመግደል ስንል ተሰውተናል። ታሪክ ራሱን አልደገመም አኖሌ። በዚህ ሰአት የአባባሉን ኩረብታ የከበበው የምኒልክ ጦር አይደለም። እዚህ አባባሉ ኩረብታ ስር ያለው ታጋዮች የሀዝብ ልጆች ነን። ነፃነት የጠማን - የታመቀ የእንባ ውቅያኖስ ደማችን ውስጥ ተቀላቅሎ የሚያስጨንቀን ታጋዮች ነን። ደም ሲፈስ ማየት የማንሻ፤ የሰው ልጆችን ደስታ ለማየት የምንገዋገዋ ተጋዮች ነን። የወጣትነት ጊዜያችንን በመክራ ያሳለፍን፤ እነዚያን የፈንጠዝያ የእድሜ ጊዜያት ለአንዲት ሰከንድ እንኩዋ ሳንመለከት በመራራ ትግል ውስጥ ያለፍን ሰዎች ነን ...

በጥሞና ሰማኝ አኖሌ

ዋቢሸቤ ሆቴል ከሀወኒ ጋር ታወገ የነበረውን የኛ የመረጃ ሰዎች ቀርፀውታል። ለሀወኒ ስልክ ከደወልክላት እለት ጀምሮ በቴሌፎኑ አማካይነት ቴላህን በማግኘታችን ለአንዲት ደቂቃ እንኩዋ ከአይናችን አልራቅህም ነበር። በሆነው ጊዜ እንድትያዝ ማድረግ ይቻል ነበር። ከጀርባህ ያለውን ግን ማወቅ ፈለግን። በማን እንደምትደገፍ የማወቅ ጉጉት ነበረን። በመጨረሻ ከጀርባህ ያለውን ደረሰንበት። ማን ይመስልህል? ማንም የለም። ብቻህን ነበርክ። በርግጥ በነፍጠኛው ላይ ያለህ ገደብ የሌለው ጥላቻ አብሮህ ነበር። ለእርሞ ወገኖችህ የነበረህ ገደብ የሌለው ፍቅርም ልብህ ላይ እየነደደ ያስጨንቅህ ነበር። ድብቅ አጀንዳ አላችሁ የምትለን ሰዎች ይህን በዝርዝር እናውቃለን።

በዚህ ጊዜ የተሰማኝን ልንገርህ? ጉዋጉዋሁ። የእንተ አይነት ቅን ሰዎች ሀዝባቸውን የሚያገለግሉበት እድል ይፈጠር ዘንድ

ተመኘሁ። በነገራችን ላይ ሀወኒን እወዳታለሁ። ትመሳሰላችሁ። እስከዋም በእርሞነትዋ ትኩራለች። የምወዳት በዚህ ባህርይዋ ነው። በማንነታቸው የሚከራ ሰዎችን አጥብቄ እወዳለሁ። ጀግኖች እነርሱ ናቸው። በማንነት መኩራት ግን ሌሎችን መጥላት ማለት እንዳልሆነ ነው። በማንነት መኩራት ግን ሌሎችን መጥላት ማለት እንዳልሆነ ይህን ደብዳቤ የምዕፍልህ ለኢህአዴግ አባልነት ልመልምልህ አይደለም። ስለሀወሀት ያለህን የተሳሳተ አመለካከት ታርም ዘንድ አጥብቄ እመኛለሁ። ማረም የምትችለው ግን በሀይወት ካለህ ብቻ በተቀረ ይህን ቃል መሉ በመሉ አመነው። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለህ ሰው ስለሆንክ ነው ግልፅ ሆኜ የፃፍኩልሁ። ጥያቄዬን ከተቀበልከው ከሌሊቱ ስድስት ሰአት ሲል አምስት ጥያቄዎችን በተከታታይ ወደሰማይ ተኩስ። ከዚያም ከኩረብታዋ በስተቀኝ በኩል ባለው ገደላማ ሽጥ በኩል ባትሪ እያበራህ ከነተከታዮችህ ውረድ። በወንጀለኛነት ስለተመዘገበክ እዚህ ሀገር ለጊዜው ህጋዊ ሆነህ መኖር አትችልምና ለጊዜው ወደፈቀድከው አካባቢ ሂድ። ምናልባትም ኤርትራ ... የኛን አላማ ከተረዳህ አንድ ቀን ወደ ሀገርህ ትመለሳለህ።

ውድ አኖሌ ...

እኩለሌሊት ላይ አምስት ጥይት በተከታታይ ካልተተኩስ ግን አላመንክኝም፤ እሊያም ጥያቄዬን አልተቀበልክም ማለት ስለማሆን ማለዳ ላይ ታጋዮች ሳይወዱ ይተኩሱብህል። ተኩሱም ፍትሀዊ ይሆናል።»

ጨርሼ ቀና ስል ከአፋ በሚንበላበላው የሲጋራ ጢስ ውስጥ አተኩር እያየኝ ነበር፤

«ደብዳቤው አሳመነህ?» አልኩት።

«የለም» አለ አኖሌ «... የማመንና ያለማመን ጉዳይ ሳይሆን የሀየሎምን ጥያቄ ተቀበልኩት። እነዚህ ሰዎች በርግጥ ዴሞክራት ከሆኑ የሚፈፅሙትን ለማየት ወሰንኩ። ኤርትራ ከመጣሁ በሁዋላ የወያኔን የፖለቲካ እካሄድ በጥንቃቄ ተከታተልኩት። ባጭሩ የተረዳሁት እውነት ቢኖር ሀየሎም ቅንና ጀግና እንጂ ከፖለቲካው መሪዎች አንዱ አለመሆኑን ነው።»

«እንዴት?» ስል ጠየቅሁት።

«አንድ ሀቅ ልንገርህ?» አለ አኖሌ ጣቱን ወደኔ ቀስሮ «...ሀየሎም

ይህን ደብዳቤ የፃፈው ክልቡ ነው። እንዳልኩህ ሀዋሎም ጀግና ነው። ፖለቲከኛ ግን አይደለም። የወያኔ የፖለቲካ ሞተርኛ እንደ ሀዋሎም አያስቡም። በመቆየት የተገነዘብኩት ሀቅ ይህንን ነው። ይህ ደብዳቤ የሀዋሎምን ልብ እንጂ ህወሀትን አይወክልም። የሀወኒ ትልቁ ችግርም ይህን መገንዘብ አለመቻል የነው። የወያኔን የፖለቲካ ስውር ጉዞ ከሀዋሎም ልብ ጋር እየተላቀሰች ነው መምታታት ውስጥ የገባችው። እኔ እንደማምነው በሀዋሎም ይመሩ የነበሩት የእኒያ ቅን ጀግኖች ዘመን አልፎአል። የእነርሱ ህልምና እምነት በዛሬው የፖለቲካ መድረክ ውስጥ የለም። የዚህ አባባል ስነ አመክኖአዊ ትርጉም ይገባችሁዋል?» ሲል እኔና ሀወኒን በየተራ እያቃኘ ጠየቀን።

መልስ አልሰጠነውም። ተያይተን ዝም አልን። ቀጠለ አኖሌ።

«ይኸው ነው ወዳጆቼ። የሀዋሎም ደብዳቤ መሳጭ ተረት ብቻ ነው - ልክ እንደ ቡርቃ ዝምታ። የኦሮሞ ህዝብ ገና ነፃነቱን ባለማግኘቱ፤ በስውር ቅኝ አገዛዝ ስር በመውደቁ በቀጣይ በራሱ መንገድ መታገሉን መቀጠል አለበት። የጆርጅ ኦርዋልን Animal Farm በገሀዱ አለም ለማየት መብቃቱ በእጅጉ ይደንቀኛል። ኦርዋል ነቢይ ነበር። አንድ ሌላ ሀቅ ደሞ ልንገራችሁ፤ ወደፊት የኦሮሞ ህዝብ መራራ መስዋዕትነት ከፍሎ ነፃነቱን በጁ ማስገባቱ አይቀርም። በዚያን ጊዜ ግን የኦሮሞ ህዝብ ስሜት አደገኛ ነው የሚሆነው። ከባድ የበቀል ነበልባል ሲሰኩም ይችላል። ኢትዮጵያውያን ይህ እንዳይፈፀም የሚሹ ከሆነ ከወዲሁ ሊያስቡበት ይገባል። ያ ቀን ከመምጣቱ በፊት በሰላማዊ መንገድ መሉ መብቶቻችን ይከበሩልን ዘንድ እንሻለን።»

አኖሌን ከመሰናበቱ በፊት አንዳንድ ጥቃቅን ጥያቄዎችን አቀረብኩለት።

«ምዕዋ ለሁለት ቀናት ያህል ከሀወኒ ጋር ባደረግሁት ቆይታ የእለት ገጠመኝ መውገዝያ ማስታወሻ ደብተርህን አውሳኝ እንብዘው ነበር። በጣም ማራክ ነው ...» ስል ተንደረደርኩ። እያያዝኩኝም ቀጠልኩ።

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ የሰፈሩት አንዳንድ መረጃዎች ላዘጋጀው ላሰብኩት መዕሀፍ ጠቃሚ መሆኑን ሀሳብ ሊሰጡኝ

ስለሚችሉ እንደጠቀምበት ብትፈቅድልኝ?» የሚል ልመና ቢጤ አቀረብኩ።

አኖሌ ግን ጥያቄዬን ቀለል አድርጎ አየው፤ ትከሻውን በመስበቅና ከንፈሩን በመበልጠጥ መስማማቱን ገለፀልኝ። 'ተመሰገን' ብዬ ወደሌላ ጥያቄ ተሻገርኩ።

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ ጂብሪል እና ጮማዬ ስለተባሉ ሰዎች አስፍረህል። አሁን የት እንዳሉ ታውቃለህ?»

አኖሌ ፈገግ አለ።

«ጂብሪል አሊ ግሬይፍስ ቫልድ ከምትባል የጀርመን ከተማ ነው ያለው። በኔ ጦስ አንድ አመት በመታሰሩ ይቅርታ ልጠይቀው ፍላጎት ነበረኝ። አልደረስኩበትም። ወያኔ አዲሳባ ሲገባ ከእስር መፈታቱንና በክረምቱ ወራት ወደ ጀርመን ለመሻገር መቻሉን ሰማሁ። የአስገራሚ ባህርይ ባለቤት ስለሆነው ጮማዬ ወሬ የሰማሁት ግን በቅርቡ እዚሁ አስመራ ላይ ነው። ጮማዬ እድለኛ ነው። በጦርነቱ ከሞት አምልጦ አዲሳባ ቂራ በተባለ ሰፈር ስጋ ቤት ለመክፈት በቅቶአል» ብሎ በሳቅ ተንከተከተ። እኔም በሳቅ አጅብኩት። አኖሌ ከጮማዬ ጋር ያደረጋቸውን ወገኖች በማስታወሻ ደብተሩ ልቅም አድርጎ በማስፈሩ ይህን ልዩ ፍጥረት በቅርብ ለማወቅ ችዬ ነበር።

* * *

አኖሌን ተሰናብቼ ወጣሁ።

ሀወኒ ጥቂት መንገድ ልትሸገኝ ፈቃደኛ ሆነች።

በመንገድ ላይ ታዲያ አኖሌን አስመልክታ ጥቂት አወጋችኝ።

«... አኖሌ አስቸጋሪ ሰው ነው» ስትል ነበር የጀመረችው «... ዴሞክራሲያዊና ኢኮኖሚያዊ መብቶች ያለ ክብርና ኩራት ገደል ይገቡ የሚል ፈሊጥ አለው። የዚህ አባባል መንፈስ ከቶ አይገባኝም። እኛ ኦሮሞዎች ከኢትዮጵያውያን ጋር የተፈጠርን ኢትዮጵያውያን ነን። ያለፉት መንግስታት በደል አድርሰውብናል። ይህ ግልፅ ነው። ለዚያ በደል ማካካሻ የሚሆን የበቀል ጅራፍ ልናጮህ ግን ከቶ አይገባም። በፍፁም! በዚህ እምነቱ አኖሌ አምርሮ ይወቅሰኛል። 'ቂስ እንጂ ህዝባዊ ታጋይ መሆን አትችይም' ይለኛል። አኖሌ

‘ጥይት መጭህ የለበትም’ ከሚለው አጀንዳ በፊት ስለ ክብርና ከራት ያነሳል። እኔ ግን ስለ ሰላም መዘመር እሻለሁ። የሀወሀት ሰዎችም ቢሆኑ አኖሌ በሚለው መልኩ ከቶ ሊታዩ አይችሉም። በፍፁም! እኛ ኦሮሞዎች ሰላማዊውን መድረክ ተጠቅመን የሰልጣን ባለቤትነታችንን ማረጋገጥ ከቻልን ማንም እጃችንን ጠምዝዞ አጎብዳጅ ሊያደርገን አይችልም። በርግጥ ...» አለች ሀወኒ ትክዝ ብላ «... በርግጥ እነ ሰላምን ዲሳሳ አሁንም ስልጣን ላይ ናቸው። አልተወቀሱም! አልተከሰሱም። ይልቁን እየተደላደሉ ነው። በሙስና መዘፈቃቸው ይታወቃል። ከልካይ ግን የላቸውም። ይህ በእጅጉ ያሳስበኛል። ለአብነት ሰላምን ዲሳሳ ፊንፊኔ ሆቴል ላይ እጅ ከፍንጅ እንዲያዝ ሁኔታዎችን አመቻችቼ ነበር። ሆኖም ከቀጠሮአችን ቀደም ብሎ ይህን መፈፀሜን ማወቅ ቻለ። እንዴት? አልገባኝም። ይልቁን በሙስና ስለመዘፈቁ በቂ መረጃ አለመገኘቱ ተገለፀልኝ። ይህን መሰል ሁኔታዎች ተስፋ አስቆራጭ ናቸው። ‘ምናገባኝ?’ እንድትል ያደርጉህል። ‘ኢትዮጵያ የኔ ብቻ አይደለችም! የሚሊዮኖች ናት። ምናንገበገበኝ? የግል ሀይወቴን ብቻ ለምን አልመራም?’ ብዬ ከራሴ ጋር የምመዋገትበት ጊዜ ጥቂት አይደለም። የቡርቃ ገበሬዎች ሲታሰቡኝ ደግሞ ልቤ ላይ የቁጣና የአልህ እሳት ይነዳል። እነያ ቅንና ምስኪን ገበሬዎች በኔን በአኖሌ ላይ የጣሉትን እምነትና ተስፋ ሳስብ ብቻዬን ተደብቄ በቁጭት ስቅስቅ ብዬ አለቅሳለሁ። በዚያች ደቂቃ ታዲያ የአኖሌ የአመፅ መንፈስ ይጋባብኛል። የኦሮሞ ህዝብ እንደ ደራሽ ወንዝ ከየጉጂው ወጥቶ አገር ምድሩን በቁጣ ያናውጥ ዘንድ አመኛለሁ። ዳሩ ግን ይህ ሰሜኑ ዘላቂ አይደለም። መልሼ መታገስና መታገል እንዳለብኝ ራሴን በራሴ እመክራለሁ ...ዳሩ ግን እነርሱ ስልጣን ላይ እያሉ የኦሮሞን ህዝብ የሰልጣኑ ባለቤት ማድረግ ይቻላል? ለዚህ መልስ የለኝም። በእጅጉም ያሳስበኛል ... ጉደሉ ነገሮች ይታዩኛል ... መፍትሄው ታዲያ ምንድነው? አኖሌ እንደሚለው ጠመንጃ ማንላት? በፍፁም! በፍፁም! ከንግዲህ ሌሎች ንፁህ ኢትዮጵያውያን መሞት የለባቸውም። በፍፁም ...»

ከምሲሽታቱ ላይ በዝምታ እየተገዋዘን ነው። ሀወኒን ማዳመጥ አይሰለችም። የሀወኒን ወግ መስማት በፀጥተኛ ገጠር ውስጥ ቀልብን መቆጣጠር የሚችል ዜማ እንደማዳመጥ ይቆጠራል። ሀወኒ ቀጠለች፤

«... በኢትዮጵያችን ውስጥ እርቅ እንደሚያስፈልግ

ይሰማኛል። ኦሮሚያም በእውነተኛ የኦሮሞ ልጆች እንድትመራ ምቹ ሁኔታዎች መፈጠር አለባቸው ብዬ አምናለሁ። በመላው አለም የተበተኑ የኦሮሞ ልጆች ወደ ለምለሚቱ ኦሮሚያ እንዲመለሱ የተመቻቸ ሁኔታ ሊፈጠርላቸው ይገባል። ከዚህ በሁዋላ ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ወንድሞቻችን ጋር ተከባብረን መኖር እንችላለን። እኔ ስለ ነፍጠኞች እያንገጥራጉርኩ ጊዜ ማባከን አልሻም። የነፍጠኛው ስርአት ሞቶ ተቀብሮአል። አማሮች ንፁህ ወንድሞቻችንና እህቶቻችን ናቸው። አማሮች ጠንካራ ስራተኞች! ደግና ጀግኖች ናቸው። አብረን ኖረናል። ወደፊትም አብረን መኖር እንችላለን። የኦሮሞ ህዝብ እንደ ጠላት የሚያየው ህዝብ የለውም።»

«ስማ ልንገርህ» ስትል ቀጠለች ሀወኒ ... «እኔ የታሪክ ሰው ነኝ። የመጀመሪያ መፅሀፌን በአማርኛ የመፃፍ እቅድ ነው ያለኝ። በኦሮምኛም እፅፋለሁ። የተዋህደ ስሜትና ስርአት ሊኖር እንደሚገባ አስባለሁ። ለህዝቦች ጥቅም የሚውል አንድነት ይኖረን ዘንድ ቅን መሆን አለብን። ስለጠመንጃ መርሳት መጀመር አለብን። ዋቢሽበሌ አባይና ዳቡስ ወንዞች እየባከኑ ነው። ወገኖቻቸውን እያገለገሉ አይደሉም። ቅን መሪዎችና ብርቱ ሰራተኛ ህዝብ መፍጠር ይጠበቅብናል። የኔ ራዕይ ይህን ይመስላል ...»

ባር ኢምፔሮ በረንዳ ላይ ተቀምጠን ቀጭን የአስመራ ሻይ አዘዝን። ቀዝቀዝ ያለው የአስመራ የምሽት አየር ምኞትን ያገናፅፋል። ሀወኒ አጠገቤ አለች። ከርስዋ ጉን መሆን አይጠገብም። የበለለ እንጆሪ የመሰሉ ከንፈሮችዋን ከፈት አድርጋ፤ በኒያ ቀልብ በሚነሱ አይኖችዋ ስታተኩር የምትዘምር ዕኔረዳ አበባ ነው የምትመስለው። እናም በዚህ ስሜትና መንፈስ ወጋችንን ቀጠልን፤

«አኖሌ አስመራ ይቆያል?» ስል ጠየቅሁዋት።

«ወደ ሀገሩ መመለስ አለበት» አለች ሀወኒ በቁርጠኝነት «የቡርቃ ሰዎች ይጠብቁታል። በርግጥ አኖሌ አሁን ቅዥት ላይ ነው። ከኢህአዴግ ጋር ጦርነት ለመግጠም ሌትና ቀን እየሰራ ይገኛል። ይህ አብደት ነው። ከኢህአዴግ ጋር በጋራ መስራት እንደሚቻል ላላምነው እየሞከርኩ ነው ያለሁት። የትጥቅ ትግል የመጀመር ሀሳቡን አምርሬ እየተቃወምኩት ነው።»

«የተምታታ ስሜት ውስጥ መግባትሽ ግን አይካድም ...» አልኩዋት፤ እንደዋዛ።

ሀውኒ ትክዝ አለች።

«... ምን መሰለህ?» አለች ዘግየት ብላ «... እኔ ተስፋ አደርጋለሁ። አልቸኩልም። ለማመስገንም ሆነ ለመውቀስ አልቸኩልም። ለመቃወምም ለመደገፍም አልቸኩልም። እና ህልም አለኝ። የኦሮሚያ ልጆች በአንድ የዋርካ ዛፍ ስር መሰባሰብ የሚችሉበት ዕለት ይናፍቀኛል። ከዚያም ባሻገር ኢትዮጵያዊነት እንዲጠነከርና እንዲያብብ ከልብ እመኛለሁ። ይህን ዕለት ዘወትር በተስፋ ነው የምጠብቀው። ይህ ምኞቱ እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት እየሆነ ሲሄድ ላይ ግን ልቤ ይደማል ...»

ባር ኢምፔሮን ለቀን በዝግታ እርምጃ በአስመራ የዘምባባ ጥላዎች ስር ተገዋዝን።

«ሌላው ቁምነገር» አለች ሀውኒ አሻግራ እያስተዋለች «... ስለ ክብርና ኩራት ማሰብ ማቆም እንደሚገባን ይሰማኛል። ለክብርና ኩራት ሲባል አንድ ጠብታ ደም እንኩዋ መፍለስ የለበትም ብዬ በጥብቅ አምናለሁ። ስማኝ ልንገርህ! ቢያንስ ከታሪክ መማር መቻል አለብን - ከጦርነት ታሪካችን። AN ANCHOR OF A SHIP IS ALWAYS AT SEA, BUT NEVER LEARNS TO SWIM የሚል የፈረንጆች አባባል አለ። እንደ ግዕዙ መልህቅ መሆን የለብንም። ምንድነው ክብርና ኩራት? ምድር እንደሁ ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም። ሚልዮኖችን እንደዋዛ ሸኝታለች። እኔ እንደማምነው መፈጠራችን ትርጉም የሚኖረው ባለንበት ዘመን ለሀዘባችን የሚጠቅም ጥቂት ቁምነገር መስራት ከቻልን ብቻ ነው። ከቁና መላው ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ የሚሻ ትውልድ የለም ...»

ሀውኒን ተሰናበትኩዋት። አስመራን ጭምር። እና ወደ አዲሳባ የመልስ ጉዞ ጀመርኩ - አጭር የአየር ላይ ጉዞ።

* * *

እነሆ በአይሮፕላን መንገድ ላይ ነኝ ...

ስለ ሀውኒ እያሰበኩ ነው።

«ምድር ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም ... ከቁና መላው ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ

የሚሻ ትውልድ የለም ...»

የሀውኒ ይህ የመጨረሻ አባባል ከአእምሮዬ አልጠፋ አለ። ደግሜ ደጋግሜ - መልሼ መላልሼ አጠነጠንኩት። አባባሉ አንድ ግጥም አስታወሰኝ። አጭር ግጥም። በአንድ ወቅት የአማራ ታጋዮች መሪ የነበረው ታምራት ላይኔ የቁዋጠራቸው ስንኞች፤

ሁሉም ያልፋል ...

ጎርፍም እንኩዋ ...

ዶፍ ዝናሙ ያገረፈው።

ሄዶ ... ሄዶ - ሄዶ ያልቃል ...

ፈሶ ... ፈሶ - ፈሶ ይደርቃል።

ፀሀይቱም ... ፀሐይቱም እንኩዋ ...

ቀኑን ሞቃ ... ሞቃ ሞቃ ትበርዳለች!

መሬት ፈትዋን ስትነሳት ... ስትርቃት ትሸሸለች!

ይህንኑ እያዘምኩ አዲሳባ ገባሁ። ማለዳ ነበር። በመንጋት ላይ ያለ የሰንበት ማለዳ። የምስራቅ ሰማይ ወለል ብሎ ታየኝ። አያለሁ። ይታየኛል። የፀሀይቱ መውጫ ይታየኛል። አስፈሪና ከባድ የተፈጥሮ የንጋት ቀለም ሰማይን አጅጉርጉርታል። ጨፍጋጋ ማለዳ። ተስፋ ቢስ ንጋት። አዎን! ሰማይ የአህያ ሆኖ መስሎአል። የወደል አህያ ሆኖ ...

አንባብያን ሆይ!
 ስለመፅሀፉ ያላችሁን አስተያየት ለ«ደራሲው»
 ብትገልፁለት በደስታ ይቀበላል።
 አድራሻው፡
 ፖ.ሳ.ቁ 101530
 አዲስ - አበባ
 ኢትዮጵያ

"አኖሌ ልጄ?"

"አቤት አባቱ"

"ያንን ሰማይ ታየዋለህ?"

"የቱ?"

"እስከ አድማስ የተዘረጋውን?"

"አዎን አባቱ"

"እንኩዋን መሬቱ ሰማይም የአሮሞዎች ነው።"

"ወገኖቼ! የአሩሲ ጋሎች ሊጨፈጭፉን ማሰባቸውን ስሰማ ከልብ አዘንኩ። የተወለድንበትን መሬት ለቀን የት ነው የምንሄደው? ንገሩኝ ወገኖቼ!? አማራው ደግሞ ጥቃትን አይሸከምም። የሚሸከምበት ትከሻም የለውም። አይደለም እንዴ ጀግኖች!? ...ዛሬ እንዳባቶቻችን መፋለም አለብን። እንደነ በላይ ዘለቀ... አዎን... በላይን ታወቁት የለም? አማራ ነው። ...ጣሊያንን ባማርኛ 'ውሃ! ውሃ!' ያሰኘ ጀግና..."

"... መለስ ዜናዊ- ዋና ፀሀፊው ማለት ነው፤ ስዬ አብርሃ፤ ፃድቃን ገብረትንሳኤ፤ አባይ ፀሀይ፤ ስብሀት ነጋ፤ አለምሰገድ ገብረአምላክ፤ ክንፈ ገብረመድህን- ይኸ የሀውሀት የስለላ ጉዳይ ፀላፊ ነው፤ ተወልዶ ወልደማርያም፤ ስዬም መስፍን- ይኸ የውጭ ጉዳዮቻቸውን የሚከታተል ነው፤ እና ለዘመናት እንደአሳ እየተመለሰሰሰ ሲያመልጠን የኖረው የወያኔ ቁልፍ ሰው... ሀየሎም አርአያ! እነዚህ ናቸው ፊት-አው ራሪዎቹ። እነዚህ ተወገዱ ማለት ወያኔ አኩተመለት ማለት ነው..."

(ከመፅሀፉ የተወሰዱ)

ዋጋው፡- ብር 20.00

በሚጋ ማተሚያ እንተርፕራይዝ ታተሞ